

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

**Josephus de Anti
quitatibus ac de
bello Judaico.**

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

¶ Tabula Rubricarum cuiuscunque capituli singulorum librorum: tam de Antiquitatibus q̄ de bello Iudaico secundum numerum librorum & cartharum.

¶ Incipit Liber primus.

- E** creatione cæli & terræ: & de operibus sex dierum: & requie diei septimi. cap. i. car. i.
d De plasmatione protoplastorum: & de plantatione Paradisi: & de introductione Adam & Euzæ in ipsum. cap. ii. car. ii.
 De transgressionem protoplastorum: & de eiectione eorum de Paradiso. cap. iii. car. ii.
 De interfectione Abel per Cain: & de pœna qua multatus est Cain: & de duabus columnis lateritiis & lapideis: in quibus conscripserunt filii Adam omnem disciplinam rerum cœlestium quam per se adinuenerunt. cap. iii. car. ii.
 De inundatione diluuii sup̄ terrā: & ubi Noe saluatus est cum generatione sua p̄ arcā. cap. v. car. ii.
 Noe post diluuium oblati domino hostiis. orat nullam aquarum inundationem ulterius induci super terram. cap. vi. car. iii.
 Deus annuit p̄cibus Noe: arcum pluuialem designans ei in testimonium sceleris. cap. vii. car. iii.
 De morte noe: & de filiis eius. cap. viii. car. iii.
 De Nêbroth filio cham: & de ædificatione turris: & de discordia diuersarū linguarū. cap. ix. car. iii.
 De dispersione gentium in uniuersas terras: post ædificationem turris. cap. x. car. iii.
 De filiis Iaphet filii Noe: & de gentibus quæ per eos institutæ sunt. cap. xi. car. iii.
 De filiis Cham filii Noe: & de gentibus per eos institutis. cap. xii. car. iii.
 Noe inebriatus: nudatus: irrisus: irrisorem filium maledictioni subdit: fratribus eius maledictum patris effugientibus. cap. xiii. car. iii.
 De filiis Sem filii Noe: seu de gentibus per ipsos institutis: & de ortu Abrazæ. cap. xiiii. car. iii.
 Abraam secundum præceptum domini de Chaldaea migrat in Chananæam. cap. xv. car. iii.
 Abraam fame opprimente Chananæam: ægyptum ingreditur: ubi dignus & clarus habetur disciplina arithmeticæ: & astrologiæ: contradens Aegyptiis: a quibus iterum regressus in Chananæam: partitur terram cum Loth cognato suo. cap. xvi. car. v.
 Sodomitæ congressi cum Assyriis prælio vincuntur: iusti captiui abducuntur: cum quibus Loth captiuus abducitur. cap. xvii. car. v.
 Abraam irruens in Assyrios: Loth & captiuos Sodomitæ: eripuit: cui regresso occurrit rex Sodomitæ: & Melchisedech rex solymorū: deinde accepto p̄misso diuino de posteritate: genuit Ismael: ipseque circumcisus est præcipiente domino: & Ismael: tota q̄ domus eius. cap. xviii. car. v.
 De Abraam quomodo tres angelos suscepit: a quibus audiuit & Saram filiū pituram: & Sodomitatum euerfionem: & de Loth: qui & ipse suscepit angelos hospitio: & de euerfione sodomorū: simul de eruptione Loth cum lota domo eius: & quomodo uxor Loth conuersa est in statuam: salis: cum respicit ciuitatem pereuntem: & de commixtione filiarum cum patre. cap. xix. car. v.
 Quomodo Abraam migravit in Gerar: & Abimelech adamauit Saram uxorem Abrazæ: sed correptus a domino reddidit eam ipsi intactam: & de natiuitate Ysaac. cap. xx. car. vi.
 Quo abraā monente sara: & p̄cipiente domino emisit a se agar cum filio Ismaele. cap. xxi. car. vi.
 Abraam accepit mandatum a domino de inmolatione Ysaac. cap. xxii. car. vi.
 De morte sara & sepultura ipsius: post cuius mortē abraā accepit Ceturā uxore. cap. xxiii. car. vi.
 Quomodo Ysaac quadragenarius duxit uxorem Rebeccam. cap. xxiiii. car. vii.
 Abraam moritur: & sepelitur in Ebron cum Sara coniuge sua. cap. xxv. car. vii.
 De conceptu uel partu Rebeckæ: & quo Ysaac pegrinatus est in Gerar: tpe famis: & quia cum seniuisset: & caligarent oculi eius. benedixit Iacob cum putaret se benedicere Esau. cap. xxvi. car. vii.
 Iacob timens fratrem fugit ad Laban in Mesopotamiam: ubi filias Laban Lyam & Rachel accepit uxores: cum ancillis earum Bala & Zelpha: ex quibus filios. xii. genuit: & unā filiam: quæ regresso Iacob de Mesopotamia ad Chananæam: uiolata est a Sichem filio Emmor regis Sicimorum: quare indignati fratres eius totam ciuitatem percusserunt in ore gladii. cap. xxvii. car. vii.
 Morit Ysaac in Ebron: & sepultura filiis suis: Rebecca uxore prius defuncta. cap. xxviii. car. ix.

¶ Incipit Liber secundus.

- ¶** Quomodo Esau & Iacob Ysaac filii habitacula diuiserunt: & Esau quidem Idumæam tenuit: Iacob autem Chananæam. cap. i. car. ix.
 Quomodo Ioseph iunior filiorum Iacob somniis ei demonstrantibus sceleritatem futuram inuidiam sustinuerit fratrum. cap. ii. car. ix.
 Quomodo idem ipse in Aegyptum uenundatus a fratribus propter odium quod habebant in eum: iactusque insignis & clarus: ubi fratres habuit subiectos. cap. iii. car. x.

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

Iacob audito quia Ioseph uiueret in Aegypto: & clarus ibi haberetur: descendit ad eum cum tota domo sua. cap. iiii. car. xiii.

De morte Iacob & de sepultura qua sepultus est in Ebron a filiis: de morte quoque Ioseph & fratrum eius. cap. v. car. xiiii.

De oppressione filiorum Israel in Aegypto per Pharaonem: & de natiuitate Moyfi quem educauit filia Pharaonis: & adoptauit sibi in filium: & de sacrorum scriba qui uoluit interficere puerum concalcantem coronam regis: quam puero rex imposuerat. cap. vi. car. xiiii.

Postquam creuit Moyfes iniunctum est ei bellum Aethiopicum: ubi copulata ē filia regis Aethiopum in matrimonio. Vnde odium & inuidiam magnam contraxit Aegyptiorum. cap. vii. car. xv.

Moyfes cognitis insidiis regis Aegypti latenter effugit & ueniens in Madiam: habitauit cum Raquele sacerdote: cuius filiam accepit uxorem. cap. viii. car. xv.

De rubo qui uidebatur Moyfi quasi arderet: qui tamen non comburebatur: ubi audiuit mandatum diuinum ut reuertens in Aegyptum: liberaret filios Israel de oppressione Aegyptiorum. cap. ix. car. xv.

Moyfes regressus est in Aegyptum secundum mandatum domini: ubi faciens signa & prodigia maxima eduxit filios Israel de Aegypto in manu ualida. cap. x. car. xvi.

Quomodo Aegyptii poenitentia ducti quod dimisissent filios Israel insecuti sunt eos usque ad mare rubrum: quod diuissum uirga Moyfi praecipiente domino: ingressi sunt filii Israel: & sicco uestigio transferunt illud: Aegyptii autem persequentes ingressi sunt post eos: sed reuertente mare in se: ipsi suffocati sunt fluctibus. cap. xi. car. xvii.

Incipit Liber tertius.

Quomodo Moyfes populum ex Aegypto sumens duxit ad montem Syna: multo itinere fatigatum. cap. i. car. xvii.

Quomodo pugnantes cum Hebraeis Amalechitis & qui cum eis erant deuicti sunt: & Israel praedam hostium perceperunt. cap. ii. car. xviii.

Quia socer suum Ietro Moyfes ad se uenientem ad montē Syna libenter excepit. cap. iii. car. xix.

Quomodo persuasit ei ut distribueret populum per millenarios & centenarios qui prius inordinatus erat. cap. iiii. car. xix.

Quomodo haec singula fecit Moyfes socero monente. cap. v. car. xix.

Quomodo Moyfes ascendit in Syna montē accepta: & a deo leges: Hebraeis dedit. cap. vi. car. xix.

De tabernaculo quod fecit Moyfes in deserto ad honorē dei: ut templū esse uideretur. cap. vii. car. xx.

De arca qualiter facta sit in qua tabulas legis collocauit. cap. viii. car. xxi.

De mensa propositionis in qua omni septimana duodecim panes azimi ponebant. cap. ix. car. xxi.

De candelabro aureo: & altari interiori & exteriori. cap. x. car. xxi.

Quae sunt uestimenta sacerdotum & pontificis. cap. xi. car. xxi.

Quomodo Aaron eligitur in sacerdotem: & quomodo Moyfes purificauerit tabernaculum & sacerdotes: & quemadmodum de festiuitatibus: & singulis diebus fuerit constitutum. cap. x. i. car. xxii.

Quia Moyfes procedens a Monte Syna cum populo: eduxit eum ad locum qui dicitur Eserioth ubi murmurantibus filiis Israel pro desiderio carnum dominus immisit Coturnices: & de plaga quae secuta est esum carnum. cap. xiii. car. xxiii.

Quomodo exinde Moyfes duxit populū ad fines Chananarum: unde misit exploratores: xii. qui considerarent eorum regiones & ciuitates: qui reuersi post quadraginta dies: terrorem & metum incusserunt filiis Israel: quasi non possent expugnare Chananaros: unde illi in desperationem adducti consilio inito decreuerunt redire in Aegyptum: Moyse & Aaron intereposque iratus non eos sed filios eorum: terrae repromissionis intraturos: ipsos autem per .xl. annos in deserto praedixit esse morituros. cap. xiiii. car. xxiiii.

Incipit Liber quartus.

Bellum Hebraeorum absque noticia Moyfes contra Chananaros gestum: atque deuictum. cap. i. car. xxv.

Seditio Chore & plebis contra Moysem & fratrem eius de sacerdotio. cap. ii. car. xxv.

Quemadmodum Moyfes instituit decimas dare leuitis & sacerdotibus: & de morte Mariae & Aaron primi sacerdotis domini: cui successit Eleazarus filius ipsius. cap. iii. car. xxvii.

Quemadmodum commiserunt Seon & omnes reges Amorreorum bellum: uicitque eos Moyfes & filii Israel: terras eorum & ciuitates tenentes & hereditate possidentes. cap. iiii. car. xxvii.

De Balach Moabitarum rege: seu de Balaam propheta cuius asina humana loquela usa est: qui post benedictiones quibus benedixit filiis Israel consilium dedit Balach qualiter seduceret populum per mulieres Madianitas: & de ultione quae secuta est: & seductos Hebraeos: et seductores Madianitas: ubi Moyfes Iosue successorem sibi constituit. cap. v. car. xxvii.

Moyfes alloquitur populum ante mortem suam: et tradidit ei librum legis: et quemadmodum ab hominibus est ablatum. cap. vi. car. xxix.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

¶ Incipit Liber quintus.

¶ Quò Iesus duxit Hebræos exercitū: & dū pugnaſſet contra Chananæos: & deuiciſſet terram eorū: p̄ iortes funiculoꝝ ē p̄ntus: & de morte ipſius ioſue: & p̄tificis Eleazari. cap.i.car.xxxiii.

Quò moriēte duce filii iſrael ſcēliciter aliq̄nto tpe pugnauerūt cōtra Chananæos. c.ii. car. xxxv.

Quò pducēte tempore iſraelitæ transcendētes patrias leges ad grandes ærūnas deducti ſunt: & ſeditione facta: adinuicem pugnauerunt: huiusmodi cauſa pro qua delara eſt tribus Benjamin præter ſexcentos uiros. cap.iii.car.xxxvi.

Quò poſt hanc afflictionē iſraelitæ rursus ipſe agentes opprimunt a Chananæis: & a Curſato rege aſſynorū cui ſeruierūt anis octo ſed poſtea libertas eis reſtituta eſt p̄ Zenizē belli filiū: principante anis quadraginta: qui apud Phœnicas dicitur iudex. cap.iiii.car.xxxvii.

Quò rursus populus noſter annis .x. & octo ſeruierunt Moabitis: & a quodā Aoth noīe ſeruitute priuatus ſit eo principatum annis .lxxx. tenente. cap.v.car.xxxvii.

Quomodo Chananæis eos in ſeruitutē redigētibz p̄ annos .xx. liberati ſunt p̄ Barachū & Delborā: qui eorū principes fuerunt. cap.vi.car.xxxvii.

Quò purgātes Amalechitæ cōtra iſraelitas uicerūt: eorūq̄ prouinciā afflixerunt anis ſeptē quos liberauit dominus p̄ Gedeon: q̄ ſup populū fuit annis quadraginta. cap.vii.car.xxxvii.

Quò Abimelech filius Gedeonis ex cōcubina mortuo patre arripuit principatū: interfectis cūctis fratribz ſuis excepto uno: & de pœna quā exoluit p̄ fraternā cæde. cap.viii.car.xxxviii.

Quò iſraelitæ relinquētes legē dei opprimunt ab Ammonitis: quos liberauit dominus p̄ iepte Galaaditem qui tenuit principatū per ſex annos. cap.ix.car.xxxviii.

Prænunciatio natiuitatis Samſon: & fortitudo eius: & quantorūq̄ malorum auctor fuerit Palæſtinis. cap.x.car.xxxix.

Poſt mortē Sāſon p̄fuit iſrahelitis Heli ſacerdos & de Noemi uxore Elimelech: ſeu de Ruth Moabitide: quā duxit uxore booz: pater Obed patris ieſſe: patris David. cap.xi.car.xl.

De ortu Samuel p̄phetæ: qui p̄dixit cladē iſraeliticā: filiūq̄ Heli ſacerdotis p̄ditionē. c.xii.ca.xl.

Quò filii iſrahel pugnātes cū Palæſtinis ceſi ſunt: filii Heli ſacerdotis in bello pereunt: arca dei capta abducitur: ipſe ſacerdos cōpro qd̄ factū eſt: de ſella corruens: mortuus eſt: cū tenuiſſet principatum xl. annis. Continet hic liber tēpus annorū quadringentorū ſeptuaginta ſex. cap.xiii.car.xli.

¶ Incipit Liber ſextus.

¶ Interitus Palæſtinorū & terræ eorū: per iram dei propter arcam quæ ab eis fuerat capta: & quem admodum eam remiſerunt ad hebræos. cap.i.car.xli.

Quēadmodum Palæſtinorū exercitus ſuper eos uenerit: & de uictoria Hebræorum: quā ducatu Samuelis p̄phetæ adepti ſunt. cap.ii.car.xli.

Quod Samuel pp̄ ſenectutem eſſet iſirmus: ſuis filiis res deſpensandas iniunxit. cap.iii.car.xlii.

Quod dū illi principatū bene non regerent: populus per iram petiuit regem. cap.iiii.car.xlii.

Prælium Saul ſup Ammonitarū gentem: & uictoria hoſtiūq̄ uictatio. cap.v.car.xlii.

Quēadmodum denuo Palæſtini pugnantes deuicti ſunt ab hebræis. cap.vi.car.xlii.

Bellum & uictoria Saul cum Amalechitis. cap.vii.car.xlii.

Quia præuaricante Saul mandata p̄phetæ Samuel: alius rex David ſubente deo latenter eſt factus. cap.viii.car.xlii.

Quēadmodum denuo pugnauerāt palæſtini aduerſus hebræos adhuc regnante Saul & monarchia David cū Golia: q̄ palæſtorū erat eximiꝝ: eiꝝq̄ p̄p̄tio & deſectio palæſtinorū. c.ix. car.xlv.

Quēadmodū miratus Saul fortitudinem David: ei ſuā filiam copulauit. cap.x.car.xlvi.

Quēadmodum poſt hæc ſuſpectum David ſibi rex Saul perimere ſeſtinauit. cap.xi.car.xlvi.

Quia ſæpius David per ſaul periculum mortis paſſus effugit: & ſecundo eum ſuper ſe uenientem habens poteſtatem noluit interficere. cap.xii.car.xlvii.

Quēadmodum caſtrametantibus palæſtinis: iterū hebræi bello deuicti ſunt: & rex eorū ſaul pugnando mortuus eſt una cum filiis. cap.xiii.car.xlix.

¶ Incipit Liber ſeptimus.

¶ Quomodo dauid quidem ſuper unam tribum in Ebron ciuitate regnauit: & ſuper aliam multitudinem filius ſaul. cap.i.car.li.

Quia eo interfecto dolo amicorū omne regnum dauid accepit. cap.ii.car.lii.

Quò obſidens hieroſolymam dauid: & capiens ciuitatē: expulit quidem ex ea Chananæos: & iudeos in ea conſtituit: & de amicitia facta inter ipſam: & irā Tyri regem. cap.iii.car.lii.

Quò ſecundo pugnantes contra ſe palæſtinos in hieroſolymis uicti: & de arca dei de cariathæ-

rim in Hierosolymam deducta.

Pugna quā habuit dauid cōtra palæstinos & Moabitas: & Adrazamm regem: & damascenos: atq; uictoria: & de amicitia facta inter ipsum & Thou regem. cap. lili. car. lii.

Quō cōtra Ammonitas: & Mesopotamēnos pugnauerit ac praualerit. cap. v. car. liii.

Quoniā dauid concubuit cū Bersabæ uxore Vniæ: & ipsum Vniam fecit occidi gladio filiorum Ammon: & de uerbo Nathan ad eū missi pro peccato quod cōmiserat. cap. vi. car. liiit.

Quoniam Ammon filius dauid mixtus est sorori suæ Thamar: pro qua re Absolon frater eius in terfecit eum: & de fuga Absolon: & reuocatione ipsius ad patrem. cap. vii. car. liiit.

Quō dauid domesticis contra eum seditionē facientibus a filio sit expulsus: dū uero pugnaret cōtra simul patrem Absolon cū exercitu suo deperit. cap. viii. car. lii.

Quō post mortē absolon dauid reuersus est ad regnū: & ad sedem regni hierosolymam: & de seditione quā mouit contra eum seba filius bochri. cap. ix. car. lii.

De expiatione sceleris: quod cōmisit saul in Gabaonitas: cuius cā facta est fames in prouincia: & de piliis aduersus palæstinos sceleriter gestis: seu de fortibus dauid. cap. x. car. lii.

Quomodo rex dauid iussit dinumerare populum contra mandatū domini: & de plagis: quæ secuta est transgressionem. cap. xi. car. lii.

Rex dauid sceleriter uiuens in regno Salomoni filio mādauit de ædificatione tēpli & quantā materiā ei auri & argenti lapidūq; p̄ciosorū p̄parauerit ad tēpli ædificium. cap. xii. car. lii.

Quomodo rex dauid senex factus & frigidus per adoleſcētulam uirginē noīe Abisag calefactus est & de adonia filio dauid qui usurpauit sibi imperium: & quoniā solomon unctus est in regem iubente dauid patre eius: cui rursus mandauit ædificationem templi: dans ei descriptionem & constitutionem ædificii. cap. xiii. car. lii.

Rex dauid sciens se moriturū: & uocans filiū suum solomonē: plenius instruxit eū de obseruatione mandatorū dei: & de his quos nouerat p̄cna dignos: post hoc mortuus est & sepultus a filio suo solomone: & multæ diuitiæ cum eo sunt reconditæ. cap. xiv. car. lii.

Incipit Liber octauus.

Quomodo solomon suscepit regnum: & peremit Adoniam iobab & semmel. cap. i. car. lxi.

De sapientia eius & intellectu: atq; diuitiis. cap. ii. car. lxi.

Quō primus in hierosolymis ædificauit templū: & de prauaricatione qua prauaricatus est circa senectutem: simul & de obitu ipsius. cap. iii. car. lxi.

Quō subiectorū quendam hieroboā fecerunt sibi regem decem tribus recedentes a domo dauid & in duabus tribubus regnauit filius salomonis Roboam. cap. iiii. car. lxi.

Quia sesach ægyptiorum rex castrametatus est contra hierosolymam: & cinitate deuicta: diuitiæ eius transmigravit in ægyptum. cap. v. car. lxi.

Bellum hieroboā regis israhel cōtra filium Roboā abiā: & triumphus abiæ. cap. vi. car. lxi.

Quia generationē oēm hieroboā qdam noīe Baasa p̄mens: ipse tenuit p̄cipatū. cap. vii. car. lxi.

Bellū æthiopū cōtra hierosolymitas: regnāte sup eos asa: & cædes æthiopū. cap. viii. car. lxi.

Quia gnatioe Baasæ pempta: regnauit sup israelitas amari: & post eū fili⁹ ei⁹ achab. cap. ix. car. lxi.

Quomodo regnante achab prophetauit Helyas: & de signis quæ fecit: & quia discipulum elegit Elisæum. cap. x. car. lxi.

De morte Naboth & agri eius possessione iniusta: & qd Adath damasci: & syriæ rex secundo Zahab pugnauit & uictus est: & de religiōe seu gloria iosaphat regis hierosolymorū. cap. xi. car. lxi.

Quō Achab cōtra syros pugnando deuictus est: & ipse disperit. cap. xii. car. lxi.

Incipit Liber nonus.

Quēadmodum castrametatus est iosaphat contra Moabitas: & domino pugnante mirabiliter sine p̄zilio uicerit eos. cap. i. car. lxxi.

De Ochozia rege israhelitarū: seu de mirabilibus Heliæ prophetæ: & qd sublat⁹ ē ab hominibus relinquens discipulum Heliæum. cap. ii. car. lxxi.

Rex iorā: rex iosaphat: & rex idumæ: castra mouentes contra Moabitas: depopulati sunt terram eorū: & de morte iosaphat: deq; mirabilibus helysei prophetæ. cap. iii. car. lxxi.

Castra syrorū & damasci cōtra iorā regem israhelitarū: & quō ipse obsessus in Samaria periculum famis & obsidionis inopinabiliter & mirabiliter euitauerit: & de morte Adezer regis damasci: cui successit Azahel seruus eius: qui multis malis affecit israel. cap. iiii. car. lxxi.

Quō equocus regis israel iorā rex hierosolymorum: iterum apice potitus post iosaphat & fratres & paternos amicos occiderit. qd faciente iniquitates idumæa recessit ab eo: & irruentibus sup eū arabis: domus eius uxores & filii piter corruerūt: postquā calamitatem & ipse mortuus ē: cui successit fi

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

lius qui solus evaserat nomine ochozias.

Quia Ioram rex israel mortuus est a principe equitatus nomine Hieu interfectus simul & hierosolymorum rex Ochozias: qui Hieu mortuo ioram regnavit in Samaria: & exterminavit domū Achab & culturam Baal cum sacerdotibus eius: quare accepit repromissum: filios eius esse regnatos usque in quartam generationem.

Quia achab regis filia noīe Athalia: post mortem filii sui Ochoziæ Hierosolymis imperavit: qua interficiens pontifex Ioiadas: filium Ochoziæ ioas constituit regem.

Castra Azabel regis Damascenorum super israelitas: & quæadmodum vastata eorum provincia & civitate Samaria: rursus post breve tempus castrametatus contra hierosolymitas: multasq; pecunias ab eorum rege percipiens: remeavit in Damascum: & de morte Helisæi prophetæ: seu de virtute: quā ostendit post mortem: in mortuo suscitato.

Quia Amasias hierosolymorum rex castrametatus contra Idumæos & Amalechitas: devicit eos: & de contemptu ipsius in dominum.

De vindicta quæ secuta est eum per ioas regem israelitarum: qui pugnans devicit eum: & captum duxit hierosolymam: ubi destructa parte muri: & ablatis thesauris: regem a captivitate resoluit: & regressus est Samariam.

Bellum hieroboā regis israelitarū cōtra Syriam: & historia ionæ prophetæ: & de Ozia filio Amasie rege hierosolymorum: quō gentes in circuitu positas subingarit: & quam clarus fuerit: qui tamē nē dicans sibi honore pontificali lepra percussus est: & deficiens obiit.

De malis quæ prouenerunt israelitis sub diuersis regibus: a diuersis regibus Assyriorum: & de ioa thā Ozia filio rege hierosolymorum: & de prophetia Naum prophetæ.

De malis quæ passus est rex Achaz a Rasin rege Syriæ: & Phaceia rege israel: quare misit nuncios ad regem Assyriorum: petens ab eo solatiū: qui ueniens Damascū cepit: rasin regem eius occidit: damascenos transfudit: & assyrios in Damasco constituit israelitas quoq; grauiter afflixit.

Quia rex Assyriorum Oziam regē israel fecit sibi tributarium: & de Ezechia filio Achaz rege hierosolymorum: qui iustus fuit: & religiosus: & quia spreuit regem Assyriorum.

Quomodo Salmanasar rex Assyriorum castrametatus contra Samariam: annis tribus eam obsidens cepit: regē eius Oziam captū abduxit: decem tribus de terra israel transmigravit in Mediam: & p̄da gentes alienigenas posuit in Samaria.

Incipit Liber decimus.

Bellū regis Assyriorum Sēnacherib contra hierosolymā: & Ezechia regis opp̄sio.

Quæadmodum deperit assyriorum exercitus una nocte: & rex eorum domū reuersus. filiorum insidiis interemptus est.

Quomodo Ezechias infirmatus usq; ad mortē quindecim annis adiectis sibi a domo superuixit: cum pace degens postea defunctus reliquit successorē regni Manassen.

Quia castrametati contra eū Chaldei & Babylonii reges: & captū agentes duxerunt in Babyloniam: & multo tempore ibidem retinentes: miserunt rursus eum in regnum: & de iosia rege: quam religiosus & iustus fuit.

Quomodo ægyptiorum regem Nechaon agentem exercitum contra Babylonios: & per iudæā iter facientem prohibuit rex iosias: pugnaq; cōmissa uulneratus reductus in hierosolymam defunctus: & cuius filium ioacham regem hierosolymitarum fecerunt.

Quæadmodum cōgressus est Nechaon contra Babyloniarum regē circa eufratē fluium: & reuertēs in ægyptum: uocatum ad se ioachā regem hierosolymorum filium. iosia uinctū duxit in ægyptum. fratrē uero eius heliachim in Hierosolymis constituit regē: mutans ei nomē ioachī.

Bellum Nabuchodonosor regis babyloniorum cōtra Nechaon regem ægypti quo devicto: & omni Syria sibi subingata: quæ ante sub rege ægypti erat: uenit hierosolymam: & regem eius ioachim fecit sibi tributarium.

Quomodo tertio año post discessum regis Babylonis: ioachī denuo ægyptios ē secutus: cui p̄phetæ Hieremias de pditiōe sua & ciuitatis futura p̄ regē Babylōis: q̄ & euenit: nā nō post multū t̄ps Nabuchodonosor castrametatus cōtra eū: & susceptus intra citatē: ioachī qdē pemit filiū uero ei' ioachī constituit regē: & multos captiuos duxit i babylonē: inter quos erat ezechiel p̄pheta.

Quō p̄nia ductus rex Babylonis: eo q̄ ioachī fecisset regē: misso exercitu: eū in hierosolymis obse dit: q̄ accepto iureiurando: ut nihil pateret malis: nec ipse: nec citas matrē & amicos tradidit obsides: sed rex Babylōis rupit iusiurandū: nā regē cū matre & amicis: simul ēt cum omni iuuentute ciuitatis uictū p̄cepit ad se adduci: patruū uero eius Sedechiā regē constituit i hierusalē.

Quomodo ēt hunc audiens ægyptiis p̄bere solatia: & amicitias cū eis habere castrametatus contra hierosolymam: fori eam obsessione cepit: & incenso tēplo Sedechiam & populū migravit i Babyloniam: in qua transmigratione fuerunt: Daniel: Ananias: Azarias: Misael: uala quoq; sancta: quæ erant in ministerio templi asportata sunt.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quomodo Godoliam præfecit provinciæ rex Babylonis: quo percussio a quodam Ismaele: timētes reliquæ israel regem Babylonis: intraverunt ægyptum quod nō cessit eis i prosperum: nam rex Babylonis post tempus intrauit ægyptum cum manu ualida: & subuertit eam: iudeos uero qui illo sugerant: captiuos duxit in Babyloniam. cap. xi. car. lxxxii.

Visio somniorum Nabuchodonosor: & interpretatio eorum per Danielem: trium quoq; pueros in fornacem immissos: sed nulla lesio. cap. xii. car. lxxxiii.

Regum babyloniorum inuicem successio: & per mortē ablatō regni Babylonicī sub Baltazare per Cyrum & Dariū subuersio. cap. xiii. car. lxxxiiii.

Daniel sub Dario in lacum leonum immissio: sed nulla lesio honor & claritas daniel & prophētiæ eius. cap. xiiii. car. lxxxv.

Incipit Liber. XI.

Qualiter Cyrus persarum rex iudeos a Babylonia ad propriam redire terram: & templum reædificare præcepit: dans eis pecunias. cap. i. car. lxxxvi.

Quō prohibuerunt eos p̄sides regis: templum reædificare impediētes. cap. ii. car. lxxxvi.

Qualiter defuncto Cyro filius eius Cambyſes accipiens regnū interdixit omnino iudeis tēplū reconstituere. cap. iii. car. lxxxvii.

Quia darius rex Persarum Hyſtaſpis filius honorauit gentem iudeorum: & templum eius ædificauit. cap. iiii. car. lxxxviii.

Quia post ipsum filius eius Xerxes familiariter iudeos tractauit. cap. v. car. lxxxviii.

Quomodo regnate Artaxerxes: gens iudaica pene cuncta delata est. cap. vi. car. lxxxix.

Qualiter Vagoſus dux Artaxerxis: iunioris multa in iudeos iniuriosa cōmisit. cap. vii. car. xcii.

Quanta iudeis rex Macedonū Alexāder bona fecit: postquā iudeam obtinuit. cap. viii. car. xcii.

Incipit Liber. XII.

Ut Ptolemæus filius Lagi fraude uel dolis capiens hierosolymam uel iudeam multos migrant ad ægyptum. cap. i. car. xciii.

Qualiter filius eiusdē Ptolemæi q̄ Philadelphus appellatus ē: leges iudeorū i græcā trāstulit linguā: multosq; captiuos Eleazaro p̄cipi sacerdotū dōauit: & ornāmēta deo deuouit. cap. ii. car. xciii.

Quēadmodum honorauerunt reges asiæ gentē iudeorum: ciuesq; multos ex ipsis in subiectis suis ciuitatibus statuerunt. cap. iii. car. xcvi.

De infelicitate iudeorum quam postea emendauit iosephus filius Tobia: componens amicitias cum Ptolemæo cognomine Epiphane. cap. iiii. car. xcvi.

De amicitia Lacedæmoniorū factis cum Onia p̄cipes sacerdotum iudeæ gētis. cap. v. car. xcvi.

Seditio potentium inuicem iudeorum: quorum quidam tranſierunt ad Antiochum Epiphane leges patrias relinquentes: ipse autem Antiochus exercitum ducens: & hierosolymam ciuitatem tēplumq; uastauit. cap. vi. car. xcvi.

Qualiter uetante Antiocho iudeos patriis uti legibus: Mathathias filius iohannis regem contempsit: & ducē Antiochi interemit. cap. vii. car. xcvi.

De morte Mathathia: qui ualde senex defunctus: filiis suis gubernationem reliquit: ex quibus iudas Machabeus principatum adeptus: adiuantibus fratribus inimicos a provincia expulit: trāsgrefſores iudeos puniuit: terram suam ab omni malo purgauit. cap. viii. car. xcix.

Quēadmodum duces Antiochi apolonius & Seron congressi cum iuda: uicti interierūt: & quia Antiochus Lysia cuidam gubernationem regni relinquens: ipse abiit in Persida congregare pecunias. cap. ix. car. xcix.

Quēadmodum Gorgia uel Lysia exercitus contra Iudam ueniens uictus perit: post quem triumphum iudas ingressus hierosolymam: tēplū purgauit: altare statuit: hostias deo immolauit: cum iam tres anni p̄rerissent uiolationis templi sub antiocho. cap. x. car. xcix.

Ut iudas bellū gerens cōtra idumæos & cōtra Ammonitas triūphās subiecit eos. cap. xi. car. c.

Qualiter Simon frater eius militās cōtra Tyron ac Ptolemaidē edomuit eos: & quia ipse iudas bis congressus cū Timotheo duce antiochi fortiter triumphauit. cap. xii. car. c.

Qualiter Antiochus nomine Epiphanes apud Persas defunctus est. cap. xiii. car. c.

Quēadmodū antiochus eupator successit patri in regnūq; militā cōtra iudeos cū Lysia p̄ducēs iudā in tēplo cōclufit. multoq; obsidionis tpe transactō: audita fama inuasionis regni sui p̄ Philip-pum quēdam amicitias cum iuda fecit: & ita decenter ab iudæa discessit. cap. xiiii. car. c.

Demetrius Seleuci filius fugiens a Roma: & perueniēs Tyrum: imposuit sibi diadema: interfecto Antiocho Eupatore: cum duce suo Lysia: & de Bachide quem milit Demetrius cum exercitu com-p̄rehendere iudam. cap. xv. car. ci.

Qualiter dux nicanor post Bachidē destinatus aduersus iudā: cum exercitu p̄iit. cap. xvi. car. ci.

Iudas mittēs Romā rogabat p̄ nūcios: Romanos sibi auxiliares esse & amicos. cap. xvii. car. ci.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quod rursus post mortem Nicanoris ad iudæam Bachides transmissus triumphauit: & quem ad modum pugnans prostratus est. cap. xviii. car. cii.

Incipit Liber. XIII.

Qualiter Ionathas frater Iudæ: defuncto eo ducatum suscepit. Et quemadmodum Bachidē de bellans: facere eum amicitias secum: & a provincia coegit abscedere. cap. i. car. cii.

De alexandro Epiphanis antiochi filio ueniente a Syria: ducēte bellū cōtra demetriū. Et quāliter demetrius legationē ad Ionathā trāsmittēs: cōponit cū eo amicitias: donaq; ei multa p̄buit. c. ii. car. cii.

Quomodo Alexander hæc audiens: & uincens Demetrium principem sacerdotum Ionathan ordinauit. cap. iii. car. ciii.

De amicitis Oniæ cum Philometore Ptolemæo: per idem factis tempus: & ut ædificauit templū quod Oniæ dicitur: secundum illud quod Hierosolymis erat. cap. iii. car. ciii.

Quemadmodum Alexander. defuncto demetrio: accepit regnum Syria: iuncta sibi in matrimonio filia ptolemæi: & quia amicitias cum Ionatha faciēs magnifice eum honorauit. cap. v. car. ciii.

Vt demetrius demetrii filius: nauigans in Syriam a Creta cum exercitu conturbauit Alexandrū fama aduentus sui. Et de Apollonio duce alexandri: qui bellum mouit aduersum Ionathan: ipso tamē Ionathe triumphum obinente. cap. vi. car. ciii.

De infidiis quas Alexander parauit ptolemæo: quas deprehendens ptolemæus iratus ablata eius matrimonio filiam suam iuxit demetrio filio demetrii cum quo etiam duxit exercitum contra alexandrum: quo deuictio ipse quoque periit. Demetrio aliæ principatum obtinente: qui & amicitias fecit cum Ionatha: confirmans ei principatum sacerdotii. cap. vii. car. ciii.

De Tryphone apameno: qui bellans contra demetrium: antiocho filio alexandri tradidit principatum componens amicitias cum Ionatha. cap. viii. car. cv.

Quemadmodum Tryphon demetrio a parthis capto: contra foedus fraudibus Ionathan comprehensens interfecit. Fratremque eius Simonem cui gens iudæorum principatum tradidit: fraudibus circumuenire uolens minime præualuit. cap. ix. car. cvi.

Quomodo Tryphon occiso Ionatha: perfidus existens antiocho alexandri filio: qui Theos nominabatur ipsum interemit: & obtinuit principatum eius: cuius insolentiam declinans exercitus cōtulit se ad Cleopatram uxorem demetrii: quæ uiduata morte eius: fratrem ipse antiochum qui pius dicebatur ad nuptias suas & ad imperium inuitabat. cap. x. car. cvi.

Quomodo antiochus cognomenato pius: positus nuptiis Cleopatræ uxoris fratris sui demetrii: & crescens indies exercitum produxit aduersus Tryphonem: quem obsidens in dora castello: accepit auxilium & solatium a Simone principe sacerdotum: & de morte Tryphonis. cap. xi. car. cvii.

Quemadmodum Tryphone interempto: Antiochus oblitus beneficiorum Simonis Cēdebeum cum exercitu misit ad expugnandū eum: quem tamē simon pugnās fortiter deuicit. cap. xii. car. cvii.

Quod a genere Ptolemæi in conuiuio dolo peremptus est simon. Ptolemæus autem uinciens uxorem: & duos filios eius: principatum ipse tenere conatus est. cap. xiii. car. cvii.

Vt nouissimus filiorum simonis Hyrcanus ducatum accipiens: obsedit multo tempore Ptolemæum in castello quod dagon uocatur. cap. xiiii. car. cvii.

Quemadmodum antiochus exercitum ducens contra Hyrcanum: castra soluit: accipiens ab Hyrcano talenta trecenta: & amicitias cū eo composuit. cap. xv. car. cvii.

De Hyrcani militia post mortem antiochi apud parthos defuncti contra Syriam: & quā multas potentes ciuitates obtinuit. cap. xvi. car. cvii.

De amicitis alexandri Zabine cognomine cū Hyrcano: & quō deuictus ab Hyrcano antiochus Cyzicenus amisit iudæā: & de felicitate nel pace iudæorū Hyrcano principatū agente. c. xvii. car. cviii.

Quo defuncto Hyrcano: filius eius aristobulus suscipiens principatū: primus sibi diadema imposuit: fratribus suis præter antigonū in uincula coniectis: qui etiam matrem suam uinculis & penuria consumens: ipsum quoq; antigonū fratrem suum quem consortem regni habebat accusationibus inuidorū alienatus ab eo iussit interfici. cap. xviii. car. cviii.

Quemadmodum defuncto aristobulo: frater eius alexander succedens in principatu: contra syriā & phœnicem: & arabiam exercitum ducens: multas gentes subegit: & de ptolemæi Latini contra alexandrum pugna & uictoria. cap. xix. car. cix.

Quō pugnans demetrius Ceraunus contra alexandrū: uicit eum. cap. xx. car. cx.

Antiochi q̄ liber pater dicebat militia contra iudæā: atq; plium arethæ regis contra alexandrū quē & deuincens: cū patris a iudæa discessit: & de morte alexandri. cap. xxi. car. cx.

Quemadmodū post alexandri mortem uxor eius alexandra imperium per nouē annos rexit: & uiuens cū pace gloriaq; defuncta est. cap. xxii. car. cx.

Incipit Liber. XIII.

Quemadmodum post mortem alexandræ nouissimus eius filius aristobulus: contra Hyrcanū fratrem pro regno bellauit. cap. i. car. cxi.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

- De antipatro patre Herodis qui iunabat patrē Hyrcanū aduersus Aristobulū. cap. ii. car. cxi.
 Cum suscepisset Hyrcanus exercitū: & contra Aristobulū produxisset: & in pugna uicisset: ad Hierosolyma eū p̄secutus est: ubi cum exercitu obsidebat ciuitatē. cap. iii. car. cxi.
 Qualiter Scane ab Armenia Magnus Pompeius ad partes Syriæ transmisiit & q̄ legati uenientes Hyrcani & Aristobuli: auxilia petierunt. cap. iii. car. cxii.
 Quēadmodū Aristobulus cū iellexisset Pompei cōsiliū: ad sua discessit: aduersus quē indignatus Pōpeius exercitū p̄duxit: & Aristobulū in alexandriū castellū fugauit. cap. v. car. cxii.
 Quēadmodū aristobolus grauit̄ ferēs q̄ p̄ter spem sibi a Pompeio euenisset: bellū pauit sed poſtea p̄cēnitens pacē postulauit: pecunias offerens: quas tamen minime soluit. cap. vi. car. cxii.
 Qualiter irritatus Pōpeius aristobulū ligauit: & ad ciuitatē obfidēdā accessit. cap. vii. car. cxii.
 De modestia Pōpei & religioſitate: q̄a nullatenus paſſus est tangere tēpli pecunias: licet multæ fuissent: & q̄a aristobulū romam niſtū cū filiis perduxit. cap. viii. car. cxii.
 De modestia Pōpei & religioſitate: q̄a nullatenus paſſus est tangere tēpli pecunias: licet multæ fuissent: & q̄a aristobulū romam uiſtum cū filiis perduxit. cap. ix. car. cxiii.
 De Scandro q̄ militiā cōtra petrā urbē m̄nc regnū arabū abſcentē produxit. cap. x. car. cxiii.
 Quēadmodū aristobuli filius alexander fugiens Pompeiū ad iudæā p̄uenit: ubi multo exercitū congregato: bellū contra Hyrcanū & antipatrum produxit. cap. xi. car. cxiii.
 Quēadmodum cum flexisset alexandrum mater ſua tradere ſe cum caſtellis: Gabinus alexandrum dimiſit. cap. xii. car. cxiii.
 De aristobulo qui cum a Romana ciuitate ad iudæam fugiſſet: tentus a Gabinio: ruſus captiuſq; tranſmiſſus eſt. cap. xiii. car. cxiii.
 De Craſſi ſueceſſoris Gabini contra parthos expeditione & aſcenſus eius in iudæam: pecuniarūq; templi de populatione. cap. xiii. car. cxiii.
 Vt Cæſar Aristobulum ſoluere cupiens: & cum duobus agminibus in iudæam tranſmittere a Pōpeianis ueneno necatus eſt. cap. xv. car. cxiii.
 Qualiter Scipio alexandrum aristobuli filium ſecuri percuffit. cap. xvi. car. cxiii.
 De expeditione Cæſaris ad ægyptum: & quēadmodum auxilium ei Hyrcanus & antipater deſiderantes: iudæoſq; auxiliatores ei feciſſent. cap. xvi. car. cxiii.
 Quēadmodum antipater cū bene pugnaſſet: amicitia Cæſaris acquiſiuit. cap. xvii. car. cxiii.
 Vt Cæſar antipatro tutelam iudææ credidit: & epistoſta cum ſenatuſcōſulē de amicitia iudæorum directe ſunt. cap. xix. car. cxiii.
 Qualiter antipater filiis ſuis Hyrcano & Herodi gubernationē habēdā p̄miſit. cap. xx. car. cxv.
 Quēadmodum Sextus Cæſar cognatus magni Cæſaris dona cōpiſſet ab Herode duce Galilææ & maximum eum inferioris Syriæ principem ordinauit. cap. xxi. car. cxv.
 Vt Caſſius deſuncto Cæſare cum contra iudæam aſcendiſſet: & prouinciā deuastaſſet ſeptingēta talenta ab eis exegit: & qualiter Herodes circa pactionē pecuniarū Caſſio ſtudioſus apparuiſſet: & mors Malchi qui contra Herodem ſeditionem excitauit. cap. xxii. car. cxvii.
 De morte legatorum iudææ: qui cum ad Antoniū poſt uictoriam Macedonicam: in Syriam ueniſſent: indignantem inuenerunt: q̄ Herodem accuſarent. cap. xxiii. car. cxviii.
 De expeditione Parthorum contra Syriam: per quam Aristobuli filius Antigonus regno reſtituitur. cap. xxiii. car. cxviii.
 Quēadmodum Herodes cum Romam ueniſſet: multasq; pecunias promiſiſſet: & a ſenatu uel Cæſare rex iudææ pronunciatus eſt. cap. xxv. car. cxix.
 De nauigatione Herodis ab Italia in iudæam: pugnaq; contra Antigonum: militiarūq; Romanarū & Sylano duce. cap. xxvi. car. cxix.
 Quēadmodū Hieroſolymā Soſſio uel Herode obſidētib; Antigonus interit. cap. xxvi. car. cxxi.
 ¶ Incipit Liber XV.
 ¶ Qualiter capta ciuitate per Soſſium & Herodem: Antonius quidem Antigonum in Antiochia interemerit: Herodes autem quadragintaquinque ex amicis illius primates Hieroſolymorum reuerſus extinxerit. cap. i. car. cxxi.
 Quomodo Hyrcanus primus rex iudæorum: & princeps ſacerdotum a Parthorum rege Arſace dimiſſus: ad Herodem reuerſus eſt. cap. ii. car. cxxi.
 Quēadmodum Herodes aristobulum uxoris ſuæ Mariannæ fratrem: principem ſacerdotum ordinauit: & paulo poſt occidit. cap. iii. car. cxxii.
 De Cleopatrarū iudæorum & arabum regnis inſidiata: partem eorum ab antonio poſtulauit: & ad iudæam peruenit. cap. iii. car. cxxiii.
 Quēadmodum Herodes debellaſſet aretham tempore quo antonius a Cæſare in antiochia pugna deſiſtus eſt. cap. v. car. cxxiii.
 De terræ motu per iudæam facto: & intermiſſione hominum uel iumentorum: & de ſermone Herodis quem ad iudæos de inſtauratione belli contra arabas fecit. cap. vi. car. cxxiii.

¶ Quemadmodū Herodes necessario pfecturus ad Cæsare uictorē hyrcanū extinxit. c. vii. car. cxxiii.
Qualiter a Cæsare regnum accepisset: cui per Syriam in ægyptum eunti aduersus Antonium & Cleopatram susceptionem parabat. cap. viii. car. cxxv.

¶ Quemadmodum Herodes cū in ægyptum puenisset a Cæsare multipliciter honorat: & de interfectione uxoris suæ mel aliorū de genere Hyrcanū: & de miris constitutionibus: constructionibus ad inuentionibus more gentilitio: quibus corrupit legem iudaicam. cap. ix. car. cxxv.

De fame p iudæā & Syriam facta: & ut seruauit populos & ciuitates Herodes: & rursus mira & clara opera eius seu sceleritas: & de Esseno quodā qui diuinationis habuit notitiam. cap. x. car. cxxvii.

Qualiter templum post sexcentos annos deposuit: & aliud duplum condidit. cap. xi. car. cxxviii.

¶ Incipit Liber. XVI.

¶ Quemadmodū Herodes filios suos alexandrū & aristobulū de Roma in domū suā reduxit: qui reuersi iudicare cogitabant mortē matris suæ in Salome & cæteris quoque accusatione mater eorū dānata fuit: & quia pater eorū hoc dissimulans: uxores nobilissimas eis iunxit. cap. i. car. cxxix.

Qualiter Herodes ad Agrippam ueniens inuitauit eum ad Iudæam uenire: & profectio Agrippæ ad Oniam. cap. ii. car. cxxix.

Quod herodes multis navigationū circuituionibus secūdo uenit ad Agrippam. cap. iii. car. cxxix.

Interpellatio iudæorū ad agrippā i Onia pñte herode: de quibus Græcos accusabāt. c. iiii. car. cxxx.

Quemadmodum agrippa confirmauit eis leges: Herodesq; ad propria rediit. cap. v. car. cxxx.

Qualiter allocuturus est herodes Hierosolymitas: & quantum partem eis fiscalium preteriti anni concessit. cap. vi. car. cxxx.

Vt perturbatio domus Herodis facta est: Alexander & aristobulus filii herodis indignationem habentes aduersus Salomen sororem regis: & Ferorā fratrem eius: propter mortem matris suæ: & illi econtra maliuolis in eos accusationibus utentes. cap. vii. car. cxxx.

¶ Quemadmodum Herodes indignatus filiis alexandro & Aristobulo: præposuit eis antipatrum de priuata uxore genitum: ipsos autem ad Cæsarem deducens accusauit. cap. viii. car. cxxx.

De Alexandri satisfactione coram Cæsare: & reconciliatione cum patre. cap. ix. car. cxxxi.

¶ Quemadmodum Herodes celebrauit quinquennale certamen in honorem Cæsaris: & mira uel clara opera eius. cap. x. car. cxxxi.

Oppressio iudæorum per asiam & Libyam: & legatio ipsorum pro hoc ad Cæsarem: exemplar quoque Cæsaris & agrippæ: quod pro ipsis ciuitatibus scripserunt. cap. xi. car. cxxxii.

¶ Quemadmodum egens herodes pecuniis: descendit ad sepulchrum dauid: & terrore imaginum territus tumulum desuper statuit: & rursus de perturbatione magna domus herodis: qua etiam alexandrum filium suum iecit in uincula. cap. xii. car. cxxxii.

Vt archelaus rex Cappadociæ reconciliauit alexandrum patri: & ipse in Cappadociam: Herodes autem Romam profectus est. cap. xiii. car. cxxxiii.

Discessio habitantium Traconem a regno herodis & uastatio p duces eius: & de transfugis qui de Tracone puicia ad arabiam recesserūt: quos recepit sylleus pcurator regis arabie. c. xiiii. car. cxxxiii.

Qualiter herodes a Roma reuersus in arabiam transfugas postulabat: quos cum non obtinisset exercitum contra eos produxit: arabas quoque debellauit. cap. xv. car. cxxxiii.

¶ Quemadmodum sylleus accusauit coram Cæsare herodem de incursione quam in arabia fecerat & q; indignatus Cæsar dura uel grania rescripsit ei: quare herodes placare uolens Cæsarem: misit romam Nicolaum damascenum. cap. xvi. car. cxxxiii.

Criminationes Euryclis Lacædemonii contra filios ad patrem Herodem: & quia ligasset eos patre: & ad Cæsarem scripsisset. cap. xvii. car. cxxxiii.

Vt per Nicolaum accusatione liberatus herodes est apud Cæsarem: Sylleus autem accusator herodis morti adiudicatus est. cap. xviii. car. cxxxv.

Qualiter Cæsare præte pbetecōcilio i Beryto habito accusauit filios herodes. cap. xix. car. cxxxv.

Mors iuuenum & sepultura corporum eorum in alexandrio. cap. xx. car. cxxxvi.

¶ Incipit Liber. XVII.

¶ Qualiter Antipater odio hñtus est ab oī gēte pp interfectionem fratrum suorum. cap. i. car. cxxxvi.

Qualiter Herodes rex filios Alexandri & Aristobuli filiorum suorum adoptans: filiam Feroræ illis desponsauit & antipatri: & qualiter antipater persuasit patri desponsationem in suos transferre filios: & qualiter Herodes aduersus Traconitas uolens munitus existeret: Zamarim iudæum qui de Babylone discesserat: & in antiochia degebat euocans ibi constituit: & utebatur illo opposito aduersus Traconitas. cap. ii. car. cxxxvii.

Qualiter Antipater oblectabatur eos qui circa Feroram erant: uolens per illos insidiari patri: & qualiter agnoscens soror regis Salome clam denunciauit fratri: & de interfectione Phariseorum regi aduersantium. cap. iii. car. cxxxvii.

Qualiter rex Herodes præcepit fratri suo Feroræ: ut excluderet uxorem suam: aut eius regno

discederet: & qualiter antipater suspectus patri factus timens eū scribebat amicis in Romam scriberent patri eius ac persuaderent: ut mitteret eum ad Cæsarem cum pecuniis quod persuasum est Herodi filiumque transmisit: & de morte Feroræ fratris Herodis. cap. iiii. car. cxxxvii.

Accusatio uxoris Feroræ a filiis Feroræ: quod ueneno perisset: & qualiter Herodes exquirens reperit contra se uenenū patrum a filio antipatro: & percratus antipatri cognouit insidias. cap. v. car. cxxxviii.

Nauigatio antipatri de Roma ad patrem: & qualiter a Nicolao Damasceno Herodis amico fuerit accusatus: p̄sidentibus in iudicio Varone q̄ntilio & ipso Herode cum amicis utrorūque in quo iudicio antipater multis modis cōuincit de facta conspiratione in patrem intantum ut uenenū patri a filio p̄paratum mediū p̄ferret quod ad expiendū iussu Varonis bibēs unus dānatoq̄stari morit̄. cap. vi. car. cxxxviii.

Herodes antipatrum filiū misit in uincula: & legatio missa ab herode ad Cæsarem de filio. c. vii. car. cxli. De ægritudine Herodis: & seditione iudæorum: & quia desperans oēs optimates iudæorum p̄cepit occidi in hora mortis suæ & quia tpe illo deportatæ sunt ei litteræ ab legatis ad Cæsarem missis habentes dānationem antipatri in arbitrio eius & uoluntate esse positam: & quia inualecente ægritudine malum purgans: cultro se interemisset si præuentus non fuisset. cap. viii. car. cxli.

Qualiter antipater putans Herodem defunctū locutus fuerit custodi corporis de dimissione suæ & propter hæc antipatri peremptio. cap. ix. car. cxli.

Testamentum Herodis ad Cæsarem: & distributio inter eius filios: & qualiter archelaum p̄fecit deinde mors ipsius. cap. x. car. cxli.

Epistola Herodis ad exercitum: & admonitio fidei seruandæ circa filium eius archelaum qui statim eleuatur in regnum. cap. xi. car. cxlii.

Sepultura Herodis in Herodio castello: & fauor archelai regis ad populum: & populi ad ipsum. cap. xii. car. cxlii.

Qualiter populus seditionem monit aduersus archelaum in festiuitate azymorum: & qualiter archelaus tria milia ex eis interemit: ipse uero nauigauit ad Cæsarem: credens regnum Philippo fratri suo. cap. xiii. car. cxlii.

Qualiter archelao Romam ascendente: Sabinus qui erat in Syria Cæsaris curator ascendit in hierosolimam uiolenter expetens herodis pecunias & castella a curatoribus archelai. c. xiiii. car. cxlii.

Qualiter persuaserunt curatores populo arripere arma: & occidere Sabinum uel Romanum exercitum in antonia constitutum. cap. xv. car. cxlii.

Qualiter Cæsar testamentum Herodi confirmauit: seruans filiis eius testamentum: & diuisio regni iudaici in Tetrarchias. cap. xvi. car. cxlv.

De eo qui se mentiebatur esse alexandrum Herodis filium: & qualiter fictio ista depræhensa sit inuestigante Cæsare: & poena qua multatus est. cap. xvii. car. cxlv.

Qualiter archelaus accusatus est a iudæis apud Cæsarem: quem Cæsar indignatus: regno priuauit & trussit in exiliū apud Viennā galliæ: & somniū uisum archelao & Glaphyræ. cap. xviii. car. cxlvi.

¶ Incipit Liber. XVIII.

¶ Qualiter Cyrinus a Cæsare destinatus in Syriam iudæamque censeret. cap. i. car. cxlvi.

Qualiter Copinius ex equestri ordine missus ē in iudæam: & quia Cyrinus uenit in iudæam uniuersos dep̄daturus substantias: & archelai redditurus pecunias: & quia iudæi moleste ferētes: ad eum suadente lozaro pontifice passi sunt descriptionē fieri substantiarum suarū. cap. ii. car. cxlvi.

Qualiter iudas gantonites: & quidam alter persuaserunt multitudinē suam describi substantias paterentur. cap. iii. car. cxlvi.

Qualiter populi eorum cōsecuti: seditiones & bella ciuilia seu latrocinia exercuerunt. c. iiii. car. cxlvi.

Quātæ sint hæreses philosophorum apud iudæos: uel quibus teneant legibus. cap. v. car. cxlvii.

Qualiter herodes philippus ciuitates in honore Cæsaris fabricauerunt: & qualiter Samaritanæ ossa mortuorum in templo iactantes cum festis azymorum imineret populū reddidere pollutū. cap. vi. car. cxlvii.

Mors Salomæ sororis herodis quondam regis iudæorum: mors et augusti romanorum secundi imperatoris. Successio Tyberi Cæsaris sub quo potius pilatus mittit in iudæam. cap. vii. car. cxlvii.

Qualiter pontius Pilatus uoluit latenter intromittere in Hierosolimam statuas Cæsaris cognoscens autem populus seditionem aduersus illum commouit: donec illas ab Hierosolymis in Cæsarem transmitteret. cap. viii. car. cxlviii.

DE IESU CHRISTO.

De facto quod contigit Romæ in templo Isis: & quæ iudæis per illud tempus Romæ proneptæ sint omnibus urbe expulsi per Tyberium: & de seductione samaritani populi: uel oppressione eius per pontium pilatum. cap. x. car. cxlviii.

Accusatio samaritanorum aduersus pilatum apud Vitellium: & qualiter Vitellius Romam eum ad Cæsarem ire compulsi: ut ibi rationem eorum quæ contigerant redderet. cap. xi. car. cxlix.

Vitellius ascendens Hierosolimam: magnificus ac munificus extitit in populos: & qualiter Tyberius Cæsar scripsit Vitellio: ut amicitias cōponeret cum artabano phorum imperatore. cap. xii. car. cxlix.

Mors Philippi fratris Herodis iunioris: & qualiter Tetrarchia eius dispensationi syriæ regiminique

cōiuncta eff: & de simulatione quæ contigit iter arethæ petreæ & herodem: quia elecit herodes filiâ arethæ: quam duxerat uxore: amore captus herodiadis: quâ subintrodixit loco uxoris: & quia Tyberius: puocatus scriptis herodis mādāt: Vitellio aduersus arethā pugnare. cap. xiii. car. cxlix.

De Ioanne baptista ab herode passo: & Vitellii præparatio in pugnam aduersus aretham secundū q̄ scripserat ei Tyberius: & quia Vitellius ascendēs hierosolymam fauorabiliter suscipitur a populo descriptio quoq; succincta de uniuersa maioris herodis prosapia. cap. xiiii. car. cxlix.

Multiformis calamitas & infelicitas quæ prouenit agrippæ: adeo ut apprio liberto Romæ accusatus: & coniectus in uincula a Tyberio sit iniectus mors Tyberii: successio Caii: solutio agrippæ de captiuitate: & coronæ impositio per Caium. cap. xv. car. cl.

Qualiter herodes Tetrarcha ueniens Romam: accusatus fuerit ab Agrippa: & in exilium missus cū Herodiade. cap. xvi. car. cliii.

Seditio iudæorū & gētiliū ī alexādia cōstitutorū & legatio utrorūq; ad Caiū .cap. xvi. car. cliii.

Accusatio iudæorum ab Appione legato patris alexandrinorum propter quod statuum Cæsaris non haberent. cap. xviii. car. cliii.

Qualiter iratus Caius: mittit Petronium ducem ad Syriā cū huiusmodi mandatis: ut congregata manu pugnaret cum iudæis: si mollet eius suscipere simulachrum. cap. xix. car. cliii.

Pestis quæ contigit iudæis in Babylonia cōstitutis p̄ asineū & anileū fratres. cap. xx. car. cliiii.

Incipit Liber. XIX.

Qualiter Calus Cæsar insidiis a Cassio Chærea extinctus est. cap. i. car. clvi.

Qualiter Claudius patruus eius coactus a militibus suscepit imperium: & seditio senatus & populi ad inuicem: & utriusq; partis. cap. ii. car. clx.

Legatio regis agrippæ ad senatū: & q̄liter cōsequētes milites q̄ erāt cū senatu: ad claudiū trāsire: & de morte chereæ seu aliorum Caii interfectorū: ipsi quoq; Claudio repugnantium. cap. iii. car. clxi.

Qualiter Claudius Cæsar reddit agrippæ omne regnum paternum: adiicientes etiam illi Lysaniæ tetrarchiam: & libertas iudæorum: quæ prouenit eis sub Claudio: cum prius amississent eam sub caio nauigatio quoque regis agrippæ in iudæam. cap. iiii. car. clxii.

Epistola Publii Petronii rectoris Syriæ ad doritas pro iudæis: & q̄liter rex agrippa hierosolymorū muros locupletius construens: studium suum imperfectum dereliquit: prohibente Cæsare: qui opus ipsum suspectum habuit. cap. v. car. clxii.

De honore quo Berityos honorauit: & de aduētū regum ad ipsū ī citate ribertiada. cap. vi. c. clxiii.

Qualiter processit de ciuitate cum regibus in occursum Marci: præsidis Syriæ uel quali modo uitam finierit: cum non dedisset honorem deo: populo sibi attribuentre honores diuinos & non humanos in theatro: quare confestim sensit plagam dei. cap. vii. car. clxiii.

Mortuo rege agrippæ: Cæsarienses uel Sebasteni indecenter blasphemabant defunctum: statuas quoque filiarum eius diripientes: contumeliose tractauerunt. cap. viii. car. clxiii.

Post mortem Agrippæ: Claudius Cæsar Cuspium Fadum mittit p̄fectū in iudæam: cui ēt iungit ultio exercēda in Cæsariēses: & Sebastenos pro defuncti Agrippæ contumeliis. cap. ix. car. clxiiii.

Incipit Liber. XX.

Quemadmodum Claudius post Agrippæ mortem: in Syriam misit successorem Marso Cassium Longinum: & quia Fadius missus procurator iudææ indignatus iudæis qui transfluum erant positis: quia præter uoluntatem suam contra Philadelfenos arma sumpserunt: tres uiros priores ipso: sum comprehendens: unum occidit: duobus fugam immisit: & de Ptolemæo principe latronum ad eum deducto & occiso. cap. i. car. clxiiii.

Quia Fadius procurator iudææ: & Cassius longinus præses Syriæ præceperunt iudæorum primoribus ut talem tunicam & pontificalem uestem in Antonia constituerent sub potestate Romanorum sicut & prius. cap. ii. car. clxiiii.

Quomodo Claudius Cæsar rogatus ab Agrippa senioris Agrippæ filio: concessit iudæis petitiones ipsorum: & Fado rescripsit. cap. iii. car. clxiiii.

Quemadmodum Herodes frater Agrippæ defuncti petiit a Claudio potestate templi & sacerdotum ordinationem: & impetravit. cap. iiii. car. clxiiii.

Quemadmodum Helena Adiabenorum regina & eius filius Iazates solennitates & ritus zelati sunt iudæorum. cap. v. car. clxiiii.

De fame quæ apprehendit ciuitatem Hierosolymorum & mitigata per Helenam reginam Adiabenorum & eius filium Iazatem qui de paganismo conuersus fuerat in iudaismum: & de Artabano rege Parthorum. cap. vi. car. clxy.

De Mago quodam q̄ prophetā se esse asserens plurimos iudæorum seduxit. cap. vii. car. clxvi.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quomodo Tyberius Alexander in Iudæam directus administrator filios Iudæ galilæi populum seducētes occidit. cap.viii.car.clxvi.

Quomodo Tyberio Alexandro Cumanus successit i Iudæa: & q̄a defuncto herode fratre regis agrippæ defuncti: Agrippa iuuenis eius hūc principatū. Cæsare sibi claudio cōcedere. cap.ix.car.clxvi.

Quia aduentu Cumani præsidis in iudæam a Cæsare destinati: sub eo multi usque ad .xx. milia iudæorū perierunt quarta die azymorū. cap.x.car.clxvi.

Seditio iudæorum contra Samaritanas: & quia multi iudæorū extincti sunt per Cumanum adiuvātem Samaritanas. cap.xi.car.clxvi.

Quia Numidius q̄dratus Syriæ p̄ses audiens hæc: & ascendens in iudæā primates iudæorum atq̄ Samaritanorum Romā iussit ascēdere: pariter & Cumanū & Celerē: ut Claudio Cæsari deberent ex his q̄ fuerāt gesta reddere rōnem: & q̄a quosdā iudæorū ipse puniuit. cap.xii.car.clxvi.

Quia Claudius audiens inter eos: iudæos quidem absoluit a culpa: rogatus ab Agrippa rege: Cumanum uero exilio deportauit: Cellerem autem millenarium & Samaritanorum primates morte multauit. cap.xiii.car.clxvi.

Felix mittitur pcurator i iudæā: & q̄ta prās adiecta sit agrippæ regi p̄ Claudiu. cap.xiiii.car.clxvi.

Morif Claudius cui successit Nero q̄ matrē uxore & alios multos gñis sui interfecit. cap.xv.c.clxvii.

Quia felix missus in iudæam: & inueniēs provinciā a latronibus nimis afflictā: prospexit ut illis interemptis: pacem tribueret regioni: principem uero latronum Eleazarum uinctum direxit ad Cæsarem & de morte Ionathæ pontificis. cap.xvi.car.clxvii.

Quia ueniente ægyptio malefico: & multis iudæorum ab eo seductis: Felix aggressus eos multos occidit. cap.xvii.car.clxvii.

Quemadmodum iudæos & Syros pro æquitate ciuitatis in Cæsarea seditiose concertātes: Felix compescuit. cap.xviii.car.clxvii.

Quomodo Portio Festo in iudæam misso pro successione Fœlicis: contigit provinciam sicariis commoneri. cap.xix.car.clxvii.

De porticu interiore tēpli: & quemadmodum eam exaltauerat iudæi: & quia Festus ob hoc indignatus iussit opus destruis: sed iudæis rogantibus: concedi sibi ob hoc legatos mittere ad Neronē: cōcessit miserunt nuntios: quos audiens Nero: ueniā gesti operis condonauit: & ædificiū manere p̄misi: & quia moriente in iudæa Festo: successor uenit Albinus. cap.xx.car.clxviii.

Quia sub eo a nece provincialium sicarii cessauerunt. cap.xxi.car.clxviii.

Quia Florus ueniens Albino successor: tantis malis iudæos affecit: ut eos ad arma contra Romanos uenire compelleret. cap.xxii.car.clxviii.

¶ Iosepi Mathathie filii hebræi genere sacerdotis ex hierosolymis de antiquitate iudæorum cōtra Appionem grammaticum alexandrinum. liber.i.car.clxx.

¶ Phlaui Iosephi de antiquitate iudæorum ad Epaphroditum. liber.ii.car.clxxv.

¶ Explicit Tabula Antiquitatis Iudaicæ.

¶ Rubricæ nuper editæ super libro Iudaico per iMagistrū Franciscū Macerata ordinis minorum.

¶ Incipit Liber primus.

Valiter Antiochus q̄ cum Ptolemæo sexto in Syria bellum gerebat supauit ciuitatē magnitissimā: templa spoliāt occidit oēs ex optimatibus: deinde supato Bachide p̄posito p̄p̄dis antiochi p̄ Mathathiā: & occiso: exactisq̄ ducibus Antiochi ex finibus iudææ & mortuo antiocho: filius antiochus nocte congregatis militibus iudæam iteḡ iuadit & superto Iuda primo natu ex filiis Mathathie & interfectis multis ex iudæis Hierosolymā est profectus: & ibi relictis p̄fidiis: in Syriā reliquos milites ad hyemandum traducit. cap.i.car.clxxxiii.

Post discessū atiochi Iudas cū ducibus eius cōgredit & tadē supat & morif. cap.ii.car.clxxxiii.

Ionathas frater iudæ reconciliatur antiocho: sed insidiis antiochi capif: & iratus antiochus quia a Symone fratre Ionathæ fuisset superatus Ionathan interfecit. cap.iii.car.clxxxiii.

Simon frater ionathæ iteḡ gerit bellū cū antiocho quo supato ob hoc pontifex creatus sed insidiis Ptolemæi generi sui captus moritur: capta coniuge cum duobus filiis Simonis Hyrcanus tertius filius honorem patris defendens diu cum Ptolemæo bellum gessit & ob misericordiam matris: & fratrum tantum distulit ut annus feriatu ueniret: quo licebat dimitti bellum. cap.iiii.car.clxxxiii.

Antiochus iterum iratus propter ea quæ passus est a Simone irruit in iudæam cōtra ioannem dictum hyrcanum quem trecentis talentis placauit. cap.v.car.clxxxiii.

Ioannes dictus Hyrcanus inuento tempore uindictæ q̄a Antiochus bellū gerebat cōtra Medos: perrexit contra ciuitates antiochi & multas occupauit. cap.vi.car.clxxxiii.

Gentiles ob inuidiā in Ioannē coeperūt agere seditionem qui tandem deuicti sunt: & ipse rebus administratis per triginta tres annos moritur relinquens filios post se hic princeps pontifex & propheta fuit: prædixit filios duos maiores non regnatos. cap.vii.car.clxxxiii.

Aristobulus succedit in regnum patris: contendit cū matre quia eam dominā rege reliquerat Ioannes ipsam fame necauit deceptus uerbis matris suæ fratrem Antigonū interficere fecit: hoc audito tanto merore confectus ut tandem moreretur. cap.viii.car.clxxxiii.

Alexander frater aristobuli rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona Theodori a quo oīa recuperant: & fere decē milia Iudæorū interficiunt: multas ciuitates occupat: cōgredit cū Obedio rege arabū a quo superato exercitu uix solus euasit: Hierosolymam petit nititur redire in gratiam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.ix.car.clxxxiii.

Iudæi petunt auxilium demetrii qui superat prælium: sed timore perterritus quia sex milia ex Iudæis se contulerant ad alexandrum discessit Messalim ciuitatem deuastat: mulieres earumq; filios coram matribus necabat: qua impietatis perterriti octo milia Iudæorum profugiunt eadem nocte in iudæam. cap.x.car.clxxxiii.

Bellum gerit antiochus frater Demetrii cum Alexandro qui licet oppida multa diremisset & multos occidisset: non potuit tamen antiochum arcere: sed per regem arabum tandē deuictus est: Alexāder in iudæam reuertitur qui moriens uxori reliquit principatum: hæc declarat filium hyrcanū pontificem aristobulum uero regē. hic fraude multos sibi deuiciens matre morbo laborāte castella multa occupat. mater uero miserata: Hyrcanū coniugem & filios aristobuli carcere conclusit: interi moritur alexander: reconciliat hyrcanus & aristobulus. cap.xi.car.clxxxv.

Antipater hortat hyrcanū ut impiū repetat ad regem arabie accedunt p auxiliis & aristobulum uadūt & supant mortuūq; esset nisi dux Romanorū soluisset obsidionē. cap.xii.car.clxxxv.

Aristobulus prosequitur & resarcitis copiis congressus cum Hircano occidit supra sex milia eorū: Antipater & Hyrcanus ad Pompeium qui tunc erat in Damasco accedunt ut restituat Hyrcanū: Pōpeius cum exercitu ad fines iudææ peruenit. Aristobulus alexandrium confugit: Pompeium alloquitur paccato Pompeio pollicitationibus: audita morte Mithridatis perrexit Hierosolymā: decepit Pōpeium. eo q̄ ex promissis nihil est factum: iratus Pompeius aristobulum in custodiam collocat & ad ciuitatē tentat accedere ut euerat. cap.xiii.car.clxxxv.

Hæsitante Pompeio quomodo urbem caperet orta est seditio inter eos qui in ciuitate erant denique uicta est pars Aristobuli receptis Romanis in itis consiliis cum Hyrcano quomodo aliam partem quæ in locum tutissimum confugerat caperet tandem sine consilio & auxilio Pompei: nihil esset factum. cap.xiiii.car.clxxxvi.

Tentans pōpeius locū inuadere tertio mēse uix turrim unā euerferat. cap.xv.car.clxxxvi.

Faustus Cornelius muros primus ascendit multi occidunt multi ex muris se proiciunt: Pompeius cū suis comitibus ingreditur: in templum ingressus neminē nisi pontificem uidit pcepit q̄ nihil aufereretur: postero die solēnia celebrauit: hyrcanūq; pontificē declarauit: Pompeius uero cū Scauro ducens Aristobulum Romā profectus est. cap.xvi.car.clxxxvi.

Scaurus in arabiam proficiscitur patitur multa ob asperitatem locorū: alexander aristobuli filius iterim iudæam populatur timet Gabiniū: p̄pterea loca arabie munit: Gabinius p̄misso Marco Antonio adiunctis aliis obuiam fit alexandro coactus alexander congregi cum Gabinio: uictus effugit Gabinius restaurat loca: perterritus alexander legatos ad eum misit pollicēs sibi omnia castella quæ ipse Gabinius eruit funditus. cap.xvii.car.clxxxvi.

Gabinus Hierosolymam deducto Hyrcano reuertitur Aristobulus interim parato exercitu alexandrium occupat: sed tumultu Romanorū in Machærunta confugit sed tādē capitur & ad Gabiniū perducitur: alexander interim iudæam reduxit in discessionem: Romanos multos trucidare decreuerat Gabinius concordiam peruasit sed certantibus ipsis alexander fugatus disperit: Gabinius hierosolymam reuertitur. cap.xviii.car.clxxxvii.

Crassus succedit Gabinio: suscipit Syriam: aufert aurū tēpli: perit transgresso Euphrate: Cassius Syriam deffendit: occidit Pisilaum colligentē seditiosos aristobuli. cap.xix.car.clxxxvii.

Antipater ex Arabis coniugem suscipit: sociat sibi regem arabum per affinitatem bellum uult gerere cum aristobulo: Cæsar mittit e roma aristobulum solutum uinculis in Syriam: perit ueneno & alexander eius filius occiditur: Ptolemæus aufert Antigonum & eius sorores a coniuge aristobuli: & minorem sibi coniugio copulat: Antipater mortuo Pompeio contulit se in clientelam Cæsaris & mitridates cum antipatro uictores fiunt: & Pompeius tandem gratia antipatri pontificatum confirmauit Hyrcano. cap.xx.car.clxxxvii.

Antigonus corā Cæsare crimīabant antipatrū: sed Cæsar cognitis meritis antipatri hyrcanū confirmat & cuius uellit dignitatis p̄ponit adoptionem: declarat ur procurator iudææ: sedat iudæā hyrcanū reddit in gratiam populis tandem phasēlū filium maiorem p̄posuit territorio hierosolymorū: herodem minorem natu curatorem Galilææq; Ezechiam dephendit cum multis aliis ex hoc cognitus est Sexto Cæsari propinquo magni Cæsaris. cap.xxi.car.clxxxvii.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Compellitur Herodes ab Hyrcano qui eum tam gloriosum euasisse oderat ut ad eum accedat ipse uero persuasus uerbis multorum qui inuiderant Herodi acceriri fecit: sed recessit Herodes non paratus obedire: Concitatur Hyrcanus iterum contra Herodem sed Herodes declaratur a Sexto Cæsare dux militum in Syria: Herodes Hyrcanum cogitat ex regno pellere sed uerbis patris & fratris mitigatur. cap.xxii.car.clxxxviii.

Oritur discordia inter romanos & ob diuturnitatem belli uenit Marcus successor Sexti Cæsaris qui mortuus fuit a Cæcilio Basso fauore Pompei. cap.xxiii.car.clxxxviii.

Tempore quo Marcus fit successor Sexto Cæsari: Cassius Syriam: petit exactiones imponit: irascitur contra Malichum eius exactorem: Herodes fit carus Cassio: præficitur procurator Syriæ: Cassio cedente a Syria oritur seditio Hierosolymis Felix qdam uolens uindicare necem Mallii fratris congredditur cum Herode: Herodes potitur uictoria: Accusatur Herodes Antonio interfecto Cassio: pecunia eum pacauit ueniunt legati Antiochiæ centum uiri contra Herodē & Hyrcanum Messalla defendente eos: terrarchas ambos declarat Antonius: legatos carceri cōpellit: maior tumultus fit Hierosolymis bellum gestū est cōtra alios legatos ab Antonio ita ut multos occidisset: Barzaphranes concilians iteꝝ Pacorum contra Hyrcanū: tandē ab Herode multi obruncant die pentecostes in ciuitate ortū est bellum ita ut multi occisi ab Herode: multi fugati. cap.xxiiii.car.clxxxviii.

Admittitur arbiter pacis Pacorus: simulans Pacorus uolebat Antigonom adiunare: cognitis insidiis missoqꝫ ministro ad necem Herodis qui noluit admittere habens hmoi suspectos: audito qꝫ Phaselus frater eius fuisset corruptus ad Idumæam nocte pgit: cognitus a barbaris cogitur recedere præmissa matre & fratribus: ad Masada properabat decertans cum illis potitur uictoria: Iosepus frater Herodis obuiam Herodi uenienti ex Idumæa fuit paucis ex carissimis receptis alios dimisit: parti Hierosolymam ueniunt: constituunt regem Antigonus: Hyrcanū & Phaselū uerberantes: dentibus auriculas truncat Antigonus ne possit esse pontifex: Herodes cognita morte Phaseli fratris uix euadens Romā peruenit. Creas rex fauore oīum & fauore Antonii & Cæsaris. cap.xxv.car.clxxxix.

Antigonus inclusos tenet Iosepum & alios qui etiam exiuntes quandoqꝫ uincebant quandoque aduerso casu reuertebantur: Ventidius iterum festinat iosepo & aliis ferre auxilium: sed placatus muneribus Antigoni discedit: Herodes ex italia reuertitur & contra atigonum sumit exercitum: castris positis declarat populo uenisse bono populi & non recordaturus offensarum: detegitur corruptio Sydonis ab Herode qꝫ ipse uinum & oleum & omnia necessaria defferri scripserit in Hiericuntha: herodes occupat ciuitatem & quingenta cacumina montium: committit bellum: uictor reuertitur: herodes multos in speluncis occidit: pater septem filios cum matre occidit qui uolebant scdus inire cum Herode: & septem etiam desuper occidit: reuertitur in Samariam contra Antigonom dimisso Ptolemæo præposito qui ab eis occiditur: occisis multis per herodem fertur qꝫ Iosepus eius frater in iudæa frangitur & moritur in Galilæa se confert: uulneratur Herodes: municipia multa occupat: in fugam uertit aciem inimicorum: ciuitatem ingreditur cladem fecit ex illis magnam: sed propter hyemis asperitatem non potuit Hierosolymam applicare: interim uxorem ducit & i Hierosolymam petit: iterum oritur discensio in ciuitate: Herodes iratus quoscunqꝫ posset occidit: Antigonus ad pedes Cassii prosternitur: Herodes querit pacare ciuitatem: & studiosos suos facere amicos: Antigonianos neci tradere. cap.xxvi.car.cxc.

Cleopatra indignata qꝫ propinquus nullus ex sanguinitate esse: ad extraneos occupandos se conuertit: moliebatur ut herodes & Malichus interirent per Antonium qui noluit: insidiis periclitatur Herodes: ex hoc recreati Arabes pugnam repetunt: fugant militem herodis: ulciscuntur Arabes: interim alia calamitas occurrit herodi scilicet: terremotus infiniti ut triginta milia hominum interirent: incitatur hoc magis arabes: Herodes hortatur suos ad resistendum facto sacrificio congregitur & potitur uictoria: desideratur patronus illius gentis adiit Cæsarem herodes conquerens de Antonio: Herodem regem instituit & diadema imposuit in ægyptum proficiscitur Cæsar: & mortua Cleopatra & Antonio regnum auxit herodi: procurator Syriæ instituitur: constituit templa & multa in honorem Cæsaris fecit & Agrippæ: oritur discordia inter uxores herodis: ira concitatus Mariannem fecit occidere quem ualde poenituit: irati filii ob matris mortem criminantur apud Cæsarem: Antipater interim succedit in regnum: curat mortem fratrum ex parte Mariannes: conciliat filios Cæsar patris: non cessat Antipater dolis & simulationibus fratres criminari consilio noueræ illorum: illis ne scientibus: Alexander corruptit amicos regis: intruditur in carcerem: reconciliat Archelaus Alexandrum herodi: Eurycles accusat Alexandrum: uinciuntur filii & separatim custodiuntur: Mittit herodes litteras cum indicis ad Cæsarem. Saturninus & Volumnus fiunt duces offocantur tandem iussu herodis: poenitet herodem mortis filiorum & nepotes amplectitur: & antipater irascit patri herodi: oratur Antipater ab herode ut Romā reuertatur: cōuenit herodes antipatrū priuatur regno & nomine regio: incenduntur uiui sophistæ & qui aquilam demiserunt ex muro: iubet multos ex iudæis occidere: feruntur litteræ a Cæsare de damnatione Antipatri occidit Antipatrum Herodes: moritur Herodes: legitur testamentum de institutione Archelai regis: fiunt exequiæ cū maximo apparatu ab Archelaos sepelitur in castello quod Herodion dicitur. cap.xxvii.car.cxcii.

Archelaus propter turbationes nouas cogitur proficisci Romam: multos occidit die festo qui pascha appellatur. relinquit Philippum procuratorem regni & curatorem familiarium rerum: ratione administrationis reddit Caesari Archelaus: accusatur Archelaus apud Caesarem quod nomine tantum Caesarem ostendisset regem non re ipsa: defenditur a Nicolao Archelaus: & ad pedes Caesaris se prosternit. Iudaei cum relictis ab Archelao congregantur: Varus res componit petunt iudaei ut per iudices res administrarentur: Caesar non annuens his Archelaum tetrarcham fecit in media parte: pollicens regia dignitate donaturum: aliam medietatem regni aliis duobus filiis Herodis dimisit: donauit Caesar alius muneribus ceteros filios & filias Herodis. cap. i. car. cci.

Iudaeus quidam interim simulat se esse Alexandrum ob similitudinem cum illo Romam uenit cognoscitur a Caesare: patefacit ipse Caesari dolum & fraudem: his ridens Caesar remigum numero isemit: sua fore illius fraudis interfecit: ponuntur quaedam sectae philosophorum & eorum uita. cap. ii. c. cciii.

Decedente regno archelai Philippus & Herodes antipas regunt Tetrarchias suas: defertur imperium ad Tiberium post mortem augusti: Pilatus mittitur a Tyberio in Iudaeam: ob imagines Caesaris quas intulit in templum oritur discordia maxima: Caius Caesar uult deus appellari: eius imagines & statuas praecipit erigi: renitentibus illis minatur eis: moritur Caius: Claudius rapitur in regnum: mittit Agrippam ad senatum ut placeat eum esse regem: non admittit curia: remittitur Agrippas ad senatum nuntians pugnam aduersus eos. cap. iii. car. cciii.

Senatus uadit ad Claudium: offert uictimas deo: ipse donat Agrippam: regio patrimonio: moritur Agrippa: Claudius regnum in prouincia redegit: & herodes qui regnabat in chalcide moritur. c. liii. car. cccv.

Post obitum herodis qui in chalcide regnauit: Claudius Agrippam filium agrippae regem instituit: Cumanus curam accipit alterius prouinciae: unde inter iudaeos oriuntur multi tumultus in die festi azymorum: populus in fugam se conuertit: & propter egressum de constipatione. xxx. milia hominum consumpta sunt. cap. v. car. ccvi.

Insurgunt tumultus latrocinantium: unde quidam per Cumanum capiuntur: libri legis per militem quendam comburantur: accensi iudaei ex hoc conqueuntur apud Cumanum: adiudicatus est ille ad supplicium ex hoc populus quieuit. cap. vi. car. ccvi.

Conflictus oritur inter Galilaeos & Samaritanos: quidam Galilaeus ad festiuitatem ascendens interficitur: Cumanus ad sedationem mittit praetores: Hierosolyma audito homicidio uulgus in impetum in Samariam irruit: Cumanus accurrit cum ala militum: multos interfecit principes Hierosolymae: praecantur ut ab incepto desistant: iudaei tandem eorum precibus acquiescunt. cap. vii. car. ccvi.

Fiant his temporibus multa homicidia samaritarum primates accedunt ad Numidium Quadratum: conquirentes de huiusmodi latronibus: conueniunt & nobiles iudaeorum: defendentes: distulit Numidius iudicium: iudaei uenit: audiens iter: querelas samaritarum: quosdam percutit securi: quosdam releuit: Cumanus uidet Romam proficisci: de reddenda ratione administratae prouinciae apud claudium: ex samaritis tres interficiuntur: Cumanus iubetur ex urbe discedere. cap. viii. car. ccvi.

Nero succedit Claudio: fratrem matrem & uxorem interfecit: ad Histriorum opera se conuertit. cap. ix. car. ccvi.

Aristobuli filius regnat in Armenia: augetur regnum agrippae residuum iudaeae: Felici creditur hic Eleazarum deprehendit mittitur Romam cum multis aliis: insurgit nouum genus latrocinantium. scilicet sicariorum: insurgunt quidam sectae hominum qui consiliis & hypocritis homines decipiant. cap. x. car. ccvi.

Aegyptus quidam pseudo propheta congregat. xxx. milia hominum: hierosolymam uult ascendere: Felix cum quibusdam armatis eos depellit & fugat: insurgunt quidam magi qui tentant reuocare populum a seruitute Romanorum: insurgunt tumultus in Caesaria inter populum scilicet iudaeum & Graecum: Felix nequies pacare ex utroque nobiles ad Neronem mittit: Succedit Festus felici qui plurimos latronum interfecit. cap. xi. car. ccvii.

Albinus fit successor Festo qui fuit latronibus: & postea Caestius Florus qui ita se gessit ut multi coacti sint relinquere patriam ob publica latrocinia: & rapinas suas. cap. xii. car. ccvii.

Fit quaestio in Caesarea inter iudaeos & Caesarienses de Synagoga iudaeorum quia impediiebatur ad illuc accessum: Iocundus qui erat praefectus equitum pergebat sedare tumultum: recedunt iudaei in Nabata cum libris legis primates iudaeorum ad forum accedunt conquirentes: quos iubet uicini propter ablationem librorum legis: ex hoc oriuntur iurgia maxima apud hierosolymas: accusat Florus & eius timore populus effugit: Florus indignatus sedes per tribunali militibus praecipit ut forum uenialium diruerent: unde multi interfecti & spoliati & domus omnium dirute sunt. cap. xiii. car. ccviii.

Rex Agrippa alexandriam proficiscens inuenit germanam suam Beronicen: uidens iniquitatem militum misit ad forum ut a sede desinerent: qui noluit immo peiora operatur uenit Hierosolymam & nota deo exoluit: regina uero Florum precatur. cap. xiiii. car. ccviii.

Multitudo clamat contra Florum: primates sedant multitudinem Florus uidens multitudinem sedatam nouam querit insurgere discordiam: multi occiduntur per Romanos sed desperatione du-

Itus populus irruit in Romanos: quos expulit ex urbe: uidens Florus nihil posse agere ab urbe digreditur. Caesariam uenit. cap. xv. car. ccviii.

Florus non cessans: Iudaeos apud Caestium accusat de defectione: disigis tribunus Neapolitanus ad haec inuestiganda suscipitur a Iudaeis benignissime: & conqueruntur de Floro cognita in humanitate Flori: uulgi uult legatos fieri ad Neronem de crudelitate Flori. cap. xvi. car. ccviii.

Aduocat contionem Iudaeorum & constituit in suggestu Beronicem germanam rex Agrippa quomnes hortatur Iudaeos ad quietem & patientiam dicens haec non placere Caesari: neque eos posse Romanis obsistere: qui toti orbi iam dominantur tandem acquiescit populus: uolensque persuadere ut Floro obediant. quousque successor ueniat. accensa multitudo ex urbe pepulerunt: ipse in regnum discessit. cap. xvii. car. ccix.

Quidam eo tempore insurgunt & Romanos omnes interficiunt Eleazarus dux militum prohibet Romanos hostias immolare. Nobiles quidam hortantur ne id fiat: ad Forum destinantur legati & ad Agrippam ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem: diuiditur ciuitas in duas partes: quidam nobilium & pontificum confugerunt quidam in cloacis latuerunt. cap. xviii. car. ccx.

Quintadecima die mensis augusti fit impetus in Anroniam & omnes obsessos in eo praesidio capiunt: post regem accedunt exiunt turre: precantur Manaimum ut liceat aufugere quibus concedit relidis solum Romanis intus: qui confugiunt in turres regias: illi uero qui cum Manaimo erant: ruentes illa loca diripiente stratopedum incendunt. cap. xix. car. ccxi.

Capitur Ananias pontifex & cum fratre Ezechia occiditur & insurgunt quidam contra Manaimum: nolentes eum regem interficere: Iosophista a populo interficitur Manaima sper Romanos etiam multi ex Iudaeis occiduntur: ita ut Caesaria uacuata Iudaeis remaneat. cap. xx. car. ccxi.

Iudaei diuisi uicos & loca alia inflammauerunt: mensa caedes fit ex Iudaeis & aliis: Ciuitates etiam omnes plenae cadaueribus scythopolitae cum Iudaeis dimicant: clā tamē nocte dormientes tertiae eos inuadunt. xiii. milia interficiuntur ex Iudaeis & eorum substantiam diripiunt. cap. xxi. car. ccxi.

Circūfosis Scythopolitis a Iudaeis Simon quidam qui multos ex Iudaeis quotidie truncauerat educens gladium nullū hostium interfecit & patrem & matrem & filios & uxorem interfecit: praeter indignatione: ne hostiū quos gloriaretur: & seipsum: caedes maxima fit in Scythopoli urbes & populi cōuicini Iudaeos oēs interficiunt: multae ciuitates aliae pepererunt eis miseratione mortis. cap. xxii. car. ccxii.

In regno Agrippae insurgit pncipes aduersus Iudaeos: Varus multos ciues qui ad Agrippam & Caestium uenerant poscendi praesidii gratia in itinere occidit: hūc Vap: Agrippa punire nō audet: summouit eum e regione qua procurabat. cap. xxiii. car. ccxii.

Iudaei persuadent romanis ut deferant castellū: utuntur honoribus Iudaei in Alexandria quos Alexander concesserat: conflētus continuus cū Iudaeis & Graecis fit. cap. xxiiii. car. ccxii.

Alexandrini conueniunt ut largitionē ad herodem mittant: pmiscetur Iudaei cum graecis in amphiteatro: fit discordia maxima inter eos: Tyberius Alexander cohercuit eos hortationibus qui irruentes Tyberium contumeliis appetebant ille quasi omnes fecit interficere: domos diripere Zabulon ciuitas a Caestio occupat: diripit domos & loca incendit. cap. xxv. car. ccxii.

Caestius pmittit exercitū in Ioppē: qui capis: itēdit eā & uiros oēs interfecit. cap. xxvi. car. ccxiii.

Caestius mittit Gallum in Galilaeam suscipiunt eum ciuitates qui uero non obtemperabant insequitur & trucidabat: progrediens multa loca inuadit: Iudaei ad diem festum Hierosolymam petierunt: qui auditis militibus uenientibus: dimissis solennitatibus in Romanos irruerunt: quorum multos occiderunt. cap. xxvii. car. ccxiii.

Quaerit Agrippa uerbis Iudaeos auertere ut disisteret: mittit Borcaū & Phœbū ad Iudaeos: pmissis Phœbus: Caestius inducit exercitū in oppidū Iudaeorum: incenditque partē ciuitatis. cap. xxviii. car. ccxiii.

Quidam uocabant Caestium patefacturi portas: qui cogniti proiecti sunt ex muris: Caestius tentat muros ascendere & inuadere templum: repugnatur a Iudaeis: recedit Caestius & Iudaei insequuntur: dimittit quae erant impedimento ad fugam: & nisi nox aduenisset totus exercitus periisset nocte aufugit: insequuntur Iudaei: ex Romanis mortui sunt quinq; milia & trecēti peditū ex equitibus non ingenti & octuaginta. cap. xxix. car. ccxiii.

Post fugam Caestii multi nobilium ex ciuitate fugiunt mittit quosdam ad Neronem nuntiaturus eius miseriam: Qui Caestium fugauerant reuersi sunt in Hierosolymam: ex Romanis qui supererant amicos sibi sociant: Eleazarus persuadet populo ut sibi pareat: constituuntur diuersi diuersis locis praefecti: Iosephus unus ex praefectis subditos sibi quaerit cōciliare: multos ex illis praepōnit & praeficit regionibus galilaeae sibi subditae: munit loca omnia propter Romanos quos timet: insurgit quidam insidiator cum multis qui galileam depopulantur congregat pecunias: cogitabatque diuersa in perniciem Iosephi. cap. xxx. car. ccxiii.

Quidam qui aggressi sunt procuratorem Beronicis & multa abstulerunt: quia Iosephus iussit ut rebus restituerentur illis: contra eum tumultus maximos parant: accusantes eū esse proditorem irruunt in eius domum: quaerit placare illos uerbis: praevalet aduersus eos: Ioannes quidā fraudē molis contra Iosephum insidias: cognita fraude ut de iniuria uendicaret accedit cū militibus ad Ioannem

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

hic aſit emiſſis armatis inſiſt eū interfici : auſugit in lacū : reſumptis uiribus Ioannes cogit auſugere
tentat aliud genus inſidiarum aduerſus ioſepum. cap. xxxi. car. ccxy.

Deſeritur ioſepus a ſuis: quos ipſe punit : euocans oēs primates & aſtutia quadam utens ſcaphis
docens ſecum in Tarichæas cuidam clamanti Clito noīe iubet manus abſcidi ipſeq; ſibimet dexte-
ram truncant timore perterritus. cap. xxxii. car. ccxy.

¶ Incipit Liber tertius.

¶ Sentiens Nero res geſtas non proſpere indignatur: mittit Veſpaſianum in ſyriam ad regendos
exercitus & ulciſcendos iudæos rebellantes tandem ex iudæis .x. milia perimuntur : non ceſſant iu-
dæi uerum aſcalonem petunt ſed antonius poſitis inſidiis qua erant tranſituri ſuper octo milia inter-
ficit cæteri auſuguntur Niger unus ex ducibus iudæorū in turrim ſe recipit quem Antonius ſuccēdit
ille uero ſaltu demiſſus euadit: uidentes iudæi illum gaudent q̄ dei prouidentia dux eorum impo-
ſitum ſit ſeruatus. cap. i. car. ccxvi.

Veſpaſianus Antiochiam cum exercitu uenit : Agrippam offendit ſert opem Sephoris contra
iudæos. cap. ii. car. ccxvi.

Dux ſunt Galilææ optimæ abundantes hoīes pugnaces ſunt : continent hæc prouinciæ diuerſas
ciuitates quæ irrigant diuerſis fluminibus quib; ſinibus terminantur. cap. iii. car. ccxvi.

Exercitus quem dederat ſephoritis Veſpaſianus: diuiditur in duo: aſidue ciuitates & loca illa ſcur-
ſant depredando ioſepus in Sephori impetum facit ſed nihil efficit totam Galilæam igne & ſanguī-
ne repleuit. cap. iiii. car. ccxvii.

Titus filius Veſpaſiani patrē ſuū reperit ptolemaide qui multas legiones cōparauerat multosque
eiuſcu; generis ad militiā uiros congregauerat. cap. v. car. ccxvii.

Laudatur Romanorū prudentia inſtruentū ſeruos in militiæ diſciplina: quāq; ſunt edocti inſtrū-
dis caſtris & quē ordinem ſeruant in bellicis rebus deſcribitur. cap. vi. car. ccxvii.

Veſpaſianus cū filio ſuo ordinat exercitum in ptolemaide Placidus interimit maximā multitudi-
nem in Galilæa: peruenit iotapata qui receptus cū ſuis. a iudæis illico ſunt interfecti : ex iudæis uero
tres ceciderunt Placidus auſugit. cap. vii. car. ccxviii.

Veſpaſianus cū armatis ſuis in Galilæam peruenit: uident oēs ioſepus conſpiciens non poſſe repu-
gnare in Tyberiadē conſugit. cap. viii. car. ccxviii.

Veſpaſianus ciuitatē Gadareſiū capit ioſepus mittit hieroſolymā litteras: ſi cupiāt ſedus uel bellū
cū Romanis: ſi bellū mittāt cōdignū exercitū ut poſſint repugnare Romanis. cap. ix. car. ccxviii.

Veſpaſianus aggrediēs recidere iotapata morē ubi iudæi plurimi cōfugerant ciuitatē circunuala-
re iubet per milites ipſe pſciſcitur ponit caſtra aggeres facit ad oppugnandū ciuitatē ioſepus curat
ut muri ciuitatis altius p. xx. cubitos eleuent quod Romanos multū ptermit. cap. x. car. ccxviii.

Veſpaſianus certans pluribus diebus uidens non poſſe capere ciuitatem ſtatuit obſidere eam ut co-
gerent inopia rerum reddere uidens nolle eos reddere: iterum ad certandū ſe conuertit ioſepus co-
gitat de fuga cum ſuis: populus hortatur ne recedat ipſe dicit melius : quia parabit alium exercitum
quo reuocabit Veſpaſianum ab eis: ſtatuit remanere ſe parat ad prælium: aggreditur multis incurſa-
tionibus Romanos egrediens: Veſpaſianus nollens cum deſperatis congredi iubet ut armati decli-
nent impetum. ca. xi. car. ccxix.

Admouet Veſpaſianus arietē muris: muri concutiunt machinis cogitat ioſepus quō iſtus arietis
refellat: Romani cōtra aliud genus machinant: ioſepus cum ſociis igne concremarunt Romanorū
propugnacula & aggeres ita ut ſpatio unius horæ oīa ſint concremata. cap. xii. car. ccxx.

Quidam uir iudæus ſaxo ſublenato & demiſſo caput arietis fregit: hic fixus eſt quinq; ſagittarū
nulneribus decidit tandem alii duo uiri Romanorū aciem prupuerunt: ioſepus uero & cætera multitu-
do incendit machinas romanis lugentibus. cap. xiii. car. ccxx.

Veſpaſianus in planta pedis nulneratur totus exercitus turbatur ſuperato dolore uulneris ſæuius
bellū in iudæos incitauit: pugnatur fortiter utrinq; cædit murus iſtibus machinarum ad matutinas
nigilias illi uero munire partem illam. cap. xiiii. car. ccxx.

Veſpaſianus parat exercitus & machinas: ad inuadēdū urbē recreato prius exercitus ioſepus cogni-
to cōſilio Veſpaſiani ordinat milites ad reſistēdū: pſiat crudeliſſimo certamine. ca. xv. car. ccxx.

Die. xx. menſis iunli iudæi quaſi deſeſſi q̄a nō haberent ppugnatores quos mitterēt: cogitauerūt
oleo ſeruenti ſup inſuſo Romanos oppugnare: ac ſeno græco ſup ſparſo ut inde Romāi caderent: uſ-
dens dux Veſpaſianus tot mala milites ppetiſeos a bello renocat & a pœna. cap. xvi. car. ccxx.

Veſpaſianus tres turres ferro circūdatas erigi fecit plenas iaculatoribus & fundibulatoribus for-
tiſſimis: ita ut ex his q̄ intra muros erant deſerere deſenſionē muri cogantur. ca. xvii. car. ccxxi.

Veſpaſianus mittit Traianū in Ephra ciuitatem congredit cum illis tandem ſuperat ciuitatem om-
neſq; pter infantē occidit. cap. xviii. car. ccxxi.

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Ad Samaritas Cerealis mittitur a Vespasiano: quia eos pronos ad tumultū uidebat: Inopiaq; quidam moriebant: quidam ad Romanos confugiebant: reliquos uero oēs nequiens per uersione placare occididerant aut undecim milia & sexcenti. cap. xix. car. ccxxi.

Ageres super altitudinē murorum iotapatenis efferuntur: quidam ad Vespasianum uenit profor-
gus ex ciuitate: nuntians paucitatem ciuium & facilitatem capiendā Vespasianus exercitū parat nō
ēte hora qua ille ducuerat ciuitatem aggrediuntur: & custodes occidunt: ciuitatem ingrediuntur: q
dam uero ne oppeterent per Romanos se ipsos interfecerunt: tandem Vespasianus incendi fecit ciui
tatem uniuersam. cap. xx. car. ccxxii.

Iosephus hic a Romanis inueniretur in puteū se demisit lapidēq; supra imposuit ne uiderent: nocte
exibat per scrutans si posset euadere: indicatur p quādam mulierē mittit ad eum Vespasianus. cū fide
de uenias timebat uero iosephus in somnis simulachra ei apparēt deprecatur deū: in manus Romanorū
se cōmittit: habita prius oratione ad socios. cap. xxi. car. ccxxiii.

Iosephus dehortatur suos a cādenequiens reuocare a proposito: oēs se ipsos interfecerunt: ducit
Iosephus ad Vespasianū iubet Vespasianus eū custodiri ut ad Neronē mitteret: iosephus alloquit V
spasianum seorsum cū filio Vespasiani eūq; dominum & regē orbis prādicat: Vespasianus eū liberat
muneribusq; uariis eum donat. cap. xxii. car. ccxxiiii.

Vespasianus in prolemaida reuertitur multi clamant de excidio iosephi ipse nihil respondebat: le-
giones duas mittit hyematū Caesaream: quasdam scythopolim. cap. xxiii. car. ccxxv.

Quidam ex iudæis qui fugerant collecti in iope: fabricatus piratis nanibus inuium faciebant pela-
gus illarum partium Vespasiano uero illuc applicantes: tum per Romanos tū per uentos qui illorum
naues in scopulos cōpellebant: quatuor milia & ducenta cadauera inuenta sunt. Ciuitatē incendunt
dimittitq; Vespasianus equites qui loca tuerentur. cap. xxiiii. car. ccxxvi.

Audita captiuitate iotapate ab hierosolymis: maximus eos inuasit dolor: audito q; iosephus eēt cū
Romanis ira in eum concitabant ita ut in Romanos sauius incitarent. cap. xxv. car. ccxxvii.

Vespasianus ad agrippam proficiscitur: audit Tyberiada & Tarichæas rebellare: iratus mittit filiū
suum illuc: appropinquantes ciuitati quidam ex senioribus ad Vespasiani pedes suppliciter accedūt
is uero eis indulget. cap. xxvi. car. ccxxviii.

Vespasianus prāmittit Traianum in arcem an multitudo pacem cupiat: illi apertis portis eum li-
beratorem ac benemeritū proclamant: post ad Tarichæas proficiscitur: castra ponit: superatis illis: ad
nauale bellum se contulerunt. cap. xxvii. car. ccxxix.

Congregata multitudine prope ciuitatem in planitie uidēs Vespasianus filiū suū mitti:iple uero
patri nunciauit dicens opus esse pluribus auxiliis: suos deinde hortatur. eorū genus & aīum remini-
scens ut strenue sint dimicaturi: Vespasianus mittit auxilia: gentem aggrediuntur: oēs fugant oppi-
dum occupant: cunctos occidunt prāter indigenas. cap. xxviii. car. ccxxx.

Letatur Vespasianus audita uictoria filii: post aduersus eos qui ad la cum descenderant rates fabri-
cari iussit. cap. xxix. car. ccxxxi.

Declaratur natura lacus: & ubertas & rerum uicinorū locorum. cap. xxx. car. ccxxxii.

Fabricatis ratibus insequitur illos per lacum Vespasianus: nemine remanente occisi sunt. paucis
post diebus intolerabilis fetor ex cadaueribus in terrā a mari compulsi insurrexerunt: uerū non solum ui-
ctis sed Romanis miserabilis fuerit: uorūq; aerem corripuit. cap. xxxi. car. ccxxxiii.

Residet Vespasianus pro tribunali apud Tarichæas quidq; de supstitibus fiendum sit deliberat: tan-
dem quosdā occidit: quosdam donat: quosdam uendit. cap. xxxii. car. ccxxxiv.

¶ Incipit Liber quartus.

¶ Excisis iotapatis reliqui iudæi se dederunt Romanis pter quaedam castella & ciuitates: quarū
noīa ponuntur & earū conditio lacū quendam Gamala occupant intrantes Romanis: domos hosti-
um tecta oīa circūdant: ex quo multi Romani mortui recedereq; coacti sunt. cap. i. car. ccxxxv.

Vespasianus cū paucis relinquit: his uero oppugnantibus resistit uidentes eius aīum: quasi diui-
nū reputantes impetū remittunt ipse uero exiit castrum. cap. ii. car. ccxxxvi.

Vespasianus ad Romanos ueniens uisus aduersis casibus Romanos consolatur: hortaturq; ad ulci-
scendos hostes Gamalenses quantum prosunt resistunt. cap. iii. car. ccxxxvii.

Vespasianus quosdā qui itabyriū montē occupauerant inuadit ad eos mittit: placidū q; eos horte-
tur ad pacē: sed illis renitentibus: placidus congregatur: fingens fugā: aduersus illos reuertitur mul-
tos occidit: multi confugiunt hierosolymam: reliqui montē Placido tradunt. cap. iii. car. ccxxxviii.

In Gamala tres milites nocte turrim effodiunt: decidit turris magno sonitu: oēs perturbati fugie-
bant quos Romani trucidabant: Titus urbem inuadit occidit multos: multi in arcē confugiunt: ita-
ut cruor effusus totum oppidum diluat. cap. v. car. ccxxxix.

Vespasianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quō confugerant qui supererant: eos.

DE BELLO IYDAICO TABVLA

capit sed quinq; milia ex his de uertice se precipitarunt: per Romanos quatuor milia perempta: solum duæ mulieres saluæ factæ sunt. cap. vi. car. ccxxvi.

Mittitur Titus ad Giscala oppidum galilæe quod restabat indomitū: Vespasianus ad recreandos alios Cæsaream regreditur: quia restabat modo hierosolyma occupanda: Titus Giscalenos hortatur ut sedebant sine armis: appropinquant portis: illi apertis ianuis clamant ipsum liberatorem: munit oppidum sicq; tota galilæa liberata est. cap. vii. car. ccxxvii.

Ex aduentu iohannis in Hierosolymam totus populus effusus percunctatur quid agant Romani: significato excidio Giscalion: timor eos inuadit: imensus: hortatur ioānes hierosolymas ad bellum: senes timebant excidium urbis ex hac re oriuntur multæ prædationes & latrocinia in urbe contra multos fingeantur uaria in eorum pemicie: phana conculcantur: sitq; maxima cōtrouersia aduersus istos: sit bellum inter hos inuadentes & populum: horum causa erat iohannes qui simulabat amorem: res tamen & consilia populi aliis nocte apperiebat hic iurat fidem amicitiam: sit legatus populi ad Zelotas. cap. viii. car. ccxxviii.

Mittuntur nuncii ad idumæos p auxiliis petendis: eo q ananus uellet Romanos introducere: lesus increpat idumæos & eos qui eos aduocarūt tanquā latrones q ciuitatē quotidie dissipant: horatūq; eos ut nil acturi sin: uel iudicēt quantū sint factiosi hoīes uel recedant. cap. ix. car. ccxxix.

Simon unus ex idumæis indignatus responder iratus contra Iesum & pōtifices: accusans eos proditores cōtra illos q eos uocauerint: dicitq; aduersus illos ituros. cap. x. car. ccxxx.

Idumæi nocte dolo zelotarum apertis portis custodibus dormiētib; intrans interficiuntur: cūstodes: insurgit populus idumæi eadē nocte octo milia quingentos interfecerunt: interficiuntur pōtifices: queritur Iesus cum Anano qui interficiuntur oībus in sepulcis. cap. xi. car. ccxxxi.

Incipit Liber quintus

Querunt idumæi per ciuitatem quot inueniunt totidem interficiunt Zachariam accusant: iudices uero serunt pro eo sententiam: indignantur idumæi contra iudæos: interficitur Zacharias: expelluntur iudices: idumæi recedunt: crescit Zelotarum insolentia cunctosq; uel falsis criminatiōibus uel dolis aliis occidunt. cap. i. car. ccxxx.

Romani oēs pferim duces Vespasianū incitant ad expugnandam ciuitatem: ipse noluit ducens eē melius q sic ipsi inter se discordes paulatim cōsumuntur. cap. ii. car. ccxxxi.

Acquiescūt oēs dictis Vespasianis: multiq; ad Romanos cōfugiunt & solum his licebat qui soluebant uolentes fugere ad Romanos. cap. iii. car. ccxxxii.

Iohannes querit aliis pesse ducens sibi dedecus esse sibi parem: multiq; eum metu multi gratia cōsequebantur. cap. iiii. car. ccxxxiii.

Inuadūt sicarii oppidū quoddam munitissimū apud hierosolymam die azymorū quando iudæi celebrant festa pro redemptione eorū ab ægyptiis: interficiunt quot inueniunt: uicos & oēs partes conuicinas depopulantur. cap. v. car. ccxxxiv.

Nunciantur hæc Vespasiano a transfugis qbusdam clam. n. quidam ad Romanos confugiebant qui hortabantur Vespasianū ut ferret opem ciuitati: accedit prope hierosolymā: ingreditur Gadarā clam legati ad eum mittunt: occidit Dolefus ab aliis inimicis. cap. vi. car. ccxxxv.

Iuber Vespasianus Placido ut insequatur eos qui ex Gadaris fugerant: aduersus quem illi cum quibusdā ubi se receperint prosiliunt qui capta oportunitate a Placido interimuntur eosq; ad iordanem insequitur: coacti autem congregari placidus omnes occidit: quidam in iordanem se prociunt conuicinosq; uicos inuadit. cap. vii. car. ccxxxvi.

Nunciatur Vespasiano q Galatia motus quosdam fecerat: ipse magis incitatur ad bellum multa loca capit: restaurat quæ destruxerat bello: munit loca omnia militibus: narratur q nobilis sit regio hiericuntis. cap. viii. car. ccxxxvii.

Describitur natura Asphaltidis lacus: quem Vespasianus uoluit uidere. cap. ix. car. ccxxxviii.

Vespasianus collocat p̄sidia apud Hiericūta: mittit quosdam hii ciuitatē capiunt: mille iuuenes interficit: omnia dabantur flāmis. cap. x. car. ccxxxix.

Nunciat Vespasiano parati p̄ficisci hierosolymam q mortuus sit Nero: quod etiam Galba sit creatus imperator: & qdam alii post eum & de eorū discordia. cap. xi. car. ccxxxix.

Vespasianus expectat quid galba ad eum de rebus bellicis agendis scribat: mittit filium suum Titum: nauigat rex agrippa ad Galbam: nunciatur in Achaia q galba sit interfectus & Otho sit creatus: agrippa statuit Romam petgere: Titus ad patrem nauigat Vespasianus cum Tito suspensi bellum ne gligunt. cap. xii. car. ccxxxix.

In Hierosolyma exoritur nouum bellum per Simonem Gioræ filium Simon cum Zelotis congregatur: multos occidit cum idumæis etiam pugnat: iacobus quidam perdere idumæos cogitat: idumæam capit Simon totam regionem depopulatur: capitur uxor Simonis a Zelotis: perterriti ti-

more remittunt ei mulierem suam.

Præter bellum in iudæa: in italia ciuile bellum fiebat: perempto Galba: Otho imperator creatur: cum Vitellio pugnat: audita uictoria semetipsum Otho occidit: qui biduum & tres menses imperium tenuit.

cap. xiii. car. cccxxviii.

cap. xiii. car. cccxxviii.

Vespasianus partes duas idumææ capit alteram et ciuitatē capit oēs interim: Simon quoque idumææ reliquias prosequitur: iohānes intus multas prædationes permittebat galilæis: uescabantur libidine: certant adinuicem Zelotæ cum iohanne & Simon cum illis.

cap. xv. car. cccxxviii.

Deliberant Simonē introducere & iohannē expellere: Simon loca oīa ciuitatis inuadebat: congruitur cum illis qui eum receperunt.

cap. xvi. car. cccxxviii.

Bella fiunt in italia p Vitelliū & suos milites: audiens hæc Vespasianus q Vitellius princeps fit satis indignatur: milites Vespasianū hortant ut Romā accedat: eo q ipsum populus imperatorem constitueret: renuit ipse: ipsi cogunt uelle imperiū: cogitat quō rem efficere possit.

cap. xvii. car. cccxxviii.

Describitur qualitas portus alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberium Alexandrum ut esset sibi adiumento fama est q Vespasianus sit imperator: quasi omnes ad eum accedunt congratulantes & subicientes se eius imperio: recordatus Vespasianus quod iosephus prædixerat liberari iubet esse uinculis.

cap. xviii. car. cccxxv.

Vespasianus mittit Mutianū in Italiam: geritur bellum cū Cecilio ab Antonio: Cecilius uidens exercitum Antonii cogitat de proditione: ad ipsum mittit Milites uolunt occidere Cæcilium: certatur superatur exercitus Vitellii: Antonius in urbem ueniens cū Sabino Capitolium nocte occupat: Vitellius cum suis militibus eos inuadit: superat: Sabinus occiditur: Domitianus cum multis nobilibus euadit Vitellius iugulatur a populo.

cap. xix. car. cccxxv.

Mutianus urbem ingreditur cum exercitu Antonium cū aliis subleuat: occidit multos qui cōfesserant cū Vitellio Domitianus filius Vespasiani: rector efficitur populus Vespasianum clamat imperatorem: ad Vespasianum qui alexandriā iam applicauerat ueniunt legati intendit animum Vespasianus in reliquias iudææ: Titū mittit ad Hierosolymam.

cap. xx. car. cccxxv.

Incipit Liber sextus.

¶ Tito existente adhuc apud alexandriam hierosolymis oritur trifaria seditio zelotarum Simōis & iohānis inter eos congregiuntur: ita ut templū uniuersum inundaretur sanguine.

cap. i. car. cccxxvi.

Describitur discordia q inter eos fuit & scelera q inter eos cōmittebantur: post qualiter oēs q si Romanos expectabāt: post quō Titus misit diuersas legiōes in hierosolymā.

cap. ii. car. cccxxvi.

Describitur ordo Titi & militū & oīum aliorum in eundo hierosolymā: peruenit Gophnā opidū quod Vespasianus coeperat: ciuitatē tentat adire: tandem coactus est si uoluit euadere irruere in hostes: ad suos saluum se recepit.

cap. iii. car. cccxxvi.

Titus ciuitati nocte appropinquat: castra ponit in monte oliuarū dicto: exeunt iudæi: in legiōe decimā irruunt fugantq Romanos: nunciatur Tito: fert auxilium: dimicatur utrinq: Titus tandē legiōnem liberat.

cap. iii. car. cccxxvii.

Remissio aliquis bello orit discordia inter eos: in duas partes seditio remanet: Titus ad ciuitatē electos milites mittit: explanare fecit oīa ita ut repletū sit quicquid caui erat.

cap. v. car. cccxxvii.

Iudæi Romanos querunt decipere instituunt quosdā qui pacē simulant: Romanosq uelle introducere: Titus noluit quia suspecta erat ei talis inuitatio.

cap. vi. car. cccxxvii.

Quidā ex Romanis ad urbē usq accedentes eo q crediderunt illis: interficiuntur: multi ferientes unde irascitur multū Titus pp inobedientiam eorū eosq arguit.

cap. vii. car. cccxxvii.

Intercedunt cōmilitones p illis apud Titū: admonens eos indulget illis: cogitat ulcisci iudæos: castra ponit ppe ciuitatē: ordinat legiōes circa ciuitatē: describitur situs ciuitatis & tēpli p Salomōnē ædificati: & quō distigebat secundū loca sacerdotū & uiroꝝ & mulierū.

cap. viii. car. cccxxviii.

Describitur adhuc magnificentia ciuitatis & templi: eorū quæ continebantur in eo: quæ a diuersis fuerunt constituta.

cap. ix. car. cccxxix.

Quō Simon & iohannes diffidebant: & eos diuisa ciuitas sequebat: & quō unusquisq partem ciuitatis seorsum tenebat: Titus querit qua parte ciuitatē sit ingressurus: constituit agerem tripartitum exercitum circa ciuitatem: cogitant iudæi concordari aduersus Titum & Romanos coeuntq i unū corpus exeunt iudæi aduersus Romanos fugantur in ciuitatem quidam unus iudæorū capitur: sagitta demissa occiditur inde iudæis luctus maximus oritur.

cap. x. car. cccxl.

Concutitur timore exercitus Romanorū: eo q turris quædam lapsa sit nocte: & propter maximū sonitum timuerunt Romanis: credentes hostes castra inualisse: percutiunt muros illis machinis murorūq uiciorum frangunt.

cap. xi. car. cccxl.

Ingressiuntur Romani ea porta qua murus fractus erat: dimicatur postea unde iudæi audacia resistebant: Romani uero belli peritia uincebant.

cap. xii. car. cccxli.

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Iudæi sperant salutem: Romani uictoriam: unde ex iudæis quis fuisset promptior ad periculum is primus erat ex Romanis uero: qui fortè se p̄ferebat: quia Titus semp̄ aderat. cap. xiii. car. ccxli.

Quidam Longinus in medios hostes irruit: duobusque interfectis ex mediis hostibus ad suos reuertitur. cap. xiiii. car. ccxli.

Castor quidam ex iudæis simulat uelle inire sedus cū Tito ut aliquantulum conuiescat: ut Simō interim consulat de rebus occurrentibus: fingitque quosdā socios uelle pacem: quosdā non: accensus his Titus uehementius utebat arietibus: diruptoque muro cum militibus ingreditur. cap. xv. car. ccxli.

Ingresso Tito: iudæi circūcludunt Romanos multosque ex eis occidunt & nisi Titus tulisset opem: mix euasissent: ad ultimū mug: sunt expulsi Titus iteque aggreditur: ad illum mug: irruit: totamque partem illam dirimit præsidia ponit munit turres & loca alia parte ciuitatē aggreditur: eosque hortatur ut uelint saluari & Iosepus oratione patriasidem eos hortabatur. cap. xv. car. ccxli.

Iosepus circuit ciuitatem ea parte qua possit audiri facilius iudæosque orat ne uelint Romanis resistere: persuadetque pluribus uerbis: illi uero conuiciis eū afficiunt. cap. xvii. car. ccxlii.

Iosepus clamat aduersus iudæos adducens diuersa exempla maiorum: ut uelint reddere deumque eis aduersum esse: propterea amplius ne uelint resistere. cap. xvii. car. ccxlii.

Clamante iosepo cum lachrymis ut uellent sedare non flexerunt animos seditiosi: sed diu persistunt ita ut cogerentur fame perire: Tantam famem perpeffi sunt ut matres ex filiorum ore cibum raperent: seditiosi illi domos uel irruebant ut cibum caperent summa miseria & summa crudelitas describitur Simonis & iohannis. cap. xix. car. ccxlii.

Multi propter famem ciuitatem exeuntes capiebantur ex his multi incisis manibus ad Simonem & iohannem mittebantur. Tito acclamante. ne tantam uellent pati miseriam: ipsi conuictis Tito & patri eius maledicebant. cap. xx. car. ccxlii.

Antiochus Epiphanes cum Macedonibus: amiratur Romanos quod muros non adeant: ipse cum suis muros adiit multi ex his fugiunt & multi interficiuntur: post a Tito aggeres fiunt: ad motus ad muros Simon fossa intus facta submisso igne ageres diruit: & incēdunt: Simonque cū multis aliis proficiscitur in machinas illas: easque incendunt: cū Romanis cōgrediunt: ita ut non diiudicari possit amicus ab inimico: quidam ex Romanis corruptis machinis desperabat ciuitatē captum iri. cap. xxi. car. ccxlii.

Consultit duces Titus quid faciendū: an aggredi muros debeant an aggeres struenda: aut permitteudū quod ipsi fame coacti ciuitatē sint tradituri: an circūdanda sit ciuitas ne exitum habeat: sicque dicit Titus opus non paruum sed inextricabile Romanos esse facturos. cap. xxii. car. ccxliii.

Exortatus Titus his uerbis duces iubet exercitus in opera distribuimurumque circa ciuitatem cum castellis. ii. per suos cōstrui fecit mira celeritatis: nocteque quilibet suo ordine ac uigilia explorabat: uigilesque somnos inter se sortiebantur. cap. xxiii. car. ccxliii.

Ablata facultate exeundi fame omnes moriebantur: unus alium mori intuebatur: nō erat facultas sepeliendi: latrones uero ex mortuis uestes risu expoliabant: multi ex muris in fossas proieiebantur: quæ uidens Titus ingemuit. cap. xxiii. car. ccxliii.

Romani uidentes seditiosos fame cruciari lætantur: copiam maximam frumenti Iudæis ostendēdo ad maiorem dolorē: Titus etiā aggeres inchoabat ut uideret si uellent tradere ciuitatem miseratque calamitatem: seditiosi uero non placabantur. cap. xxv. car. ccxlv.

Simon mathiam per quē ciuitatem obtinuerat peremit cum tribus filiis suis: corpora sepeliri perhibuit alios etiam nobiles occidi fecit. cap. xxvi. car. ccxlv.

Quidam ex iudæis qui custodiebat turrim a Simone sibi traditam: uidens tantam crudelitatem humano consilio cum quibusdam ex turri Romanis signum dedit se traditurum turrim illi non credētes: cognito hoc a Simone illū ex turri in fossas proiecit: uidens hæc Titus: & iosepus saxo capite percussit lætantur iudæi credentes eum mortuum esse: respuit iosepus uulnere: quo cognito seditiosos stupor inuadit: multi ad Romanos profugiant: multi ex profugis ab Assyriis uentibus aperitis occiduntur: eo quod aurum ex uentre eorum per finem uentris exire cognouissent: Titus uero hac iniustitia cognita omnes interfecisset nisi esset maxima multitudo noxiorum: increpat milites Titus: sed occulte multi occidebantur ob insaniam propter hoc pauci ad Romanos amplius fugiebant. cap. xxvii. car. ccxlv.

Iohannes ad sacrilegium se conuertit: Mannetus ad Titum fugit: narrat maximum numerū mortuorum: famem ex eo quod castra posuit: coactosque stercore uti pro cibo. cap. xxviii. car. ccxlv.

¶ Incipit Liber septimus.

¶ Aggeres struuntur a Romanis: quærunt iudæi incendere: cum autē nequissent: ad mouent Romanos aggeres certatur utrinque: murus labitur ea parte qua iohannes suffodierat pro incendiendis aggeribus: moxque alium murum struit quem nemo audebat ascendere eo quod qui prius tentasset certissimum exitum tentasset. cap. i. car. ccxli.

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Hortatur Titus commilitones suos ad ascendendum murum: facta exhortatione Sabinus quidam Syrus se obtulit ascensurum: susceptaq; asta cum .xi. murum ascendit: hostes in fugam uertit ipse uero sagittis obrutus cecidit. cap. ii. car. ccxvi.

Quidam ex custodibus aggerum Antoniam accedunt primos custodes occidunt: facto signo per buccinam ceteri fugiunt. Titus audito signo armat exercitum: pugnat ex utraq; parte ad septimam noctis horam: quod Romanis uisum est satis pro tunc Antoniam obtinere. cap. iii. car. ccxvii.

Iulianus quidam uidens Romanos superari armatus irruit in hostes & ad templum usque fugauit cumque non haberet auxilium multis interfectis diu resistens obiit. Iudaei Romanos in Antoniam recluserunt. cap. iiiii. car. ccxviii.

Titus mittit ad Ioannem si uelit congregari & si uelit sacra intermissa celebrari per electos Iudaeos: consulit Iosephum Titus: hebraico sermone scripsit mandata Iosephus pro Caesare ad Ioannem: hortatur ut se dedat: exempla inducens sed magis irritantur in eum ac capere quaerunt: multi ex Iudaeis ad Romanos fugiunt quos a Romanis occisos Iudaei dixerunt ne plures ad eos confugerent: Romani uero eos populo ostendebant propterea multi fugerunt. cap. v. car. ccxvii.

Increpat eos Titus quod templum polluerint: polliceturque non passurum Romanos templum esse polluturos. cap. vi. car. ccxviii.

Iosephus referebat dicta principis Iudaeis qui magis eleuabantur in superbiam: statuit iterum Titus bellum gerere contra Iudaeos ipso remanente in Antonia. exercitum misit in Iudaeos: Certaturque a nona noctis hora: usque ad quintam diei Tito spectante ab antonia: multi ex Iudaeis fortiter multi ex Romanis fortissime bellum gesserunt. cap. vii. car. ccxviii.

Septimo die reliqua manus Romanorum submersis antoniae fundamentis uiam fecerunt latam ad templum: admovent aggeres ad angulum templi: quidam congregati per famem impetum fecerunt contra Romanos: cognito ipse eorum per Romanos dimicatum est undique fortiter: in uallē quadam coacti sunt Iudaei: capite quidam ductus ad Titum interficitur: curatque Titus ut aggeres mature construant. c. viii. c. ccxviii.

Porticus templi incendit: abruptum Romanis ad uiginti fere cubitos ex muro mittuntque ignem sanctissimis diebus quidam ex Iudaeis de Romanis inuitat si quis uelit certare: diuque nemine uolente: quidam ex Romanis perosus illius audaciam cum illo certat & occidit: Romanos Iudaeus deridet ex Romanis quidam eum sagitta transfixit: clamor excitatur maximus. cap. ix. car. ccxviii.

Iudaei implent lignis aridis summitatem templi. fingunt fugam ex Romanis multi ascendentes templum: submisso igne per Iudaeos succensi sunt: Titus eos miseretur: morientibus satis erat remedii quod Titus dolebat: Iudaei uero quidam in porticu existentes obsessi omnes ceciderunt. cap. x. car. ccxviii.

Iuuenis Romanus quidam qui euaserat incendium: oratur a Iudaeis ut ad eos descendat: ne militiae Romanae tantum dedecus faciat sublato ense seipsum interfecit: incenditurque porticus ea parte quae ad orientalem protendit: Moriebantur multi fame ita ut foenum calciamenta corrigias coacti sint comedere Iudaei. cap. xi. car. ccxlix.

Maxima multitudo erat eorum qui fame per ciuitatem peribant: qui inter se erant amicissimi propter cibum: si quem inuenissent: ad manus ueniebant: si quis moriebatur alii scrutabantur si quid cibi in sinu habebat: patiebantur ea comedere quae ne sordidissimum aliquod animalium comedisset: multaque huiusmodi describuntur. cap. xii. car. ccxlix.

Mulier quaedam Maria nomine cum sublata fuissent sibi omnia per seditiosos filium suum fame comedit: cogitur ostendere latronibus quod parauerat pro cibo: cognito scelere tanto eos horrore quidam inuasit uehementissimus: nunciatur Tito tanta calamitas: qui deum placare coepit dicens se uoluisse obliuisci iniurias eorum: sed illi noluerunt pollicetur quod tantum scelus non permittet impunitum. cap. xiii. car. ccxlix.

Admonere iubet aggeres cum ariete muris: nihil proficientes cum scalis tentant ascendere: unde multa caedes facta est ex Romanis: iratus Titus ignem portis subici fecit crescente igne consulit proceres suos de templo: quidam suadent ruinam templi: quidam ut seruetur: iubet restringere ignem interim pugnatur: uidens Titus cum militibus electis Iudaeos profugatur in templum concludit omnes succendereque templum parat. cap. xiiii. car. ccxlix.

Quidam ex militibus Romanorum ignem portat ad templum: succenditur templum: hoc audito Titus iubet exstingui sed pro nimio clamore & quia multi simulabant audire eius praecepta & prohibitionem ipso inuito exurit templum. cap. xv. car. ccl.

Templum incenditur mense & die mensis conformi incendio templi Babylonis: in ipsa incensio ne etiam multae caedes fiebat deprehensorum: nec erat discretio puerorum nec mulierum cuiusque aetatis: clamor ingentissimus fiebat: duo in ignem se proiecerunt incendunt Romani diuersas porticus & loca ubi Iudaei res suas ac pecunias deposuerant quidam Pseudo prophetae persuaferat populo ut expectaret dei auxilium. cap. xvi. car. ccl.

Quaedam prodigia quae superuenerant Iudaeis describuntur: quae in eorum fortunam & auxilium interpretabantur: quidam uero sapientes haec esse minae prodigia iudicabant. cap. xvii. car. ccl.

DE BELLO IVDAICO TABVLA

In sacris libris erat q̄ cum templum quadratum redigeretur q̄ ciuitas erat destruenda. hi uero in-
estabantur ad prælum dicentes propter dictum quoddam ambiguum inueniunt scilicet q̄ eo tem-
pore quidam esset ex eorum finibus orbis terre habiturus imperum: ex hoc dicto decepti sunt quasi
proprium eorum iudicantes dictum conuenire. cap. xviii. car. ccli.

Romani Titum imperatorem declarant in templo: Iudæi prouocant Titum ad colloquium: ipse
naturali humanitate eos recipit: alloquiturq̄ eos increpando: tandem in diligendo eos si uelint in
pace uiuere nolluerunt: ipse cognita eorum nequitia eos militibus fieri prædam tradidit: interim
ignis progrediebatur: quidam supplicat ut eis fidem Cæsar daret: suscipit ipse in custo-
diaq̄ eos reclu-
tos tenet. cap. xix. car. ccli.

Seditiosi in domum regiam confugiunt: Romanos pellunt: multi occiduntur ex popularibus:
Titus uero militem quendam quia uiuus captus est ad ipsum rediens ex acie pepulit: quod grauius
fuit illi morte. cap. xx. car. cclii.

Romani conuersis latronibus in fugam: omnia igni tradiderunt: illi uero in superiorem ciuitatem
recede bannierantes q̄ nil essent relicturi hostibus & alacri uultu mortem expectabant: illi undique
per ciuitatem capiebantur: mortuiq̄ canibus proieiebantur: spes quibusdam erat in cloacis latere: &
ignis latrantes cremaba: & qui descende bant necabantur. cap. xxi. car. cclii.

Cæsar prospiciens ciuitatem superiorem nō posse capi sine aggeribus distribuit milites openbus
ad occidentalem partem: legiones munit hisdem diebus idumæi mittunt ad Titum q̄ ad eum uo-
lunt confugere remittit legatos pollicens pacem: Simon hoc intellecto quosdam occidit: quosdam
recludit: multitudo tamen maxima fugit. cap. xxii. car. cclii.

Quidam sacerdotum promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga recessit: multa q̄ uas-
ta pulcherrima donaria dedit. cap. xxiii. car. cclii.

Perfectis aggeribus machinas Romani admovent: multi desperantes in cloacas demittunt: qui-
dam in acram confugiunt quidam Romanos appheantes arietes ad muros ulciscunt: Tyranni pri-
uati spes p̄onte descenderūt de turribus: Iudæi ad Siloam confugiūt: a custodibus recluduntur: Ro-
mani in muris signa ponunt: ingredit Titus admirat q̄ tantas munitiones tyranni deseruissent: ad-
mirata altitudine & compagine lapidum præficit Frontonē custodiæ illorum: multos in ægyptum
mittit: multos uendit: multos etiam bestiis deuorandos tradidit. cap. xxiiii. car. cclii.

Capri uotum numerus per omne tempus obsidionis numeratus fuit decies centena milia: Ioan-
nes sempiternis uinculis seruatur. Simon uero seruatur triumpho. cap. xxv. car. ccliii.

Capitur Hierosolyma secundo anno principatus Vespasiani die octauo mēsis septembris: prius
quinq̄ capta fuerat: Conditor primus eius fuit Chanana: orū Rex: qui iustus fuit appellatus: Cæ-
sar iussit ut turres & pars quædam ciuitatis pro custodibus remanerent: reliquum explanarunt: lau-
dat Cæsar exercitum suum ei q̄ gratias agit de eorum uirtute & fortitudine: & pro gestis rebus dona
largitur & coronas & præmia multa singulis. cap. xxvi. car. ccliii.

Cæsar donatis omnibus secundum eorum merita: ad sacrificia se conuertit deinde ad Cæsaream
maritimam descendit reponitq̄ in ea multitudinem matubiarum: captiuosq̄ seruat: quia Hyemis
tempus prohibebat in Italiam nauigare. cap. xxvii. car. ccliii.

Eo tempore quo Titus Cæsar Hierosolymis commoratur obsidionis causa Rhodum trāsmeat
Titus ex Cæsarea maritima reuersus: aduenit in Cæsaream Philippi celebrat ibi omnia spectaculo-
rum genera. cap. xxviii. car. ccliii.

Inuenit Cæsar Simonem Gioræ filium: & quomodo captus sit declaratur seruatur pro triumpho
quod Romæ erat facturum Cæsar. cap. xxix. car. ccliii.

Cæsar inuenit multos iudæos apud Antiochiani inuidus Antiochus irruit multiq̄ cremantur
ex his. cap. xxx. car. ccliii.

Declaratur noua calamitas quæ accidit iudæis: accusant iudæi ab Antiocho q̄ cremassent qua-
dratū focū cū multis aliis: cognoscunt nō fuisse in culpa p̄ legatū Vespasiani. cap. xxxi. car. ccliii.

Accipit Cæsar litteras a patre quam desiderabilis ipse peruenit Romam & quo honore sit susce-
ptus describitur. cap. xxxii. car. ccliii.

Describitur defectio Germanorum facta tempore quo Vespasianus erat in alexandria: qui crede-
bant se posse liberari a ditione Romanorum: his auditis a Domitiano exercitus tendebat: tunc Ger-
mani se sponte subdiderunt. cap. xxxiii. car. ccliii.

Scythæ conueniunt cū Germanis in defectione: transgressi flumē Istrū multos ex Romanis inter
quos Fronteiū Agrippā occiderunt: Vespasianus hoc audito Rubrū Gallū mittit q̄ multos occidit
alii domū confugere: muniunt loca ne barbaris aplius des locus talia faciendi. cap. xxxiiii. ca. cclv.

Titus reuersus ex beryto spectacula per ciuitates Syriæ celebrabat: Antiochenes expectant cum
summo desiderio: petunt iudæos expelli qui non exaudiuntur: ad alias petitiones se conuenerunt:
Titus inde Hierosolymam proficiscitur: miseratq̄ calamitatem ciuitatis curatq̄ captiuos in Itali-
am asportari: cupiens eos triumpho præterducere. cap. xxxv. car. cclv.

DE BELLO IYDAICO, TABVLA

Venienti Tito Romam pater cum tota ciuitate obulam præditiõ ordinatur triumphus commu-
nis: & pompa triumphi declaratur: & modus exeundi in triumphum: quo ordine quæcunq; sint dis-
tributa & ostensa parantur conuiuia ab omnibus per totam ciuitatem: diesq; gratulationis celebra-
tuncum spe finis malorum ciuiliũ: & sclicitatis principum. cap. xxxvi. car. cclj.

Vespasianus peractis triumphis decernit ædificari templum paci: donatq; templum muneribus
pigmentorum operibus oia quæ fuerant iudæorũ in eodem templo reposuit. cap. xxxvii. car. cclvi.

Lutius bassus in iudæam legatus mittitur: statuit bellum inferre Macherontis: describitur Hero-
dii fortitudo: & situs inaccessibilis: ac Herode hoc castellum munitum est: nascitur in eius ualle her-
ba quædam mirabilis uirtutis: sunt balnea amenissima: castellum Lutius accepit: multos occiditq;
castellum tradiderunt dimisit. cap. xxxviii. car. cclvi.

Ad saltum qui appellatur Iarden ducit exercitum Lutius: militibus cingit bellum committitur
nullus ex iudæis euasit: Iudas dux eorum cloacis latenter effugit. cap. xxxix. car. cclvi.

Scribit Cæsar ad Liberium procuratorem ut iudæam nendat iussitq; singulis annis q; iudæi om-
nes binas dragmas in capitolium ferrent. cap. xl. car. cclvi.

Accusatur antiochus apud Cæsarem a Cessennio Peto: q; deficeret a Romanis: mittit Vespasia-
nus ut quid uideatur Peto efficiat: Capitur antiochus post longam pugnam cum filiis suis: ducitur
Romam uinctus: Audiens Cæsar ligatũ antiochũ iubet uincula auferri. filii cogitant conciliaturos
patrem Cæsari: ueniunt Romam: cum patre aduecti ex Lacædæmone ibi manserunt. cap. xli. car. cclvii.

Scythæ his tpius cogitant Medicam terram inuadere: colloquuntur cum hyrcanorum rege: ad-
hibito aditu fines omnes populantur: ad armeniam usq; peruenere. cap. xlii. car. cclvii.

Mortuo Basso Flavius Siluius in administratione succedit: Castellum quoddam adhuc rebelle
supereffe uidens mouit militem aduersus illud: princeps castelli erat Eleazarus cuius mores descri-
buntur: & sociorum eius. cap. xliii. car. cclvii.

Flavius Siluius aduersus Eleazarum uenit: castellum cingit licet difficillimus aduendi accessus
fuerat: per duo loca poterant accedere homines: declaratur difficultas accessus: ad mouet machinas
per unam uiam: fabricat arietem cum quo murũ percutit: uignem ad muros ponit: letiq; Romani cur
studium ne quis eorum ex castro fugeret. cap. xliiii. car. cclvii.

Eleazarus uidens nõ posse euadere manus Romanorũ: hortatur ut omnes combusta urbe seipfos
interficiant magis q; seruituti subiciantur: quibusdam placuit: quidam uero molieres lachrymaban-
tur: reiterat exhortationem Eleazarus præponens immortalitatem animæ: pulchrius esse pulchre mo-
ri q; turpiter uiuere. cap. xlv. car. cclviii.

Orantem Eleazarum omnes interpellant decernũtq; sibi mortem dare: omnes mortui sunt: unus
ultimus incensa regia: gladio se transfigens occubuit: clam cum quinq; pueris mulier latuit Romam
mane per scalas muros ascendunt: neminem uidentes admiranũ. mulier illa ex cloacis exiẽs Roma-
nis rem gestam aperuit. cap. xlv. car. cclix.

Peracto excidio Flavius siluius cum exercitu in Cæsaream proficiscitur: quidam ex iudæis in Ale-
xandriam confugerant: hi nouas res tentabant ex quibus multi occisi sunt: morteq; potius pati ma-
luerunt: etiam puerisq; Cæsarem dominum appellare. cap. xlvii. car. cclix.

Lupus rector Alexandriæ hæc omnia Cæsari indicat ad quem Cæsar scribit ut templum iudæo-
rum destruat. cap. xlviii. car. cclix.

Onias unus ex pontificibus ex hierosolymis quodã fugatus alexandriam uenit: optinuitq; ut tẽ-
plũ posset fabricare iuxta morem patrum: hoc autem fuit prædictũ per Esaiam q; in ægypto futu-
ra esset constructio templi. cap. xlix. car. cclx.

Lupus rector ad templum accedens ablatis denariis tẽplum claudit Paulinus eius successor. nihil
reliquit: sacerdotibus cõmitatus est: fecitq; ut ne uestigium qdẽ diuini cultus uideret. cap. l. car. cclx.

Ionathas quidam ex iudæis persuasit multis ut eum sequerentur: nunciatur Catullo rectori libyæ
compræhensus ipse cum multis aliis tribus milibus: qui pecunia diuites erant: non conscii tamen scõ-
leris occiduntur: Curatque Catullus ut Ionathas omnes iudæos criminetur: etiam illos qui Romæ
habitant inter quos Iosephus erat: Vespasianus noluit ut aliud efficeretur. Catullus ob iniustitiam
morbo grauissimo laborauit: ita ut ipse non moreretur. cap. li. car. cclx.

FINIS.

VITA IOSEPHI

C Hieronymus Squarzaicus Alexandrinus. Raynaldo de Nouimaio impressoriae artis. op. f.

Vm e græcia in Italiam traiecissim: Iosephiq; libros offendissim: quos antea quâ hinc decederem librariis castigatissimos: & emendatissimos summa diligentia imprimendos esse demandaueram. Non ut quæstum consequeretur: sed ut aliqua ex parte de lingua latina bene meritus essem & cognitiones multarum rerum propagarentur. Vidi opus eruditissimum nundum absolutum: & ut in annalibus ueterum facile de præbendi potest a Ruffino aquiligiensi in linguam latinam translatum: opus egregii inquam auctoris: qui sine titulo sine uita: & sine elogio erat in lucem proditurus: quod cum animaduertissem hoc a me ferendum minime putavi. Obiter ipsius uitam ex iuratis-
c
mis
aucto
ribus
elicitam
subiecimus.
Fuit enim
Iosephus
hierosolymitanus:
Mathathia
sacerdo-
tis
filius
tempore
Tyberii
Cæsaris
natus.
Cum Iesus
esset
cruci
affixus:
& usq; ad
traiani
tempora
consenuit
a Vespasiano
cum Tito
filio
cum bellum
in Hierosolymam
gereretur:
captus
fuit
quidem
litterarum:
& multarum
rerum
peritus:
sacerdotio
insignitus:
prophetarum
ac somniorum
inter-
præs
optimus:
ac futuro-
rum non
ignarus :
prodigia
& multa
exposuit.
Apud iudæos
Nerone
re-
gnante:
quæ uisa
fuere
armatas
acies.
s. cælo
currere:
atq; aëra
subito
nubiū
ignæ
collucere:
& plæ-
raq; alia
multa
quæ in
eius
leguntur
historia.
Iosephus
ad perniciem
urbis
futura
affirmauit.
Cui
sententiæ
uulgus
assentiens
ab imperio
romano
deffecere:
occasione
sibi
oblata.
Propterea
q; præ-
fecti
romani
missi
essent
contra
iudaicam
religionem
ut aquilas
templo
inferrent.
Iudæi
romano
rum
auaritia
uexati
eorū
præfectos
trucidarunt.
Aquilas
e templo
deiecerunt:
ipsamq;
ciuitatem
iugo
Neronis
leuatunt:
prouincias
muniunt:
qui eis
præessent
creant:
atq; ex
tribus
in qua
est
me-
tropolis
Hierosolyma
eiq; Sa-
maria
proxima.
Tertia
galilæa
gētibus
finitima
Iosepho
obuenit
qui
rei
militaris
belli
impetum
a româis
missum
primo
exciperet.
Et cum
igni
ferroq;
omnis
prouin-
cia
deuastaretur:
in Iopathâ
montanam
ciuitatem
obsidetur.
Tandem
Iosephus
perquisitus
a Ve-
spasiano
dum in
puteo
latitaret
mulieris
indicio
cognoscitur:
eo Nicanorem
tertium
tribunum
militum
misit:
cum
priores
milites
ab Iosepho
non
audirentur:
qui factum
incensarum
metu
per-
territus
delusis
fociis.
Nam &
permulti
iudæorum
cum
eo
erant
impotestatem
romanorum
per-
uenit.
Quem
imperator
diligēti
custodia
seruari
iussit.
Iste
autem
Vespasiano
semotis
arbitris
al-
loquitur:
sibi &
filio
imperatores
fore
prædixit:
quem
Vespasianus
non
inuitus
audiuit:
quæ
om-
nia
ut
euenire
Iosephū
ab omni
seruitute
soluit:
atq; sum-
mis
laudibus
tollit.
Auguriis
post
euer-
sione
Hierosolymæ
præfecit
ciuitate
donatus:
cum
Tito:
& Vespasiano
patre
uixit
annis.
xxvi.
atq;
cognomine
flauiae
familiae
donatus.
Nec etiā
prætermittenda
duxit:
quæ
ex
Hieronymo
carptim
& cessim:
idest
sub
epythomate
collegi:
quod
ob
ingentia
eius
illustria
facinora:
utpote
uir
singu-
laris
eruditione
præditus
ut
ex
libris
septem
iudaicæ
captiuitatis
quos
imperatoribus
patri
&
fi-
lio
obtulit
exploratissimum
fuit
statuam
Romæ
metuerit:
quodq;
scripserit
alios.
xxiii.
antiquita-
tum
libros
ab
exordio
mundi
usque
ad
quartumdecimum
annum
Domitiani
cæsaris
quodue
ar-
cheotecos:
idest
conflictus
aduersus
Appionem
grammaticum
alexandrinū.
Aliaq;
præclara
ope-
ra
accuratissime
conscripta
reliquerit:
quæ
in
manus
nostras
præterq;
xx.
uolumia
antiquitatum:
& Hierosolymæ
captiuitatis
septem:
& in
Appionem
duo
recideret.
Non
ad
commemorandum
sumus
admodum
curiosi:
sed
a
me
hoc
unum
interpositum
iri
summo
studio
duxit
in
ignominia
iudaicæ
prauitatis:
quando
uir
egregius
optime
de
Christo
sensisse
uideatur
cum
inquit.
Eodem
tempore
iesus
uir
sapiens:
si
tamen
uerum
oportet
dicere.
Erat
enim
mirabilium
patrator
operum
quī
libenter
uera
susciunt
plurimos
quoque
tam
de
iudæis:
quam
de
gentibus
sui
sectatores
ha-
buit
& credebatur
esse
Christus
cunq;
iuidia
nostrorum
principum
cruci

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

IOSEPHI MATHATHIAE FILII HEBRAEI GENERE SACERDOTIS EX HIERO-
SOLYMIS DE BELLO IVDAICO IN LIBROS SEPTEM PROLOGVS PER RVF-
FINVM AQVILEIENSEM TRADVCTOS.

In hoc prologo assignatur causa scribendi operis & quid singulis partibus contineatur.

Voniam bellum quod cum Romanis gessere Iudaei omnium maximum quae nostra aetas vidit quaeque auditu percepimus: civitates cum civitatibus gentes, ue commisisse cum gentibus: quidam non quod rebus interfuerint: sed uana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes: oratorum more perscribunt: qui uero praesto fuerunt aut Romanorum obsequio aut odio Iudaeorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio: partim laudatio continetur: nusquam uero exacta fides reperitur historiae. Idcirco ego statui quae retro barbaris antea misi: patria lingua digesta. Graeca nunc his qui Romano reguntur imperio exponere. Iosephus Mathathiae filius Hebraeus genere: sacerdos ex Hierosolymis qui & in initio cum Romanis bello conflixi: posteaque gestis quae necessitas exigit interfui. Nam cum hic ut dixi motus exortus esset grauissimus Romanum populum domesticus morbus habebat: Iudaeorum autem qui aetate ualidi & ingenio turbulenti erant manu si- mul ac pecunia uigentes adeo temporibus insolenter abusi sunt: ut pro tumultus magnitudine hos possidendarum spes: illos amittendarum partium orientis metus innaderet. Quoniam Iudaei quidem cunctos qui trans Euphraten essent gentes nostrae gentiles etiam suos secum rebellatores esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galathae irritabant: nec manus Celtica quiescebat: dissensionumque erant plena, omnia post Neronem: & multos quidem Reges tempus adhortabatur. Lucius autem cupidine pars militaris mutationem praesentium desiderabat. Itaque indignum esse dixi errantem in tantis rebus dissimulare ueritatem: & Parthos quidem ac Babylonios Arabumque remotissimos: & ultra Euphraten gentis nostrae incolae: itemque Adiabenos mea diligentia uero cognoscere unde coepisset bellum quantisque cladibus constitisset: quo ue modo desisset. Graecos uero & Romanos qui militiam secuti non essent figmentis siue adulationibus captos ista nescire: atque historias audent eas inscribere qui praeter haec ut mihi quidem uidetur: quod nil sanum referunt etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos uolunt magnos ostendere Iudaeorum res extenuant & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo quonam pacto magni esse uideantur qui parua superauerint. Et neque longi temporis eos pudet quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis quorum profecto gloria minuetur: si cum multum pro Hierosolymis desudauerint rebus per eos gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem utrorumque sine ullo mendacio prosequar. Dicta uero de factis reponam: dolori atque afflictioni meae in deflectione patriae cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euersta: & templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudaeorum tyranni traxere: testis est qui eam uastauit ipse Caesar Titus per omne bellum miseratus quidem populum quod a seditionis custodiretur: sepe autem consulto differri passus ciuitatis excidium: protracto obsidionis spatium dum belli poeniteret auctores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumque latrocinium accusatoris putet loqui: uel patriae miseriis ingementem calumniari praeter legem historiae: dolori ueniam tribuat. Ex omnibus enim quae Romano imperio parent: solam nostram ciuitatem contigit ad summum felicitatis gradum procedere eamque ad ultimos casus deponi. Denique omnium post condita saecula res aduersas: si cum Iudaeorum calamitatibus conferantur superatum iri non ambigo. Et horum auctor nullus externus est: unde nec fieri potest ut a questibus temperetur. Si quis autem duxioris misericordiae sit iudex: res quidem tribuat historiae: lamenta uero scriptori: quamque merito Graecorum disertos increpauerim: qui tantis rebus sua memoria gestis: quarum comparatione praeterita olim bella exigua monstrantur: indices resident aliorum facundiae detrahentes. Quorum & si doctrina superant uoluntate uincuntur. Ipsi uero Assyriorum & Medorum gesta perscribunt ueluti minus recte a scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eorum uiribus cedant: quantum sententiae. Erat enim unicuique studium quae uidisset scribere: quoniam interfuisset rebus gestis efficaciter quod promittebat impleret: mentiri apud scientes inhonestum esse uidere. Eni uero noua quidem neque aetate cognita memoriae tradere: sui temporis res commendare posteris: laude ac testimonio dignum industrius autem habetur non qui alienam dispensationem atque ordinem transfert: sed qui no

PROLOGVS

na dicendo etiam corpus proprium conficit historiae. Sed ego quidem sumptu ac labore maximus qui cum essem alienigena Græcis simul & Romanis gestatum rerum memoriam repono. Ipsi autem indigenis ad questum quidem ora patent ac lites: linguæque solutæ sunt. Ad historiam uero in qua uerum dicendum est: summaque ope negocia colligenda sunt obmutescunt: concessa infirmioribus neque scientibus licentia scribendi res a principibus gestas. Honoretur itaque apud nos historiae ueritas: quæ a Græcis negligitur ab origine quidem Iudæos repetere: qui fuerint: quoque pacto ab Aegyptiis discesserint: quasque regiones errando peragruerint: & quas uel quoties incoluerint: & quemadmodum ide migrauerint: neque huius esse temporis: & præterea supernacuum existimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis uerissima composuerunt & nonnulli græcorum quæ illi scripserant patria uoce profecti non multum a ueritate deuiarunt. Ex inde autem historiae principium sumam quo scriptores eorum & nostri prophetæ desierunt: & bellum quidem meis temporibus gestum latius quaque potuero diligentia referam. Quæ uero ætate maiora sunt: summe breuiter percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes deuictis penitus Hierosolymis cum per triennium sexque menses eam tenuisset ab Asamonei filiis expulsus est. De inde quod eorum posteri de regno diffidentes ad res suas occupandas populum romanum Pompeiumque traxerunt: quodque Herodes Antipatri filius eorum potentiam deposuerit auxilio Sossii: quomodo Herode mortuo & Octauiano Cæsare plebis in eos orta seditio est. Augusto quidem imperante romanis. Quintilio autem Varo in locis degente. Quodque bellum anno duodecimo post imperium Neronis erupit: quamque multa per Sossium accederint: quantaque ad primos impetus armis Iudæi persuaserint quoque modo accolæ præmunierint: & quod Nero propter Cessii peccata summæ rei metuens bello Vespasianum præposuerit: & quod is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit quantumque Romanorum exercitum ducens: quantaque manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitates quasdam uictoria cœperit alias deditione. Vnde etiam Romanorum in bello disciplinam curamque rerum & utriusque Galilææ spacia: & naturam finesque inde. Nec non & peculiarem terræ æqualitatem: lacusque & fontes captarumque ciuitatum malas cum fide sicut uidi: aut pertuli expediam. Nec etiam miseras meas cælauerim: cum scientibus eas relaturus sim. Deinde quod iam sessis rebus Iudæorum Nero quidem mortem obierit. Vespasianus autem in Hierosolymam properans imperii causa retractus sit: quæque signa de hoc ei contigerint: Romæque mutationes: & quod inuitus a militibus imperator: declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ in Aegypto digressor: Iudæorum status seditionibus agitur sit: quoque modo tyrannis succubuerint: eorumque inter se discordias mouerint. Et quod ex Aegypto Titus reuersus: bis Iudæorum fines ingressus sit: quoque modo exercitum: & quo in loco congregauerit: uel qualiter: & quotiens ciuitatem affecerit ipso præsentē seditio: aggressus numerosos & quantos erexit aggeres triumq; murorum ambitum & magnitudinem siue mensuram & munitionem ciuitatis & sani templique dispositionem. ad hæc aræ spaciū mensuramque diligentissime dicam festorum quoque dierum mores aliquos septemque lustrationes & munera sacerdotum. Itemque pontificis uestes: sanctaque templi cuiusmodi fuerint sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem. Romanorumque in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus ciuitatem simul ac templum seruare cupiens ad concordie fœdera dissidentes pronocauit. Discordiam uero populi & uulnera & calamitates quamque multa nunc bello: nunc seditionibus: nunc fame perpeSSI postea capti sunt. Nec uero aut perfugarum clades aut captiuorum supplicia præmittam uel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit: quamque multa sacræ opes flamma raptæ sint ac totius quæ reliqua erat ciuitatis excidium & quæ præcesserant portenta atque prodigia uel tyrannorum captiuitatem: uel qui seruitio abducti sunt multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt uicorumque munimina funditus eruerunt. Titus uero peragato territorio cuncta restituit eiusdemque reversionem in Italiam ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa perscripsi: ne quæ uituperationes rerum scientibus: & qui bello interfuerunt fastideam: uerum amantibus prout uerius potui cuncta explicauit. Narrandi autem initium faciam hoc ordine quo capitula sunt digesta.

RVFFINI AQVILIENSIS TRADVCTIO IN IOSEPHVM HISTORIOGRAPHVM
CLARISSIMVM DE BELLO IYDAICO LIBER PRIMVS.

Qualiter Antiochus qui cum Ptolomæo sexto in Syria bellū gerebat superauit ciuitatem munitissimam:templa spoliat occidit oēs ex optimatibus: deinde superato Bachide p̄posito p̄sidiis antiochi per Mathathiam:& occiso: exactisq; ducibus Antiochi ex finibus iudeæ & mortuo Antiocho filius Odii Antiochus noīe congregatis militibus iudeam iterū inuadit & superato Iuda primo natu ex filiis Mathathia & interfectis multis ex Iudæis Hierosolymam est profectus: & ibi relictis p̄sidiis in Syriam reliquos milites ad hyemandum traducit.

CAP. I.

Vm potentes Iudæorum inter se dissiderent: eo tempore quo de tota Syria cum Ptolomæo sexto Antiochus qui Epiphanes dictus est am-
biebat. Erat autem illis contentio de potētia q̄ honoratus quisq; gra-
uiter ferret similibus subiugari Onias quidem de p̄tificibus postquā
p̄ualuit: Tobia filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antio-
chum confugerunt petentes: ut semet cum ducibus in Iudeam irrum-
peret. Idq; rei persuasum est iam pridem sic animato. Quare cum ma-
gnis militum copiis egressus:& ciuitatem fortiter expugnatam capite:
& maximam eorum multitudinem: quibus Ptolomæus carior erat in-
terfecit. Dataq; passim militibus p̄dandi licentia: ipse & templum
spoliant: & quotidianæ religionis assiduitatem per annos tres sexq;
menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolomæum acce-

ptus ab eo in Heliopolitana regione solo ibi oppidum condidit Hierosolymis simile: templumq;
ædificauit: de quibus iterum oportune referemus. Verūtamen Antiocho neq; p̄ter spem uicta ciui-
tas: neq; populatio: neq; tantæ cædes satis fuere sed intemperantia uitiorum: eorumq; memoria quæ
in obsidione pertulerat Iudæos cogere cepit: ut abrogato more patrio: nec infantes suos circunci-
derent: porcosq; super aram immolarent: quibus omnes quidem aduersabantur optimus uero quis
que propterea trucidabatur. Et Bachides p̄sidiis ab Antiocho p̄positus ad naturalem crudelita-
tem suam p̄ceptis impiis obsecundans omnimodam iniquitatem excessit: cum & singillatim ui-
ros honorabiles uerberaret: & communiter quotidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atro-
citate incommodorum qui ea patiebantur ad uindictæ audaciam irritauit. Deniq; Mathathias Asa-
monel filius unus ex sacerdotibus ex uico cui nomen est Moneir cum manu domestica. Nam quin-
que filios hebebat: sic his armatis Bachidem occidit: & statim quidem p̄sidiiorum multitudinem
ueritas in montes refugit. Multis uero ex populo sibi sociatis recepta fiducia descendit. Cōmissioq;
p̄lio superatos duces Antiochi ex iudeæ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus su-
isq; uolentibus: ut ab alienigenis eos liberasset imperans moritur relicto iudeæ principatu: qui filios
suorum natu maximus erat. Ille autem nec enim cessaturum existimabat antiochum: & indigenarū
conflabat exercitum: & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochum Epiphanemq; iterū
fines suos ingredientem uehementissima percussus plaga repressit. Adhuc autem seruente uictoria
in p̄sidia ciuitatis imperum fecit: necdum enim cæsa fuerant habitosq; cōflictus: milites de superio-
ri ciuitate quæ pars sacra dicitur ad inferiorem compellit. Fano autem potitus & locum purgavit
omnem muroq; cinxit: & uasa noua diuinis rebus curandis fabricata in templum intulit: ueluti prio-
ribus profanatis aramq; aliam ædificauit: & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu uix ciuita-
ti reddito moritur quidem antiochus. Regni autem eius in iudæos filius Odii antiochus hæres exi-
git. Quare congregatis peditum militibus quinquaginta: equitum autē prope ad quinque milia octo-
ginta uero elephantes montana iudeæ per partes aggreditur. Et Betheron quidem municipium ca-
pit. In loco uero cui Bergazzaria nomen est: qua transitus erat angustior: Iuda cum suis copiis occur-
rit. Et priusquam congregarentur agmina: Eleazarus frater eius prospecto p̄ter alios excelsio ele-
phante turriq; maximæ: & munimentis aureis ornato illic antiochum esse ratus a suis procul excur-
rit: imptaq; hostili acie ad Elephantem usq; peruenit. Sed illum quidem quem regem esse opinaba-
tur contingere quod multum superemineret minime potuit. Beluam uero in aluo percussam super
se deposuit & obrutus interiit: nulla re alia gesta nisi q̄ magnum opus conatus aggredi post uitam
gloriam habuit. Qui tamen regebat elephantum priuatus erat. Et si casu fuisset antiochus nihil plus
Eleazaro p̄stitisset audaciasq; ut sola spe p̄clari facinoris mortem uideretur optasse. Hoc autem
fratri eius totius p̄lii p̄sagium fuit. Nam fortiter quidem iudæi diuq; decertauerunt: sed a regis
secunda fortuna uisus: numeroq; p̄stantibus superati sunt: multisq; interfectis Iuda cum cæteris in
Gnosniticam roparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus: ibique dies pau-
cos commoratus utensilium penuria inde dirigitur: relicto quidem ibi p̄sidio quod satis esse arbi-
trabatur: cætera uero multitudine ad hiemandum ducta in Syriam.

Post discessum antiochi: Iudas cum ducibus eius congregatur & tandē supat & morit. CAP. II.

Icceffu autem regis Iuda non quiescebat: sed accensione multoꝝ suæ gentis animatus: aggregatis etiam quos ex prælio receperat apud uicum Adasa cum Antiochi ducibus congregatur. factisq; fortibus in prælio cognitus: multis hostibus interfectis occubuit. Et in diebus paucis frater eius Ioānes occiditur insidiis eorum captus qui cum Antiocho sentiebant.

Ionatha frater Iudæ reconciliatur antiocho: sed insidiis antiochi capitur: & iratus antiochus quia a Symone fratre ionathæ fuisset superatus ionathā interfecit. CAP. III.

Vm aut successisset ei frater eius ionatha & in aliis quæ ad indigenas pertinerent cautius sese aggeret: suamq; potentiā Romanorū amicitia corroboraret: Antiochi quidem filio reconciliatur. Non tamen horū ei quicquam profuit ad depellendū periculū. Namque Tryphon tyrannus antiochi quidem filii tutor: sed insidiis eum captans: & præter hæc amicis nudare cupiens ionathā cum ad antiochum paucis comitatus Ptolomaida uenisset dolo comprehendit. Eoq; uincto contra Iudæam mouit exercitum. Vnde repulsus a Symone ionathæ fratre quodq; ab eo superatus esset iratus eundem ionathā interfecit.

Symon frater ionathæ iterum gerit bellum cū antiocho quo superato ob hoc pōtifex creatur: sed insidiis Ptolomæi generi sui captus moritur: capta coniuge cū duobus filiis Symonis hyrcanus tertius filius honorem patris defensus diu cum Ptolomæo bellum gessit & ob misericordiam matris & fratrum tantum distulit ut annus feriatu ueniret: quo licebat dimitti bellum. CAP. IIII.

Ymon aut fortiter regendis rebus intentus Zachē & iopā & iamnā capit. Euerit autem & Acharā subactis p̄sidiis: aduersus Tryphonem antiocho auxilium p̄buit. quem doris ante militiam quā in Melos habuit obsidebat. Sed regis auiditatem satiare nō potuit quāquam neci Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non multo. n. post Antiochus Cendebeū ex ducibus suis ad uastandā Iudæam: opprimendūq; seruitio Symonē cum exercitu misit. Ille aut quāquam senior erat bellū tamen iuueniliter administrat. & filios qdem suos cum ualidissimis p̄misit: parte uero multitudinis comitatus alio latere aggreditur multisq; per multa loca insidiis etiam mōtana depositis in oībus superat. Clarissimaq; potius uictoria pontifex declaratur: &. clxx. post annos Iudæos liberata dominatione Macedonū: & hic moritur in conuiuio captus insidiis Ptolomæi generi sui: qui eius coniuge duobusq; filiis in custodia conclusis certos misit qui Ioannē tertium cui ēt Hyrcanus nomen fuit interficerent. Cognito aut impetu qui parabatur adolescens ad ciuitatem p̄perabat: multosq; populo fretus & p̄p memoriā paternæ uirtutis & iniquitas Ptolomæi cunctis eēt inuisa. Voluit aut Ptolomæus ēt alia porta ingredi ciuitatē: sed a populo reiectus est: qui maturius Hyrcanū susceperunt. Et is quidem statim recessit in quoddā ultra hiericūta castellum quod Dagon uocat. Hyrcanus aut patremum honore pontificis affectus: postquā deo sacrificia reddidit uelociter Ptolomæū petit & matri simul & fratribus adiumento futurus: castellūq; aggressus: aliis qdem rebus superior erat: iusto aut dolori cædebat. Ptolomæus. n. quotiens p̄metur matrē eius fratresq; in murū productos palam ut possent conspici flagellabat eosdēq; p̄cipitaturum: nisi quā primum recederet minabatur. Vnde hyrcanum qdem plus timor ac misericordia quam iracūdia cōmouebat. Mater uero eius nihil plagis aut intentata nece p̄terita manus præterdens filium p̄cabatur ne uel suis fractus iniuriis parceret impio. Sed qdem ipsa sibi mortem a Ptolomæo p̄positam imortalitate duceret meliorem: dūmodo ille p̄enas eoꝝ q̄ in domum suam contra fas admisisset expenderet. Ioānes aut nunc obstinationē matris cogitans ac p̄ces eius audiens ad irruendū impellebat: modo uerberari eā lacerariq; conspiciens effeminabat: totusq; plenus doloris erat. Ob hoc at diu tracta obsidiōe feriatu ānus aduenit. Quē septimo quoq; orbe apud Iudæos cessare moris est: exēplo septimoꝝ dierū. Et in hoc Ptolomæus obsidiōis regem nactus fratribus Ioannis: una cū matre occisis ad Zenonē confugit: q̄ Cotila cognominatus est Philadelphiz tyrannum.

Antiochus iterum iratus p̄p ea quæ passus est a Symone irruit in Iudæam contra Ioannem dictū Hyrcanum quē trecentis talentis placauit. CAP. V.

Antiochus aut ob ea q̄ per Symonē passus fuerat iratus in Iudæam ducit exercitum: ibiq; assidens Hierosolymis Hyrcanū obsidebat. Ille aut patefacto sepulchro. Dauid q̄ regum diuissimus fuerat ablatiq; inde pecuniis plus quā tribus milibus talentorū & antiocho persuasit: datis ei trecentis talentis ab obsidione recedere primusq; Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cōpit auxilia.

Ioannes dictus Hyrcanus inuento tempore uindictæ quia antiochus bellum gerebat contra Medos: perrexit contra ciuitates Antiochi & multas occupauit. CAP. VI.

Vrsusq; tamen quando antiochus contra Medos bello suscepto tēpus ei uindictæ præbuit: confestim cōtra ciuitates perrexit: uacuas propugnatoribus esse ratus quod uerū erat. Medabam quidem & Samagā cum proximis necnon & Sicimā & Argarizī ipse cōpit: & sup his Cutheorū genus adiacentia sano loca incolētū: exemplo eius quod ē

Hierosolymis ædificato. Capit autem Idumeæ non paucas alias ciuitates: & præterea Adoreon & Maresam. Samariam uero usq; progressus ubi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode Rege condita ex omni ea parte concludit: filiosq; suos Aristobulū & Antigonum obsidioni p̄fecit. Quibus nihil renitentibus ad hoc famis qui erant intra ciuitatem uenerunt: ut etiam insuetam carnem cogerent attingere. Igit̄ Antiochus adiutorē sibi aduocauit Spondium sibi cognominatū. Qui cū ei prompta uoluntate paruisset ab Aristobulo & Antigono supatur. Et ille q̄dem ad Scitopolim usq; p̄sequētibz cōmemoratis fratribz effugit hi uero ad Samariam reuerſi & multitudinē tantam intra muꝝ compellunt: & expugnata ciuitate ipsam quidem diruunt. Habitatores uero eius captos abducunt. Prosperare autē ita cædentibus rebus alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scitopolim usq; progressi: & ipsam persuaferunt: & agros intra Carmelum omnes intra se partiti sunt.

Gentiles ob inuidiam in Ioānē ceperunt agere seditionē qui tandē deuicti sunt: & ipse rebus administratis per triginta tres annos moritur relinquens filios post se hic princeps pontifex & propheta fuit: prædixit filios duos maiores non regnatos.

CAP. VII.

Ecundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentiliū concitauit: multiq; aduersus eos collecti non quiescebant: donec aperto bello deuicti sunt. Reliquum uero tempus Ioannes cum fortunatissime uiueret: & optime rebus per annos triginta & tres administratis: quinq; relictis filiis moritur. Vir plane beatissimus: & qui nullam dedisset occasionem: cur eius causa de fortuna quispiam quæreret. Deniq; tria uel maxime præcipua solus habebat. Nam & gentis princeps & p̄fex erat: & præterea propheta cum quo deus ita loquebatur: ut futurorum nihil penitus ignoraret. Quinetiam de duobus maioribus filiis suis q̄ rerum domini permanſuri non essent anteuidit atq; prædixit. Quorum uitæ qui fuerit exitus narrare non indignum uidetur: quantumcunq; a paterna foelicitate diuerſerint.

Aristobulus succedit in regnū patri: contendit cum matre quia eam dominam reꝝ reliquerat Ioannes: ipsam fame necauit: deceptus uerbis matris suæ fratrem Antigonum interficere fecit: hoc auditō tanto merore confectus ut tandem moreretur.

CAP. VIII.

Atre tanque mortuo natu maior Aristobulus translato in regnum principatu diadema sibi primus imposuit quadringentis & lxxx. annis ac tribus mensibus postq̄ populus in eam terram deuenit: seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem uero a se secundū Antigonum nanq; illum diligere uidebatur in honore pari producebat: alios uero uinctos custodiæ tradidit. Matremq; itidem colligauit. ausam aliquid de potestate contendere. Nāq; hanc reꝝ dominam Ioannes reliquerat. Eaꝝ crudelitas processit ut uinctam fame necaret. Horz autē facinoræ poenas antigonus nihil crudelius aristobulo fratri morte persoluit: quem plurimum amabat: quenq; regni participem habebat. Nam & hunc interemit adductus criminationibus p̄ maliuolos regni compositis. Itaq; primo q̄dem Aristobulus dictis fidem non habebat: quin ut fratrem p̄deret pleraq; fingi liuore arbitraretur. Sed cum antigonus ex militia claus rediisset festiui diebus quos tabernaculis positis deo celebrare mos patrius exigebat: enenit eodem t̄p̄e ut aduersa ualitudo aristobulum corripere. Antigonus uero circa festoz solennium finem armatis comitatus ad eū adorandum q̄ maxime potuit: plusq; in honorem fratris ascendeat ornatus. Tūq; delatores nequissimi regem adētes: & armatoꝝ pompam & antigoni arrogantiam prinata fortuna maiore esse criminabant. quodq; maxima multitudine stipatus ut illum interficeret eo uenisset. Nec enim perpeti honorem solum & regnū habere: cui ipsum liceat regnum obtinere. His paulatim: quis inuitus tamen credit aristobulus. Ac ne uel suspicari quicq; uideretur prospiciens & ut incerta præcaueret suosq; satellites in quendam subterraneum & tenebrosū locum trāire iubet. Ipse autem iacebat in castello Bari ante: post aut̄ antonia cognominato ut & inermi quidem pacerent: occiderent aut̄ antigonū præcepit: cum armis audiret. Necnon & ipsi antigono qui p̄ciperent misit: ut inermis ueniret. Ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. Nanq; his q̄ ad eum missi fuerant p̄suadet: ut mandata quidem regia taceant dicant uero Antigono quod frater audisset: arma sibiq; pulcherrima in Galilæa ornatumq; bellicosum fabricasse: quæ ne singillatim inspiceret morbu impedimento fuisse: nunc aut̄ p̄sertim cum alio discessurus sit: libenter eum uideret armatum. His aut̄ antigonus (ne quid enim mali suspicaret fratris suadebat affectus) cum armis uelut ostensurus se ueniens properabat. Sed ubi ad obscurum transitum qui Stratonis turris uocabatur accessit a satellitibus interceptus effugeruntq; documentum præbuit. Omnem beniuolentiam inſq; naturæ criminationibus cedere: nullamq; optimarum reꝝ affectionem tantum ualere ut inuidiæ p̄petuo possit obſistere. In hoc aut̄ etiam Iudam quis non recte miretur? Effrens erat genere qui nunq; diuinādo peccauit neq; mentitus est. Is Antigono tranſeunte p̄ templum mox ut eum uidit ad notos qui aderant exclamanit. Non paucos aut̄ discipulos papas sine consultatores habebat. Nūc mihi pulchrum ex mori quando ante me ueritas interiit: mearumq; prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. Viuit enim iste antigonus qui hodie debuisset occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis turrim fato fuerat distributus: & ille q̄dem sexcentoz ab hinc stadiorum interuallo distat. Horz uero diei sunt quatuor: sed uaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior mesto uultu & men-

AA iii

te sollicita secū multa reputabat. Et paulopost interfectus Antigonus nunciabatur in loco subterraneo: qui eodem noīe quo maritima Cæsarea Stratonis turris appellabatur: & hoc fuit quod uatē sefellit. At uero aristobulo confestim sceleris poenitudine morbus ingrauescit semper facinoris cogitatione sollicitus: perturbato aīo tabescebat. Donec meroris acerbitate uisceribus laceratis subito sanguinem uomere. Hunc ergo unus e seruulis eius ministerio destinatus foras efferens prouidentia diuinitatis errauit: & ubi antigonus erat: occisus sup extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit mire. Ululatu aut continuo sublato qui poe: tanquam de industria sanguinē libasse conspexerant: clamor regis ad aures puenit: causamq; requirebat: & cum eam prodere nullus auderet ad rescindendum magis ardebat. ad extremum autem minitanti uimq; adhibenti uerum quod erat indicauerunt. atq; ille cū lachrymis opplesset oculos quantūq; poterat ingemuisset hæc dixit. Sperandū certe non erat ut maximū dei lumen facta mea nefaria laterent. Nam cito me ultrix cognatæ cædis iustitia persequit. Quatenus o corpus improbum fratri matriq; damnatam animā detinebis? Quādiu paulatim illis libabo sanguinem meum. Simul torū accipiant neq; iam meo: uiscerum inferius fortunam derideant. His dictis illico moritur cum non plus anno regnasset.

Alexander frater aristobuli rex constituit: occidit fratrem pugnat cum ptolomæo: occupat bona Theodori a quo omnia recuperant: & fere decem milia iudæoꝝ interficiuntur: multas ciuitates occupat: concreditur cū Obedio rege Arabū a quo supato exercitu: uix solus euasit: Hierosolymam petiit: nitit redire in gratiam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. CAP. IX.

Xor uero fratrem eius uinculis dissolutis regem constituit alexandrum qui ætate maior erat & modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatem adeptus fratrem quidem alterū regna appetentem occidit: atq; autem uita contentū ablati rebus secū habebat. Præliū etiam cum Ptolomæo cognomēto Lathiro commisit qui oppidū achobin coeperat: & multos qdem peremit hostium: sed uictoria in Ptolomæi parte propensior fuit. Postea uero quam ipse pulsus a matre Cleopatra discessit in Aegyptū: & Gadara obsidione capit alexander: & castellum Amathūtis omnīū maximū: quæ trans Iordanem sita erat: ubi preciosissima quæq; bonoꝝ Theodori filii Zenonis habebant. Repente autem Theodorus aggressus & propria recepit: & sarcinas regis auferret: iudæoꝝq; fere decem milia interfecit. Veq; hoc uulnere superior sit alexander. Conuersus namq; ad maritimas regiones Rasaim capit & Gazam: itemq; anthedonem: quæ post a rege Herode agrippas nominata est. his aut seruitio domitus cōcitat in eum sexto die populus iudæoꝝ. Nā plarūq; epulæ seditiones accendūt. Nec uidebat insidias posse comprimere: nisi peregrinos haberet auxilio pifidas & Cilicas. Syros mercenarios respuebat pp ingentā cum iudæoꝝ gente discordiam. Cæsis autē supra quā octo milibus ex turba rebellium arabiz manus posito attulit. Ibiq; Sadamitis subiugum missis: tributūq; his imposito ad amathuntem regressus est. Cūq; Theodoꝝ metus secūdis eius successibus pulisset: castellum sine præsidio repente funditus eruit. Mox autem congressus cū Obedio rege arabū qui locum fraudi opportunum in galensi regione præuenerat captus insidiis totum amisit exercitū in ualle altissima cōpulsū atq; obrutū multitudinis cameloz. Ipse uero elapsus in Hierosolymam olim sibi gentē insensam ad nouæ rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit aut etiam tunc superior crebrisq; pfidis non minus. I. milibus iudæoꝝ per sex annos interfecit. Nequaꝫ tamen uictoriis lætabat: quoniam regni sui uires consumeret. Vnde armis omisiss sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabat. Illi aut inconstantiam eius morūq; uarietatem tantomagis oderant: ut percontanti causam quoniam pacto eos sedare posset: dicerent si moreret. Nam uix etiam mortuo daturus ueniam qui multa scelera fecisset.

Iudæi petunt auxilium Demetrii qui superat prælio alexandrum: sed timore pterterritus quia sex milia ex iudæis se contulerant ad alexandrum discessit Messalim ciuitatem deuastat: mulieres earūq; filios coram matribus necabat: qua impietates pterriti octo milia iudæoꝝ profugiunt eadem nocte in iudæam. CAP. X.

Imul autem Demetrii auxilium cui cognomentum Acero fuit accersunt. Qui cum bis maiore spe facile paruisset: uenissetq; cum exercitu: miscet cum auxiliis iudæi circa Sicimam. Utroq; tunc alexander mille qdem equitibus: sex autem peditum mercenariorū milibus exceptit: cum haberet ex iudæis quoque prope ad decem milia bene sibi cupientium: aduersæ aut partis essent equitum tria milia: peditūq; milia. xl. Et priusquam ueniretur ad manus intercedentibus nuntiis & præconibus regis transfugia tentabant. Demetrius quidem alexandri mercenarios: alexander autem iudæos: & Demetrium dum sequeretur obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neque iudæi sacramenta neque fidem Græci contemnerent armis iam comminus decertabant. Superatq; prælio demetrius: quamuis alexandri mercenarii uirtutem suā multis & animi & manus operibus demonstrassent. Finis aut pugne præter spem cedit utriusq;. Nam neq; uincētem Demetrium qui eius auxilium petierant expectare uoluerunt: & immutatæ fortunæ misericordia sex iudæoꝝ milia se ad alexandrum qui in montes effugerat contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed alexandrum iam quidem collectis uiribus bello idoneum esse ratus: omnem uero gentem ad eum cōmeare mox inde digressus est. Non tamen reliqua

multitudo abscessu auxiliorum simultates deposuit bello aut affiduo tādū cum Alexandro decertabat: donec plerisque interfectis cæteras in Mesalim ciuitatem coegit atque uastata in Hierusalem captiuos abduxit. Verum immoderata eius fecit iracundia: ut crudelitas eius ad impietatem usque procederet. Octingentos enim captiuos in media ciuitate cruci suffixos: mulieres earumque filios in conspectu matrum necauit: atque hoc potius & cum suis concubinis recubans prospectabat. Tantis autem populum terror inuasit: ut etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo milia hominum extra totam iudæam profugerint. Quorum exulum mors Alexandri finis fuit. Cum eiusmodi factis tandem ægreque regni otium quæsisset ab armis requieuit.

Bellum gerit Antiochus frater Demetrii cum Alexandro qui licet oppida multa diremisset & multos occidisset: non potuit tamen Antiochum arcescere per regem arabum tandem deuictus est Alexander in iudæam reuertitur qui moriens uxori reliquit principatum: hæc declarat filium Hyrcanum pontificem Aristobulum uero regem. hic fraude multos sibi deuinciens matre morbo laborante castris multa occupat: mater uero miserata Hyrcanum coniugem & filios Aristoboli carcere conclusit interim moritur Alexander: reconciliantur Hyrcanus & Aristobolus.

CAP. XI.

Vrsus autem fit ei turbatum initium Antiochus: qui etiam Dionysius dictus Demetrii quidem frater: sed eorum nouissimus qui Seleucum generis auctorem habebant. Hunc enim timens Arabas paratum bellum pulsare: totum quidem super Antipatrida montibus proximum: & iter iopes littora spacium: fossa & altissima ualle diremit. Ante fossam uero murum ædificauit excelsum: turresque ligneas: ut faciles aditus obstrueret fabricauit nec tamen antiochum arcere ualuit. Exustis enim turribus fossisque repletis cum suis copiis transgressus est. Vindictaque post habita qua deberet in eum a quo prohibitus erat ulcisci: protinus contredit in arabas. Horum autem rex in locis suæ nationis commodioribus agens ad pugnam: deinde ioppem cum equitatu reuersus: habebat autem numerum decem milium ex hinc imparatos: ex improviso antiochi milites inuadit. Forti autem prælio depugnato quādiu quidem superaret antiochus durabat eius exercitus: quāuis eum passim arabes trucidarent. Vbi uero procubuit succurrēdo enim uictus semper in periculis erat. omnes terga uerterunt: maximaque pars eorum: tum in acie: tum in fuga consumitur. Reliquos autem in uicum anna delapsos alimentorum: penuria perire contigit præter paucos. Hinc Damasceni Ptolomæo Mene filio infensi arechea sibi sociant: Syriæ Cœles regem constituunt. Qui bello illato inde postquam pugnaui alexandri factione discessit. Alexander autem Pella capta Geras petiuit: rursus opum Theodori cupidus triplici ambitu circumdatis defensoribus locum pugnando cepit. necnon & Gaulenem & Seleuciam quæ antiochi Pheranex dicitur sub iugum mittit. Ad hæc aut Capto Gamala castello ualidissimo eiusque rectore Demetrio multis criminibus inuoluto in iudæam regreditur: expleto in militia triennio. Lætusque a gentilibus ob res prope gestas excipitur. Belli autem requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartanis febrium circuitionibus fatigabatur: depulsum in ualitudinem credens si rursus animum negociis occupasset in tempestiuis militiæ laboribus sese dedit: & ultra uirum efficaciam corpus impellens iter ipsos tumultus trigesimo & septimo post regni anno moritur: idque alexander coniugi suæ reliquit iudæos eius uel maxime dicto obediētes fore non dubitans: quod longe ab eius crudelitate discrepans & iniquitati resistens beniuolentiam sibi populi comparasset. Nec spes eum fefellit. Nanque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe morem gentis probe norat patrium: & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur: Hyrcanum alexandra mater regem constituit: cum autem duos filios alexandro generatos haberet natu quidem maximum Hyrcanum & propter ætatem declarat pontificem: & quod præterea segnior esset quam ut potestate regia molestus cuiquam uideretur regem constituit. Minorem autem aristobulum priuatum uiuere maluit: quod seruentioris esset ingenii. Iungit autem se eiusdem mulieris ditioni quoddam iudæorum collegium: Pharisei qui præter alios pietatem colere putarentur: & peritas leges exponere. ob eam causam proprius eos aspiciēbat. Alexandra diuinæ religioni superstitione deseruiens. Illi autem paulatim scemina simplicitate decepti: omnes pro sua libidine sum mouendo: deponendo: itemque uinciendo ac soluendo quos uellent iam procuratores habebantur: Prorsus ut ipsi quidem regiis commodis fruerentur expensas uero ac difficultates alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta duplicem conflauit exercitum neque pauca peregrinorum parauit auxilia quibus non modo statum suæ gentis roborauit: sed etiam metum reddidit externæ potentiae. Imperabat autem aliis uerum Phariseis ipsa ultro parebat. Denique diogenem quendam insignem uirum qui alexandro fuerat amicissimus interficiant eius factum consilio criminati: ut octingenti quos supra memorauimus regis iussu tollerentur in crucem. Nihilominus autem alexandræ suadebant ut & alios quibus auctoribus alexander in eos fuisset excitatus occideret: Conque his nimia superstitione nihil abnuendum putaret: quos sibi libuisset ea spe trucidabant: donec optimatum quisque ad aristobolum confugerit: quorum periculum agebatur. Atque ille matri persuasit: ut his propter dignitatem parceret: ciuitate autem pellebat quos nocentes existimaret. Illi quidem data sibi copia per

AA iiii

agros dispersi sunt. Alexandra uero in damasco cōmisso exercitu quoniam Ptolomæus sine intermissione ciuitatem p̄mebat illam quidem nulla & memorabili gesta suscepit. Regem autem armeniorum Tygranem qui adnoto Ptolomaidi milite cleopatram circūsedebat pactionibus donisq; sollicitabat. Sed illum domesticarum turbatum metus ingresso in armeniam Lucullo iādudum inde traxerat. Inter hæc. Alexandra morbo laborante: minor eius filius Aristobulus cum seruis suis quos multos habebat: omnesq; pro ætatis feruore fidissimos uniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hoc miserata querelas Hyrcani mater coniugem aristobuli cum filiis includit apud castellum quod a septētriōe sano adiacens Baris antea uocabatur ut diximus postea uero Antonia cognominata est impetrante Antonio quemadmodum Augusti & Agrippæ noīe Sebastæ: & agrippas aliæ ciuitates appellatæ sunt. Ante tamē alexandra mortuamquam in aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias uindicaret: quem deiici regno curauerat quod ipsa nouem annos administrauit: & hæres quidem oīum sit Hyrcanus cui regnum etiam uiua cōmiserat. Verum aristobulus uiribus atq; auctoritate p̄stabat. Habito aut̄ inter eos circa Hiericunta de rerum summa cōflictus: pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad aristobulum. Hyrcanus autem cū reliquis fugiens peruenit castellum antoniam: ibiq; salutis obsides nactus: erat aut̄ cōiunx aristoboli cum filiis: priusquam graue quid fieret ea lege in concordiam rediit: ut regnum quidem aristobulus haberet. Hyrcanus uero excederet quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in sano reconciliati cum in conspectu circūstantis populi benignissime alter alterū ualere iussissent. Dominos permutant: & aristobulus qdem recedit in regiam: Hyrcanus aut̄ in aristobuli domo: Metus uero & alios eius inimicos præter spem dominationis occupat: & maxime Antipatrum iamdudum aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus & nobilitate ac diuitiis aliarumque rerum copia gentis suæ princeps.

Antipater hortat̄ Hyrcanum ut impium repetat ad regē arabiz accedunt pro auxiliis & in aristobulum uadūt & superant mortuusq; esset nisi dux romanorū: soluisset obsidionē. CAP. XII.

Sigitur & Hyrcanum ut ad aretham regē arabiz confugeret eiusq; auxilio regnum repeteret hortabatur: & ipse arethæ ut Hyrcanum susciperet atq; in regnum deduceret sua debet: multa detrahens aristobuli moribus multisq; Hyrcanum laudibus prædicās. Simulq; admonebat quod cum decet regno clarissimo præfidentem iniquitate oppressis manum porrigere. Hyrcanum aut̄ iniuriam pati qui principatu iure successionis sibi debito carisset. Sic instructis & p̄paratis ambobus nocte cū Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoque cursu in oppidum quod Petra dicitur saluus euasit. quod regni sedes esset arabiz. Ibi postquā Hyrcanum in manu regis arethæ tradidit multis dictis multisq; muneribus ut auxilium p̄beret quo ī regnum deduceretur Efficit. Erant aut̄ peditum equitūq; milia. cl. quibus nequaquā restitit aristobulus. Sed primo impetu superatus in Hierusalem fugere cogitur atq; oīno captus esset: nisi dux Romanorum Scaurus aduersis hōe temporibus imminens soluisset obsidionē. Namq; is ex armenia qdem in Syriā missus erat a Pōpeio magno qui cum Tygrane bellum gerebat. Sed ubi damascum uenit recens a Metello & Lolio captam reperit: his inde summotis cognitoq; in Iudæa quid ageretur illuc uelut ad quæstū cucurrit. Deniq; mox ut fines ingressus est legati ad eum ueniunt a fratribus utroq; sibi ut potius adiumento esset oratibus. Sed trecentis talētis quæ aristobulus ei miserat iustitia posthabita est. Tot. n. acceptis Scaurus ad Hyrcanū & arabas legatos dirigit. Romanorū eis & Pompeiū nomen intentas: nisi obsidione desisterent. Itaq; & arethas ex iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus & Scaurus damascum rediit.

Aristobulus prosequitur & refarcitis copiis congressus cum Hyrcano occidit supra sex milia eorū antipater & Hyrcanus ad Pompeium qui tunc erat in damasco accedunt ut restituat hyrcanum: Pōpeius cum exercitu ad fines iudæe peruenit. Aristobulus alexandrium confugit: Pompeium alloquitur pacato Pompeio pollicitationibus: audita morte Mithridatis perrexit hierosolymā: decepit Pōpeium. eo q̄ ex promissis nihil est factum: iratus Pompeius aristobulum in custodiam collocat & ad ciuitatem tentat accedere ut euertat. CAP. XIII.

Aristobulus aut̄ quod captus non esset: satis sibi esse non credidit: sed oībus quas haberet copiis congregatis p̄sequebatur hostes: & circa locū quem Pāpirioma uocant prælio cōmisso supra sex eorū milia cædit in quibus erat phallion frater antipatri: hyrcanus uero & antipater arabum priuati auxilio spem in aduersarios contulerunt. Et cum Pōpeius Syriam transgressus damascum peruenisset ad ipsum confugiunt. Multisq; muneribus ei datis illa tantum quibus apud arethā usi fuerant allegātes magnopere p̄dicabantur ut aristoboli uiolentiā odio dignam putaret: regnoq; hyrcanū restitueret: cui tā ætate quam moribus deberetur: sed nec aristobulus sibi defuit corruptiōe Scauri fretus. Venerat aut̄ quantum poterat ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis: neq; ferendū existimans abiectius quā regē deceret: utilitati deferuire a diospoli segregat. Ob hoc iratus Pōpeius ēt hyrcano eiusq; sociis hoc p̄cantibus post aristobolū petiit & Romano simul exercitu & Syriorū instructus auxiliis. Cum uero pellam & Scitopo

Itm præter gressus Coratæ uenisset unde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subean-
tibus. Cognito Aristobulum in alexandrium confugisse. Id autem castellum est in monte præcel-
so positum satisq; liberaliter accuratum mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem de-
creuerat: quia pro imperio uocaretur periclitari potius quam parere. Sed populum uidebat perhor-
rescere: & amici monebant ut Romanam uim cogitaret quam sustinere non posset. Itaq; horum
consiliis obediens descendit ad Pompeium quodq; iuste regnaret multis persecutis in castellum re-
diit. Et cum iterum descendisset prouocatus a fratre ac de suis iustitiis cum eo concertasset denuo re-
greditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremq; medius: & ueniebat quidem
uelut exoraturus Pompeium ut sibi cuncta permitteret. ad montem uero reuertebatur ne quid regie
dignitati derogare uideretur. Quia tamen castellum eum Pompeio cedere placebat. Isq; præposi-
tos monere litteris ut absisterent quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtem-
perarent: iussus quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloq; iam congre-
di cum Pompeio cogitabat. Ille autem nec enim tempus aptum erat: nec initiandum putauit sta-
tim consequitur: Multum quippe alacritati eius addiderat circa Hiericuntæ Mithridatis mors nun-
tiata. Vbi pinguißima Idumæa regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: culcus inciso lapidi-
bus acutis robore stillantem lachrymam ex uulneribus colligunt. Cunctq; illic pernoctasset mane in
Hierosolymam properabat. Itaq; hoc eius impetu perterritus Aristobulus supplex occurrit: pecuniã
pollicitus quodq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret. Pompeium mitigat lætulentem. Nec ta-
men quicquam eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim q ad suscipiendam pecuniam mis-
sus fuerat: nec inoppidum quidem Aristobuli socii receperunt. His commotus Pompeius aristobu-
lum in custodiam collocat: ad ciuitatem uero profectus explorabat qua facilius esset accessus. Nam
& murorum eius firmitatem oppugnari posse facile non uidebat. Vallemq; pro incenibus horribi-
lem sanumq; illic cenebat proximum: adeo tutissima munitione circumdatum: ut et si ciuitas cape-
retur: secundum esset hostibus profugium.

Hæsitante Pompeio quomodo urbem caperet orta est seditio inter eos qui in ciuitate erant deniq; uicta
est pars aristobuli receptis Romanis iniunctis consiliis cum Hyrcano quomodo aliam partem quæ in locum tutissi-
mum confugerat caperet tãdẽ sine consilio & auxilio Pompei nihil eẽ factum. CAP. XIII.

Oc autem diu quid faceret hæsitante: seditio intra ciuitatem orta est. Aristobuli quidẽ
sociis belligerari potius regemq; liberare dignum esse firmantibus: qui uero cũ Hyrcano
sentirẽt Pompeio portas aperire. Metus aut hos plures faciebat Romanorũ constan-
tiam respicientes. Deniq; uicta pars aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo
ciuitati iungebatur abscisso ut ad ultimum usq; resisteret instruebatur. Cum autem alii
Romanos recepissent in ciuitatem his quæ domum regiam tradidissent: ad hæc obtinenda Pompe-
ius unum ex ducibus sibi obedientibus Pisonem cum militibus intromittit. Hisq; præsidis in ciuita-
te dispositis: quia nemini eorum qui in templum confugerant pacẽ persuadere potuit. Omnia quæ
circum erant expugnare parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda: & ad efficienda quæ
iuberet alacriter animatis. Ipse uero partes septentrionales fossamq; uallemq; replebat omni genere
materiarum per milites comportatis: cum per se opus esset difficillimum propter immensam altitudinẽ:
& præterea Iudæi modis omnibus desuper absisterent. Mansissetq; opus imperfectum nisi Pompeius
obseruatis diebus septimis quibus religio Iudæos ab omni opere manus abstinere compellit per eos
aggerem cumulare præcepisset inhibitis a prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæos etiam per
sabbata pugnare licet.

Tentans Pompeius locum iuadere tertio mense uix turrim unam euererat. CAP. XV.
Gitur iam ualle repleta: & impositis agere turribus admotisq; machinis cito portatis
moliri tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebant. Cum diu turres obsidentiũ
magnitudine simul & pulchritudine præstantes uim repugnantium sustinerent. Verũ-
tamen Romanis tunc plurimum defatigatis Pompeius Iudæorum tolerantiam & in
aliis admiratus est: & præcipue qd nihil de superstitionis suæ ritu inter media tela pereun-
tes derogari passi sunt: sed uelut in alta pace ciuitas ageret & quotidie sacrificia & uictimas omnẽq;
dei cultum diligentissime celebrarent: nec uel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos truci-
derentur: legitimis religionis suæ muneribus abstinerent. Mense nanque obsidionis tertio uix una
turris deiecta sanum irruptum est.

Faustus Cornelius muros primus ascendit: multi occiduntur: multi ex muris se proliciunt: Pom-
peius cum suis comitibus ingreditur: in templum ingressus neminem nisi pontificem uidit præcepit
q nihil aufereretur: postero die solennia celebrari: Hyrcanumq; pontificem declarauit: Pompeius
uero cum Scauro ducens Aristobulum Romam profectus est. CAP. XVI.

Rimus autem murum transcendere ausus est cum suis agminibus Syllæ filius Faustus Cor-
nelius & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis agminibus. Et circũsepto
undiq; sano alios alio confugientes uel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plu-
rimi sacerdotum quam qd hostes strictis gladiis irruentes uidebant intrepidi tamẽ in pagẽ

dis rebus diuinis persenerabant & in ipso libandi templum adolendi ministerio macabantur saluti quoq; præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiose trucidabant plurimi semetipsos in rupes præcipitabant. Nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione & succensis pariter conflagrabant. Itaq; Iudæorum quidem milia. xii. occubuerunt Romanorum uero pauci sed plures sauciari sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti uisum est: quam sanctum illud arcanum neq; cuiquam prius uisum alienis esse directum. Deniq; Pompeius una cum suis comitibus templum ingressus ubi neminē præter pontificem adesse fas erat: quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensas & in quibus libare atq; adolere moris erat uascula ex auro cuncta prospexit: congestamq; pigmentorum molem sacræq; pecuniæ prope ad duo milia talentorum. Nec tamen uel hæc uel aliud quicquam de sacrosanctis opibus sine instrumentis attigit. Sed postero die post excidium curare templum ne quid haberet sordidum ædituos iussit: & solennia sacra celebrare. Ipse autē Hyrcano pontifice declarato. qd se & in aliis rebus alacré obsidionis tempore præbuiisset: promptamq; ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit beniuolentia potius quam timore plebem sibi reconcilianit. Inter captiuos etiam compræhensus aristobuli socer idemq; patruus tenebatur: & illos quidē qui maxime belli causa fuissent securi percussit Faustum uero & qui una fortiter fecerant præclaris præmiis donat: & in hierosolymis tributum indicit ablatas autem genti etiam quas in Syria coeperat ciuitates Romanorum qui tunc erant militum ducibus parere iussit: propriisq; tantum terminis circumclausit. Instaurat autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrii Gadarensis etiam Gadara quam Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates eorum de potestate liberauit quas præuenti non exciderant Hypsion & Scitopolim & Pellam & Samariam & Marissam itēq; Azotum & Iamnia: Aretusam: necnon & maritimas garam & Ioppē: & Dorā & q pridem Stratonis turris uocabat. Post autem ab Herode clarissimis ædificiis transformata Cæsarea nominata ē easq; omnes indigenis ciuibus redditas uiri prouinciæ Syriæ non iunxit. Huius autem & Iudææ cūctorumq; administratione ad ægyptos fines & flumen Euphratem cum duabus cohortibus Scauro permissa Romam ipse per Ciliciam properauit captiuum ducens aristobulum cum familia. Erant autē filiæ duæ totidemq; filii quoq; unus alexander ex itinere fugit: minor autem Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

Scaurus in arabia proficiscitur: patitur multa ob asperitatē locorum: Alexander aristobuli filius interim iudæam populatur: timet Gabinium: propterea loca arabie muniri: Gabinius præmisso Marco antonio adiunctis aliis obuiam fit Alexandro: coactus alexander congregi cum Gabinio: uictus effugit: Gabinius restituit loca: perterritus alexander legatos ad eū misit pollicens sibi oia castella quæ ipse Gabinius eruit funditus.

CAP. XVII.

Nterea Scaurus in arabiam ingressus ad petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ at circum erant omnia uastabat: multis & in hac malis afflictus. Nā exercitū fames comprimebat. Cui tamen Hyrcanus p antipatrū uictui suppedirabat necessaria. Quē uelut arethæ familiarē ēt Scaurus ad eū allegauit: ut bellū pactione deponeret. Itaq; psuasum ē Arabis. ccc. talētis decedere: atq; ita Scaurus ex arabia transduxit exercitum. Alexander autem aristobuli filius qui Pompeium fugerat: magna manu dilapso interea tpe congregata Hyrcano grauius iminebat iudæaq; populabat. Quā qdē mature debellare posse credebat: quoniam disturbatū quoq; a Pompeio murum hierosolymis renouatū esse confidebat nisi Gabinius in Syriam missus qui Scauro succederet: cum in aliis sortem se præbuiisset tūc ēt in alexandrum mouisset exercitum. Huius at ille impetum ueritus: & ampliorem militum manū congregabat: donec facta sunt decem millia peditum & mille quingenti equites: uillaq; oportunas muris hoc est Alexandria & Hyrcanum & Machærunta non longe Arabie montibus munebat. Igitur Gabinius cū parte militum præmisso Marco antonio ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autē antipatri comites: aliaq; iudæorū multitudo quoq; Malichus & Pytholaus principes erāt: iunctis cū Marco antonio uiribus suis Alexandro obuiam processerunt: neq; ita multo post aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autē cū quidem in unum confertam hostium multitudinē sustinere non poterat abscessit. Cūq; Hierosolymis propinquasset coactus prælium suscepit. Amisissq; sex milibus quoq; tria uiua capta sunt tria uero prostrata cum reliquis effugit. Gabinius autem ubi alexandrium uenit quia multos deseruisse castra cognouit promissa delictorum uenia conabatur sibi eos ante plurimum coniungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent: plerisq; interfectis: reliquos in castellum concludit. In hoc bello dux Marcus antonius multa præclare gessit: & quamuis semper & ubiq; uir fortis apparuisset: tamen tunc etiam suum uicit exemplum. Gabinius autem relictis qui castellum expugnarent ipsi ciuitati subuenire: & intactas quidem confirmare: subuersas autem erigere curabat. Deniq; iussu eius Scitopolis habitari cœpit: & Samaria & Anthedō: & Apollias: & Iamnia: & Arabia: & Marissa: & Dora: & Gadara: & Azotus: aliaq; multæ lectis ciuibus atq; incolis ad eas concurrentibus. Is autē recte dispositis regressus ad alexandriū uehementius urgebat obsidium. Quare perterritus alexander oībus desperatis legatos ad eum misit: & ignosci delictis orans & quæ

sibi parerent castra Machærunæ & Hyrcanum tradere non dubitans quin etiam Alexandriū eius potestati permisit. Quæ quidem Gabinus oīa cōsilio matris Alexandri funditus eruit: ne rursus bellum ulterius receptaculum fierent. Aderat tamen quo suis Gabinium palparet obsequiis uirō suo ceterisq; captiuis metuens qui Romā fuerat abducti.

Gabinus Hierosolymam deducto Hyrcano reuertitur Aristobulus interim parato exercitū alexandriū occupat: sed tumultu Romanorū in Machæruna confugit sed tandem capitur & ad Gabinium perducitur: Alexander interim Iudæam reduxit in dissensionem: Romanos multos trucidare decreuerat: Gabinus concordiam persuasit: sed certantibus ipsis alexander fugatus dispersit: Gabinus Hierosolymam reuertitur.

CAP. XVIII.

Ostendit huc Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto eiq; sani cura mandata ceteris reip. partibus optimates præfecit. Omnemq; Iudæarum gentem in conuentus quinque diuisit: uno Hierosolymis: altero Dorsitemq; tercio ut apud Amathunta respondet: destinatis quarto Hericus & quinto Sophoris Galileæ ciuitas attributa est. Singularem autem unius dominatione liberati: libenter ab optimaribus regebantur. Verumtamen non multo post euenit: ut turbamur is qui fuerat initium elapsus Roma Aristobulus cum magna iterum Iudæarum manu conflata partim cupida mutationis partim quibus olim dilectus erat: primum occupat Alexandriam: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito q; Gabinus Siseniam & Antonium & Seruillum duces contra se cum exercitu misit in Machæruna cōcedit: uulgiq; in bellis onere deposito solus armatus prope ad octo milia militum secum duxit inter quos erat Pitholaus: secundarum partium rector cum mille uirīs Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur: habitoque conflictu aliquamdiu cum suis. Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat: donec uirō Romanorum subactis: caesa sunt uirorum quinque milia. Propterea ad duo milia in quendam tumultum confugerant. Ceterique mille cum Aristobulo perrupta Romanorum acie in Machæruna coacti sunt. Vbi Rex cum in ruinis prima uespera tetendisset: sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere: castellumque bene munire. Impetum autem Romanorum supra q; poterat per biduum remoratus postremo capitur & cum Antigono filio qui Romæ secum fuerat uinctus ad Gabinium atque inde Romam perductus. Sed illum quidem senatus custodia coertuit. Filios uero eius in Iudæam remisit quia Gabinus scripserat per Epistolas id pro traditione castelli: tum coniugi Aristobuli spondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre Ptholomæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate petebat ægyptum Hyrcano & Antipatro amicis: usus ad omnia quæ militiæ necessitas exigeret. Nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater auxillis adiunxit. Et Iudæis in ea parte uiarum quæ Pelusium ducerent obseruantibus transmittere Gabinius persuasit. Alia uero Syria discessu Gabini commota & Iudæos iterum Alexander Aristobuli filius ad discessionem reduxit: & maxima multitudine conflata Romanos omnes qui per omnem terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens iam enim ex ægypto redierat. Hoc tumultu instante nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem milia. xxx. remanserant: & ille ad bellum promptus erat. Itaq; ad pugnam cōgreditur. Occurrunt autem Iudæi & circa montem Itabulum congressi: decem milia sternuntur: ceteram uero multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius in Hierosolymam regressus. id enim antipater uoluit tempus eius composuit. deinde hinc pfectus Nabathæos pugna superat: & Mithridatē & Othyanem a Parthis perfugas clam dimittit. eosq; militibus aufugisse firmavit.

Crassus succedit Gabinio: suscipit Syriam: aufert aurū templi: perit transgresso Euphrate: Cassius Syria defendit: occidit Pisilaum colligentē seditiosos aristobuli.

CAP. XIX.

Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit: is in præcæ militiæ sumptum & omnē aliud aurum templi quod Hierosolymis erat abstulit: & a quibus Pompeius temperauerat duo milia talentorum. Euphratē uero transgressus & ipse perit: & exercitus eius: de quo non est huius temporis cōmemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes Cassius inhibuit receptus. Prouincia autē fauore eius quæsitā in Iudæam festinabat: captisq; Taricheis prope ad tria milia Iudæarum adducit in seruitium. Occidit autē etiam Pisilaum seditiosos aristobuli colligentem: cuius necis suus erant antipater.

Antipater ex arabis coniugem suscipit: sociat sibi regem arabum per affinitatem: bellum uult gerere cum aristobulo: Cæsar mittit e Roma aristobulum solum uinculis in Syriam: perit ueneno: & alexander filius occiditur: Ptholomæus aufert antigonem & eius sorores a coniuge aristobuli: & minorem sibi coniugio copulat: Antipater mortuo Pompeio contulit se in clientelam Cæsaris: & Mithridates cum antipatro uictores fiunt: & Pompeius tandem gratia antipatri pontificatum confirmat Hyrcano.

CAP. XX.

Vic autē nupta fuit ex arabia nobilis foemina nōne Cypris unde filios quattuor: Phaselū & regē Herodē & Iosephū & Pherorā & Salomen filiā habebat. Cū autē omnī q; ubiq; potēres essent amicitia hospitii familiaritates cōquireret: p̄cipue regē arabū p affinitatē sibi sociauit: eiusq; fidei cōmēdās filios suos ad eū misit. quoniam bellū cū aristobulo gerē

dam susceperat. Cassius autem compulso ad bellum per conditiones Alexandro ad Euphratē reuersus est parthos transitu prohibitorum de quibus alio loco referemus. Cæsar autem post senatus & Pompeii fugam transmare Ionium rebus omnibus Romæq; potius solutum uinculis Aristobulum cum duabus cohortibus uelociter in Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Iudeæ proxima per illum subiici posse ratus. Verum & spem Cæsaris & Aristobuli alacritatem præcessit inuidia. Nam ueneno peremptus a Pompeii studio aliquādiu etiam sepultura in solo patrio carebat: corpusque mortui seruabatur melle conditum. Donec ab Antonio Iudeis iussu est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius a Scipione securi percussus Antiochiæ secum dum Pompeii litteras accusatione pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiserat. Ptholomæus autem Minnei filius qui apud Chalcida sub Libano morabatur captis eius fratribus filium suum Philippionem qui eos accerseret: mittit ascalonem atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonom eiusq; sorores adducit ad patrem. Amore autem minorem eam coniugio suo copulato: ob eamq; postea causam a patre occiditur. Accepit enim Ptholomæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusq; affinitatis gratia fratris eius propensione cura tuebatur. Antipater autem Pompeio iam mortuo in clientelam Cæsaris sese contulit: & Mithridates Pergamæ nus ab accessu Pelusi prohibitus cum exercitu quem ducebat in Aegyptum apud ascalonem morabatur. Non solum arabas quamuis hospes esset auxilium ferre persuasit. Verum & ipse armata Iudeorum tria circiter milia secum monit. Excitant autem præsidio Syriæ quoque potentes & incolas Libani Prolemæum & Iamblichum quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis Pelusium proficiscitur. Et quia transire uetaretur ciuitatem obsidebat. Antipater uero & in hac oppugnatione clarus enituit. Effracto enim ex parte sua muro primus in ciuitatem cum suis comitibus insiluit. & Pelusium quidem capta est: ulterius autem progredi non sinebant Iudei & Aegyptii terrarum incolæ quæ appellatur Oniz. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent uermetiam ut uictui necessaria præberent militi persuasit. Vnde factum est ut nec Memphitæ in manus uenirent: utroque sese traderent Mithridati atque ille delato peragrato pugnam cum cæteris commisit Aegyptiis in loco cui nomen est Iudæon stratopedon: cumque in acie omni dextro cornu periculo liberauit Antipater circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem prosequerentur multos occidit: tandemque reliquos fugientes angebat: donec etiam castris eorum potitus est. lxxx. tantum de suorum numero amissis. Occidentos autem fere Mithridates cum fugerat perdidit. Præter spem uero seruatus ex prælio uacuis inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum petiit laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit præptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus cōprobatus: multaq; pfectus uulnera toto corpore gerebat: signa uirtutis diserte. Postq; autē rebus in Aegypto compositis ad Syriam rediit & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliisq; rebus honorando amicissimeq; tractando dignū emulatione constituit: eiusdemq; gratia etiam pontificatū confirmauit Hyrcano.

Antigonus corā Cæsare criminabatur Antipatrum: sed Cæsar cognitis meritis antipatri Hyrcanū confirmat & cuius uelit dignitatis proponit optionē: declaratur procurator Iudeæ: sedat Iudeæ Hyrcanū reddit in gratiam populus tandem phaselū filiū maiore pposuit territorio Hierosolymorū: Herodem minore natu curatōrē Galilææ: Herodiā deprehendit cum multis aliis ex hoc cognitus est Sexto Cæsari propinquo magni Cæsaris.

CAP. XXI.

Odemq; tempore Antigonus quoq; Aristobuli filius cum uenisset ad Cæsarem maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. nam qui de patris morte queri deberet propter inimicicias Pompeii: ueneno quantum putabatur peremptis: & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem: nullūq; inuidiæ dolorem admiscere miseris: ultro hoc Hyrcano & Antipatro criminabatur ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent: multisq; gentē iniuriis afficerent: dūmodo sociarent qd in ægyptum auxilia ipsi Cæsari nō beniuolētiæ: sed timore ueteris discordiæ miserint: & ut amorē Pompeii deprecarentur. Ad hæc Antipater uelut pietæ multitudinē uulnē demonstrabat: & qua fide qdem Cæsare coluisset uerbis non esse opus dixit. Nam corpus etiam se tacente clamare: antigoni autē mirari audaciā: q cum hostis Romanorū sit filius & fugitiui Romanorū nouarūq; re: studiū uotūq; seditiosum patris hēat apud Romanorū principem alios accusare conetur: boniq; aliquid adipisci tentaret quem hoc solū oporteret amplecti: quod uiueret. Neq; eum tam nunc propter inopiam desiderare facultates: sed ut in eos qui se dedissent Iudeorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit Hyrcanū quidem pontificatū digniorem esse pronunciauit. Antipatro autem cuius uelit potestatis detulit optionem. Qui permissa dignitatis mēsurā ipsi quidem daret Iudeæ procurator declaratus est. Et præter hoc impetravit subuersa patriæ mania renouate sibi licere. hos quidem honores Cæsar incidendos ī capitolium misit: ut iustitiæ suæ uirtutisq; signū Antipatri memoriæ traderet. Antipater uero ubi de Syria Cæsarem prosecutus est in Iudeā reuersus ante omnia patriæ muros a Pompeio dimotos reparabat: omniaq;

Iustrando ne quid in illis regionibus turbatum esset nunc interminandum nunc etiam suadendo curabat unumquemque admonens: quod si cum Hyrcano sentirent in otio atque opulentia uicturi essent fortunis suis & omni pace potituris: in spe uana duceretur eorum qui priuati quaestus gratia res nouas optarent: se quidem non procuratorem sed dominum omnium: Hyrcanum uero tyrannum pro rege itemque Romanos & Caesarem hostes pro amicis & rectoribus habiturumque enim passuros huius potestatem labefacturum: quem ipsi regem constituissem. Sed quamuis hoc diceret tamen etiam per se quoniam Hyrcanum segniorem uideret: nec tam efficacem sicut regni posceret sollicitudo: statum provinciae componebat. Et sic Phaselum quidem natu maximum filiorum suorum militiae praepositum Hierosolymis eiusque territorio praefecit. Herodem uero aetate posteriorem nimisque adolescentem Galilaeae destinatum similia curaturum: qui cum natura strenuus esset cito materiam ubi ad magnitudinem exerceret inuenit: captumque latronum principem Ezechiam quem praedari maximo agmine continentia Syriae deprehendit: ipsumque aliosque latrones multos interfecit. Ea quoque res adeo grata fuit Syris: ut per uicos & oppida caneretur herodes ueluti per eum pace reddita & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria sexto et Caesari propinquo magni Caesaris & Syriam tunc administranti est cognitus.

Compellitur herodes ab Hyrcano qui eum tam gloriosum euasisse oderat ut ad eum accedat ipse uero persuasus uerbis multorum qui inuiderant Herodi accersiri eum fecit: sed recessit Herodes non paratus obedire. Concitatur Hyrcanus iterum contra herodem: sed herodes declaratur a sexto Caesare dux militum in Syria: herodes hyrcanum cogitat ex regno pellere sed uerbis patris & fratris mitigatur.

CAP. XXII.

Vin & Phaselus fratris indolem contentione bona superare certabat augendo erga se beniuolentiam hierosolymis habitantium atque illam quidem ciuitatem possidens nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc antipater & obsequiis regalibus ab ea gente colebatur & honores ei tanquam rerum domino omnes habebatur. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beniuolus hyrcano fuit. Verum fieri non potest ut liuorem quisque in secundis rebus effugiat. Namque hyrcanus quamuis & antea tacite sua sponte mordebatur Adolescentium gloria maxime rebus ab herode bene gestis & crebris nuntiis laudes eius per singula facta praedicantibusangebatur. A multis tamen inuidis qui regnis adhærere solent: quibusque antipatri eiusque filiorum probitas officiebat instigabatur: dicentibus quod Antipatro & filiis eius rebus traditis solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine federet. Et quamdiu sic errabit ut in se reges producat. Nec enim eos uel simulare iam procuratorem: sed certe esse dominos ipso relector cuius nec mandaris nec epistolis praeter Iudaeorum legem tantam multitudinem peremisset herodes: illumque nisi regnasset adhuc priuatus ita ad iudicium uenire debere rationem tam ipsi regi quam patriis legibus redditurum: quare indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accedebatur hyrcanus. Ad extremum autem ad iracundiam pronocatus causam dicturum herodem iubet accersiri: atque ille & patris monitis: & quod ei fiduciam res gestae darent munera prius Galilea praefidiis ad regem proficiscitur. Ibat tamen cum forti catena ne uel derogare uideretur hyrcano: si plures duceret uel inuidiae nudus pateret. Sextus autem Caesar adolescenti metuens ne quid apud inimicos deprehensio mali fieret ad hyrcanum mittit: qui ei manifeste denuntiarent: ut homicidii crimine liberaret herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret: per se quoque id cupiens absolutionem decernit. Atque is inuito rege fugisse ratus Damascum recessit ad sextum: nequaquam paratus obedire si denuo fuisset accersitus. Rursumque a nequissimis irritabatur hyrcanus firmatum Herodem abiisse firmantibus: & ut se contra eum instrueret properasse. Haec autem rex uera esse existimans quid ageret nesciebat: quoniam potentio rem inimicum uidebat. Cum uero a sexto Caesare dux militum per syriam itemque samariam declaratus esset herodes: neque solum propter gentis fauorem: sed et uiribus suis terribilis putaretur: ad timorem ultimum decediniamque illum contra se credens cum exercitu esse uenturum: neque opinione deceptus est. Namque herodes intentatae sibi occisionis iracundia: conflatam militum multitudinem hierosolymam ducebat: ut hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset nisi pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum deprecantes ut: & ipse ad uindictam ministrandam: sola quoque indignatione mitigaretur: regi autem parceret sub quo ad hoc potentiae processisset: ac si propterea quod in iudicium uocatus esset indignaretur quia tamen absolutus est gratias ageret: neque tristibus quidem paria referret saluti uero esset ingratus. Quod si etiam momenta bello reputanda uiderentur iniquitatem militiae consideraret: neque omnino de uictoria bene speraret qui cum rege congressus esset una secum educatus: & saepe quidem benemeritis: suo autem nunquam nisi quod maliuolorum consiliis impulsus umbram ei tantum iniquitatis admonisset. Paruit his herodes qui speratis putauerat posse sufficere: sua quoque uires demonstrare nationi.

Oritur discordia inter Romanos & ob diuturnitatem belli uenit Marcus successor sexti Caesaris qui mortuus fuit a Cecilio basso fauore Pompeii.

CAP. XXIII.

Inter haec discordia Romanorum circa apamiam bellumque domesticum oritur: quoniam am Cecilius Bassus fauore Pompeii Sextum Caesarem dolo necauerat: eiusque militem occupa-

nerat. illi uero Cæsaris duces mortis eius ulciscendæ gratia cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus cum tam interempti q̄ superstitis Cæsaris causa ambobus esset amicus antipater p̄ filios suos mi sit auxilia. Cum aut̄ bellū traheretur ex Italia qdē successor antedicti Sexti uenit Marcus.

Tempore quo Marcus fit successor Sexto Cæsari: Cassius Syriam petit: exactiones imponit: irascitur contra Malichum eius exactorem: Herodes fit carus Cassio: præficiat procurator Syriæ: Cassio de cedente e Syria oritur seditio Hierosolymis Felix quidam uolēs uindicare necem Mallii fratris con gredit̄ cum Herode: Herodes potitur uictoria: Accusatur Herodes antonio interfecto cassio: pecunia eum pacauit: ueniunt legati antiochiæ cētum uiri contra Herodem & Hyrcanū Messala defendente eos: tetrarchas ambos declarat Antonius: legatos carceri compellit: maior tumultus fit Hierosoly mis bellū gestū est contra alios legatos ab antonio ita ut multos occidisset: Barzaphanes concitans iteꝝ Pacoꝝ contra hyrcanū tandem ab Herode multi obtruncant̄ die p̄tecostes in ciuitate ortum est bellum ita ut multi occisi ab Herode: multi fugati.

CAP. XXIII.

Odem tempore bello inter Romanos conflato: dolo Bruti & Cassii Cæsare interfecto. Postquam triennium septemq; menses tenuit principatum. maximo autē motu cedis eius gratia concitato: & optimatibus inter se dissidentibus propria spe quisq; ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. itaq; Cassius Syriam petit occupaturus militē qui apamiam circumsedebat: ubi & Marcum & dissidentes cohortes Basio conciliatis simulq; obsidione liberauit apamiam ipse uero exercitum ducens stipēdium ciuitatibus indicebat nec modus erat exactionum. Cum autem Iudæos quoq; septingenta talenta iussisset inferre: minas eius ueritus antipater filiis suis & aliis amicis mature pecuniæ cogēdæ curam distribuit. & inter eos Malicho cuidam ex inimicis necessitas adeo urgebat. Primus autem herodes Cassii fauorem pro meruit: qui ex Galilæa parte sua centum talenta portauit: proptereaq; inter eximios amicos numerabatur. At uero cæteros tarditatis arguens Cassius ipsis ciuitatibus irascebat. Eoꝝ Gophnā & Ammaum & duas alias ex uilioribus depopulatus: ibat quidem quasi Malichum interfecturus: q̄ remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit antipater centum illico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post obitum Cassii beneficiorum antipatri memor fuit. Sed illi ipsi quem sæpenumero seruatorem fuisse sui nouerat periculum molebatur iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans itaque antipater & uires eius & calliditatem metuens: flumen trans Iordanem abiit ad ulciscendas insidias congregaturus exercitum. Deprehensus autem Malichus antipatri filios imprudentia superat. Nam & Phaselum apud Hierosolymam præfidiis appositum: & Herodem qui custodias curabat ad murum multis accusationibus & sacramentis circunuentos impellit: ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro. atque ita denuo per Antipatrum exorato Marco tunc in Syriam militem regente seruatus est: qui Malichum statuerat occidere. quod nonis rebus studuisset. Cæsare uero adolescente: & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus: Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato: q̄ magna pars ubi uisus poposcit Herodes fuisset: ipsum quidem toti Syriæ procuratorem præficiunt equitum illi manu peditumque attributa. Si autem bellum dedisset: regnum quoque Iudææ Cassius se eidem declaraturum esse pollicitus est: uenit autem ut Antipatro & spes & fortitudo & filii causa mortis fieret. Horum enim metū Malichus ministro quodam regio pecunia corrupto mixtum ei ueneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi palma fuit: post conuiuium mortuus uir ad strenuus rebusq; administrandus idoneus: & qui regnum recuperatum conseruasset hyrcanos: & Malichus insensum p̄p̄ suspicionem ueneni populum pernegando placabat: simulq; ut ualidior esset: armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur: quin etiam mox cū exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phaseli fratris consilio qui eum palam minime p̄sequēdum esse dicebat: ne uulgi seditio concitaretur: & purgantem se tunc Malichum patienter admisit & suspicionem liberum esse concedens clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus aut̄ in Samariam & ciuitatem composuit seditione turbatam: per quæ dies festos in hierosolymam remeabat p̄missis comitibus armatis: nam timens impetum compellebat Hyrcanus. Malichus aut̄ alienigenas introduci super indigenas quod dies festos agerent prohibebat. Herodes aut̄ & ipso quiq; p̄cepit causisq; contemptis nocte ingressus est. Iterūq; Malichus ad eum ueniens antipatrum flebat. Contra quod ille se falli cum uix dolorē premeret simulabat & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas quæstus est. Cui præterea Malichus inuisus erat. Itaq; non modo ut mortē patris ulcisceretur ei scripsit: sed etiam chiliarchis quibus p̄ceperat ut in causa iusta herodi opem ferent occulte p̄cepit. Et quoniam capta Laodicia undiq; ad Herodem conuenerant optimates cum mulieribus & coronis ipse quidem hoc ultioni t̄ps destinauerat. Malichus aut̄ id Tyri fore suspicabatur: & filiū suum tunc apud Tyrios obsidione statuit subducere: & in iudæam fugam parabat. Salutis autem de speratio stimulabat: ut etiam maiora cogitaret nam & iudæoꝝ gentem contra Romanos excitaturū se credidit: dū bello aduersus Antonium Cassius occupabat deiectoꝝ hyrcano facillime regnatuꝝ. Sed profecto irridebat eius spes fatale decretum. Etenim quō intenderet aīum suspicatus: Hero-

des & ipsum Hyrcanum prope astantem ad cenam uocat. Deinde senorum quendam instruendi conuiui specie intromittit. Sed res erat ut chiliarchis prædiceret ad insidias aggrediaturque illi præceptorum Cassii memores ad litus ciuitati proximum armati gladiis exierunt. Ibiq; circumspectū Malichum multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: cuiusque anima recepta Herodem percunctabatur quis Malichum occidisset. Et cū ex chiliarchis unus respondisset Cassii præceptum: plane inquit & me & patriam meam Cassius seruabit incolumem: qui ambo rum insidiatorem peremit. Vtrum autem id inuidia dixerit: an q̄ timore factum probaret: incertum est. Sed enim in Malichum hoc est modo ultus Herodes. Postquam uero Cassius excessit e Syria iterum hierosolymis orta seditio est. Cum Fœlix in phasellum mouisset exercitum & in herodem fratris poena uellet necem Malichi uindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat. Et ne cupiens auxilio foret morbo impediabatur. Interea tamen Phaselus etiam sine cuiusquam præsidio superauit Fœlicem probrumq; ingrati obiciebat hyrcāo: qui & Fœlici stituerat fratremq; Malichi castella occupantem coniurauerat. Iam enim multa tenuerat omniumq; tutissimum Masadam. Nec tamen ei quicq; contra uim Herodis potuisset sufficere: qui mox ut conualuit alia recepit. Et illum ex Masada supplicem dimisit & Marionem Tyriorum Tyrannum ex Gallæa pepulit. Triennium castella possederat: tyrisq; quos ceperat uitam concessit omnibus: nōnullos etiam donatos abire permisit: una & sibi ciuitatis beniuolentiam & tyranno comparans odium. Marionem autem a Cassio quidem meruerat tyrannidem qui tot Syriæ tyrānos præfecerat. Sed ob herodis inimicitias etiam Antigonom & Aristobulum secum ducebat & Ptolemæum propter Fabianum quem Antigonus pecunia sibi sociatum adiutorē incepti habebat. Cuncta uero fœderis ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus in aditu iudeæ commisso prælio uictoria potitur. Fugatoq; Antigono redit in hierosolymam: pro merito gestæ rei omnibus carus: ut etiam quibus antea despectus erat: tunc in eius familiaritatem sese dedent: propter hyrcani affinitatem. Namq; is herodes iam pridem ex indigenis habebat uxorem non ignobilem quæ Doris uocabatur: & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri cuius pater fuit Aristobulus: filiam Mariannem Hyrcani neptem ex filia atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi Cassio cæsar philippos interfecto Cæsar in italiam & Antonius in Syriam discesserunt: & legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam etiam iudeorum optimates accusatum ueniunt phaselum & herodem q̄ illis rerum summam ui possidentibus nomen tantum honorabile superesset hyrcano. Atq; herodes qui præsto erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit: ut ne uerbum quidem inimicorum eius pateretur audire. & tunc quidem ita digressi sunt. Cum autem denuo iudeorum principes centum uiri Antiochiæ proximam Daphnem ad antonium uenissent iam amoris Cleopatræ seruientem: delecti a cæteris qui eloquentia & dignitate præstabant aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala causæ defensor astante etiam propter affinitatē hyrcano. Auditis deinde utrisq; paribus antonius percontabatur hyrcanum: quinam essent regēdis rebus aptissimi. Cuius is herodem eiusq; fratres aliis prætulisset uoluptate repletus. Nam & hospes eorum patremus erat: humanissimeq; ab Antipatro susceptus eo tempore quo in iudeam cum Gabinio uenerat tetrarchas ambos declaratos: totius eis iudeæ procuracione permissa. Legatis autem id ægre ferentibus. xv. eorum correptos carceri tradidit: quos etiam pene occidit. Cæteros autem reiecit cū iniuriarum deinde maior tumultus hierosolymis excitatus est. Deinde mille legati iterum Tyrum missi sunt ubi commorabatur Antonius in hierosolymam paratus irruere. Et contra eos uociferantes magistratus Tyriorum directus: data ei licentia ut quos comprehendisset occideret: præceptorq; ut eorum potestatem confirmare curaret: qui tetrarchæ ipsius essent antonii suffragio cōstituti. Ante hoc autem herodes usq; ad litus cum hyrcāo progressus multis eos admonebat: ne & sibi interitus & patriæ belli causa fierent: dum inconsiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus: Antonius missis armatis multos occidit: multos etiam uulnerauit. Quorum & saucios cura & mortuos sepultura hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem antonium irritabant: ut etiam quos in uinculis haberet occideret. Barzaphanes autem parthorum satrapa Syriam biennio post tamen cum regis filio pacoro detinenti Lyfaniæ patris sui mortui successor ptolemæi Minnei filii mille satrapæ talenta pollicitus & mulieres quingentas: ei persuadet ut antigonom in regnum induceret hyrcanumq; deponeret. Impulsus igitur ab eo pacorus: ipse quidem per maritima loca perrexit. Barzaphanem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrii pacoram excluderunt. Cum ptolemæus eum & Sidonii receperunt. Ille autem quendam regium ministrum cognomine suum: equitatus ei parte attributa ad iudeos iussit accedere: & exploratorum hostium consilia: & ubi usus exegisset præsidio futurum Antigono. Plurimi autem eorum qui Carmelum populabantur iudei: ultro ad antigonom currunt ad irruendum acriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur occupandum eos præmittit: ubi commissâ pugna depulsisq; hostibus & fugatis hierosolymam cursu petebant: auctiq; multitudine usq; ad regiam processerunt. Excepti autē ab hyrcano & phaselo: forti acie in foro configunt. Ibiq; hostes in fugam uersos: pars Herodis in sanum concludit: custodesque his sexaginta uiros appo-

nit: per aedes proximas collocatos. Sed hos quidem in sensus fratribus populus igni cōsumit. Herodes autem iracundia peremptor: congressus cum populo multos obtruncatinq; dies singulos inuicem sese per insidias incurfantibus assidue cædes erant. Instante uero die festo qui Penthecoste uocatur: omnia circa templum totaq; ciuitas plebe rustica repleta ē: & pleraq; armata. Et Phaselus quidem muros: Herodes quidem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasitq; de improviso hostibus in suburbano complures quidem peremit: omnes autem in fugam conuertit. Et hos in ciuitate: alios in fanum: alios in extremum uallum concludit.

Admittitur arbiter pacis Pacorus: simulans Pacorus uolebat Antigonom adiunare: cognitis insidiis missosq; ministro ad necem Herodis qui noluit admittere habens huiusmodi suspectos: audito q; Phaselus frater eius fuisset corruptus ad Idumeam nocte pergits: cognitus a barbaris cogitur recedere præmissa matre & fratribus: ad Masada properabat decertans cum illis potius uictoria. Iosephus frater Herodis obuiam herodi ueniēti ex idumæa fuit paucis ex carissimis receptis alios dimisit: parthi hierosolymam ueniunt: constituunt regem Antigonom: hyrcanum & Phaselum uerberantes: dēribus auriculas truncat Antigonus ne possit esse pontifex: herodes cognita morte Phaseli fratris uix euadens romā puenit. Creat rex fauore oīum & fauore Antonii & Cæsaris. CAP. XXV.

Nterea pacis arbitrum Pacorū antigonus & petit & admittit. Exoratus aut Phaselus & ciuitate & hospitio cum equitibus quingentis Parthum recepit: sed ante qdem specie concordie uenientem: re aut uera ut adiuuaret Antigonū. Deniq; phaselum dolo pepulit ad Barzaphanem legatos de compositione mittere: quamuis multa dissuadēte herode: atq; ut intidiatorem occideret. Ne ue se eius fallaciis dederet: admonēte enim natura barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum hyrcano quo minus suspectus esset: nonnullisq; relictis equitibus apud herodem: quos eleutheros uocant: cum cæteris Phaselum persequabatur. Sed ubi ad Galilæā uenerunt: indigenas quidem dissidentes atq; armatos offendunt. Satrapā uero conueniunt satis calide: & officiis amiciciæ dolos regentem. Deniq; postq; dona eis dedit redentibus insidias posuit. Illi autem in maritimū quendam locum deducti cui nomen est Ecclippon: fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & q; Antigonus plerāq; mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingentas parthis deuouisset: quodq; sibi semper a barbaris perfunderentur insidias. Olim enim capti essent nisi mora fuisset: dum hierosolymis caperetur herodes: ne sibi præsciēs quæ de his agerentur caueret. Hæc iam non uerba erant solum: nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phaselus Hyrcanum deserere non passus est: quamquam eum sæpius moneret ut fugeret: cui Saramalla syriog; tūc ditissimus dixerat: quemadmodū essent oīa de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit atq; mox exprobrare: q; se insidiis appetiisset: ac maxie quia pecuniæ causa talis extitisset: cū plus ipse pro salute daturus esset: quā pro regno promississet antigonus. Ad hoc Parthus subdola satisfactione iurisq; iurādi suspicionē deprecatus perrexit ad Pacorū: statimq; a parthis qui remanserant: quibus iussum erat Phaselus atq; hyrcanus comprehenderētur: per iniuriam simul ac per inuidiam execrantes. Et interim minister ad hoc missus herodem capere moliebatur. eumq; fallere ut extra murum procederet: sicut sibi mandatū fuerat conabatur. Ille autē suspectos habere solitus ab initio barbaros: & tunc minime dubitans in hostes incidisse litteras: quæ insidias proderent indicare nolebat: quāquam satis idoneam cām Pacorus prætenderet: epistolas portantibus obuiam ire deberet: nec enim aut ab hostibus esse captos: aut quicquā de insidiis: sed quæ Phaselus gefisset his contineri. Iam dudum aut ab aliis audierat herodes fratrem suū phaselum esse corruptum: & hyrcanum filia Mariæne prudentissima sceminæ: multis cum precibus ne proderet orabat: ne ue se crederet manifestis iam conatibus barbarog;. Adhuc autem Pacoro cum sociis deliberante: quoniam modo clam pararet insidias: nec enim fieri posset ut tantæ sapientiæ uir ex aperto circumueniretur. Nocte herodes cū propinquis sibi personis ad Idumæam ignatis hostibus proficiscitur. Eo cognito parthi eum persequabantur. Et ille matrem quidē fratresq; suos: despōsatamq; puellā cum matre: minimosq; fratres prætereire iter iussit. Ipse autem caute cum famulis suis barbaros retentabat: multisq; p omnes conflictus interemptis: ad castellum Masada properabat. Grauiore autem in fuga parthis iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent: a sexagesimo tamē ciuitatis studio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes uictoria potitus cum multis interfecisset: ipsumq; locum in memoriam clari facinoris ædificatum locupletissima exornauit regia: arcemque in eo munitissimā condidit: ac de suo nomine Herodion uocauit. Et tunc quidem cū fugeret multi se applicabant. Postea uero quā de idumæa uenit occurrit ei frater Iosephus: turbāq; sequentium dimitti per suaderet: nec enim capace esse multitudinis Masadam. Erat aut supra quā nouem milium multitudo. Itaq; paruit herodes eius consilio: & impares quidē necessitati per idumæam dimisit cū uaticis: lectissimos autē maximeq; necessarios tenuit: atq; ita in castellum receptus. Deinde ostingētos qui mulieres defenderēt: itēq; com meatu qui satis esset obsessis ipse in petram ciuitatē Arabiæ prexit. Parthi autē apud hierosolymam in prædam uersi: in fugiētium domos ac regiam irruerāt: solis hyrcani pecuniis abstinentes: quæ. ccc. talenta superabant: aliorum uero spe minores inueniebant. Quoniam Herodes iam pridem barbarorum perfidiam suspicans: quicquid erat in opibus precio-

sum in Idumæam multo ante comportauerat: easque sociorum iidem quisque fecerat. Vermina-
men postquam præda potiti sunt Parthi ad hoc iniuriæ processerunt: ut omnem terram illam bel-
lo implicato replerent. Marisa tum quoque ciuitate uastata: nec solum antigoni regem constitue-
rent: uerum etiam Phaselum & hyrcanum uinctos ei traderent uerberandos. At ille Hyrcani qui-
dem auriculas dentibus truncatæ solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiant
ab integris enim celebrari sacra oportet. Phaseli uero uirtute præuentus est. Qui cum nec ferri copi-
am: nec manus liberas haberet: ad saxum fracto capite interiit: itaque ita probato quod uerus Herodis
frater esset: Hyrcanusque degenerasset uiriliter uita functus: dignum operibus humanis obitum asse-
cutus. Fertur tamen & aliud quod ex illa quidem plaga resipuerit: sed ueluti curandi eius causa missus ab
Antigono medicus uenenis malis uulnus expleuerit: eoque illum pacto peremerit. Vtrumuis au-
tem uerum sit præclarum habet initium. Denique alunt eum priusquam efflaret animam: cognito
ex quadam muliercula quod Herodes euasisset dixisse. Nunc bono animo decedam: qui ultorem inimi-
corum uiuum relinquerim. Ille quidem sic moritur. Parthi autem quamquam mulieribus carue-
runt quas maxime cupiebant: rebus tamen Antigono apud Hierosolymam compositis: uinctum in
Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in arabiam uelut adhuc uiuo fratre suo se-
stinabat: ut pecunias ab rege acciperet quibus solis exortâ iri pro Phaselo sperabat auaritiâ barbar-
orum. Etenim reputabat si arabs minus memor fuisset paternæ amicitiae: animoque liberali parci-
onuel mutuum ab eo sumere: quod redemptionis causa præberet: pignori opposito ipsius filio quæ
redimeret. Secum enim habens fratris filium septem annis natum. ccc. que talenta dare decreuerat
iterpositis precatione Tyriis. Sed profecto studium fortuna præuenerat: & Phaselo mortuo ne qui-
quam fratrem diligebat Herodes. Non tamen uel apud arabas saluam esse amicitiam repperit. Deni-
que Malicus rex eorum præmissis qui hæc admonerent quamprimum reuerti eum asinibus suis in
betsimulatione quidem Parthos per legatos petisserunt Herodem arabia pelleret. Certa uero causa
fuit quod uicem Antipatro debitam negare proposuerat. Neque beneficiis ab eo perceptis aliquid eius
filiis gratiæ rependeret consolatione egentibus. Impudentiæ uero suasores habebat qui antipatri
nellent obuiare: deposita erant autem circa eum potentissima. Proinde Herodes quidem ubi arabas
ex ea causa hostes esse deprehendit: unde amicissimos existimabat eaque respondit nuntiis quæ do-
lor imperabat: ægyptum uersus recedit. Et prima quidem uespera in quodam agresti sano dâm post
uenientes recipiebat tendit. Postero autem die cum Rhinocuram peruenisset: fratris ei mortis uenia-
tur. Acceptoque tanto luctu quanto curarum deposuit: ibat ulterius. Itaque arabem sero facti penituit
& qui renocarent eum quæ contumeliose tractauerat uelociter misit. Herodes autem etiam hoc in Pa-
lusium peruenerat: ibique transitu phibitus: ab eius rei speculatoribus rectores adit: & illi eum famam
uari dignitatemque reueriti: alexandriam prosequuntur. Transgressus at ad ciuitatē a Cleopatra honori-
fice susceptus est: ducem sibi militum fore: eum ad ea quæ parabat existimante. Deceptus at reginæ
precibus: neque hyemis asperitatem: neque marina discrimina: quominus nauigaret Romam extimuit. Cir-
ca Pamphiliam uero periclitatus maiore oneris parte relicta: uix in Rhodum uehementer bello Cassi
sollicitante saluus euadit. Amicorum autem suorum Ptolemæi & Saphinie receptus hospitio: licet rei
pecuniariæ premeretur inopia: maximam tamen ædificat nauem triremem: eaque cum amicis delatus
Brundisium: atque inde continuo romam profectus: familiaritatis paternæ gratia primum conuenit
Antonium: ei que tam suas quam totius generis elades exponit: quodque affinibus suis in castello at obli-
dione derelictis ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casum miseratus Anto-
nius: & memoria quidem iunctæ cum antipatro dextere: tunc uero ipsius qui erat contemplatione uir-
tutis: etiâ tunc regem constituere proposuit iudeorum: quoniam ipse tetrarcham ante fecerat. Non minus
autem quâ fauore Herodis odio ducebatur antigoni. Hunc enim & seditiosum & Romanis inimicum esse
arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo quam ipse paratius renouantē Antipatri expeditiones
quas in ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beniuolentiam: cum præter
hæc ipsius quoque Herodis efficaciam cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat: ubi messala: &
post eum Attratinus astante Herode patris eius merita: & ipsius circa Populum Romanum fidem per-
sequerantur: quo simul & hostem antigoni demonstrarent: non solum quod intra breue tempus bis dissi-
dere coepisset: uerum etiam quod antea quoque populo Romano despecto Parthorum suffragio regnum
curauisset accipere. His autem commoto senatu cum Antonius bello contra parthos gerendo: inutile
esse dicebat Herodem regem creari omnes assentiunt. Dimisso consilio Antonius quidem & Cæsar
egrediebantur: medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecederent
Cæsari hostias: decretumque senatus in capitolio deposituri. Primo autem die regni Herodis apud
Antonium cœnatum est.

Antigonus inclusos tenet Iosephum & alios qui etiâ exeuntes quandoque uincebant quandoque
aduerso casu reuertebantur: Ventidius interim festinat Iosepho & aliis fere auxilium: sed placatus
muneribus antigoni discedit: Herodes ex Italia reuertitur & contra antigonum summit exercitum:
castris positis declarat populo uenisse bono populi & non recordaturus offensarum: detegitur cor-
ruptio Sylonis ab Herode quod ipse uinum & oleum & oia necessaria defferri scripserit in Hiericuniam: Hæ

herodes occupat ciuitatem: & quingenta cacumina montium: committit bellum: uidetur reuertitur. Herodes multos in spelūcis occidit: pater septem filios cum matre occidit qui uolebant fœdus inire cum Herode & septem: etiam de super occidit: reuertitur in Samariam contra antigonum dimisso Ptolemaeo præposito qui ab eis occidit: uocis nuntius per Herodem fertur quod Iosephus eius frater: in Iudæa frangitur & moritur in Galilæa se confert: uulneratur Herodes: municipia multa occupat: in fugam uertit: aciem inimicorum: ciuitatem ingreditur cladem fecit ex illis magnam: sed propter hyemis asperitatem non potuit Hierosolymam applicare: interim uxorem ducit & in Hierosolymam petit. iterum oritur discensio in ciuitate: Herodes iratus quoscumque posset occidit: Antigonus ad pedes Cassii prosternitur: Herodes querit pacare ciuitatē: & studiosos suos facere amicos: Antigonum neci tradere.

CAP. XXVI.

Odem uero tempore Antigonus apud massada inclusos obsidebat: aliis quidē uictu necessariis abundantes: quæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater regis cum ducentis familiaribus suis ad araba confugere cogitabat: audito quod eorum quæ in Herodem commiserat malichum poeniteret: castellumque reliquisset: nisi circa noctem qua egressurus erat plurimum imbrium contigisset effundi. Aqua enim replevis puteis fugiendi causa non erat ut iam ultro in antigoni militem eruptionis auderent: multosque cum aperto prætorio: nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant: sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux romani militis Ventidius prohibitum missus Parthos a Syria post illos in Iudæam uenit: uerbo quidem ut Iosepho: & qui una obsidebantur ferret auxilium: re autem uera ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis tetendisset quæstu expletus: ipse quidem cum plurima exercitus parte discedit. Silonem uero cum paucis ne furto depræbenderetur si omnes abduxisset reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento: Silonem interim placabat: ut pœdēte spe nihil inquietaret. Jam uero naui ex italia in Ptolomaidam uentus Herodes: non parua manu coacta extraneorum atque gentilium per Galilæam aduersus antigonum properabat Ventidii & Silonis fultus auxilio: quibus Delius ab antonio missus ut herodem in regnum adducerent persuasit. Horum autem Ventidius quibusdā turbas in ciuitatibus quæ propter Parthos euenerant componebat. Silonem uero antigonus in Iudæa mercede corruerat. Non tamen herodes opis egebat. In dies enim singulos quo magis iter promouebat: augebantur eius copie. Præter paucos enim omnis in Galilæa cōsensit: & propositum habebat primū necessarium Masadam ut primum affines suos liberaret: sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius quam hostilis esset eximenda uidebatur: ne dum ipse peteret hierosolymam tutamen a tergo aliquod inimicis relinqueretur. Etiam Silo iungit agmina inuenisse gaudens resistendi occasionem: quod eum persecuto premeret Iudæorum. Hos autem herodes paræ manus excusatione perterritos mature in fugam uertit: & Silonem male repugnantem periculo eripit. Deinde capta Ioppe suos deliberaturus ad Masadam festinabat: cum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret: alios ipsius gloria: nonnullos utriusque uicissim debita beneficiis: plurimos tamen spes ut a rege certissimo. Itaque ualidissimas quæsierat militum copias: & antigonus iter eius impediēbat: loca insidiis oportuna præueniens: unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Masada pignoribus suis & rebus: a castello in hierosolymam perrexit. Cui se tam Silonis milites: quàm cæteri de ciuitate iunxerunt: uirum eius timore perculsi. Castris autem positis in occidua regione oppidi: custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant. Ab aliis uero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autē primo circa muros preconaria uoce declarari iussit: populi se bono & ciuitatis aduenisse: pœnasque a nullo quod manifesto inimico repetiturum: sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cum allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret: quo minus aut precones exaudiret: aut uolūtatē mutare quispiam posset quod reliquum erat suis imperat murorum defensores aduiscisci: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam uertunt. Ibi quoque tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis qui rebus egere se necessariis acclamarent: pecuniamque alimentis poscerent. atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti. Nam ciuitati proxima deserta erant. Ita omnibus ab antigono ante prouisis & incitabat exercitum: & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solum rectores qui Siloni parerent: sed etiam milites ubi essent plurimi conueniendo rogabat: ne se destituerent quem scirent a Cæsare & Antonio & senatu deductum in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hoc precatus ipse in agros abiit: tantamque his copiam commeatus exhibuit: ut Silonis omnes causationes perimerent: simulque prospiciens ne uel in posterum ministrare desinerent: accolæ Samariæ per epistolas admonebat. Nam ciuitas eius se clientellæ dederat: ut alimenta & uinum & oleum & pecora in Hiericunta deferrent. Hæc ubi audiuit antigonus statim qui frumento hostes prohiberent atque insidias quibus opprimerentur per agros dimittit. Illique iussis obediunt: & magna iam manus armatorum super hiericunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant: si qui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tamen Herodes ociosus erat: sed decem cohortibus comitatus: quinque romanorum & quinque Iudæorum: quibus permixti erant etiam mercede conducti: ac præterea paucis equitibus Hiericun-

ta peruenit: & ciuitatem quidem uacuum habitatoribus repperit: quingentos uero cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacuminas: & hos quidem captos dimittit. Romani autem in reliquam ciuitatē irruunt eamque diripiunt: cum plenas domos offendissent omnigenum conditionum. Rex autem apud Hiericunta praesidio collocato reuersus est Romanisque militem in his quasibi cefferant ciuitatibus hoc est Idumaea & Galilaea & Samaria hyematurum dimisit. Antigonas quoque Silonis corruptione meruit: exercitus partem Iydis susciperet in antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti rebus omnibus abundabant. Herodes non quiescebat: sed idumaea duobus milibus peditum & quadringentis equitibus: misso et fratre suo Iosepho comouit: ne quid noui cum antigono fieret. Ipse autem matre cum aliis quos ex Masada liberauerat affinis suis in Samariam translata: ibique tutissime collocata: ut caeterae Galilaeae subueniretque Antigoni praesidium expelleret profiscitur. Cumque Semphorim licet uehementissime ningeret peruenisset: facillime ciuitatem capit: custodibus eius ante egressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus quos hyems fatigauerat recreatis. Erat enim magna copia comeatus aduersus latrones in speluncis agentes direxit animum: qui plerumque illius regionis incurstantes: non minoribus quam belli cladibus afficiebant. Praemissis autem tribus peditum cohortibus unaque ala equitum in uicem arbella: ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu superuenit. Nec tamen incursum hostes extimuerunt: sed armati obuiam procedebant peritia bellatoris fidei & ferocitate latronis. Denique praelio commisso: dextro ipsorum cornu sinistram herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circungressus uelociter subuenit: & suos quidem a fuga retrahit. Irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat: donec a fronte pugnantis uolentiae concesserunt: qui tamen eos usque ad iordanem caedendo persequabatur: & magna fugientium parte precepta: caeteri trans flumen disiecti sunt: & Galilaea metu est purgata: nisi quod in speluncis latitantes reliquerant: eorumque causa diutius ibi morandum fuit. Quapropter primum laboris fructum militibus rependebat. cl. numerum drachmas singulis diuidendo: eorumque rectoribus multiplicatam summam ad hiberna mittendo. Pherorae autem fratri minime scripsit ut & foro uenaliu consulere: retinueritque castellum alexandrium Cingeret: quae ab illo curata sunt. Itaque circum athenas uersabatur antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque herodem accersit: mandato eis per epistolas: ut iudaeae statum ante componerent. Sed herodes libenter ad Ventidium Silonem dimisso: ipse aduersum latrones in speluncis habitantes monet exercitum. Ista autem spelunca in praeruptis montibus erat undique inaccessa: transuersosque tantum ac per angustos ascensus habebat saxumque ab earum fronte usque ad fauces altissimas pertinebat: rectum uallibus imminens: ut aliquandiu quidem rex incertus esset pro loci difficultate quid ageret. Postremo autem munimine uteretur satis incauto. Etenim ualentissimus quisque dimissis arcubus exponebatur in hostia speluncarum. Hi quoque cum familiis eos mactabant: ignemque repugnantibus iniiciebant. Cumque aliquos ex his conseruare uellet Herodes: ut ad se accederent uoce praconis edixit. Sed illorum neque uoluntarie se quisquam ei tradidit. Sed quos uis cogerat: multi eorum mortem captiuitati praetulerunt. Vbi etiam senior quidam septem filiorum pater orates cum matre pueros ut egredi sibi ad foedera pmitteret occidit hoc modo iussit singulis exire: ipse ad hostium stabat: & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem ex spelunca haec prospiciens: & dolore conficiebatur: & ut filiis parceret: seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus: insuper uelut humilis animi comempsit herodem. Et post filios occidit uxorem: deiecitque desuper mortuis: postremo semetipsum precipitem misit. Speluncis & qui in his erant ita subactis. Herodes relicta exercitus parte quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur: eique Ptolemaeo praeposito in Samariam rediit: armatorum quidem tria milia: sexcentos uero equites in Antigonom ducens. Tuncque propter eius abscessum nacti licentiam quibus Galileam turbare mos erat. Ptolomaeum uero militum rectorem aggressi nec opinantem interficiunt. Agros autem uastabant in paludes atque in abditiissima loca refugientes. Quibus cognitis herodes mature succurrit: & magnam quidem multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis huius mutationis causa multam exigit a ciuitatibus centum talenta. Iam uero Parthis expulsis occiso etiam Pacoro Ventidius Antonii litteris monitus equitum mille auxilia duarumque cohortum aduersum Antigonom mittit herodi. Eorum autem ducem Macharam ut se adiutum ueniret per epistolas rogauit Antigonus & de uita herodis multa conquestus: & pecuniam dare pollicitus. Sed Ventidius nec enim a quo missus erat negligendum putabat cum praesentim plura daret herodes proditione quidem ei non paruit simulata uero amicitia res antigoni exploratum perrexit non admissio herodis consilio dissuadentis id fieri. Antigonus autem quia praesentis quid cogitaret ciuitatem ei clausit: & tanquam hostem ex moenibus ulciscibatur. Donec Macharam incepti puduit & in Amathunta ad herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cefferat quoscumque iudeos offendisset interficiebat: nec uel herodianis parceret: sed Antigoniais omnibus abutebatur. Haec cum agere ferret herodes in Macharam quidem uindicare uoluit: tamquam in hostem iracundiam uero repressit: & ad Antonium appropinquabat: apud eum accusaturus Macharae iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans uelociter regem consequitur: utque in gratia

secum valeat multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes a proposito reuocatus quominus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam iuxta Eufratem ualidissimam ciuitatē acius festinabat: Opportunum hoc tps esse prospiciens demonstrandæ uirtutis: & ut magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eū uenit finem detulit obsidiōi multis barbaris interfectis. Magnaq; p̄dæ parte destinata: ut Antonius quidē quanquam eius uirtutē ante mirabatur: tamen ēt tunc magis eandē opinionem haberet: multumq; ad honores eius spēs regni adderet Antiochus uero tradere Samosata cogeretur. Dum hæc agerent: res Herodis in iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem qui omnia procuraret cum mandatis hmoi: ut ne quid ante reuerſionē suam aduersus Antigonum cōmoueret: quia non firmū esset auxilium Macharæ quantum delictis superioribus probaretur. Verum Iosephus ubi fratrem procul abesse cognouit immemor præceptorum Hiericunta cum quinque cohortibus a Macharæ secum missis petit: ut maturo messium tpe frumenta diripiat. In cursu aut hostium per montana atq; aspera loca oppressus & ipse cadit magnam uiri fortis in ea pugna gloriam consecutus: & oēs Romani milites pereunt. Decem enim leuæ de Syria cohortes erant: nec ueterum militū quēquam permixtum habebant: qui belli posset ex operibus opitalari. Antigonus aut uictoriā minime contentus: sed eo processit iracundiæ ut mortuum quoq; Iosephum uerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum etiam caput eius ante abscidit: quam .i. talenta Pheroras frater eius p̄cium redemptionis offerret: tanta uero nouitas post Antigoni uictoriā Galilææ res occupauit: qui p̄ribus eius magis fauerent p̄ductos optimates Herodus itudiosos lacu summergerent multaq; in idumæa mutarent: ubi Macharæ castelli cuiusdam instaurabat moenia cuius nomen est Gittha nec horum quidem quicquam Herodes audierat captis enim samosatis antonius & p̄posito Syriæ Sossiorius quoq; ut herodem aduersus Antigonum adiunget discessit in ægyptum. Sossius aut duabus cohortibus in iudæam præmissis quarum herodes ueretur auxilio ipse cum cætera manu militū sequebatur. Herodi aut prope degenti apud Daphnē Antiochiæ mortē fratris somnia manifesta significant. Cūq; turbatus proſiluisset stratis ecce nūti claudis intrabant: quare pro dolore paululum quæstus maxima parte luctus delata in hostes properabat ultra uires iter accelerans. Et ubi ad Libanum uenit octingentos montis accolæ assumit auxiliomā que his iungit Romanorū cohortem. Cum quibus non expectata luce in Galilæam ingressus est: hostesq; obuio in eum quē reliquerant locum auertit: & assidue quidē castellum oppugnare tētabat. Sed priusquam id caperet: asperima hyeme coactus in uicos proximos recepit exercitum. Paucis autem diebus post auctus etiam alterius p̄sidio cohortis: quam antonius miserat: tanto hostibus terrori fuit: ut castellum nocte desererent. Iamq; per Hiericunta properans ibat: ut quāprimum interfecto res fratris sui posset ulcisci. Vbi etiam mirabilis ei monstroq; similis casus euenit. Vnde præter spem liberatus: & opinionem q; deo carus esset adeptus est. Nam cum multi honorati uespera illa cenauissent: postquam dimisso conuiuiō omnes egressi sunt: confestim cœnaculum concidit. Id autem cōmune sibi tam periculorum quam salutis indicium quantum ad futurum bellū pertineret esse coniciens mane primo castra commouet: hostiumque sex milia circiter de montibus decurrentes prima tentabant agmina: & manum quidem cum romanis conferere non satis fidebant. Lapidibus autem ac telis eos dummodo plurimos sauciarent eminus appetebant. Vbi herodes quoque ipse præterens: latus iaculo uulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum: sed etiam multitudinē superiorem uideri cupiens: Pappum quēdam ex contubernaliſ suis: cum manu militum in Samariam mittit. Quibus quidem Macharæ erat palma uictoriæ. Herodes uero terram peruagatur hostilem: & municipia capit. Duoque habitatorum milia consumit. Exustisque domibus ad exercitum redit circa uicum qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum: uel ex ipsa hiericunte: uel ex aliis regionibus accedebat: Cum hos odium moueret antigoni: alios ipsius herodis præclara facinora. Enimuero multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congregati Pappi milites neque multitudine hostium: neque impetu perterriti: acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed ubi agmina conflixerunt: cæteri quidem paulisper restituerunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosius dimicans: dummodo ulcisceretur auctores: aduersam aciem facillime superat. Deinde semper integros aggrediendo uniuersos in fugam uertit. Erat enim plurima occumbentium strages: cum alii quidem in uicum unde uenerant compellerentur. Nouissimus autem ipse instaret: atque infinitos occideret. Postremo ruens inter fugientes hostes: in ciuitatem incidit: cum omnes quidem armatorum domus essent refertæ: plenaque propugnatorum de super tectis: & quoniam foris depræhenſos facillime superabat: disturbando ædes intus abditos extrahebant: alios conuulſis obrutos fastigiis multos simul necabat. Si quis autem subterfugisset ruinam cū gladiis armati milites excipiebant. Tantaq; cadauerū per omnes uias multitudo congregata est: ut etiam uictoribus ipsis transitus obstrueretur. Hanc plagam hostes adeo non tulerunt: ut confluentium turba conspectis q; in uico periissent: fuga discederent. Statimq; successu fretus herodes ad hierosolymā pertexisset: nisi eum hyemis asperitas phibuisse. Hæc enim perficiendæ uictoriæ fuit impedimentum: & ne penitus opprimeretur Antigonus ob-

stintui ciuitatem iam deferere cogitabat. Herodes autem ad uesperam cum lassos amicos reficiens corporis gratia dimisisset: ipse adhuc ab armis calidus: more militis lautum ibat. Siquidē unus tantum puer eum sequebatur. Et priusquam in balneum perueniret: obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus excurrit. Deinde alter & tertius & plures. Hi confugerant armati ex acie in balneum sed perculsi etiam tum metu: ac latitantes ut regem uiderunt: illum quidem stupore debilitati ac tremantes: cum inermis esset pretereunt. Exitus uero qua fugerant cursu petebant. Itaque cum alius casu quod eos comprehenderet nullus adesset. Herodi autē nihil pati satis fuisset: omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem Antigoni militum ducē abscisso capite obtruncat. Id Pheroræ magistro exercitus fratri suo mittit: in perēpti fratris ultionem. Nāque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autē rigor hyemis cessit in hierosolymā profectus est: munisque ad moto milite annus autē tertius agebatur ex quo Romæ rex fuerat declaratus: pro templo castra posuit: qua facilius erat expugnatio & antea Pompeius coeperat ciuitatem. Exercitu autē in opera distributo suburbanis diuisis tres quidē leuare aggeres: & super eos turres ædificare iubet. Relictis autē qui operibus instarent efficacissimis amicorum: ipse in Samariam uadit uxorem accepturus alexandri filii aristobuli filiam sibi desponsatam: ut diximus: & domum obsidet qui subcisa uia opera nuptias curaturus quippe iam hostem despiciebat. Igitur ubi eam duxit ad Hierosolymam rediit auctus militū copiis ei que Sossius cum magna manu equitū peditūque sociatusque mediterraneo itinere premissa per Phœnicem ipse remeauit. Vniuerso autem exercitu congregato ad peditum legiones undecim equitumque sex milia propter auxilia Syriorum non pro minima parte ducenda: prope a septentrionali muro castra collocarunt. Ipse quidem Herodes senatus consulto fretus: quibus rex fuerat declaratus. Sossius uero antonio a quo milites quibus perat sciret missos Herodis auxilio. Iudæorū autem intra ciuitatem agentium populus uarie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multaque ueluti diuinitus de temporibus discitabant: & qui audaciores essent in collegio cōglobati multis modis latrocinabantur: maxime & locis oppido proximis uictui necessaria diripientes: neque aut equis aut uiris alimēta relinquebant. Bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi e muris opus aggerum prohibebant & contra instrumenta oppugnantium semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla autem re sicut in cuniculis superabant. Rex autē aduersus latrocinia quidē occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus. inopiam uero alimentorum longinquis transuersionibus adiuuare disposuit: ac pugnae intenti quauis omnem modum audaciæ supergredierentur Romanorum tamen pericia uincebantur. Nihilominus aperte cum his certa morte propolita confligebant. Ex improviso autem Romanis per medios emergentibus in cuniculis priusquam muri aliqua pars dirueretur: alteram eius uicem muniebant. Prorsus neque manibus neque machinis deficiebant: quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. Denique tanto exercitu circūsedente per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat herodes ausi murum transgredi ciuitatem irrupere: & post eos Sossii centuriones. Igitur ante omnia sano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis. Herodes uero manu iudaica summo intentu studio ne quis penitus ex aduersariis resideret. Maestabatur autem quā plurimi: & per angustiores uicos oppidi: & in domos compulsi: uel si ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet Rex ubique dimicans rogaret ut parcerent: nemo tamen dexteram continuit: sed ueluti furentes omnem persequiebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus: neque priorem neque præsentem fortunam cogitans domino descendit: & ad pedes Sossii prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus: & intemperanter derisit & antigonam appellauit. neque tamē etiam custodia liberum dimisit ut feminam. Itaque ille quidem uinctus asseruabatur. Herodes autem quoniam hostes uicisset: ut externa quoque auxilia sub iugum mitteret providebat. Visendi enim templi sanctorumque eius studio omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem hos minis alios precibus non nullos armis etiam refrenabat: acerbiorē quē si uinctus fuisset existimans fore uictoriam si quod uideri nephas esset: culpa sua uisum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit: multa inuectus in Sossium: nisi uacuefacto uiris & pecuniis oppido Romani Regem solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde rotius orbis terrarū imperium uile præcium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente: ut pro labore obsidionis prædæ licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum esse firmavit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis promissa compleuit. nanque militum quæque liberaliter & pro merito ducis: ipsumque Sossium regia largitate donauit: ut nemo egens pecuniis abiret. Post hæc Sossius aurea corona deo dedicata ex hierosolymis remeauit: Antonio uinctum Antigonom ducens. Et illum quidem uana spe cupidum usque ad ultimum diem ignavia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis: suarum quidem partium studiosos quo magis beniuolos faceret sibi honorifice tractabat. Antigonianos autem neci tradebat. Et cum pecuniæ defecissent: quicquid ornamentorum haberet diuisum. Antonio eiusque comitibus misit. Non tamen omnino nequid pateretur ademit. Iam enim Antonius Cleopatram amo

re corruptus in omni re cupidini cesserat.

Cleopatra indignata quod propinquus nullus ex sanguinitate esset ad extraneos occupandos se conuertit: moliebatur ut Herodes & Malichus interirent per Antonium: qui noluit: insidiis periclitatur Herodes: ex hoc recreari arabes pugnam repetunt: fugant militem Herodis: ulciscuntur arabes: interim alia calamitas occurrit herodi scilicet terremotus infiniti ut triginta milia hominum interirent: incitantur hoc magis Arabes: Herodes hortatur suos ad resistendum facto sacrificio congregatur & potitur victoria: desideratur patronus illius gentis: adiit Cæsarem Herodes conquerens de antonio: Herodem regem instituit & diadema imposuit in Aegyptum proficiscitur Cæsar: & mortua Cleopatra & Antonio regnum auxit herodi: procurator syriæ instituitur: construit templa & multa in honorem Cæsaris fecit & agrippæ: oritur discordia inter uxores Herodis: ira concitatus Mariannem fecit occidere quem ualde poenituit: irati filii ob matris mortem criminantur apud Cæsarem: Antipater interim succedit in regnum: curat mortem fratrum ex parte Mariæ: conciliat filios Cæsar patri: non cessat Antipater dolis & simulationibus fratres criminari consilio non ercæ illorum: illis ne scientibus: alexander corrumpit amicos regis: intruditur in carcerem: reconciliat Archelaus alexandrum herodi: Eurichides accusat alexandrum: uinciuntur filii & separatim custodiuntur: Mittit herodes litteras cum iudiciis ad Cæsarem. Saturninus & Volumnius fiunt iudices: offocantur tandem iussu Herodis: poenitet Herodem mortis filiorum & nepotes amplectitur: & antipater irascitur patri herodis: oratur antipater ab herode ut romam reuertatur: conuenit herodes antipatrum: priuatur regno & nomine regio: incenduntur uiui sophistæ & qui aquilam demiserunt ex muro iubet multos ex iudeis occidere: feruntur litteræ a Cæsare de damnatione antipatri occidit antipatrum herodes: mori herodes legitur testamentum de institutione archelai regis: fiunt exequiæ cum maximo apparatu ab Archelao: sepelitur in castello quod herodion dicitur.

CAP. XXVII.

Tenim Cleopatra ubi totam cognationem suâ sæuitia persecuta est: ut neque propinquus ei sanguine superesset: cædis rabiem contulit in extraneos: Syriorumque optimates apud antonium criminando suadebat interfici ut eo modo cuiusque possessiones dominio suo facile quereretur. Postea uero quod in iudeos atque arabas usque extendit auaritiam ut reges eorum herodes & Malichus interirent occulte moliebatur. Denique cum uel in parte præceptorum respuisset antonius: occidere quidem bonos uiros tantisque reges iniustum esse dixit: quod autem his morte propius erat: inter amicos ultra non habuit: sed multa terra & horum præcisâ finibus: & quod erat in Hiericunte palmetum quo balsamum gignitur: ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum posita dominio ad Eufratem usque parthis bellum inferentem: secuta Antonium per Apamiam & Damascum in iudeam uenit. Atque hic herodes licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset: tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari. Ipsamque omnibus obsequiis placans: in Pelusium usque duxit. Nec multum interea tempus & antigonus ex Parthis aderat: captiuumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omnique præda Parthus illi statim condonatus est. Concitato autem bello Asiatice herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat. Et aliis per iudeam turbis liberatus: & Hyrcanio potitus quem uicum antigoni soror tenebat. Verum tamen Cleopatra callide ne periculorum antigoni particeps fieret: interclusus est. Regibus enim ut diximus insidias tendens bellum in arabas ut herodi committeret persuadet Antonio. Quos si uicisset: arabiarum domus in autem uictus esset: iudeæ domina constitueretur: alterumque potentatum per alterum destrueret. Sed hæc eius uoluntas ad herodis cessit arbitrium. Namque primum pignoribus hostium captis maximum quem conflauerat equitatum: circa Diospolim in eos immittit: & quamuis fortiter resistentes superauit. Cum autem iam uicti essent maiore motu Arabes suscitantur: & infinita manus in uicum Syriæ Coeles canatha congregata expectabat iudeos. Vbi rex eos herodes cum exercitu aggressus: bellum consultius administrare tentabat: castraque muro cingi præcipiebat. Non tamen ei paruit multitudo: sed priore uictoria freti arabas impetunt. Et prima coitione in fugam uersos urgebant. In persecutione uero insidiis periclitatur Herodes: uici Canathon indigenis ab athenione dimissis: qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Nanque horum incursum recreati arabes pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca & deuia Herodis militem fugant: plurimis cæde prostratis. Qui uero ex prælio seruari sunt: in uicum Ormiza confugiunt. Vbi etiam castra eorum cum hominibus circumgressi arabes sicut erant plena coeperunt. Neque multo post accepta clade Herodes aderat cum auxiliis serius quod usus poposcit. Huius ei uulneris causa fuit præpositorum militibus contumacia: qui iussis obedire noluerint. Non enim repentino commissio prælio ullum athenion insidiandi tempus habuisset. Rursus tamen ultus est arabas: assiduus eorum fines incursionibus inquietans: quodque semel uictus est: sæpe reuocauit. Sed dum inimicos persequitur: incurrit ei diuinitus alia calamitas: septimo regni anno & asiatico bello feruente. Nanque ueris initio terramota infinita quidem pecore: triginta uero hominum milia peremit: cum exercitus mansisset incolumis: quoniam sub diuo tenebat: ibique

tamen arabas in maiorem ferociam fama sustulit: tristibus nuntijs grauius semper aliquid affligēs. Vnde uelut omni subuersa iudæa terræ obtinendæ spe: quia neminem superesse credebant: in eam ruunt legatis prius interfectis qui ad se uenerant a iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem tamq̃ magnitudine quam assiduitate calamitatum fractam ad repugnandum in ciuitate tentabat. Hæc dicens. Rationem habere non uidetur: cur uos præsens formido perculerit. Nam diuinæ quidem indignationis plagas merori uobis esse non miror. Ignauum est autem perpeti idem ac cum incursum hominum impellendi sunt. Ego autem tantum æstimo ut hostes post terremotum pertimescam quod magis putauerim deum hanc illis illecebram dimisisse ut poenas redderent. Non enim tantum manu armisq̃ freti quantum nostris calamitatibus ueniūt. Falax autē spes est quæ non suis uiribus nititur sed alienis aduersis. Neq̃ uero uel secundæ res uel contrariæ apud homines certæ sunt sed in utraq̃ partem uideas fortunam mutare uicissim: & exempla uobis propria demonstrabunt. Nam per prælia superiora uictores: post ab hostibus uicti sumus & nunc ergo quantum existimaret licet illi capientur uictores se fore credentes. Nimis enim confidēs incautus est: metus autem providentiā docet. Itaq̃ mihi quidem hoc ipsum quod timetis fiducia suggerit. Nam cum ferociiores quam opus erat fuistis: & præter uoluntatem meam in hostes egressi essis: athenion insidiandi tempus inuenit. Nunc autem uestra cunctatio & minus alacer animus: ut uidetur certam mihi uictoriam sponder. Contenit autem ante prælium sic esse affectos in ipso autē opere uirtutem erigere: consceleratisq̃ hostibus planum facere q̃ neq̃ humanum aliquod malum: neq̃ ira cælestis unquam deprimat fortitudinem iudeorū: donec spiritum uitæ ducāt: uel eorū quisquam in bonis suis arabas dominari patietur quos aliquoties pene captiuos abduxit. Nihil autem nos terreat rerum anima carentium metus: neq̃ arbitremini terræ cōcussionem alicuius fortunæ esse uel cladis portentum. Naturalia nanq̃ sunt elementorum quoq̃ uitia: nullumq̃ damnum inferūt nisi quod ex ipsis enenerit. Nam pestilentia quidem uel famis uel terremotus signum aliquod rædus fortasse præcesserit. Ipsa uero cum extiterint sui magnitudine finiuntur. Cæterum quod nobis amplius q̃ terræ concussio bellum nocere poterit etiam uictis? immo enim uero maximum imminetis exitii monstrum non sponte sua neq̃ alienis manibus inimicis accedit: qui legatos nostros p̃ter omnium hominum legis crudeliter immolauerunt. talesq̃ deo pro belli euentu hostias ceciderūt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamq̃ dexteram. sed continuo poenas dabunt: si primo repleti spiritu in uindictam uiolati fœderis animos excitemus. Pergite quisq̃ non pro conuictibus neq̃ pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturis sed legatorum cædis ultores. Illi melius q̃ nos qui uiuimus exercitum regem uobisq̃ mihi obedientibus periclitabor ipse præ cæteris. Pro certo enim sciatis fortitudinem uestram sustineri non posse nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites ubi eos alacres uidit sacra deo celebrant. Deinde cum exercitu iordanem fluuium transgressus est. Castris autem Philadiæ positis: haud procul ab hostibus quasi de interiacente castello cōtenderet: pugnam eminens irritabat: quam primum cupiens congregi. Nam & hostes permiserant qui castellum occuparent. Sed illos quidem regli facile repulerunt: collemq̃ tenuerunt. Ipse uero quotidie productus ad prælium militem instructaque acie arabas laceſcebat. Cum autem nemo contra procederet: quædam enim eorum uehemēs formido tenebat: & ante multitudinem dux Elithem: timore obriguerat: nullum eorum disturbari ipse aggressus: eorū modo coacti ad pugnam confusi ordinibus: mixteq̃ cum peditibus equites egrediuntur: & si multitudine superiores a iudæis tamen alacritate impares: quasi audaciores eos faceret uictoriæ desperatio. Et quādiu quidem steterunt: magna eorum cædes facta est. Vbi uero terga nudauerunt multi a iudæis: multi a semetipsis educti perierunt. Deniq̃ milia quinq̃ in fuga ceciderunt: cæteraq̃ multitudo in uallum compulsa: & eosq̃ statim circūseptos obsidebat herodes. Et licet armis prope adesset excidium: tamen aquæ penuria uehementer urgebat. Cum rex arrogantius eorum legatos despiceret & talenta quingenta pro redemptione offerentibus magis instaret. Deniq̃ ardescente siti: cæteruatim exeuntes ultro se iudæis tradébant adeo ut quinq̃ diebus quattuor milia uincerentur: sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus herodes iterum septem milia circiter sternit: tam magna plaga ultus Arabiam extincto uirotum eius spiritu tantum profecit: ut etiam patronus ab ea gente optaretur. Mox autem illum excepit præsumpta rerum sollicitudo: propter amicitiam Antonii post uictoriam Cæsaris apud actium. Verumtamen plus timoris habebat quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar uictum iudicabat Antonium: donec herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodumq̃ transmissus ubi Cæsar eo tempore morebatur: adit eum sine diademate: ueste quidem cultuque priuato: sed fastu regio: neque dissimulata ueritate coram hæc dixit. Ego cæsar Rex factus ab antonio: fateor utilem me fuisse regem antonio. Neque dubitauerim dicere q̃ omnimodo armis quoque me grati expertus esset: nisi arabes prohibuissent. Verū tamen & auxilia ei pro uiribus meis misit: & multa stumenti milia: sed nec accepta apud actium plaga: bene de me meritum deferat. Nam cum auxilii minus commodarem: optimum ei consilium unam esse dicens Cleopatraz mortem aduersorum corruptionem. Quam si occidisset: & pecunias

ei & muros ad tuitionem: & exercitum & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatrae amores: & deus qui tibi uictoriam donaret obstruxit. Vna ergo cum Antonio uictus sum: & regni coronam cum eius fortuna deposui. Ad te autem ueni: spem salutis de uirtute praesumens: & ne in examen adduceret properans: qualis amicus alicuius fuerim. Ad haec Caesar immo uero saluus esto inquit: & nunc regnato certius. Nam meritis es qui plurimos regas: cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem ut etiam scelerioribus fidus permaneat. Siquidem ego praeclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius: qui magis Cleopatrae quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter eius dementiam. Prior ab officiis autem coepisti quantum appareat: cum ad me uentidius te illi idonea auxilia misisse scribat. Quare interim tibi decreto firmitatem regni praesto. Experiat autem ipse quoque bene tibi aliquid facerent non querat antonium: huius sermonis humanitate regem ne quid penitus de amicitia sua dubitaret hortatus: & diadema illi imposuit: & indulgentiam decreto consignat. In quo multa honorifice in eius laudem locutus est. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat: ut Alexandrum quendam supplicem ex amicis antonii iuberet absolui. Sed nunc iracundia Caesaris multa illum & grauius pro quo rogabatur admisisse dicentis: quibus rebus repulit deprecantem. Postea uero ad Aegyptum euntem per Syriam Caesarem Herodes cunctis acceptis regni diuitiis: tunc primum cum eo militem inspiciente: circa Ptolomaida equo uestus est: coenamque illi cum omnibus amicis exhibuit: & in super exercitui epulis cuncta distribuit. Prospexit enim ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec defuit quicquam utensilium quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodis regnum tam Caesar quam milites aestimabant. Ideoque postquam uenit in Aegyptum iam Cleopatra & antonio mortuis: non solum ceteros eius honores auxituerunt: etiam regno patrem finium addidit: quam Cleopatra depererat. Et praeterea Gadaram Hippon Samaritamarumque insuper ciuitatem Gazam & Anthedonem: & ioppen & turrim Stratonis: & ad haec satellites quadringentos Galathas ei donauit: quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla res autem magis liberalitatem Caesaris incitauit quam magnus animus accipientis. Post primam uero actiadem etiam regionem quae Tracon uocatur eius ditioni subdidit: eique continentem Bataniam: itemque auranitidem. Ex huiusmodi causa Zenodorus qui domus Lysaniae conductor erat non cessauit unquam ex regione quae Tracon dicitur latrones Damascus inmittere. Illi autem ad Varronem tunc rectorem Syriae confugerunt: eumque deprecati sunt: quo suas miseras Caesari declararet. Caesar autem his cognitis ei rescripserat: ut latrocinium penitus curaret extinguere. Varro autem cum milite aggressus loca suspecta expurgauit: latronibus terram ipsam Zenodoro abstulit. Quam Caesar ne latronum denuo contra Damascus receptaculum fieret: herodi dedit: eumque praeterea totius Syriae procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam: ne quid eo in consilio procuratoribus liceret administrare praecipit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quae inter Traconem & Galilaeam erat eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabas Herodes a Caesare quidem post agrippam amabatur: ab agrippa autem post Caesarem. Hinc ad summum felicitatis euectus: & ad maiorem subleuatus animum: maximam prouidentiae partem obsequio pietatis impendit. Itaque anno regni sui quintodecimo & templum instaurauit: & duplum terrae spacium quam fuerat circa templum muro amplexus est: ingenti sumptu & munificencia singulari. Augumento erant in ambitu fani magnae porticus: eique iunctum a septentrione castellum. Et illas quidem a fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus: quam regni sedes esset largis opibus renouatum. Antoniam uocauit in honore antonii. Qui etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extracta duas aedes in ea maximas atque pulcherrimas: quibus ne templum quidem usquam conferri posset aedificauit: easque amicorum uocabulis unam Caesariam: Agrippium alteram nominauit. Nec uero solis testis memoriam eorum & cognomina circumscripsit: sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per triginti stadia circumdatum Sebasten appellauit: deductis eo sex milibus colonorum terraque secundissima his attributa. Vbi templum quoque maximum inter aedificia collocauit: & circum id aream trium semis stadiorum Caesari dedicauit eiusque oppidi habitatoribus praecipua legum beneficia praestitit. Insuper his alterius terrae adiectione donatus a Caesare aliud templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit: qui locus appellatur Pannium. Vbi montis quidam uertex in praecelsum editus: propter subiecti lateris uallem specus aperit umbrosus: qua profundae altitudinis rupes ad immensum liquentis guttae receptaculum concuatur & stagnantis aquae copia dimittentibus aliquid donec terram: inueniat longitudo nulla sufficiat. Foris autem de speluncae radicibus oriuntur fontes: & ut quidam putant: hoc est Iordanis principium. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hiericunta inter castellum Cyprum & priores domos regias: meliores alias: & quae commodiorem usum praebere aduenientibus fabricatas eorundem amicorum nominibus uocauit. Proxius non est idoneus regni locus: quem honore Caesaris nudum reliquit. Postea uero quam fines suos templis repleuit: in prouincia quoque ho-

nores suos effudit & multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria uocantur instituit. Cum autem inter maritimas ciuitates uidisset unam uetustate sessam quæ Stratonis Turris uocabatur: & pro loci natura munificentia suæ capacem. Totam eam candidissimo saxo reparatam clarissima regia decorauit: & in ea maximam in natura sui animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen. quarum media ciuitas sita est. Omnis ora maritima adeo fuit importuosa: ut omnes qui ad Aegyptum ex Phoenice nauigarent in salo fluctuare cogerentur minas Aphrici metuentes. Cuius etiam mediocris aura tantas undarum moles ad scopulos erigit. Vt remeante æstu gurgitis per ali quantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura Pireo maiorem portum fabricauit: & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quâquam omnis ei locus aduersabatur: tamen ita cum difficultate certauit: ut firmitas quædam structura nequaquam mari cederet. Pulchritudo uero tanta esset: quam nulla res ardua præpeditisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per uiginti ulnas in profundum saxa demisit. Quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis: & altitudinis nouem: & latitudinis decem. Nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem spacio quod unda celabat: in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante constructi unde etiam Procyonia dicebatur. Ceteri autem saxo quo portus cingitur muro subiecti sunt magnis turribus interpositis: quarum maxima atque pulcherrima ex parente Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices adducenda quæ portus haberet proque fornicibus: & circum eos pila saxea & lata quæ naves egredientes exciperet ambulatio. Aditus autem a septentrionali erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est Boreas. Ad hostium uero statua sine colossi tres utrinque sulti columnis: quæ ualeua quidem intransibilibus stantis solida turris sustinet. Dextra uero duo proceri lapides iuncti: & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. Domus autem portui connexa candido itidem lapide: parique mensura spatiorum ciuitatis uice tendentis in portum. Contra hostium uero portus in colle Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: statuaque in eo Cæsaris sine colossus non minor quam Iouis apud Olympiam: cuius ad exemplar factus. Romano autem patri & Iunoni quæ argis est. Oppidum autem provincie dedicauit: rebusque aduersitatis portum. Cæsaris uero conditoris honorem: unde ciuitati Cæsariæ nomē imposuit. Quin etiam & cetera opera Forum Theatrum amphitheatrum digna uocabulo collocauit: & quinquenniali certamine instituto nomen ei Cæsaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda olympiade maxima præmia proposuit: ut non solum uictores: sed & proximi & tertii successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque reparatam: quam bella subuenerant agrippium uocauit: nimiaque benivolentia nomen amici etiam portæ inscripsi: quam ipsi in templo ædificauit. Sed nec parentes suos dea quisquam dilexit: nam & patris monumento optimo regni campo ciuitatem condidit: fluminum arborumque ditissimam: eamque antipatrida nuncupauit. Et super hiericunta castellum natura tutum: & pulchritudine præcipuum muro cinctum: in honorem matris Cyprum uocauit. Fratrique Phaselo turrim cognomine Hierosolymis dedicauit: cuius habitus & in magnitudine claritas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione qua de hiericunte in Boream: itur Phaselū nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis: nec sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem arabici lateris propugnaculo permutatum de suo nomine Hierodiam uocauit: tumui Iumque Mastoidem qui manu factus: stadium sexaginta spatio ab hierosolymis aberat: similiter nominatum munificentius accurauit. Et enim: notandis quidem turribus cacumen eius amplexus est: ambitum autem completuit ædibus regis liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior essent: uerum etiam foris parietes ac materiae testaque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam enim plurimam ingenti sumptu ac labore ex longo intervallo induxit: perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat autem totus collis manufactus & clementer excelsus. Qui & aliam circum radices eius regiam ac diuersoria quæ sarcinas & amicos recipere possent ædificauit: ut pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse uideretur. Castellum uero domus regalis circumscriptione: tantis autem constructis: ædificiis animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolomaida publicas balneas quæ Gymnasia dicunt. Bybli autem murum: exedras uero & porticus fora: quæ & templa Beryti ac Tyri: necnon & Sidonem apud & Damascum Theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona uero Nympha siue lacus ornatissimos & balneas. Itemque peristyla tam opera quam magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusque præbuit. Multæ ciuitates ab eo tanquam regni sociæ agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem uero Thermarum aliis redditus annuos ac perpetuos delegauit: quemadmodum Cois ne quando beneficii gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministravit: egentibus: & insulis Rhodiorum ad instruendam classem pecunias sæpe: multisque in locis præbuit: nec sumque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios &

Samios liberalitatem: perq̄ omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque largitiones. Nonne athenienses & Lacedæmonii & Nicopolitani: & in Myſia Pergamus Herodis sunt plena donariis. Nonne antiochenſium ſyriæ plateam cum plena coeni eſſet ab omnibus uitaretur per uiginti ſtadia prolixam ſtatuit: polito Marmore declinandisq̄ imbribus porticu quam longa eſſet ornauit. Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum quibus ea detulit populorum. Quod autem Helidenſibus præſtitit: non ſolum Achaia: communes: ſed etiam totius orbis terræ munus eſſe uidetur: per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hos deficere ſumptuū uideret inopias: quodq̄ ſolum ex ueteri græcia reſtabat effluere: non ſolum agonothea ipſe factus eſt: eo luſtro q̄ cum Romam nauigaret offendit: ſed perpetuos pecuniarum quaſtus inſtituit: ut nanquam eius memoria agonothea munere fungi deſineret: inextricabile opus erit debitorum remiſſiones exponere: ſicut Phaſelitas & balneo. Alia quæ circa Ciliciam municipia lenauit annuis penſionibus: ſicet multum eius animi magnitudinem timor fregerit: ne quam pateretur inuidiam: ueluti maius aliquid auctus paretur: ſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates: quam qui eas haberent. Quin & corpore uſus eſt quod animo conueniret. Curique ſummus uenator eſſet: in hoc tamen ipſo equitandi pericia quæ cuperet aſſequebatur. Denique uno die quondam quadraginta ſeras ſubegit. Eſt autem a proma altrix illa regio: ſed magis cernis & onagris frequentatur. Bellator autem erat qui ſuſtineri non poſſet. Itaque multos etiam in exercitatione tētrebat: quibus & torquendo iaculo diſceſſiſſimus: & ſagittarum librator uidebatur egregius. Præter animi autem corporiſque uirtutem: fortuna quoq̄ ſecunda uſus eſt. Raro autem contra uotum eius belli ceſſit euentus. Et ſi quando id accidit: non ipſius culpa: ſed aut proditiōe quorundam: aut temeritate militum factum eſt. Vt uero publicam ei ſollicitatem memores inuidere domeſtici: & aduerſi caſus ex muliere coeperunt: quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit poteſtatem: repudiata quam priuatus acceperat uxore ex hieroſolymis genus ducente quæ Doris uocabatur. Mariannem ſibi coniunxit Alexandri filiam Ariſtobuli filii: unde domus eius in diſcordiam uenit. Et ante quidem maxime uero poſtquam Roma egreſſus eſt. Nam primum antipatrum ex Doride filiorum cauſa: quos de Marianne ſuſceperat expulſit ciuitate: ſolis feſtis diebus eo commēandi facultate conceſſa. Deinde anum coniugis Hyrcanum ex Parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarum ſuſpicionem peremit. Quem captum quidem occupata Syria Barzaphanes adduxerat: miſerati uero gentiles liberauerunt: qui ultra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiffet ne ad Herodem tranſiret: non litheriſſet. Verum mortis eius ſuit illecebra neptis matrimonium. Hoc enim fretus multoque amplius patriam deſiderans uēit. Herodem autem commouit non q̄ regnū affectaret: ſed q̄ ipſi iure deberetur. Quinq̄ aut filiorum quos ex Mariāne ſuſceperat: duæ ſœminæ cæteri mares erant. Horūq̄ minimo romæ in ſtudiis mortuorum duos maiores & propter matris nobilitatem: & q̄ iam regnātī ſibi fuiſſent geniti regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariannes ſuffragabatur: quæ in dies ſingulos proficiens ſuccendebat: adeo herodem: ut eorum nihil ſentiret: quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum nanq̄ in eum Mariannes erat odium: quantum ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimicitiarum probabiles cauſas: ex amore uero fiduciam palam ei quæ Hyrcano auo ſuo feciſſet obiciebat: quæque in fratrem Ionathen egiffet. Nec enim uel hinc quicquam qui puer erat parcebat: quem pontificem in decimoſexto ætatis anno creatum: poſt honorem ſtatim occidit. Atq̄ ille quidem cum ſacra ueſte amiſtus ad aram accēſſet: feſto die populus omnis illa chrymanis: & tamē noctu miſſus in Hiericuntas: ſibi ſicut mandatum fuerat lacu ſubmerſus a Galathis interiit. Hæc igitur Herodi Marianne probro dabat: ſororemque eius & fratrem maledictis amonioribus dehoneſtabat. Sed ille quidem amore motus erat. Graui autem indignatione mulier ſeneſcebat: & quo maxime commoueretur Herodes inſimulabat eum adulterum. Præter alia multa quæ uerifiſſima fingentur hæc accuſantis: q̄ in ægyptum imaginem ſuam miſiſſet antonio: proq̄ immoderata libidine abſentem ſe properaſſet oſtendere uiro mulierum cupidine inſanienti: & qui uim poſſet afferre. Id ueluti fulmen aliquod emiſſum perturbauit Herodem: maxime quidem amoris cauſa æmulatione ſuccēſum. Deinde etiam cogitante Cleopatraz ſenitiā: cuius gratia & Lyſanias rex: & Malichus arabs erant perempti. Non enim coniugis amiſſionem: ſed morte ſua periculum metiebatur. Itaq̄ proſecturus Romam Iſoppo Salomæ ſororis ſuæ uiro quē ſidum habebat: & pro affinitate bernioſum commēdabat uxore: mandato ei clam ut eam interſiceret: ſi etiam ſe occidiſſet antonius. Veſt Iſoppus non maligne: ſed regis amorem mulieri cupiens: demonſtrare: q̄ ab ea neq̄ mortuus pateret diuelliſſe: ſecretum ei ſermonē aperit. Et illa reuerſo Herode multa q̄ inter fabulas de affectu iurante: quodq̄ nūquam eſſet alterius mulieris amore captus: ualde inquit amor nos tuus mādatus Iſoppo cōprobatuſ eſt: quibus ut me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat amēs erat herodes illic: nec unq̄ Iſoppū mādata ſua pedituſ fuiſſe ratus: niſi eā corrupiſſet p̄ dolore iſaniebat. Cūq̄ ſtratis exiliuiſſet in regia ſpaciabatur: ubiq̄ tūc Salome ſoror eius accepto tpe criminādi ſuſpicionē de Iſoppo confirmauit. Vnde herodes imoderato æmuli dolore furēs: conſeſſi utrūq̄ iuſſit interſici.

Deinde poenitudo sequebatur infantiam: & postquam iracundia considerata amor iterum calefcebat. Tanta uis autem cupidinis erat: ut ne mortuam quidem putaret eam: sed ægritudine quasi uiuam alioqueretur. Donec processu temporis funere cognito meroris magnitudine quam superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filii: & immanitatem sceleris reputantes: non aliter suspectum patrem quam si hostis esset habebant. Idque & antea quandiu Romæ in studiis erant: & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum mentium quoque roborabatur affectio. Iam uero maturi coniugio unus amicitæ suæ Salomes quæ matrē amboꝝ accusauerat filiam duxitalter archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio: & occasiones ex eorum confidentia delatoribus datæ sunt. Itaque apertius quidam cum rege loquebatur: ei per utroque filium instruerentur insidiæ. Alter quidem ultrices materni exitii simul cum fratre armaret manus. Alter uero hoc est archelai generi socero fretus etiam fugam pararet: ipsum apud Cæsarem accusaturus herodem. His igitur criminationibus repletus herodes ueluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios adducit antipatrum ex Doride susceptum. Hisque illum proponere modis omnibus coepit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent: ac priuatæ matre editum proficitem uiderent: indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderent iram probebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisque negligebantur. Antipater autem sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat: & uarias inter fratres suos calumnias conferebat: quædam ipse distans: amicos uero suos ad alia uulganda submittens: donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse quoque aperte iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est: cultusque regio & cæteris obsequiis præter diadema utebatur. Tempore autem sequenti ualuit suam matrem in cubile Mariannes inducere: duobusque armorum generibus in fratres usus: blanditiis & opinationibus regi obrepit: ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter alexandrum quidem secum Romam pater abstractum: ueneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem uix deplorandi copiam nactus: & licet imperitissimum iudicem: tamen Herode & antipatro prudentiorem: delicta quidem patris uerecunde repressit: in se uero delata crimina diluit: periculorumque socio fratre purgato: mox de antipatri calliditate & de suis iniuriis quæstus est: cum præter innocentiam constantiam eloquentia inuaretur. Erat autem acerrimus in dicendo. Postremo prolocutus quod eos pater libenter occideret: auxit facinus & lachrymas quidem cunctis excussit. Verum Cæsarem sic affectum eorum accusationibus spreto: Herodem statim reuocauit in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est: ut adolescentes quidem patri in omnibus obedirent: ille autem relinqueret regnum cui uellet. Postea rex Roma reuersus: licet soluisse criminibus filios uideretur: nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odii sequebatur antipater: & si uerecundia reconciliatoris patrem proferre inimicitias non auderet. Cum uero Ciliciam præter nauigans Eleusam uenisset: suscepit eum benignissime Archelaus: pro salute generi gratiam referens: & reintegratæ concordie causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat: ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro: usque ad Zephyrum deduxit talentis triginta donatum. Postea uero quam Hierosolymam peruenit Herodes: populo conuocato tribusque filiis prope se stantibus causam reddit professionis multasque deo gratias agit: multas etiam Cæsari qui domus suæ perturbationem sedasset: quod regno maius esset: concordiam filiis præstitisset: quam ego inquit arctius compilabo. Nam ille quidem me regni dominum & successoris iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate gratias refero: tresque filios meos reges designo: huiusque sententiæ me socium primum dominum fieri præcondeinde uos. Namque huic ætas: illis nobilitas successionem regni conciliat quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar uinxit: & pater constituit obseruare. Non iniustis eos neque disparibus: sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis reficiet cum læticia quæ præter ætatem obsequitur: quantum ei quem despiciet doloris infliget. Quos autem similes coniunctos esse oporteat: propinquos atque amicos eos distribuam: & concordie sponsores illos constituam: pro certo sciens seditionem contentionumque causas ex contubernaliū nasci malitia. Hosque si boni fuerint affectiones tueri. Rogo autem ut non solum isti: sed etiam primates ordinum exercitus in me solum spem habeant in præsentia. Non enim regnum: sed regni honorem filiis meis tradidit: & iocunditatem quidem quasi rectores patientur: pondus autem rerum tametsi nolim meum esse. Consideret autem quisquis uestrum ætatem meam: uitæque institutum nec non etiam pietatem. Nam neque senex adeo sum ut de me cito desperetur: neque uoluptatibus affuetus: quæ adolescentium quoque uitam spacio breuiter concludunt. Diuinitatem uero ita colimus: ut in longum nos æuū progressuros esse credamus. Quod si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit: erit pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim non quod inuidiam de me genitis honorifice eos haberi uero: sed quia noui hæc adolescentibus studia ferociæ nutrimenta suggerere. Itaque sic cogitent qui ad eos se applicant: bonis quidem apud me paratum esse præmium: seditionis uero apud ipsos quibus lenocinabuntur: infructuosam fore malignitatem. Omnes profecto mecum hoc est

eum filiis meis sentient. Namq; his expedit me regnante neq; his esse concordem. Vos autem o boni filii sacram primum retinentes mente figuram cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt. De inde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam meq; tertium qui ea quæ iuberet liceat rogem fratres permanete. Iam nunc autem uobis: & uestimenta & obsequia dabo regalia. Deumque oro conseruare iudicium meum si concordēs eritis. Hæc locutus singulos benigne consalutauit: populumque dimisit alia conuenientia dictis eius optantes. Qui uero mutationis erant cupidi nec audisse quidem se quicquam simulantes: fratres autem dissensio non reliquit: sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægre ferebant confirmatum esse antipatro meritum. Antipater autem succensebat uel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille pro uarietate motum & reticere secreta nouerat: & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate in lingua erat quicquid uenisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant: plus res autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum statim apud antipatrum erat: & ab antipatro ad Herodem cum adiectione deferabatur. Nec uel similiter aliquid prolocutus: adolescens innoxius habebatur: sed cuncta eius uerba in crimina uertebantur: maximaque minimis affingebantur: sic ubi liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat antipater ut mendacia sua ueras occasiones haberent: multisque falso uulgatis unum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quisque aut natura taciturnus erat: aut muneribus parabatur: ne quid occultum expromeret negasset aliquis si antipatri uitam malitiæ dixisset arcanum: Alexandri uero familiares aut pecunia corruptos aut impulsos blanditiis quibus expugnauit omnia: proditores ac fures eorum quæ contra se dicebantur: siue agerentur effecerat. Cum caute uniuersa committeret: astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisque personam gerens aliis de latoribus utebatur. Si quid in alexandrum nuntiassent fauore simulato id quidem primo reprehendisset: mox otiose adstruendo regis iracundiam prouocabat: omniaque ad insidias referebat: & ut necem patris alexander optare uideretur. Nihil enim maiorem fidem calumniis suggererebat quam si eum purgaret antipater. His accensus Herodes quantum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat: tantum adiciebat antipatro. In eandem uero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi uolentes alii pro imperio sicut Ptolemæus amicorum carissimus: regisque fratres ac tota progenies: omnia namque in antipatro sita erant: & quod alexandro fuit acerbissimum cuncta in eorum perniciem matris antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim seuior erat: multoque plus quam priuignos oderat: quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes ut antipatro magis obsequerentur spes inducebat non minus tamen præcepta regis quenquam ab adolescentibus se parabant: qui carissimis dixerant ne quis ad aristobulum uel eius fratrem accederet: aut se ad eos applicaret: non solis enim regalibus erat formidini: uerum etiam externis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat ut fugiti uos suos quamuis ex cinitatibus non subiectis ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant: hisque propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam incusabatur a patre: sed affectu refrigerante paulatim intelligentes dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum & Salomen amitam contra illos commouit antipater assidue: uel cum uxore sermocinando: quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias conspirabat alexandri quoque uxor Glaphyra multa de sua nobilitate commemorans: cunctarumque se quæ in regno uiuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus a Temene: maternum a Dario Hytaspis filio ducere: multumque ignobilitatem despiciens sororis & uxoris Herodis: quarum quæque propter formam non propter nobilitatem esset electa. Nam multas ei fuisse diximus uxores: quod licet & iudæis more primo plures habere: quodque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat alexander. Salomen autem aristobulus: & si focrus eius erat: ipse inimicam sibi reddidit: & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: & frequenter ei humilitatem genetis obieciebat uxori quodque ipse plebeiam: reginam uero fratres suos duxisset alexander: hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem quod aliorum quoque fratrum matres idem alexander & aristobulus si regnum obtinuissent: textrices cum ancillis facere minitarentur ipsos quoque uicorum scribas scilicet irridentes quod litterarum studiis operam darent. His commota Salome quod iracundiam cohibere non posset Herodi cuncta iudicauit. Satis autem idonea uidebantur contra generum dicere. Et præter hæc alia quædam criminatione diuulgata est: quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & aristobulum crebro matrem implorare: casumque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illum quædam ex Mariannes uestimentis posterioribus diuidentem coniugibus minitari solitos esse quod cito pro regalibus delictis eas factis uestibus induerent. His de causis Herodes licet præstantem animum adolescentium formidaret: tamen ne spem correptionis eis absunderet: ad se eos uocauit. Romam enim nauigaturus erat: & quæ si rex pauca interminatus pluribus quæ si pater monuit: rogauitque ut fratres diligerent promissa priorum peccatorum uenia si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando fictas eas esse

dicebant: purgationisq; suæ fidem rebus ipsis posse constare: uerum quoq; ipsum debere omnia facilitate credendi aditum maledictis obstruere. Nunquam enim calumniatores desorendum cui persuasus deator extabit. Cum his eum mature placuissent: qui ut patrem præsentis metu reiecto: de post futuris merere coeperunt. Etenim cognouere Salomen sibi esse insensam: & patrum Pheroram: utriq; autem seni & graues erant: sed amplius pheroras qui totius quidem regni præter diadema socius erat: proprios autem redditus habuit. c. talenta totiusque trans Iordanem fructus ipse caperet a fratre sibi dono data. Quin etiam Tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris idem Herodes impetraverat: regaliq; coniugio dignatus erat: sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem desponderat ei filiarum suarum maximam. ccc. talentis in dotem datis. Sed regale coniugium pheroras ancillæ amore captus refugerat. Quamobrem iratus Herodes filiam quidem nuptum dedit fratri filio: qui post a parthis occisus est. Mox autem morbo pherore uenia data indignationem remisit. De hoc etiam erat opinio q; uiua regina herodem opprimere uoluisset ueneno. Sed tunc plurimis delationibus aditus erat: ut quamuis amantissimus frater esset herodis: fide tamen eorum quæ audisset adduceretur ad metum. Itaq; de multis qui suspecti erant habita questione: postremo ad pheroræ amicos uenit: quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio: sed q; amita suspecta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt. Huius autem consilii & fugæ conscium esse Castobarum Salomes maritum cui rex eam tradidit. Postquam superior adulterii causa premissa est: sed nec Salome criminatione libera manserat. Nam & hanc pheroras accusabat q; cum Sillæo procuratore obedire regi Arabum de nuptiis constituisset quem inimicissimum Herodes haberet: conuicta autem & in hoc & in omnibus: quæ pheroras detulerat indulgentiam meruit: atq; ipsum etiam pheroram criminibus soluit. Domus uero tempestas in Alexandrum transiit: uotaq; capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regi carissimi: & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim uinum ministrare fuit cura: alteri coenam apponere: tertius autem dormitum eum collocabat: & cum ipso cubabat hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ iniecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata ui tormentorum coacti & stuprum confessi sunt: & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos se felisset Alexander nullam in Herode spem habendam esse improbo sene commemorans: & qui capillos inficeret: nisi ob hoc solum ut eum etiam adolescentem putarent: uerum se coli oportere: qui etiam inuito eo regni esset sator successor. Neque multo post ab inimicis poenas repeteret: fortunatosque amicos suos beatosq; faceret ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam parare: militumq; rectores. Itemq; ordinum principes occulte ad eum conuenire dixerunt. Hæc herodes adeo pertimuit: ut non auderet statim delata proferre: sed exploratores die noctuque submittens dicta factaque singula scrutabatur: & de quibus suspitio esset illico trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio uel inimicitias calunias fingere: multique regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur: & mendacio quidem confestim fides habebatur. Erant autem criminationibus ipsis uelociora supplicia. Denique accusabatur qui modo accusauerat: & cum eo qui ante iustus esset ducebatur ad poenam. De uita nanque periculum regis quæstiones breuiores compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitia processerat: ut nec eorum quæquam humanitas aspiceretur: qui accusati non essent: uerum etiam amicis immitissimum sese præberet. Itaq; multis etiam regno interdixit: & in quos potestatem non haberet in eos dictis asperis sæuebat. Accessit malis Antipater collectaq; amicorum caterua nullum criminationis genus omisit. Tantis etiam ineptia sua regem conimentisq; delatorum timor inuasit: ut stricto instare sibi gladio uideret Alexandram. Deniq; subito & ipsum corruptum in uincula coniecit: & in amicorum eius tormenta perrexit: multi autem taciti moriebantur: nulla uitæ supra conscientiam proditi. Alii uero quibus mendacium impatientia doloris extorsit: de patris eum insidiis cum fratre aristobulo cogitasse dixerunt tempusque obseruare: ut illo dum ueniretur occiso Romam profugeret. His tamen si uerisimilia non erant: sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur: libenti tamen animo rex credebat pro consolatione accipiens uincti filii ne id fecisse uideretur iniuste. Verum alexander suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur: ultro malis assentiendum putauit ac digestis aduersus inimicos. iiii. libris satetur insidias: eorumque se plurimos socios habere proscribit: ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam: cum uim noctu adhibuisset inuito. Iamque libri in manibus erant: herodis: multa & graua de optimatibus fere clamantes cum mature in Iudæam Archelaus uenit metuens genero simul ac filia quibus etiam pronidentissimo consilio succurrit: regisque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus ubi nam est: clamat exitialis gener meus: aut ubi patriciale caput aspiciam? quod meis manibus ipse lacerabo: addamq; filiam meam bono marito nouo. Nam & si consilii particeps non est: quia tamen eiusmodi uiri coniunx fuit inquinata est. Miror autem patientiam tuam cuius periculum agitur q; adhuc uiuit alexander: ego nanq; ita ex Cappadocia properans ueniebam: ut qui & illum olim reperirem dedisse supplicium: & de filia quæstionem tecum haberem: quam uitæ atq; dignitatis contéplatione illi desponderam. At nûc de utroq; nobis cōsulēdū est: licet nimium pater sis: & ad

puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexterās: & alter alterius iracundiā vicarie succedamus. Talibus increpans quauis pertinacem fallit Herodem. Itaq; quos Alexander perscripserat libros legendos ei præbet singulisq; capitulis insistentem cum eo deliberabat. Vnde occasio nem sui consilii nactus Archelaus paulatim causas in eos qui scriptis continebantur: & in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere regem uideret: considerandum est inquit ne forte adolescentulus tot nequissimorū insidiis circumueniatur: non tu ab adolescentulo: nec enim apparere cām cur in tantum ruerit scelus: qui & nunc regno potiret: & successionem regni speraret nisi aliquos haberet huius persuasionis auctores: qui ad sinistram partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hoībus non solum adolescentulos falli: uerum etiam senes domosq; clarissimas totaq; regna solere subueri. Conscētiebat dictis Herodes: iramq; paulatim remittebat in alexandro: & in Pheroram excitabatur. Namq; hoc erat libroꝝ quatuor argumentum: qui ubi propensiorē esse regis aīum sensisset & in oībus apud eum amicitiam Archelai præualere: quam honeste non possit ex impudētia salutē quæsiuit. Relictorq; alexandro confugit ad archelaum. Et ille non inquit uidet quo se pacto eximat tantis criminibus inuolutum: quibus manifeste conuinceret regem insidiis noluisse decipere omniumq; malorum præsentium adolescenti cā fuisse: nisi malit omīssis artibus callidis & negandi peritinaia quibus insimulare oīa confiteri: & a fratre præsertim cum dilectus esset ueniam petere. Namq; ad hoc ei modis oībus se quoq; opem laturū: paruit archelao Pheroras: atraq; ueste cum lachrymis: ut quam miserabilis appareret instructus ad pedes Herodis accessisset: sicque meruit ueniam postulans: & se quidē sceleratum esse fatebatur. Nāq; oīa quæ sibi obicerent fecisse. Horum autem causam esse dicebat diminutionem mentis atq; insaniam ex mulieris amore conceptam. Itaq; postquam stetit Pheroras semetipse accusator ac testis tunc eum iam archelaus excusando herodis iracundiam mitigabat propriis usus exēplis. Etenim se quoq; a fratre multo grauiora perpeßum. Naturale ius dicebat anteposuisse uindictæ quippe in regnis uelut in magnis corporibus semp aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidē non oportet: leuius uero curari. Multa in hūc modum locutus archelaus. Herodem quidē Pherore placidū reddidit: ipse aut alexandro tādū manebat iratus: filiamq; ab eo distractam secum abductūq; esse firmabat: donec Herodem compulit ultro pro adolescentulo deprecari: ut iterum ei filiam desponderet. Satis aut cum grauitate archelaus cui uellet eam præter alexandro collocari promissit: maxime enim impendere quæ iura inter se affinitatis inuiolata permaneant: regem autem sibi filium ab eo donatum infirmante nisi matrimonium diremisset: quæ & liberos iam haberent: uxor quoq; ab adolescēte diligeretur: quæ si remaneret: peccatorq; foret obliuio: si uero discederet cā de oībus desperandi molliorem namq; fieri audaciam: si domesticis affectionibus distrahatur. Vix tandem cessit: unaq; & ipse rediit cum adolescente in gratiam & patrem eius reduxit. Proculdubio tamen eum Romam mitti deberet: ait cū Cæsare collocaturū: de oībus enī sese litteras ad eum fecisse. Consilium quidem archelai quo generū periculo liberauit peractum erat: & reintegrata gratia in epulis & humanitate conuictus familiariter uersabantur. Abente autem muneribus talentorum septuaginta: solio quoq; aureo gēniis ornato. Et eunuchis & concubina donat Herodes quæ pannychis uocabatur. Itemq; amicorū eius quicq; pro merito: qui & cognati regis oēs iussu eius Archelao dono dederunt: eumq; tam ipse quā optimates eius antiochiam usq; profecti sunt. Non multo aut post qdam in iudæam uenit archelai consiliis multo potentior: qui non solū recōciliationē gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam: uerum etiam causa fuit ut periret. Laco erat genere noīe Eurycles ad regni desiderium amore pecūiæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblati: uelut eorum quæ aucuparetur illecebra: cū statim multiplicata recepisset immaculatam liberalitatem nihil esse docebat: nisi regnum sanguine comparasset. Itaq; regem adulatione falsisq; de ipso laudibus: & sermonis calliditate circumuenit: matureq; prospecto eius ingenio dictis simul & factis ne illi placerent inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuē spartæ patriæ causa præcipuo dignum honore ducebant. Ille at postq; fragilitatem domus animaduertit: fratrumq; inimicitias & quēadmodū pater in singulos esset aiatus: Antipatri quæ quidem hospitio præuentus erat. Simulata uero amicitia fallebat Alexandrum olim se & archelai socium esse mentitus: quo etiā citius quasi probatus obrepset. Moxq; ab eo fratri quoq; Aristobuli commendatus est. Pertentatis autē personis oībus aliam alio modo subibat: ac primum fit antipatri mercenarius & alexandri proditor: illum exprobrando castigans q; cum fratrum sit maximus spei suæ negligit insidiatores. Alexandrū uero q; regina creatus & regiæ coniugis uir filium priuatiæ mulieris pateretur regno succedere. Præsertim cum habebat magnam occasionem Archelaum quæ quidem adolescenti uera fide suadere uidebatur q; amici ciam simulasset archelai. Vnde nec alexander quicquam metuens: & de antipatro quæ se mouerent apud eum quærebatur: & q; nihil mirum faceret Herodes si cum matrem illorum interemerit: ipis quoq; regnum auferret: quorū causæ Eurycles & misereri eos & dolere pariter simulans etiā aristobulum ad ea dicenda pellexit: atq; ita querelis in patrem utroq; deuicto referens ad antipatrum secreto discedit: afficto insidiarum quoq; mendacio quas ei fratres firmasse parabat: ac pene iam stris gladiis in eum irruere. Ob hoc autem multa pecunia donatus ab antipatro laudator eius erat

apud patrem: & ad extremum necks Alexandri & Aristobuli redempta opera ipse accusatoris partibus fungebat. Cumq; adisset Herodem nitam ei se rependere beneficiis sibi pro delatis: & lumen referre dixit hospitio. Namq; olim alexandru exacuisse gladium & confirmasse dexteram: uerum sceleri tanto fuisse impedimento q; societate facitoris assimilasset. Alexandrum enim dicere non bene se cum Herode actum putare: & regnum obtinisset alienum & post matris eorū necem principatum eius dilacerasset: nisi eam degenerē coaptaret herodē: aurūq; ipsorum regnū antipatro spurio propinaret. Proinde semet Hyrcani manes & Mariannes ultum iri. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis enim rebus ad hoc excitari quotidie: quia nihil oīno loqui sine calūnia liceret. Nam si de nobilitate aliorū fiat mentio sine ratione se contumeliis affici patre dicente solus generosus alexander: & cui pater sit pro ignobilitate decori inuentionibus quoque offendere si taceat. Si uero laudet canillatorem appellari prorsus ubique imitem sibi patrem offenderes: folique Antipatro indulgētē: ob quæ uelle mori non recusare: nisi ex uoto insidiæ successissent: sin eum occidisset: primū salutis occasionem fore archelaum socerū suum ad quē facile possit effugere. Deinde Cæsarem qui nunc usq; ignoraret mores Herodis: nec enim sic ei astatur ut antea patris præsentiam formidando: nec de suis tantum criminibus locuturum: sed primū totius gentis ærinas: & quos ad necē usq; tributis opprimeret uulgaturum. Deinde in quibus delictis quibusque actibus partē sanguine pecuniæ consumptæ sint: & qui uel equales ex illis fuerint locupletati: quæ causa ciuitates plagatæ: ubi autē quæsiturū: & aui & matris necem: & omnia scelera regis retexturū: quibus cognitis nemo se iudicauerit parricidam. His Eurycles in alexandrum falso delatis antipatri laudes prosequebatur: illum solum qui patrē diligeret esse confirmans: quiq; adhuc insidias retardasset. Rex autē nondum præteritæ suspicionis dolore cōpresso intolerabilis iracundiæ feritate turbatur: in hoc tempus nactus Antipater alios accusatores fratribus subornauit: qui eos dicerēt cum Iocundo & tyranno clam colloqui solitos eē equitum regis olim principibus: tunc uero propter quasdam offensiones ordinibus motos. Hac deniq; prædignatione succēsus: confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autē nihil eorum se quæ crimini darentur scire confessi sunt: sed oblata ē quædam uelut ad præpositum castelli Alexandri ab Alexandro scripta epistola deprecante: ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperent: si patrem interfecissent: tam armis quā aliis subsidiis eos uti pmitterent: hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat: qui regis erat notarius homo auaricissimus: & cuiuslibet manus litteras imitari pcallidus. Itaq; multis sæpe falso conscriptis ad hoc postremo occisus est. Toto autē castelli quoq; præposito: nec eius indicio quicquā Herodes eorum: quæ delata erant uera esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum ualidum proferretur: filios tamen interim absolutos asseruari præcepit. Euryclea uero domus suæ pestem ac totius sceleris fabricatorem bene de se meritum datoremq; salutis appellans: talentis quinquaginta donauit. Ille autē priusquam certum fama nunciaret ad Archelaum properat: aususq; dicere: quod Herodem reconciliasset Alexandro: ab illo quoque pecunias capite. Deinde in Achaiam transgressus ad similia facinorosa male quæsitis abusus est. Postremo apud Cæsarem accusatus quot dissensionibus repleuisset achaiam & ciuitates spoliare: inde fugat: natusque hoc enim modo poenæ Alexandri & Aristobuli perferentis: sunt hoc loco dignum est. Coum Euaristū huic Spartiatæ conferre. Nauq; is cum amicissimus esset Alexandro: eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat aduenisset: percontanti regi super his quæ ille insimularetur: ratus nihil se ab adolescentibus audisse firmanit. Nec tamen id quicquam miseriis profuit apud Herodem solis maledictis aures paratissimas aperientem eumq; gratiosissimum sibi iudicantem: qui secum eadem crederet: hisdemq; moneretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nanque hanc Aristobulus quo periculis inuolueret: quam & socrum habebat: & amitam monitum miserat: ut saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere iterum insimulatam: quorum ante fuerat accusata: quot enim Syllæo Arabi nubere cupiens: quem sciret eius inimicum: occulta illi secreta regis nuntiaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tepestate oppressi adolescentes: non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem eiq; monita Aristobuli prodidit: atque ille ulterius durare non passus: utrunque filium uinxit: & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum: & ex amicis suis Olympum descripta ferentes indicia proficisci iussit ad Cæsarem: qui postq; Romā naui delati sunt: regisq; litteras reddiderunt: vehementer quidē Cæsar in adolescentes exarsit: uerum etiam potestatem in filios a patre auferendam esse non duxit. Deniq; rescribit ei ut ipse sui dominus esset arbitrii: melius tamen facturum dices: si in communi consensu propinquorum suorum prouinciæq; rector: de insidiis quæreret: eosq; si delato crimini reperiret astrictos occideret. Si uero fugam tantum esse meditados mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumq; Berytum quo Cæsar iusserat peruenisset cogit iudicium. Præfederunt autem iudicio rectores: quibus a Cæsare scriptum fuerat: Saturninus & Pedanii legati: & cum his Volumnius procurator. Itemq; propinqui regis & amici: necnon & Salome & Pheroras: & post hos optimates Syriæ præter Archelaum regē. Nanq; hunc Herodes q; Alexandri socer esset suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxisse: sciebat enim q; si tantum uisi fuissent omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si uero

etiam dicendi copiam nacti essent facillime alexandrum obiecta diluere. Igitur illi quoque custodiebantur in Platane uico Sidoniorum. Exorsus autē rex ueluti cum praesentibus ageret commouebatur: & insidias quidem timide obiciebat. Nam probationibus deficiebat maledicta uero & probra & iniurias: & peccata plurima in se admissa prosequeretur eaque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret semetipsum argui miserabiliter quæstus: acerbamque uictoriam uincere singulos sententiam rogat in filios: & primus Saturninus condēnandos esse adolescentulos: sed non morte pronuncians: nec enim fas esse cum tres ipse astantes haberet filios mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis uisum est: eosque nonnulli alii secuti sunt. Tristem uero sententiam primus Volumnius dixit cunctique post eum Herodis æmulatione uel odio: neque indignatione quisque necandos esse adolescentes iudicauit. Tunc autem uniuersa iudæa & Syria suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo æstimabat Herodis crudelitatem ad patricidium usque processuram. Ille tātum filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream dēfectos quo mortis genere perireretur cogitabat. Interea uetus quidam regis miles Tyro nomine: qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum: & ipse diligebat adolescentulos: præ nimia indignatione mentis in postremo hos circumiens clamitabat conculcatam esse iustitiam ueritatem periisse naturam esse confusam: uitamque hominū iniquitatis esse plenam: & omnia quæ dolor contemptorū uitæ dictasset: deinde ipsum etiam regem ausus adire: mihi uero inquit omnium uideris esse infelicitissimus: qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios habent: quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduersus hoc eos agere: ut iustis successoribus destitutus cum solo remaneas Antipatro capi facile regem optantes. Verum tamē cogita ne ille quoque militibus odiosus sit propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est qui non adolescentium misereatur. Principum autē plurimi etiam palam grauius ferunt. Hæc dicens simul eos: quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autē statim illos & ipsum cum filio comprehendendi iubet. Ibi quoque cum aliis quidam regalis tonsor nomine Trypho: nescio qua exagitatus infania semetipsum indicans proflitat: ac mihi quoque Tyro inquit iste persuasit ut occasione tondendi no tuacula te occiderem: magnaque alexandrum daturum munera pollicebat. His auditis Herodes: & Tyronem eiusque filium: & tonsorem subdidit quæstioni. Cūque illi pnegarent: tonsor autem amplius nihil diceret Tyronem uehementius torqueri iussit: tum quæ filius eius patris miseratione commotus cuncta se regis: si eum sibi condemnasset indicaturum promissit. Eoque relaxato ipsius occidendi patris suum habuisse uoluntatem: dixit impulsam ab Alexandro. Hoc autē quibusdam factū ab adolescente uidebatur: quo tormentis eriperet patrem. Nonnulli uerū esse firmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tyrone pro contione accusatis: ita in eos armauit populum: ut ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios uero in Sebasten missos: quod non longo a Cæsarea interuallo distaret: offocari præcepit eaque re mature perfecta in castellum Alexandrium mortuos asportari cum Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis quidem Aristobulo & Alexandro uitæ fuit. Antipatrum cum iam sine controuersia successorem regni speraret: intolerabile gentis excepit odium cunctis scientibus illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloque minus timor eum non mediocris sollicitabat crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filii duo Tygranes & Alexander: itemque Aristobulo ex Beronice Salomes filia Herodes & Agrippa & Aristobulus: filiarumque Herodias & Marianne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum doctæ suæ in Cappadociam dimisit postquam Alexandrum interfecit. Beronicæ autē Aristobuli coniugē auunculo antipatri nuptū dedit: qui ut Salomen quam offensam habebant sibi reconciliare istas nuptias excogitauit. Idem uero etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis atque amicis præterea Cæsaris ambiebat: magnas Romam mittēdo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat: hoc autē magis inuisus erat cunctis quod plura donabat: uelut opes tantas non munificentia largiretur: sed metu consumeret. Itaque etueniebat ut nec accipientium beniuolentia quicquam profecerit: quibusque nihil dedisset acerbiores inimicos haberet. Indistributionibus munerum quondam largior erat: cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari quantumque illum peremptorum cædis poeniteret proles eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis ac amicis suis: & pupillis astantibus cum lachrymis opplesset oculos dixit: horum quidem mihi pater fortuna quædam tristis eripuit: ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque ut si pater infortunatissimus fui: auus tamen sim prouidentionis: & a quibus post me regatur amantissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri ut ei curator sis necessarius. Tuo uero antipater filio Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem uero eius meus Herodes accipiet: & pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem sic iudicium meum: neque quisquam dirimet quin me amabit. Precor autē deum etiam bono regni mei: meorumque nepotum copulare nuptias: atque hos pueros placidioribus quam patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus effleuit & pueros dexteris iunctis: benignissime cōsaluatis singulis dimisit consilium: statim dirigit antipater quantumque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. Namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: nec enim

de rebus cunctis periculum fore: si Alexandri filius præter Archelaum etiam Pheroram adiutorem haberet: ad hoc reputabat odium suum & orbitatis miserationem qua tota gens flectebatur quanto uiuentium puerorum studio: & quanta memoria mortuorum scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia studuit: & callide quidem patri surripere timuit sæuienti: acriterque uigilanti ad suspicandum. Palam uero eum supplex adire ausus est coramque deposcere: ne se honore priuaret quo dignum esset iudicasset: nudumque regis nomen habere uellet: regni autem substantiam penes alios esse: nec enim posse rerum obtinere dominatum: si præter auum Archelaum etiam Pheroras alexandri filio focer esset adiunctus. Instantissime uero præcatur: quia numerosa esset regia progenies nuptias permutari. Nouem namque regi uxores erant: sed harum septem unde filios susceperat ipsum antipatrum ex Doride herodem autem ex Mariæne pontificis filia: itemque antipatram & Archelaum ex Malthace Samaritide filiamque Olympiadem: quam frater eius Iosephus habuerat: ex hierosolymiti de uero Cleopatra herodæ & Philippum: necnon ex Pallade Phaselum. Habebat autem filias quoque alias Rhaxoen & Salomen: unam ex phædra: & alteram ex Elpide: duasque uxores sine filiis consobrinam & sororem ac præter has Alexandri & aristobuli sorores duas ex Mariæne. Cum igitur tanta prolis copia superesset aliter nuptias iungi postulabat antipater. Rex autem perspecto eius animo quid de pupillis cogitaret uehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans formidabat: ne etiam hi quandoque criminationum antipatri præmium fierent: sed tunc quidem se uiribus dictis protelat. Postea uero blanditiis eius abductus sponsalia reformauit ac primum ipsi antipatro aristobuli filiam collocauit: filium uero eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebit aduertere quantum antipatri ualuerit adlatio: quod ipsi in simili causa impetrare Salome non potuit. Hanc enim quauis soror esset: atque hoc sæpe intercedente. Julia uxore Cæsaris postulasset Arabum regi nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit: nisi ab hoc studio destitisset. Posteaque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusque filiarum unam alexandri filio: alteram antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariænes una sororis filium habebat antipatrum: Altera fratris Phaselum. Sic interrupta pupillorum se antipater & pro sua commoditate affinitatibus iunctis expectatione certa nitebatur: adiecitque malignitati fiducia nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium uitare non potuit: securitatem sibi extorquere querebat. Cum præterea Pheroras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret: quin & mulierum conflata in aula conflatio nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cum matre ac sorore suam: necnon & matre antipatri multa in regno insolenter agebat: ausa etiam duas regis filias contumeliose tractare: cui rei maxime ab antipatro erat abiecta. Itaque cum illi inuicem essentialis quidem morigeras habebant: sola uero Salome aduersabatur eorum concordia: quodque non bono regis coirent apud ipsum insimulabat. Cognita uero eius delatione mulieres quodque herodes ægre tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinerunt: contra uero etiam discordare inter se rege audiente simulabant. Cum his colluderet antipater: ut palam Pheroræ minimæ dubitaret offendere: occultos autem coetus & nocturnas comessationes habebant: earumque confessionem fecit obseruatio firmior: cum horum nihil ignoraret Salome: sed herodi cuncta nuntiaret. Ille autem ardens iracundia maxime contra Pheroræ coniugem quod eam præ cæteris accusaret Salome conuocato cognatorum amicorumque consilio: & talia multa mulieris & filiarum contumelias crimini dedit: quodque Pharisæis mercedem contra præbuisse: fratremque sibi hostem reddidisset expugnatum uenenis. Postremo conuersus ad Pheroram: uirum autem se fratrem an uxorem uellet optare. Cumque ille se citius uita dixisset quam coniuge cariturum in certus quid ageret ad antipatrum sermonem cōtulit: ac ne cum Pheroram eius coniuge: aut quouis alio qui ad eam pertineret unquam colloqueretur edixit. Verum ille palam præcepta custodiens in occulto cum his pernoctabat. Metuensque obseruationem Salomes per amicos in italia degentes ut Romam proficisceretur effecit: ipsorum perlatis litteris ubi antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere prescriberet. Igitur Herodes nihil moratus eum misit cunctis quæ usui forent magnaque pecunia liberaliter instructum. Testamentumque una portandum ei dedit in quo. Rex ipse antipater inscriptus erat. Et antipatri successor herodes ex Mariæne pontificis filia procreatus. Quin & Sillæus arabs itidem Romam neglecto Cæsaris præcepto nauigauit. De his cum antipatro certaturus: de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leue autem cum a rege suo certamen habebat: cuius & alios amicos interfecerat: & Soenum in Petra oppido potentissimum: redemptumque Fabato dispensatore Cæsaris fautore utebatur etiam in herodæ. Sed maiore pecunia data herodes Fabatum a Sillæo remouit: ac per semetipsum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset: accusabat apud Cæsarem Fabatum dispensatorem esse dicens: non quæ ipsi sed quæ herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus adhuc autem apud herodem maximus habebatur: secretorum Sillæi proditor factus est: regique indicauit quod Sillæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset: eumque asseruari oporteret: neque rex id facere dubitauit quoniam Corinthus iste licet in aula regis esset educatus ex arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripuit: sed etiam duos alios Arabas iussit eum apud repertos unum Sillæi amicum: alterum Phylarchum. Qui subditi quaestione magna pecunia Corinthum: ut herodæ occideret persuasisse confessi

sunt illi quidem etiam a Saturnino rectore Syriae interrogati Romam transmissi sunt. Herodes autem Pherorae uehementius iminebat ut repudiaret uxorem. Aliquid enim quod mulierem plecteret ex cogitabat quia multas in eam odii causas haberet: donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autem aequo animo accepta iniuria in tetrarchiam suam recessit iurans unum sui exilii finem sibi fore mortem herodis. Neque se ad eum reuersurum esse dum uixerit. Denique nec aegrotum quauis saepe accitus fratrem uisere noluit cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus uellet instruere. Sed ille quidem praeter spem conualuit. Postmodum autem pheroras in morbum incidit: tumque herodis patientia demonstrata est. Nam & uenit ad eum & humanissime curatum uoluit. Sed morbum superare non quini diebus. non paucis est mortuus. Quem licet ad ultimum uitae diem dilexisset Herodes: tamen quod illum quoque ueneno peremerit fama uulgatum est. Verum eius corpore in hierosolymam portato luctum maximum cunctae genti denunciauit: clarissimaque funus sepultura dignatus est. Unus quidem intersector alexandri & aristobuli hunc exitum uitae sortitus est. Transiit autem in antipatrum auctorem poena sceleris ex interitu Pherorae nata principium. Quidam enim ex eius libertis cum regem tristes adiissent fratrem ipsius pheroram ueneno interemptum esse dicebant. Nam quaedam ei cibum obtulisse coniugem suam non eo quo solebat modo conditum: eoque sumpto illum morbo protinus esse corruptum uenisse autem ante biduum matris ac sororis eius accitum quandam ueneficam mulierculam ex arabia: ut uenenum Pherorae conficeret amatorium & pro amatorio dedisse mortiferum Sillae consilio. Namque illi notum fuisse: percussus igitur plurimis suspicionibus rex ancillas & nonnullas libertinas quaestioni subiicit. Ibi quoque tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus coeli terraeque rector in matrem Antipatri quae horum nobis malorum causa est iudicet. Hoc rex indicium nactus persequeretur ulterius indaginem ueritatis. Mulier uero & matris antipatri familiaritatem cum pherora eiusque uxoribus & occultos eorum conuentus aperuit quodque Pheroras & antipater redeuntes a rege: tota cum illis nocte potare soliti essent seruis omnibus exclusis & ancillis. Una quidem libertinarum hoc indicauit. Cum autem ancillae separatim: singulae torquerentur patuit omnium dicta congruere: qua de causa Romam quidem antipater ex composito Pheroras autem trans flumen recedere curauisset. Nam saepe illos in sermone dixisse quod post alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumque coniuges transiturus esset herodes. Nec alicui posse parere: qui Marianne eiusque filiis minime pepercisset: ideoque melius esse ab hac bestia: quam longissime fugere. Saepe autem dixisse matri antipatrum conquerentem quod cum ipse iam canus esset pater in dies singulos inuenesceret seque fortasse antequam regnare incipiat moriturum: aut nunquam ille decesseret quando autem istud fieri: noluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare praeterea hydrae capita hoc est alexandri & aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quemquam post mortem suam regni successorem: sed Mariannes filium scripsisset herodem. Quia quidem in re prorsus eum senectute delirare: si testamentum suum standum arbitraretur. Se namque ut ex eius progenie nemo superesset: curaturum. quin etiam cum omnes patres quibus inuisi unquam filii fuerunt nomen odio uincat. Plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur. c. talenta donasse atque cum Pheroras diceret quid enim per nos ledebatur: respondisse antipatrum utinam cunctis ablati nudos se dummodo uiuos relinqueret. uerum hoc ne quaquam fieri potest ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat: sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occulte inquit conuenimus: licebit autem aperte si uirorum spiritum manusque habeamus. Haec in tormentis ancillae prodiderunt: & quod pheroras cum illis petram fugere cogitasset: ut omnibus autem dictis herodes crederet. c. talentis effectum est. De his enim soli antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doride antipatri matrem furor eius erumpit: eamque omni ornatu quem illi donauerat spoliata multis comparato talentis expellit. Deinde ita deposita Pherorae mulieres a tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat & ad omnes suspensiones excitabatur multosque innocentes metu ne quem nocentium praetermitteret in tormenta ducebat. Hinc ad samaritam se conuertit antipatrum qui procurator erat antipatri: & ex illius commentis compertit necandi sui causa ex aegypto antipatrum uenenum malum petiisse per quendam antiphili collegam idque ab eo antipatri auunculum accepisse theudionem ac Pherorae tradidisse. cui mandasset antipater ut herodem occideret: dum ipse romae abesset: ac suspicionem careret: pheroram uero uenenum uxori suae dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa uero quasi allatura egressa de templo se praecipitem dedit: ut eo modo exprobrationis & regis uerbera praeueneret. sed dei prouidentia sicut apparet quae ab antipatro poenas repeteret non in caput: sed in alteram delata partem periculum mortis euasit. Portataque ad regem ubi respicere potuit. Nam casus eam perturbauerat: & quamobrem se praecipitasset interrogata iurante rege: quod uera dicta remitteret omne supplicium: si non falsa promere maluisset: corpus eius tormentis absumeret. Neque sepulturae quicquam relinqueret: paulisper tacuit. Deinde quid inquit secreta custodio cum Pheroras obierit antipatrum qui nos omnes perdidit seruatura? Audi rex & tecum deus testis ueritatis qui falli non potest. Cum Pherorae morituro lachrymas affiderem: tunc ille me ad se uocauit: & multum inquit mulier de

matris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret inuisum habui: & necare cogitavi: qui tanto nunc melius nec dum mortui dolore confunditur. Sed ego quidem ob impietate precium feror: tu uero quod in eum semas relictum nobis ab antipatro uenenum huc affer propere: meq; uidente consume: ne ad inferos quoq; ulticem huius sceleris conscientiam deferam. Ita ut iussit attuli & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudit: modicum uero mihi per dubios casus & quæ te metuerem referuavi. His dictis illa quidem oïno paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert. Rex quidem in matrē fratremque Antiphili contulit questionem. Verum hic quoq; antiphilum ex Aegypto attulisse pyxidem fatebatur: illumq; uenenum a fratre apud Alexandriam exerceente medicinam accepisse dicebant. Totum autē regnum circueuntes alexandri & aristobuli manes ipsi erant incertarum rerū exploratores atq; iudices: & a suspicionibus remotissimas approbationes trahebant. Deniq; etiam pontificis filiam Mariānem consciam esse maleficiorū patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filii quoque penuria coercuit. Nam quem illa pepererat herodē Antipatri successorem scriptum ex testamēto de leuit. Post hæc etiam Bathyllus nouissima consillorum antipatri: fides documentis accessit. Nāque is erat quidam libertus eius: aliud autem uenenū ferens: hoc est aspidum uirus aduenerat: aliorumq; serpentum sucos: ut si prius fuisset inualidum: hoc se pheroras cum coniuge in regem armaret. Idem uero præter susceptam contra salutē patris audaciam uelut operam subciuiam habebat epistolas ad uersum fratres compositas ab antipatro. Erāt autē Romæ in studiis archelaus & philippus iam adulescentuli magniq; animi regis filii quos antipater uelut imminētes spei suæ remouere festinans: quasdam in eos litteras ipse finxit amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit q; multis patrem maledictis carperēt. Ac de alexandri & aristobuli nece manifeste quererentur: seque accitos esse grauiterrimam enim pater eos redire præceperat: idq; maxime sollicitabat antipatrum. Quin etiam priusquam proficisceretur in iudæa constitutus Antipaten eiusdē modi contra eos Romæ litteras mercabatur: patrem aduendo nitandæ suspicionis causa fratres perurgere simulabat: quasdam falsa scripta: quasdam uero adolescentiæ peccata esse cōmemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum quas in fratrum perniciem simulabat plurimis pecuniis datis sumptuum confundere tentabat iudicia. Nestem preciosam: uariaq; stragula: poculaq; argentea: necnō & aurea comparando: aliaq; plurima instrumenta: ut preciorum magnitudine mercedes falsariis erogatas cæaret. Deniq; cc. talēta retulit expensa & maxima fuit occasio causa Sillæ. Vniuersis autem malis eius tunc minoribus maiore conceptis: cum omnia quidem tormenta de pericidio epistolæ uero de iteratis fratricidiis conclamarent. Nemo tamen ex iudæa uenientium: quo in loco fortunæ domus essent nunciauit: quāuis inter scelus probatum & eius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluptas fuit: per intersectorum fratrum manes obmutescabant. Denique Romā litteras misit continuo se conuēturum esse: quodque honorifice dimissus esset a Cæsare nancians. Rex autem insidiatorum manus tenere desiderans: timensq; ne si quid præscissent forte canerent ipse quoq; litteris beniuolentiam simulans: & alia familiarissime scripsit: & ut reuersionē suam maturaret orauit. Nam si properasset matris suæ quoque offensionē posset componere: quam expulsam esse non ignorauit antipater. Primam quidē de morte pheroræ acceperat epistolam apud Tarentum eumq; uehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile uidebatur: sed quantum intelligi datur causa doloris erat q; insidiæ pro uoto non cesserant. Neque tam Pheroram flebat quam maleficiorum ministerium. Præterea metus eum quidam ob ea quæ consecerat occupabat: ne quando forte deprehenderetur uenenum: Tum autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supra memorari: statim quidē festinabat: sed postquam in Celenderim delatus ē: subit eum quædam materni casus cogitatio anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant: ne prius patrem cōueniretq; pro certo cognosceret. quibus ex causis matrē suam repudiasset. Namque timere ne forte criminationes eius auctæ fuissent. Minus autē prudentes & uisendæ patriæ cupidi magis quam q; Antipatro esse utile considerantes ut properaret monebant: ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis & calumniam præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est in absente esse factum nec enim præsentē illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum enim uideri propter suspensiones incertas certis bonis carere. Neque enim mature se patri reddere ab eoque regnum accipere quo solo ipse niteretur. Paruit his antipater impellente fortuna transmissusque in Sebastum Cæsariæ portum desertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo: cum omnes eū deuitarent: nullusque auderet accedere. Nam & si semper æque inuisus erat odio tamen ut proderetur tunc data libertas est. Multos autem auerteat ex rege formidos: quoniam cunctas iam ciuitates de antipatro fama replenerat: solusque de se quid ageretur antipater ignorabat. Nec enim uel clarius eo quisquam deductus est: cum Romam nauigaret: uel ignobilius inde susceptus est. Enim uero clades ille domesticas intelligens calliditate celabat: metuque poenæ mortuus uultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes ulla erat: neq; ex circumstantibus malis emergere poterat: certumq; ni-

nil ei de domo ne ibi quidem nunciabatur id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde iterdum etiam spes eum pertendebat hilarior aut nihil esse deprehensum aut si quid esset hoc sese impudentia sua dilaturum ac dolis quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus sine amicis in regiam venit quæ a prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Forte autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem confirmatusque audacia uelut eius salutandi causa proprius accedebat. Cum ille obiecta manu & capite declinato exclamabat. Et hoc parricidæ est ut me amplexari uelis: qui tot maleficiis inuolutus corruptum habes impium caput: neque me attingas priusquam criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem qui opportune præsto est uarum. Vbi & quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. Nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupescens antipater quia respondere nihil potuit: reuersus est. Cum autem ad eum uenisset mater & uxor cunctas enim probationes exposuerant. Tumque recepta mente quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autem die rex exhibitio propinquorum atque amicorum consilio antipatri quoque amicos uocat. Ipse autem cum Varo residens sanctos iudices iussit adduci in quibus erant senus matris antipatri quidam pridem comprehensi qui ab ea litteras ad eum portauerunt huiusmodi. Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt: caue ne ad eum uenias: nisi aliquod auxilium a Cæsare impetraueris. Itaque is una cum aliis introductis ingreditur antipater. Cunque pronus ante pedes patris cecidisset: oro inquit pater ne quid de me præiudices sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium si tu uelis. Ille autem magna ei uoce imperato silentio ad Varum locutus est quod & tu Vare & quilibet iustus iudex antipatrum morte dignum iudicauerit certe scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna omnique calamitate dignum deputes qui tales filios genuerim. An qui magis hoc tibi miserandus uideri debeo: quæ erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum deruleram eosque Romæ educatos amicos Cæsaris feceram. Sed quæ aliis inuidendos Regibus æmulandosque constituti meæ salutis hostes inueni quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim quod adolescens & successor meus futurus esset maxime securitas quærebatur. At uero hic adolescentulus belua patientia mea plusquam necesse expletus in me facietatem suam profudit: ei que diu uiuere sum uisus. meamque senectutem grauitertulit rexque fieri non nisi parricidio passus est: quæ quidē non profecto iniqua ratione cogitauit: quæ ex agro abiectum reduxerim & exclusis quos mihi regina perpererat filiis regni mei uicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritauit qui antipatri gratia spes eorum iustas abrupti. Quid enim tantum de illis quantum de isto bene sum meritus: cui uiuus etiam potestatem meam pene concessi aperte autem regni successionem testamento reliqui: & præter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorum sumptum passim mea pecunia subministravi: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi. ccc. talenta quæque solum ex omni familia mea tantam patris seruatore Cæsari commendauit. Aut quid illi tantum sceleris quantum antipater admiserunt: quod ne de his habui tale indicium quales demonstrari huius insidias: at etiam proboque ausus est aliquid parricida rursusque ueritatem dolis quærat obtegere: quod tibi Vare cauendum sit. Nam ego istam beluam noui: & quam sit uerisimilia dicturus: iam non prospicio fletusque simulatos. Hic est qui me quondam monebat ut uiuum Alexandrum cauere. neque meam corpus omnibus crederem. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi & circūspicere ne quis mihi pararet insidias. Hic somni mei custos erat: & securitatis dator qui consolaretur somnium peremptorum & uiuentium fratrum beniuolentiam diiudicaret. Hic propugnator & satelles meus. Cum eius calliditas Vare in mentem uenerit: & quemadmodum singula simulasset uix me credo uiuere tanquam grauem insidiatorem quo pacto effugerim miror. Verum tamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam mihi que amicissimi semper insensu sunt: ego quidem fatorum iniquitatem flebo: & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit ebibet: etiam si per omnes filios meos indicia uentura sunt. Hæc dicens ipse quidem interrupto sermone tacuit dolore confusus. Nicolao autem uni ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite: cum prostratus ante patris pedes maneret exclamat. Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida quem tu semper seruatorem te habuisse commemoras? Aut si ficta ut dicis simulataque mea pietas fuit. Cur in aliis tam callidus in hoc adeo demens fui: ut non intelligerem quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio: caelestem latere iudicem omnino non posset qui ubique præsto esset: & cuncta conspiceret. An fratrum exitum ignorabam: quos ob ea deus ultus est: quæ de te male tractauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderit? Spes regni? Sed regnabam. Odii suspitio? Sed diligebat. An ex te metus aliquis? An quin tui seruans aliis timendus eram? Sed egestas causa fuit: multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem: immanisque bestiarum animum gererem: certe mansueti patris beneficiis uinceret: quem sicut tu dixisti reduxeris: totque filiis anteposueris uiuusque Regem declaraueris: aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. Omne miserum acerbissimamque peregrinationem meam: quam longum laboris tempus: magnumque insidiantibus

spatium praeberi. Sed tantum tibi pater, tuisque rebus aberamine Sillanus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis: & princeps orbis terrarum Caesar, qui me patris amator esse uocabat. Accipe praeterea has eius litteras fictis in me criminatiōibus ueriores: hisque me defendo. Haec affectus erga te mei argumenta certissima recordare: quam igrate hinc nauigantē scis: latentes in regno contra me inimicitias non ignorantē. Tu pater inuitus me perdidisti: tu compulisti ut darem accusandi tempus inuidiae. Verum ad indicia ueniam. Ecce adsum terra marique nihil usquam parricida propeles. Sed nondum me hoc argumento diligas. Nam & apud deum & apud te pater condemnatum me esse scio. Condēnatus deprecor ne aliorum tormentis fidē habeas in me feratur ignis: per uiscera mea pergant instrumenta poenarum: me parcas scelesto corpori. Nam si parricida sunt tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lachrymis atque ululatu uociferans: & omnes alios & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodē quo minus fleret iracundia continebat documentis ueris intentum. Ibi autē Nicolans iussu regis multa de antipatri calliditate praefatus & misericordiae spem sustulit: & accuratissimam accusationem instituit: cuncta quidem regni maleficia illi ascribens: maxime uero fratrum interitū: quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum parasset multo minus a fratribus abstineret. Cum autem ad ueneni probationes uenisset: per ordinē proferebat indicia: etiam de pherora crimen exaggerans ueluti illum quoque antipater fratricidam fecisset: corruptisque regis amicissimis scelere omnē domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis exprobratis perorauit. Varus autē cum respondere iussisset antipatrum & ille nihil aliud elocutus: quam deus testis est innocentiae meae silens iaceret: uenenum petiit: idque alicui damnatorum capitis ex custodiendis bibendum dedit: eoque statim mortuo quaedam in secreto cum Herode sermocinatus gesta in concilio Caesari scripsit. Posteroque die inde discessit: nihiloque minus Rex antipatro uinculis tradito cladis suae nuntios ad Caesarem misit. Post haec etiam Salomen appetisse insidiis arguebatur antipater. Quidam enim de seruis Antiphili Romae uenerat epistolas ferens alicuius Acmen nomine ancillae Iuliae, quibus ad regem scriptis indicauerat Salomes epistolas inter litteras Iuliae repertas clam ei beniuolentiae causa missae. Ipsi autē Salomes epistolis & maledicta in regē acerbissima: & accusatio maxima continebatur. Sed omnes Antipatro erant fictae. Isque Acmen pecunia corruptam ad Herodē eas mittere persuaerat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit cuius uerba haec sunt. Sicut uoluisti patri tuo scripsi. & illas epistolas misi: certo sciens regem sorori suae minime posse parcere: si eas recitauerit. Bene autē facies si consumatis omnibus pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quae in Salomen sunt composita deprehensis regem subiit cogitatio. ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodque pene sororem propter Antipatrum occidisset anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus: quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla & in Salomen factione conflata & dedit litteras ad Caesarem: ac propterea testamento mutato exemit nomen Antipatri regē scripsit Antipani Archelaum Philippumque negligens natu maiores. Nam & hos Antipater insinulauerat. Caesari autem post alia pecuniaria munera mille talenta: & uxori eius ac filiis itemque amicis ex libertis prope .l. ceteris omnibus agrorum: & pecuniae non parum distribuit: ac sororem Salomen clarissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit. Morbus autem ingrauescebat quod eum senectus pariter ac meror urgebat: & annos iam .lxx. natus: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum. ut nec in bona ualitudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorē autem faciebat aegritudinem quod antipater uiueret. Hunc enim non opere superuacuo: sed cum ipse conualuisset cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate Sophistae duo qui summe scire leges patrias uidebantur. Et propterea per omnem gentē maxima gloria praedicabantur: iudas filius Sephorei: & alter Margali Mathias. Hos non pauci adolescentium sectabantur: cum leges exponerent: & in dies singulos puberum exercitus congregabant. Qui cum regem audissent merore ac morbo tabescere: apud notos loquebantur oportunitū iam tempus esse ut deus uindicaretur: fabricataque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit: imagines aut uultus aut cuiuslibet animalis cognomine simulachrum haberi. Hoc propterea dicebatur quod supra maximam portam templi rex aquilam collocauerat auream. Eamque tunc monebant sophistae ut tollerent pulchrum esse dicentes: etiam si quod inde periculum immineret: pro legibus patriis mori non recusare. Sic enim decedentibus & animam immortalem & bonarum rerum sensum manere perpetuo: minus autem fortes: & sapientiae suae ne scios amare animam: imperitia magisque morbo copere quam uirtute defungi. Dum hoc illi differerent rumor subito peruagatur regem fere iam mori. Unde etiam confidentius adolescentes conamen adorti sunt: ipsoque meridie cum plurima multitudo uersaretur in templo: crassus dimissi similibus aquilam ex tecto auream securibus abscindebant. Qua re statim regis duci nuntiata: non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primum interrogati an aquilam ipsi auream concidere ausi essent fecisse confessi sunt.

Deinde quo habente lege patria responderunt. Cum vero quid exultarent tantum: quibus mors immineret ab his quaereretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent asseuerunt. His itaque rex commotus magnitudine morbum superat: in contionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus: & quod occasione legis patriae quaedam maiora tētaissent ueluti impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autē metu ne per multos quaestio iret praecabatur ut primum facinoris suorum deinde in eo comprehensis pene subditis ceteris indignationē remitteret. Tandē igitur exoratus: & ipsos rex qui funibus demiserant cum Sophistis uiuos incendit. Et reliquos qui una comprehensi sunt: obruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum corpus morbo occupatum uariis doloribus afficiebatur. Nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduus enim uexabatur coli tormentis: pedesque tanquam ex intercutis uitio timuerant. Quin & inflatio uentriculi putredoque testiculorum uermiculos generans ac praeterea creber anhelitus: & irrupta eum suspiria: membrorumque omnium contractio fatigabat: ut qui haec ad diuinitatem referrent poenas eas esse dicerent sophistarum. Ille autē quamuis cum tot uitiorum cruciatibus luctaretur: uita tamen cupidas erat: & remediis excogitatis salutem sperabat. Denique iordanem transgressus apud Callirhon aquis calidis utebatur: quae in lacum feracem bituminis quae Asphaltidis uocatur affluentes pro dulcedine potui sunt. Vbi autem corpus eius quod medicis oleo calidiori foueri placuerat in arcam plenam demersum ita dissolutum est: ut etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant ad clamorem quidem illorum respicere iussus est. Desperata uero salute militibus quinquagenas dragmas multamque pecuniā rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cum autē rediens & ad hiericunta uenisset. atra iam bili correptus & pene ipsi morti minitabatur: factum nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque uici ex omni iudaea nobiliores in locum cui nomen est Hyppodromo concludi praecipit. Deinde Salome sorore & alexandro marito eius ad se uocatis scio inquit mortē meam festis gaudiis celebraturos esse iudaeos. Verum per alios lugeri potero & praclarissimos honores sepulturae consequi si quae praecipio feceritis: Hos uiros qui habentur in custodia cum animam efflauero statim militibus circumdatos occiderent etiam in uita omnis mihi iudaea: omnisque domus illachrymet. Et simul his mandatis legatorum quos romam miserat epistolae sunt allatae: quibus Acmen ancillam iussu Caesaris interemptam. & antipatrum morte damnatum esse iudicabatur. Qui & si pater eum in exilium dare mallet id quoque permisisse Caesarem scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuntio recreatus doloribusque rursum uictus. Nam inedia tussisque pariter uiolentia distendebatur satum praenite conatus est: sumptoque malo etiam cutellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret: tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum uero Achiabus consobrinis eius adcurrisset: manumque continuisset: ululatus maximus in regia statim quasi rex mortuus esset excitatus est. Eoque propere audito Antipater fiduciam reperit: Latusque iam custodes promissa etiam pecunia rogabat ut se solueret atque dimitterent: quod eorum princeps non solum ne fieret obstitit: sed etiam regi uelociter nuntiavit. Ille autem fortius exclamans quod uires agrotantis ualebant. continuo satellitibus missis occidit antipatrum: mortuumque sepeliri praecipit i Hiericano. Deinde rursum corrigit testamentum: & successorem quidem archelaum natu maximum antipatri fratrem scripsit tetrarcham uero Antipam. Post interitum autem filii quinque diebus exactis morituranos quidem triginta quatuor ex quo interfecit antigonum regno potitus triginta & septem postquam rex a Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus secunda fortuna usus est ac si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quaesierat tanto conseruato tempore filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem antequam recitaret mortem regis exercitus cum marito progressa uinctos absoluit: quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium & unumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita his abeuntibus militibus indicatur. Quibus in contionem cum alia turba in Amphitheatrum apud hiericunta collectis. Ptolomaeus annuli regis custode quo signare solitus erat: & fortunatum illum esse coepit dicere: & multum dinem consolari. Relictamque ab eo militibus epistolam recitauit in qua multum rogabat. ut beniuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat: in quo Philippum quidem heredem Trachonitis proximamque regionum: Tetrarcham uero sicut su pradiximus Antipam Regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Caesarem ferre mandauerat: obsignatamque regni administrati notitiam. Omniumque nanque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Caesarem esse uoluit: cetera uero seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesque per cuneos & populos adeuntes suamque promittebant denique beniuolentiam precabantur. Hinc ad sepellendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae praetermisit Archelaus: sed omnem ornatum extrulit regium infuneris pompa ducendum. Lectus quidem totus erat gemis auroque distinctus: thorax autem purpura uariatus: corpusque super eum uelatum itidem purpura. Capiti autē diadema erat impositum. Corona uero desuper aurea: ceptrique ad dexteram: & circa lectum filii

cum propinquis. Præterea satellites agmenq; Thracium: Germanumq; & Galathæ uelut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cætera uero militum manus armata duces suos ordinumq; princeps sequebantur. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant corpus autem per. cc. stadia portatum est in castellum Herodion ibiq; secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem hic finis fuit.

¶ De bello Iudaico. Liber secundus incipit.

¶ Archelatus propterurbationes nouas cogitur proficisci Romam: multos occidit die festo qui Pascha appellatur. relinquit Philippum procuratorem regni & curatorem familiarium regis rationem administrationis reddit Cæsari archelaus: accusatur archelaus: apud Cæsarem: q; noie tantum Cæsarem ostendisset regem non re ipsa: defenditur a Nicolao Archelaus: & ad pedes Cæsaris se prosternit: Iudæi cum relictis ab archelao congregiuntur. Varns res componit petunt Iudæi ut per iudices res ad ministrantur: Cæsar non anuens his Archelaum tetrarcham fecit in media parte: pollicens regia dignitate donaturum: aliam medietatem regni aliis duobus filiis Herodis dimisit: donauit Cæsar aliis muneribus cæteros filios & filias Herodis.

CAP. I.

Verbarum autem notarum principium fuit Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis: epulisque ferarilib' prolixè populo exhibitis. Hic autem, mos apud Iudæos necessarios multos ad inopiam redegit. Nam qui eum neglexerit impius æstimabitur: candida ueste indutus procedit ad templum. Ibiq; uariis fauoribus exceptus a plebe ipse quoque in excelso tribunali solioque aureo residens humanissime uulgus admisit: eisq; & q; sepulturam patris sedulo curauissent gratias egit: & q; sibi quasi certo iam regi magnos honores adhibuissent. Verum se tamen ait

non potestate solum interim: sed etiam ipso regis nomine temperare: donec a Cæsare sibi fuerit confirmata successio: qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hiericuntā uoluntati exercitus restitisse cum sibi diadema uoluisset imponere. Cæterum alacritate ac beniuolentia æque militibus etiam populo plenam se uicissitudinem relaturum si ab his quorum etiam imperium certus rex declaratus esset: studiumq; sibi essent erga illos rebus omnibus parte melior appareret. His gauisa multitudo statim eius mentem magnis tentare petitionibus cepit. Nanque alii tributa leuari: alii uestigia tolli: quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi: ubi cōmunis luctus de rege cessauit: propria lamenta suscipiunt flentes eorum casum quos propter abscissam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non oculatus erat: sed clarissimis quæstibus fletuque iusto & planctu ciuitas personabat uiuorum causa uidelicet: quos pro templo ac legibus patris interiisse dicebant. Eorum autem mortis poenas ab illis quos Herodes pecuniis donasset repetendas esse clamitabant: ac primum quem his constituerat pontificem reiciendum: aliūque pietate præstantem: magisque purum coaptari debere. Quibus & si mouebatur Archelaus ad ultionem: tamen eum uelut per professionis metum continebat festinatione si multitudinem reddidisset inimicam: motu eius impendiretur. Quamobrem monendo magis quam ui experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum ut quiescerent rogabat. Sed illum seditionis auctores ubi ad templum uenit: priusquam uerbum faceret lapidibus perturbauerunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis: multos enim allegabat Archelaus iracundie omnia responderunt. Neque si numero aucti fuissent: occisi fore uidebantur. Itaque instante azymorum die festo qui apud Iudæos Pascha uocatur: plurima uictimarum copia plenus: infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebant: in templo consisterent nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus antequam omnem populum morbus iste corrumpere: cohortem militum & chiliarchum qui etiam seditionis principes comprehenderent eo dirigit: contra quos omne uulgus excitatum multos lapidum ictibus interfici sanctius uero Chiliarchus uix elabatur. Et illi quidem statim uelut nihil mali actum esset ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed archelao sine cæde iam multitudo comprimi posse non uidebatur. Quamobrem totum illis immisit exercitum pedites per ciuitatem simul omnes equitesque per campum qui cum sacrificiis occupatos singulos inuasissent: prope ad. iii. milia hominum occidunt: reliquam uero manum per muros proximos deiecerunt. Precones autem sequebantur Archelaum iussu eius unūquemq; ut domū rediret admonendo. Itaq; cuncti neglecta dei festiuitate abiit. Ipse autem cum matre necnon & Popla & Ptolemæo & Nicolao amicis ad mare descendit reli-

CC iiii

Sto Philippo regni procuratore: itemque rerum familiarum curatore. Vna uero egressa est cum filiis suis Salome fratrisque regis filii genere: specie quidem uelut Archelao ad successionem firmam adiumento futuri: certa uero causa quæ contra leges in templum dimissa fuerant delaturi. Interea fuit illis Cæsare obuiam Sabinus Syriæ procurator ad Iudæam ueniens ad pecunias custodiendas Herodis. Quem ulterius progredi uarus inhibuit multis accitis Archelai precibus intescendente Ptoleleo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari neque ad arces uenire properauit neque thesauros paternæ pecuniæ elauit Archelao: sed usque ad cognitionem Cæsaris se otiosum manere pollicitus apud Cæsar eam commorabatur. Postea uero quam sibi obstantium unus Antiochia peritralter hoc est Archelaus romam nauigauit: mature profectus in Hierosolymam regiam tenet: cunctisq; principibus idemq; dispensatoribus euocatis: rationes pecuniarum discutere contabatur & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant sed in obseruando singula quæque perseverabant causam custodiæ magis Cæsari quam Archelao tribuentes. Cum hoc autem antipas quoq; de regno certaban posteriori superius herodis testamentum firmitus esse defendens in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eiq; tam Salome quam multi alii cognati qui eum archelao nauigarent suffragio esse promiserant. Ducebant autem secum matrem fratremque Nicolai Ptolemæi in quo pro fide apud herodem probata non nihil uidebatur esse momenti. Namq; illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat unde etiam qui se monerent ut archelao pro ætatis merito & secundi testamenti uoluntati cederet audiendos esse non censuit. Romæ uero migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum quibus intus erat archelaus: quique præcipue liberi omnes sui que iuris esse cupiebant: & aut Romano magistratu administrari aut si hoc non impetrarent Antipam regem habere ad hoc etiam Sabino petebatur Antipas qui archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem: Antipam uero multum laudauerat itaq; digesta crimina Salome & cæteri qui cum ea sentirent Cæsari traderunt & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula patrisque anulum per Ptolemæum rationesq; administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem præmeditatis eis quæ ab utraque parte dicerentur ubi & regni magnitudinem multitudinemq; reddituum animaduertit: atque insuper per Herodis familiam numerosam prælestis etiam Vari ac Sabini litteris optimates romanorum ad consiliū uocat. In quo tunc primū ex agrippa quoq; ac filia sua natū Gaiū sedere iussit filiū adoptiuū atq; ita prius psequēdi copiā dedit. Igitur Salomes filius antipater. Namq; is erat orator acerimus eoq; q; aduersabant archelao: accusationē pposuit isulmās archelaū q̄si uerbis qdē nūc de regno uidere: contēdere: itē āt uera iā dudum rex esset effectus: & apud aures modo Cæsaris cauillaretur: quem in dicem successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem quibusdam ut diadema sibi imponerent subornatis regis eum morte in solio aureo residentem partim ordines militiæ permittasset: partim condonasse p̄motiones: & insup his omnia annuisse populos: quæ uelut a rege imperanda petisset: maximorumq; reos criminum quos pater suus uinxerat absoluisse quique ista fecisset: modo regni umbram a domino postulaturus uenisse: cuius sibi corpus ipse rapuisset: ut non rerum: sed uocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei q; etiam luctum patris assimulasset obiciebat: cum interdū quidem personam componeret in mœrorem: noctu uero ad commessationes usq; potaret. Deniq; seditionem uulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat: torius autē orationis suæ uires eorum multitudine qui circa templum cæsi fuerant adstruebatur. Hos enim ad diem festum quidem uenisse: ad hostias uero quas ipsi mactauerant crudeliter esse iugulatos: tantumq; in templo funerum esse congestum quantum nullum ab externis illatum bellum implicabile congestisset. Itaq; huius crudelitatis Herode presso ne spe quidem regi nunquā eum dignum esse uisum nisi cum sanæ mentis inops erat: anima deterius ægrotante q̄ corpore: & quem in secundo testamento scriberet ignorabat: præsertim qui priore testamento scriptum incusare nihil posset: sed incolomni corpore omniq; uitio purgata mente fecisset. Ut tamen quis firmitus esse ponat morbo laborantis arbitrium ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate: multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet a Cæsare principatum: qui anteq̄ acciperet tātum populum peremisset. Occulta in hunc modum persecutus Antipater multis ex uumero circumstantium propinquoq; in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor archelai & ante omnia eandem in templo necessario factam esse perdocuit. Nam quorum necis augeretur: non regni solum sed etiam ipsius iudicis idest Cæsaris hostes fuisse aliorum autem criminum suasores aduersarios demonstrauit. Secundum uero testamentum iccirco ratum manere postulabat: q; Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. Nam qui tantum sciret in re: domino potestas succederet. Nec unq̄ in Herodis errasse iudicio: sed sano corde quem cōstitueret elegisse qui per quem cōstitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expositis etiam Nicolaus perorasset in mediū progressus Archelaus ad genua Cæsaris accedit otiose. Quo benigne a Cæsare erecto eo q; paternam quidem successionem dignus esset ostendit certū uero nihil pronuntiauit. Sed illo die dimisso consilio: se cum ipse de cognitis deliberabat: utrum ex his qui testamento cōtineretur aliquē regni opor-

reret constituti successorem in tota familiae distribui principatum. Multitudo enim personarum egeret subsidio uidebatur. Sed antequam de his quicquam statueretur a Cæsare mater archelai Malthace morbo corrupta moritur. Et Vari litteræ de Syria prolatae sunt iudeos defecisse nuntiantes quæ uarus fere prospiciens Hierosolymam postquam Archelaus nauigaret ascendit ut incensores seditionis cohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur ex tribus quas e Syria duxerat secum cohortibus unam in ciuitate reliquit atque ita in antiochiam ipse remeauit. At sabinus cum postea in Hierosolymam uenisset causas nouarum rerum iudeis præbuit: modo uim custodibus ut arces sibi traderent adhibendo: nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis a Varo militibus fretus erat sed etiam seruorum suorum multitudines: quos etiam omnes armatos: auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesima die quæ pentecoste a iudeis uocatur: septies septem diebus ex actis rediens ex eorum numero uocabulum nata non religionis solennitas populum sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa idemque Idumæa & Hiericunte trans iordanemque positis regionibus factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus iudeorum ex numero simul & alacritate præstaret: & tripartita manu terna castra collocauerunt: una in septentrionali regione templi: altera in meridionali Hippodromum uersus: tertiaque in occiduo prope regiam tractu circumfessosque Romanos undique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter eorumque spiritu perterritus: crebris quidem Varum nuntiis precabatur: ut quam mature ferret auxilium quasi lanianda cohorte si quid moræ interuenisset. Ipse uero in altissimam castelli turrim quæ Phaselus uocabatur euadit fratris Herodis cognomine: quem parthi necauerunt. Hinc militibus cohortis: ut in hostes irruerent signum dabat. Nam præ timore quibus ipse præerat descendere nullus audebat. Eius autem præceptis milites obediens in templum uolant: uehementique cum iudeis pugna confligit: in qua dum nemo desuper adiuuaret imperitos belli peritiam superabant. Postea uero quam multi iudei porticibus occupatis a uertice sagittis eos appetebant: plurimi contrebantur: & neque ex alto iaculantes ulcisci facile poterant: neque communi dimicantes ferebant. Ab utrisque tamen afflictis succendunt porticus: opere magnitudine atque ornatu mirabiles. Ibi quoque cum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur: aut in hostes desilientes: ab ipsis occidebantur: alii introrsum cedentes præcipitantur ex muro. Nonnulli desperata salutis incendii periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex moenibus obrepando in Romanos fecissent impetum metu attoniti nullo negotio subigebantur: donec omnibus aut interemptis aut timore deiectis thesauro dei defensoribus destituto manus milites attulerunt: & quadringenta ex eo talenta diripere. Quorum quæ furto sublata non sunt congregauit Sabinus. At iudeos multo plures: magisque pugnae tam uirorum quam opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaque regia minitabantur exitum: nisi quamprimum inde secederent: Sabino si uellet una cum cohorte militum abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regaliū plurimi qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior. Erat Sebastenorum tria milia. Hisque Rufus & gratus præpositi unus peditum rector: at uero equitum Rufus. Quorum uterque ui corporis atque prudentiæ etiam si nullam manum obediens haberent: magnum tantum momentum belli Romanis addidissent. Itaque iudei quidem instare obsidioni simul: & castelli moenia tentantes & ad Sabinum clamantes: ut nullo impediens discederent: habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quanquam optaret euadere: fidem tamen pollicitationibus non habebat sed eorum lenitatem insidiariam esse illecebram suspicabatur: simulque auxilium Vari sperans obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per iudæam plurimis locis tumultus erat multosque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo milia ueteranorum qui sub Herode militauerunt congregati armis instructi cum regalibus decertabant. Quibus Achiabus regis consobrinus ex uicis munitissimis repugnabat campestre prælium declinando. Inferiori autem Galilææ Iuda filius Ezechiae latronum principis ab Herode quondam rege capti: qui tunc illas regiones uastauerat: non parua multitudine collecta raptisque regis armentariis: & omnibus quos circa se habebat armatis contra potentiae cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regalibus seruis pulchritudine simul & uastitate corporis fretus imposito sibi diademate cum latronibus quos congregauerat ipse circumiens: & apud Hiericunta regiam: & multa alia magnifica diuersoria igni corripit: facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesque habitationes in quibus aliquid decoris erat concremasset nisi Gratus regionum peditum rector ex Trachone sagittarios: itemque Sebastenorum pugnatissimos ducens properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit ardua ualle fugientem: & ex transuerso percussus in uertice deiecit. Incensæ sunt autem & quæ cuncte Iordani proxima fuerunt sedes regiae apud Betharamathem quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus: tunc etiam pastor quidam cui nomen erat Gaius regnum affectare ausus est: quod ut speraret ui corporis animæque fiducia mortem contemnens impulsus est. Ac præterea fratrum sibi similium robore quorum singulis tanquam ducibus & Sattrapis

attributa manu armatorum ad iocus utebatur. Ipse autem uelut rex maiora negocia procurabat. Et tum quidem sibi etiam coronam imposuit: non paruo autem post tempore cum fratribus suis uastando territoria & occidendo præcipue Romanos itemque regios perseuerauit: cum nec Iudæorū quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ausi sunt autem apud Amathum ra compertum Romanorum agmen obsidere: qui frumenta cohorti atque arma portabant. Vbi autem quidam centurionem: & .xl. fortissimos iaculis confecere. Cæteri uero in periculo constituti si milia sustinendi auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas itemque alienigenas per omnē bellum gestis post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt natu quidem maximus ab Archelao. Duo uero qui ætate sequebantur in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tūc autem latrociniali bello cūctam inflammabant Iudæam. Varus autem acceptis Sabini & principum litteris toti cohorti metuēs opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis cohortibus & quatuor alis equitum in Ptolemaida profectus eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc a Berytiis etiam cum per eorum transiret oppidum: mille & quingētos accepit armatos. Vbi uero in ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum quam propter Herodis inimicitias Aretas rex arabum non cum exiguo numero equitum peditumque peruenit. statim exercitus partem in Galilæam quæ Ptolemaidis propinquior erat dirigit amico suo Caio his rectoris præposito. Qui mox & aduersus quos terat omnes in fugam uertit: & Sephorim ciuitatem captam ipsam quidem incendit: incolas uero eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni Samaria potius ciuitate quidem abstinuit: quæ inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit. castris autem ad uicum positus qui appellatur aron ptolemæi possessionem propterea direptam a barbaris: & ab amicis Herodis qui ptolemæo insens erant. Inde Sapho progreditur alterū uicum tutissimum: quem similiter omnesque redditus ibi repertos fuerant depopulati. Cædis autem ignisque plena erant omnia: nec prædæ Barbarorum quicquam obstabat. Exusta est autem Emaus iussu Vari necessarii cæterorumque indigne ferentis habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad hierosolymam cum exercitu solo uisus: Iudæorum castra disiecit: & alii quidem per agros abiire fugiētes. Qui uero intra ciuitatem degebant suscepto eo seditionis causas in alios conferebant: nihil quidem se penitus nouisse dicentes sed propter diem festum receptam necessario multitudinem in ciuitate obseffos esse potius cum Romanis quam cum seditiosis conspirasse. Ante uero obuiam ei uenerant Iosephus archelai confobri-nus: & cum Grato Rufus agentes exercitum & Sebastenos: & ex Romana cohorte milites ornatos ornatu consueto. Sabinus enim nec in eos Vari uenire passus iam dudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus auctores tumultus per agros dimisit exercitum: multisque sibi exhibitis: quos minus turbulentos inuenisset custodiæ tradidit: maxime uero nocentium prope ad duo milia crucifixit. Adhuc autem super Idumæam superesse decem armatorum milia nuntiato. Confestim arabas domum redire iubet: quia eos non auxiliantium more uti militias sed pro sua libidine & ultra quam ipse uellet agros uastare perspexit: suis autem conuocatis agminibus in aduersarios properabat. Verum illi se Varo antequam in manus uenirent Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini uenia data duces eos interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris: nonnullos regis cognatos: erant enim quidam inter eos Herodis propinqui: supplicio subiugari præcepit quia omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud hierosolymam compositis eademque cohorte quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat ibi relicta antiochiam abiit. Romæ autem archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permisso Vari legati exierant: genti suæ liberum petitori. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant astantibus una cum populo qui Romæ degerent octo milibus Iudæorum. Itaque conuocato a Cæsare optimatum romanorum amicorum concilio in palatini Apollinis templo quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum: multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis contraque archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraque parte secreti aderant. Nam & cum archelao stare propter odium atque inuidiam recusabāt: & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater beniuolo animo duabus ex causis præmissus a Varo ut & archelao subueniret: & si regnum Herodis nepotibus distribui placuisset: partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatores exponere quæ nam contra leges fecisset Herodes: primum non se regem sed omniū qui usquam fuissent: tyrannum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis ea pertulisse superstitibus ut beatiore mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora subiectorum: sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exterius ornasse: populisque alienis Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua uero foelicitate ac patriis legibus nationem suam tanta egestate simul ab eo: atque iniquitate repletam: prorsus ut plures ex Herode clades paucis annis sustinuerint: quam omni æuo maiores sui postquam ex Babylone discessere perpeffi sunt. Xerse tūc regnante ad discordiam concitati. Verum se tamen ad hanc mediocritatem & aduersæ fortunæ consuetudinem

processisse ut etiam successionem voluntariam acerbissimæ feritatis subirent qui & Archelaum tantum tyranni filium patre mortuo regem appellassent nihil morati: & una cum eo luxissent mortem herodis ac pro eius successore vota celebrassent. Illum autem quasi metueret ne non certus eius filius uideretur ex eade trium milium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruit tot immolasse deo hominum uictimas: tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Recte igitur eos qui de tantis malis superessent: aliquando respexisse calamitates suas: & belli lege cupere uulneribus excipiendis ora præbere: atque a Romanis præcari ut Iudeæ reliquias misericordia dignas existimarent ne uel quod ex ea natione restaret his obicerentur quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syriæ finibus ac per iudices Romanos administrari decernerent. Hoc enim modo probatum iri Iudæos: qui nunc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur: moderatis rectoribus obedire. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus primum criminibus quæ in reges erant proposita dissolutis: nationem cepit arguere: quia neque gubernari facilis esset natura quæ regibus uix pareret. Vna uero etiam propinquos Archelai qui se accusatores contulerant insimulabat. Sed tunc quidem partibus Cæsar auditis conuentum diremit. Paucis autem diebus post mediam regni partem sub Tetrarchæ nomine dedit Archelao: etiam regem si se dignum præbuisset facturum esse pollicitus. Reliquam uero dimidiam in duas tetrarchias diuisit: duobusque aliis Herodis filiis attribuit: unam Philippo: alteram illi qui cum Archelao de regno certauerat. Huius autem parti cesserat trans flumē regio quarum ducēta talenta redditus erant. Bathanea uero & Trachon & Auranitis: & quædam pars domus Zenonis circa Iamniā uel cum Philippo destinata sunt quæ talentorum .c. redditus ministrabant. Archelai uero Ethnarchia Iudæam omnemque Iudæam & Samariam habebat: quarta tributorum parte leuata pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ad ciuitates quibus imperaret & ei traditæ sunt Stratonis Turris & Sebaste & Ioppe & Hierosolyma. Græcas uero Gazam & Gadarā & Hippion regno auulsas Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem redditus Archelai .cccc. talenta. quin & Salomæ præter illa quæ testamento regis ei relicta erant Iamniæ dominam & Azoti & Phaselidis idem Cæsar constituit: regiani quoque apud Ascalonam largitus est ex quibus omnibus talentorum .lx. redditus colligebantur. Domum uero eius Ethnarchiæ subiugauit Archelai. Cum autem cæteris Herodis propinquis testamento relicto soluisset: duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis milibus pecuniæ donauit: easque nuptū Phæroræ filiis collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talentum: hisdem distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus uilissimis propter honorem defuncti.

Iudæus quidam interim simulat se esse Alexandrū ob similitudinē eū illo Romā uenit cognoscere a Cæsare: patefacit ipse Cæsari dolū & fraudē: his ridens Cæsar remigum numero inseruit. Iuasorem illius fraudis interficit: ponuntur quædam sectæ philosophorum & eorum uita. CAP. II.

Interea quidam iuuenis natione Iudæus apud quendam libertinū Romanorum in Sidonio rū oppido educatus: illū se format similitudine quæ Herodes necauerat. Alexandrū esse mētibus fallēdi spe Romā uenit. Huius autem facinoris habebat sociū quendam gentilem suū oēs regni actus optime scientia quo instructus affirmabat eorum semiseriordia quæ sui atque Aristobuli occidēdi causa missi fuerant similibus corporibus subditis morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos secellerat in creta degētes: ac liberaliter illic acceptus Meliūque inde transmissus ibique ampliore quæstu cumulatus ēt hospites suos magna uerisimilitudine Romā se eū navigare pellexerat. Postremo delatus Dictarchiā multisque muneribus a Iudæis eius loci donatus quasi rex a paternis amicis deducebat. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo: ut qui alexandrū illū uiderant: planeque nouerant hūc eū esse iurare: tunc oēs etiam Romæ uisendi eius studio circūfusi properabant: & infinita multitudo per uicorum angustias quocūque referebat conueniebant. Tanta namque dementia multos cœperat ut illū sella portaret: ac regale obsequiū propriis eius sumptibus exhiberent. Sed Cæsar alexandri uultū optime sciēs: accusatus enim fuerat ad eū ab Herode: & si prius uideret hominem fallaciam similitudinis aduenterat: hilariori tamen animi spe non nihil indulgēdum putauit: & Celadū quendam qui alexandrū bene cognosceret misit: ut ad se adolēscētē adduceret. Quo ille conspecto statim personæ differētiā coniectura deprehendit. Maxime autem ubi corporis eius duritiā & seruilē formam considerauit: intellexit omne cōmētū. Satis autem cōmotus est dictorum eius audacia aristobulū pcontatibus saluū quod illū esse memorabat consulto uero non ad essequia apud Cyprū degeret cauēdo insidias: minus enim se circunueniri posse disunctos. Itaque Celadus ei ab aliis separato uitam dixit a Cæsare primū fore tantæ fraudis si prodidisset auctore. Id autem se facturum pollicitus ad Cæsare sequi: & Iudæū indicat: quæ formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstū. Tanta enim dona ex ciuitatibus eū singulis abstulisse docuit: quanta uiuus alexander acciperet. Risit his Cæsar & falsum quod alexandrū propter habitudinē corporis remigū numero inseruit: Iuasore uero eius interfici iussit. Meliis autem sumptū detrimētū pro amētiæ prius satis esse indicauit. Ethnarchia uero suscepta memor discordiæ superioris archelaus non solū Iudæis: sed et samaris crudeliter abusus est. Non quoque principatus sui anno legatis contra se ab utroque ad Cæsare missis: ipse quoque

dem in exilium pellitur. Viēnam gallicā ciuitatem patrimonium vero eius thesauris Cæsaris adiudicatur. Quem quidem priusquam euocaretur ad Cæsare huiusmodi somnium uidisse cōmemorauit Nouē aristas plenas: & maximas a bobus comedi somnauit. Accitos deinde uates Chaldaeorumq; nonnullos quid nam illo putarent indicari somnio consuluerat. Aliis aut aliter interpretantibus Simon quidā Essæus genere dixerat. Aristas annos arbitrari bonosq; regē mutationes: eo quia agros arando uerterent ac mutarent. Ideoq; regnaturus esse tot annis quot significasset numerus aristarum: uarias aut rerū mutationes expertum esse moriturus. His auditis quinq; diebus post idem archelaus ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem dixi memoria etiam coniugis eius Glaphyræ somniū Archelai filiæ Cappadocum regis referre. Quam cum Alexander primus habuisset uxorē: frater huius de quo loquimur Herodis filius a quo ille interfectus est: sicut iam designauimus post illius mortem. Iubæ regi Libyæ nuptiam: eoq; defuncto domum reuersam: domiq; apud patrē in uiduitate degentem. Ethnarches Archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accensus est: ut eam statim repudiata coninge sua Marianne sibi copularet. Hæc igitur in breui tempore postquam in Iudæam rediit: uidere uisa est instantē sibi Alexandrum dicere. Satis fuerat tibi libycū matrimonium: sed tu illo non contenta rursus ad meos penates reuerteris audacissima uiri tertii quodq; gravis est: fratris mei iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam: te quæ licet inuitam recupero. Atq; hoc exposito somnio uix biduū superuixit. Igitur Archelai finibus in provinciam circumscriptis procurator equitum apud romanos Coponius a Cæsare missus est ea sibi a Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante Galilæus quidam Simon nomine defectionis arguebantur: quia indigenas increparet si tributum Romanis pendere paterentur: dominosq; post deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista: nulla in re aliis simul. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum unum Pharisei profitentur: alterum Sadducei: tertium autem quod probabilius habetur Essæi colunt: gente quidem Iudæi. Verum inter se mutuo amore coniunctissimi & qui pter ceteros uoluptatem quidem quasi maleficia uitare: continentiam uero seruare neq; cupiditati succumbere: uirtutē maximam ducere. Itaq; nuptias quidem fastidiunt: alienos uero filios dum adhuc molles sunt erudiunt: traditos pro cognatis habentes suis moribus diligenter instituūt. Non quia coniugia uel humani generis successionē censeant perimendā: sed quia cauendam putent intemperantiam: solamināq; nullam eā uni uiro fidem seruare credentes. Quin & diuitiāq; contēptores sunt rerumq; apud eos cōmunicatio admirationi habetur: neq; inuenias alteri alterq; opulentiā p̄stare legemq; sibi dixerūt: qui disciplinā suā sectari uellēt: bona cōtubernio publicaret. Ita enim fore ne uel paupertatis humilitas: uel diuitiāq; dignitas appareret: sed p̄mixtis facultatibus ueluti inter fratres unum esse omniū patrimonium. Probro autem ducūt oleū: & si quis uel intus unctus fuerit: mūditiis corpus abstergere: quoniā squalorē decori putant dummodo semper in ueste sint candida. Designatos aut cōmuniū rerum procuratores habent: & ad usus omniū indiuisos. Non ē autē illis una ciuitas certa: sed in singulas multi domicilia transferunt: & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus quid habeant promptum exhibent quasi proprium. Deniq; tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur quos nūquam ante uiderunt. Hic est quia cū perigrinantur propter latrocinia tantū armantur: neq; præterea quicq; ferunt. In singulis autē ciuitatibus ex eodem collegio specialis curator hospitū constituitur qui eorum uestimenta ceteraq; usui necessaria tueatur. Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris in metu & sub cura magistrī agentibus par est. Nec uero uestimū sine calceos mutant: nisi ut omnino concisis prioribus aut longi temporis: usu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut uēdunt: sed e gēti quisq; quod habeant præbēs refert ab eo quod ipse non habeat. Quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas a quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipue circa deum religiosi sūt. Nāq; ante solis ortum nihil profani loquunt. sed ei patria quædam uota celebrant: quasi ut oriantur p̄cantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes a curatoribus dimittuntur. Cūq; ad horam quintam studiose fuerint operati rursus in unū congregantur: linteisq; præcinctis uelaminibus ita corpus aquis frigidis abluunt. Atq; hac lustratione in eadem secreta coeunt. Quo neminem alterius sectæ hominem aspirare concessum est ipsiq; purificati: uelut in sanctū quoddam templum in coenaculum cōueniunt: quibus cum silentio sedentibus pistor quidē panes ordine unum aut uasculum ex uno pulniento singulis cocus apponit. Deinde uoce cibū sacerdos anteuenit: neq; gustare quēquam fas est: nisi prius deo celebratur oratio. Post finem quoq; prædii uota repetunt. Nam & cū incipiunt & desinunt quasi datorem uictus deum laudibus canunt. Tunc ueluti sacris illis depositis uestimentis usq; post meridiem ad opera se conferunt. Reuersiq; inde similiter coenant: consedentibus etiam hospitibus si quos fortasse interuenisse reppererint. Neq; uero clamor unquam testum illud: neq; tumultus inquietat: cū etiam loquēdi ordine aliis alii cedāt: eorūq; silentium extra testum constitutis Arcanum quoddam uideatur horribile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est: quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate diffinitur. Sed quāuis aliquarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris: tamen in his duobus hoc est in iuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis cum opus est suo arbitrio cuique licet atque indigentibus alimenta porrigere. Sane cognatis dare aliquid sine curatoribus interdictum. Idem

Tracundia moderatores iusti sunt indignationem cohibent: fidei tuentur patri obsecundant: & omne quod dixerunt iurando fortius habent. Ipsum autem iusiurandum quasi per iurio deterius uident. Iam enim mendacio condemnatum arbitrantur: cui sine deo non creditur. Summum autem studium ueteris scriptis adhibent ea maxime indeque quae animae & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia stirpes medicas quaeque uim propriam singuli lapides habeant rimantibus conquiruntur. Sese uero suae studiosis non statim cum eius una collectio: sed per annum integrum extrinsecus comorantur cuique eundem uictus ordinem tribuunt. Dolabram quoque & quod praedictum est perizonia & albam uestem tradentes. Cum uero processu temporis experimetum continetiae de diu accedit etiam ad communem cibum: & purioribus ob castificationem. scilicet aquis participat neque tam in conuiuium assumitur. Post obsecutionem quippe continetiae duobus annis aliis motes eius probantur. Cum dignus apparuerit tunc demum in consortium assumitur. Prius uero quam incipiat communem habere cibum magnis execrationibus abiurat se primum quidem colere deum: deinceps quoque erga homines seruare iustitiam: & neque propria sponte nocere cuiquam: neque ex precepto obesse: quinimmo iniquos omnes odisse: & cum labore semper iustitiae sectatoribus fidem omnibus seruare. maxime uero principibus. Neque enim aliis uoluntate dei cuiquam consentire posse ad principatus potentiam accedere. Si uero ipse ceteris praesit nunquam abuti nunquam se ab usum uiribus potestatis ad contumeliam subiectorum sed neque ueste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere ueritatem semper diligere: & habere propositum conuincere mendaces. Manus uero a furto & animam putam seruare ab iniuriis compediunt: neque aliquid de misteris consecrantes celare. Neque profanis eorum quippiam publicare: etiam si intentata quispiam morte compellat. Super haec autem addit nihil se de dogmatibus aliquid quam ipsi susceperint tradere. Fugere autem latrocinia: & conseruatum tri similitur dogmatis sui libros angelorumque nominatim quidem execrationibus explorant: & quasi praemuniunt accedentes. Deprehensos uero in peccatis a sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus miserabili plerumque morte consumitur. illis quidem sacramentis sacris obligatis: neque capere ab aliis oblatum cibum potest. Herbas uero pecudum more decerpens: & fame exacta membra corrumpunt. Ob quam etiam plurimos plerumque miserati: & extremum spiritum agentes receperunt sufficientem pro peccatis eorum quae usque ad mortem adduxerat poenam fuisse censentes: in iudiciis uero sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quam centum in animum coacti: quod autem ab his decretum fuerit immobile manet. Veneratio quoque apud eos post deum magna legis est: ita ut si quis blasphemauerit morte damnetur. Senibus uero obedire: & plurimum quorumque deprobabile arbitratum officium: cum simul denique sederint. x. nullus unus nouem loquitur inaitis. Expuere quoque in medium eorum uel in dexteram sui panem quisque deuliat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse omnibus Iudaeis diligentius cauent neque cibum sibi solum pridie praeparant: uidelicet illo die ignem accendant: sed neque uas: aliquid transponere praesumunt immo nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam uno uerbi gratia per de altam dolabra illa quam tradi nuper accedentibus diximus demissa ueste sese diligentissime conegentes: scilicet splendor diuino iniuriam faciant: in eadem fouea ab onere uestris leuantur: ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & nempe cum naturalis sit ista purgatio: nihilominus tamen solenem habet ut quasi ab immunditia diluantur: decernunt autem inter se secundum susceptae abstinentiae tempora in ordines. iiii. tantumque hi qui minores sunt inferiores praecedentibus aestimantur ut si aliquos eorum contigerit quasi a contactu alienigenae diluantur uiuant autem quam longissime ita ut plurimi eorum usque ad centenariam perferantur aetatem propter simplicitatem. scilicet uictus: quod eis nimirum accedere puto propter institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt autem aduersorum cruciatus siquidem uincunt firmitate consilii. Mortem uero si cum decore obeunda sit iudicant et immortalitate meliorem: prodit autem eorum in omnibus negotiis animos bellum gestum cum Romanis. Tunc siquidem per artum confractioes & ignes ac per tormenta omni genera transeunt: ut uidelicet in leges aliquid loquerentur iniuriam uel ciborum quippiam a quos non solent ederent: ad neutrum horum potuerunt impelli: sed neque deprecari suos tortores: aut in ipsis flere suppliciis quinimmo in mediis cruciatibus subridentes: & eis qui tormenta admoerant illudentes constantes animos cum quadam hilaritate reddebant. scilicet quasi qui eos essent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos firmata constitit: corruptibilia quidem esse corpora: materiaque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere: & de aethere subtilissimo comueantes quasi carceribus ita corporibus implicari: uelut quas illecebra carnalis attraxerat. Cum uero fuerint a carnalibus releuatae uinculis quasi de seruitute longissima liberatas ita ilico laetari eas sublimesque ferri. Et quidem bonis continentes in hoc graecorum sententiis pronunciant ultra Oceanum degere: ubi eis sit imposita perfructio: illic quippe esse regionem: quae neque imbris: neque niuib: neque aestibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus & leniter aspirans amaret. Malis autem animabus pcellosa loca & hiberna delegant plena gemitibus exercedarum si ne sine pena: uidetur autem mihi secundum hanc ipsi intelligentiam graeci quoque fortibus suis quos

Heroes. & Senideos uideant beatorum insulas sequestrasse: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum in quo etiam cruciari quosdam cōmentati sumus Sisyphos uidelicet & Tantalos & Ixiones & Tityos Principio quidem imortales esse animantes ob adhortationem utiq; uirtutis dehortationemq; nequitiae bonos quippe fieri in huius uitae conuersationem meliores per spē bonorum etiam post lucem redhibendorum improborum autem impetum retardari aestimantiū quoniam & si huius uitae spatio latuerint post obitum tamen sint imortalia tormenta passuri. Haec sunt ergo quae Essae de diuinitate animae philosophantur. Plane illecebram. Is qui semel deorum sapientiam gustauerint reponētes. Sunt autē in eis qui etiam futura nosse promittant. sacris uidelicet libris & uariis sanctificationibus Prophetarumq; dictis a primis aetatibus adherentes: raro autē accedunt praedictiones eorum frustratio consequatur. Est autē aliud etiam Essaeorum collegium cibos quidem & mores legumq; similia cum prioribus habens. Distat autē opinione coniugii maximā siq; dem uitae hominum partem successionem. s. amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur quippe si in eandem uelint ire sententiam: defestum genus humanum fore. Nihilominus tantum ipsi tanta moderatione conueniunt ut per triēnium explorent ualitudinem seminarum. Et si constanti purgatione appauerint idoneae partui ita eas in matrimonia adsciscunt. Nemo tamē eorum cum praegnanate concumbitur ostendant quia non uoluptatis nuptias sed causa inierint liberorum. Lauātibz autē foeminis ita ut uiris perizomarū inest amicitia: tales mores huius collectionis duo autem priorum quasi ordines sunt. Ex quibus Pharisei dicuntur qui certiores legalium ritū notitiam profitentur: & hi primum dogma habent ut Imarmene fatō. s. & deo uniuersa deputent & quidem uel agere quae iusta sunt uel negligere secundum maiorem partem esse beniuolentiae in hominibus profitentur adiuvante tantum in singulis & Imarmene animam autem quidem omnē incorruptam esse transire autē in alia corpora solas bonorum improborum autem interminabili supplicio cruciari. Saducei porro. i. Secunda collectio Imarmenē omnifariam negant: & deū extra omnē mali patrationem inspectionemq; constituunt. Aiunt autem electioni hominum uel bonum uel malum esse propositum: & secundum uoluntatem ptopriam alterutrum unumquēq; coniūgi. Animarum autem generaliter uel supplicia denegant uel honores: & Pharisei quidem sociabiles: & qui studeant se mutua dilectione complecti. Saducei uero & inter se feris moribus discrepantes: & conuersatio eorum ita circa participes ut erga exteros inhumana haec sunt quae de Iudaeis philosophis dicenda repperi: nunc ad inceptum reuertor.

Decedente regno Archelao Philippus & Herodes Antipas regūt Tetrarchias suas: desertur imperium ad Tyberium post mortem Augusti Pilatus mittitur a Tyberio in Iudaeā: ob imagines Caesaris quas intulit in tēpla oritur discordia maxima: Caius Caesar uult deus appellari: eius imagines & statuas pcepit erigere: tētibz illis minatur eis: moritur Caius: Claudius rapitur in regnum: mittit Agrippam ad senatum ut placeat eum esse regē: non admittit curiae: mittitur Agrippa ad senatum nuntians pugnam aduersus eos.

CAP. III.

Archelai regno in ordine prouinciae iam decedēte reliqui: id est Philippus & Herodes q cognominabatur Antipas tetrarchias suas regebant. Salome autē mortēs Liuiae Augusti coniugi regionē quā rexerat: & Iamniā & in phaselide palmeta testamēto reliquit. Delato autē ad Tyberium Liuiae filium romano imperio post mortē. s. Augusti qui p̄fuit rebus anis septē & quinquaginta mēsis sex diebus duobus mētes in tetrarchiis suis: Herodes. s. ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos: de quibus Iordanis flumen exoritur in Paneade condidit ciuitatē: quam Caesariam uocitauit: aliamq; inferiori Gaulanite: q̄ Iuliadē nominauit. Herodes uero in Galilaea Tyberiadem in Perzea autē cognomine Iuliae. Missus autē a Tyberio in Iudaeam Pilatus qui curandā acceperat regionem nocte intēpesta opertas in hierosolymam intulit imagines Caesaris: quae res postridie grandem inter Iudaeos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt: quasi iam profanatas leges suas uiderent. Nullum enim fas esse dicū collocari in urbe simulacrum. Ad quārelam autē eorum qui in ciuitate erant: subito etiam de agris multitudo confluxit. Euntes autē illico Caesariam ad Pilatum intentissime deprecabantur: ut ab Hierosolymis auferretur imagines: & eis iura patria seruarentur. Pilato autē supplicantibus abnuente circa domum eius proni corruerant: & immobiles quinque diebus continuis noctibusq; mansere. Post autē Pilatus tribunal ascendēs in studio magno conuocat multitudinem Iudaeorum quasi qui eis uellet dare respōsum: cum subito milites accepto signo sic enim fuerat praeparatum: armati circumsteterūt Iudaeos: circumdataq; triplici acie. Iudaei quidem stuporis erant pleni uidentes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuntians trucidaturum se omnes nisi imagines Caesaris suscipissent: annuis militibus: ut educerent gladios. Iudaei autem quasi ex uno consilio omnes subito corruerunt: & ceruices nudatas ad excipiendos ictus pararunt uociferantes uniuersi magis se interfici uelle quam legem. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri: deinde uero conturbationem alteram commonebat: erat apud eos sacer thesaurus quem Chorbonan dicunt: hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem indu-

cenda aqua a stadiis. ecce. ad hoc itaque vulgi oriebantur querelæ ita ut etiam pilati qui Hierosoly-
 mam uenerat cum clamore circundarent tribunal : ille autem prouiderat : si quidem tumultum eorū
 populo permiscuit armatos milites : qui tunc essent priuatorum uestibus induti. præcepitq; gladiis q-
 uodam ne uterentur : sustibus autem acclamantes ferirent. Sicq; compositis rebus dat ex tribunali si-
 gnum confestimque cædebantur Iudæi : quorum multi quidem perierunt plagis : multi uero se inui-
 cem trucidantes in fugam misera contritione uersi sunt tunc ad calamitatem intersectorum stupens
 multitudo conticuit : atque ob hoc accusator Herodis Tetrarchæ agrippas fuit filius Aristobuli : quē
 pater Herodes interfecit : ad Tyberium uenit. Illo autem non suscipiente accusationem residens. Ro-
 mæ ad aliquorum quidem potentium notitias ambiebat. Maximis autem colebat officiis germani
 ei filium Caium cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularum apparatus qui-
 bus eum demerebatur : ad ultimum extensis manibus aperte deum cœpit precari : celeriter illum mor-
 tuo Tyberio dominum cunctorum uidere. Hoc cum quidam de familiaribus eius Tyberio nuncias-
 set statim concludi iussit Agrippam qui & sub grandi ærumna usque ad mortem Tyberii in carcere
 per menses sex tenebatur. sed defuncto eo post regnum annorū duorum & uiginti dierum trium suc-
 cedens imperium. C. Cæsar absoluit Agrippam uinculis & Tetrarchiam Philippiam enim iste de-
 cesserat ei tradidit : regemque appellauit. Cum uenisset aut in regnum Agrippas : Herodis Tetrarchæ
 cupiditates per inuidiam suscitauit. Irritabat aut eum maxime in spem regni Herodias uxor expro-
 bras ei secordiam & dicens : quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare careret potestate maio-
 rem cum Agrippam ex priuato regem fecit : quomodo dubitaret illum ex Tetrarcha eodem ho-
 nore. His adductus Herodes uenit ad Caium : quo ob auaritiam uehementer increpatus ad hispani-
 am fugit : secutus eum quippe fuerat acusator Agrippas : cui etiam Tetrarchiam illius. C. Cæsar adie-
 cit. Atque ita Herodes quidem in hispania peregrinante secum etiam uxor decessit. Caius uero Cæ-
 sar in tantum contumeliose abusus est fortuna ut etiam & deum se putaret : & uellet uocari. Patriam
 quoque suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in iu-
 dæam : Petronium denique cum exercitu Hierosolymas direxit : precipiens ut in templo statuas eius leua-
 ret : quod nisi sulciperent Iudæi contradicentes quidem ex his interficeret : reliquam uero multitudi-
 nem captinaret : permonebat autem hoc profecto deum. Et Petronius quidē cum tribus cohortibus
 multisq; de Syria habitatoribus properabat in Iudæam de Antiochia. Iudæorum uero quidam non
 credebant famæ præliū nuntiānti. Qui uero credebant nihil de resistentibus poterant comminisci.
 Celeriter autem in omnes peruadit metus : nam iam Prolemaida peruenerat exercitus. Est autem
 hæc ciuitas Galylæ littore in magno composita : circumdatur autem montibus ab orientali plaga p-
 sexaginta stadia disseperatis : sed ad Galylæam pertinētibz : Meridiano aut Carmelo q abest stadi-
 is centum uiginti septentrionali quoq; monte qui est altissimus : quē nocant etiam incolæ scalam
 tyriorum : & hic autē distat stadiis. c. ab ea autē urbe quasi a duobus stadiis præterlabitur fluuiolus
 quem uocant beleum exiguus prorsus : cui prope est sepulchrum ménonis habens iuxta se. c. fere cu-
 bitorum spatium continēt : sed admiratione dignissimum : est autē species uallis rotundæ uitreani
 emittens harenam : quam cum exhauserint multæ naues pariter accedentes : locus hirsutus imple-
 tur uenti siquidem quasi dedita opera conuehant de circumstantibus superciliis harenam istam uniq;
 cōem. Locus autem metalli statim metalla in uitrum quæ suscepit mutat. Mirabile quoq; mihi il-
 lud uidetur : quoniam conuersæ iam harenæ in uitrum quæcūq; pars super margines loci ipsius fue-
 rit iacta in cōmunem harenam denuo conuertitur. Igitur loci eius natura talis est. Iudæi autem cū
 mulieribus & filiis collecti incampū in quo est sita Prolemais Petronio supplicabāt principio ob pa-
 tris leges : deinceps uero etiam pro suo statu : ille aut ob multitudinem precantium & precum inflexus
 exercitum quidē & statuas in Prolemaide reliquit : procedens aut in galilæam & conuocans in tybe-
 riade tam populum iudæorum quam oēs eorum nobiles : & uim romanū exercitus cœpit exponere :
 eis minas Cæsaris. His addēs : quoniam & cōtumeliosa esset supplicatio iudæorū : cum omnes siquid-
 em gentes quæ paret imperio ro. in suis urbibus inter reliquos deos : imagines quoq; Cæsaris lo-
 cauissent soli iudæi istud abnuerent. Siquidē quasi ab imperio deficere esset etiā cum iniuria præsidē-
 tis. Illis uero contra legē moresq; patrios allegantibus : & quia ne dei quidem simulachrum ne dum
 hominis : neque solum in templo : sed neq; in prophano aliquo totius regionis loco fas sibi esset lo-
 care : arripens dictum Petronius respondit. Sed & mihi domini mei lex seruanda est. Si eam quippe
 transgrediar uobisq; pecam iuste animaduersionem subibo impugnabit sane uos : non petronius : sed
 ille a quo sum directus : siquidem ita & ego uos cogam implere quæ iussa sunt. Ad hoc omnis multi-
 tudo succlamauit ante legis temerationem omnem se libenter subire perniciem. Sedato au-
 tem eorum clamore petronius ait. Pugnare ergo inquit aduersus Cæsarem estis parati? Respon-
 derunt iudæi pro Cæsare quidem & populo romano nobis semper per dies singulos usus est offer-
 re sacrificia : si autem in templo imagines æstimet collocandas debere eum totam iudæorum gen-
 tem primitus innouare : præbere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei qui interficere
 uoluisset. Ad hæc admiratio Petronium miseratioque peruasit intuentem & insuperabilem religio-
 nem uirorum : & tantam uulgi ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus

recesserunt. Postridie autem ac deinceps summates eorum priuatim uirtimq; compellans: populum quoq; publice alloquens: tunc quasi consulens admonebat. Interdum etiam minabatur extol-
 lens & uirtutem romanam & indignationem Cæsaris inter hæc etiam suam necessitatem cui essent
 exequenda pcepta: sed illis ad nulla horum experimenta cedētib; cum uideret etiam sementem re-
 gionis intercipi ipsum quippe anni tempus erat: & quinquaginta pene diebus multitudo in urbe
 otiose morabatur ad ultimū conuocatis omnibus ait se etiam periculosam rem uelle aggredi. Aut
 enim deo cooperante placabo Cæsarem: ac nobiscum saluabor libenter: aut illum in ultionem irri-
 tabo: pro tanta multitudine impendo animam meam. Atque ita dimissis turbis multa pro eo nota
 facientibus Antiochiam ad Ptolemaida reuocauit exercitum: atq; illinc confestim missis ad Cæsa-
 rem referens: & quo apparatu in iudæam irruisset: & q; tota gens supplicasset: quibus si abnuendum
 putaret: nosset cum uiris etiam provinciam perdēdam. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & no-
 uis præceptis uehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodice comminans Petronio
 mortem: quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium uestores per tres
 continuos menses contigit aduersa tempestate retineri. Alii aut exitum. C. Cæsaris nuntiantes pro-
 spere nauigauerunt: deniq; ante septem & uiginti dies epistolas Petronius accepit finem Cæsaris in-
 dicantes quam illi peruenirent: qui comminantia scripta portabant. Caio per dolum interēpto: qui
 regnauerat annis tribus mēibus sex Rapitur in regnum ab eo exercitu qui Romæ erat Claudius. Se-
 natus aut referētib; consulibus Sergio Saturnillo & Pomponio secundo mandat tribus legioni-
 bus ut essent p̄sidio ciuitati: & ipse frequēs in capitolium deuenit. Quia propter imanitatem Caii bel-
 lum agi cum Claudio decernebat: uolens imperium ad optimates reducere: sicut olim fuerat ad
 regēdum dignissimi eligeretur. Accidit aut ut agrippas adueniret: quem cum & senatus in consiliū
 & in castra Claudius euocasset. ut. s. eo strenuo adiutore uteretur in quibus res posceret: uidēs Agrip-
 pa Claudium iam esse opibus Cæsare ad eum perrexerat: quem ille illico legatum ad senatum misit in-
 dicantē suum propositum: quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit iniquum esse se mi-
 litum erga se studium tam religiosum deferere iam tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim
 ad inuidiam satis esse q; in regnum uocatus sit. Deinde administratum ire paratum esse in repub.
 non ut aliquis tyrannus sed ut p̄sul benignus sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis
 autem negociis cōem omnium stare sentētiā. Nam & si non natura esset modestus: locuples tamē
 moderandæ potestatis exemplū Caii morte esse propositum. quæ cum detulisset Agrippas respon-
 dit curias: quasi quæ exercitui & bonis consiliis fideret nolle se subire uoluntariam seruitutem: sed ac-
 cepto patrū responso Claudius rursus misit Agrippam nunciare eis: quoniam non posset adduci ut
 eos proderet: quoq; concessu in imperium esset accitus inuitum autē se initurū esse pugnam aduer-
 sus eos cum quibus configere minime uellet: proinde eligēdum esse locum extra ciuitatem in quo
 confligerēt: neq; enim sanctum esse propter illoꝝ perueritatē patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrip-
 pa quidem ista senatui nunciauit.

Senatus uadit ad Claudiū: offert uictimas deo: ipse donat Agrippā regio patrimonio: morit̄ agrip-
 pa: Claudius regnū in prouinciā redegit: & Herodes q; regnabat in chalcide morit̄. CAP. IIII.

Nter hæc autem unus de his militibus qui cum patribus erant educens gladium. Com-
 miliones inquit quibus perturbati causis patricidia perpetrare cupimus imperatorem
 i aduersus propinquos nostros Claudium secutos maxime cum habeamus imperatōrē
 quem in nullo culpāre possimus: & ad quem cum iustis magnis allegationibus: quam
 cum armis egredi debeamus: Hæc dicens per mediam egressus est curiam: omnibus se
 militibus consecutis: hoc exemplo optimates deserti in magno metu esse cœperunt: ac deinceps ui-
 dētes sibi aduersionem tutam non esse iter secuti militum ad Claudiū transferunt: occurrebant autē
 eis pro muris nudatos gladios ferētes hi qui fortunæ regis ambitiosius adulabant: & pene accidit
 ut progressi quinq; interficerentur: ante scilicet quam militū impetum Cæsar agnosceret: nisi præcur-
 rens Agrippas imminētis ei facinoris periculum nunciasset: dicēs quoniam nisi cohercuisset exerci-
 tum iam in sanguine ciuium furētem confestim missurus esset omnes per quos conspicuū esset im-
 perium: fieretq; solitudinis imperator. Hæc audiēs Claudius continuit militum impetum. Suscepit
 autem in castris adueniētem senatum: & indulgēti honore complexus: egressus cum patribus con-
 festim obtulit deo uictimas: ut mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoque protinus mu-
 neratur regio patrimonio: omnia adiiciens ei: etiam illa quæ augustus Herodi donauerat: tra-
 contiden scilicet & auraniden. Præter hæc autem aliud quoque regnum quod Lysaniæ uocabat̄
 tur. Et populo quidem donationem hanc per edictum uindicauit. Patribus autem præcepit: ut
 incisæ æris tabule in capitolio collocarentur. Donat autem ei etiam fratrem suum Herodem qui ge-
 ner eiusdem erat Beronici iūctus regione Chalcidis. O pinione autem celerius agrippe dati regni
 census maximus effluebat: qua sane pecunia non ille in rebus exiguis abutebatur: sed talem murum
 hierosolymis circumdare cœpit: qualem si potuisset absolui inefficacem prorsus obsidionem Roma-
 nis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleteret opus decessit in Cæsaria. Regnauit aut̄ annis
 tribus. Ante quoq; cū Tetrarchiam regeret: aliis tribus annis tenuerat potestatē. Reliquit uero filias

quidem tres de Cypri natus: Beronice, Mariannem atq; Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge nomine Agrippam: qui non nimis parvulus erat. Tunc claudius regnum eius in prouinciam redegit in cuius procuratore missus est Cuspius Fadus. Post hunc autem Tyberium Alexandrum: qui nihil de consuetudine patrie immutantes gentem in pace tenuerunt. Post hæc uero & Herodes qui regnabat in Chalcide decessit. Relinquens de sorore sua Beronice filios duos: Beronicianum Hyrcanum: de priore autem Mariannæ Aristobulum: cuius frater mortuus fuerat Aristobulus priuatus: relicta filia Iotapata: hi quidem erant sicut supra dixi liberi Aristobuli: qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi de Mariannæ: quos ipse patres interfecit. Alexandri autē posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Post obitum Herodis qui in Chalcide regnauit: Claudius Agrippam filium Agrippæ regem instituit. Cumanus curam accepit alterius prouinciæ: unde inter Iudæos oritur multi tumultus in die festi azymorum: populus in fugam se conuertit: & propter egressum de constipatione. xxx. milia hominum consumpta sunt.

CAP. V.

Post obitum autem Herodis qui regnauit in Chalcide Claudius Agrippam filium Agrippæ in auunculi sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus: sub quo oriri coeperunt tumultus: & denno Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolyma stante legione romana super porticulum templi armati quippe milites semper custodiebant festos dies: ne quid conuenientes populi nouare auderent. Unus ergo e militibus reductis turpiter uestimentis indutis posteriora sua obuertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum uocem emittens similiter succlamauit. Ob quod factum tota coepit multitudo conquerere ut circumstarent Cumanum ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes: & quasi natura apti ad seditiones mouendas in litern grauissimam prosiliebant: hi continuo quippe saxa lapientes percutiebant milites. Tunc uertit Cumanus ne totius in eam uulgi impetus fieret plures euocauit armatos: qui cum essent porticibus iam missi metus grauis incidit Iudæis. Statimq; in fugam uersi relicto templo refugere coeperunt. Tanta autem peregressus de constipatione obtritio facta est: ut concussione inuicem super. xxx. milia hominum consumpta sint. Facta est autem uniuersæ genti luctuosa festiuitas & plangens per domos singulas personabat.

Insurgunt tumultus atrocitanti: unde quidam p Cumanum captantur: libri legis p militem quædam comburantur: accensi Iudæi ex hoc conqueruntur apud Cumanum: adiudicatus est ille ad supplicium ex hoc populus quieuit.

CAP. VI.

Veceffit autem huic calamitati atrocitanti tumultus. Iuxta Bethoro quippe circa assensum publicum Stephanus quidam seruus Cæsaris suppellestem quadam uehebatur: ab irruentibus direpta latronibus est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos qui in proximis uicis essent: uinctos ad se adduci iussit: denuntians: ut conquisitos latrones in uincula coniicerent. qua occasione quidam militum in uico aliquo libros sacre legis ostensos discidit atq; coibussit. Iudæi at quasi tota religionem inflammatam uiderit undiq; confluerunt: & uelut machinamento aliquo ita ut superstitionis attracti oēs ad unam euocationem ad Cumanum Cæsariam concurrunt precantes ut militem qui ratam contumeliam deo legiq; eius intulisset: non relinqueret impunitum. Ad hæc enim ille uidebat multitudinem neq; quieturam nisi aliquid esset satisfactione sedata. adiudicatum militem p mediu populū: ad supplicium iussit adduci: sicq; Iudæi placatis animis recesserunt.

Conflatus oritur inter Galilæos & Samaritanos: quidam Galilæus ad festiuitatem ascendens iter fecit: Cumanus ad sedationem mittit pcatore: Hierosolyma audito homicidio uulgas in impetum in Samariam irruit: Cumanus accurrit cum ala militum: multos interfecit princeps Hierosolymæ precatur ut ab incepto desistant Iudæi tandem eorum precibus acquiescunt.

CAP. VII.

Enuo at Galilæos & Samaritanos conflatus exoritur. In uico enim quæ Gemam uocant qui est in magno Samariæ agro positus: quidam Galilæus de numero Iudæorum: ad festiuitatem ascendens interficit. Ad quod factum multi ex Galilæa regione conuenerunt ut cum Samaritis cōfligeret. Hæc at nobiliores conuenerunt in Cumanum rogantes: ut anteq; grauis calamitas oriret transiret in Galilæam: & in eos qui auctores essent homicidii uindicaret. Cumanus his negotiis quæ habebat in manibus postponens illos: petitiones sine affectu precatores emisit. Nunciato igitur homicidio hierosolyma omnis multitudo commota est: relicta diei solennitate in Samariam uulgas impetum fecit sine duce: ne cuiquam principum suorum retinere acquiescentes: atrocitatio at eorum & tumultu quidam Dinei filius Eleazarus & Alexander præerat: qui in Acrabatene regione conterminos irruentes promiscuam dedere cadē a nullius ætatis exitio temperantes: uicos at inflamauerunt. Cumanus at hæc audiens adduxit secum unam equitum alā quæ uocatur Sebastenorum ut auxilio his qui uastabantur esset: sicq; eorum multos qui Eleazarus erant secuti cōprehendit: plures quoq; interfecit. Ad reliquam at multitudinem quæ in uastandos Samaritanos fines irruerunt: principes gentis de Hierosolyma concurrerunt: optiq; cilicis: & aspersis cinere capitibus precabantur: ut ab incepto desisterent: nec pp exercendam in Samaritas ultionem ad hierosolymæ pncipem Romanos commouerent: mi-

D D

sererent at patriæ suæ atq; templi filiorū & cōiugū ppiæ: neq; oīa piter ī discrimen adducerēt. Neq; ob unius Galilææ vindictam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudæi a negotio recesserunt.

Fuerunt his temporibus multa latrocinia Samaritarū primates accedunt ad Numidium Quadratū. cōquerentes de huiusmodi latronibus cōueniunt & nobiles Iudæorū deferentes: distulit Domitius iudicium: Liddam uenit audiens iteq; querelas Samaritanorū quosdā percussit securi: quosdam dele gauit: Cumanus uidetur Romam p̄fisci de reddenda ratione administrata puicia apud Claudiū ex Samaritis tres interficiuntur: Cumanus iubetur ex urbe discedere. CAP. VIII.

Vlti at per idē tempus in latrocinia conspirabant: sicut uere solet insolentia cœscere reb⁹ quietis: per quæ oēm regionem agebant rapinæ: & audaces quiq; reliquis uim afferebāt tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum qui Syriam puinciam pcurabat Tyrum uenerunt uindicari de his qui regionem eorū deprædati fuerāt postulantes. Præsto at fuerant et Iudæorū nobiles: & Ionathas filius Ananiæ princeps sacerdotum obiecta diluens al legabat: initium quidem tumultus samaritas fuisse: qui primi homicidiū ppetrassent: cām tamē calamitatum postea secutæ præbuisse Cumanū: qui inter principia in auctores cædis nolisset ulcisci tunc Quadratus utrāq; partem interi distulit dicēs. Quoniā cū ad ipsas regiones uenisset diligēter singula inquereret: deinceps uero pcedens Cæsariam oēs quos Cumanus uinctos reliquerat ī crucē sustulit. Inde cū Liddam uenisset denuo audiuit Samaritanorū q̄relas & Iudæorū decem & octo uiros quos cognouit pugnæ fuisse p̄cipes securi percussit: duos at ex Sūmatium pontificum sacerdotem Ionatham & ananiam eiusq; filium Ananū: & nōnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsare destinauit similiter autē & Samaritarū nobilissimos quosq;. Præcepit quoq; Cumano & Celeri tribuno Romā nauigare reddituros Claudio rationem p his quæ in regno gesserant. His ita cōpositis a Lidda ascēdebat Hierosolymam & inueniens multitudinē festiuitatē azymorū celebrantem sine ulla cōturbatione Antiochiam rediit. Romæ autē Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorū: ad e rat autem agrippas Iudæorū causam magna intentione defendēs: siquidē & Cumanū multi potentum oderant pronuntiās aduersus Samaritas tres eorū nobilissimos iussit Interfici. Cumanum autem iussit urbe discedere. Celerem uero tribunum uinctū Hierosolymam mittens Iudæis ad supplicium dedit ut per urbem tractus capite caderetur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem destinauit ad Iudæos qui & eorum puinciam cū Samaria & Galilæam & Peræam curaret. Agrippam uero de Chalcide in regnū magnū trāstulit: adēs ei illā quoq; puinciam q̄ felici fuisset. Erat at ista Trachonitis & Bata nea & Gaulanitis. Addidit autem regnū etiam Lyſaniæ & Tetrarchiam quam Varus rexerat.

Nero succedit Claudio: fratrem matrē & uxore interfecit: ad Histriōnū opera se cōuertit. CAP. IX.

P̄se autem per annos tredecim: menses octo: dies triginta administratio Imperio decessit i successorem regni Neronem relinquens: quem suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium coartauerat: & quidem cum legitimū haberet filium Britannicum ex Messalina natum priore scilicet coniuge: & Octauiam filiam: quam ipse priuigno collocarat Nero. ni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinē felicitatis: & opus abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum atq; uxorem matremq; interfecerit. Post quos in omnes proximos immanitatem suam cōuertit: atq; ut ad ultimum per amentiam ad histriōnum opera scenamq; peruenerit: quoniam scio esse & narrationem molestam tacitus præterire melius puto. Conuertat autem ad narranda: quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt.

Aristobuli filius regnat in armenia: augetur regnum agrippæ residuum Iudææ felici creditur: hic Eleazarum depræhēdit mittitur Romam cum multis aliis: insurgit nouum genus latrocinantium. sicario: insurgunt quædam sectæ hoīum q̄ cōsiliis & Hypocriti hoīes deciperēt. CAP. X.

Inorem igitur armeniam regnandā Aristobulo dedit Herodis filio. Regno at agrippæ m quattuor urbes addit cum agris ad singulas pertinentibus in Peræa scilicet regione Abilam & Iuliadam: in Galilæa autem Taricheam & Tiberiadam. Reliqua autem Iudææ festi ei procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum: qui per uiginti annos regionem deprædatus: aliosq; multos cepit: uinctosq; Romam direxit: aliorumq; quos ī cœcem sustulit latronum: uel in communione sceleris depræhensos: popularium fuit pene immunerabilis multitudo. Sic enim regione purgata aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebarur: Hi autem sicarii uocabantur. Die clāro & in media ciuitate passim quosq; interficientes. Potissimum uero diebus festiuis immiscebantur uulgo: & sicas sub ueste gestantes. His diuersos quosque interficiebant ac deinceps collapsis hominibus illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant: diuque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebātur: atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem optinebantur. Circūspiciebant autem eminus quosq; appropinquantēs: & neq; amicis suis fidere poterant: dum tantum in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficiebantur. Tanta erat latrocinantium temeritas & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est cæde quidem

abstinentium : sed consiliis magis impiorumque pars non minus q̄ ficiationum felicem urbem statim corruptis seductores quoq; homines & circūuentores sub spem religionis nouandis rebus uulgus in sanire fecerunt nam in solitudines egrediebantur p̄mittentes deū signa eis ostensurę libertatis. Cōtra quos Felix uidebantur quippe semina defectionis esse : mittens equites atq; pedites armatos magnam multitudinem interfecit.

Aegyptius quidam pseudo propheta congregat. xxx. milia hominū Hierosolymam uult ascendere : Felix cum quibusdam armatis eos depellit & fugati insurgunt quidem magni qui tentant reuocare populum a seruitute Romanorum insurgunt tumultus in Cæsaria inter populum scilicet Iudæum & Græcum : Felix nequius pacare ex utroq; nobiles ad Neronem mittit. Succedit Festus Felici qui plurimos latronum interfecit.

CAP. XI.

Aiore autē plaga Iudæos afflixit aegyptius quidam pseudo propheta : adueniens quippe in provinciam magus cum esset prophetę opinionem sibi arrogans. xxx. ferme milia hominum congregauit quos uana seductionē deceperat : & circūducens eos de solitudine in montem qui uocatur oliuę : inde Hierosolymam nitebatur ascendere : depulsoq; Romanorum præsidio in populares exercere dominationem : utebatur sane stipatoribus qui ad factus conuenerant præuidit autem eius impetum Felix : & occurrēs cum ipsis Romanis armatis quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iunabat iniit conflictum. Et aegyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cū ipso fuerant cōprehensi atq; uinculis traditi sunt. Reliqua uero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis porro his etiam sicut in agro corpore : rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti multis afflictionem inducebant : & quasi ad libertatem uocabant : mortem aptissimam cōminātes his qui Romanorum principatui obedire uolissent : ut uel reluctantes auerterent eos qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo bipartitam regionem diripiebant quorumq; potentium domos eosque insuper trucidabant in flāmas abant etiam agros ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleteretur. Et hæc quidem pugna indies grauius augebatur. Alter autem tumultus ortus circa Cæsariam inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabant & Syrios commotione facta. Hi siquidem poscebant ut eorum fieret ciuitas Iudæam eius fuisse conditorem dicentes erat autem rex Herodes. Aemuli uero conditorem quidem cōfiterentur Iudæam ipsam uero ciuitatem fuisse gentilitum uindicabant. Neq; enim illic statuas & fana potuisse constitui si ad Iudæos eam cōditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterq; iurgabat. Procebat autem usque ad arma contentio : & quotidie ad confligendum audaces quiq; partis alterutę proficiebant. Neq; enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suę poterant : & Græcis turpissimum uidebatur Iudæis inferiores uideri. Præstabant autē hi quidem diuitiis & corporum uiribus. Græci uero auxilio militum : magna siquidem pars Romanę manus de Syria illo fuerat congregata. Et quasi cognati ad auxiliandum parati erant Syris. Præfeti atq; militem curabant comprimere tumultum : & pugnaces quosq; comprehendentes saureis ulciscébantur ac uinculis. Neq; tunc supplicia comprehensorum impedimētum aut timorem reliquis inferrebant immo magis hoc ipso seditionis irritabatur argumentum : tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosq; urbe discedere non parentium autem immixtis militibus interfecit non paucos quorum etiam substantiæ direptę sunt. Post hæc quoq; cum uideret seditionem manere nobilēs utriusq; partis elegit : & suscepta legatione misit ad Neronem pro his quę sibi competere arbitrabantur acturos. Successit autem ei Festus : & hos qui maxime infestabant provinciam sollicitę persequutus latronum plurimos comprehendit atq; interfecit.

Albinus fit successor Festo qui fauit latronibus : & postea Cestius Florus qui ita se gessit ut multi eoacti sint relinquere patriā ob publica latrocinia & rapinas suas.

CAP. XII.

Eum successor huius Albinus non eodem more negotiis præfuit. Neq; enim fuit aliquis malignitatis species quam ille præterierit. Deniq; non solum ciuib; sarabatur : & diripiebat substantiam singulorū : neq; solum tributorū additamentis in cōmune gētem grauabat : sed etiam quos ob latrocinia uel decuriones ciuitatū cōprehenderūt uel quia prioribus iudiciis in custodiis erāt : relictī accepta a cognatis eorum pecunia liberauit. Et his solum qui nō dedisset in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idē tempus eorum quoq; qui res nouare cupiebant in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sane qui erant opulenti Albinum largitione redimebant : ut eis tumultum mouētib; nō indignaret. Pars atq; popularis q̄ non satis gaudebat q̄ te Albini participibus iungebat. Vnusquisq; improborū cohorte ppria circundatus ipse q̄dem quasi princeps latronum : & tyrannus eminebat. Stipatoribus uero suis ad direptionem mediocriū abutebatur. Ita fiebat : ut hi quidem quorū uastabatur domus tacerent. Illi autem qui extra incommodam steterant metu ne similia paterentur querelis deterrebantur nimio & officiis ambiebāt eos quos cōstabat dignos esse suppliciis. In cōmune atq; oīum fuit intercepta fiducia. Et erat tunc multiplex dominatio : & semina captiuitatis futurę iam ab illo tempore spargebantur. Cum sane eiusmodi morum fuisset Albinus : tamen succedēs ei Cestius Florus optimum eum p̄ comparisonem sui fecit uideri. Ille siquidem plura occulte & cum fraude nocebat Cestius uero iniquitates suas i uniuersam gentē

tam palam quam si gloriaretur exercuit. ac uelut non ad regendam provinciam sed ad damnatorem totius poenas carnifex missus neque rapinarum ullum morem nec afflictionum prætermisit. in miseriis autem crudelissimus erat in turpibus uero impudentissimus neque enim quis illo amplius offendit fallacia ueritatem neque commentus est callidiores nocendi uias. Hinc siquidem uirum illatis dispendiis lucta querere exiguum uisum est: sed totas simul dispoliauit urbes & lates populis inferebat solum non uoce per totam regionem edicens liberum esse omnibus latrocinari dum ipse prædæ acciperet portionem. Denique ob illius auaritiā contigit totam pene deserti regionem: ita ut plurimi sedes patrias relinquentes ad externas provincias commigrarent donec at in Syria Cestius Gallus præciā regebat neque ausus quispiam Iudæorum est aduersum Florum ad eum mittere legatos. Cum uero in stante æzymorum solennitate ipse Hierosolymā uenisset occurrens multitudo quæ facile tricies centum milium fuit precabatur ut gentis suæ calamitatibus subueniret: & pestem illam provinciæ Florum: ut eiceret clamitabat. Qui tantum cum sub populi ore esset & Gallo assisteret: non solum nihil mouebatur sed uoces illas etiam deridebat. Cestius tantum compescens impetum populi: & edicens quod deinceps placatiorem esse Florum redderet: regressus est antiochiam. Deduxit autem eum usque ad Cæsarem Florus illudens mædaciis & Iudæorum genti bellum sedulo cōminiscens: quo scilicet solo iniquitates suas occultum iri posse credebat. Pace siquidem permanēte habiturum se apud Cæsarem accusatores. Iudæis uero defectionem negotiatus fuisset maiore ut quæ malo abducendam a se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens a Romano abrupteretur imperio sedulo in diem augebat calamitates.

Fit questio in Cæsaria inter Iudæos & Cæsarienses de Synagoga Iudæorum quia impediēbant ad illuc accensum: Iocundus qui erat præfectus equitum pergebat sedare tumultum: recedunt Iudæi in Nabata cum libris legis primates Iudæorum ad Florum accedunt conquerentes: quos iubet uinciri propter ablationem librorum legis: ex hoc oriuntur iurgia maxima apud Hierosolymas accusatur Florus & eius timore populus effugit: Florus indignatus sedens pro tribunali militibus præcepit ut Forum uenaliū diriperent: unde multi interfecti & spoliati & domus omnium dirutæ sunt.

CAP. XIII.

P Er idem tempus apud Neronem Cæsarienses uictores extitere. Decretumque istud cōtestantes litteras attulerunt: per quæ hoc bello iudaico dabatur exordium. Duodecimo scilicet anno regni Neronis: septimo decimo autem regni Agrippæ mense maio. Ad magnitudinem autem excitatorum de eo malorum: nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsaria siquidem habitantes Iudæi habebant Synagogam: prope agrum cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis & frequenter quidam egerant: ut ad illorum ius illa possessio iungeretur: multis partibus maius premium quam res meruerat offerentes. Dominus autem loci non solum preces eorum desepisse contentus. Sed ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernaculum ita ut angustum eis transitum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum profluentes ædificationem uetabant. cum uero Florus hos a prohibendo cohiberet: non habentes Iudæorum nobiles quid agerent inter quos erat Ioannes Telones issestunt Florum oblatione octo talentorum: ut ædificationem uetaret. Ille at ob capiendam tantummodo rem promittens se cūcta factus: accepta pecunia statim de Cæsaria egressus est: abiitque in Sebastem: seditioni tribuens facultatem quasi qui pugnae spacium Iudæis primatibus uendidisset. Sequenti autem die quæ apud Iudæos Sabbathum est: cum plebs ad Synagogam coisset seditiosus quidam Cæsariensis uas famulum ante ingressum eorum: ponens alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit & legem suam quippe contumeliā pertulisse locum ipsum dicebant fuisse pollutum. Pars at Iudæorum quæ erat constantior atque moderatior denuo iudicibus esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentis Iudæi effundebantur in litem. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensi tumultuosiores. Ex consilio quippe directus fuerat qui pro Synagogæ foribus immolaret. Sicque continuo ex pugna commissa. Interueniens autem Iocundus: qui ad prohibendum erat relictus præfectus equitum. uas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri & tumultum sedare pergebat. cum uero superatus esset præ Cæsariensium uiolentia Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabata (regio quædam eorum hoc nomine appellatur: dirempta Cæsaria stadiis sexaginta) Primates at eorum duodecim cum Ioanne in Sebaste ad Florum uenerunt: de his quæ acciderant conquerentes: & ut auxilio esset rogabant: quamuis reuerenter tunc eum de octo talentis admonentes. Ille uero illico comprehensos eos uinciri iussit: arguens cur leges de Cæsaria auferre ausi fuissent. Pro hoc igitur apud Hierosolymas grauissima iurgia nascebantur. Verumtamen adhuc indignationem suam frenabant. Florus uero quasi ad hoc operam suam locasset: ut bellum inflāmaret: militem ad sacrum thesaurum ut inde decem & septem talenta auferrentur: quasi eam pecuniam ipse Cæsaris flagitaret. Tunc uero statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum maximis uocibus nomen Cæsaris appellabant: ut a tyrāide Flori liberarentur: orantes. Quidam autem seditiosorum in Florum maledicta iacebant ultimam: & canistrum circanferentes stipem eius nomine postulabant: quasi inops & miserimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil est a cupiditate deterritus: sed multo.

magis ad depradandum irritatus est. Deniq; cum debuerat Cæsariam ueniens igne belli illic nascē
 tis extinguere: causaq; tumultum submouere: pro quo et pecuniam acceperat pactus: tantum cum
 exercitu equitum atq; peditū Hierusalem contendit ut Romanis ad quæ uolebat uteretur ac timore
 & minis urbem nudaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens obuam militibus processit: cū
 solitis utiq; fauoribus & Florum honorare officiis paratus. Ille uero præmittens cū equitibus. L. cē.
 turionem noīe Capitonem discedere eos iussit. Neq; eum in quē tam graua maledicta iecissent: fal-
 so denno honore deluderent. Oportere quippe eos si uiri sunt fortes animisq; constantes etiam in
 p̄sentem effundere contumelias: nec solum eos in uerbis sed et in armis amorem libertatis ostende-
 re. His dictis exterrita multitudo simul etiam equitibus: q; cum Capitone uenerant in medium uul-
 gus irruentibus diffugerūt: antequā Florum salutarent: aut militibus officia cōsuea redderent. Di-
 scedentes igitur in domos cū metu atq; humilitate puigilem duxere noctem. Florus aut tunc qdem
 deguit in regia. Postridie aut aduersum eos extructo tribunali sublimis refedit: cōuenientesq; sacer-
 dorum principes & ciuitatis uniuersa nobilitas astiterunt tribunali. His præcepit Florus: ut oēs q; ma-
 ledicta in eum succlamassent protinus dederent edicens in ipsos esse: nisi eos produxerint uindican-
 dum. Ad hæc respondent iudæi: populū quidem pacifica quæq; sentire: illis uero qui errauissent in
 uerbis ueniam conferendā postulabant. In tanta siquidē multitudine nihil esse mirandū offendi alī
 quos temerarios: & per ætatem insipientes: esse aut impossibile eorū qui deliquerūt discriminē agitari:
 cum & singulos nimirum poeniteat: & per timorem ad negandū sint parati. Debere tantū illum si
 consuleret gentis quieti: & uellet Romano imperio seruare urbē. Magis pp multos innoxios dare
 ueniam et paucis delinquentibus quapropter paucos delinquentes improbos perturbare multitu-
 dinem tantū bonorū. Ad hæc uero ille magna indignatione inflāatus militibus exclamauit: ut fo-
 rum uenialium quod erat in superiori parte diriperent: ac passim obuios trucidarent. Illi uero ad lu-
 cri sui cupiditatem addita auctoritate rectoris: non solum illū diripuerūt locū in quem fuerant imis-
 si: sed in uniuersas insilētes domos interficiebant habitatores. Fuga aut erat per angiporta oīa & cæ-
 des eorū qui comprehendebantur: directionis quoq; nulla species p̄mittebatur. Multos autem etiā
 nobilitū comprehendentes adduxerunt ad florem: quos ille uerberibus laniatos ī crucē sustulit. Deniq;
 oīs numerus illo interfectorū die cum paruulis: & mulieribus neq; n. lactantibus pepercerant fuit du-
 centi & xxx. grauiorem aut faciebat calamitatem uideri nouitas Romanæ calamitatis: q; n. nemo
 unquam prius tunc Florus ausus ē: ut uiros. s. equestris ordinis pro tribunali flagellis caderet ac pa-
 tibulis affigeret. Quoq; & si origo Iudæa tamen romana dignitas erat.

Rex quidam Agrippa alexandrum proficiscens inuenit germanam suā Beronicem: uidens iniqui-
 tatem militum misit ad Florū ut a sede desineret: qui uoluit imo peiora operatur uenit Hierosolymam
 & uota deo exoluit: regina uero Florum precatur.

CAP. XIII.

Et idem tps rex quidam agrippa alexandriam profectus: ut alexandrum qui Aegyptū
 procurabat: missus a Nerone iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Beroni-
 cem Hierosolymis inuentam & iniquitatem militum uidentem grauis pro hac angor
 inuaserat: & frequenter quidam præfectos equitum suorū: custodes corporis mittens ad
 Florū precabatur: ut a cede desineret. Ille uero neq; in multitudinem interfectorū: neq;

in nobilitatē p̄catrix: sed tantum in lucra sua: quæ de rapinis congregarentur aspiciens contem-
 p̄sit annuere. impetus autē militum in reginam efferatus est. Non solum quippe sub oculis eius ob-
 uios quoq; multabant: sed etiam ipsam nisi confugisset in aulam interfecissent. ibi autem peruigilē
 noctem cum intenta custodia egit uerens utiq; irruptionem militum. Venerat aut Hierosolymam
 ut uota deo solueret. His enim qui morbo uel aliis necessitatibus implicantur mos est orare p̄ trigin-
 ta dies antequam imolent hostias abstinere quoq; uino & capillos radere. Quem morē Beronice
 Regina exercuit diebus: Nudipes et ante tribunal stetit deprecās Florum: & præter quod nullo ho-
 nori habita est & etiam de uita sua periclitata est.

Multitudo clamat contra Florum: primates sedant multitudinem Florus uidens multitudinem
 sedatam nouam querit insurgere discordiam: multi occiduntur per Romanos sed desperatione du-
 ctus populus irruit in Romanos: quos expulit ex urbe: uidens Florus nihil posse agere ab urbe digre-
 ditur Cæsariam uenit.

CAP. XV.

Aec autem facta sunt sextodecimo die mensis Maii. Postridie autem conueniēs multi-
 tudo in forum quod erat in superiori parte ciuitatis confluens magnis clamoribus de
 his qui interfecti fuerant querebantur. Potissimum autem inuidiosæ in Florum uoces
 erant q; ueniri primates quiq; & p̄tices disruptis uestibus & uiritim singulos compræ-
 hendentes postulabant: ut ab his uerbis quoq; causa mala tanta pertulerant desinerent
 neq; in maiore indignationem Florem mouerent. Sicq; sedata est multitudo: tam reuerentia precandi-
 tum quā spe q; nequaquam Florus ultra in eos sæturer. ille aut uidens multitudinē esse sedatam an-
 gebatur: & denuo eam inflāmare cupiens p̄tifer cū nobilibus aduocauit. itaq; unum ait argumētū
 fore q; nihil ulterius denouandis rebus populus cogitaret. si obuam procederet militibus de Cæsa-

DD iiii

ria uenientibus. ueniebāt autē duæ cohortes: qui cum uocasset populum ad occurrendum mandat centurionibus: ut nullam salutationē redderent obuiantibus iudæis: Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti statim in eos uteretur armis. Pontifices ergo collectam multitudinem in templo precabantur ut occurrerent romanis & ante grane incōmodum cohortes solēniter salutabant. His hortationibus seditiosi quique annuebant: & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc uero & oīs sacerdos omnesque leuitæ sacra uasa proferentes: ornatumque templi citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procedebant ante multitudinem: & obnixissime precabantur ut illum templi honorem custoditū esse uellent: neque ad direptionem uasorum sacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem uidere ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus & pectora diruptis uestibus nuda monstrantes nominatim singulos quosque nobilium compellere: ac denuo in cōmune multitudinem precari: ne ob modicum peccatum patriam suam proderet his qui direptioni eius inhiarent. Quam. n. utilitatem uel militibus esse de iudæorum salutatione tribuendam? uel illis quæ acciderant correptionem si in præsentī prodire cessassent. Ac contra si officiose susceperint solenniterque uenientes auferri Floro occasionem pugnae: ipsos uero saluare patriam suam & providere. Ne quid ultra quam pertulerāt experirentur. His addunt quoniam paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur quo magis ad pacificum consilium sua debuerint auctoritate transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes: etiam ipsos seditionis auctores: quosdam quidem minus quosdam autē sui reuerentia mittigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente militibus obuiam prodierunt. Iamque cōminus factos salutauerunt. Illis autem nihil respondentibus seditiosi iudæorum aduersum Florum cuius hæc fierent consiliis succlamauerunt. Cōfestimque milites comprehendentes eos cedere sustibus adhorti sunt: ut in fugam uersos persequentes equis res proculcabant. Corruebant autē multi quidem cū a Romanis caderentur: plures autem cū se mutuo propellerent. In ipsis autē portis grauis facta est compressio: & unoquoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium uero erat durus interitus. Suffocati enim atque conflati miseri disperibant: & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebant. iruebant autē pariter milites imoderate eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum quæ Bezetham uocatur detrudebant multitudinem transire cupientes: ut Antoniam & templum obtrinerent. Quos etiā Florus consecutus eduxit de regia eos qui secum erant: & in arcem transire nitentibus. Frustratus tunc est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos populus repugnauit & per teستا euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cū superne sagittis uincerentur uenientibus: nec possent defendere multitudinem quæ per angustos ardebatur ingressus: ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autē uerentes ne superueniens denuo Florus templum occuparet per Antoniam ex templo ascendentes porticus ad templum per Antoniam continentes interciderunt: quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cū diuinis inhiaret thesauris proque hoc in Antoniam transgredi niteretur: ubi intercisas porticus uidit: ab impetu conqueuit. Et conuocatis sacerdotum principibus: curiam se quidem ait urbe digredi: præsidium tunc apud eos relinquere quantum ipsi uoluissent. Ad hæc illis respondentibus nihil nouandum fore si unam tantū relinqueret apud eos cohortē. Dum tantum non illam quæ cum ciuibus paulo ante conflixerat ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus insensum: cohortē sicut precabantur mutata cum reliqua manu Cæsariam regressus est.

Florus non cessans iudæos apud Cestium accusat de defectione dirigitur tribunus Neapolitanus ad hæc inuestiganda suscipitur a iudæis benignissime: & conqueruntur de Floro cognita in humanitate Flori: uulgus uult legatos fieri ad Neronem de crudelitate Flori. CAP. XVI.

Liud autem denuo pugnae consilium comminiscēs rettulit ad Cestium: & iudæos defectionis criminatus impudenti mendacio illos perpetrasse dicens quæcūque eos pertulisse constabat. Nec sane principes hierosolymorum tacuerunt: sed & ipsi & Beronice ad Cestium de his quæ inique in urbe egerat retulerunt. Ille autē susceptis litteris partis utrisque quod facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem uidebatur cū exercitu in iudæam Cestium ire debere: & aut uindicare defectionē si fuisset admissa: aut magis fidos reddere iudæis: eorumque accolis. Ipsi tamē magis placuit aliquē de suis pires: qui & negocia & consilia iudæorum possit ei fideliter nūciare. Direxit eo tribunum Neapolitanum qui ab alexandria reuertēti agrippæ circa samniam occurrenti: uel a quo fuisset directus uel ob quas causas indicat. Quo loci iudæorum et pontifices reliquique nobiles eorumque curia adesse curauerant: ut regem circa. s. officia nouarent. Postea uero quā congrua humanitate coluerunt cōquesti sunt quam potuerūt flebiliter de calamitatibus propriis: & in humanitatē Flori explicauerunt. Quā licet argueret agrippas tamē ut ducis auctoritati competeat inuectionē suam in iudæos transfudit: quorum maxime miserebatur uolens. s. frenare eorum motus: ut per hoc ipsum quod uiderent nihil passi iniuriæ ab ultio desinerēt appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregii erant: & per sua pda desiderabant quietem: intelligebant regis redargutionem

esse plenam benignitatis. Populus aut Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus officio se Agrippam & Neapolitanum suscepit. Lamentabatur tamen interfectos coniuges mulieresque plangoribus reliquos quoque populus ad lamenta conuersus precebat Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Neapolitanos ut ingrederetur urbem uideretque quae essent a Floro gestae: & ita ostendebant forum quidem desertum domosque uastatas. Deiceps uero per Agrippam suaserunt Neapolitano ut is cum uno tantum famulo usque ad Siloam totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis iudeos quidem omnibus aliis parere romanis: soli aut Floro aduersari per magnitudinem in eos crudelitatis. Ille igitur cum circuiret urbem & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneretur ascendit in templum quo etiam multitudinem conuocauit: & plurimis uerbis fide eorum cum circa Romanos collaudasset: multa etiam ad conseruationem pacis hortatus adorauit eum eiusque sancta in eo tamen consistens loco in quo licebat per religionem atque regressus ad Cestium est. Vulgus autem iudeorum ad regem pontificesque conuersus petebat: ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur neque de tanta caede tacentes suspicionem suae defectionis praebere: uisuri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse nisi praeuinentes ostendissent illum esse qui dedisset exordium constabat aut multitudinem non esse quieturam si legationem aliquis impedisset. Ad haec Agrippa ordinari quidem legatos qui Florum accusarent inuidiosum putabat: despicere autem iudeos in bella commotos neque sibi expedire cernebat.

Aduocat contionem iudeorum & constituit in suggestu Beronicem germanam rex Agrippa qui omnes hortatur iudeos ad quietem & patientiam dicens haec non placere Caesari: neque eos posse Romanis obistere: qui toti orbi iam dominantur tandem acquiescit populus: mollesque persuadere ut Floro obediant. quousque successor ueniat. accensa multitudo ex urbe pepulerunt: ipse in regnum discessit.

CAP. XVII.

Duocata igitur contione in xystrum: & in suggestu constituens germanam suam Beronicem in Asamoneorum domo ea siquidem xystro imminerebat contra superiorem partem urbem. Nam xystro templum erat ponte coniunctum eiusmodi orationem habuit. Si quidem non uiderem uos omnes ad pugnam cum Romanis esse excitatos. Neque populi puriorum sincerissimamque pacem uelle sermare. Neque processissem ad uos neque consilere confisus essem: supuacua quippe de utilibus oratio quando omnium habitatorum conspirat ad deteriora consensus. Quomodo uero aliquos quidem aetas: malorum belli nescios facinorosum uero in considerata spes libertatis nonnullos uero auaritia succedit & in confusione rerum capiendum de minoribus lucrum quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur: & non per paucorum improba consilia et boni dispareant existimari oportere ut omnibus uobis in unum coactis ea exponerem quae arbitror expedire. Perstreper autem nemo si non ea audierit quae ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati: licebit etiam post meos monitus manere in pristina uoluntate. Mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio: nisi ab omnibus uobis silentium praebeat. Noni quidem quam multi & iniurias procurantium provincias & praeconia libertatis quali tragice prosequantur. Ego autem antequam discutiam qui sitis & contra quos pugnam suscipere tentetis primum separabo causas quas connexas putatis. Si enim uiolatores uestrorum cupitis ulcisci: cur libertatem magna laude sustollitis? Si uero istud ipsum seruire intolerabile ducitis superflua est aduersum rectores querela. Et illis siquidem uel moderatissime agentibus nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim & uidete quam exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum considerata sunt crimina. Colere siquidem officiis non exasperare oportet iurgis potestatem. Cum uero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis: aduersum uos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quae ante Claudio: & cum quadam uerecundia nocebant palam uos confidenterque populantur. Nihil autem ita plagas coherceret: ut patientia & uiolatorum quies quae uigilantibus indicat pudorem. Fac autem eos qui a romanis in provincias dirigantur esse grauiter molestos. Non tamen etiam romani omnes uiolant nos: neque ipse Caesar aduersum quem pugnam uultis. Neque enim ex praeccepto illorum improbus ad nos quisquam uenit: neque possunt illi quae in oriente geruntur positi in occidente conspiciere. Sed neque facile ea quae hic fiunt illis audiuntur. Est autem importunissimum & propter exiguas causas tantis: & ea de quibus querimur nescire sibi uelle configere. Et quidem nostrorum criminum cito erit futura correctio. Neque enim unius idem provinciae semper curam tenebit & successores eius credibile est modestiores futuros. Mortu autem semel bellum neque deponere facile est absque magnis calamitatibus neque sustinere. Libertatis uero dona sitientibus prouidendum atque certandum est ut principio non ea careant. Molestia enim est nouitas seruitutis quam ne utique subeas iustum suscipi certamen uidetur. Qui uero semel subiectus est & deinceps deficit contumax magis seruus quam amator libertatis ostendit. Tunc igitur oportuit omnia agere ne susciperetur Romani cum in provinciam Pompeius intraret. Maiores uero uestri eorumque reges pecunia corporibus alio multo uobis meliores exiguae parti uirtutis Romanae obistere neque uerunt: Vos autem qui haereditariam obedientia suscepistis rebus autem omnibus ab illis qui primi parere quam longis

sine inferiores effis: contra omne Romanum regnum obsistere arbitramini. Et Athenienses quidē qui ob græcorū libertatem patriam suam quondam ignibus tradiderunt: qui superbissimum illū Xerxem per terram nauigantē: per mare uero ambulantē & cuius classē non caperet amplitudo pelagi latiorē aut Europa duceret exercitū. hunc inquam cum una naue fugientē gloriosissime persecuti sunt. Circa paruiam autem Salaminam qui tantas opes Asiæ confregere: nunc tamen seruiunt Romanis: & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedæmonii quoque post Thermophylas & platæas & Agesilaum Asiam perstrutāt eisdem dominos uenerantur. Macedones uero qui adhuc pene libertatem imaginantur Philippum uidere cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium: serunt tamen rerū mutationem & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatē fiducia subnixæ: & multo maiores cesserunt tamen & obediunt. Vos autē soli seruire dedignamini his quibus uideatis uniuersa esse subiecta? Cui militiæ? quibus confiditis armis? Vbi classis uestra quæ peruagetur Romanorū maria? Vbi autē qui expensis possunt sufficere thesauri? Contra Aegyptios fore aut arabas existimatis uos bellum mouere? Non circūspicitis Romanorum imperium? Non metimini uestram imbecillitatē? Nōne scitis uestram ciuitatē a conterminis gentibus frequenter esse superatam? Illos autē uirtus per totum orbem inuicta percurrit: imo etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neque enim sufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates: ad septentrionem uero Ister neque meridiētenus solitudine Libya perstrutata: neque in occidente Gades: sed ultra Oceanum alium quæsierunt orbem. Usque ad Britannias inaccessas prius arma & exercitum transfulerunt. Quid ergo? Vos ne ditiores Gallis: fortiores Germanis: prudentiores Græcis? Postremo plures effis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ uos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicit aliquis seruire molestissimum est. Ac quanto magis id Græcis: qui uniuersis sub sole habitantibus uidebantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes tunc bis temis fascibus Romanorū obediunt. Paribus autē macedones obsequuntur: qui certe multo uobis iustius deberent libertatē tueri. Quid autē quingentæ Asiæ ciuitates? Nunquid non absque ullo præsidio uni tantūmodo rectori parent? & fascibus consulis obsequuntur. Quid autē pergam enumerare Heniochos: & Colchos: & Taurorum gentē: Bosphoranos quoque & habitantes circa ponti litora nationes Mæoticasque gentes? Apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur. Nunc uero militū subiiciuntur tantum tribus milibus: & quadraginta naues longæ in nauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta Bithynia & Cappadocia & Pamphiliorum gēs Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere ualerent. Tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autē Traches quinq; quidem diebus in latum: septē autem in longum cōmeabilem prouinciam possidentes asperioresque multo quam uestra est: ac multis partibus fortiores altissimoque gelu eos qui irruerint retardantem duobus milibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrii usque ad dalmatiam: & Istro tenus incolentes duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi imperus compescunt Dacorū. Ipsi quoque Dalmatæ qui tam multa de libertate conati sunt: sæpiusque captiui sum cū maioribus opibus rebellant. Nunc sub una Romanorū legiōe agūt quietem. Verū tamē si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberēt: Gallos potissimum oporteret assurgere: quos uidelicet tantis munimentis natura cinxisset. Ab orientali quippe plaga alpium montibus a septentrionali Rheno flumine: a meridie Pyreneis montibus ab occidente uero Oceano. Sed tali munitione gaudentes trecentis & uiginti quinque gentibus numerosi fontes antem: ut ita dixerim: felicitatis domesticæ habentes: omnibusque bonis totum pene orbem irrigantes fuerunt: nihilominus uestigiales esse Romanorum: ac felicitatem suam in eorū felicitate reponere. Idque sane ipsum: non per animos: molliem: nec propter ignobilitatem parentum quippe octoginta annos pro libertate pugnauerunt: sed Romanorum admirati sunt hortueruntque cum uirtute fortunam: qua illi plura sæpe obtinuerunt quam bellis. Denique sub mille & cc. militibus seruiant: quibus pene plures habuerant ciuitates. Neque Iberis nascens in agris aurum ad gerenda pro libertate bella sufficit. Neque tantum terrarum marisque spacia. Romanis diremptæ gentes Lusitani: scilicet & cantabrorū arimania: nec uicinus Oceanus: etiam accolis suis fragore terribilis satis fuit uinctibus Romanis: sed ultra columnas Herculis protulerunt arma: & ipsas nubes Pyreneorum montium egressi uertices ditiori suæ subdiderunt Romani atque ita pugnacibus gentibus tantoque ut prædixi spacio diremptis legio in præsidio una satis est. Quis uestrum non audiuit multitudinem Germanorum uirtutem quoque & magnitudines corporum ut arbitror sæpe uidistis. Siquidem ubique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi quidem ita ingentem spaciis regionem incolentes spiritus autem maiores corporibus gerentes & animam quidem contemtrici mortis: indignationes autem uehementiores feris: nunc autem limitem Rhenum habent: & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt: reliqua autem eorum gens uniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate etiam Britannorum muros qui Hierosolymorum confiditis muris. Illos siquidem circūdatos Oceano: & pene nō minorem quā noster orbis ē habitantes Romani nauigantes redegerunt in ditionē suā: quatuorque legiones tantæ magnitudinis

Insulam tuentur. & quid opus est plura dicere? cum etiam Parthi bellicosissimum genus tantis prius populis imperantes & tam magnis opibus circumdati obsides tamen mittunt Romanis: estque cernere sub spem pacis seruientem in Italia præcipuam orientis libertatem. Vniuersis quippe qui sub sole incolunt Romanorum arma uenerantibus uos soli bellum geretis? Neque Carthaginensium confidēbitis finem: qui magno illo Hannibale gloriantes & ex nobilitate Phœnicum stirpe uenientes tamen sub Scipionis dextera corruerunt. Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi neque Marmaridarum genus usque ad Dapsidem protentum neque terribiles etiam audiētibus Syrtis: Nasamones quoque & mari & innumerabilis multitudo nomadum uirtutes impedire Romanos. Sed tertiam partem orbis terrarum: cuius neque numerare quidem nationes facile est quæ. scilicet ab Atlantico mari & columnis Herculis usque ad rubrum mare infinitos numero & locis æthiopes continet: totam tamen susceperunt armis & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt alia quoque uestigalia pendunt. Expensas quoque deuotissimi imperio ministrant. Nihil de his quæ iubentur sicut uos contumeliosam putantes. Equidem una cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus est longe petitis exemplis potentiam explicare Romanam? Quomodo enim possitis deuicina uobis ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cum usque ad æthiopas porrigitur populētiāque Arabiam: contigua quoque sit Indiæ quinquaginta & septingenta centena millia incolarum habens præter Alexandrinorum plebem tamen uestigalia quoque magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet deuotissime penditans: Romanum non dedignatur imperium. Et certe quam magnam stimulum defectionis habens: Alexandriam scilicet multitudine & diuitiis abundantem: magnitudine quoque non imparē. Habet siquidem in longitudine stadia. xxx. in latitudine uero non minus quam decem: tributorum uero multo amplius per menses singulos infert: quam uos toto anno penditis: & præter pecuniam iiii. mensium Romanæ plebi annonam ministrat. Munitur autem undique: aut incomēabili solitudine aut importuoso mari: aut fluminibus aut syluosis paludibus: quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ etiam legiones ciuitati insidentes profundam Aegyptum cum illa macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt Romani sunt. nisi forte quis uestrum spes suas ultra Euphratem porrigit: & Adiabænorum regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum dabunt Parthus tamen sineret. Est siquidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitia & arbitrabitur fœdus esse temeratum si quis de his qui subiecti sunt eius imperio aduersum Romanos in bello procedat. Super est ad diuinum confugiantur auxilium. Verum & hoc apud Romanos. Sine deo quippe impossibile esset imperium tale consistere. Considerate autem quemadmodum hæc ipsa erga ipsam religionem immoderatio: etiam si cum longe inferioribus bellum geratis: tamen ad dispensandum sit uobis difficillima atque eadem transgrediendo offendatis deum: per quæ cum auxiliaturum putatis. Si enim seruetis Sabbatorum consuetudinem: & ad nullum actum moueamini facile profecto capiemini. Sic quippe etiam maiores uestri experti sunt hos dies Pompeio ad bellum destinante in quibus scilicet hi qui oppugnabantur otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriam nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc uobis intentio est: ne quid de patria institutione soluat. Quemadmodum autem aduocabitis ad adiutorium deum si cultum indebitum sponte uioletis? Assumunt autem singuli quique bellum uel diuinæ uirtuti: uel humanis opibus confidentes. Cum uero utraq; hæc quantum ad ipsam pertinet consequentiam deserunt in manifestam utique captiuitatem uolentes pugnare prosiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios uestros coniugesque laniare: & pulcherrimam inflammare patriam. Erupentes siquidem in furorem lucrabimini uel ignominiam superatorum. bonum est o amice bonum est: cum adhuc stat nauis in portu præcauere tempestatem futuram: & non eo tempore quo in medias irrueris procellas ne quicquam trepidare. His siquidem qui in improvisa mala inciderint superest: ut non indigni uel miseratōe uideantur: qui uero se in apertum discrimen iniecerint etiam exprobrationibus onerentur: nisi forte aliquis uestrum æstimet secundum peccata conflictum ire: Romanos autem postquam uicerint mediocriter uobiscum acturos: & non in exemplo aliarum gentium sacram hanc urbem inflammaturus interfecturos autem uniuersum uestrum. Neque enim qui superfueritis armis usquam locum fugæ habebitis: uniuersis: scilicet gentibus: uel iam habentibus Romanos dominos: uel habere metuētib. Periculum autem non solum in uos manebit: sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes iudeos. Neque enim est in toto orbe populus in quo non uestra portio sit: quos certe omnes uobis rebellantibus eade crudelissima diuersi quique conficiant: & propter paucorum uirorum praua consilia: uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem uenia eos qui talia patrauerunt: quod sunt nimirum uestro uitio congregati. Si uero eadē exequi supersederint considerate quam impiū sit aduersum tam benignos arma nouisse. Subeat autem uos miseratio: & si non filiorum uestrorum atque coniugum saltem istius ciuitatis: quæ mater urbiū uestre regiōis uocat. Parcite mœnibus sacris: pœte uenerabilibus adytis: templumque uobis & sancta sanctorum seruare. Neque enim ultra uictores Romani his abstinebunt

quibus primo parentes nullam receperunt gratiam. Propterea autem ego quidem sancta uestra sacrosque angelos dei patriamque communem quando nihil eorum consiliorum quae uobis uiderim expedire subtraxerim nos autem decernentes quae oportet mecum in pace degeris. Si uero protuleritis iras absque me periculis subdemini. His dictis affante etiam sorore lachrymanis et multam partem de eorum impetu lachrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersum Romanos sed aduersum Florum ob ea quae pertulissent pugnam gerere. Ad quos rex agrippa. Sed opera uestra inquit talia sunt qualia aduersum Romanos pugnantium. Neque enim Caesari uestigal dedistis et Antonias porticus incendistis. Sapietis autem causam defectionis. Si et porticus denuo construatis et tributa reddere maueritis. Neque enim Flori hoc praesidium est aut pecuniam Floro dabit. His consulis populus acquieuit : et cum rege ac Beronice ascendentes in templum porticus aedificare adorti sunt. Per uicos et regiones principes decurionesque dispersi uestigal colligebant celeriterque quadraginta talenta. tantum enim erat reliquum redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc tempore agrippas compescuit. Deinceps uero persuadere populo tentabat ut parerent Floro donec successor ei a Caesare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa nec a uerborum in rege contumeliis temperauit sed protinus eum urbe pepulit. Tantumque sunt nonnulli seditionis etiam saxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irrenocabilem impetum et conuenientem quod contumeliis esset affectus. Princeps quidem eorum una cum aliis potentibus misit ad Florum Caesariam ut ipse ex eis eligeret qui de tota regione uestigal exigerent. Ipse uero discessit in regnum.

Quidam eo tpe insurgunt et romanos oēs interficiunt Eleazarus dux militum prohibet Romanos hostias immolare. Nobiles quidam hortantur ne id fiat ad Florum destinant legati et ad agrippam ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem: diuiditur ciuitas in duas partes: quidam nobilium et pontificum cum confugerunt: quidam in cloacis latuerunt.

CAP. XVIII.

Et idem tempus quidam eorum qui bellum maxime monebant congregati irruerunt in quoddam praesidium: quod uocabatur Masada: et occulte eo perualo: Romanos omnes interfecerunt. Alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam filius Ananiae pontificis iuuenis audacissimus dux illo tempore militum persuasit his qui sacrificiis ministrabant nullius munus aut hostia quae non esset de Iudaeorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli semen atque materia. Reiecit siquidem hostias Caesaris quae pro Romano populo offerri solitae erant. Plurimum autem super hoc pontificibus aliisque nobilibus deprecatis ut non praeterirent eum morem quo supplicabat pro regibus. Nihil tamen acquieuerunt non parum quidem et suae multitudini confidentes: robur siquidem omne res nouare cupientium eorum uoluntates inuabat: maxime autem aspiciebant ad Eleazarum: quod per idem tempus ut dixi princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus et pharisaeorum nobilissimis: et uidentes quod grauib. malis pergerent subicere ciuitatem: decreuerunt seditionis animos experiri : et ante portam quae aerea uocatur contionem aduocantes : erat autem in interiori parte templi posita quae respicit ad solis exortum: ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti: et quod tam breuiter bellum patriae commouerent. Deinceps irrationabilitatem causae ipsius arguebant dicentes: maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium: semperque eorum qui foris essent populorum munera suscepisse: et non solum prohibuisse aliquorum hostias id siquidem esse impiissimum: sed etiam eas quae uicerentur permanerent quae ad praesens usque tempus oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma irritarent: et despicerent eorum bella nouum statuere morem religionis atque tunc in periculis etiam ream facere ciuitatem impieratis: uideri siquidem ea sit in qua praeter solos Iudaeos nullus alter imolet externus. Neque ad orandum sinatur accedere. Et siquidem circa unius cuius priuati personam lex ferretur eiusmodi possit nimirum iure nos inhumanitatis arguere. Nunc autem despiciuntur Romani: et iudicatur Caesar prophanus. Unde uerendum est ne qui immolandas pro illis hostias repellunt ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre. Fiatque uere extra principatum ciuitas nisi celerius respiscetes reddiderint hostias: ac priusquam ad eos in quoque contumelia idem tentatum est huius ausus fama perueniat. simul autem ista dicentes producebant in medio scientissimos morum patrum sacerdotes quosque narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quae dicebantur sed neque procedebant in medio altaris ministri ut belli materiam praepararent. Videntes igitur nobiles quique seditionem eo iam processisse: ut eorum non possit auctoritate compesci: et Romanorum armorum periculum se primos esse mansuros in quantum poterant consulentes amoliri causas parabant et legatos quidem ad Florum miserunt quorum erat princeps filius Ananiae Symon: alios autem ad Agrippam inter quos nobilissimi Saulus et antippas et Costobarus erant qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrumque ut cum exercitu ascenderet in ciuitatem et seditionem opprimeret priusquam ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus

nuntius fuit uolensque inflammare bellum nihil respondit legatis. Agrippas autem pariter utrisque parcens. s. deficientibus uel iis aduersum quos bellum mouebatur: uolensque & Romanis conferuare iudeos: & iudeis templum atque patriam ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens misit in auxilium populo equitum tria milia Auranitas Batanzos Trachonitas. Cum his autem erat præfectus equitum Darius: dux uero agminis Philippus iocimi filius. His uero uenientibus optimates quique cum pontificibus: & omni multitudine quæ optabat quietem superiorem occupabant ciuitatem inferiorem siquidem & templum seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & sondis indefinenter utebantur & continuâ erat emissio sagittarum ex utraque. s. parte. Erat autem quando ex insidiis procurrites eominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosorum: belli uero scientia regii pollebant. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere: phanatoresque eius expellere. Seditiosis uero qui cum Eleazaro agebant ut præter ea quæ obtinebant etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies gravis utriusque partis cædes fiebat: & neutri de eo loco quem tenebant depellebant. Deinceps uero adueniente ea festiuitate quæ Xylophoria dicitur: in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum: quatenus nunquam igni deficiat: eas enim inextinguibilis perseverat: quosdam quidem cura religionis exclusit. inter infirmiores autem uulgum multi irrumpentes sicariorum sic enim uocant latrones gladios in sinibus gerentes audacissime utebantur opere quod adorti erant. Regii autem audacia & multitudine uincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt: cum isti protinus irruentes Ananiam pontificis domum: & Agrippæ ac Beronices palacium inflammauerunt. Postquam ignem archiuo intulerunt uolentes omnia creditorum documenta disperdere: nec etiam unde ratio creditæ pecuniæ pateret atque omnis ad eos debitorum se iungeret multitudo: & aduersum locupletes quasi metu libertatis haberent insurgendi liberam facultatem. Fugientibus ergo chartarum publicæ custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita succensis ciuitatis neruis hostibus irruerant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt: quidam uero cum regis in superiorem regiam confugerunt: portas celeriter obstruentes. Inter quos Ananias pontifex: & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam ufos legatione diximus. Tunc ergo uictoria quidem & inflammatione contenti cessauerunt.

Quintadecima die mensis Augusti fit impetus in Antoniam & omnes obsessos in eo præsidio capiunt: post regem accedunt exurunt turres: præcantur Manaimum ut liceat aufugere quibus concedit relictis. Tum Romanis intusque confugiunt in turres regias illi uero qui cum Manaimo erant irruentes illa loca diripiētes stratopedum incenderunt.

CAP. XIX.

Offidie autem. xv. scilicet die augusti mensis fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes per biduum obsessos ceperunt atque interfecerunt: præsidiumque incenderunt. Postea uero transferunt in regiam ad quam confugere Agrippæ milites: & in. iiii. partes agmen suum diuidentes muros moliebantur. Eorum uero qui intus erant erumpere nullus audebat propter multitudinem oppugnantium. Distributi autem propugnacula: & turres subeuntes interficiebant: & frequenter quidam latrones sub muris cadebant. Nec die autem confictus: nec nocte cessabat: seditiosis uidelicet æstimantibus in desperationem cogi eos qui in præsidio erant propter inopiam uictus: regis uero credentibus oppugnatores suos cessuros labori. In his autem erat Manaimus unus de filiis Iudæ Galilæi callidissimus rhetor qui etiam quondam sub Cyrino exprobrauerat iudeis quoniam post deum subicerentur romanis. Is ergo assumptis quibusdam nobilibus perrexit in Masada ubi armamentarium Herodis erat. Eoque peracto populares aliosque latrones diligenter armauit. Hisque utēs stipatoribus ueluti rex Hierosolymam reuertitur factusque princeps seditionis oppugnationem disponebat. Machinamentorum autem inopia erat: & nec poterant palam suffodere muros: superne hostibus tela iacētibus. Funiculum igitur longe coeptum sub una turrim agentes suspenderunt cum materia subiecta ac postea in sustinentia ligna ignem immittentes aggressi sunt. Sicque sublicibus exustis turris quidem ex templo emota est. Alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regii quippe molitiones eorum præsentientes fore etiam de concussionem turris: alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hoc autem hi quidam qui oppugnabant & statim se uictores credebant cum uidissent alium murum stupore defecti sunt: regii tamen ad Manaimum aliosque seditionis principes mittebant: precantes ut eis descendere liceret: id est regis eiusque reliquis. Quod cum Manaimus annuisset protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relictæ erant grandis animi occupauit defectus. Neque enim uel contra tantam multitudinem pares erant: & precari ut exire liceret ignominiam iudicabant: quamque & si tribueretur nequaquam tutum putabant. Dereliquentes igitur inferiorem locum qui Stratopedon uocabatur quippe quasi capi faciles in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicosalia Phaselus: tertia Mariannes. Hi uero qui cum Manaimo erant protinus irruentes ea loca de quibus milites fugerant si quos eorum comprehenderunt trucidantes omnem reliquum apparatus diripiētes Stratopedum incendunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Capitur Ananias pontifex & cū fratre Ezechia occidit & insurgūt qdam contra Manaimū molētes cum regem interficitur Sophista a populo: interficitur Manaimus: per Romanos etiam multi ex Iudæis occiduntur: ita ut Cæsaria uacuata Iudæis remaneat. CAP. XX.

Equenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiarū domus latens capitur: & a latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsedētes autem turres seditiosi custodiebant ne quis militum posset effugere. Manaimum autem & munitorum locorum destructio & pontificis Ananiæ mors in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negociis arbitrans intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari & mutuo collocuti: quia non deceret a Romanis desiderio libertatis recedentes eandem populi suo proderet: dominumq; ferre: & si non uolentum: tamen seipsis humiliores. Nam si oporteat cunctis aliquem præesse: quēis magis alium quam illum deceret. Atq; ita pacti adoriuntur eum in templo. arroganter enim adoraturus accesserat regali habitu indutus: & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant in illum profiluissent: reliquus uero populus rapiēs saxa interfecit Sophistam: æstimantes quo modo illo perempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manaimi resistentes postquam uiderunt totam aduersum se multitudinem irruere: quicq; quo potuit diffugere & cædes quidem eorum qui comprehensi sunt: perscrutatio autem latētium sequebatur: pauciq; ex eis latentes in Masadam perfugerunt. cum quibus & Eleazarus filius Isari propinquus genere Manaimo. Qui postea etiam in Masadam tyrannidem egit. Ipsum autem Manaimum cum confugisset in locum qui Ophlan uocatur: atq; illic humiliter delitesceret capientes extraxerunt in publicum: multisq; suppliciis affligentes interfecerūt. Similiter autem sub eo agētes principes præcipuumq; tyrannidis adiutorem eius Absalomon nomine. Et populus quidem sic ut dixi in his adiutor fuit: suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi uero non ad comprimendam pugnam: sed ut cum maiori licentia bellum agerent interfecerunt Manaimum. Deniq; cum populus multum precaretur ut oppugnationem militum relaxarent uehementius insistebant donec ulterius resistere non ualentes: Metilius. s. hic enim erat Romanorum præfectus: & reliqui mittunt ad Eleazarum dicētes: ut solas eorum pacisceretur animas: arma autem & reliqua quæ haberent ipsis tradentibus sumerent. Qui precationem illico rapientes remittunt ad eos Gorionē Nicomedis filium & Ananiam Saduci: & Iudam Ionathæ: eis dextras & sacramentum daturus. Quibus actis deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant nemo aduersus eos seditionum fraudis aliquid molitus est. Postea uero quam secundum passionem omnes scuta gladiosq; posuerunt neq; quicquam ulterius suspicantes descenderunt facto in eos impetu stipatores Eleazari comprehensos trucidabant: neq; resistentes neq; supplicantes: solas autem passionem & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt præter Metiliū. Hunc enim deprecantem & usq; ad circuncisionem Iudaizare se promittentem tantūmodo seruauerunt. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue de potētia siquidem amplissima pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exitium probatur. Videntes autem graues iam stare causas bello: urbem tamen tali facinore fuisse repressam: ex quo nimirum diuina indignatio iminebat etiā si a Romanis nulla ultio timeretur: lugebant publice & iustitia ciuitatis præmebatur unusquisq; autē mediocrium quasi pro seditionis causas redditurus turbabatur. Siquidē Sabbato illam cædē contigerat perpetrari in quo. s. die propter religionē a sanctis quoq; operibus agunt quietem. Eodem autē die eademq; hora quasi ex aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoq; Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut uno tempore super. xx. milia hominum caderentur: & cunctis Iudæis uacuata Cæsarea remaneret. nam & eos qui effugerant comprehendens Florus uinctos in arenam deduxit.

Iudæi diuisi uicos & loca alia inflāmauerunt: imensa cædes fit ex Iudæis & aliis: Ciuitates oēs plene cadaveribus Scythopolitæ cū Iudæis dimicanti: clā tamen nocte dormientes tercia: eos inuadunt xiii. milia interficiunt ex Iudæis & eosq; substantiā diripiunt. CAP. XXI.

Ost Cæsariensem uero plagam tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæis Syrorum uicos eisq; continentes rurales protinus uastauerunt: idest Philadelphiam & Gebonitin & Gerasam & Pellam & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt in Gadara & Ioppem & Gaulanitiden. Et alia quidem subruentes loca: alia uero inflāmant: etiā in Cædasam & Tyrum & Ptolemaidam: Gabam quoq; Cæsariamq; tendebant. Obstetit autem eorum incursum: neq; Sebaste: neque Ascalon: sed his quoque inflammatis Anthedona & Gazam enertuerunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur: uici scilicet & agri eorum qui capiebantur: uirorum immensa cædes fiebat: neq; tamen Syrii minorem numero multitudinem Iudæorum uastabant: sed etiam eos qui in ciuitatibus erant comprehensos disperdebant: non solum ob uetus odium: sed ut: & discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat: & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: unaq; alterutris salus erat: si anticipassent alteros cædes faciendo. & dies quidem ducebantur in sanguine. noctes autē molestiores formido faciebat. nam licet uiderentur amoliri Iudæos: tamen etiā de aliis gentibus

Iudaezantes cogebantur habere suspectos: & per hoc ipsum quod in eis timebatur ambiguum: neque temere eos placebat interfici & rursus per ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant: prouocabant autem ad caedes aduersorum etiam illos qui prius fuerant mansueti avaritia siquidem substantias caesorum passim diripiebant & quasi uictores eorum praedam quos trucidauerunt in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset: quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, foeminas autem neque uerecundia contectas: & omnis quidem provincia plena erat inerrabilium calamitatum maior autem his metus audendorum malorum: ipsis quae acta erant facinoribus imminebant: & haftenus quidem iudaeis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines etiam iudaeos: qui illic habitabant: experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirassent: & consanguinitatem utilitati propriae postponentes aduersum iudaeos cum gentilibus dimicabant: suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auditas. Denique Scythopolitae ueriti ne ciuitatem noctu adurerent: & magna sua calamitate ciuibz excusarent defectio nem. Dixerunt eis: ut si uelint in eos firmare consensum & circa alienigenas ostendere fidem: transirent cum omnibus famulis suis in proximae locum paludis. Quibus quae fuerant iussa sine suspitione facientibus diebus quidem secutis duobus quicuerunt Scythopolitae. Tertia uero nocte explorantes alios incantos alios uero dormientes inuadunt: subitoque omnes interfecerunt qui fuerunt xiii. milia. Postque eorum substantiam cunctam diripuerunt.

Circumsus Scythopolitis a iudaeis Symon quidam qui multos ex Iudaeis quottidie truncauerat educens gladium nullum hostium interfecit & patrem & matrem & filios & uxorem interfecit praedignatione: ne hostium quod gloriaretur: & seipsum: caedes maxima fit in scythopoli urbes & populi cum uicini iudaeos oēs interficerent: multae ciuitates aliae pepererunt eis miseratione mortis. CAP. XXII.

Ignem autem etiam uidetur symonis interitum enarrare. Hic enim sauli cuiusdam non ignobilis uiri filius erat. Fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus utrisque ad incommoda suae gentis abusus multos siquidem iudaeorum appropinquantes Scythopolim quottidie obruncabat: & frequenter integros cuneos fudit fugauitque: ut totius aciei mora & momentum solus existeret. Compræhendit autem eum digna ciuili interfectione poena. Nam cum scythopolitae circumfusi essent iudaeis: & in paludem praecipites agerent educes symon gladium in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil siquidem in tanta multitudine promoturum uidebat. Exclamans autem miserabiliter digna inquit Scythopolitani his quae gessi patior: quippe qui tam multa caede ciuium meorum benignitati erga uos nostrae fidei feci. Digne enim nobis externa gens infida est: qui in nostrum genus tanta impietate delinquimus. Morior ergo quasi prophanus propriis manibus: neque enim dignum est hostibus subiacere. Ille autem ipse finis: & mihi sceleris digna poena: & aut uirtutis idoneum decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu gloriatur: neque insultet cadenti. Haec dicens miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. Erant autem & uxor & filii & prouecti in senectutem parentes. Ille quidem patrem trahens Caesarie & eum superstitans ense penetrauit post quem non sane inuitam matrem interfecit. Super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum singulis sane horum pene currentibus gladio & hostes praenunire cupientibus. Cum uero omnem suam necessitudinem trucidasset caesis superstitans extendit dexteram: ut neminem posset latere: & totum in uiscera sua ensen demersit. Dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem. Caeterum quantum ad fidem quam alienigenis praestitit digno fine consumptus. Ad eadem autem quae in Scythopoli facta est: reliquae quoque urbes iudaeis apud se habitantibus irruerunt: & duo milia quingentos Acalonitae: Ptolemaitae autem duo milia interfecerunt. Vinxerunt quoque non paucos Tyrii: multos quidem trucidauerunt: plures autem uinctos custodibus tradidere. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur: terribiles autem sollicitè obsemebant. Reliquae quoque urbes aduersum iudaeos singulae: & prout habebant uel timore uel odio monebantur: soli autem Antiocheni & Sidonii & Apamei suis cohabitatoribus pepercerunt: & neque interfecere quemque iudaeorum neque uinculis tradiderunt. Forte autem & propter multitudinem suam desperauerunt: eorum si qui motus fuissent: mihi autem uidentur magis erga eos miseratione morti quos utique nihil moliri uidebant. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt quae quam gesserunt mali: & egredientes usque ad fines suos deduxerunt.

In regno Agrippae insurgit perniciēs aduersus iudaeos: Noarum multos ciues qui ad agrippam & Cestium uenerant poscendi praesidii gratia in itinere occidit: hunc Varum agrippa punire non audet: summouit eum e regione qua procurabat. CAP. XXIII.

Excitata est autem etiam in regno agrippae aduersum iudaeos perniciēs. Ipse siquidem perrexerat ad Cestium Gallum antiochiam: relicto super negotia sua quodam ex sociis nomine Noaro qui Soemo regi genere erat propinquus. Venerunt ad eum de Batanea regione septuaginta numero uiri & nobilitate & prudentia ciuium suorum praestantissimi poscendi praesidii gratia: ut si qui. scilicet apud eos quoque motus fierent haberent idoneam custodiam per quam possent

insurgentes quoque comprimere. Hos Noas quosdam armatos de regis permittens interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus propter consilium Agrippæ & propter nimiam auaritiam impie in gentiles suos agere non recusans regnum omne corrumpit: perseverans. scilicet post talem principatum in totum genus exercere iniquitatem. Donec discussus agrippa rebus animadvertere quidem in Noarum ueritus est propter propinquitatem Soemi. Procuranda tamen cum regione summovit. Seditiosi autem comprehedentes præsidium: quod appellatur Cyprus imminens finibus hærentis custodes quidem interfecerunt munimenta autem destruxerunt.

Iudæi persuadent Romanis ut deferant castellum: utuntur honoribus iudæi in alexandria quos Alexander concesserat conflictus continuus cum iudæis & Græcis fit. CAP. XXIII.

Er eisdem dies etiam in Machæronte multitudo iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis deferere castellum eisque tradere. Illi autem qui rogabantur cogi metuentes pacti sunt cum eis discessionem suam & accipientes fidem tradunt præsidium quod diligenter ceperunt Machærontæ custodiis optinere. In alexandri autem semper quidem erat iucolis aduersum iudæos seditio. Iam ab illo tempore: ex quo strenuus alexander contra Aegyptios usus iudæis præmium societatis tradidit eis: & habitandi apud Alexandriam facultatem & ius orbis æquale cum gentibus. permanebant autem eis honor. iste apud successores quoque alexandri. Denique & in parte ciuitatis locum eis proprium deputauerunt: quatenus haberent conuersationem per omnia mundiorum a commotione scilicet gentium sequestratam præstiteruntque eis ut etiam Macedones appellarentur. Deinceps uero cum in possessionem Romanorum Aegyptus uenisset: neque Cæsar primus: neque post eum quispiam honores quos alexander iudæis decreuerat minuit. Conflictus autem eorum aduersus Græcos pene continuus erat: & iudiciis multis quotidie ab utraque parte lucrum reuehentibus seditio accendebatur.

Alexandrini conueniunt ut largitionem ad Herodem mittant: permiscetur iudæi cum Græcis in amphitheatro: fit discordia maxima inter eos. Tyberius alexander coercuit eos hortationibus qui irruentes Tyberium contumeliis appetebant ille quasi omnes fecit interficere: domos diripere. Zabulon ciuitas a Cestio occupatur: diripit domos & loca incendit. CAP. XXV.

Vnc uero cum apud alios turbata res esset: illic magis exarsit tumultus. Nam cum alexandrini in contionem uenissent ut ordinarent pro certis negociis largitionem ad Neronem ferendam concurrere in amphitheatrum permixti Græcis plurimi iudæorum. Quos cum uidissent æmuli extemplo clamare ceperunt: iudæos hostes: & exploratores esse ac deinceps insipientes intulerunt eisdem manus & reliqui quidem fugientes dissipati sunt tres ex his viros comprehendentes trahebant quasi uiuos incensuri. Commota est autem omnis terra iudæorum ad ultionem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant. Postea etiam uerofa eibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt: comminantes quot in ipso loco tantum simul populum concremarent & pene minas impleissent rebus: nisi iras eorum compressisset Tyberius Alexander princeps ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit: sed nobiles eorum quosque summittens hortabatur ut desinerent: neque aduersum se militiam Romanam commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes Tyberium contumeliis appetebant. Qui postquam uidit absque calamitate tumultuosos non posse compesci immisit in eos duas Romanorum legiones: quæ in ciuitate erant. Cum his alios quinque milia equites casu ad iudæorum interitum de Libya uenientes præcepitque ut non solum interficerent: sed etiam substantias eorum diriperent domosque inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui uocatur Deltasillo quippe erat iudæorum multitudo collecta exequabantur strenue iussiones nec sane sine cruenta uictoria. Collecti quippe in unum iudæi & eos qui de suis optime armati erant ante reliquam multitudinem stantes aliquandiu restiterunt. Postquam uero in fugam inclinati sunt: passim trucidabantur: & erat eorum grandis interitus. Tum quæ sibi mandata fuerant exequuntur. Conglobati enim iudæi his quos melius armatos habebant in fronte positos aliquandiu quidem restiterunt. Semel in fugam uersi mactabantur: nec unius exitii modus cum alii sub diuio atque in campo deprehenderentur: in ædes autem alii concluderentur: & eas quoque incenderent Romani una etiam diripiendo quæ in his reperissent: neque illos aut infantum misericordia aut reuerentia senectutis moueret: sed in omnes ætates pari cæde saeuirent. Unde totus quidem ille locus sanguine redundabat. Quinque uero congecta sunt milia mortuorum: nec tamen saltem reliquæ remansissent: nisi ad preces se contulissent eorumque misertus alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis primo eius nutu discedunt: populares autem Alexandrini propter odii magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur: uixque a corporibus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit. Cestio uero iam quiescendum esse non uidebatur: insens ubique iudæis: sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens: & ex reliquis bina milia lecta peditum: & .iiii. alas equitum insuper regum auxilia: hoc est Antiochi duo milia equitum & peditum tria milia sagittarios omnes agrippæ uero tantundem peditum & equitum mille: cum & Cestius sequeretur .iiii. milibus cõitatis: quorum tertia pars equitum erat: pluresque sagittarii: pro-

lemaida progressus est plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenire: peritiam quidem militibus inferiores: quos uero scientiæ decrat in Iudæos odio idemque alacritate supplētes. Aderat autem ipse quoque Agrippa Cestius & eorum quæ conducerent simul & itineris principes: ibi tum adducta ex exercitus parte Cestius in ualidissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon quæ appellatur andrō. & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cunque offendisset eam ciuibz destitutam in montes enim multitudo refugerat omnigenum autem rerum plenam illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum uero oppidum quamuis admiratus eēt eius pulchritudinem quippe domus habebat similiter ut apud Tyrum & Sydonā & Berytum ædificatas incendit. Deinde cursu territorio peragrato quicquid inuenisset obuiam depopulatus inflammatis etiam circum eam positis uicis in Ptolemaida regressus est. Syris autem adhuc prædæ inhererentibus: & præcipue Berytiis recepta Iudæi fiducia: Cestium enim recessisse cognouerant repente in eos qui remanserant irruunt: & prope duo milia morte consumunt.

Cestius præmittit exercitū in ioppē q̄ capis: incēdit eā & uiros oēs interficit. CAP. XXVI.

Cestius autem ex Ptolemaide reuersus ipse quidem Cæsaream peruenit in ioppen uero partem præmisit exercitus: cum præceptis huiusmodi ut oppidum custodirent si eo potiri potuissent: aut si oppidani impetum præsentissent tam suum quam cæterorum militum præstolarentur aduentum. Illorum igitur alii mari alii terra profecti utrinque ioppem facillime capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent: nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis direptamque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo milia quadringenti fuerunt. Simili modo & infinitam Cæsaream Nabartenen Eparchiam non paucos direxit equites: qui & partem finium uendicauerunt: magnamque indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimoniis etiam uicos igni dederunt.

Cestius mittit Gallum in Galilæam suscipiunt eum ciuitates qui uero non obtemperabant insultant & trucidant: progrediens multa loca inuadit: Iudæi ad diem festum Hierosolymam petierunt: quoniam auditis militibus ueniētibz: dimissis solennitatibus in Romanos irruerunt: quorum multos occiderunt.

CAP. XXVII.

In Galilæam quoque misit Cestius Gallum ductorem duodecimæ legionis eiꝫ tantam militum manum attribuit: quantam genti expugnandæ sufficere posse credebatur: & eum ualidissima Galilææ ciuitas Sephoris cum fauore suscepit. Huiusque prudens consilium: secutæ ciuitates aliæ quiescebant. Qui uero seditionibus & latrocinis operam dabant in Galilæa montem undique medium recessere: qui est cōtra Sephorim & uocatur asaton. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quandiu superiores erant facile Romanos ad se ascendentes ulciscabantur: & ex his plures quam ducentos interfecerunt. Vbi uero eos uiderunt circumacti stare ad celsiora progressos mature uictoriam concesserunt: & neque pugna cominus armatorum ferebant. Neque si terga dedissent equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent: amplius uero quam duo milia trucidarentur. Gallus quidem cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam uideret Cæsariam cum exercitu remeabat. Cestius uero cum omni multitudine reuersus in Antipatridem peruenit. Cognitoque non parua multitudinem Iudæorum in terram quæ Aphæci uocabatur esse collectam: qui & his congregarentur præmisit. Sed prius quam in manus uenirent Iudæi metu dispersi sunt: neorumque castra iam desolata milites adorti cum uicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in lyddam profectus uacua uiris ciuitatem offendit. Nam propter Scenopagiorum dies festos cum in Hierosolymam populus omnis ascenderat. Quinquaginta uero quos ibi comprehendit occisis exustoque oppido ulterius procedebat per quæ Bethoron profectus in quodam loco cui nomen est Gabao castra ponit distante a Hierosolymis stadiis quinquaginta: Iudæi uero cum iam ciuitati propinquare bellum uiderent: missis dierum festorum solennibus ad arma properabant: satisque freti multitudine in compositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant. Ne dierum quidem septem habita ratione feriatarum erat enim sabbatum quod apud eos religione maxima curabatur. Idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt ut eorum & aciem pertrumperent: neque aperta cædibus in medio merentur: nisi ei militum parti quæ nec dum locum amiserat equites ex circuitu subuenissent: quique non satis decederunt pedites in periculo totus Cestii exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites ex quibus quadringenti pedites: cæteri equites erant: Iudæi uero uiginti duo: quorum fortissimi uidebantur Monobazi regis Adiabene propinqui: Monobazus & Cenedæus: & post hos peraites Niger & Sila Babylonius qui ad Iudæos: ab Agrippa rege transfugerant cui pridem militabant. A fronte quidem repulsi Iudæi ad ciuitatem reueriebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Giorællius Symon inuadit: multosque postremi agminis coactores lanauit: & multa carra cum sarcinis capta in ciuitatem reduxit. Cestio uero in agris triduo commorante Iudæi locis superioribus occupatis obseruabant eius transitum neque cessaturos eos certum erat: si romani proficisci cepissent.

Quærit agrippa verbis iudeos auertere ut desisterent militibus Borcaem & Phœbum ad iudeos perimere phœbus: Cestius iducit exercitum in oppidum iudeorum iēditque partem civitatis. CAP. XXVIII.

Taq̃ dum Agrippa cū infinita hostiū multitudine montes amplexa ne Romanos quē a periculo tutos esse p̃spiceret verbis iudeos experiri decrevit: vel omnes sibi parituros existimans: ut bello desisterent vel si qui aduersarentur seuocandos esse: qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcaem & Phœbum quos illis sciebat esse notissimos: & a Cestio sœdus amicitia: certamque a peccatis populo Ro. ueniam pollicerentur: si proiectis armis secum sentire uoluissent. Verum seditiosi metu ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidē priusquam uerbū faceret peremerunt. Nam Borcaus uulneratus effugit: populares autē id indigne ferentes factū ceden do fustibus atque lapidibus in oppidum cōpulerunt. Cestius uero quia intestinā eorū discordiam opportunū ad irruendū tēpus inuenit totū in eos duxit exercitū: inque fugā uersus usque Hierosolymā profectus est. Castris autem in loco positis qui appellatur Scōpos intervallo septē studiosū a ciuitate discedens: nihil per triduum aduersus oppidū conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In uicos autem circa ciuitatem non parua militum manū ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autē die qui trigessimus mensis erat Octobris ordinatū in oppidum introduxit exercitum. Populus quidē a seditiosis custodiebatur: ipsi autē Romanorum disciplina terribi exterioribus cessare partibus ciuitatis & in partem interiōrē templum quæ refugerant. Cestius uero transgressus Bethethā: quæ sic uocatur & Cenopolim: & forum quod appellatur Dacoti incendit. Deinde cum ad superiorē ciuitatem uenisset prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc uoluisset intra muros uolenter irrumpere ciuitatem ilico possedisset: belloque finem dedisset. Sed Tyrannius Priscus præpositus castris & plures equitum magistri a Floro pecunia corrupti conatum eius auertere & iudeos intolerandis malis repleti cladibus contigit.

Quidam uocabant Cestium patefacturi portas qui cogniti proiecti sunt ex muris. Cestius tentat muros ascendere & inuadere templum: repugnat a iudeis: recedit Cestius & iudei insequuntur dimittit quæ erant impedimento ad fugam: & nisi nox aduenisset totus exercitus perisset: nocte aut fugit: insequuntur iudei: ex Romanis mortui sunt quinque milia & trecenti peditum: ex equitibus noningenti & octuaginta. CAP. XXIX.

Nterea plurimi popularium notissimi ab Ananō Ionathæ filio p̃suasi Cestium quasi portas ei patefacturi uocabant. Ille autē & ira fastidians & quod non satis ei credendū putaret tādū id neglexit donec proditiōe cōperta seditiosi Ananū quidē cū ceteris de muro delatis lapidibus in domos suas fugere cōpulerunt. Ipsi uero per turres depositi murum tantibus repugnabant: per dies quidē quinque Romanis undique conantibus inexplicabilis erat impetus. Sexto autē die Cestius cū plurimis eisdemque sagittariis a septentrionali tractu templū aggreditur: iudeis ex porticu resistentibus. Qui repente quidē Romanos ad murū adeuntes auertere. Postremo autē repulsi telorum multitudine recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant scutis suis muro nixi: & qui eos sequebantur aliis ac per ordinem aliis similiter adiunctis: quæ sic appellatur testudinem con texerunt. Unde sagittæ in eam delatæ irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites moenia suffragiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosus stupor inuaserat: & multi ex ciuitate diffugiebant: melius continuo caperetur. His autē populus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cædebant: tantū ut ipsi portas aperirent Cestiumque tanquā de se optime meritū reciperent appropinquabant. Et profecto si paululum in obsidione perseverassent: statim ciuitatem obtinuissent. Sed credo iam tunc infestus deus pessimis eiusque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius neque animis populi neque obsequio desperatione perspecta militē reuocauit: & sine ulla spei repulsa inconsulte nimis ac iniuste discessit. Iopinata uero eius fuga latronum fiducia am recreauit: insecuti nouissimos aliquos equitum peditumque peremere. Et tunc quidem Cestius in castris quæ apud Scopon munierat tendit: altero autem die ulterius recedendo magis hostes pronocauit: tanquā postremis appositi multos necabant: quoque utraq̃ itineris parte uallata in transuersos tela iacebant: & neque in eos se retorqueret: a quibus a tergo sauciabantur nouissimi audebant: quamdam infinitam multitudinē insequi existimantes. Et a lateribus instantis uim repellere minime sufficiebant: cum ipsi quidē graues essent: ordinemque interrumpere formidarent: uideret autē iudeos lenes & ad excurrēdum faciles esse. Unde eueniebat ut multa mala perpeterentur: cum nihil etiā inimicis nocerent. Tota igitur uia perculsi deiectique agmine sternerantur: donec multis occisis in quibus erat priscus sextæ legionis dux: & Longinus Chiliarchus: & Aemilius iocundus alique præfectus uix in Gabao puerunt: ubi castra prius posuerant: multis instrumentis amissis. Hic autē Cestius biduo commoratus inops consilii quid ageret: cū tertio die maiore hostiū uidisset numerum & omnia circum loca plena iudeis tarditatē sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret pluribus se inimicis usurum. Itaque pro compendio fugæ cuncta quæ militibus impedimento erant amputari præcepit. Occisique tunc mulis atque asinis aliisque iumentis: præter illa quæ sagittas & machinas ferrent. Hæc enim uoluit usui futura seruabat maxime quia timebat ne iudeis contra se capta prodesse. Bethoron uero

ius antecedeat exercitum. At iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos uero in angustias atq; descensus qui discessissent ab exitu prohibebant. Alii postremo super agmen impingentes: fusasq; omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operuit. Vbi etiam pedibus quo pacto sibi subuenirent hæsitantibus equitum periculū promptius erat. Nec enim ordinate uiam prosequi poterant obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equantibus inui. Lateribus autem rupes ac ualles in quas delecti qui aberrassent consumeantur. Nullusq; locus aut fugendi aut ulciscendi rationem habebat. Itaq; incerti quid agerēt ad ululatus quos desperati solēt: fleusq; conuersi sunt. Quibus resonabat iudæorū cohortatio cum clamore lætantium pariter ac læuietium. Totusq; pene qui cum Cestio fuerat perisset exercitus nisi nox aduenisset. Qua Romani quidē in Bethoron cōfugerunt: iudæi uero obsessis circum oībus locis eorū transitus custodiebāt. Deniq; ibi cum Cestius aperto itinere desperato iam de fuga cogitabat. Lectosque ad quadringentos oīum fortissimōs milites testorū fastigiis imposuit. Hisq; precepit uigilum qui in castris excubant signa clamarent eo modo iudæi oēm illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autē cum cæteris otiose usq; ad triginta stadia progreditur. Vnde mane cū iudæi locum in quo Romani tetenderant desolatum uidissent in quadringentos a quibus decepti fuerant cōcurrerunt: & illos quidē sine mora iaculis confecerunt: mox autē Cestium plegui properabant. Sed ille cum nocte non paruum spatium itineris peregrisset: die nehomendius quoq; fugebat: adeo ut metu percussī milites machinas siue tormenta muralia atq; balistas: multa q; alia instrumenta relinquerent. Quibus tunc ablatis iudæi rursus contra illos qui ea reliquerāt nsi sunt. Insequendo autē Romanos antipatridam usq; uenerūt. Deinde cum eos assequi non potuissent inde redeuntes: & machinas secum asportarunt: mortuosq; spoliarunt: & prædam q; remanserat collegerunt: & præna canentes in metropolim remearunt. suis quidem paucis amissis. Romanorū autem auxiliorum quinque milibus peditū ac trecentis itemq; noningentis & octuaginta equitibus interemptis. Hæc quidem nonēbris mensis octauo die gesta sunt anno duodecimo Neronis principatus.

Post fugam Cestii multi nobilium ex ciuitate fugiant mittit quosdam ad Neronem nunciaturos eius miseriam: Qui Cestium fugauerant reuersi sunt in Hierosolymam: ex Romanis qui supererant amicos sibi sociant: Eleazarus persuadet populo ut sibi peat cōstituant diuersi diuersis locis præfecti: Iosephus unus ex præfectis subditos sibi querit conciliare: multos ex illis præponit & præficit regionibus Galilææ sibi subdere: munit loca oīa pp Romanos quos timet insurgit quidē insidiator cū multis q; Galilæam depopulant congregat pecunias: cogitabatq; diuersa in pñitiem Iosephi: CAP. XXX:

Ost Cestii uero casus aduersos mobiliū multi tanquam e nani pectus itura ex ciuitate enatabant. Deniq; Costobarus & Saulus una cum Philippo Iocimi filio qui princeps erat exercitus regis Agrippæ: inde dilapsi ad Cestium transfugerūt. Qui uero cum his in aula regia fuerat obsessus antipas fuga despecta quemadmodum a seditionis peremptus sit alias indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros i Achalam ad Neronem misit: & propriam necessitatem indicaturos: & belli causas deriuaturos in Florum. Sperauit enim: & itam in illum excitatū iri: & sua pericula summiouenda. Tunc autem Damasceni cæde Romanorū cogniti: iudæos apud se degentes perimere studuerunt: & cum eos i publicis terminis collectos haberent: manq; id olim pp suspicionem meditabatur. Facile quidem sui conatus exitum fore putabāt. Verebantur autē mulieres suas fere omnes præter paucas iudaizantes: & eorum religionē deceptas. Quare his magna cura fuit eas celandi quid agerent. Iudæorū autem decem milia quippe in angustissimo loco atq; oēs inermes aggressi: una hora sine metu iugulauerunt. Qui uero Cestium fugauerant in Hierosolymam reuersi: quos adhuc Romanorū studiosos inuenissent: partim ui partim blanditiis sibi etiam sociabant. Et in templū congregati plures belli duces eligendos esse censebant. Declarant est igitur Iosephus Gorionis filius & pontifex Ananus omnia quæ in ciuitate gerenda esset imperatoris: maximeq; ut ciuitatis muros erigerent. Filium namq; Symonis Eleazarū romanorū quauis prædam & ereptas Cestio pecunias: & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet: tamen nullis necessitatibus præposuerunt: & ipsum tyrannidis superbia uiderent ferri: & insq; studio sos siue imitatores satellitum more uersari. Verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniarū itemq; astutia persuasit populo ut in omnibus sibi pareret. In idemzæam uero quos mitterent alios militū duces optarūt Iesum filium Sappha unū ex pontificibus: Eleazarū pontificis filium. Nigro autem mādauerunt qui tunc idemzæam regebat: ex regione trans iordanem posita genus ducentis unde Peraites cognominabatur ducibus obtemperare. Sed ne alias quidē regiones omittendas putabant. Nāq; in hiericunta Iosephus filius Symonis: & trans flumen quidē Manasses Thapnā uero Ioānes effatus Topchias administraturi directi sunt. Huic autē Lydda & ioppe & Ammaus erant adite. Gophnitice autē & Acrabatene regionibus Ioānes filius Ananiæ rector erat designatus: & utriusque Galilææ iosephus Matthiæ filius: huius administrationi iūcta erat & Gamala munitissima ciuitas: quæ ibi fuerat quidē rector: pro alacritate ac prudentia sua q; res sibi creditas administrabat. Iosephus autē cū in Ga-

illam uenisset primū curā habuit indigenarum sibi conciliare benivolentiā multa sciens ea confici posse licet in aliis peccauisset. Deinde considerato q̄ potentissimos quidem amicos habebit si eos participes potestatis fecisset: oēm uero multitudinem si plerāq; p̄ indigenas & consuetos fieri p̄cipere. Lxx. de senioribus eius gentis prudentissimos elegit: eosq; rectores totius Galilæ constituit. Se p̄tē uero per singulas ciuitates: minorū litium iudices ordinat maiora negocia causasq; capitales ad se referre iubēs atq; lxx. dispositos igit p̄ ciuitates: quo iure inter se uterentur: etiā quēadmodum extrinsecus tuti essent animaduertit: certusq; in Galilæam Romanos esse uenturos opportuna loca muro cingebant: hoc est Iotapata & Bersabæ & Selamin necnon & Pericho & Iapha & Sigoph: montemq; cui nomen est Itabyrio & Tarichæas & Tyberida: ad hæc ēt circa Generaseth lacum spelūcas in ea quæ inferior Galilæa uocabatur munivit. Superioris autem Galilææ achabarō petram quæ sic dicitur & Seph. & Iamnith & Mero in gaulanitide uero seleuciam & Soganē & Gamala munitione circumdedit. Solis aut Sephoritis permisit ut murum sibi metipsis fabricarent: quia eos pecuniosos esse: & ad bellum p̄ptos ēt sine p̄cepto uideret. Similiter autem etiam Giscalam iosepi iussu super se muro cinxit Ioannes Leni filius: cæteris aut castellis oībus ipse iosepus intererat iubēdo: simul atq; opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa supra centum milia uirorum comparauit: quos omnes undiq; collectis armis ueteribus instruebat. Deinde reputans hoc maximam Romanorum in uitam esse uirtutem q̄ edicto essent audientes rectoribus suis & exercitationi operam darent. Doctrinam quidē urgente necessitate despexit: parendi autē facultatem ratus regentium multitudine posse contingere ita ut Romani solent diuisi exercitum: pluresq; fecit agminum principes. Diuersis que militū generibus ordinatis alios decarchis: alios Chiliarchis subdidit: & insuper his rectores maiorum rerū administratores. Docebat autem signorum disciplinas & prouocationes reuocationesq; buccinarum: & principia cornuum & circūdationes: & quemadmodū oporteret laborantibus succurrere fortiores: & circum defatigatis partiri pericula quæq; ad fortitudinem animi corporisq; tolerantiam pertinerēt instituebat. Maxime uero eos erudiebat ad bellum: usquequaq; Romanorū referens disciplinam: & q̄ cum uiris essent p̄liaturi qui & uiribus corporis & animi obstinatione totum pene orbem superarent. His addidit quo pacto belli tempore suis essent parituri p̄ceptis: iā nunc periculum fore nisi consuetis delictis hoc est furtis & latrocinis & rapinis abstinuissent: sed neq; aut gentilibus fraudem facerent aut consuetissimo: damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optime administrari: quorū milites bonam conscientiam gererent. Qui uero per se prauī fuissent: his non solum inimicos sed etiam deū hostes futurū. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat: & iam quidem quantū p̄lium paratum esset conflatum erat. Nam septuaginta peditum milia & cc. xl. equites ac p̄ter hos etiam mercenarios quibus maxime fretus erat habebat quatuor milia. d. necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atq; satellites. Exceptis autem mercenariis facile cæteri milites a ciuitatibus alebantur. Nam singulæ quas enumerauimus cum mediā sui multitudinem mitterent in militiam: reliquos ad comparandum eis uictum tenebant: ut pars armis pars faciendi operis dirimeretur: & armati securitatem rependerent suggerentibus cōmeatum iosepo aut hoc modo administranti Galilæam insurrexit quidam insidiator patriæ Giscala ortus Leni filius: mox Ioānes callidissimus ac dolis plenus & nequitia quidem nobilissimus omnium: antea uero pauper & aliquantum militiæ suæ impedimentum passus inopia: facile mentiri paratus mirus quēad fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam uirtutem putaret: neq; aduersus amicissimos uteretur simulator humanitatis & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem imoderata cōcupiscentiam uero lenioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat sui moris ac solitarius: deinde cōmiratum inuenit audaciæ: primo quidem paruum ampliore aut proficiens. Curæ autē habebat ne minem ignarū ascereret: sed qui & habitudine corporis & animi magnitudine bellorumq; peritia p̄staret hos eligebat: donec quadringentorū uirorum cateruam congregauit: quorum plures ex Tyriorum finibus & uicis erant. Isq; omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu: saepensos lacerabat. Hunc igitur iādudum regendi milites cupientem & maiora desiderantem diu penuriæ retardabat inopia. Cum autē uideret iosepum sua uiuacitate letari: persuadet ei primum fabricandi muri patriæ sollicitudinem sibi cōmitteret. In qua re quæstus magnos a locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita ostendit quod non a gentilibus suis tractatum esset: uti cauere oēs apud Syriam iudæi: ut ad confinia olei mitteret deposcit. Nummoq; Tyro qui. iiii. Atticos faceret emptis. iiii. amphoris eodem p̄cio amphoras dimidium uendebat. Cūq; Galilæa ferax esset olei maximeq; illo tempore magna ubertate redundaret: in ea loca ubi erat penuria solus multumque mittendorū infinitam summam pecuniæ congregauit. Quamoxim cum ulus esset qui hoc sibi beneficium p̄stitisset. Deniq; existimans iosepum disposuisse rectorem se eē Galilææ futurum quibus p̄erat latronibus imperauit: prædas uehementius exercere q̄ multis rebus nouis per regiones excitis aut insidiis alicubi rectorem perimeret si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret ob hoc enim apud indigenas accusarent. Iam dudum autem numorem dissipauerat: q̄ res Galilææ iosepus p̄dere cogitaret: multa in hunc modum ad eius perniciem comparabat.

Quidam qui aggressi sunt procuratorem Beronicis & multa abstulerunt: quia Iosephus iussit ut regibus restituerentur illas: contra eum tumultus maximos parant: accusantes eum esse proditorem. Irruunt in eius domum: querit placare illos uerbis: praeterit aduersus eos: Ioānes quidem fraude motus contra Iosephum insidias: cognita fraude ut de iniuria uendicaret accedit cum militibus ad Ioānem. hic autem emissis armatis iussit eum interfici: aufugit in lacum: resumptis nitibus Ioānes cogitur aufugere: tentat aliud genus insidiarum aduersus Iosephum.

CAP. XXXI.

Taq̃ illa tpe cum quidam ex uico Dabaritarum in magno campo custodias agētes Ptolemæum Agrippæ & Beronicis procuratorem aggressi: oēs quas ferebat sarcinas abstulissent: in quibus erant non paruæ uestes preciosæ: plurimæq̃ argenti pocula: & sexcenti aurei: neq̃ hanc p̃dam occulte administrare possent: oīa Tarichæas ad Iosephum comporatarunt. Ille autē rephensa uolentia quam regiis intulissent: reponi res ablatas apud alios quem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis oportune remittere. Vnde maximū eius periculum comparatū est. Namq̃ raptores earum & quia p̃dæ nullam partem accepissent: ægre ferentes & prospicientes quod Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare: per uicos nocte discurrenti omnibusq̃ indicant Iosephum prodidisse: eodemq̃ tumultu ciuitatis proximas repleuerunt: adeo ut centum armatorū militia contra Iosephum prima luce concurrerent. Deniq̃ multitudo in circo apud Tarichæas congregata plurima per iracundiam conclamabat: partim deponi partim concremari uociferans proditorem. Plerosq̃ incitabat Ioānes: & cum eo filius Samphie Iesus q̃ tūc magistratui Tiberiadis p̃erat Iosephi quidem amici & satellites tantæ multitudinis incursum perterriti omnes p̃ter paucos diffugerunt. Ipse uero dormiens prope cum iam ignis admoneretur exurgēs: & monentibus eum. illi. qui remanserant: neq̃ solitudine sua: neq̃ illorū qui contra se uenerant copiis perturbatus: in conspectu eorum profiliit ueste discissa iussorū capite puluere: auersusq̃ post tergum manibus suorū cernici gladio admixto. Hæc & amiciores ei maxime tarichæatas ad misericordiam commouerant. Rustica uero plebs & finitimorū quibus molestior uidebatur non sine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias: & facta proditionis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur nihil eorum de quibus nata fuerat suspitio penitus negaturū: & impetrādæ ueniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consiliū perstruebat: & contra se indignātes arte circunueniens: ut super his unde irascerentur inter se ipsi discordarent: omnia confessus est. Deinde sibi facultate concessa: ego inquit has pecunias neq̃ Agrippæ remittere cogitabam neque in propria luera conuertere: absit enim ut amicum putem unquam qui uobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam quæ uos communiter læderet. Sed quia uidebam o Tarichæatæ maximam ciuitatē uestram munitionis egere: & ad extruenda incenia minus habere pecuniæ: Timebamq̃ Tyberiensem populum & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes: pedetentimq̃ eas retinere decreui ut uos muro circundarem. Si hoc non uidetur profecto q̃ oblata sunt & diripienda propono. Si recte consului bene de uobis meritum coarctatis: hæc Tarichæatæ quidem ab eo dicta cum fauore receperunt. Tyberienfes uero cum aliis deprauando in super etiam imitabantur: utriq̃ue autem relicto Iosepho iter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus: erant enim prope ad quadraginta milia Tarichæatæ: cū multitudine liberius loquebatur: multum in eorū temeritatem inuectus: ex præsentī q̃dem pecunia Tarichæam ait esse muniendam. Cuius autē sibi fore similiter ut etiam cæteræ tutæ sint ciuitates. Nec enim pecunias desore si concordare uelint in eos unde parandæ sunt: & non in eum moueantur qui parat. itaque cum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat quāuis irata recederet duo uero armatorum milia impetum in eum fecere. Cumq̃ se ille tecto ante receperet instabāt ei minitantes. Iterum autē Iosephus in hos altera fraude nititur. Cumq̃ ad fastigium culminis euasisset eo: pressio dextra strepitum: nescire ait se quid peterent sibi prestari: nocēs enim se non exaudire consulas. Omnia uero quæ iuberent esse facturum si aliquos intromississent: qui secum otiose colloquerētur. His auditis illico nobiliores cum magistratibus ad eum ingreditur. Quos ille in ædium partes inditos clausa ianua tam diuerberant: donec eorum intestina nudata sunt. Circumstabat autem interim populus existimans eos prolixis allegationibus concertare. Cum subito Iosephus foribus patefactis cruentos eos dimisit. Vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt: ut protectis armis aufugerent. Ob hoc Ioannis etiam atque etiam crescebat inuidia: aliasque nihilominus Iosepho moliebatur insidias: morboque simulato per epistolam postulauit: ut sibi medicinæ gratia Tyberienibus aquis calidis uti permetteret. Iosephus autem nondum enim suspectus erat insidiaror ad præfectos ciuitatis litteras fecit: ut hospitium & utensilia Ioanni præberent. Quibus ille potitur biduo post cunctus rei causa uenerat agebat. & his fraude circumuentis: aliis uero pecunia corruptis ut Iosephum desererent persuasit. His cognitis Silla quem Iosephus custodiæ præposuerat prope de insidiis ei scripti atque ille accepta epistola nocteque itinere maturato matutinus ad Tyberiadem peruenit. Et cætera quidē multitudo obuiam ei præcessit. Ioannes autem quamuis eum contra se uenisse suspicaretur: tamen direpto quodam ex notis infirmitate simulata q̃ lectulo detineretur obsequio se de fuisse mandauit. Tyberienibus autem a Iosepho in Amphitheatri stadium congregatis ut eos quæ

sibi scripta fuerant alloqueretur missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perspexisset populus exclamauit atq; ita conuersus ad eius uocē ioseph ubi ferrum prope ingulo suo iminere prospexit in litus disiluit e tumulo excelso cubitis sex; in quo uerba faciens cū populo steterat: ascensaq; nauicula cum duobus satellitibus suis quæ illic applicuerat in medium lacum refugit. Milites uero eius illico raptis armis contra insidiatores irruerant. Mox aut ueritus iosephus ne bello intestino suscitato propter paucos inuidiam ciuitas consumeretur nuncium suis misit qui eos mouerentur propriæ tantum saluti consulerent. Neq; uero quēquam occiderent uel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes conquieuerunt. Qui uero circum ciuitatem per agros habitabant auditis insidiis & quis eorum fabricator fuisset contra ioannem ueniebant. Sed ille prius in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad iosephum confluebant. Et cum multa essent armarum milia congregata qui se aduersus ioannem cōmunem insidiatores adesse clamabant: unaq; cum eo ciuitatem quæ illum suscepisset ignibus tradituros: ad ea iosephus probare quidem se eorum beniuolentiam impetum aut cohibendum esse dicebat prudentia magis inimicos uincere cupiens quam petimere. His uero qui de singulis ciuitatibus cum ioanne rebellassent nominatim exceptis quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat præconum uoce denuntiabat intra quinque dies eorum qui ioannem non reliquissent patrimonia diripienda: domosq; eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem milia statim ab eo reuocauit: qui p̄fugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis aut ioannes prope mille uiris Syris fugitiuis transiit. se iturum in occultas insidias ex apertis ac per nuntios in Hierosolymam clam directos iosephum accusabat q̄ magnum exercitum collegisset: iamq; nisi pueniatur ui tyrannus Metropoleos uenturus esset. Verum ea populus quidem præsciens negligebat: uero autem potentes nonnulliq; magistratum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere ioanni: ut per eos bellum cum iosepho gereret. Decretum quæ inter se conceperunt: quo idem iosephus militum administratione decederet non tamen id satis esse credebant: ideoq; duo milia & quingentos armatos & quatuor nobiles uiros iuris periti filium iosephum & Ananiam sadduci & Symonem & Pudē ionathæ filios omnes eloquentia ualidissimos ut eorum scilicet monitu auerteretur ab iosepho beniuolentia multitudinis. Et siquidē ipse sponte sua ueniret paterentur eum rationem reddere. Sin remanere cōtenderet: uelut hoste uterentur. Amici aut iosephi militem quidē ad eum uenturum esse perscripserant: causam uero non indicauerunt quō secretum fuit inimicorum eius consilium. Vnde factum est ut quod p̄cauere non potuit: quatuor statim ciuitates ad inimicos postquam uenere deficerent. Hoc est sephoris & Gamala: & Giscala & Tyberias: quas tamen continuo sine armis recepit. Captos aut quatuor duces consiliis armatorumq; fortissimos remisit ad hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione cōmotus: ipsos & a quibus permissi fuerant occidisset: nisi ante fugissent.

Describitur iosephus a suis: quos ipse p̄uenerat: oēs primates & astutia quadam utens scaphis ducentis secum in Tarichæas cuidam clamanti: citas nomine iubet manus abscondi ipseq; sibimet dextram truncauit timore perterritus.

CAP. XXXII.

Ioannem uero iam intra muros Giscalon iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tyberias: habitatoribus eius agrippam regē implorantibus. Et cū ille constituto die ad eos non uenisset: pauciq; Romani equites ibi tum comparuissent: iosepho alienati sunt. Hisq; apud Tarichæas cognitis: statim: desertio consecuta ē. Cū uero cunctos iosephus milites misisset frumentatū: neq; solus egredi contra destitutus: res neq; se continere patiebatur: metuens ne dum ipse tardaret: ante in ciuitatem regii transgredirentur. Nec. n. postero die obstante sabbato quicquā facere poterat. Dolo aut qui se defenerant: circūuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichæarum claudi iussit: ne quis consilium suum illis prodoret contra quos suscipiebatur. Oibus autem scaphis quas in lacu repperit congregatis: ducentarum autem & triginta fuerunt: quaterniq; nautæ nō amplius singulis inerat: mature ad Tyberiadem nauigat. Cūq; tanto ab ea distaret spatio unde facile uideri non posset: inanes scaphas in salo relictas septē ipse solus inermes satellites secū habens propius ut cōspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro cōspexissent: metu perterriti: & scaphas armatorum esse plenas existimantes: arma proiiciunt: manusq; supplices agitanes ut ciuitati p̄ceret p̄cabantur. Iosippus aut postquā multis eos minis & castigationibus exprobrauit: primū q̄ bello contra populum romanū susceptos: intestinis dissensionibus uires suas ante consumerent inimicorum uota compelerent. Deinde q̄ securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent ciuitatēq; non erubescerent sibi claudere: qui eā muro cinxisset non repudiaturū se a iis qui sibi satisfacerent: quibusq; interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decē Tyberiensium potentissimi descenderūt. His aut in unam receptis nauiculā piscatoriā: & p̄cul abductis alios quinquaginta curiales uenire iussit maxie notissimos. uelut illi quoq; fidē sibi p̄bere deberēt. Deinde nouas causatiōes excogitās: alios insup atq; alios obtextu fœderis euocabat: ut mature Tarichæas recurret: gubernatoribus nauium impletarum impetra-

banquosque auēdissent in carcerem collocarent. Donēc omnem enīam quæ sexcentos haberet milia quoque milia popularium comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Relictis autem uociferantibus Clitum quendam esse maxime defectionis auctorem iramque ipsius poena illius præcantibus sariari: illum quidem Iosepus nolebat occidere. suorum uero satellitum quendam Leuium egredi iussit: qui Cliti manus abscinderet. Cum uero is præ timore solum globo inimicorum commissum negasseneaq; causa indignari Iosepum stantem in scapha clitus cerneret ipsumq; uelle descendere ac de se supplicium sumeretur saltem unam manum sibi concederet orabat. Neque hoc abque te Iosepo: dum modo alteram sibi met Clitus præscideret: uincto ille dextera gladio leuam sibi truncavit: tantus eum timor Iosepi inuaserat. Ita tunc Iosepus uacuis scaphis & satellitibus septem populo capto rursus Tyberiadam sibi sociavit. Paucisque diebus post cum etiam Sephorim defecisse inter alias reperisset militibus eam depredari permisit: omniaque inde lecta popularibus dedit eam Sephoritis. Nam & captus rapinarum damna corrigere noluit: redditione rerum rursus eos ad benivolentiam reuocare. Hactenus apud Galilæam motus iamque ab intestinis dissensionibus quiescentes aduersus Romanos instruebantur: Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores qui non cum Romanorum parte sentirent muros instaurabant: multaue bellica instrumenta perq; omne oppidum sagittæ aliq; arma fabricabantur. Exercitationibus autem omnis manus iuuenum operam dabat. Erantque uniuersa plena tumultus: magnaue tristitia mediocres occupati: ratumque futuras clades prospicientes fletum cohibere non poterant: infestaque pacem cupientibus omnia uidebantur. Belli autem incentoribus quæ illis placerent ex templo refingebantur: statusque iam tunc quasi peritura ciuitatis erat. antequam Romani uenirent. Anano autem apparatus belli negligere cura fuit: & studiosorum quos æmulatores uocabant a mentiam ad ulteriora conuertere. Vi tamen ausus est: & quis illius finis fuerit posterioribus explanabimus. In Acrabatena Toparchia Gioræ filius Symon: multis nouarum res cupidis congregatis ad rapinas conuersus non solum domos locupletum perturbabat: merum etiam corpora uerbis conficiebat. Iamque tunc certus erat incipiens Tyrannidem. Ab Anano autem missis aduersus eum militibus magistratum ad latrones qui erant Masadæ cum his quos habebat effugit: ibique manens donec Ananus & alii eius inimici perempti sunt: Idumæam cum cæteris populabatur: adeo ut magistratus eius gentis propter cædium multitudinem & prædamm affuditatem collecto milite uicos præfidiis tuerentur: Idumææ quidem res ita se habebant.

De bello iudaico. Liber. iiii. incipit.

¶ Sentiens Nero res gestas non prospere indignatus: mittit Vespasianum in Syriam ad regēdos exercitus & ulciscendos Iudæos rebellantes tandem ex Iudæis. x. milia perimuntur: non cessant indæi uerum Ascalonem petunt: sed Antonius positus infidiis qua erant transituri super octo milia interficit cæteri aufugiunt. Niger unus ex ducibus Iudæorum in turrim se recipit quem Antonius succendit: ille uero saltu demissus enadit: uidentes Iudæi illum gaudent. q. dei providentia dux eorum in posterum sit seruatus.

CAP. I.

Neronem autem ubi res apud Iudæam non prospere gestas accepit. Latens quidem quod necesse fuit cum stupore timor inuadit: aperte autem superbiam simulans: uultro etiam indignabatur: magisque ducis negligentia: quam uirtute hostium quæ contigerant esse dicebat. Dicere se putans propter pondus imperii tristiora contemnere uideri quam malis omnibus superiorem animum gerere. Verum tamen curis arguebatur: mentis eius perturbatio cum deliberaret cui nam motum crederet orientem qui una & Iudæos rebellantes ulcisceretur: proximaque his nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem & qui tanti belli magnitudinem sustinere posset uirum ab adolefcentia usque ad senectutem bellis exercitatum: & qui populo Roma. iam pridem pacasset Hesperiam Germanorum tumultu concussam: armisq; ante illud tempus incognitam Britanniam uindicasset. Vnde patri quoque ipsius claudio præstiterat: sine proprio sudore triumpharet. Itaque his uelut omnibus fretus Nero: ætatemque illius cum peritia stabilem cernens: obfidesq; fidei liberorumq; filiorum uigore manus esse paternæ prudentiæ: iā tum fortasse de tota republica deo aliquid ordinante. mittit eum ad regēdos exercitus in Syria constitutos: multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum qualia necessitas imperare consuevit. Ille autem protinus ex Achaia ubi cum Nerone fuerat: Titum quidem filium suum dirigit Alexandriam ut inde quintā item decimam legiones moneret. Ipse uero transmissus ad Hellespontum terræo itinere sic Syriam peruenit: ibique Romanas uires multaue a uicinis regibus auxilia congregauit. At indæi post malam Cæstii pugnam inoperta felicitate sublati: animorum impetus cohibere non poterant. Sed

EE iii

tanquam fortuna eos exagitante perit bellum ulterris producebant. Deniq; omni quanta fuit manu pugnacissima congregata ascalonem impetierunt. Ea ciuitas antiqua est septingentorum & .xx. stadiorum spatio ab hierosolyma distans: & iudeis semper inuisa: quæ res fecit ut etiam tunc primis eorum incurfibus propior uideretur. Tres autem citos aggressionis duces habebant: & corporis uiribus & prudentia præstantissimos: Nigrum Peritum: & Salan Babylonium: & Ioanem Essæus. Ascalon enim ualidissimo quidem muro cincta erat: sed uacua pene præfidiis. Vna enim cohors eam peditum & una equitum ala tuebatur: quibus præfectus erat Antonius. Illi quidem ira multa uelocius itinere peractos: quoniam ex propinquo uenirent præsto erant. Antonius uero nec enim eorum fore impetum ne sciebat equites iam de ciuitate duxerat & neq; multitudinem ueritus uel audaciam: primas hostium coitiones fortiter sustinuit: mutumq; properantes aggredi refrenauit. Itaque iudei q; cum peritioribus imperiti: & pedites cum equitibus constipatis: aut inordinati leuiterq; armati cum instructis plusque indignationi quam consilio tribuentes: cum morigeris & nutu rectoris omnia faciētib; dimicaturi: facili erat aduersariis labor. Nam ut semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies fugam petunt: & mutum uersus se a tergo urgentibus incedentes sui metipso hostes erant: donec omnes incurfibus equitum uisti per totum campum dispersi sunt: qui fuit plurimus totusque habilis equitantibus: quod quidem Romanos inuit: ut magna quidē strage iudeos prosternerent. Nam & fugientes præuertendo torquebant: & quos occupassent curriculo transfigendo infinitos peremere. Alii uero alios quocunque se uertissent circumdatos exagitantes facile iaculis opprimebant. Et iudeis quidem propria multitudo per desperationem salutis solitudo uidebatur. Romani uero licet in bello pauci essent: rebus tamen secundis animati etiam superflui residui uidebantur. Et illi quidem res aduersas superare certabant dum cito paret fugere: mutariq; fortunam sperant. Romanis autem in his quæ prospere agerent minime laborantibus: ad maiorem usque diei partem pugna protracta est: donec iudeorum quidem perempta sunt .x. milia: duoque duces Ioannes & Sila. Cæteri uero & plerique sagittis cum Nigro qui unus restabat ex ducibus: in ciuitatem idumæ quæ Salitis dicitur confugerunt. Nonnulli tunc etiam Romanorum in illo prælio uulnerati sunt. Sed non iudeorum spiritus clade tanta sedatus est: multoque magis eorum dolor incitauit audaciam & concitantes quantum ante pedes mortuorum iaceret: pristinis rebus foeliciter gestis ad plagam alteram illuciebantur. Denique paruo tempore intermisso q; ne curandis quidem uulneribus satis effectis: cumque aggregatis uiribus maiore cum indignatione: multoque plures Ascalonem recurrerant: eadem se præter imperitiā: aliaq; belli uitia comitante fortūa. Etenim cū Antonius qua transituri fuerant posuisset insidias ex improuiso in eas dilapsi & ab equitibus circumdati: priusquā se ad pugnam componerent: iterum super octo milia procubuerunt: cæteri uero omnes aufugerunt. Cunque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis: & quoniam hostes instarent in uertim quandam tutissimamq; compelluntur cuiusdam uicici: cui nomen est Bezedel. Antonius uero cum suis ne uel moras circum turrim quæ inexpugnabilis esset diu tenerent: uel decem hostium fortissimum uirum relinquerent: ignem muro suppoñunt: turriq; inflammata Romani quidem exultantes recedunt: quasi etiam nigro consumpto. Ille autem in castelli specus intum ex turri saltu demissus enadit: triduoq; post sociis cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus: sese ostendit: gaudioq; inperato repleuit omnes iudeos: tanquam dei prouidentia dux eis in posterum referuatus.

Vespasianus Antiochiam cum exercitu uenit: Agrippam offendit: fert opem Sephoritis contra iudeos. CAP. II.

T Vespasianus Antiochiam exercitum ducens quæ Syriæ Metropolis est: magnitudine simul aliaq; foelicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Romano orbe sunt locum obtinentes: ubi etiam aduentu suo regem Agrippam cum omni manu propria offenderat præstolari ad Ptolemaidam properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sephoritæ ciues oppidum Galileæ colentes: sol mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia quam Romanorum uisum gnati etiam priusquam Vespasianus ueniret: Cæstio Gallo fidem dederant: dextraq; iunxerant: & præsidium militare susceperant. Itaq; & benignissime a duce suscepti alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserant. Quibus interim Vespasianus ultionis causa poscentibus equitū peditumq; tantum numerum tradidit: quantum obstare posse arbitrabatur incurfibus: siquid iudei commovere tentassent. Non enim minimum esse uidebatur futuri belli periculū: auferri ciuitatem Sephorim Galileæ maximam & in loco tutissimo conditam: totiusq; gentis futuram præsidio.

Dux sunt galileæ opimæ abundantes: homines pugnaces sunt: continent hæ prouinciæ diuersas ciuitates quæ irrigant diuersis fluminibus quibusq; sinibus terminant. CAP. III.

Væ sunt aut Galileæ quæ superior & inferior appellant: easq; Phœnice & Syria cingunt. Discernit uero ab occidente Ptolemais territorie sui sinibus quondam & Galileæ. Nunc autem mons Tyrionum Carmelus cui coniuncta est Gamala ciuitas hippeon hoc est equitum quæ sic appellat ex eo q; equites ab Herode rege dimissi coloni deducebantur a meridie aut Samaris & Scythopolis usq; ad flumen Iordanem: ab oriente uero Hippene & Ga-

daris: sed & Gaulanitide diffinitur quæ etiam regi Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro itemque Tyriorum finibus terminatur. Inferiores quoque Galilææ fines quam longi sunt ex Tyberiadē ad Chabulon cui uicina est in locis maritimis Ptolomænsium ciuitas propagatur. Latitudine autem pater ex uico Zaloth qui in magno campo situs est usque ad Bersabem: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usque ad Baca uicum qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo uero eius a Thella uico Iordani proximo usque ad Meroth tenditur. Sed cum tanta sine utraq; magnitudine tantisque gentibus alienigenis cinctæ: semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. Nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæis: & omni tempore plurimi neque aut formido unquam uires aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ & fertiles sunt omniumque generum arboribus confitæ: ut etiam minime agri colendi studiosos ubertate sui pronocent. Denique excultæ sunt ab incolis totæ nec pars ulla est otiosa: quin & ciuitates ibi crebæ sunt ubique multitudo uicorum propter opulentiam populosa: ut qui sit breuissimus supra. xv. milia colonorum habeat pro fus: ut etiam si quis magnitudine minorem Galilæam direxit quam trans fluuium regionem uiribus tamen eam prætulerit. hæc enim omnis est in opere assidueque fructuum ferax: ut illa quæ trans flumen est licet multo maior sit: præterea tamen aspera atque deserta est: & nutriendis fructibus minus fueris inhabilis. Galilææ uero mollicies: & ingenium fructuosum campos cum uariis arboribus confitos: tum maxime oliuetis ac uineis & palmetis excultos. Irrigatur autem abunde montanis torrentibus a fontibus aquæ perennis: quotiens illis Syrio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est a Machæronte in pella. Latitudo uero a Philadelphia usque ad Iordanem. Et Pella quidem quam supradiximus septentrionalis eius est tractus. Occidens uero Iordanis: meridians autem Moabitis regio terminat. Ab oriente autem Arabia & Silbonitide necnon & Philadelphia itemque Geraris clauditur. Samaritensis autem regio inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim a uico in planicie positus cui nomen Genea in Acrabatenam desinit Toparchiam: sed natura nihil ab Iudæa discrepat. Nam utraq; montuosa sunt & campestres agroque colendo molles atque optimæ necnon & arboribus plenæ pomisque tam siluestribus quam mansuetis abundant eo quod nunquam natura sint aridæ imbriumque satis habent. Dulces autem per eas multi modis aquæ sunt bonique graminis copia. præter alias earum pecora lactis abundant quodque maximum uirtutis atque opulentiae specimen est utraq; uiris referta est. His autem finitimis Anuath nitis qui etiam Borcel appellatur Iudææ limes a septentrione. Meridiana uero pars eius si in longitudine metiare adiacenti uico arabum finibus terminatur cui nomen est Iardan. At Iudææ latitudo ex Iordane flumine usque ad Iopen explicatur: media uero ciuitas eius est Hierosolyma. Vnde quidam non sine ratione umbilicum eius terræ id oppidum uocauerunt. Sed nec marinis quidem delitiis caret a Ptolomaida usque locis: extenta maritimis. in. xi. autem sortes diuisa est. quarum prima est regnum quod optinet Hierosolymorum. ciuitas præ ceteris inter omnes accolæ eminens uelut caput in corpore. Aliis uero post hæc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda: & post eam Acrabattæ est. Deinde Thamna & Lydda itemque Ammaus & Pelle & Idumea & Engadde & Herodium & Hiericus post quas iamnia & Iope finitimis præsumunt: & præter hanc Gamalitica & Gaulanitis & Bathania & Traconitis quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem uero terra incipiens ex monte Libano & fontibus Iordanis: usque ad Tyberiadis proximum lacum latitudine pandit. Ex uico autem qui appellatur Arphas qui ad Iuliada oppidum tendit latitudinem & habitatur ab incolis Iudæis una Syrisque permixtus.

Exercitus quem dederat Sēphoris Vespasianus diuiditur in duo: assidue ciuitates & loca illa incursant depredando Iosepus in Sēphorim impetum facit sed nihil effecit totam Galilæam igne & sanguine repleuit.

CAP. III.

E Iudæa quidem & quibus esset cincta regionibus: quam maxime potui breuiter exponi. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sēphoritis: hoc est equites milles sexque milia peditum: Placido eos regente Chiliarcho, castris in magno campo positus bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa: equitatus uero in castello debebant. Vtrinque autem assidue prodeundo & circum eas regiones loca omnia in cursando magnis incommodis Iosepum eiusque socios quamuis quietos affliciebant. Et præterea ciuitates extrinsecus depredabantur eorumque conatus si quando excurrendi habuissent fiduciam repellabant. Sed Iosepus quidem aduersus ciuitatem impetum fecit: sperans eam ita capere quam ipse antequam a Galilæis desisteret ita muris cinxerat: ut Romanis quoque esset inuisita. Vnde etiam de spe decidit: cum & ui & suauis infirmior Sēphoritis fuisset inuentus: magnumque in Iudæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus insidias. Et propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus: sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent. Qui tamen cum mortem pugnacibus semper inferrent: imbelles ad seruitium capiebant. Ignis uero & sanguis Galilæam totam repleuerat: nec quisquam expertus eius acerbatis aut cladis erat unam salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus quas mutorum ambitu Iosepus communierat.

EE lili

Titus filius Vespasiani patrem suum reperit Ptolemaide qui multas legiones compararet in
 totosq; cuiuscunq; generis ad militiam viros congregauerat. CAP. V.

Itus autem Alexandriam transmissus ex achaia citius quam per hyemen sperabatur ma-
 num quidem militum cuius causa directus fuerat suscepti compendio soque usus itinere
 mature ad Ptolemaidam peruenit. Cunque ibi patrem suum reperisset duobus quæ il-
 lum secum habebat agminibus erant autem nobilissimæ quinta & decima legiones iunxit
 etiam quam ipse addoxit quintam decimam. Eas autem sequebatur etiam decem & octo cohortes
 quibus accessere ex Cæsaria quinque cum una ala equitum: & alæ quinque Syriorum: itidem equum. Decem
 autem cohortum singulæ mille pedites habebant: in cæteris uero tredecim sexcenti pedites: & cen-
 teni uiceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam a regibus congregatum est. Antiochus & Agrip-
 pa & Soemus bina milia peditum & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque rex
 Malchus præter quinque milia peditum equites mille misisset: quorum pars maior erant sagittarii: ut
 rota manus computata cum regis: decem milia circiter peditum equitumq; colligeret præter calo-
 nes qui plurimi sequebantur: & meditationi bellicæ affueri nihil a pugnacissimis aberant: quo
 re quidem pacis dominorum exercitationibus interessent: belli autem pericula cum ipsis experirent.
 & neq; peritiam neq; uiribus a quoquam nisi a dominis uincerentur.

Laudatur Romanorum prudentiam instrumentum seruos in militiæ disciplinamq; sunt edocti in-
 struendis castris & quem ordinem seruant in bellicis rebus describitur. CAP. VI.

Va quidem in re nimis admirandam qui existimauerit Romanorum providentiam ita
 seruos instituentium: ut non solum uitæ ministerio: sed etiam necessitatibus utiles sint.
 Quod si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam: profecto cognosceret
 tantum eos imperium non fortunæ munere: sed propria uirtute quæsisse. Armis enim
 uti non ex bello coeperunt: neque solum si necesse sit manus mouent: cum in pacis ocio
 cessauerint: sed armis ueluti natura coherentes nullas caplunt exercitationis inducias: nec tempo-
 ra præstolantur. Meditationes eorum nihil a uera contentione discrepat: sed in dies singulos mi-
 litum quisque omnibus animis tanquam in præcinctu positus exercetur: quo etiam facile prælia to-
 lerant. Nec enim uel ordo neglectus eos a consueta dispositione dispergit: neque metus ab assum-
 ptis dimouet aut lassitudo. Vnde sequitur ut semper superent quos non itidem confirmatos inue-
 nerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes: confictus esse direxit sine sanguine: contraque præ-
 lia meditationes esse cum sanguine. Nec enim cursu capi faciles sunt hostibus: sed quocumque in ho-
 stilem terram irruerint ante castrorum munitionem nunquam prælium sumunt. Quæ quidem
 non leui opere neque iniquo loco erigunt nec omnes inordinate describunt: sed siquidem inæqua-
 le solum fuerint complanatur. iiii. angulis eorum dimensio designatur. Nam & fabricarum multi-
 tudo & ferramentorum copia quæ usus extructionis poscit: sequitur exercitum: & interior quidem
 pars castrorum tabernaculis distribuitur: ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: or-
 dinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla tælis atq; ballistis aliisque machinis
 laxa iacentibus omnibus instrumentis missilium complent: ut cuncta scilicet iaculorum genera in
 promptu sint. Ex omni autem muri parte. iiii. portas ædificant tam iumentis aditu faciles quam ip-
 sis si quid urgeat intro currentibus latas: iunt autem castra uici spaciis interpositis dirimunt media-
 que rectorum tabernacula collocant: & inter hæc ducis maximi medium templo simillimum pro-
 sus ut quasi repentina quædam ciuitas existat forumque & opificum stationes & sedes militum pri-
 matibus ordinumq; principibus ubi si quæ sint inter alios ambiguitates iudicent. Ipse uero ambi-
 tus & omnia quæ in eo sunt multitudine simul & scientia fabricantium opinione citius comuni-
 tur. Quasi res urgeat fossa extrinsecus cingitur depressa cubitis. iiii. parti q; spatio lata. Armis autem
 septi per contubernia cum decore atq; otio in tætoris agunt: omniaq; ab his ordinate etiam alia cau-
 te quæ per contubernia expediunt: ueluti si ligno aquaue opus sit aut frumeto. Nec. n. cœna uel præ-
 dium cum uoluerit in potestate cuiusq; est. Simul aut oibus somnus & excubiæ & uigilandi tpa bucci-
 na significant. Neq; eni est oino quicq; quod sine edicto gerat. Mane at milites quidē ad cæturationes:
 illi uero ad chiliarchos conueniunt salutatum: cū quibus ad summum oium ducem uniuersi ordinū
 principes. Ille at his signum aliaq; dat ex more præcepta perferenda subiectis: quæ quidem et cum i-
 acie sunt agentes citius parent: ut si res exigat incurtib; eius itemq; reuocationibus uniuersi pariter
 obsecundent. Cum at castris egrediendum est tuba indicium facit: nemoq; ociosus est. Sed uel solo
 nutu moniti tabernacula colligunt: oiaq; ad perfectionem instruunt. Deinde iteq; tuba ut sint parati
 significat. Illi at cum multos & iumenta sarcinis onerauerint uelut in curruli certamine signam ex-
 pectant. Castra uero incendunt & q; sibi alia munire facile sit: & ne quando hostibus eadē usui sint.
 Et tamen tertio quoq; tubæ signo indicant: ut exeant: urgendo aliq; ex causa morantes ne quis or-
 dinem deferat. Dextraq; duci præcio astans ter si ad bellū parati sunt: uoce patria percontat. Illiq; to-
 tiens alacri & magna uoce paratos esse se respondent interrogantemq; pueniunt & martio quidem
 spiritu repleti cum clamore dexteris erigunt. Deinde ociosi: & cū omni decore pgregredientes ambu-

Iam sum quisq; ordinem uelut in bello custodiens pedites quidem thoracibus & galeis septis & ex utroque latere sicas ferentes. Leuius autē gladius multo est longior cū dexter mēsurā palmæ non excedat. Qui uero ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas portantes cetera manus hastas & clypeos longos feramq; & corbem & farciculum & securim & habenam & falcem & catenam triduiq; uaticū ut parum intersit inter onusta animalia & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior & contus in manu transuersusque ad æquilatera clypeus ternaq; super phatretam uel amplius dependens lata cuspide iacula nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides uero & thoraces pedibus habent similes: nulloque armorum genere discrepant & in his equitum lecti qui circum ducem morantur. Agmen autem semper cui sorte id obtigerit antecedit. Tali quidem sunt Romano rum itinera & mansiones: itemq; armorum uarietas. Nihil uero nec in præliis inconsultum aut subitum agunt sed omnia semper sequuntur facta sententia opusque adhibetur ante decretis. Unde aut minime peccant: aut si peccauerint facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter cesserit arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum illiciat: ut diuina providentia non esse credatur. quæ uero ante cogitata fuerint etiam si aduersus casus exceperit bene iam meditados exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat & bonorum quidem fortuitarum non is auctor sit cui contigerint: totum uero quæ innoxii acciderint: saltem quot rectum consilium coeperint uideatur esse solatio. Armorum quidem exercitatio comparant: ut non modo corpora: sed animi quoque militum fortiores sint. Maior tamen illis est ex timore diligentia. Namq; leges apud eos non desertionis solum: uerum etiam minimæ negligentiæ sunt capitales: dacesque magis quam ipse leges terribiles. Nāq; bonos honorando redimunt: ne in coercendis noxiis sint crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent: ut & in pace ornamento sint: & in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. Sic eorum copulati sunt ordines: ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta: oculisque ad signa: & ad opera manibus unde facere quidem semper strenui sunt: patiti uero tradissimi. Nec est ubi prællantes aut multitudinem hostium ut consilia sentire ducum: aut difficultatē regionum: sed ne fortunæ quidem succubere. Nam & eam certiores putant esse uictoriam. Quorum igitur actus ex consiliis incipiunt deliberantibus: adeo strenuus paret exercitus: quid mirum si Euphrates ab oriente & oceanus ab occidente: itemq; a meridiano tractu Libyæ fertilissima regio: & septentrione Rhenus atque Ister sunt imperii limites: cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit: hæc ego profectus sum non tam proposito laudandi Romanos: quam solatio deuictorum: & ut nouarum rerum cupidos detererem: fortasse autem ad experientiam proderit bonarum artium studiosis Romanæ instituta militiæ: nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

Vespasianus cum filio suo ordinat exercitum in Ptolemaide Placidus interimit maximam multitudinem in Galilæa: peruenit Iotapatē qui receptus cum suis. a Iudæis illico sunt interfecti: ex Iudæis uero tres ceciderunt Placidus aufugit.

CAP. VII.

Vespasianus quidē una cum Tito filio suo in Ptolemaide interim degens ordinabat exercitum. At uero qui Galilæā persuaserat Placidus ubi maximā eorū quos comprehendisset multitudinē interemit: hæc autē fuit Galilæorū imbecillior turba animisq; deficiens pugnacissimos autē uidit semper in ciuitates confugere: quas Iosephus cōmunierat in Iotapatā quæ omnium tutissima erat impetū uertit: existimans eam repentino aggressu facillime captū iri: magnāq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriā comparandam: & illis cōmodum ad reliqua maturius explicanda: quasi metu cessuris aliis ciuitatibus: si quæ ualidissima esset occupatam uidissent. Multum tunc opinione deceptus est: Iotapatē enim cum eius impetum præfensissent prope ciuitatem aduenientem excipiunt: negressiq; cū Romanis ex improviso pluri & ad pugnam parati: nec non & alacres quippe ut pro salute patriæ: item coniugum liberorumq; dimicantes: in fugam eos uertunt multosq; fantiatis: septē solum interfectis: quia neq; solum inordinate pugna discessere: septisq; undiq; corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudæi magis quoq; eminens iaculari quam manus conferere inermes: cum armatis confiderent. Ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt: paucis præterea fantiatis. Placidus quidem q̄ impetu suo languidior inuentus esset aufugit.

Vespasianus cum armatis suis in Galilæam peruenit: inuenit omnes Iosephus conspiciens non posse repugnare in Tyberide confugit.

CAP. VIII.

Vespasianus uero ipse Galilæam cupiens inuadere: ex Ptolemaide proficiscitur ordinato militum itinere: sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores uero qui lenius armati essent: itemq; sagittarios præire iussit ad repentinos incursus hostium cohibendos: & ut suspectas atque oportunas siluas insidiis scrutarentur: cum quibus etiam erat Romanorum armata portio equites peditesq;. Eos autem sequebantur de singulis hecatontarchiis decem armaturam suam ferentes mensurasque castrorum. Post hos stratores uiarum ibant qui aggeris maligna corrigerent: ac deuia complanarent: siluasque obstantes præciderent: ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suis itemque subiectorum sibi rectorum sarcinas: & tuitionis causa multos cum his equites ordinauit. Post quos ipse ueniebat: lectos pedites equitesque

neon & lancearios secum ducens. Equitumq; præterea suorum agminis comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & uiginti eqtes deputatos habebat. Hos sequebantur qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent. Deinde rectores iteq; præfecti cohortibus Chiliarchi stipati lectis militibus. Et post hos circum aquilam signa aliaq;e omnibus apud Romanos agminibus præstiquod & uniuersarum animarum regnum habeat & sit ualidissima. Itaq; illam & principatus insigne putantomenq; uictoriz quodcumq; bello petierint. Sacras uero signorum effigies: itidem sequebantur cornicines: & post eas acies in latitudinem senis digesta militibus. Hisque adhærebat ex more quidam hecatontarchas: disciplinæ atq; ordinis custos. Serui autem singulorum agminum cincti cum peditibus erant: mulis aliisq; iumentis aduehentes militum sarcinas. Omnium uero agminum postrema erat mercenaria multitudo: eamq; armorum coactores sequebantur armati pedites equitesq; non pauci. Itaq; peracto itinere Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilee peruenit: ibiq; positis castris quamuis promptos ad bellum milites continebat: una & ostendendo exercitum quo hostes metu percelleret: spatiumq; indulgendo pœnitudinis: si quis ante prælium uoluntatem mutaret. Nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaq; multos quidem rebellionis fugere uel solus fecit ducis aspectus: metum uero uniuersis incussit. Iosephus enim eiusq; socii qui non longe a Sephorim castra posuerunt: ubi bellum appropinquare cognouerunt: & iam iamq; Romanos prælio secum congressuros non modo ante pugnam: sed anteq; hostes omnino conspicerent fuga disieci sunt. Cum paucis autem relictis Iosephus ubi se animaduertit neq; ad excipiendos hostes sufficentem manum habere: iudeorumq; animos concidisse ac si fides his haberetur: plerosq; libenter ad hostes defectum ire. iam tum quidem bello omni quiescebat quam longissime autem periculis abesse decreuit abductisq; qui secum remanserant in Tiberiada confugit.

Vespasianus ciuitatē Gadarēsiū capit Iosephus mittit hierosolymam litteras: si cupiant sedes uel bellū cū romanis: si bellū mittāt condignū exercitū ut possint repugnare Romanis. CAP. IX.

Vespasianus autem Gadarēsiū ciuitatem aggressus primo impetu capitisq; eam pugna: ci multitudo uacua repperisset. Deinde hinc transgressus interius cunctos etiam pueros interfecit: cum Romanos odio gētis & cladis memoria quam pertulerat Cestius nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autē non solum ciuitatē: sed et oēs circū uicos & municipia quædā penitus desolata. Nonnulla uero quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autē quā tuitionis causa optauerat ciuitatē ipse metu repleuit. Nam Tyberien-ses nunquā eum nisi de cōi bello desperasset in fugam uersum iri credebant: neq; in hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res iudeorum quorsum euaderēt: unamq; illis uiam salutis esse si propositū mutauissent. Ipse uero quamuis adhuc speraret a Romanis ueniam tribuendam mori potius uoluisset quā prodita patria cum dedecore administrationis sibi creditæ apud illos foelicitate agere contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus quæadmodum sese res haberent cum fide perscribere: ne uel nimis extollendo uires hostium timiditatis postmodū argueretur. Vel minus aliquid nunciando fortasse cepti etiam pœnitētes ad ferociam reuocaret: atq; si foedus eis placeret cito rescriberent aut si bellandum esset dignū: ei contra Romanos exercitum mitterent. ille quidem hac epistola scripta mature dirigit qui in Hierosolymam litteras ferret.

Vespasianus agrediēs rescindere Iotapata montē ubi iudei plurimu cōfugerāt: ciuitatē circūualare iubet p milites ipse pficiscis: sponit castra: aggeres facit ad oppugnandum ciuitatē Iosephus curat ut muri ciuitatis altius p. xx. cubitos eleuent quod Romanos multū petruit. CAP. X.

Vespasianus autem Iotapata excindere cupiens: nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat: & præterea ualidissimum hoc eorum esse receptaculum præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter cœquarent saxis asperum ac peditibus quoque dif-ficile: omnino uero equitibus inuium. Et hoc quidem quattiduo fecere quod infum est latamque aperuere exercitui uiam. Quinto autem die Iosephus qui mensis maii uigesimus & primus erat: prior in Iotapata ex Tyberiade uenit: abiectosque iudeorum spiritus erigit. Cum uero transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset: utq; mox ciuitatem peteret incitaret: ueluti cum ea totam Iudæam capere posset. si Iosephum subiugasset. Hoc ille nuncio proxima foelicitate percepto dei prouidentia factum ratus: ut qui hostium prudentissimus uideretur: ultro se etiam in custodiam traderet uoluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum præmittit: unaque decurionem Ebutium tam manu quam prudentia uix insignem circūualare ciuitatem iussos: ne clam inde Iosephus elaberetur. Postero autē die cuncta manu comitatus ipse consequitur. & post meridiem usq; acto itinere ad Iotapata peruenit. Abductoq; in septentrionalem eius partē exercitū in quodam tumulo castra ponit distante ab urbe stadiis. xii. consulto autē quam maxime conspici ab hostibus af-fectabant uisu attoniti mirarentur. Quod etiā factum est eosque tantus continuo stupor inuasit: ut muris egredi nullus auderet. At Romanos quotidie ambulando fatigatos ciuitatē statim aggredi piguit ob eandē cām duplici acie circumdato oppido: tertiu extrinsecus agmen equitū posuere: oēs iudeis exitus obstruentes: sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaq; postridie impetu in muros facto iudei primo quidem locis

suis manentes: Romanis castra ante muros habentibus resistebant. Postea vero quam Vespasianus
 & sagittarios & fundibulatores omnemque saculorum multitudinem adhibitam: missilibus in eos
 permisit uti: atque ipse cum peditibus in aduersum collem unde murus expugnabilis erat niti coe-
 pit: tunc ciuitati metuens Iosephus & cum eo cuncta Iudaeorum profuit multitudo: omnesque in
 Romanos pariter irruentes: procul a muris eos deterruere multa manu simul & audacia patrandi
 facinora: neque minora patiebantur tunc quam faciebant. Nam quantum ipsos salutis desperatio
 tantum pudor incendebat Romanos. Et hos quidem peritia cum fortitudine: illos autem duce ira-
 cundia ferocitas armabat. Denique cum toto die pugnatum fuisset: praelium nox diremit in quo
 Romanorum plurimis sanciatis tresdecim interfecti sunt: Iudaeorum autem cum sexcenti essent uul-
 nerati septem & decem ceciderunt. Nihil quoque minus Romanis postridie iterum irruentibus oc-
 currunt: multoque fortius resistunt: ex eo scilicet fiduciam nacti: quod eos pridie praeter spem susti-
 nuerunt. Sed eos quoque pugnaciores experti sunt: quod eorum iracundiam pudor incenderat: uinci
 credentium nisi cito uicissent. Itaque per dies quinque Romanis minime ab aggressionem cessantibus
 Iotapatenorum excessusangebantur: munisque fortius oppugnabantur. Et neque Iudaei uires ho-
 stium formidabant: neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Et enim Iotapata paulo-
 minus tota rupes est: ex aliis quidem partibus undique uallibus immensis praecipit earum altitu-
 dinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una uero tantum boreae parte
 adiri potest. ubi per transversum latus desinentis montis edificata est. Quod quidem ipsam muro
 ciuitatis Iosephus fuerat amplexus: quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis uero cir-
 cum montibus tecta priusquam in eam perueniret: una nullo poterat conspici. Iotapata quidem sic
 erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans: & cum audacia
 Iudaeorum incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque sibi subditis de aggressu deliberabat.
 Cunque aggerem fieri placuisset: qua parte murus facilis erat accessui: totum ad comparandam ma-
 teriam misit exercitum: oppidoque propinquis montibus excisis: magnaque ui lignorum & lapi-
 dum congregata: scutisque minoribus siue ancylibus ad euitanda iacula desuper missa per ualles dispo-
 sitis: sub eorum defensione aggerem construebant. Nulla autem noxa uel minima telorum erat
 quae de muro lacerentur. His autem alii terram ex propinquis tumulis eruentes sine intermissione
 suppeditebant: cunctis trifariam distributis: nullus erat ociosus. At Iudaei super eorum tegmina sa-
 xa ingentia & omne telorum genus immittebant: quae licet minime penetrarent: magnos quidem
 crepitus dabant: & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis
 missilium circumpositis: erant autem omnes. clx. in eos qui super murum astarent iussit tela conten-
 di: similique ex balistis lanceae percurrerant: saxaque tormentis ingentia nutrebantur: ignisque &
 sagittarum frequentissima multitudo: quae non solum murum: sed etiam tutum intra iactum earum
 spacium Iudaeis inaccessum fecere. Arabum uero sagittariorum manus & iaculatores itemque fun-
 dibulatores & omnes machinae telis operabantur. Neque tamen his Iudaei prohibiti ne desuper
 ulciscerentur quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum tegmina operantium dissi-
 pant: nudatosque seriebantur si quando illi cessissent aggerem dissipabant: uallorumque munimen-
 ta cum ancylibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito huius incommodi causam ex distri-
 butione operum contigisset: & interiecta spacia Iudaeis locum aggrediendi praebere: adunauit teg-
 mina coniunctisque pariter uiribus obreptiones hostium praepeditae sunt. Erecto autem prope ag-
 gere pauloque minus aequato propugnaculo: indignum esse ratus Iosephus nihil contra moliri quod
 oppido saluti foret: conuocat fabros murumque altius iubet extolli. Cum illi iam multis obstanti-
 bus iaculis minime aedificare posse firmaret: hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos
 bonum coria extendi praecipit: quae missos tormentis lapides sinuata susciperent: quibusque repul-
 sa tela caetera dilaberentur: & ignis humore languesceret. Hisque ante fabros oppositis illi murum
 die noctuque operando ad uiginti cubitorum altitudinem crexerunt crebris etiam turribus in eo
 constructis pinnisque ualidissimis aptatis: quae quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse cre-
 dentibus magnum somnium comparauit: tam Iosephi molitione quam oppidanorum obstinatio-
 ne perterritis.

Vespasianus certans pluribus diebus uidens non posse capere ciuitatem statuit obsidere eam ut
 cogerentur inopia res: redere uidens nolle eos redere: iterum ad certandum se conuertit Iosephus
 cogitat de fuga cum suis: populus horratur ne recedat: ipse dicit melius: qui parabit alium exercitum
 quo reuocabit Vespasianus ab eis: statuit remanere: se parat ad praelium: egreditur multis iurationi-
 bus Romanos egrediens Vespasianus nollens cum desperatis congredi iubet ut armati declinent
 impetum.

CAP. XL

T. Vespasianus & calliditate consilii & hostium audacia magis irritabatur: quoniam recepta
 ex munitione fiducia Romanos ultra incurfabant: quique dies singulos plura caternatim &
 cuiuscumque modi latrocinale doli & eorum quae casus obtulisset rapinae aliorumque incedia fiebant
 donec Vespasianus retento milite a pugna statuit obsidere ciuitatem: ut eam usui necessa-
 riorum penuria caperet. Aut. n. coactos inopia sibi supplicaturos: aut si ad finem usque in eadem pertinacia

durantissimum fame consumendos eius habitatores putabat: multoque faciliores pugnae fore: si post interuallum rursus auxiliis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asserruari praecepit: illi autem frumenti quidem aliarumque omnium rerum intus habebant copiam: salem praeter aquae uero penuriam quia neque fons erat intra ciuitatem & imbre contentis eius habitatoribus rara est in illo tractu aestiuis mensibus pluuia. Quo tempore obsessi etiam hoc uehementius afficiebantur: quod arcendae siti fuerat excogitatum quodque fieri ac uelut omnis aqua iam defecisset aegre ferebant. Iosephus enim & cum ciuitatem uideret abundare aliis rebus: forteque animo uiros esse quo longiorem Romanis obsidionem faceret: quam sperabant iam tunc potus mensuram ciuibus ministrabat. Illis autem conseruari aquam penuria grauius esse uidebatur: amplioremque cupiditatem mouebat quod ius bibendi liberum non haberent: ac uelut ad extremam sitim peruentum essent labori cedebant. Hoc autem modo affecti Romanos latere non poterant qui eos ex aduerso colle trans murum in unum conflueret locum: & aquae mensuram accipere prospectabant. Quo etiam ballistarum peruenientibus telis plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo post exhaustis puteis ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem ut hanc eius spem frangeret iussit quamplurimos per murorum pinnas dimersa undis atque humida uestimenta suspendere: ut omnes repente aqua perfunderent. Ex quo moeror simul Romanis ac timor erat: cum tantum aquae uiderent eos ludibrio consumere quos potus indigere credebant. Denique dux belli etiam cum ipse quia penuria ciuitatem posse capere desperasset iterum consilium ad uim atque arma conuenit. Iudaeis id quoque maxime cupientibus. Namque nec se nec ciuitatem saluam fore credebant priusquam fame uel siti perirent mortem bello optabant. Iosephus tamen praeter hoc aliud consilium quo sibi copia pararetur per quandam uallem deuiam: propterea quia minus curiose habitam a custodibus excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes litteras ad quos uellet iudeos extra ciuitatem degentes ab his omnia usui necessaria & quae in ciuitate defecerant accipiebat mandato commeatibus ut plerumque ad excubias repararent terga uelleribus testis: qui si eos nocte uidissent canum similitudinem mentirentur. Idque factitatum est donec eius fraudem uigiles persenserunt: uallemque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens: suamque pariter salutem si uellet remanere desperans cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus sensit: & circumfusus ne sese negligeret precabatur in quo solo recumberent. Ipsum enim saluti esse ciuitatis manentem: uelut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. Quod si etiam capiantur eundem solatio esse. Decere autem illum nec inimicos fugere nec amicos deserere: aut quasi ex navi tempestate oppressa desilire qui ad eam tranquillo mari uenisset. Ipsum enim magis demersum esse ciuitatem cum iam nemo audebit hostibus repugnare si discessisset cui considerent. Iosephus autem quod sibi caueret occultans illorum commodo se exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo neque seruatis grande aliquid se esse profuturum: & si caperentur una cum his esse frustra periturum. Obsidio ne uero liberatus extrinsecus maximo eius emolumento fore. Mature namque congregatis ex territorio Galilaeis alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. tunc autem non uidere quod apud eos residens utilitatis afferret: nisi quod Romanos ad obsidionem magis incitaret: ut se caperent magnipendentes. Quem si fugisse cognouissent multum esse de obsidionis impetu remissuros. Non flexit his populum Iosephus: sed hoc cunctis se magis incendit. Denique pueri & senes itemque mulierculae cum infantibus flentes ad pedes eius accedebant: eumque omnes complexi tenebant: & ut fortunae socius sibi remaneret cum ululantibus supplicabant. Non inuidia salutis eius quantum ego arbitror: sed propria spe. Nihil enim se mali remanente Iosepho existimabant esse passuros. Ille autem si quidem paruisset haec preces esse ratus: custodiam uero si per uim cogeretur: multum enim ex intentione discessus etiam querelarum misericordia fregerat remanere statuit. Communique desperatione ciuitatis armatus: & nunc tempus est dicens pugnam incipere: cum spes nulla salutis est: pulchrumque uitam pacisci pro laude ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis ocumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis egressus disiectis custodibus usque ad Romanorum castra excurrerebat: & nunc pelles aggeribus impositas sub quibus tenebant discerpere: nunc operibus ignem immittere. Postero namque die similiter ac tertio per aliquod dies ac noctes bellando non laborabat. Sed Vespasianus Romanos his incuriis male affectatos aspiciens. Nam & terga dare Iudaeis pudebat: & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudaei semper aliquid agentes priusquam paterentur in ciuitatem refugerent: armatis imperat ut eorum impetum declinarent: ne uel cum hominibus mortis audis manum conferrent. Nihil esse fortius de speratis. Restingui autem illorum impetus si proposito careant quasi flamma si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quaerere uictoriam augendae possessionis causa: non ex necessitate bellantes: per sagittarios autem Arabum & Syriae & fundibulatores: perque saxa tormentis emissa plerumque repellebat Iudaeos. Nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male acceptis cedebant: uerum eminus missa inter iactum subeuntes sauius Romanis instabant: cum neque corporis neque animae parcerent: sed per uicem utrinque pugnarent: suorumque quisque laboribus subuenientes.

Admonet Vespasianus arietē muris mūrī concutuntur machinis: cogitat Iosephus quō Ictus arietis refellat: Romani contra aliud genus machinant: Iosephus cū focis igne concremarūt Romano-
rū propugnacula: & aggeres ita ut spatio unius horæ oīa sint concremata. CAP. XII.

Citur Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis hostiumq; incurſibus obſidericum prope iam muris aggeres æquarentur: arietem ad moueri præcepit: est autē aries immensa materia malo nauis affimilis: cuius summū graui ferro solidatum est in arietis effigie fabricati: unde etiam nomen accepit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia uelut ex trantina palis utrinq; fultus bene fundatis. Retrorsum autem magna aliorum multitudine repulsi: hisdemq; simul rursus impellentibus missus in fronte prominēte ferro moenia percussit: nec est ulla tam ualida turris aut muro: ambitus adeo latus ut et si priores Ictus fortiter sustinuerit: assiduos uincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit: uī capere oppidum properanti quoniam pernicioſa uidebatur obſidio Iudæis minime quiescētibus. Itaq; Romani quidem balistis cæterisq; missilium machinis ut facilius ferirent qui de moris obſtare tentassent: adhibitis utebantur: neq; sagittarii aut fondibulatores longius aberant. Cum uero ea causa muros nemo auderet ascendere ipsi arietem applicabant gradibus de super: arietemq; pellibus septum tam pro sui defensione quam machinæ. Et primo quidem impetu moenia concussa sunt clamorq; oppidanorum uelut iam capti essent maximus factus est. Iosephus autem eūdem locum feriri: neq; multo post murum disturbatum in prospiciēs: quo cōmento nim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis reſertos quā semper impetum arietis feriri uiderent demitti iussit ex muro: ut eo modo secundi Ictus errarent: aut etiam excepta uulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. Nam quocunq; hi machinam conuerſissent: contra illi qui super murū stabant palearum tradentes saccos Ictibus supponebant: nihilq; murus percussione lædebatur: do nec etiam Romani aduersus hoc alind machinati sunt. Proceris enim contis exhibitis in his summis falces quibus saccos inciderent alligauerunt. Cum autē hoc modo efficax effet opus arietis ac murus quia recens ædificatus erat Ictibus cederet: quod reliquum erat Iosephus et suisq; socii ad ignis auxilium se conuulerunt: accensumq; totum quod aridæ suis materiæ: tribus ex locis pariter inflammare: unaq; machinas & propugnacula Romano: & aggeres concremarūt. Illi uero non sine malo subueniebant audacia simul eorū territi: & ne adiumento essent flammis præuertiens impeditis: quæ aridum nactæ fomitem & præterea hitamen ac picem: nec non etiam sulfur opinione citius uolabant operaq; Romanorum multo labore curata unius horæ spatio possederant.

Quidāq; Iudæus saxo subleuato & demisso: caput arietis fregit: hic fixus est quinq; sagittæ: uulneribus decidit tandem alii duo uiri Romano: arietem præperunt: Iosephus uero & cætera multitudo incendit machinas Romanis Iugentibus. CAP. XIII.

Idem aut quædam Iudæus prædicatione ac memoria dignus inuentus est Samæi filius Eleazarus: cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxū ingens alte sublatum tanta uī super arietem ex muro dimisit: machinæ caput obrumperet: idq; ex mediis hostibus saluū ab eis delatus auferret: nullq; metu reportaret ad murum. Postremo tanquā signo quo tela mitterent hostibus positus: ad d. corpore quinq; sagittæ: uulneribus fixus est: earūq; nulla respectu ubi murum ascendit unde uideri: ab oībus poterat eius audacia ibi cōstitit: compunctusq; dolore plagarū: cū ariete decidit. Post hunc fortissimi exiterunt duo fratres Netiras & Philippus de uico Roma Galilæi. Qui cum super milites decimæ legionis proſilioſſent: ita impetu uiq; transfreſſi sunt: & arietem Romano: postumperent: quomq; aduersum ierant oēs in fugam uertentes. Præter hos Iosephus quoq; & cætera multitudo raptis ignibus machinas & reſurgis cum opibus quibus et itemq; decimæ & eius quæ reſiga dederat legionis incendunt. Cæteri aut qui mox cōsecuti sunt & instrumenta & omne genus materiæ obstruunt.

Vespasianus in planta pedis uulneratur: totus exercitus turbatur superato dolore uulneris sæuulus bellum in Iudæos incitauit: pugnatur fortiter utrinq; cedit murus Ictibus machinarum ad matutinas uigilias illi uero munere pacem illam. CAP. XIII.

Vesius aut Romani post meridiem erectū arietem ad eā mūrī partē quæ pridem quassa: fuerat appulerunt: ubiq; defensores eius quidam Vespasiani plātam sagitta percussam leuiter uulnerat: quāuis tali spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationē fecit. His. n. qui prope aderant uiso sanguine perterritis per oēm famā cucurrit exercitū relictaq; obſidione plātiq; cū stupore atq; formidine ad ducē belli concurrebāt: & ante oēs. Titus aderat metuens patri. Vnde cōtiguit ut & beniuolentia circa rectorem & filii trepidatio confunderet multitudinē. Facile tunc pater & timore filii & perturbatione liberauit exercitū. Superato. n. dolore uulneris & ab oībus qui sui causa perimuerunt cōspici studens bellū in Iudæos sæuulus incitauit. Nā uelut ultor ducis quicq; oē periculum adire cupiebat & clamore alius alium ad hortantes murū petebant. Iosephus aut cum suis sociis licet assiduus balistarū itemq; tormentorū Ictibus caderent nequaquam tamen deterrebāt: a muro sed flammis & ferro & laxis eos aspere q arietē

profecti palmis impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant cum sine intermissione procumbe-
rent in conspectu hostium positi: quos ipsi contra uidere non possent. Namq; & suis ignibus collu-
centes tanquam si dies esset & certum erat hostibus signum quo tela dirigerentur: machinisq; procul
non apparentibus missilia cauere non poterant. Ergo propterea non tam balistarum quam iaculo-
rum ui simul multi transfigebantur: missaq; machinis saxa & murorum pininas auferbant & fran-
gebant angulos turrium. Virorum aut nulli tam fortiter constipati erant: ut non usq; ad extremam
aciem saxi magnitudine ac uolentia sterneretur. Sciet autem aliquis huius machinae uis quantum
ualet ex his quae illa nocte contingere in muro cuidam ex circumstantibus. Iosepo caput auulsum est:
eiusq; ad tertium stadium ueluti funda excusa caluaria. interdum quoq; praegnantis foeminae secto
utero ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento uis fuit. Ergo machinis terribilior
erat impetus & missilium strepitus. Crebri aut mortui cum ad mortuos deicerentur sonabant & acer-
bissimus quidem intus excitabatur mulierum tumultus: extrinsecus autem occumbentium gemi-
tus concrepabat: totusq; ambitus muris ad quem pugnabatur sanguine confluebat: iamq; ascendi po-
terat congestione cadaverum. Montibus autem resonantibus multo amplius horror his ex clamo-
ribus accedebat: nec quicquam illi nocti defuit uel quod auribus uel oculis terrorem posset incute-
re. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes fortiter ceciderunt: plurimi etiam sauciati: & tamen uis
circa matutinas uigilias minus assiduus machinarum ictibus cessit. Cuiq; illi quidem corporibus atq;
armis septi eam partemque delecta fuerat priusq; Romani pontes apponerent munire.

Vespasianus parat exercitus & machinas ad inuadendum urbem: recreato prius exercitu. Iosepus co-
gnito consilio Vespasiani ordinat milites ad resistendum: plias crudelissimo certamine. CAP. XV.

Ane autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum ex nocturno
labore paululum recreatum. Idemq; cupiens de conuulsi muri pte alio ppugnatores addu-
cere equitum qdē fortissimū equis dispositis trifariam collocat ut recti armis dirutū latus
undiq; obsiderent: cunctosq; pte manibus ferrentq; si pontes ad moueri coepissent ipsi
plures introirunt. Post illos aut pedites ualidissimos ordinauit. Reliquam uero equitū
multitudinē secundum muri spatium per montana loca distendit: ne quis fugiens excidium ciuita-
tis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios paratos sagittas habere iussos. Fundibula
tores quoq; similiter & appositos machinis. Alios aut integris muri partibus scalas applicare praece-
pit: ut qui hos prohibere tentassent deiectione partis defensionē relinquerent: ceteriq; omnibus simul
talis oppressi uolentia irruentium cederent. Iosepus aut hoc consilio cognito per murum qdē
integrū labore fatigatus itemq; senes posuit qsi ledi non possent. In parte uero collapsa ualidum &
potentissimū quēq; senesq; aue oēs uiros in qbus & ipse fuit ad pericula subentenda: sortitus est: hisq;
praecepit ut agminū ululatus ne metu quaterent aures obstinerent: contra sagittarium uero multi-
tudinē cōmuniri protegerent: desuper fontis paulatimq; recederent donec sagittarii pharetras ex-
nanirent. Si uero pontes a Romanis apponerentur ipsos praesilite mandauit hostibus atq; persuasit &
eorum instrumentis resistere: unumquēq; uero ita certare debere non quasi conservandam tueret:
sed quasi perditam iam patriam uindicaret: atq; oculis suis proponere mactari senes ac liberos con-
iugesq; suas propemodum ab hostibus capiamq; future cladi iram tunc collectam in auctores ei
effunderent: ita quidem in utroq; disposuit. Ciuitatis autem uulgus otiosum mulieres ac pueri postq;
oppidum triplici acie uidere circumdatum: nullus enim ad pugnam translatus fuerat a custodiis strictis.
q; gladius ad partem muri deiectionem hostes instare: armisq; montana omnia desuper collucere: atq;
arabam quēdam sagittariis tela suggerere: tunc extremo ululatu quasi capta uisbe consonare: nūq;
ut impendere mala sed ut adesse iam crederes. Quare Iosippus mulieres ne misericordia suorum ani-
mos efformarent intra domos cum interminatione concludit: silere iussas: ipse uero ad partē mu-
ri quae sibi obtigerat transiit: & pontes quidem applicantibus aium non intendit: sed tantum specu-
labatur impetum sagittarum: simul aut ac tubicines uniuersorum agminū congregati sunt pariter
& graniter infremuit exercitus: signoq; dato missi undiq; sagittis lux obscurari coepit. Iosepi socii
memores praecceptorum: & aduersus clamorem obstructis auribus & contra sagittarū uulnera corpo-
ribus cōmunitis cum ad mouerent pontiū machinae ipsas cursum: antequam hostes pedem in his
ponerent occupantesq; ascendere nitētes paullo deterrebant uania manuūq; animi facinora de-
monstrantes: & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderent: hi qui sine periculo fortes
contra illos etiam curabant. Nec prius a Romanis diuellerant quā uel caderent uel occideret. Qui
Romanis desilientibus conflictu iam liberi facillime tela dirigebant.

Die. xx. mēsis Iunii Iudaei qsi defessu qā nō haberēt ppugnatores quos mitterēt cogitauerūt oleo
seruenui super infuso Romanos oppugnare: ac sceno graeco sup sparso ut inde Romani caderent: ui-
dens dux Vespasianus tor male milites ppetuos a bello reuocat & a poena. CAP. XVI.

Taque Iudaeis perpetuo dimicantibus cum nec unde mutarent propugnatores haberent
defessis autem assidue substituerentur proq; his quos uolentia repulissent alii succederet
inuicem se adhortati latera copulantes: protecliq; desuper longioribus scutis inexpugna-
bilis globus effecti sunt: totaq; acie uelut uno corpore repellendo Iudaeos in muro iam

pedem ponebant: cum Iosephus his ærum angustis consilio necessitatis adhibito mira essentim machinis excogitandis cum desperatione stimulatur. Feruenti oleo profundi milites iubet scutorum coniunctione defensos. Id autem Iudæi multi qui & paratum haberent: & plurimum cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eis lacunis missis calore ballientibus hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit: & cum dolore scruissimo deuoluebantur a muro. Siquidem facile a uertice ad pedes usque sub armatura oleum per totum corpus fluebat: carnemque non secus ac flamma depalcebat: & natura facile calefceret: iterumque pro sui pinguedine refrigeraret. Thoracibus autem & galleis illigatis incendii fuga non erat. Nunc autem salientes: nunc incutati dolore de pontibus decidebant. Ad suos autem tuto recedere contra nitentes non poterant: quoniam facile ab insequentibus capiebantur. Sed neque Romanis uirtus in rebus aduersus Iudæos prudentia defuit: Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati uiderent: tamen in eos qui perfuderant ferebantur præcedentem quisque incurfando tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi uero progressum eorum dolo altero deceperunt: cum feno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur: & neque fugientium quisquam neque aggredientium firmo posset eniti uestigio. Sed alii quidem æsupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur: multi uero super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent a Iudæis feriebantur: qui romanis desiliatibus conficti iam liberti facillime tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hoc perpeti prælio dux uiderent: post meridianas eos horas a pugna reuocat: quorum non paucis obruncatis plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uero sex uiris mortui: plures quam trecenti lauii translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est iunii mensis die uigesimo.

Vespasianus tres turres ferro circumdatas erigi fecit: plenas iaculatoribus & fundibulatoribus fortissimis: ita ut ex his qui intra muros erant deferere defensionem muri cogerent. CAP. XVII.

T Vespasianus eorum causa qui occiderant consolatus exercitum postquam ita uidet accensum neque tam exortationem quam opus deposceret: aggeres quidem alius tollit. Tres uero turres quinquegenum pedum in excelsum iubet erigi ferro undique testas: & ut pondere stabiles essent: neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat: iaculatoribus & sagittariis itemque leuiorum missilium machinis plenas fundibulorum quoque fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinem: turrium & loricas ipsi eos qui super murum astarent facillime cernerent: telisque appeterent: cum illi neque a uertice uenientes sagittas facile declinarent: neque ulcisci possent quos non uiderent: altitudine quidem turrium librata manuacula superante ferro aut quo erant septæ flammis obstante. Ob hoc igitur defensionem muri deserunt: magisque aggredi tentantibus occurrebant. Et Iotapatæni quidem ita resistebant: quamuis multi in dies singulos occumberent: neque contra mali quicquam hostibus facerent: quod eos sine periculo lædere non poterant.

Vespasianus mittit Traianum in Ephra ciuitatem congregit cum illis tandem superat ciuitatem omnemque præter infantes occidit. CAP. XVIII.

Idem autem diebus. Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus cui nomen est Ephra nonas res affectantem: & propterea quod Iotapatænos præter spem resistisse audierat insolescentem: mittit eo Traianum decimæ legionis rectorem: dantei duo milia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitionissimum repperisset: nam præter naturam quæ tutum erat etiam muro duplici cingebatur: habitatores uero eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse prælium cum his committit: eosque paulisper reluctatos in fugam uertit: quos uestigiis consecuti Romani exteriorium ambitum quo confugerant cum ipsis irumpunt. Secundum autem murum petentibus ciues sui claudere ciuitatem metu. scilicet ne cum his rursus hostes intarent: profecto autem deus Galilæorum clades Romanis dabat: qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersam populum exclusum manibus propriis ad interitum hostibus dedit: audissimis cædum: multi enim simul ruentes ad portas multumque nominatim præpositos inclamantes inter ipsas præces immoriebantur: quibus hostes unum murum alterum ciues clauderant & inter medios coacti murorum ambitus: multi quidem sociorum suis gladus transfigebantur: infiniti uero a Romanis interficiebantur: ne uel adolescentium quidem recepta fiducia. Nam præter hostilem metum etiam domestica proditio eorum animos fregit. Denique moriebantur non Romanos sed Iudæos execrantes: quoad omnes interiere numero hominum. xii. milia. unde Traianus uacuum esse ciuitatem pugnantibus reputans: & si qui adhuc intus essent: nihil eos ausuros esse existimans præ timore imperatori excidium referuauit. Missisque nutius ad Vespasianum petiuit filium Titum dirigeret finem uictoriæ impositum: ille autem laboris aliquid superesse ratus cum milite filium misit: hoc est quingentis equitibus & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum: ut in læuo quod latere Traianum constitueret: ipse uero in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris undique applicatibus: cum paulisper super Galilæi obstitissent continuo moenia reliquerunt. Titus uero comitesque saltu demissi mature ciuitatem obtinuerunt: tuncque uisum cum his qui se intus congregauere pugna commissa est. Nunc p

angusta viarum frumentibus ualidissimis tunc sceminis ex arborum culminibus quæ forte inuenissent tela iactantibus. Et hoc quidem modo usq; ad sextam horam sustinere conflictum. Assumptis autem bellatoribus cætera multitudo & sub diuo & per domos senes pariter ac iuuenes mactabantur. Deniq; uirilis sexus præter infantes nullus remansit: qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate & in primo congressu numerus fuit quindecim milium: captiuorum autem duo milia. c. xxx. Hæc Galileis clades contigit quinto & uigesimo die iunii mensis.

Ad Samaritanæ Cerealis mittitur a Vespasiano: quia eos pronos ad tumultum uidebatur inopiaq; quidam moriebantur: quidam ad Romanos confugebant: reliquos uero omnes nequies persuasione placare occiderant: autem undecim milia & sexcenti.

CAP. XIX.

Ed ne Samaritanæ quidem alieni a calamitatibus remanere: hi namq; in monte Garizin qui est illis sanctissimus congregati locis suis expectabant: ubi belli autem minas eorum cõuentus ac spem habere uidebatur: nec saltem uicinorum malis corrigebantur: sed in cõsulta suarum uirium infirmitate secundis Romanorum rebus exterriti: prona in tumultum uoluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere: eorumq; impetus præuenire: nam & si præsidiiis tota Samaritica regio cincta erant: amen eorum multitudo q; coierant: & conspiratio timebatur. Ea q; causa Cerealem quintæ legionis rectorem cum sexcentis equitibus tribusq; peditum milibus mittit. Ille autem ad mortem quidẽ accedere prælioq; congregi nequaquam tutum esse duxit: quoniam hostes plurimi desuper essent: milites uero circũuallatis undiq; montibus radicibus tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritanis etiam graues accendi æstus: erat enim tempus æstatis: neq; se rebus necessariis uulgus instruxerat: adeo ut nonnulli quidem una die siti morerentur: multi uero eiusmodi morti seruitium præferentes ad Romanos transfugeret: ex quibus cognito Cerealis illos etiam qui adhuc perseverarent malis infractos montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto primum eos a dextera parte hortabatur: atq; ut salui esse mallent rogabat si arma proiecissent tutos fore promittens. Deniq; quia persuadere non posset aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim milia & sexcenti. Hæc iunii mensis uigesimo & septimo die gesta sunt atq; his calamitatibus Samaritanæ usi sunt.

Aggeres super altitudinem murorum Iotapatenis efferantur: quidam ad Vespasianum uenit profugus ex ciuitate: nunciatus paucitatem ciuium & facilitatem capiendi: Vespasianus exercitum parat nocte hora qua ille docuerat ciuitatem aggrediuntur: & custodes occidunt: ciuitatem ingrediuntur: quidam uero ne oppeterent per Romanos se ipsos interfecerunt: tandem Vespasianus incendi fecit ciuitatem uniuersam.

CAP. XX.

Iotapatenis autem diu durantes: & præter spem aduersa tolerantibus quadragesimo quidẽ ac septimo die Romanorum aggeres super muros altitudinem sunt elati. Quidã uero ad Vespasianũ eodẽ die profugus uenit paucitatem ciuium & infirmitatem enuntiã: simul quotq; diuturnis uigiliis præliis assidue consumpti minime quidem ulterius nim ferre possent: uerum dolo etiam caperent si quis instaret. Circa extremam namq; uigiliam quãdo & malorũ requiem habere uiderentur: & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat dormire eos dicebat eademq; hora inuadendos esse dicebat. Vespasiano at quidẽ noscet inter se Iudeorum quantaq; superbia pœnas contemnerent transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus omne tormentorum genus fortiter pertulit: & tum ne flammis quidem coactus quid intus ageretur hostibus exquirentibus prodidisset mortem deridens cruci suffixus est. Fledere tunc proditori coniectura faciebat. Et fortasse quidem illũ uera dicere ipse aut nihil ex eius fallacia magnũ sibi existimans esse metuendi asseruari hominem iussit: & ad occupandam ciuitatem parabat exercitũ. Hora igitur quæ fuerat indicata ociose ibat ad muros: primusque incedebat Titus cum uno ex Chiliarchis Domitio Sabinos: paucis ex quintadecima legione comitatus: interfectis autem uigiliis in ciuitatem ingrediuntur: & post eos sexus quidam Cerealis chiliarchus & Placidus subiectos milites introducendo. Arce uero occupata cũ hostes in medio oppido uersarentur: iamq; plãne dies esset: nec tunc quidem illi qui capti tenerentur adhuc excidium sentiebãt multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis euigilasset: nebulam uisus eius hebetante: quæ casu tunc plurima se circum oppidum funderet: donec totus irrupit exercitus: soloque malorum periculo ex suscitati morientesque demum se perisse crediderunt: Romanos autem memores quæ obsidionis tempore pertulissent: neq; parcendi cuiquam neque miserendi quẽquam tangebatur cura. Sed ex arce plebem ad prona compulsam facillime trucidabant: ubi loci difficultas pugnacibus negaret copiam resistendi. Circũuiam namq; angustiis pressi ac per decliua dilabentes fluente desuper bello obtegebantur: id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant ut manibus propriis liberarentur imutauit: nam cũ se uiderent Romanorum neminẽ posse occidere ne romanorũ manibus oppeteret puererũ: & in extrema parte ciuitatis congregati semet interfecerunt. Quicũq; tamen uigilum primi captã ciuitatem senserunt in quadã turri septentrionali fuga recepti aliquãdiu quidẽ resistebant. Deinde circunclosi hostium multitudine sero dexteras dedere: hisq; instatibus mortẽ suam æquo aĩo præbuerũt. Potuissent autẽ incruentæ Romani obsidionis sine gloriã: nisi unus ex ipis occidisset Hecatonarchus

Antonius peremptus infidissimam quidam ex his qui ad speluncas confugerant: erant autē plurimi rogabant Antonium dextram sibi porrigere ad fidem salutis ac presidium quo tutus ascenderet. Cūq; his manum porrexisset icante super ille hasta praeuentum in inguine perculit statimq; confecit: illo die quid immanissimam multitudinem peremere Romani. Postea uero secutis diebus scrutando latebras per conculos & speluncas omnem ulciscabantur aetatem praeter infantes ac foeminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta uero milia cōnumerata sunt excidii tē pore pugnisq; superioribus mortuorū. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet: castellaq; eius omnia adhuc exurit. Iotapata quidem ita demissa est tertio decimo imperii. Neronis anno calendarum iuliarum die.

Iosephus ne a Romanis inueniretur in puteū se dimisit lapidēq; supra imposuit ne uiderent: nocte exhibat perscrutans si posset euadere: indicatur per quandam mulierem mittit ad eum cum fide ueniat timebat uero iosephus in somnis simulachra ei apparent deprecatur deum. in manus Romanorū se cōmittit: habita prius oratione ad socios.

CAP. XXI.

Romani uero iosephum requirentes & propriae indignationis cā: & quod imperatori opae precium uidebatur: captus. n. maxima pars belli esset: mortuos itaq; abditos rimabant: ille autē in exitio ciuitatis fortunae quodam usus auxilio per medios se hostes surripuit & in quēdam profundum puteū saltu demissus est: cui amplum specus adiunctum erat latere quod supra scrutantes uidere non possent. Vbi. xl. quidem insignes uiros latitantes offendit: eorumq; utilium apparatus: qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autē oīa complexis interdū quidem se occultauit. Nocte uero ascendens uigilias explorabat ut fugeret. Cūq; oīa undiq; ipsius causa maxime custodirentur. neq; fallendi spes esset in speluncā iterum descenderat: biduumq; ibi delituit. Tertia uero quadam die capta quadam muliere quae cū ipsis fuerat indicatus est. Tumq; Vespasianus propere duos chiliarchos Paulinum: & Gallicanum iussos pacē dare iosepho & bene hortari eū ut ascenderet mittit. Quibus tamen ille rogantibus postquā ad eum uenerunt fidē quae pro salute dantibus minime paruit. Ex his autē magis quae pati meritis esset qui plurima cōmississet: quam ex naturali mansuetudine rogantiū suspicionem colligens uelut ad poenam euocaretur timebat: donec Vespasianus tertium quoq; chiliarchum Nicanorem iosephi notū atq; olim consuetum direxit: is autē quā dulce ī eos Romanorū eēt ingenium: quos semel subingasset referens quodq; ipse iosephus uirtutis cā magis admirabilis quam inuilius ducibus haberetur essetq; imperatori studiū nō eum ad supplicium ducere quod ēt sine deditioe sibi liceret exigere: sed cōseruare potius uirum fortem. His addebat q; ne Vespasianus si quid dolo moliretur amicū ad id mitteret ut in re optima pessimam hoc est perfidiam preteret amicitia: neq; semetipsum illi ut amicū falleret obtemperaturū fore. Verum iosepho etiam post Nicanoris dicta haesitante milites quidē irati speluncae ignem submittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor uirum iosephum capere plurimipendens. Nicanore autē uahementer instāte ubi etiam hostilis multitudinis minas comperit iosephus. nocturna somnis reminiscitur quibus ei deus & futura iudaeorū clades: & quae Romanis essent euentura principibus ostendit. Erat autē interpretandis quoq; somniis idoneus & cōiectare quae ambiguedi uinitus diceretur sciebat. Qui & sacros prophetarū libros nouerat q; & ipse sacerdos esset & parentibus sacerdotibus procreatus: illa igitur hora quasi deo plenus & recentium somniorū quae uiderat horrenda simulachra mente complexus occultas preces deo offert. Et quia iudaeorum inquit labefactari tibi rē placuit. Fortuna uero ad Romanos tota migravit: animamq; meam quae futura praediceret elegisti. Quod quidem manus sponte Romanis & uino. Testor autē q; non proditor: sed tuus minister ad eos ibo. Simul his dictis Nicanori consentiebat. Verū qui una confugerant iudaeorū postquam intellexerūt iosephum rogantibus cedere uniuersi circūstantes clamabant. Certe plurimum ingemiscere leges patriae ubi sunt quae iudaeis deus annuit: quibus mortem contēnentes aīas indidit: uita iosepe captus es: lucēq; pateris intueri seruientem q; cito tui oblitus est: q; multos pro libertate mori persuasisti? Falsam profecto opinionē fortitudinis habebas: falsamq; prudentiae si salutē apud eos speras cum quibus ita dimicasti: aut si haec etiam certa sunt ab illis tamen te seruari cupis. Sed quāuis te Romanorū fortuna tui obliuione perfuderis: nos tamen patriae gloriae consulentes & dexterā tibi & gladium cōmodabimus. Tu uero siquidem spē mori dare iudaeorū: sin uero inuitus: proditor morieris. Vix haec elocuti sunt: & intentatis ei gladiis occidendū illum cōminabantur si Romanis pareret. Timēs igitur impetū iosephus & se dei pceptorum proditorē esse ratus: si ea non enūciasset morte praeuētus argumentis eos philosophiae necessario tractare incipit. Et quid. n. tantopere inquit o fortis propriae credis auidi sumus: aut cur amicissimas inter se res corpus & aīam in dissensionem uocamus: mutatum me esse quispiam diceret? Sed Romani hoc sciunt optimū esse in bello mori: sed lege belli hoc est a uictoribus trucidari: proinde siquidem Romanorū ferrū deprecor uere meo gladio meaq; manu sim dignus. Sin illi hosti parcendū putant: quam iustius nos ipsi nobis peperdimus? Quippe stolidū est eadem circa nos admittere: pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum. n. eē p libertate mori: & ipse se compugnando tamē & illoꝝ manibus qui eam friperet: nunc autē neq; praelio nobis ob-

stant: neq; nos interficiunt. Itidē autem timidus est habendus q̄mori nō uult cum opus est: & q̄ multū cum non oportet. Præterea quis nam metus prohibet ad Romanos ascendere? nēpe mortis. Ergo eam quæ ab hostibus dubiæ suspecta formidinis est: eam certe ipsi nobis irrogabimus. Verum seruitutem dicit aliquis? Valde quidem nunc liberi sumus. At uiri fortis est semet occidere: immo uero ignauissimi quantū opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto: qui tempestatem metuens ante uim turbinis nauem spōre submergit. Quin ēt propria manu perire a cōmuni omnium animarum natura discrepat: eoq; modo in creatorem nostrū summum scelus admittitur. Nullum est aial quod ex industria uel per se moriatur. Siquidem naturæ lex ualidissima ut uelint uiuere in oībus sita est: circo & quod nobis adimentū id putant hostes ducimus & insidiatores pœna prosequimur. Deum uero indigne ferre nō arbitramur: cū domum eius homo despiciat? Ab illo. n. accepimus ut essemus: rursumq; ut esse desineremus illi reddendū est. Corpora quidem cūctis mortalia sunt ex caduca materia fabricata. Anima uero semper immortalis est: deniq; pericula ī corporibus collocata. Si quis ergo depositum hoīs surripuerit aut male tractauerit: pessimus statim ac perfidiosus habet. Sic dei depositum ex proprio corpore qui eiecerit eū se latuisse quē læserit æstimabit? Et seruos quidē fugientes ulcisci iustum creditur: quāuis nequaquam dominos fugerint: ipsi uero deum fugientes: & optimū deum impie facere non uidebimur. An ignoratis q̄ eorū qui lege naturæ uita exeunt ac ceptūq; deo debitū soluunt cū id qui dedit recuperare uoluerit perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt? puræ autē & quæ inuocantes exaudiātur animæ retinēt locū in cœlo adeptæ sanctissimū atq; inde rursum uolentibus sæculis casta corpora iubentur incolere: quorū uero manus in seipsos ī sanierunt eorum aīas tenebrosior oechus suscipiet. Pater autē illarum deus auctores iniuriæ per nepotes ulciscitur. Hinc & deo inuisum est: & a sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Deniq; si qui se occiderint apud nos quidem usq; ad solis occasum insepultos abiici decretum est: cum etiā hostes sepeliri fas esse ducemus apud alios etiam dextre iubentur abscondi eiusmodi mortuorum q̄ in ipsos armatæ sunt: quoniam ut corpus ab animasita manum esse a corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur o socii iusta sentire: neq; humanis cladibus addere ut creatorem oīum impietate lædamus: si salui esse uolumus salui simus. Nec. n. salus apud eos ignobilis est: quibus tantis uirtutem operibus demonstrauimus. Sin mori placet ab his occidi pulchrū est qui nos cœperint. Nō mi-grabo ego in hostiū locum: ut ipse mei proditor fiam. Multo. n. stolidior sim: quam qui ad hostes ul-tro profugit. Siquidem illi salutis cā id faciunt: ego uero interitus & quidem mei Romanorū tamē insidias expeto. Nam si me post uinctas dexterās perimant magno aīo paratoq; moriar mēdaciū per-fidiam pro uictoriæ solatio mecum auferens.

Iosephus dehortatur suos a cædēnequiens reuocare a proposito: oēs se ipsos interfecerunt: duci-tur iosephus ad Vespasianum iubet Vespasianus eū custodiri ad Neronē mitteret: iosephus alloquitur Vespasianū seorsum cū filio Vespasiani eūq; dominum & regem orbis prædicit: Vespasianus eum liberat muneribusq; uariis eum donat.

CAP. XXII.

Vltā quidem in hunc modū iosephus ut a cædē propria socios dehortaretur dicebat. Illi autē obstructis auribus desperatione qua se iam dudū morti deuouerant concitantur: & alius aliunde cū gladiis accurrentes ignauiam exprotrabant: & quasi eū mox percussurus quisq; adoriebatur. Ille autē cum alium nōminatim uocaret alium uultu imperiosius intueretur alterius dexterā prælenderet alium precibus exoraret uaria mentis affectione: ut in tali necessitate potuit distractos: ferrum oīum a cædē sua prohibebat: nō secus ut feræ bestię circūclulæ ad eum semper: qui se contingeret ora conuertens. Illoꝝ autem qui ducem in extrema quoq; clade reuerendū putarent debilitabant dextræ: gladiiq; de manibus labebatur: multi spōte cū manus ei afferrent frameas dimittebant: iosepho autē non defuit in ea desperatione consiliū: sed fretus dei prouidentia salutem in periculū mittit. Et quoniā mori decretū est inquit: agite: cædes multas sortiamur & cui obrigerit: manus sequentis occumbat: atq; ita oīum fortuna perambulet: neq; sua dextera quisq; subiaceat. Iniustū est. n. cæteris interemptis ex aliis nequaquā si poenituerit saluū esse. Visus est uera dicere: & quod persuasit agitur fors cuiq; obrigit paratam ei: q; sequeretur necē suā præbeat quasi mox etiam duce perituro. Cū iosepho. n. perire uita dulcius æstimabant. Remansit autē ipse cū altero siue fortuna dici poterat siue dei prouidentia. Consultoq; pspiciens ne uel forte graua retur uel si nouissimus recessisset gentilis cædē pollueret illi quidē fide interposita ut uiueret persuasit: ille quidem hoc modo & Romanorū & domestico bello liberatus ad Vespasianū per Nicanorē ducebatur. Oēs autē Romani uisendi eius grātia accurrebant & cū se circa ducem premeret multitudo uariis tumultus erat. His exultantibus q̄ captus esset aliis minitantibus: nōnullis autē propius eū uidere certantibus. Et q̄ lōgius erāt hostē interficiendū esse clamabāt. Qui uero ppius erāt: facta eius reputantes mutatiōe stupecebāt. Rectoꝝ autē nemo fuit: q; licet ante irascere nōi eius uiri aspectu nō mitior factus sit. Titū uero pter alios & fortis iosephi aīus in calamitatibus & ætatis eius misericordia capiebat q̄lisq; pridē fuisse in p̄liis reminiscētē: & q̄lis nūc sic ī hostiū māibus ituentē. Iubeat itel-ligere quāta eēt fortunæ potentia: quāq; uelox belli momentū humanarū autem rerum nihil firmū

atq; perpetuum: quam multos etiam tunc ita ut sentiebat ipse ut Iosepum miserarentur affecit: pluri
maq; salutis eius pars Titus exiit apud patrē. Vespasianus tamen quasi missurus eum Cæsari ut cau-
tissime custodiretur pcepit. Quo audito Iosepus aliquid soli se deicere uelle ait. Sūmotisq; ab illo oī-
bus aliis pter filium Titū aliosq; duos amicos. Tu qdem inquit Vespasiane tantū hoc putas Iosepum
te habere captiuum. Ego aut maiorē ad te rēntius uenio pmissus a deo Nisi. n. ita esset. Nūquid ego
Iudæorū legē ignorabam quo ue pacto duces exercituū mori deceret. ad Nerōnē me mittis. Quid
ita? quasi qui Neroni usq; ad te successuri sint maneant. Tu & Cæsar & Vespasiane & Imperator atq;
hic filius tuus nunc me aut colligatū arctius tibi asseruato: nā dominus quidē nō mei solū es. tu Cæ-
sarnerū etiam terræ marisq; ac totius hoīum generis. Me aut ad maiorē pœnam custodiri oportet si
ex tempore aut subito in dominū ista coningo. His dictis Vespasianus statim quidē fidem non ha-
bere uidebatur: ea quæ & Iosepum existimabat salutis gratia cōminisci. Paulatim uero ad credendū
impellebatur: iam pridē illum excitante ad imperiū deo sceptraq; multi prēmōstrante portētis: sed
& in aliis ueracē esse Iosepum deprāhenderat. Altero nāq; amicoq; qui secretis intererant admirari
dicente quēadmodum nisi hæc deliramenta sint: neq; iotapatenis de excidio: neq; sibi de captiuitate
quicquam diuinasset ut a se iram depelleret. Iosepus iotapatenis ait se prædixisse q post diem septi-
mum & quadragesimum eos maneret exirium: quodque ipsū Romanī. uiuū essent in custodia
rētenturi. Hæc in secreto quæsitā Vespasianus ubi uera esse comperit a captiuis: etiam quæ de se dixis-
set credibilia coeperat existimare: sed neq; custodiam Iosepo nec uincula remittebat: uestimentis au-
tem aliisq; muneribus eum donare benignissimeque fauore non desinebat etiam Tito magnam ho-
nori eius operam cōmodante.

Vespasianus in Ptolemaida reuertitur multi clamant de excidio Iosepi ipse nihil respondebat: les-
giones duas mittit hyematum Cæsaream: quādam Scythopolim. CAP. XXIII.

Varto aut die mensis iulii Vespasianus in Ptolemaida reuersus: inde in loca maritima
Cæsaream peruenit: Iudææ maximā ciuitatem & quæ maiorē incolarum partē Græcos
haberet: uigitur & exercitū & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt
affectu quidē quo Romanos diligerent plus autē illosq; qui excisi fuerant odio: unde et
multi quidē simul ut de Iosepo supplicium sumeret cū clamore pœbantur. Vespasianus
aut de ista quidē petitione uelut ab inconsulta multitudo oblata nihil respondendo dissoluit. Le-
gionū uero duas quidem hyematurū apud Cæsaream posuit: q; oportunam uideret esse ciuitatē. Deci-
mam uero & quintā Scythopolim misit: ne torius exercitus molestia Cæsaream pmeret. Erat autem
illa quoq; aprica per hyemē quantum æstatis caloribus æstuosa ut in planitiē sita atq; maritima.

Quidam ex Iudæis qui fugerant collectis in iope: fabricatis piraticis nauibus inuiū faciebant pela-
gus illarū partium: Vespasianus uero illuc applicans: tum per Romanos tū per uētos qui illorum na-
ues in scopulos compellebant: quatuor milia & ducenta cadavera inuenta sunt. Ciuitatē incendunt
dimittitq; Vespasianus equites qui loca tuerentur. CAP. XXIII.

Vm hæc aut aguntur collecta nō exigua multitudo q; uel ab hostibus seditione defece-
rant: uel ex ciuitatibus eueris effugerant Iopē sibi receptaculo renouauit quam ante uā-
stauerat Cestius. Et quia terra quā uastauerat arcebat: migrandum in mare censuerūt
ac piraticis nauibus fabricatis in Syriā & Phœnicē: itēq; in ægyptum cōmeantes pluri-
mos latrocinis p̄dabant: uoibusq; nauigiis inuium faciebant illarū partium pelagus.

Sed Vespasianus cognito quid cōstituisent equites in iopē necnō & pedites mittit. Hiq; nocte in ci-
uitatē q; incustodita erat ingressi sunt. Eius aut habitatores postquā irruptio p̄sens erat ne tunc Ro-
manos arcerent metu deteriti nāues fuga petierūt: & in his ultra contiguum sagittæ spatium pemo-
stauere. Cū uero iopes natura esset importuosa: nāq; in asperū: ceteraq; arduum litus desinit: ac sum-
mis utrinq; cornibus leuiter incuruum quæ uastæ supersunt & ingentibus pcellis pelagus turbant.
Vbi et nunc Andromedæ catenarū signis extantibus fabulæ ueteris fides ostenditur. Aduersus autē
aquilo feriens littora summos in obiectas cautes fluctus affligit: eo q; solitudine intutionē efficit sta-
tionē: in eo salo fluctuantibus iopenis prima luce uiolētus: quē illac nauigantes Melāboriō uocant
status incumbit: & alias quidē naues inter se alias uero collisunt in scopulos. Multæ autē cum magna
in aduerso æstu niterentur ad pelagus. Nā & litus saxis infestum: & hostes in eo constitutos timebāt
sublatæ in sublimi gurgite mergebant. Et neq; fugæ uspiam locus erat neq; manentibus spes salutis
cū & mari uentorū & ciuitate Romanorū uiolentia pellerentur. Itaq; multi ululatus collisis nauibus
audiebantur: & multi crepitus fractissiorū aut fluctibus pars obruti: pars naufragiis iplicati mo-
riebantur. Nōnulli aut ferro se interficientes ueluti satius esset mori pueniebant: plurimi aut euecti
fluctibus scopulis carpebātur: & pelagus sanguine redūdaret: oīsq; ora maritima cadaueribus op-
pleretur cū et ad litus apulsos in eo stante Romani milites trucidarent. Eiectorū aut corporum qua-
tuor milia ducenta fuerant. Ita captam nullo p̄lio ciuitatem Romani funditus erunt. Et iope qui-
dem hoc modo breui tempore bis a Romanis excisa est. Vespasianus autem ne rursus eo piratæ con-
fluerent castris in arce munitis ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis suis

manentes eadem castra defenderent: equites uero omne circum territorium peragentes ad fines iope uicos & municipia simul eximerent. Illi quidem præceptis obedientes in dies singulos incursum do excindebant totas regiones atq; uastabant.

Audita captiuitate iotapatæ ab hierosolymis: maximus eos inuasit dolor: audito q; iosephus esset cum Romanis ira in eū concitabantur ita ut in Romanos sæuius incitarentur. CAP. XXV.

Bi uero Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est. Primo quidē plurimi & p magnitudine calamitatis: & quod nemo qui se uidisse diceret quæ iactabantur aduenerat non credebant. Nec. n. uel nuntius aliquis superfuerat sed ipsa p se fama excidium p̄ dicabat. natura uelox tristium nuntia inde paulatim per finitimos ueritas ambulabat & apud oēs ambiguitate certior habebatur. Quin etiam rebus gestis pluraq; facta nō erāt effingebant: & excidio ciuitatis interemptus dicebatur esse iosephus. Quæ res maximo luctu repleuit hierosolymam. Et per singulas domos itēq; cognatiōes amissosq; quisq; lugebatur a suis. Luctus uero ducis publicus erat. Et hi qdē hospites alii p̄p̄inuos amicos: alii nōnulli ēt fratres flebant. iosephum aut uniuersū adeo ut per dies triginta nunquā lamenta in ciuitate cessarent: magnaue mercede conducerentur tibicines naniarū. Tempore aut ueritate releuata ubi de iotapatā quidem ut res habebatū: factum uero quod de iosephi morte uulgabatur eumq; uiuere & cum Romanis esse comperit cōprobatur est: ac supra captiui fortunam a ducibus honorari: tantam in eum uinum iracū diam quantā prius cum mortuum crederent beniuolentiam conceperūt. Et ab aliis quidē ignauia apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eum ciuitas plena erat indignatione atq; conuictis. Vltro at his uulneribus excitabantur magisq; accendebantur rebus aduersis & offensio quæ prudentibus ne similia perferant: cautionis & custodiæ cām p̄bet ad alias calamitates tanquā stimulus incitabant: & malorū q̄ semp accipiebāt ex fine principiū. Deniq; maiore in Romanos impetu ferebantur, uelut i iosephū pariter uindicaturi Hierosolymorū qdē habitatores eiuscemodi turbis agitabantur.

Vespasianus ad agrippā proficiscitur: audit Tyberiada & Tarichæas rebellares: ratus mittit filiū suū illuc: appropinquantē ciuitati quidā ex senioribus ad Vespasiani pedes suppliciter accedunt is uero eis indulgit. CAP. XXVI.

Vespasianus aut studio uisendi regnū Agrippæ. Nam & ipse rex inuitabat rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis ac per eos ægras partes regni comperere: motis ex Cæsarea maritima castris in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigravit: ibiq; per dies. xx. milite recreato. Ipse quoq; rerū gestarum gratias deo referētes in epulis erat. Postquam uero Tyberiada quidē nouas res cupere ac rebellare Tarichæas audiuit ad regnū at agrippæ utraq; pertinebat decreto apud eos undiq; iudæos excidere: oportuū esse credidit aduersus eos exercitū ducere: simul ut agrippæ hospitio uicē rependeret potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filiū suū Titum in Cæsaream ut inde militrē Scythopolim traduceret mittit. Hæc aut ciuitas decem ciuitatum maxima & Tyberiadi oīum uicina est. Quo cum ipse uenisset: ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus ultra legionibus progressus ad trigésimum a Tyberiade stadium in quadam mansione conspicua rebellantibus cui nomē est Sennabris castra pōit: atq; hinc Decadarchum Valerianū cum equitibus quinquaginta dirigit: qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur & ad finē inuitaret. Audierat. n. q; pacem populus desideraret a nonnullis autē ad bellū eum cogentibus seditionē pateretur. Itaq; Valerianus ubi muro appropinquauit & ipse de equo desiluit: & suos comites idē facere iussit: ne iacessendi prælii cā potius uenisse uideretur. Sed priusquā uerbum faceret armati excurrere in eum: seditionis qui erant ualidiores rectore quodam nomine Iesu Saphati filio latrocinialis agminis principe. Valerianus aut neq; pp̄ madata ducis prælio cōgredi tutum ratus ēt si de uictoria certus pugnāq; periculosam esse: si cum multis pauci & instructis imperiti confligerent. Inopinata p̄terea iudæorū stupefactus audacia: & ipse pedes refugit: & quinque aliis similiter equis relictis: quos Iesus eiusq; loci ueluti pugna non insidiis captos læti in oppidum adduxerunt. Id aut ueriti seniores & qui p̄stare populis uidebant in Romanorū castra profugū: adhibitoq; sibi rege ad Vespasiani genū suppliciter accedunt: ne se despiceret obsecrantes: neue q̄ paucorum esset totius ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret qui semper amica Romanis sentiret: magisq; ultum iret defectionis auctores: a quibus ipsi olim ad fœdus uenire properantes nūc usq; ne id facerent asseruati fuissent. His eorū precibus quāquam toti ciuitati pp̄ equorum rapinam insensus esset indulgit. Nam & Agrippā uidebat eius oppidi cā trepidare. Fide aut per eos populo data Iesus eiusq; socii tutum sibi non esse rati apud Tyberiada consistere: ad Tarichæas effugiunt.

Vespasianus præmittit Traianū in arcē an multitudo pacem cupiat: illi apertis portis eum liberatorem ac benemeritum proclamant: post ad Tarichæas proficiscitur: castra ponit: superatis illis: ad nauale bellum se contulerunt. CAP. XXVII.

Posteroq; die Vespasianus in arcem præmittit: cum equitibus Traianum: qui multitudinem an oēs pacem cuperent experiretur. Cognito autem populum eadem sentire: simpliciter ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis cū laudatiōibus

obulā prodeunt: salutis datorem ac benemeritum accclamantes. Cum uero militem angustī aditus remorarent: murorū partem dirui Vespasianus ex meridiano latere insitit: eoq; pacto dilatauit īgres-
sam ut praeda tamen & iniuriis abstinerent in gratiā regis edixit: eiusdēq; causa muris pepercit: ipon-
dentibus habitatoribus eius post hēc cum reliquis fore concordēs: aliisq; modis malis affectam ci-
uitatem ex dissensione recreauit. Deinde ab ipsa digressus: inter ipsam & Tarichēas castra posuit: mo-
roq; firmauit: belli sibi moras illic fore prospiciens: quod oīs turbarum cupiens multitudo ad Tari-
chēas conflueret: munitione cōfisa ciuitatis: & lacu Gēnesar qui ab indigenis sic appellabatur. Ete-
nim ciuitatem ita ut Tyberias sub monte positam qua lacu nō alluebatur undiq; muro ualidissimorū
sed minore quā Tyberiadam ioseph cixerat. Nam illam qdem in principio defectionis pecunia: &
itemq; uirium copia cōmunierat. Taricheis uero largitatis eius reliquiae profecerant. Scaphas autē
plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas uidelicet si terrestri praelio uincerent: refugerēt: simulq;
ad nauale bellū si opus esset instructas. Romanis autē castra manientibus Iesus eiusq; socii neq; mul-
titudinem hostium neq; disciplinā militiā: perterriti: cursu in eos irruunt: primoq; impetu disiectis mu-
ri fabricatoribus ac parte aliqua adificiū: dissipata ubi armatos congregati uiderūt: antequā aliquid
paterentur ad suos refugium: eosq; insecuti Romani ad nauigia cōpulere. Et illi quidem tantū pne-
tū unde Romanos contingere missilibus possent anchoras iaciunt: & sicut acies assolent: densatis in-
ter se nauib; hostes aduersus in terra constitutos nauali plio decertabant.

Congregata multitudine prope ciuitatem in planitie uidens Vespasianus filiam suam mittit: ipse
uero patri nuntiavit dicens opus esse pluribus auxiliis: suos deinde hortatur. eorū genus & aīum re-
miniscens ut strenue sint dimicaturi: Vespasianus mittit auxilia: gentē aggreduuntur: omnes fugant
oppidum occupant: cunctos occidunt prāter indigenas. CAP. XXVIII.

Vidit autē Vespasianus magnā multitudinem in proxima ciuitate planitie congregatā
filiū suum cum sexcentis equitibus lectis eo mittit. Qui cū infinitū hostium numerum
reperisset patri quidē maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse uero equitū plerōsq;
etiam priusquā subsidia uenirent alacres esse uidens: cū nonnulli eorū multitudinem iu-
dēorū formidarent: unde exaudiri posset constitit: & o Romani ait pulchrum est nāq;
in principio sermōis admonere uos generis uestri: ut qui cū quibus pugnaturi sumus sciatis: nostras
enim manus nemo unquā toto orbe hostis ullus euasit: uideri uero ut & pro his dicamus aliquid ad
hoc usq; tps uicti nō defatigantur. Itaq; oportet illos in aduersis rebus constanter dimicantes: & nos ī
secundis p̄seuerantius laborare. Aperta quidē fronte uobis plurimū alacritatis inesse cōspiciens gau-
deo: Vereor autē ne cui uestrū tanta timorē multitudo hostiū latenter incutiat. Igitur quisq; iterū co-
gitet qualis cū quibus decertabit: quodq; iudaei licet satis sint audaces: mortēq; contēnant: ī compo-
siti tamē bellorūq; imperiti sunt & uulgus recte potius q̄ exercitus appellandū. De uestra uero periz-
tia atq; ordinatiōe referre qd opus est: Nempe iecirco soli armis exercemur pacis etiā tpe: ut ne in
bello nos cū hostibus numero cōferamus: nam quod erat ppetuū militiā cōmodum si pares cum
audibus cōgrediamur: quin reputate q̄ armati cū inermibus & equites cū peditibus & ducis tuti cō-
silio cū uagis neq; rectorē habētibus decertabit: quodq; nos hēc uirtutes multo plures efficiāt. Mul-
tum autē uitia de hostiū numero detrahant: nec sola hoīum multitudo quāuis pugnacissimi fuerit in
bello obtinet: sed & si uel in paucis sit fortitudo: hi enim & ordinari faciles sunt & sibi met subuenire
numerosae atq; copiae plus incōmodi ex semetipsis q̄ ex hostibus capiunt: itaq; iudaeos audacia & fero-
citas ac desperatio mentis uitia ducunt. Quae rebus secundis aliquantū ualent minimis offensionib;
extinguuntur. Nos autē uirtus regit & morigera uoluntas itemq; fortitudo: q̄ & in prospera for-
tuna niget nec ad finē usq; inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores sunt q̄ iudaeis causae certaminis:
nam si illi libertate patria belli pericula sustinēt: quid est nobis inclita fama pstantis? Et ne post or-
bis terrae imperium uideamus hostium aduersario: loco iudaeos habere. Prāterea considerate q̄ pa-
tiendi quidē alicuius ītolerabilis mali metus est. Multos. n. nos ī proximo adiutores habemus. Ra-
pere at uictoriam possumus & quos a patre mitti nobis speramus auxilio conuenit antecapere ut &
maior sit: & sociū non habeat uirtutis effectus. Equidē puto nunc de me ac patre meo uobisq; pari-
ter iudicium fieri. Siquidē ille rebus ante gloriose gestis dignus fuit. Ego uero eius sum filius: uosq;
milites meimam illi uincere cōsuetū est. Ego uero reuerti ad eū non perpetiar uictus. Quo pacto at
uos non puduerit: duce uestro periculis occurrente nō superare? Appetā. n. pericula mihi credite: pri-
musq; in hostes irrūpam. Nemo autē uestrū a me discesserit: persuasum habens imperiū meū sustenta-
ri opere diuino: & manifestissime p̄sumite q̄ multo plus mixti hostibus efficiemus q̄ si extrinsecus
pugnaremus. Postquā hēc locutus est Titus diuina qdam alacritas militibus incidit. Et quia Traia-
num aduenire cū quadringentis equitibus ante plium contigit: aggreuebant tanquā si minueret mī-
noris societate. Misit at Vespasianus Antoniū Silonē cū duobus milibus sagittariorū: ut occupato
monte: ex aduerso erat oppido muro: p̄pugnatores repellerent. Et ab his qdem ita ut p̄ceptū fue-
rat circūuenti sunt ex ea pte subuenire tentantes. Titus at primus prexit citato equo ī hostes & post
eū ceteri cū clamore pro tanto spatio fusi quantū aduersa acies occupauerat. Vnde multo & plures

quam erant apparuerunt. Iudæi uero licet in cursu eorum & disciplina contenti paulisper quidem primos sustinere congressus. Perculsi autem cunctis equorum impetu deturbati concubabant atque ita multis passim perceptis disperguntur: & in ciuitatem ut quisque uelocitatis habebat effugiunt. Titus autem aliquos tergo instans alios per transitum occidebat: nonnullos cursu antecapiens ictu ora transuerberabat. Multos autem alium super lapsos inuoluens conficiebat: omnesque ad moenia confugientes perueniens detorquebat ad campum: donec suæ multitudinis elapsu in oppidum confugerunt. Excepit autem illos acerba dissensio. Namque indigenis & fortunarum suarum & ciuitatis gratia: & ab initio bellum gestum maxime quod male pugnatum fuerat non placebat. Sed populus aduenarum qui plurimus esset uim adhibebat: & iter se discordantium clamor erat: quasi iam arma caperent. Quibus auditis nec procul a muris aberat Titus exclamans: hoc tempus est. Quid moramur comilitones? Deo nobis dedite iudæos: Suscipite uictoriam. Non auditis clamores qui manus nostras eadere discordant: habemus ciuitatem si modo properamus. Verum tamen cum uelocitate animis opus est. Nihil enim magnum effici sine periculo conuenit: non solum autem hostium concordiam quos cito necessitas in gratiam reuocabit: sed etiam nostrorum auxilia peruenire debemus: ut præter uictoriam quantas copias pauci superamus etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis incendit equum atque ad lacum decurrit: & per eum propere ciuitatem ingreditur quem ceteri consecuti sunt. Pavor autem eius audacie murorum defensores inuasit: & pugnare quidem uel prohibere uel uolentem nemo sustinuit. Relictis autem excubiis Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alii uero decurrentes ad lacum: in manus hostium contra uenientium incidebant. Mactabantur alii cum scaphas scanderent itemque alii cum iam prouectas assequi statando conarentur: plurimique per ciuitatem agebatur hominum ex aduenarum quidem resistentium qui non effugissent: indigenarum uero sine pugna: quoniam spes eos fœderis & conscientia: quod belli consilium non habuerant prælio deterrebat: donec Titus nocentibus interemptis miseratus indigenas ab intermissione requieuit. At qui in lacum confugerant ac ciuitatem captam uiderunt quam longissime ab hostibus recesserunt.

Letatur Vespasianus audita uictoria filiis: post aduersus eos qui ad lacum descenderant rates fabri cari iussit.

CAP. XXIX.

Itus uero missis equitibus res gestas patri nuntiat. Quibus ille cōptis quod necesse fuit & filii uirtute admodum lætus & facinoris claritudine. Maxima enim belli peruidebatur excepta: tum quidem statim circumdari ciuitatem custodibus iussit: ne quis ex eadem subterfugeret: neque a cardibus temperaret. Postero autem die cum descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eo refugerat fabricari iussit. Quæ res materiarum copia quam artificum multitudinem mature cōtextæ sunt.

Declaratur natura lacus: & aeris & ubertas rerum uicinarum locorum.

CAP. XXX.

Acus autem Genesar quidem a terra appellatur. Quadraginta uero stadiis in latitudine patens: centumque in longitudine aquæ dulcis est atque potabilis. Palustris enim crassitudine tenuioris habet latices & undique in litora & arenas desinens purus est: ac propter hoc temperatus ad hauriendum & fluuius quidem siue fonte leuior. Sempiternus enim frigidior quam lacus diffusio patitur manet: æstiuusque noctibus eius aquæ sub diuo perflata nequaquam niuibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Variæque sunt in eo piscium genera: ab alterius loci piscibus tam sapore quam specie distinctæ: mediisque secatur fluuius iordanis cuius fons esse uidetur. Panius fertur autem in hanc terram conditus ex eo lacu qui uocatur phiala. Hic autem est quæ in Traconitida ascendit ad centesimum uigesimum stadium Cæsariæ: non longius in dextro itineris latere & proprie ex rotunditate Phiala dicitur lacus rotæ speciem præferens. Sempiternum autem inter eius labia cohibet unda unquam deficiens uel exuberans. Cumque interim hoc esse iordanis principium nesciretur a Tetrarcha quodam Traconitidis philippo dephesum. Is namque missis in Phialæ palcis inuenit eas apud Panius redditas unde ante fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panius regis opibus & agrippæ diuitiis magnificentissimamque accurata est. Manifestum autem flumen iordanis ex hoc antro incipiens semetconitidis quidem lacus paludes secatur & margines: centum autem xx. aliis præteritis stadiis post oppidum iuliada Genesar lacum medium transmensus. Deinde multam per solitudinem in Asphaltidæ lacum exit. ad Genesar uero lacum eiusdem nominis terra prætenditur natura simul & pulchritudine admirabilis: nullum enim ipsa pro ubertate sui negat arbustum totaque plantis conseruere cultores. Cæli uero temperies etiam diuersis aptissima est. Noces enim quæ arborum maxime frigoribus gaudent infinitæ florescunt: ubi etiam palmæ quis nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ quibus aura mollior destinata est ut naturæ magnificentiam hanc esse qui dixerit uim adhibentis ut in unum conueniant inter se repugnantia annique temporum cōtentione bona uelut singula peculiari studio terræ fouerent. Non enim solum nutrit præter opinionem poma uaria: sed et seruat egregias quidem & quodammodo regnantia. Vuas & carices sine intermissione x. mensibus suggerit: ceterosque uero fructus anni spatio senescētes. Nam propter aeris lenitatem & fonte quoque irrigat uberrimo: quod Capharnaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli uenam esse. Nili fluminis opinantur quod similes coracino sicut Alexandrinorum lacus generat pisces. Longitudo autem regionis quæ ac littora cognominis lacus xxx. stadiis extenditur & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

Fabricatis ratibus insequitur illos per lacum Vespasianus: nemine remanente occisi sunt. paucis post diebus intolerabilis fetor ex cadaueribus in terram a mari compulsis insurrexit: non solum iudeis sed Romanis Miserabilis fuerit: totumque aerem corripit.

CAP. XXXI.

Vespasianus autem perfectis ratibus imposita manu militum quanta in eo quod lacu effugerant satis esset una prouehit. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant infestis omnibus neque nauali bello pari conditione pugnandi. Nam & scaphae paruae atque piraticae aduersus rates infirmae erant & cum paucis singuli ueheretur cunctis astantibus Romanis appropinquate metuebant. Verumtamen circum rates nauigando nonnumquam etiam prope accedendo lapidibus Romanos eminus appetebant: aut cominus etiam irritando seriebant plus autem ipsis atrox modo nocebat. Nec enim saxis quocumque praeter crebros sonitus agebat: quoniam contra septos armis iacebant contiguique sagittis eorum afficiebant. Et si accedere propius ausi fuissent priusquam facerent aliquid pariebant cumque his nauigiis mergebant. Multos autem uulnera inferre tentantium qui plus contingi possent alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant. Nonnullos concurrentibus inter se ratibus in medio depræhensos cum nauiculis capiebant. Submersorum autem quod capita sustulissent aut sagittis præueniebantur aut ratibus occupabant: & si desperatione compulsi inimicis adnare tentassent: eis uel manus uel capita truncabant: plurimisque passim ac uariis erat interitus eorum: donec in fugam uersi cæteri terræ appulsi sunt: circumclusis nauiculis suis. Effusi autem multi quidem in ipso lacu talis configebant: multos uero in terram egressos peremerunt Romani. Mixtum autem sanguine plenumque cadaueribus cerneret totum lacum. Nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. Nam litora quidem naufragiis simul plena erant & corporibus tumidis. Calcescentes autem ac tabefacti mortui cæli tractum corrumpebantur non iudeis solum ille casus miserabilis uideretur: uerum etiam factoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius perniciem naualis exitus fuit. Perierunt cum his quod pridem in ciuitate cecidere sex milia & quingenti.

Residet Vespasianus pro tribunali apud Tarichæas quidam de supstitibus sciendum sit deliberat: tandem quosdam occidit: quosdam donat: quosdam uendit.

CAP. XXXII.

T Vespasianus pugna facta pro tribunali apud Tarichæas residens adueniunt populum ab indigenis secernere: auctor belli extirpasse uidebat: & an hi quoque seruandi essent cum rectoribus deliberabat. Tunc autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim dimissos quiescere posse homines: qui & patris careret uimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent Vespasianus salute quidem indignos esse eos contraque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis qualitate cogitabat. Nam si ibi occiderent non pressuros supplicabat indigenas tot apud se supplices obtruncari fideque interposita deditis uim pigebat afferre. Verum ab amicis superabat: nihil in iudeos committi posse dicentibus. quodque utile esset honesto debere præponere: cum utrumque obtinere non posset. Indubitata igitur concessa licentia solo eos itinere quod Tyberiadem duceret exire permisit. Cumque illi facile his quae cuperent credidissent: & quia insulam fuerat comitatusque pecuniis suis quicquam metuentes abirent totam quidam a Tyberiadem usque uiam Romani ne quis euaderet occupauerunt: eosque in ciuitatem conclusos mox infectos Vespasianus omnes in amphitheatrum stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus quod mille ducenti erant iussit occidi: iuuenum autem ualidissimos sex milia lectos ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram uero multitudinem .xxx. milia & quadringentos uendidit: præter alios quos Agrippa donauerat. Nam his qui ex eius regno essent facere quod uellet ipse permisit. Verum & istos rex uendidit. Reliquum tamen uulgus quod erat Traconitidarum & Gaulanitarum & Hippenis: pluresque & Gadaritarum seditiosi & fugitiui: quibus pro pacis bello conciliarent. Capti sunt autem sexto idus septembris.

¶ De bello iudaico. Liber. iiii. incipit.

¶ Excisis Iotapatis reliqui iudei se dederunt Romanis: præter quaedam castella & ciuitates: quarum nomina ponunt & earum conditio lacum quaedam Gamala occupant intrantes Romani: domos hostium recta omnia circumdant: ex quo multi Romani mortui recedereque coacti sunt.

CAP. I.

Vicique autem iudei Iotapatis excisis a Romanis defecerant: hi se ad eos postquam Tarichæatæ superati sunt applicabant: omniaque Romani castella & ciuitates ceperant: præter Giscala & qui montem Iabryrium occupant. Cum his autem rebellaret Gamala ciuitas contra Tarichæas posita supra lacum quæ ad fines pertinebant Agrippæ itemque Sogane & Seleucia. Et he quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ. Sogane superioris partis cui nomen est Gaulana & inferioris Gamala. Seleucia uero ad lacum Semechonitidem. .xxx. latum & .lx. stadiis longum. paludesque suas ad daphnem usque tendentem. Quæ regio cum alias sit delitio: tamen fontes habet qui minorem quem sic appellant Iordanem habentes sub aureo Bonis templo in maiorem deducunt. Soganem quidem ac Seleuciam colentes in principio defectiois Agrippæ

FF iiii

pa sibi foedere sociauerat Gamala uero ei non cedebat freta locorum difficultate amplius quam Iotapata iugum naq; asperum ex alto monte deductum mediam ceruicem erigit: & ubi supereminet, in longitudinem tendit: tantum contra decliue quantum a tergo ut cameli similitudinem praefertat: nomen etiam duxit nisi q; expressam uocabuli significationem indigenae seruire non possunt. Et a fronte quidem ac lateribus in ualles inuias scinditur. Post uero quam de monte pendet paululum difficultate refugit. Verum & hanc partem per obliquum excisa fossa indigenae deuiam fecerat. Domus autem crebrae & uicissim per prona erant aedificatae: & nimio praecipitio casuro similes. Ciuitas intra se decurrebat in meridiem ugens Australis uero collis immensa aeditus altitudine usum arcis sine muro ciuitati praebat: rupesq; superior ad profundam pertinens uallem. Fons autem intra muros erat in quem oppidum desinebat. Quamuis autem natura non expugnabilis esse ciuitas: tamen etiam Iosepus cum murorum eam ambitu cingeret fossis & cuniculis reddidit fortiozem. Eius autem habitatores natura quidem loci confidentiores erant quam Iotapateni sed multo pauciores minusq; pugnatores situsq; freti difficultate plures esse hostibus putabant. Nam plena erat ciuitas multisque in eam q; esset tutissima confugiens. Vnde ab Agrippa quoque praemissis ad obsidionem per menses septem restitere. Vespasianus autem profectus ex amathunte ubi pro Tyberide posuerat castra: Amathus autem si quis nomen interpretatur aquae calidae uocantur ibi enim eiusmodi fons est sanandis corporum uitis idoneus: Gamala peruenit: & totam quidem ciuitatem ita ut diximus: positam custodia circumuallare nequibat. Qua uero fieri posset excubias collocauit monte q; occupat superiorem. In quo milites castris ita ut assolet & muro circumdatis opus aggerum postremo aggrediuntur. Et aperte quidem orientis summo supra ciuitatem loco turris eracubi & quinta decima legio necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabantur: fossas autem decima repleuit & ualles: & inter haec Agrippam regem cum accessisset ad muros eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret: fundibulorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est Romanos autem ira simul ob regem sui q; metus ad obsidionem protinus incitauit nullum Iudaeos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes praetermissum ire credentes: qui circa gentile suum & eorum quae ipsis conducerent suam rem tam imanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine operisq; consuetudine cito perfectis machinas applicabant. Chares autem & Iosepus: naq; ipsi erant oppidanorum potentissimi: armatos quidem licet metu pculos ordinauerit: & quaq; non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur quibus aquae iteq; alia usui necessaria non sufficerent: adhortari tamen eos ad moenia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. Balistis autem tormentisq; percussi in oppidum recesserunt. Itaq; Romani tribus ex locis aggressi murum arietibus quatunt & qua deiectus fuerat infusi magno cum armorum strepitu ac turbarum sonitu ipsi quoq; insuper ululantes cum oppidanis confligebant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces Romanis ne ultra progredirentur obstabant. Ceterum ut multitudinis superati undiq; ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. Deinde reuertentes instantib; sibi hostibus incumbunt: eosq; impingendo per decliua locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neq; a uertice imminetibus repugnare: neq; in partem aliquam euadere possent pronos eos urgentibus sociis in domos hostium plano contiguas refugiebant. Sed repletae labebant q; pondus sustinere non poterant. Vnaq; deiecta multa inferiores: item ille alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. Incerti enim quid facerent quamuis subsidere testa uiderent: tamen eo conuolabant atq; ita multi quidem ruinis opprimebantur. Nota pauci uero subterfugientes parte corporis occupabant: Plurimi autem puluere suffocati moriebant. Sed ea Gamalenses p se fieri existimabant: propriaq; incommoda negligentes magis instabant: hostesq; intacta sua labentes sustentando compellebant. Qui uero per angustos uiarum cliuos ceciderunt: eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinae quidem lapidum copiam ferrum uero mortui hostes eis dabant. Cesorum enim gladios auferentes his contra semineces utebantur: multis iam percumbentibus testis semet proiciendo moriebantur: tergaq; dantibus ne fuga quidem facilis erat. Viarum nanque ignorantia & caligine pulueris alius alium non agnoscentes pererrabant & circa se sternebantur. Sed illi quidem uis reperto exitu ab oppido recesserunt.

Vespasianus cum paucis reliquis: his uero oppugnantibus resistit uidentes eius animu: quasi diuinum reputantes impetum remittunt ipse uero exiit castrum. CAP. II.

Vespasianus autem qui laborantibus semper interfuit: saeuissimo dolore percussus cum super militem ruere ciuitatem uideret: propriae tuitionis oblitus clam paulatim superiorem oppido locum preditionib; inter media picula cum paucis oino reliquit. Nec enim aderat tunc ei filius Titus ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga neq; tutu neq; honestum sibi putabat. Rex at quas ab adolescentia gesserat ac propriae uirtutis memoria quasi deo repletus. Socios qui cum ipso erant condensari iubet affluentemq; hostium uim tam diu in uertice sustinuit: nec hominum nec telorum multitudinem reformidans donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes impetum remiserunt. Illis autem iam infirmius oppugnantibus ipse pedem referens non prius terga ostendit quam extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna

occiderunt & inter eos Ebudus decadarchus non eo tamen praelio quo peritus ubique antea fortissimus comprobatus quique plurimis malis Iudaeos affecisset. In ea pugna Gallus quidam nocte Tarachus cum .x. militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cenarent quod in Romanos fuisset consilium populi inter se fabulantibus & ipse Syrus erat. & hi quos secum habebat: nocte illos aggreditur omnibusque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit.

Vespasianus ad Romanos ueniens uisis aduersis casibus Romanos consolatur hortaturque ad ulciscendos hostes Gamalenses quantum prosunt resistent. CAP. III.

Vespasianus autem morere exercitum aduersis casibus uidens: quod nulla interim tantam expectati fuerant cladis huiusque rei magis eos pudere quam solū ducē in periculis reliquissent cōsolandos putabat. De se quidē nihil dicēs ne quē uel initio culpasse uideretur. Oportere autē inquiens quā cōmunia essent fortiter ferre naturam belli cogitantes: quod nullū eueniat si ne cruore uictoria: iterumque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudaeorum milibus interfectis exigua p his stipē se pependisse fortunae. Atque ut iactantiū esset nimis secundis rebus insolescere ita esse ignauorum in offensionibus trepidare. Velox. n. esset in utrunque mutatio: & ille uir fortis. s. maneat cuius sobrius erit & animus in rebus quoque infeliciter gestis ut idem habeatur restis consilii peccata restituens: quāquā ea quae nunc acciderunt neque mollitia uestra neque Iudaeorum uirtus efficir. Nam & illis pugnae melioris & nobis deterioris causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimis quae reprehenderit alacritatis uestrae temeritas. Nam cū hostes in excelsiori loco refugissent manus continere debuistis: neque summo uertice constituta sequi pericula sed capta inferiori ciuitate: paulatim eos qui refugerant ad tutiorem nobis & stabilem pugnam renocare. Nunc autem immoderata festinatione uicendi quā id incaute fieret non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli a Romanis alienus est qui cuncta ordine pitiāque perficimus: barbarisque cōueniēs & quo Iudaei maxime possident. Oportet igitur nos ad propriā uirtutē accurrere atque indignitati offensionis irasci potiusquam morere. Optimum autem quod de sua manu solatiū quærat. Ita enim fiet ut & amissos ulciscamur: & in eos a quibus precepti sunt uindiceamus. Ipse autem ita ut nunc feci experiaratque nos pugnandi prius ad bella pergere & nouissimus inde discedere. Ille quidē his dictis recreauit exercitū. At Gamalēses bene gesta re paulisper animos erexerunt: quā nulla ratione magnificeque puenerat. Mox autem reputantes ablata sibi esse foederis spem: quodque minime posset effugere iam. n. uictus eos defecerat uehementer dolebant animosque remiserant. Nec tamen quatenus ualebant salutem suam negligebant: sed tā disturbatas partes muri qui erant fortissimi. quam integras ceteri amplexi custodiebant. Romanis autem constructibus aggeres iterumque tētantibus irruptionē multi ex ciuitate per ualles deuias quae nulli custodes erant & per cloacas diffugiebāt. Eos qui metu ne caperentur ibi remanerent inopia cōsumebat. Solū autem undique alimenta qui pugnare possent congregabant. Sed illi quidem in huiusmodi cladibus perdurabant.

Vespasianus quosdam qui Itabyrium montem occupauerant iuadit ad eos mittit Placidū qui eos hortetur ad pacem: sed illis remittentibus: Placidus congregitur singulis fugam aduersus illos reuertit multos occidit: multi confugiunt Hierosolymā: reliqui montē placido tradunt. CAP. IIII.

Vespasianus autem inter curas obsidionis subsidium opus aggreditur aduersus eos: qui montē Itabyrium occupauerant inter campum magnū & Scythopolē sitū: cuius altitudo quidē xxx. stadiis: conuersus septentrionali tractu inaccessa est. In uertice autem uiginti stadiorum planities patescens tota muro circumdata. Hunc autem totū ambitū quadraginta diebus edificauerat Iosephus: & alias ei materias & aquas suggerētib⁹ locis inferiorib⁹. Solā. n. incolae pluuiā habebant. Magnam igitur in eo multitudine congregata Vespasianus Placidū cū sexcentis equitibus dirigit. Huic autem subeundi quidē montis ratio nulla erat. Multos autem foederis ac ueniae spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. Nam & Placidus eo studio mitissime cū his loquebatur ut eos in planitie caperet: illi tanquam dictis obediētes ad eum ueniebant ut incautum aggredierentur. Vicit autem astutia Placidi. Coepit enim a Iudaeis praelio assimulari fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi bellum exiit: reflectit in eos equitum manus plurimisque in terga uersis aliquos interfecit. Semotam uero multitudinem ceteram ab ascensu coercet. Itaque alii Itabyrio relicto in Hierosolymam refugiebāt. indigenarum autem fide accepta quod eis aqua defecerat & se & montem Placido tradiderunt.

In Gamala tres milites nocte turrim effodiunt: decidit turris magno sonitu: omnes perturbati fugebant quos Romani trucidabant: Titus urbem inuadit: occidit multos: multi in arcem confugiunt ita ut cruor effusus totum oppidum diluat. CAP. V.

Pud Gamalam uero degentiū audacissimi quique dispersi latebant. Imbelles autem fame corrumpebantur. At uero pugnantium manus obsidionē sustinebat donec euenit secūdo & uigesimo die mēsis octobris: ut tres ex quinta legione milites circa matutinas uigilias ad insimam per ceteris turri quae in sua parte fuerat subiret: eaque occulte suffoderent cum appositi ei custodes neque adeūtes eos: mox. n. erat: nec postquam adiret sensissent: idē milites cauēdo ne strepitus fieret quique saxis durissimis euolutis resiliūt. Subitoque cū magno sonitu decidit: unaque custodes precipi

tant. At uero qui p[er] alias custodias erant p[er]urbati fugiebāt multos euadere ausos pemere Romanū. Inter quos ēt Iosepū super ditam muri partem quidā iaculo percussū interfecit. Intus autem ciuitatem degentibus sono concussis multus erat pauor atq[ue] discorsus tanquā omnes essent hostes ingressi. Tunc Chares agrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morborum eius plurimam iuuisset ad mortem. Romani autem tunc temporis peccati memores usq[ue] ad uigessimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autē aderat indignatione uulneris quod Romanos se absente perculerat ducentes equitibus p[re]ter pedites lectis ociose ciuitatem introiuit. Eoq[ue] p[re]tergresso uigiles quidem ubi senserunt ad arma properabant. Cognito autem intus confuturo eius ingressualii raptis liberis trahentes etiam coniuges cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant alii Tito occurrentes sine intermissione trucidabantur. Qui uero prohibiti essent in arcem recurrere: nesciū quid facerent Romanorum p[re]sidiis incidebant. Vbiq[ue] autem infinitus morientium gemitus: p[er]q[ue] p[ro]pria loca effusus cruor totum oppidum dilinebat.

Vespasianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quo confugerant qui supererant eos capti sed quinq[ue] milia ex his de uertice se p[re]cipitarunt: p[er] Romanos quattuor milia perempta: solū duæ mulieres saluæ factæ sunt.

CAP. VI.

Ne eos qui arcem occupauerant omnem Vespasianus inducit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficillimus uertex in immensam æditus: & undiq[ue] circum hostium multitudine p[re]ceps. Vnde Romanos ad se aduersus alios talis & p[re]terea saxis deuolutis ulciscabantur Iudæi cum ipsos excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Venum ad eorum interitum diuino munere quidam turbo exoritur Romanorum quidem tela in eos frēs ipsorum autem a Romanis pellens & obliqua traducens ut neq[ue] in p[re]ruptis consistere propter uolentiam flatus possent cum nihil esset immobile: neq[ue] hostes ad se accedētes uidere. Itaq[ue] supergressi Romani eos circumueniunt: & alios quidē repugantes ante capiebant. In omnes autem uehementius scruiebant illorum memoria: quos in primo congressu perdiderant. Multi autem undiq[ue] circumclusi desperatione salutis filios & coniuges & semetipsos in uallem p[re]cipites dabant quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem ut ipsorum in se qui capti fuerant immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. Ab his enim quattuor milia perempta sunt. Qui uero se p[re]cipitauerunt quinq[ue] milia sunt reperti. Neq[ue] quisquam p[re]ter duas mulieres saluus euasit: quæ sororis erant Philippi filia: qui Philippus Ioacimo genitus esset insigni uiro & qui sub Agrippa rege Strataches fuerat. Seruatae sunt autem q[uod] excidii tempore Romanor[um] impetum latere. Nec enim uel instantibus pepercere quor[um] multos singuli raptos ex arce p[re]iciebant. Gamala q[uod]dem hoc mō excisa ē tertio & uigesimo die mensis octobris: quæ .xx. & primo die mensis septembris coeperat rebellare.

Mittit Titus ad Giscala oppidū Galilææ q[uod] restabat indomitū: Vespasian[us] ad recreand[um] alios Cæsareā regredit[ur]: q[uia] restabat mō Hierosolymis occupada: Tit[us] Giscalēos hortat ut se dedāt sine armis: p[ro]p[ri]et[er] portissillī aptis iāuis clamāt ip[s]m libatorē: m[un]it[ur] oppidū sicq[ue] tota Galilæa libata ē. CA. VII.

Amq[ue] solū Giscala municipiū Galilææ restabat indomitū: cuius multitudo pacis studio tenebat[ur]: q[uod] erāt p[ar]tiq[ue] agricolæ sp[eci]es suā semp in fructibus collocauerāt. Non parue autē manus latrociniali p[er]mixtiōe corrupti erāt quo morbo ēt nōnulli ciuīū laborabant. Hos autē ad defectionē ipellebat Leui cuiusdā filius Ioānes hō ueneficus & fallax uariisq[ue] moribus & imoderata sp[eci]e p[ro]ptusmiroq[ue] modo q[uod] sp[eci]es efficiēs atq[ue] oībus iā cognitus quod affectandæ sibi potentiaē cā bellū armaret. Huic apud Giscala seditiosor[um] turba pebat: quor[um] causa populus ēt legatos fortasse de traditione missurus Rōanor[um] tamē cōgressum ī p[ar]te belli p[ro]stolabat. Et Vespasianus contra hos q[uod] Titū cum equibus mille decimā uero legionē circa Sythopolim mittit: cū reliqs autē duabus Cæsaream ipse ingreditur: dandā his ex labore cōtinuo regem putās ex ciuitatū copiis eorūq[ue] corporatit[er]q[ue] aīos ad futura certamina existimās esse resouēdos. Nec. n. exiguū sibi laborem superesse de Hierosolymis p[ro]uidebat q[uod] & regalis esset ciuitas: & cunctæ nationi p[re]staret. His autē qui ex bello fugissent in eā cōfluentib[us] & naturalis munitionemq[ue] muros eius cōstructio non minimā ei sollicitudinē cōparabat: cū uiro[rum] spiritū & audaciā & sine muris inexpugnabilē esse cogitaret: ob eāq[ue] rem milites uelut Athletas ante certamina oportere curari. Tito autē Giscala: equitando. n. ad eam accefferat aggressionē capi facilis uidebatur. Sciēs tamē q[uod] ea ui capta passim a militibus populus absumeret. Nanq[ue] satiatus erat ipse iam cædibus miserans multitudinē etiam sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntē: p[ar]tione magis subigere ciuitatē uolebat. Itaq[ue] plenis hoīum muris: quor[um] p[ar]tiq[ue] p[ro]ditæ factionis erāt mirari se ait quonam freti consilio cunctis iam ciuitatibus captis illi soli Romano[rum] arma operirentur: cū uiderēt multo quidē mututiora oppida uno impetu fuisse submersa: securos at fortunis suis potiri qui Romano[rum] dextris credidissent. Quas quidē ēt nunc illis ait se porrigere. neq[ue] ob insolentiam succensere: quia sp[eci]e libertatis ignoscendam putaret. Non tamen ēt si quis impossibilia neller persequeretur. Quod si dictis humanissimis non paruisset fidē dextris habuissent experti: iri arma crudelia iam cognituros esse moenia sua ludū fore machinis Romanorumq[ue] confidentes soli sese ostentarent arrogantes esse capturos. His dictis populariū quidē neminē non

quidem responderet sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones praeuenerant & custodes erant portis apppositi ne quis uel ad foedus prodiret: uel equitum quēquam in ciuitate reciperet. Ioannes autē & ipsi complecti conditiones ait ita autē persuasū: aut necessitatem belli renitētibz adhibiturum. Illam tunc diē iudaeorū legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouerent ita et de pace conuenire nephas esse putaretur. Nam & Romanos scire qd ab omni cessarent opere diez septem circuitus. Quam si temerassent non minus coetus quā qui agerent piaculū cōmissuros: ipsiqz Titū nullum sibi ex mora stipendiū formidandum. quod enim unius noctis spaciū prater fugā cōsiliū ceperit praesertim cū id obseruare circūsedenti nemo prohibeat. sibi autē magnum esse lucrum nulla in re despiciere patrios mores. Et illum decere qui pacem non sperantibus indulgentē legē quoz seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur: non tantum pro septimi diei religione quā tum pro sua salute sollicitus. Verebatur ne statim capta ciuitate solus destitueretur: qui totam in nocte ac fuga uitae spem collocasset. Verum profecto dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis factum esset: non solum Indutiarum causationem Titus admitteret: uel etiam in superiori parte ab oppido castra poneret ad Cydissa qui mediteraneus est Tyrionum micus ualidissimus Galilaeis semper exosus. Nocte autem Ioannes cum nullas Romanorum excubias circa oppidum uideret arrepto tempore non solum his quos circa se habebat armatos: sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis in Hierosolymam fugiebat. Sed usque ad uigesimum quidem stadium fieri posse uidebantur: ut mulieres ac pueros aliamque multitudinem secum duceret homo quem captiuitatis itemque salutis metus urgeret. Ultra uero procedente eo relinquebatur & oriebatur atrox remanentium fletus. Quanto enim quisque procul a suis aberat: tanto propriorem se hostibus credebatur. Iamque affore qui se caperent existimantes necessario pauitabant: & ad crepitum quem ipsorū cursus faciebat assidue respectabant: uelut instantibus quos fugissent: multisqz simul ruebant & circa uiam plurimos certamen praecedentium conterebant. Miserabile autem foedum & infantium erat excidium. Aut si quam iactare uocem: nonnulli uiros aut propinquos a se operirentur orabant. Sed ioannis exhortatio superabat ut seipsos seruarent in clamantis eorū confugerent. unde remanentibus etiam si raperentur poenas a Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant ut cuique uirum fuit cito dispersa est. Luce uero Titus ad muros aderat foederis causa. populus autem portis ei patefactis cum coniugibus adeuntes tanquam benemeritos: & qui custodia ciuitatem liberasset laudibus praedicabant. Simulqz ioannis fugam significantes ut & sibi parceret obsecrabant & eos qui nouarum rerum cupidi reliqui superessent ulcisceretur: ille autē precibus populi postulatū equitum partem ut Ioannem persequeretur dirigit. Sed eum quidem occupare nequiuere: quod antequam uenerant in Hierosolymam sese receperat. Vna uero fugientes prope ad duo milia perimunt: mulieres ac pueros paulominus quam tria milia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat non statim a Ioanne poenas fraudis exactas. Iratos uero animo satis esse quod: spe deciderat ad solatium putans captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem in oppidum cum fauore ingreditur: iussiqz militibus minimam muri partem iure possessionis abrumperē minitendo magis quā pugnando reprimebat perturbatae ciuitatis auctores. multos enim propter odia domestica uel proprias inimicicias delatores innocentiae fore credebatur: si dignos poena discerneret: melius noxium relinqueret metu suspensum: quam immeritum quenquam cum eo perdere: gratius existimabat. illum enim fortassis modestiorem futurum: uel metu supplicii: uel quod erubesceret praeteritorum criminū uenia: sine causa uero morientium poena nullo modo corrigi posse. Praesidiis tunc ciuitatem circūdedit: quaz tam nouarum rerū studiosos compescerent quā pro pace sentientes quod sibi relicurus erat maiore fiducia firmarent. Galilaea quidem tota postquam multo sudore Romanos exercuit hoc modo subacta est.

Ex aduentu Ioannis in Hierosolymam totus populus effusus percunctatur quid agant Romanis: significato excidio Giscalon: timor eos inuadit immensus: hortatur Ioānes Hierosolymas ad bellū senes timebant excidium urbis ex hac re: oriuntur multae praedationes & latrocinia in urbe contra multos fingeantur uaria in eorū perniciem: phana conculcantur: fitqz maxima controuersia aduersus istos: fit bellum inter hos inuasores & populū: horum causa erat Ioannes qui simulabat anxiorem: restamen & consilia populi aliis nocte aperiebat hic iurat fidem amicitiam: fit legatus populi ad Zelotas.

CAP. VIII.

Pud Hierosolymam uero ad Ioannis introitum omnis populus erat effusus: & circa singulos qui una confugerent numerosa turba collecti: quos fines cladis experti essent percontabantur: illorum autem seruens anhelitus necessitatem significabat. Verum tunc in malis quoque sibi arrogabant. Non Romanorum uini fuisse dicentes sed sponte uenisse: ut cum his ex cautiore loco pugnarent. Inconsultorum enim atqz inutilium esse hominum incaute pro Giscalis & inualidis municipiis periclitari: cum arma uigoremque oportet pro metropoli suscipere atque semare: significando tamen excidium Giscalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam ut primi fugam esse intelligerent prodiderunt. Auditis autem quaz captiui pertulere non mediocri populi perturbatio tenuit: magnumque id esse argumentum

proprii reputabant excidii. At Ioānes qui eorum quos reliquerat causa minus embescebat: singulos aut circumspectus spe ad bellum incitabat: infirmitate Romanorum asserens: propriamque uirtutem extollens: & imperatorum ea cauillatione inscitiam decipiens: & etiam si poenas sumerent: nunquam Hierosolymorum: neque transgrederebantur Romani: qui pro Galilaeorum uicis tanta mala protulissent atque in eorum muris machinas contriuisissent. His eius dictis magna quidem corrumpebat iuuentutis manus. Prudentiorum autem atque seniorum nemo erat qui non futura prospiciens uelut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At uero per territorium manus agrestium ante seditionem quae Hierosolymis orta est discordare iam coeperat. Titus. n. a Giscalis Caesarea. Vespasianus autem a Caesarea Iamnia & Azotum profectus utrumque subegit: impositisque illis praesidiis reuertebatur: maximam ducens eorum multitudinem qui se foedere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellumque intestinum exagitabat quantumque a Romanis respirassent in ipsos manus uertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset scelus contentio dudumque concordium pertinacia primo intra domos accedere. Deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia uolentes quisque conueniens aperte iam coacto multitudine rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant. nouitatis autem armorum cupientes senibus ac sobriis inuicem atque audacia praestabant. Primo autem indigenae singuli praedari coeperunt. Deinde ex composito confectis ciuibus per territorium latrocinebant: ut quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat nihil a Romanis gentiles abessent: atque ab ipsis qui uastabant illatum a Romanis excidium leuius uideretur. Ciuitatum uero custodes primum quia defatigare pigeret: partim odio nationis aut nulli aut minimi erant male affectos auxilio: donec rapinae societate undique congregatim collegiorum latrocinallum principes atque in agmen conflati Hierosolymas irrupunt. Quae ciuitas a nullo regebat: & more primo gentiles omnes sine obseruatione recipiebat: tunc praecipue existimantibus uniuersos qui superinfluere adiuuamento & benivolentia uenire. Quae quidem res est sine dissensione ciuitatem postea pessum dedidit: eo quod iners & inutilis multitudo quae pugnacibus sufficere potuissent alimenta consumpsit. Hisque praeter bellum etiam seditionem famemque comparauit: aliique latrones ex agris eo transgressi ac multo scruiores quos intus inuenire sociati nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metuebant audaciam: sed usque ad caedes ruinae fiebant non clam neque per noctem aut quoslibet homines: neque luce palam nobilissimos quosque ad oriendo. Nam primum Antipater regii generis uir & adeo potentissimus ciuium ut esset publicos thesauros fidei suae praemissos haberet comprehensum custodiam tradiderunt. Post hanc etiam Leuiss quaedam insignem uirum & Sophan filium Ragueli regalis similiter utrumque familiae omnemque praeterea quam praetitorum praestare aliis uidebantur. Grauis autem metas populum possidebat: & uelut occupata ciuitate salutem propriam quisque curabat. illi autem clausorum uinculis non fuere contenti: neque turum arbitrabantur e potentia uiros diutius custodire. Nam & ipsos & domos eorum non paucos uiros frequentate ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos & praeterea rebellaturus: fortasse populum iniquitate commoratum. Decreto igitur eos occidi mittunt quaedam de suo numero Ioannem ad caedes promptissimum: qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: & alii decem armati gladiis secuti ad carceribus quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse: cōsque libertatis praeditores interemisse dicebant: praesens ut audacia sua tanquam feriores ciuitatis ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad haec humilitatis ac formidinis illos uero insolentiae pergrederentur in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. Denique familiis abrogatis unde per successionem pontifices creabantur: cognatos atque ignobiles constituebant: ut impiorum facinororum socios haberent. Nam qui supra metum summos honores adepti erant his obediabant necessario qui sibi eos praestiterant quoniam & dignitate praeditos uariis machinis fictisque sermonibus committebant oportunitatem ex eorum qui se prohibere poterant contentione captantes: donec hominum persecutione faciat indiuinitatem contumelias transfulerunt: pedibusque pollutis in sanctum locum introire coeperunt. Iamque populo contra eos concitato namque auctor erat Ananus uero maximus pontificum itemque sapientissimus & qui fortassis ciuitatem conseruasset si insidiarum manus potuisset effugere illi templum dei aduersus populi turbam castellum ac praefugium sibi fecere: quod per domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem admiscebat etiam cauillatione: quae praeter ceteris eorum factis erat dolori. Tentando enim quanto metu populus teneretur suasque uires explorando sorte pontifices creare conati sunt: cum his: ut diximus: ex familiis successio deberetur. Huic autem fraudi mos antiquitus obtendebatur. Nam & solum forte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem uera lege de genere erat abrogatio firmatus atque his ad potentiam quae sibi designandorum magistratum licentiam compararet. Itaque una sacratae tribuum accita quae Eniacin appellatur pontificem sortiebantur: casusque locus exiit homini per quem maxime eorum iniquitas demonstrata est Phanaas quidam filius Samueli ex uico Aphtha non solum non ex pontificibus ortus: sed aperte quid esset pontificatus per rusticitatem penitus nesciente. Denique inuitum eum rure abstractum ut in scena fieri solet: aliena ornauere personam indutumque sacra ueste quid facere deberet subito instituebant: ludumque & iocum esse tantum nefas arbitrabantur. Ceteri quidem sacerdotes procul spectante ludibrio legem haberi lachrymas uix tenebant: honoresque sacrorum solui grauiter ingemebant. Populus tamen hanc eorum audaciam non tulit: sed omnes quasi ad depoenendam tyrannidem animos intenderant. Nam qui praestare ceteris uidebantur Gotion Iosepi filius

& Symeón Gamaliel tam singulos circueuntes quam simul uniuersos in cōtionibus hortabantur quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent: sanctumq; locum hoibus sceleratis purgare pperarent. Pontifices etiam probatissimi Gamala quidē filius Iesus aut ananus Anani populū frequēter in cōtibus exprobrando eius segnitie contra Zelotas excitauerunt. Ita. n. se ipsi uocabant: uti bonarū professionum æmulis: ac nō qui pessimam facinorum immanitatē superassent. Itaq; in cōtionē populo congregato: cunctisq; indignantibus occupationes sanctoꝝ itemq; rapinas & cædes: nondū autem promptis ad ulciscendum propterea q; inexpugnabiles. id enim neq; erat Zelotæ putabantur: stans inter eos medius Ananus & ad legem crebro respectans cū lachrymis opplesset oculos. Magis ait mihi moti satis est anteq; dei domicilium uideam tantis refertū doloribus atq; in accessis & sancta loca sceleratoꝝ pedibus frequentari. Veq; sacerdotali ueste amictus & sanctissimū uenerabilium noīum ferens uiuorū atq; animæ amore teneor ne pro senectute quidē mea mortem sustinens gloriosam: igitur solus ibo: & tanquā in solitudine aīam meam solam dabo pro deo. Nūquid opus est uiuere in populo clades suas minime sentientes: & apud quos malorum præsentium defensio interit. Siquidem rapti patimini ac uerberati reticetis: & ne gemitu quidē aperto quisquā prosequitur interemptos. O acerbam cōminationē. Quid de tyrannis q̄rar? Nūquid non a nobis nostra potentia nutriti sunt? Nūquid non despectis qui mecū ierant cū adhuc pauci essent. uos dū tacetis plures eos fecistis atq; illis armatis quiescentes in uos met ipsos arma uertistis: cū primos eorum conatus oportuisset infringi: quando cognatos cū uinis appetebant. Vos autem negligēdo ad dep̄dationē noxios irritastis: quia uastatis domibus nulla rō ducebat. Itaq; iam dominus ipse rapiebat: eiq; cum per mediam ciuitatē traheret nemo erat auxilio. Illi aut a nobis p̄ditos etiam uinculis affecere. Nō dico q̄les & quātas sed q; accusatos indēnatos nemo audiuit. Restabat eosdē uidere trucidare. Hoc etiam uidimus uelut e grege brutoꝝ aīalium: quæ p̄cipua ducit hostia ne uocem quidē quisquam emisit: nedū dexteram moueret. Patiimini ergo patiimini etiā sancta conculcari uidētes. Cūq; oēs audaciæ gratos nephariis hoibus subieceritis eoꝝ præstantiam reueremini? Nūc. n. p̄fecto ad maiora p̄cederētū quid maius q; euerterēt inueniret. Tenetur quidē munitissimus ciuitatis locus: nūc aut phanū appellat arcis arx quædā siue castellū. Tanta igitur contra uos tyrānide munita & inimicis sup̄ uertice positis. ut uideris. qd cogitatis? aut qbus sententias applicatis? An Romanos expectatis ut sanctis nostris opitulentur? Ita quidē se nostræ ciuitatis habēt res: eoq; iam calamitarū uentū est: ut misereat nostri et hostis. Non exurgeris o laboriosi respectisq; uulneribus uestris quod etiam feras bestias facere uidimus ultū ibitis in hoc qui hos p̄cussere. Nō suas qsq; recordabit clades: & ante oculos positis quæ ptulerit ultionē aīos acueris. Perit apud uos nisi fallor affectionū oīum carissima & maxime naturalis cupiditas libertatis. Seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus tanq; subiugari a maioribus didicerimus. At illi quidem multa & maxima bella ut in libertate uiuerent ptulerunt. Nec aut ægyptiorum aut Medoꝝ potentia cessere: dūmodo ne facerent quæ iuberētur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus utq; cōmode an contra incōmode non palam: qd habet causæ nisi libertatē? Ergo q; dominis totius orbis seruire non patimur: gētiles nostros ferimus tyrānos. Quāq; externis obediētes ad fortunam se mel adire fecerunt: cuius iniuria uicti sunt. At uero pessimis suorū cedere ignauorū est & cupientium seruiendi. Ad hæc aut quia Romanorū mentio facta est: nō uos celabo quid dū loquor iteruenerit mentemq; retraxerit. Quod est si ab his capti fuerimus: absit autem dicti huius piculum nihil acerbius experiemur quam isti nos affecere. Quo pacto autem non lachrymis dignum sit illoꝝ quidē in templo donaria cernere? Gētiliū uero spolia qui nobilitatē huius: maxime oīum ciuitatis cōpilauerunt eosq; uiros trucidatos uideri: quibus et illi post uictoriā obtemperassent. Et Romanos quidē nunq; transgredi ausos esse limitē p̄phanorū aut sacratæ quicq; consuetudinis p̄terire. Sanctoꝝ autē abitu quis procul aspectū phorrescere quosdā uero in his locis natos ac sub nostris moribus educatos: & qui iudæi uocarentur inter media sancta deambulare manibus adhuc sui gentilis cæde calentibus. Quis igitur externū bellū metuat ex comparatione domesticis: multo nobis æquiores inimicos. nā si proprie rebus sunt aptanda uocabula reperiretur legū quidē conseruatores nobis fuisse Romanos: hostes uero intus habere. Verum hos insidiatores libertatis exitio debere neq; facinorū eorū dignū ex cogitari posse supplicium. Certū est idēq; oibus uobis & ante orationē meā eē p̄suasum atq; ipsis uos rebus q̄s ptulistis in eos esse cōmotus. Plariq; aut fortasse multitudinē eoꝝ atq; audaciam reformatidant: p̄terea q; in loco supiore consistūt. Sed hæc ut uestra negligentia conflata sunt ita nunc magis p̄ficiunt si morabimur. Nā & numerus illoꝝ in dies singulos alitur eo q; nequissimus quisq; ad similes p̄ugiatur: & audaciā plus accēdit: qd nullū adhuc eius ipedimētū interuenit locoq; supiore utunt: & quidem cū apparatus his tps demus. Quod si aduersus eos ire coeperimus: humiliores erūt mihi credite: conscientia celsioris loci beneficiū ratio perdet. Fortasse at dei sp̄reta maiestas in ipsos tæla retorserit suiq; missilibus consument imperii. Videant nos tantūmō & deiecti sunt quāq; pulchrū est ut etiam si quod piculū immineat pro sacris ianuis moriamur: ac si non pro liberis & cōiugibus: pro deo tamen eiusq; sanctis aīas p̄fundamus. Præbebo at manū atq; siniam: & neq; cōsiliū nobis ullum deerit ad cautionem: neq; me corpori meo parcere uideritis. His Ananus contra Zelo-

tas populum hortabatur: non quidem nesciens iam expugnari nix posse per multitudinem ac iuuentutem animorumque pertinaciam multoque magis propter conscientiam commissorum. Nec enim concessuros extremam veniam his quæ perpetrauerant sperabant. Veritamen quid uis perpeti præstabilius existimans quam in tanta rerum perturbatione tumultum cohibere. Populus autem duci se clamabat in eos contra quos rogabatur & ad subeunda quicunque pericula promptus erat. Sed dum ananias magis idoneos discerneret atque ordinaret ad prælium Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis: certos enim qui omnia sibi nuntiarent habebant in pontifice commouent ac modo per cuneos simul uniuersi profiliunt neque obuio cuique parcebat. Cito autem & Ananias populum congregauit: multitudine quidem superiore. Armis uero constipatis non erant Zelotæ inferiores. Alacritas uero quod deerat in utrisque complebat. Nam & ciues armis iram conceperant fortioresque qui de templo exierant quam multitudine maiorem audaciam. Quippe illi quod habitare se in ciuitate minime posse arbitrabant nisi Zelotæ existerent: hi uero nisi uicissent nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conferere pro ducibus obediens motibus aliorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminens missis lapidibus semet inuicem appetebant. Si uero aliqua pars terga uertisset uictores gladiis utebantur. Cumque plurimi fauciantur multæ cædes utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur a suis zelotarum autem quicumque uulneratus fuisset in templum ascendebat: sacram humum cruore perfundens: ut solo eorum sanguine uiolatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo ingressibus præualebant. Irati uero populares perficiente quotidie numero suo cum desides increparent quicunque a tergo sequebantur non aperiendo fugientibus uiam inuitos eos repugnare compellerent: uniuersos quidem suos in hostes conuertunt. Illis autem qui uim ferre non poterant paulatim ad templum recedentibus irrupit una cum sociis Ananias. Unde factum est ut eos quod ambitu exteriori caruissent metus inuaderent: ideoque in murum interiore fuga recepti mature ianuas occluderent. Verum Ananias portis quidem sacris manus afferre non placebat: hostibus quoque desuper tela torquentibus nequias esse existimans et si uicisset non lastratum prius populum introducere. Ex omni autem sua multitudine sex fere armatorum milia sortitus custodes eos in porticibus collocat. His autem qui succederent in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi mercede conductos pauperes uice sua perfidii destinabant. Fit autem his omnibus exitii causa Ioannes: quem ex Giscalis effugisse prædiximus. Is enim dolis plenus & acerbissimam dominationis cupiditatem mente circūferens iam dudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans aderat Ananias tam diebus cum proceribus capiendi consilium quam noctibus pagranti custodias: omniaque secreta Zelotis renunciabat: nullumque populi consilium non priusquam caperetur inimici sciebant eius indicio. Immoderatis uero & Ananiam & populi principes placabat obsequiis ne in aliqua suspitione ueniret affectus. Sed hæc eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationum uarietate suspectior eorum ipso quod etiam non accitus assiduus erat: arcanorum proditor hebeatur. Etenim prospiciebat Ananias omnes qui ad se concurrerent intelligere quæ Ioannes faceret suspitionem nunciationis habebant. Submouere autem illud non erat facile neque possibile quod malitia præualeret ac præter hoc multorum non ignobilium qui summis rebus adhibebantur patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beniuolentiae causa peti: nihilque dubitans & fide populo se seruatum iurauit & neque factum eius inimicis ullum neque consilium proditum: unaque deponendis rebellibus & manu & uoluntate operam collaturum. Itaque Ananias eiusque socii quoniam iurato crediderunt nulla iam suspitione suis eum consiliis adhibebant: moxque ab eis concordiae causa legatus intromittitur ad Zelotas: curæ namque habebant ne phanum culpa sua pollueretur: ne uel quisquam in eo procuberet iudeorum. Ille autem quasi Zelotis ac non contra pro beniuolentia iurauisset egressus ad eos medius constitit & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit: ne quid secretorum ignorarent: quæ in eos Ananias cum sociis cogitasset. Nunc autem ingens cum ipsis omnibus subitum esse discrimen nisi diuinum quoddam præstito fuerit adiumentum nihil enim iam morari Ananiam sed persuasisse quidem populo ad Vespasianum legatos mitterent ad capiendam ciuitatem quamprimum uenire properaret. Indixisse autem lustrationem postero die ut religione simulata intromissi uel et in prælio manus consererent. Se autem non uidere quadiu aut custodias sustinebunt aut cum tanta manu acie congregiantur. Ad hæc addebat quod ipse dei prouidentia transactionis esset causa legatus. Hæc enim spe ananiam his proponere: quod nihil suspicantes eos subito aggrediretur. Itaque oportere si quis habendam uitæ rationem duceret aut custodibus supplicare aut foris quidem præsidium petere. Quos autem si uicti essent ueniarum spes foret: immemores esse audaciæ suæ crederent simul ac factores poenituerint admissorum: in gratiam statim eos qui perpeffi sunt redituros. Sed nocendum quidem sæpe inuisam etiam poenitudinem fieri. Læsis autem iram in licentiam sauiorem imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos tantumque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagitantem. Vbi etiam si quæ pars misericordiae fuerit maior eam irascentium turba celabit. Talia quidem uariabat Ioannes terrorem incutiens multitudinis. Externum uero auxilium aperte quidem indicare quod diceret non audebat idumæos autem significabat. ut autem principes Zelotarum priuatim etiam commoueret: crudelitatis Ananiam arguebat ipsis eum minitari confirmans.

Mittuntur nuncii ad Idumæos pro auxiliis petendis: eo q̄ Ananus uellet Romanos introducere: Iesus increpat idumæos & eos qui eos aduocarunt tanq̄ latrones qui ciuitatem quotidie dissipante hortatusq̄ eos ut nil acturi sint uel iudicent q̄tum sint factiosi homines uel recedant. CAP. IX.

Rat autem Eleazarus Simonis filius: qui etiam præter alios idoneus esse uidebatur & re
 e de consulere: & quæ consulisset efficere itemq̄ Zacharias filius Phaleci uterq̄ a sacer-
 dotibus genus ducens. Hi præter cōes etiam priuatis in terminationibus cognitis: qd̄q̄
 Anani factio potentia sibi comparanda cā Romanos accerseret. Nam & hoc Ioannes
 affinxerat diuq̄ quod agerēt dubitabant angusti temporis festinatione conclusi: popu-
 lū. n. haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant. Externi uero subsidii facultatē inlidiāq̄
 sibi celeritate præreptam prius fore ut omnia paterenturq̄ ut auxiliatorū quisq̄ ista cognosceret ad
 uocari placuit idumæos scriptaq̄ breuiter epistola q̄ circumuento populo Ananus uellet Romanis
 metropolim prodere. Ipsi autem pro libertate dissidentes in templo custodirētur: minimiq̄ tempo-
 ris spem salutis sibi promittere. Ac nisi mature subuenirent ipsos qdem Anano atq̄ inimicis: at ue-
 ro ciuitatem Romanis ilico subiugandam. Et pleraq̄ nuntius ad rectores idumæorū referenda manu
 dabat. Ad hoc etiam lecti sunt uiri strenui & dicendi peritissimis: & ad persuadendū satis idonei qd̄q̄
 his rebus esset utilius impetum uelocitate p̄stantes. Nam idumæos confestim perituros certum erat
 q̄ turbæ cupiens & indomita esset natio: semperq̄ ad motus facilis atq̄ suspensa & rege mutationi-
 bus læta: minimisq̄ petentium blanditiis ad bella promptissima & uelut ad festorū quādam solēnita-
 tem sic ad plia properans. Celeritatem autem nuntii exigebant: ad quā istis nihil deerat alacritatis.
 Uterq̄ autem Ananias uocabant. Iamq̄ rectores aderant idumæorū. illi autem simul epistola manu
 datiq̄ attoniti q̄si furibundi circūcursare gentem militiamq̄ denūciare cœperūt. itaq̄ mox & dicto
 citius multitudo conuenerat: oēsq̄ pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem
 prope ad uiginti milia cum ducibus quatuor Hierosolymā ueniūt: hoc est Ioāne & Iocobo Sossæ fi-
 liis: & præterea Simone Thecui & Phineas Clusoth filiiis. Ananū aut̄ profectio legatorū itemq̄ & uigil-
 les eius non latuit: nec non & impetus idumæorū. Hoc. n. ante cognito portas eis clausit & muris cu-
 Rhodes apposuit. Non tamē uisum est bello cū his congregi: sed uerbis eis ante p̄suadere concordia.
 Stans ergo in aduersa turri post Ananū Iesus æuo pontificū longissimus. Cū multæ inquit & uariæ
 turbæ tenuere ciuitatem in nulla re sic miranda fortuna est: ut in eo q̄ pessimis etiam inopinata con-
 spirant. Etenim p̄ditissimis hominibus contra nos auxilio uenistis tanta cū alacritate: quanta nec in
 barbaros aduocante uos metropoli uenire decuisset. Et siquidē uiderem consensionē uestram similē
 esse horū hoīum qui uos rogauerūt: non existimare impetum capere rōnem. Nihil. n. æque ac morē
 cognatio concordiam firmat. Nūc uero illi si quis eorū singulos explorauerit mille mortibus digni
 reperient. Nā ludibria & purgamenta totius rusticiæ plebis luxu absumptis patrimoniis suis postq̄
 in uicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere. Postremo in sacra ciuitatē clam influxere ut illa
 trones: solūq̄ religiosum īmanitate polluerunt scelex̄ eosq̄ uideas sine metu inter sancta ebrios: &
 auditate uentris peremptorū spolia consumens. Vestra uero multitudo armatorūq̄ talis apparatus:
 est: qualem deceret esset publico uos consilio metropoli inuitaret: in alienigenas laturos auxilia.
 Quid igitur hoc esse quis dixerit: nisi pro fortitudine iniuriam: cum pro nequissimis conuenisse in-
 tegræ nationis uestre arma uideantur conspirare. iam dudum quidem reperire nequeo quidnam
 fuerit quod uos tam cito commouerit. Nec enim sine magna causa fieri potuisset: ut arma pro la-
 tronibus aduersus cognatum populum caperetur q̄ Romanos audistis & proditionem. His. n. qui-
 dam uestrum obstrepebant nunc liberande metropoleos causam uenisse dicentes. Vnde mirati su-
 mus p̄ter alia noxiorum tale commentum. Viros. n. naturalis libertatis amatores aliter contra nos
 efferare non poterant: eoq̄ cum externis hostibus pugnare paratissimos quam si uastatæ libertatis
 proditione mentita. Sed. n. uos considerare oportet qui uos insimulauerint: fidēq̄ in nos ueritatis
 ex rebus cōibus: non ex ficto sermone colligere. Quid enim posse nūc demū nos dederimus Roma-
 nis cū ab initio licuerit aut ab his non deficere: aut quia defecimus cito uenire in gratiam: priusq̄ cir-
 ca nos omnia uastarentur. Namq̄ iam ne uolentibus quidem nobis transactio facilis est: cū & super
 eos effecerit Galilæa sub iugū missa: morteq̄ grauiorē afferat turpitudinē appropinquātes pla-
 cere quidē quod in me est: pacem morti antepono. Semel autem bello appetitus postq̄ pugna cō-
 missa est: gloriosam mortē uita captiui existimo potiorē. Sed utrū nos populi principes aiunt clam
 misisse aliquam ad Romanos: an ē totum populū cōmuni suffragio. Siq̄dē nobis dicant quos ami-
 cos miserimus: qui serui fuerint proditionis ministri. Cū iret aliquis deprehensus est. Rediēs captus
 est: litteras nacti sunt. Quemadmodū aut̄ ciuiū multitudinem latuerimus: cū qbus omni hora uer-
 saremur. Paucis etiam atq̄ his inclusis qui de tēplo ne in ciuitatem qdem prodire possent quo pacto
 sunt cognita quæ occulte extra ciuitatē fierent. An uero nunc cognouere: quando aulorum poenæ
 reddendæ sunt. Donec autem sine metu fuere neminem nostram proditorem suspicabantur. Sin ad
 populū causam referunt: publicū habuit nempe consilium. Nemo aberat contioni: ideoq̄ manifesti-
 or ad uos nūcia huius fama p̄perasset. Quid aut̄ opus erat legatos mittere cū certa nobis eēt de trāsa-
 ctione sententia. Et quis designatus sit dicant. Sed hæc quidē male perituroꝝ & instantes poenas

evitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si civitatem manentem prodi fors afferret: ideoque ipsos qui nos criminantur: ausuros quoque audaciae unum malum uideretur esse proditio. Vos autem oportet quia semel cum armis adestis. Primum id quod est iustissimum adinuare Metropolim: & una nobiscum tyrannos eximere per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladiis promiscere. Denique nobiles viros non incusatos ex medio raptos foro primum vinculis cruciarunt. Deinde non voce neque prece eorum morati neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis horum videre argumentum quae dixi. Desolatas domos rapinis: coniuges in ueste lugubri ac familias peremptorum: & per totam civitatem ululatus & fletus. Nullus enim non persecutionem expertus est impior. Qui ad hoc insaniam prorupere ut latrocinalem audaciam non solum ex agris atque alienis civitatibus in hanc quae & caput & facies est: sed & phanum et ex civitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus & ad profugium elegerunt: & fisco illoque est quae in nos comparant & locus toti orbi terrae venerabilis quique ab universis alienigenis ab extremo limite mundi venientibus honoratur per has quae apud nos propter naturae sunt bestiae conculantur. Exutis autem rebus desperatis populo comite populis & civitatibus civitates gentesque in sua viscera delectum habere: cum debueritis quod factum esset optimum ac deceret nobiscum nocentes eximeret: hanc ipsam fallaciam ultimum ire quod auxilio vos aduocare ausi sunt: quos metuere vindictes debuissent. Quod si eiusmodi hominum praecipue reuerendas putatis: attamen licet vobis armis depositis cognatorum habitu introire civitatem: medioque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine de nostris discordiis indicaret: quaque reputare quid habebunt commodi: cum de manifestis ac tantis criminibus apud nos causam dicturi sunt: quod hominibus non accusatis ne verbum quidam facere promiscere. Ferant igitur hanc ex uestro adventu gratiam. Si vero neque nobiscum indignari neque iudicare multis: tertium restat: ut relinquant utrisque partibus nec nostris cladibus insultetis. nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam & si maxime quae nostrum suspicamini Romanis collocuturi: observare vobis itinera licet: tumque demum tueri Metropolim cum factum aliquid homini patuerit: quale delatum est & in auctores eius si conuicti fuerint vindicare. non enim vos pervenirent hostes iuxta civitatem sedibus positus. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur ne portarum claustra miremini quatenus arma portabitis.

Simon unus ex idumaeis indignatus respondet iratus contra Iesum & pontifices: accusans eos proditores contra alios qui eos vocauerint: dicitque adversus illos ituros. CAP. X.

Aec quidem Iesus loquebatur. Idumaeorum autem neque multitudo animum appendebat ardens iracundia quod non paratum habuisset introitum proque armis in se duces indignabantur captivitatem esse existimantes si ea quibusdam imbecillis deposuissent. Unus autem Simon filius Cathla placato suorum tumultu stans in eo loco unde exaudiri a pontificibus posset non iam mirari se ait: si libertatis propugnatores in templo custodirentur: inclusi: cum illi contra genti committerent civitatem. Et Romanos quidem fortasse coronatis et portis recipere sint parati. Idumaeos autem ex turribus alloquantur: captaque iubeant pro libertate arma proferre: cognatisque non credentes custodiam civitatis: iudices eos discordiarum fieri uellent & alios accusarent quod indignatos ciues occiderint: ipsi totam damnant ignominia natione. Denique urbem omnibus alienigenis religionis causa patentem: nunc domesticis praecclusistis. Valde enim contra vos festinabimus & ad gerendum cum gentilibus bellum qui ob hoc adesse properavimus ut vos servaremus liberos. Nempe talia vos etiam his quos obsidetis laedere tanquam verisimiles puto suspensiones in illos quoque colligitis. Deinde qui reip. defensores intus in custodia tenentes genere coniunctissimis gentibus simul universis civitatem praecclusam tyrannidem praeferre dicitis: cum tam contumeliosis nos in beatissimis obtemperare praecipitis: nomenque potentiae aliis qui nos tyrannos patiuntur annectitis. Quis cavillationem uestri sermonis tulerit cum res repugnantium videatur? Etenim nobis etiam nunc idumaeos excludentibus civitate namque ipsi nos patriis sacris arcetis: recte quis eos incusaverit qui custodiuntur in templo? Quod cum ausi essent plectere proditores quos viros nobiles & innocentes pro locietate facinoris diffiditatis: non a nobis inciperet summaque prodicionis membra praeciderint. Sed licet illi molliores quam res poscebat inveniuntur: nos tamen domicilium dei servabimus idumaei & pro communi patria propugnabimus tanquam foris irruentes quam intus insidiantes hostes pauciter ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati donec aut vos Romani aspiciendo laborant aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

Idumaei nocte dolo zelotae: apertis portis custodibus dormientibus intrant interficiuntur: custodes insurgit populus idumaei eadem nocte octo milia quingentos interfecerunt: interficiuntur pontifices: quareitur Iesus cum Anano qui interficiuntur oibus in sepultis. CAP. XI.

Is dictis idumaeorum quidem multitudo clamore consensit. Iesus autem tristis recessit cum nec idumaeos quicquam sentire moderatum & duplici bello oppugnari civitatem uideret. Quippe ne idumaeos tumor & spiritus quiescebat indigne ferendum quod essent civitatem phibiti & quod Zelotae: vires esse infirmas crediderant embescitium postquam nihil auxiliari posse videre iam venisse poeniteret. Pudor autem nulla repente gesta redeundi poenitudinem superabat. Itaque ibidem prope murem temere tabernaculis positus manendum esse statuere. Infinita vero hyems nocte illa venit

& uiolentia cum imbris ortis & crebra fulgura horrendaq; tonitrua concussaq; terræ uasti mugituscertumq; erat apud omnes hominum exitio mûdi statum esse turbatum neq; paruum quid rephæc signa protêdere. Vna uero Idumæis & oppidanis erat opinio. His quidem irasci deum militiæ causa existimantibus neq; se posse euadere si aduersus Metropolim arma mouissent. Anano autem eiusq; sociis etiã sine prælio uicisse: deniq; pro se bellum administrare credentibus. Sed pfecto falsi erant interpretes futuroꝝ & quæ sui passuri essent contra hostes fore diuinabant. Vex Idumæi cæteruatim ante densatis corporibus inuicem se defendebant scutis contextis præter capita minus pluuia lædebant. Zelotæ autem magis illoꝝ q̃ suo periculo cruciabant. Collectiq; deliberabant si quã reperire subsidii machinam illis potuissent. Hoꝝ aut ardentioribus uidebat ut armos custodes inuaderetq; ita incivitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. Nam & custodes ex improuiso: & q̃ plures inermes ac belli expertes essent facile turbatum in & multitudinem ciuium difficulter colligi posset quoniam domi quisq; propter hyemē contineret. Quin & si periculum aliud quod interueniret quibus subire q̃ negligere tot copias sui causa turpiter perituras. At q̃ prudentiores erant uim quidem adhiberi dissuadebant. Non. n. sui tantum custodes ampliores: sed etiam ciuitatis murum uidebant ppter Idumæos diligentius custodiri: & ubiq; adesse Ananum omnibus horis inuisere custodias existimabant: sed hoc aliis noctibus ita habuerat. Ille uero non sua desidia regenerat: sed ut & ipse & custodum fata interirent. Nanq; iam nocte pfecta & gliscente hyeme custodes in porticum dispositos opprimit somnus. Accedit Zelotis cõsiliū subito: ut seris templo sacratiss portæ: uestes secarent. Affuit aut illis ne exaudiret crepitus uentoꝝ sonus & crebra tonitrua: phanog; egressi ad mur: clanculo ueniūt secretam quæ portam quæ ad Idumæos erat aperiant. Illi aut primum Ananum conari aliquid suspicari unusquisq; Idumæoꝝ ad gladium quasi rebellaturi se applicant: mature deinde his qui ad se uenerant agnitis introibant. Qui quidem si tunc thanus uertere in ciuitatem uoluissent nihil obstat quin totus populus interisset tanta ira ferebantur. Vex Zelotæ primo eximere custodias festinabant: illis quoq; multum scantibus q̃ eos reciperent ne despicerent malis obfessos: quoq; gratia uenerant: neq; his acerbius piculum importarent. Captis. n. custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitasset iam illos contineri non posset: cum si senserint congregarent. & p ascensus nitentibus se opposerēt. Idem igit Idumæis uisum est: iamq; in templum p ciuitatem subibant: cum suspensi Zelotæ aduentum eoꝝ præstolarent. Deniq; his ingressis etiam ipsi confidēter ex interiori phano pgressi sunt: mixtiq; Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis quos somnus opprefferat: omnis multitudo ad clamorem uigilantium suscitata est: raptisq; armis ad ulciscendum non sine stupore pcedebat. At primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes quasi eos supaturi numero confidebant. Vbi uero foris alios circumfundi uidere Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eoꝝ armis pariter scutisq; depositis in questibus erant. Pauci uero iuuenum fortiter communiti occurrēdo Idumæis aliquādu segniorē multitudinem ptegebant: alii cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illoꝝ autem auxilio uenire nullus audebat: cognito Idumæos irrupisse. Sed ipsi quoq; irrita uociferantes cum fletibus respondebant: plurimusq; mulierū ululatus suscitabat: siquando custodam quisq; in piculum aliquod incidisset. Quin & zelotæ Idumæoꝝ clamorem geminabat magisq; horribiles tempestas faciebat oīum uoces. Nemini aut Idumæi ptere q̃ natura crudelissimi ad cædes erant & hyeme graniter afficiebant: ppter eaq; his qui se excluderant ut inimicis urebant tamq; supplicantibus q̃ repugnantibus insensī. Multos etiam cognationem recordantes ut quæ cõe phanum reuererentur orantes gladiis transfigebant. Nullus autē fugiendi locus neq; spes salutis erat. Compulsi autem circa se magisq; ui oppressi laniabant: cum recedendi spacium non daret nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti aut quid agerent in ciuitatem se præcipitabant: miseri. ut mihi uidet. eo q̃ fugiebant uoluntarium subeuntes exitium: donec templum exterius sanguine redundauit. Octo aut milia quingētos dies mortuos inuenit. Nec tamen his Idumæoꝝ ira faciata est: sed uersis in ciuitatē manibus omnes domos diripiebant: quæq; fortuito inuenissent morti dabant. Et certe qdem multitudinis mortem superuacuum esse ducebant. Pontifices aut puestigabant & in illos pleriq; ferebant: statimq; comprehensos obtruncant: astantesq; super eoꝝ cadauera nunc Anano populi beniuolentiam nunc lesu quæ de muro dixerat exprobrabant. In hoc autē impietatis pgressi sunt: ut in sepultos eos abicerent: cum præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit: ut etiam iudicio cruci suffixos post occasum solis deponant atq; sepeliant. Et quidem non errauerim si Anani mortem dixero excidii ciuitatis fuisse principium: & ex illo die muros euersos: remq; publicam Iudæoꝝ perisse: quo pontificē rectorēq; suum iugulatum in media ciuitate uiderunt. Erat aut & alias mir laudabilis atq; iustissimus: & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris quo erat præditus amplitudinem infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat & qui populi affectaret imperium. Commodis aut p priis cões semper utilitates anteponebat: sup oīa pacis studens. Sciebat. n. Romanos non expugnatum in ac pspiciebat ut si pacisci utiliter nequiuissent: Iudæi uel inimici superassent ut breuiter dicam cum Anano ad transactionem uenissent. Mirus. n. dicerem: mirus persuadere quæ uellet. Iam uero impediētes belantesq; subegerat. Plurimum. n. moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic uictus erat ab utraq;

Iesus illo quidem comparatione inferior sed præstans cæteris in potestate qui tantam violatam ciuitatem petire flammis purgare sancta uellet consilio defensores eorum & qui ea carissima duceret amputasset. Itaque paulo ante sacris indumentis amictos hoc toto orbe celeberrimæ regionis auctores quique undique ciuitatem commeanibus uenerabiles habebant iacere nudos prædam canibus ac feris uideres. Quos quidem uiros ipsam puto genuisse uirtutem tantum licuisse uirtutis silentem.

¶ De bello Iudaico. Liber. 7. incipit.

¶ Querunt Idumæi per ciuitatem quot inueniunt totidem interficiunt Zachariam accusant indices uero fuerunt pro eo sententiam indignantur Idumæi contra iudeos: interficitur Zacharias: expelluntur iudices: Idumæi recedunt: crescit Zelotarum insolentia cunctosque uel falsis criminationibus uel dolis aliis occidunt. Hoc in grecis exemplaribus non est. v. principium si quarto continuo est. CAP. I.

Nano quidē & Iesu eiusmodi finis uenit. Post illos tam Zelotæ quæ Idumæi passim plebē quasi nefandæ aialium gregem irruendo mactabāt. Et uulgius quidem in quolibet loco depræhensum necabat. correptos autem nobiles & adulescentes uinctos in carcerē concludebant spei nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Vex: hæc nullum monebant sed cuncti mortem optauerant dummodo ne aduersus patriam cōem nequissime conspirarent: scruissima tamen ante cedem uerbera sustinebant exulcerati plagis atque tormentis. Cūque iam corpus non sufficeret cruciatibus tādē gladium merebant. Quos autē die coepissent eos in custodiam nocte ducebant: extrañsque inde si quos mori cōtigisset abiiciebant ut uinctis aliis locus esset. Tanta autem paup occupauerat atque formido ut ne flere quidē palam quisque sine se pelire proprium funus auderet. Sed erant occultæ clausæ: etiam lachrymæ & ne quis inimicorum audiret circumspectantes gemeabant. Paria namque hæc quæ lugebant et quæ luxissent illico patiebant. Exigua uero nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant. & nonnunquā die si quis fuisset audacior. Duodecim autē milia hoc modo nobilium perire. illi autē iam cædis exili nullo pudore iudicii nim & cognitiōis cauillando imitabant. itaque cū illustriū quēdā zachariā Baruchi filium interficere decreuissent. irritabantur. n. q. nequissimis inimicus nimis erat & p. bis amicus. itēque locuples non solum fortunæ eius direptionem spe optarent sed et remotum ire uix ad se adiiciendos potentes septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant iudicium spem populi pferentes & apud eos Zachariam quasi res proderet Romanis accusant: quique ad Vespasianum pditionis causa misisset. Sed neque argumentum: neque ulla probatio criminis erat. ipsi autē misisse dixerunt & hoc haberi pro si de ueritatis uolebant. Zacharias autē ubi nullā spem salutis reliquā esse uidit per insidias non in iudicium sed in carcerem ducto uitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus ueri quidem similitudinem obiectorum densis & illata sibi crimina breuiter diluit. in accusatores autē ratione conuersa oēs eorum iniquitates prosecutus est: multaque de perturbatione reipublice querebatur. Zelotæ uero obstrepentes uix a gladiis temperabant: speciem cauillationisque iudicii sui usque ad finem permanere cupientes & pter hoc iudices experiri an periculi sui tempore iustitiæ memores foret. igitur omnes. lxx. pro eo sententiam ferunt. & p eo mori quā sibi ascribi eius interitū maluerunt. illo uero absoluto zelotarum clamor tollitur & uniuersi quidem iudicibus irascebant: quod simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. Duo uero ex audacissimis aggressi zachariam in medio templo interficiunt: & illudendo habes inquit & a nobis de absolute sententiam certiorē: eumque statim in subiectā uallem de templo proiciunt. Iudices uero contumeliæ causa uersis gladiis ferientes templi ambitu pepulere. Cædi enim eorum pepercerant ut disiecti per ciuitatem nuntii fierent apud omnes seruituris. Idumæos iam uenisse poenitebat: neque his gesta placebat. Quibus collectis zelotæ quidam secreto indicabat uniuersas & quæcunque hi quos eos aduocauerat scelerate fecissent omnia demonstrabat arma quidem coepisse eos quasi Romanis a pontificibus Metropolis pderetur: reperisse autē nullum prodicionis inditium. Illos uero qui tutari eam simularent: & belli facinora ausos & tyrānidis ab initio quidem phibendos fuisse. Vex: quia semel in societatem intestinæ cædis incedissent finē delictis adhibendum neque uires omnibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam & si quæ portas grauer ferret: sibi atque in oppidum aditum eē pclusum poenas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidē pemptum una uero nocte populum totum pene consumptum. Quæ reipublice multos quidē suorum poenitere sentiret: eorum autē uideret a quibus rogati eēnt crudelitatem immensam: ne ipsos quidē per quos salui erant erubescerent: in oculis. n. auxiliorum pessima facinora committerent: illorumque iniuria Idumæis imputari quatenus ea non prohibeant neque ab his separent. Debere igitur quoniam per deditiōē quæ dicta sunt calumnia fuisse patuissent: nullusque Romano impetus timeretur aduersus ciuitatem uero inexpugnabilis esset potentia corroborata: illos domum recedere: malorumque societatem uitando cuncta diluere flagitia: quorum non sponte sed decepti participes exstissent: periuasum est Idumæis. Et primum eos qui erant in custodiis soluti prope ad duo milia populariū: statimque relicta

ciuitate ad Symonem uenit: de quo paulo post commemorabimus. Deinde domum ex Hierosolymis abiit. Euenit aut eorum discessum utrisque pariter inopinatum uidere. Nam & populus nescius poenitudinis paulum fiducia recreatus est uelut inimicis leuatus & Zelotarum creuit insolentia quasi non auxiliis caruissent: sed ex ipsis esse liberatis: quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabat. Deinde nulla iam erat facinorae mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis utebantur. Quae uero placuissent ipsa cogitatione citius peragebant. Maxime autem in uiros fortes atque insignes caedibus scauebant: cum inuidia nobilitatem assumerent metu uirtutum: unaque cautionem putarent nullum optimatum superesse. Itaque occisus est & cum multis aliis Gorion dignitate simul & genere praestans & plus posse populum gaudens: plenius isque libertatis amator ut nullus alius iudeorum: quem tamen libertas praeter alias uirtutes perdidit. Sed ne per abdita quidem Niger eorum manus effugit: bellis cum Romanis gestis uir strenuus comprobatus qui etiam saepe uociferans & cicatrices ostendens per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uero extra portas desperata iam salute ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati quam humum ei quam desiderabat concessuri non essent: mox etiam mortem intulere. Qui tamen cum occiderent Romanos eis ultores imprecatus est: famemque praeter bellum ac pestilentiam & ad haec omnia ipsorum mutuas manus eaque uniuersa confirmauit apud impios deus: & quod iustissimum esset effecit: ut audaciam suam quam primum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus quod habebant de oppressione sui metus leuauit. Pars autem plebis nulla erat: cui non ad interitum excogitabatur occasio. Namque alii quam iam dudum aliis restitissent interficiebantur: qui uero nihil offenderant subitas pacis tempore excipiebant causas: & qui omnino libere eos non adissent pro contemptoribus. qui uero obsequentes pro insidiatoribus habebantur: unaque maximorum criminum & mediocrium pene mors erat. Neque euasit quisquam nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Romani omnes praesertim duces Vespasianum incitant ad expugnandam ciuitatem: ipse noluit ducens esse melius quam sic ipsi inter se discordes paulatim consumerentur. CAP. II.

Omani autem omnes quidem alii duces ad ciuitatem animos intendebant hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes. At Vespasianum penes quem summam rei potestas erat incitabant diuinam prouidentiam firmanis auxilio in semet hostes esse conuersos. Verum tamen uelox esse momentum & Iudeos cito in concordiam redituros aut intestinis malis defessos aut redactos in poenitudinem. Ad quos Vespasianus ait. Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare tanquam in Theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostendere potius cum piculo quam secum ipsi quod esset utile reputantes. Nam si statim ciuitatem aggredierent ipsos cum hostibus fore concordiam ac nires eorum et nunc uigentes in se puocatuuros. Sin opirentur paucioribus ac moderationibus his usuros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ipsi disponere qui sine labore Iudeos Romanis traderet nullumque piculo exercitui uictoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis maximoque malis: hoc est seditione turbatis oportere se magis piculorum spectatores esse debere quam cum hostibus morte appetentibus atque intestina rabie insanentibus manu colligere. Si quis autem putauerit uictoriae gloriam sine piculo fieri uiliorem. Sciat inquit armorum incerto exitu commodius esse commode perficere quod intendit. Neque enim manu periculosos esse minus laudabiles quam parua gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes iminuerent etiam milites ex laboribus assiduis recreatos ualentiores ductum iri. Praeterea non id esse tempus ut mature occupanda uideatur uictoriae claritudo. Nec enim armis constituendis aut muris uel auxiliis congregandis Iudeos operam daret: atque ideo moras differrentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione ruidos miserabiliora pati quotidie quam ipsi eos captos afficerent intromissi. Proinde siue qui studiose consideret sinendos esse qui semet assumant siue facti ad gloriam clariorem nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas. Siquidem ratione recta dicetur non ipsorum sed discordiae fuisse uictoriam.

Acquiescunt omnes dictis Vespasiani: multique ad Romanos confugiunt & solum his licebat qui soluebant: uolentes fugere ad Romanos. CAP. III.

Aec Vespasianus etiam dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quam utile fuerit eius consilium. namque dies singulos multi ad eum ueniebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis quam omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset uelut ad Romanos ire cuperet interficiebatur. Qui tamen eis de dissepe pecuniam saluus abibat: & qui non dabat solus proditor habebatur. Restabat igitur pecuniosis suam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui uero per omnes vias congregabantur innumeris: multique etiam transfugere cupientium rursus in ciuitate perire praecipitabant. nam spe sepulturae in patria mori tolerabilius uidebatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuenerant: ut neque intus: neque per itinera occisis humum concederent: sed ueluti cum patriis legibus etiam naturae iura disturbare peripigissent: suamque in homines iniustitiam diuinitatem quoque polluerent. ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepeliendis autem suorum funera idem quod transfugis imminere supplicium mortis: statimque sepultura indigebat qui hanc alteri praestitisset. Et ut breuiter dicam nulla tam bona quam misericordia perierat in illis cladibus mentis affectio: hisque irritabantur noxii quae miseranda uidissent a ui-

uis in mortuos a mortuis in uiuos itacundiam transferentes. Modum aut excedente metu suppositis
bus mortui uelut adepti requie beatiore sudebant & qui erant in custodiis cōparatione sui crucia-
tus in sepultos quoq; fortunatissimos demonstrabant. Omne quidē ab illis ius hoīum calcabat. Rē
debat etiam diuinitas pphetarū qui responsis tanq; uulgaribus fabulis illudebant. Cū uero multa
contempsissent de uirtute ac uitis statuta maiore etiam quæ in patria olim prædicta fuerat uero exi-
tupbauere. Verus enim quidam sermo ferebat tunc demum ciuitatem captum iri sancta quoq; flam-
mis exurēda esse cum lege belli seditio fuisset exortasphanumq; dei propriæ manus ante uiolassent.
Quibus zelotæ nihil de eorum fide dubitantes ministros se præbuerant.

Ioannes quærit aliis præesse: ducens sibi dedecus esse sibi parem: multiq; cum metu multi gratia
sequebantur. CAP. IIII.

T Ioannes iam dudū tyrannidē affectans parem cū similibus honorem habere dedecus
existimabat: paulatimq; sibi neqores adiungens ab eorū affectu sepaſ. Semp aut aliorū
decretis nō obediendo: suaq; iubendo impioſius: q; solus dominari cupet non latebat:
eiorū sociabant nōnulli metum gratia. Muri⁹. n. erat oratio atq; fallacia pſuadere q; uel
let. Multi uero ppter ea q; sibi tutum eſſet ducebant priorū delictorū cās uni potius aſcribi q; oībus.
Ad hæc q; manu strenuus erat & bonus conſilioſatellites non paucos hēbat: & ſi magna pars uim
contrariæ factionis reliquerat. Apud quos etiā liuor non nihil ualebat graue putantes non pauloātē
pari succumberent. Plus aut metus eos ne ſub unius poteſtate uiuerēt exagitabat. nec. n. facile ſpera-
bant eum ſi ſemel obtinuiffet deiici poſſe: occaſionemq; in ſe habiturum timebant q; in principio re-
ſiſtiſſent. Proinde quiſq; bello quid uis pati decreuerat: quam ſponte ſeruens mancipii loco perire:
His quidē ſeditio diuidit & Ioannes in contraria diſſidentibus pte regnabat. Sed inter ipſos mur-
nita oīa erant cuſtodibus: nihil aut parū agebat: ſi quando armis plium laceſſebant. In populam
uero uel maxime contentione ſuſceperūt & quis maiorē prædam caperet utrinq; certabant. Cum ta-
men ciuitas trium malorū ingementiū tempeſtate laboraret: hoc eſt belli dominationis itemq; ſedi-
tionis eorū cōparatio bellū popularib⁹ mediocrius uididebat. Deniq; relictis ſedibus patriis ad alie-
nigenas profugiebant: & Romanorū beneficio ſalutē quā inter ſuos deſperauerant aſſequebantur.

Inuadunt ſicarii oppidum quoddam munitiſſimum apud Hieroſolymam die azymorum quan-
do iudæi celebrant feſta pro redemptione eorum ab Aegyptiis: interficiunt quot inueniunt: uicos
& omnes partes conuicinas depopulantur. CAP. V.

Vattum pterea bellum cōmotū eſt gentis exitio. Haud pcul ab Hieroſolymis caſtellum
erat ualidiſſimū reponēdis opibus ad momēta belli tutā diſq; corporibus ab antiquis re-
gibus ædificatū: quod Maſada dicebat. Id occupauerant qui uocantur ſicarii q; a rapinis
amplioribus timore continebant. Hi cū Romanorū exercitū ocioſum eſſe uiderēt: apud
Hieroſolymā uero Iudæos dominatione atq; diſcordia ſeceſſiſſe in maiora facinora aggrediuntur.
Dieq; ſeſto azymorū q; apud Hebræos ad memoriā ſalutis quo ex Aegyptiorū ſeruitio liberati in ter-
ram patriam deueniunt ſolēniter celebraſ. Nocte deceptis q; ibi erant oppoſiti municipiū quoddā
Galaadin puaſerunt: ubi pugna quidē iudæos ante puentos atq; diſpoſos quā arma caperēt ſiue concur-
rerent ciuitate pepulere. Eos uero qui in fuga deſecerunt: mulieres uidelicet ac pueros ſupra quā ſe-
ptingentos interfecerūt. Aedibusq; deinde compilatis fructus quoq; iam maturos depopulati in Ma-
ſada portauerūt. Et illi qdem oēs circū caſtellū uicos totāq; regionē populabant: non paruo undiq;
peditorū ad eos numero in dies ſingulos confluente. Simul aut cōcitati ſunt et p ſingulos Iudæ tra-
ctus in latrociniaq; interim quieſcebant. Ac uelut in corpore ſi quando principale membrum timor
afficit oīa pariter ægrotare neceſſe eſt: ita ppter ciuitatis tumultū atq; diſcordiā etiam q; ſoris erāt ne-
quiſſimi prædæ inuenire licentiā. Singulis uero uicis p priis dilaceratis deinde inſolitudinem recede-
bant. Congregati autē & collegia coniurantes exercitu quidē pauciores: plures uero q; latrocinialis
conſpiratio in templa & oppida ferebantur. Et ſequebat quidem ut in bello fieri ſolet: ab his eos ma-
le affici quos petiſſent. Verū præueniebat ultio mox cum latrones a præda refugerent: nullaq; pars
erat iudæ quæ non una cum Hieroſolymis præcellentiſſima ciuitate interiret.

Nunciant hæc Veſpaſiano a tranſ fugis quibuſdam clam. n. qdam ad Romanos cōfugiebant q; hor-
tabantur Veſpaſianū ut ferret opē ciuitati: accedit prope Hieroſolymam: ingreditur Gadaram clam
legati ad eum mittuntur: occiditur Doleſus ab aliis inimicis. CAP. VI.

Aec Veſpaſiano a tranſ fugis indicabant. Nam licet oēs exitus a ſeditioſis cuſtodirent: &
h quomodo q; ad eos acceſſiſſet interficerent: tamen erāt qui ad Romanos clāpſugerent:
ducemq; Romanorū opem ferre ciuitati & reſeruare populi reliqas hortarent: multos. n.
q; bene Romanis uellent ppiſſe multos adhuc in piculo dicebant eſſe ſupſtites. Ille autē
lā turu miſerās eorū calamitates ppius ad eos uelut Hieroſolymā obſeſſurus accedit: ut aut uera ut ci-
uitatē obſidione liberaret: ſpe aut ante reliqua ſubigēdi nullūq; ipedimētū extrinſecus obſidioni re-
linquēdi. Cū igit ueniſſet in Gadara tranſamniensis regionis Metropolim ualidiſſimā mēſis Martii
q; rta die ciuitatē ingredit. Iam. n. optimates ignorātib; ſeditioſis legatos ad eum de traditione mi-
ſerant tam pacis deſiderio q; ſuis patrimoniis metuentes. Multi. n. apud Gadara locupletes habita-

bant: quos legatione inimici nesciebant nisi q̄ Vespasiano appropinquante id cognouerūt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant: intestinis inimicis numero inferiores erant: neq̄ procul abesse uidebant a ciuitate Romanos. Si uero fugere decreuissent sine sanguine id facere nulla q̄ a noxiis poena repetita nō honestum sibi putabant. itaq̄ Dolesum comprehensum: nāq̄ is nō dignitate solū ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur: sed et legationis auctor erat interficiunt: inimiciq̄ iacundia mortuo uerberato extra ciuitatem dilapsi sunt. iam uero propius accedente Romano exercitu Gadarensum populus. Vespasiano cum laudibus in ciuitate recepto fidei dextras ab eo accepit: equitūq̄ & peditū p̄sidia cōtra fugitūq̄ excursus. Muros. n. priusq̄ Romani peterent ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset q̄ pacē diligerent si bellum gerere ne uolentes quidem posse uiderentur.

Iubet Vespasianus Placido ut in sequatur eos qui ex Gadaris fugerant: aduersus quē illi cum qui bnfā ubi se receperit p̄siliūt q̄ capta oportunitate a placido iterimunt: eosq̄ a iordanē insequitur coacti at cōgredi Placidus eos occidit: qdā in iordanē se p̄ciūt cōuicinosq̄ uicos inuadit. CAP. VII.

Vespasianus autē misso Placido cū equibus ac tribus milibus peditū aduersus eos q̄ ex Gadaris fugerant ipse cū ceteris militū copiis. Cæsaream regredit. At fugitiui postquam equites repēte a tergo insequētes uidere priusquā in manus uenirent in uicū quēdā cui nomē est Bethanabrin se recepere. Vbi septa non paucos iuuenū multitudine his q̄ partim uolentibus partim ui armatis specietenus cōtra Placidū eiusq̄ milites p̄siliunt. illi autē primo impetu paululum recesserunt ea simul arte ut eos a muro longius p̄uocarent. Deinde loco opportuno circūdatos telis agentes eminus sautiabant. itaq̄ fugientes quidē ab equitibus p̄ueniebant iudaei. Qui uero manus cōseruissent a peditibus corruerāt: nihil plus audacia demonstrantes: cōdēnsos. n. aggrediendo Romanos armis nō secus ac muro septos. Qui ipsi qdē telis auditū nō inueniebant neq̄ sufficiebant acie rumpere. illos autē transfigebant sagittis immanissimis feris similes ruebant ultro in ferrū & decidebāt: alii gladiis ora percussali ab equibus dissipari. quoniā cura erat placido cursum eorū a uico intercludere assidueq̄ p̄tercurrens ea p̄uocēdētēq̄ reflectens una ē libratīs sagittarū ictibus utebatur: hisq̄ proximos interficiebat. Metu uero longe fugientes reuocabat donec uim lapsi qui fortiores erant ad muros effugere. Eius at custodes quid agerent nesciebāt. Nec. n. excludi Gadarenses suorū causa patiebant: & si eos recepissent una cū his perituros esse uidebant quod et contigit. illis. n. cōpulsis ad murū pene eū his Romanorū equites irrupere. portis autē ante p̄clis admoto milite Placidus post meridiē usq̄ acerrimo certamine muro pariter ac uico peritus est. ibiq̄ tūc uulgus qdē iners occidebatur: fortiores uero fugā petebant. Domus uero a militibus diripiebant & uicus igni traditus est. Qui uero inde enaserant totā secum illam regionem ad fugam incitarunt & extollendo p̄prias calamitates in maius totumq̄ Romanorū exercitū aduentare dicendo metu oēs undiq̄ cōmouerunt: plurimi autē numero aucti in hiericunta secesserunt. Hæc enim et tunc eorū sp̄s salutis fouebat: q̄ esset ualida & populosa. Placidus uero equitibus rebusq̄ ante prospere gestis fretus eos insequēbatur & usq̄ ad iordanē quidem semper quos occupabat morti dabat. Omnē uero ad flumē coactam multitudinē fluminis impetu phibitam quod auctum imbris uadum transire non poterat aperto p̄lio cōgreditur. Itaq̄ necēssitas eos ad pugnam compulit q̄ fugæ locum nō haberent: p̄tentiq̄ ad ripæ longitudinem tela equitū & incursus excipiebant. A quibus multi perculsi in flumine ceciderunt. Nam qui māibus eorū iteriare tresdecim milia fuerūt. Alii cum uim sustinere non possent: in iordanē sponte desilierūt. Erat autē numerus infinitus. Et præterea capti sunt p̄pe ad duo milia ducenti uiri cum præda maxima ouium & asinorū: itemq̄ camelorum & bouum. Iudæis quidem hoc uulnus inflictum quāuis parum superioribus maius tamen seipso uisum est & nō solum q̄ eam totā regionem quam fugerant cades repleuerant: sed q̄ erat refectus mortuis iordanis periturus non erat. Et Asphaltidis quoq̄ lacus repletus erat cadueribus quæ p̄ multa flumina deuoluta sunt. Placidus autē secunda fortuna usus in uicos proximos & municipia cōtendit. Captisq̄ Abila & iulide & Besemoth oībusque ad lacum Asphaltidē iduncos ex transfugis ubiq̄ collocat. Deinde milite scaphis imposito eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans flumē quidem tota regio Romanis cessit: ubiq̄ omnia usq̄ ad Machærunta deuicta sunt.

Nunciatur Vespasiano q̄ Galatia motus quosdam fecerat ipse magis incitatur ad bellum: multa loca capit: restaurat quæ destruxerat bello: munuit loca omnia militibus: narratur q̄ nobilis sit regio Hiericantis. CAP. VIII.

Vm hæc autem aguntur motus circa Galatiam nunciat: & q̄ Vindex una cum optimatibus indigentiarum a Nerone defecissende quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum uero ad impetū belli quæ nunciata sunt incitauit: tunc futura bella ciuilia toti usq̄ imperii pericula prospicientē: cū se p̄tes orientis ante pacasset minus Italiæ metuendū existimaret. Obstante at hyme p̄ subactos interim uicos atq̄ oppida p̄sidia collocabat: & decadarchos ciuitatibus apponēs multa et quæ uastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militū copiis quas Cæsareā adduxerat in antipatridē uenit: ubiq̄ p̄ biduum ciuitate cōposita tertia die nastando inflāmmando: oēmq̄ subuertendo circū Thamnā toparchiā in Lyddā & Iam.

niam procedebat. Et cum sese utraq; tradidisset constitutis illis habitatoribus Idonels in Amathura puenit occupatisq; ad Metropolim eorū oībus uicis castra muro circūdat. Quintaq; in his relicta legione cū cætera manu in Bethbepthephō toparchiam pfiscitur: eaq; ex uicina regione itēq; citum Idumæam igne consumptis castella quidē locis opportunis muniuit. Captis autē duobus uicis i medio idumææ positis hoc ē Batari & Caraphartobā plusq; decē milia hoīum peremit ppe autē ad mil le corpit. Exactaq; inde cætera multitudine non partiam militū suorū partem ibi constituit: qui oīa montana loca incurfando uastabant. Ipse autē cum reliquo exercitu in iamniā rediit: unde per Samariidam ac per Neapolim: quæ dicebatur ab indigenis Nabarthad secundo Iunii mensis die i Coreā descendit: ibiq; positis castris post die Hiericunta peruenit. In qua unus ei rector Traianus quē locis ulterioribus ducebat militē iungit cunctis sub iordanē deuictis. Sed ex Hiericunte quidē multitudo ante Romanorū aduentū in aduersam Hierosolymis montanā regionem diffugerat: nū pauci autē qui remansere perimunt. Desolatam uero offenderat ciuitatē: cui in planicie sitæ nudus mōs ac sterilis iminent: idēq; lōgissimus. A septentrionali. n. regiōe usq; ad Scythopolitanos agros. A meridiana uero usq; ad terrā sodomiticā & Asphaltidē lacū terminus extendit. Non tota autē inæqualis est: & q; nihil gignit nō habitat. Huic adiacet circa iordanē mons alius incipiens a iulide a septentrionali regiōe plinius at in meridie usq; ad Bacca q; petrā diffinit arabiz ciuitatē. In hoc ē Ferreus mons appellatus ad moabitidē usq; paludē longus. Inter duos at montes regio q; magnus capus uocabatur a Gēnabra uico ad lacū Asphaltidē usq; patens habet ducentorū & triginta stadiorum lōgitudinem latitudinē uero centū & uiginti mediūq; ab iordanē diuiditur. Sūt autē illic duo lacus asphaltides & Tyberienis natura cōtraria. Namq; alter salsus ē sterilis est. Tyberienis uero dulcis & fecundus: æstatisq; tpe illa planicies ardore solis incendit & uitis opprimis: aeris tractu oībus circū aridis pter iordanē. Vnde euenit ut palmæ q; in ripis sūt magis floreant & fertiliores sūt. Minus autē q; longe remotæ sūt. Ad ipsam uero Hiericunta largissimus fons est: rigandisq; aruis uberrimus: iuxta ueterē scaturiēs ciuitatē: quā Iesus Naue filius hebræorū ductor primū in cananæorum terra bello possederat. Hunc fontē ferūt nō solū terræ atq; lignorū fructus: sed et fœminarū pum ob tundere solitū: cūtaq; pter morbo ac peste corrūpere. Postea mansuuisse contra saluberrimū ac fecundissimum esse factū ab Heliseo quodam Propheta: qui Heliaz notus fuerat atq; successor. Receptus enim hospitio ab Hiericuntis habitatoribus q; humaniores eos exptus erat ipsos & oēm illā regionē ppetua gratia remuneratus est: progressusq; ad fontē Lagenam fictilē salis plenam in profuētē aquam misit. Iustam deinde ad coelū dexteram tendens: fontiq; inuergens blanda h̄bamina: ipsa quidē p̄cabantur ut fluentia leniret: ac dulciores aquæ: uenas aperiret. Deum uero ut fecundioribus auris flumina temperet orabat: tanquam ubertatē fructuū quam successionē plis daret indigenis. Nec eorū genitricēs filiorū aqua deficeret: quoad iusti manerēt. Ad has p̄ces ex disciplina manibus multa operatus fontē imutauit: & q; antea cā erat his orbitatis ac famis: idē uictus ac fecunditatis auctor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est: ut si attigerit modo terram sapidior sit aq; diu pseueratibus. Vnde eo q; largius abutuntur exiguum emolumentū habēt: q; uero paucius pluri. Amplius tamē quā cæteri fontes spatiū rigat. Et septuaginta qdem stadiis longā. xx. autē latam planitiē permeat. Optimos at in ea paradisos ac densissimos educat palmarū: irriguarū genera tā sapore quā noībus uaria. Quarū p̄guissimæ calcibus pressæ plurimū mellis emittunt: nō multū alio melle deterius: quāquam & mellis alitrix est illa regio & oppobalsami ferax: qui oīum carissimus est fructus: ubi nascērium. Itēq; Cyprū Myrobalanū gignit: ut qui diuinū esse illū tractum dixerit non errabit: ubi & larga & optima generant q; sūt carissima. Sed nec in aliis ei fructibus aliq; facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatū quod factum ē reddit. Cuius rei cā mihi uidetur esse aquarū uis lata. Aeris caloncū hic puocet q; nata fuerint atq; diffundat. Liqueor at firmis singula radicibus stringat uiresq; suggerat: æstiuo tpe quo sic perusta est illa regio: ut nihil facile procedat ac pululē: aqua tamen si ante solis ortū hauriat: naturæ spiritu refrigerat: naturamq; contrariā aeri sumit. Hyeme uero cōtepescit: eaq; meris mitissima efficitur. Tanta ē autē coeli tēperies: ut quo tempore in alia iudææ regiōe ningit: lino illic tamen indigenæ uestiunt. Distat at ab Hierosolymis. cl. stadiis: & ab iordanis stadiis sexaginta: totūq; habet ab Hierosolyma spatium desertū atq; saxorum: ad iordanem uero & lacū Asphaltidē licet humilior: æque tamen incultum ac sterilem.

Describitur natura Asphaltidis lacus: quem Vespasianus uoluit uidere.

CAP. IX.

Ed de hiericunte quā sit fortunatissima satis dictum est. Cōmemoratione autem dignū puto Asphaltidis quoque naturā exponere lacus. Is enim sterilis est: nimia uero leuitate etiam quæ grauissima sūt in eum lacta referuntur. Demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus qui eius uisendi causa illuc uenerat: iussit quosdam natandi inscios uinctis post terga manibus in altum proici: & euenit omnibus tanquam ui spiritus sursum repulso: desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris atque mutatio terræ: quæ in singulos dies superficiem uertit & solis radiis uariata resplēdet. Multis autem locis uomit nigra bituminis glebas: q; super undā & habitu & magnitudine tauris sine capiti-

bus affimiles natant. Ad eas aut cum lacus exercitatores accesserint: nati quod aggestum est ad naves trahunt: & quia lentum est repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi replicata scapha pendet a cumulo: donec menstruo mulieris atque urina solutae. Est aut utile non modo ad compagines naves sed ad corporum etiam curationem multis remediis admiscetur. Huius lacus longitudo est quingentorum & octoginta stadios: quia a Zobaris usque ad Arabiam tenditur. Latitudo aut. cl. stadiis patet quae Sodomiticae terrae vicina est. Olim quidem tam fructibus quam substantia civitatum fortunata. Nunc autem omnis exusta utique habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Denique adhuc in reliquias ignis & oppidorum quingens videre licet imagines: & renascentes in fructibus cineres: quos, lore quidem sunt & aliis similes: earpentium vero manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terrae quidem Sodomiticae fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Vespasianus collocat praesidia apud Hiericuntam: mittit quosdam Gerasa huius civitatem capientem: mille iuvenes interficit: omnia dantur flammis. CAP. X.

T Vespasianus Hierosolymorum habitatores muniri undique cupiens apud Hiericuntam & Addida castellis erectis utrobique auxiliorum pariter ac Romanorum praesidia collocat. Mittit autem Gerasanum Annium: equitatus ei parte multisque peditibus attributis. Qui primo aggressu civitate capta mille iuvenes: qui ne fugerent praeventi erant interficit familias captivas ducit: bona militibus praedari permittit. Incensis deinde domibus proximis petiit: erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodque occupatum fuisset flammis dabatur: non ita tam montanis locis quam tota planicie bello oppressis apud Hierosolymam degentes excedi copiam non habent cum transfugere quidam cupientes a Zelotibus asseruantur. Eos vero qui etiam tunc a Romanis diffidebant undique civitate vallata cohiberet exercitus.

Nunciatur Vespasiano paranti proficisci Hierosolymam quod mortuus sit Nero: quo etiam Galba sit creatus imperator: & quidam alii post eum & de eorum discordia. CAP. XI.

E Vespasiano autem Caesaream reuerso & cum omnibus copiis in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus cum per annos tresdecim & octo dies imperasset. De quo referre quemadmodum dehonestavit imperium: nequissimis hominibus Nymphidio & Tigellino & indignissimis libertorum promissa reperi. quodque homo captus insidiis ab omnibus suis seruatoribus destitutus cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit ibique semet occiderit. & quod multo post tempore qui eum deposuerant poenas dederint: bellumque per Galatiam quo pacto deseruit: & quod Galba creatus imperator Romam redierit ab Hispania. & quemadmodum incedens a militibus tanquam humillioris esset animi in medio foro necatus sit: & Otho declaratus sit imperator eiusque militiam in Vitellii duxisset exercitum necnon & Vitellii turbas & circum Capitolium pugnas & quemadmodum vel Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint vel Germanorum agmina bellum civile sedauerint. Haec omnia recusavi narrare cum fide: quod & a multis Graecorum itemque Romanorum & a cunctis copiose praescripta sunt. Ordines autem rerum continuandi gratia ac ne intercisae penae historiae summam singula designabo.

Vespasianus expectat quod Galba ad eum de rebus bellicis agendis scribat: mittit filium suum Titum: navigat rex agrippa ad Galbiam: nunciatur in Achaia quod Galba sit interfectus & Otho sit creatus: agrippa statuit Romam pergere: Titus ad patrem navigat Vespasianus cum Tito suspecti bellum negligunt. CAP. XII.

I Titus Vespasianus primo quidem in Hierosolymam militiam differere expectans quo non uergeret imperium post Neronem. Deinde ubi Galbiam impare cognouit nihil conari decreuerat priusquam ille quoque ad se de bello aliquid ascriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul: & ut de iudeis mandata acciperet. Ob easdem causas & rex Agrippa navigavit ad Galbiam. Sed dum Achaia quod hyems erat longis navibus praeteruehant iter fieri Galbiam contigit septem mensibus & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium: ac tres menses rempublicam gubernauit Agrippa vero nihil mutatione deterritus Romam pergere statuit. Titus vero diuino quodam impulsu ex Achaia ad Syriam navigat: & mature inde Caesaream uenit ad patrem. Suspecti si autem de omnibus quasi nutante Romano imperio iudeorum militiam negligebant. Patriae quoque metuentes aggredi alienigenas importunum esse arbitrabantur.

In Hierosolyma exoritur nouum bellum per Simonem Giorae filium: Simon cum Zelotibus congregatis multos occidit: cum idumaeis etiam pugnat: Iacobus quidam perdere idumeos cogitat: idumaeam capit Simon totam regionem depopulatur: capitur uxor Simonis a Zelotibus: perterriti timore remittunt ei mulierem suam. CAP. XIII.

I Nterea tamen bellum aliud in Hierosolymam excitatur. Erat Simo Giorae filius patria Gerasenus aetate iuuenis: sed calliditate posterior Ioane: a quo iam pridem ciuitas possidebatur: uiribus autem corporis audaciaque praestantior. Ob quam ex Acrabatena quoque Toparchia: cuius rector erat pulsus ab Anano pontifice ad latrones puenerat: quod Masada occupauerat. Is autem primo quidem ita suspectus erat: ut eum ad inferius castellum cum mulieribus quod secum adduxerat transire permitterent ipsi excelsius incolentes. Rursus autem propter necessitudinem morum fide

his esse uidebatur. Nam & ductor erat p̄darum exercitibus & cū ipsis territorij Masadae poplilabatur nec tamen eos ad maiora exortanda meruebat. Dominandi. n. cupidus magnorūq; appetens quia mortem Anani comperit in montana discessit ac uoce p̄conum seruis libertate promissa: itemq; liberis primo cunctosq; q ubiq; fuerant nequissimos congregauit. Iam ualido conflato collegio mōtanos uicos diripiebat. Semp̄ aut̄ accedentibus pluribus eius sociis audebat ēt in humiliora loca descendere: & ciuitatibus quoq; iā terribilis erat multisq; potentiū uis leius & prospera facta sollicitabant. Nec iam seruatorū tantū siue latronū exercitus erat sed multoq; etiam popularium tanquā regi patebat obsequio. Excursus at̄ agebatur in Acrabatenā Toparchiā & i maiorem usq; idumæam. Vicum. n. cui nomen est Aim muro amplexus ad tuitionem sui pro castello habebat. In ualle. n. quæ appellat̄ Pharan occultas qdem dilatauit speluncas: multas uero paras inuenit atq; is conditor p̄z dæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat: multaq; collegia diuersabantur: neq; dubitabatur q in Hierosolymis copiis & apparatu pluderet. Vnde insidias ueriti zelotæ ac p̄uenire eū qui cōtra se cresceret cupientes plētiq; cū armis egrediunt̄. His aut̄ Simon occurrit: cōmissosq; p̄lio multos occidit & reliquos cōpellet in oppidū. Nondum aut̄ uiribus fretus ab obsidione deterritur. Prius aut̄ idumæam subiugare conatus est. Itaq; cū uiginti milibus armatorū ad fines eius properabat. Idumæorū aut̄ princeps mature ex agris quinq; fere milibus pugnantū ciuiū congregatis pluribus at̄ qui sua seruarent domi dimissis pp̄ Sicarioq; qui Masadae uersabantur incursum. Simonem in finibus p̄stolabantur: ubi conflictu habito ac p̄ totū diem detractō p̄lio: neq; uictor neq; uictus abscessit. Er ipse quidem in Aiam uicū: idumæi uero domū egressi sunt. Non multo aut̄ post Simon cū maioribus copiis eorū fines petebat: castrisq; in quodam uico cui nomen est Thecue positus ad custodes Herodii quod nō longe aberat de sociis suis Eleazarū misit: ut castellum sibi traderent persuasurū quē quidem sine mora suscepere custodes causæ nescii cur uenisset. Mox aut̄ de traditione prolocutū strictis gladiis persequēbant̄ donec fugæ locum nō reperiens de muro in subiectam uallem se proiecit: & ille qdem hoc modo statim morit̄. Idumæis aut̄ uires Simonis formidantibus placuit priusquā bello congregarent̄ explorare hostium copias. Huic aut̄ se in ministrū obtulit parato aio Iacobus quidā e rectoribus cogitans p̄ditionē. Deniq; profectus ab Aluro: in hoc enī uico tunc idumæorū collectus erat exercitus: ad Simonē uenit: primūq; se patriā suam traditurū esse pacificiter accepta fide q; semp̄ ei carissimus foret. Mox ēt de tota idumæa operā pollicet̄. Ob quas res humanissime apud Simonē cōnatus clarissimūq; p̄missionibus aiatus ubi ad suos rediit: primo Simonis exercitū multiplici numero mentiebat̄ esse maiore. Deinde rectoribus ēt paulatimq; multitudinem uniuersa preritis ut Simonē reciperent suadebat: eiq; sine pugna rerū oīum permitterent p̄cipatum. Simul aut̄ & hoc agens & Simonē per nuncios euocabat disiecturū se pollicitus idumæos quod & p̄stitit. Nam cū iam appropinquaret exercitus: equum primus inscendit & cū sociis corruptionis effugit. Pavor aut̄ occupat uniuersam multitudinē: ac p̄nuſq; ad manus ueniretur domū quisq; suam soluti ordine recesserūt. Simon p̄ter opinionem sine sanguine idumæam introiuit: primūq; aggressus ex improviso Chebrō municipiū capit: in quo maxima p̄da potitus est: multosque fructus diripuit. Chebron at̄ indigenæ serunt nō eiusmodi terræ ciuitatū uerū etiam ægyptia Memphis antiquiorē. Deniq; duo milia & trecenti eius cōnumerant̄ ānī: hæc aut̄ fabula est. Abraam quoque parenti iudæorū fuisse domiciliū: posteaq; Mesopotamiæ sedes reliquit eiusq; posteros hinc ad ægyptum esse profecturos. Quoq; ēt nunc monimenta extant in eadē ciuitate per optimo marmore liberaliter fabricata. Cernit̄ aut̄ sexto ab oppido stadio arbor maxia Therebinthus: eamq; memorant ab initio mūdi creati nūc usq; durare. Hinc totā Simō peruasit idumæam: nō modo uicos eius & ciuitates depopulando: sed excitando ēt territoria. Nam p̄ter armatos quadraginta eum milia sequebantur ut his nec uictui quidē necessaria satis essent. Ad has aut̄ necessitates accedebat eius crudelitas insup̄ iracundia quo magis uastari contingit idumæam ut quē admodum post locustas silua cerni solet & frondibus spoliata: sic ēt qua Simonis transisset exercitus a tergo solitudinem relinquebat: & aliqua quidē cōburendo: alia diruendo: & quicq; in ciuitate uel in agris natū est conterēdo calcibus aut depascendo debebant perq; quā terram cultā iter agendo faciebāt eam steriliore. Propt̄ ut ne signum quidē uastitatis relinqueret̄ quod aliquando fuisset. Hæc oīa rursus zelotas incitauerunt: & aperto qdem bello configere p̄uenerunt: insidiis uero per itinera collocatis uxore Simōis rapiunt: eorūq; p̄terea quos hēbat in obsequio plurimos. Deinde tanquā Simonē ipsum cōpissent: in ciuitatem exultantes recedunt. Continuo nāq; sperabant armis eū depositis p̄ uxore sibi supplicaturū. Illum aut̄ nō misericordia sed ira cōiugis rapæ peruasit. Cūq; ad mūrōs Hierosolymorum uenisset uersa fuit: q percussores prendere nequisset. ita in quos reperisset effundebat insanīā. Deniq; olerū sarmentorūq; cā p̄gressos ad murū iberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necē ut ai indignatiōe id solū abesse uideret̄: q nō ēt uesceret̄ corpibus mortuorū. Multos at̄ abscisfis manibus dimittebat i ciuitatē una prerrefaciēs inimicos & populū reuocare cupiēs a nocētibus. Hisq; mādabat ut dicerēt q iuraret Simō p̄ deū q cuncta regeret: nisi cito redderent cōiugem suam muro p̄rupto oībus qui in ciuitate essent similiter uterēt̄: neq; cuiquam ætati p̄ceret̄: aut ab innocen

sibus discerneret noxios donec his eius mandatis non modo populus sed etiam Zelotæ metu petri culti remiserunt ei mulierē atq; ita delinitus paulisper ab assidua cæde requieuit.

Præter bellum in iudæa in Italia ciuile bellum fiebat: perempto Galba: Otho imperator creatum cum Vitellio pugnat: audita uictoria semetipsum Otho occidit: qui biduum & tres menses imperiū tenuit.

CAP. XIII.

Non solum autem per iudæam erat seditio bellumq; ciuile: uerum etiam per Italiā. In medio namq; Romanorum foro Galba perempto: creatus Otho imperator cum Vitellio imperante pugnat: quem Germanorum tunc manus elegerat. Habito autē apud Bebriacū Galliæ prælio cū Valente & Cinna Vitellii ducibus primo die Otho superauit: altero Vitellii milites: multisque trucidatis & aduersæ partis audita uictoria. Otho apud Brixellū semet occidit: postq; biduum tresq; menses imperium tenuit. Accesserūt autem Vitellii ducibus Othonis milites & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu ueniebat.

Vespasianus partes duas Idumææ capit alteram etiam ciuitatem capit omnes interim: Simon quoq; idumææ reliquias prosequitur: Ioannes intus multas prædationes permittebat Galilæis: uescebantur libidine: certant adinuicem Zelotæ cū Ioanne & Simon cum illis.

CAP. XV.

Vm interea Vespasianus quinto die iunii mensis Cæsaream profectus est: eas quas non dum subuerterat idumææ partes petiuit & in montana regione quo primum ascendit Toparchias duas Cophniticā & Acrabatēnā subegit. Deinde post has Bethelā & Ephrē municipia: ibiq; præsidis collocatis usq; Hierosolymam equitabat. Multos uero tunc deprehensos necabat: multosq; capiebat. Restoq; autem unus Cerealis cū equitū parte ac peditū superiorem quæ dicitur uastabat idumæam & Chaphetranū quidē pseudo municipium aggressione captū incendit. Alterum uero quod Charabin dicit ad muros milite obsidebat muro satis ualido cinctum. Diutius autem ibi se moratur: speranti subito portas aperuerit: & cū pæcibus adorantes ei se tradidere. Quibus subiugatis Cerealis in Chebron alteram ciuitatē antiquissimā tendit sita: ut dixi in montanis locis haud procul ab Hierosolymis. Vi autē intro missus in eam reliquam multitudinem quam ibi offendit cum puberibus interemit: oppidū uero ipsum exurit. Omnibusq; iam captis præter castella Herodium & Masada & Machærunta quæ a latronibus tenebant sola iam Hierosolyma romanis ante oculos erat: quæ expugnanda restabat. Simon autē ubi uxorem suam a Zelotis recepit ad reliquias iudææ regreditur persequendas: & undiq; circumacta natione Hierosolymam compulsi pluresq; fugere: cū ipse quoq; ad eam sequeretur. Deinde cum muro eius obfesso operariorum ex agris ad euntē multitudinem cœpisset interficere. Eratq; populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisq; sæuiiores: quos etiam Galilæi nouis inuēris & audacia factionū corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant. Et Ioannes ob potentiam quam sibi comparauerant: uicem referens oia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Infatiabilis autē rapinarum cupiditas erat: idomorumq; locupletum p̄scrutatio. Cædes autem uiroꝝ & scæminarū & iniuriæ pro ludo habebant: prædamq; cum sanguine deuorantes sine aliquo metu: post satietatem muliebri libidine tabescebant: comptiq; crines ac scæminarū ueste induti lotiq; unguentis: & ut forma placeret oculos illiti non solū ornatum sed impudētiā quoq; mulierū imitabant: & obscenitate nimia nepharios coitus exigentes ut in lupanari uersabant: & ciuitatēq; totam impuris facinoribus prophanabant. Effœminantes autē uultum dextras ad cædem promptas habebant: delicatorū incestu eneruati subita incursione bellatores fiebant. Et de paludamētis uersicoloribus eductis gladiis: casu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannē fugissent excipiebat sæuior in cædibus Simon: quique intestinū euasisset tyrannum: ab eo qui prope erat occidebatur. Omnis autem fugæ uia transire cupientibus ad Romanos abscissa spes erat. Inter Ioannis autē copias quantum erat idumæoꝝ dissidebant: separatq; ab aliis aduersum tyrannū tam liuore potentie quam crudelitatis eius odio armanantur. Deinde pugna congressi multos zelotarū perimunt: ceterosq; in aulam regiam compellūt quam Grapte ædificauerat. Hæc autem fuerat cognata Sizæ regis Adiabenorū. Vna uero irrupere Iudæi atq; inde zelotæ in phanū pulsi Ioannis pecunias prædabant. In aula enim suprascripta & ipse degebat: tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autē zelotarū qui per ciuitatē dispersi ad illos qui in templū fugerant aggregati sunt: eosq; Ioannes aduersus populum & idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat: cum pugna plus possent quam confidētiæ de templo nocte subreperenti: seq; pariter occiderent: atq; oppidum concremarent.

Deliberant Simonem introducere & Ioannem expellere: Simon loca oia ciuitatis inuadebat: cōgreditur cum illis qui eum receperunt.

CAP. XVI.

Taq; collecti cū pontificibus deliberabant: quoniam pacto imperū præcauerūt. Sed profecto deus sententias eorum in deterius uertit: & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. Nam ut Ioannem deicerent: Simonem recipere statuerunt: & cum præcibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur: missosq; Mathia pontifice rogant Simonē ut ad se introiret: quem sæpe timuerat. Cū his autē p̄catores erāt: et qui zelotas ex Hierosolymis fugerant. Domus quisq; suæ desiderio & fortunarum. Ille autem ni-

mis superbe se dominum fore pollicitus uelut ciuitatem liberaturus ingreditur: cum salutis cum datorem ac defensorem sui populi clamor designaret. Vbi uero cum suis copiis introiit: mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos a quibus rogatus erat quam eos contra quos fuerat aduocatus inimicos putabat. Ioanes autem cum multitudine Zelotarum in templo exire prohibitus amissis etiam quae in ciuitate habebat. Nam statim rex eorum Simon cum sociis diripuerat: salutem iam desperabat. Templum tamen adiunante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus perque propugnacula stantes impetum repellebant: multiq; a Simonis parte oppetebant: multi sautii referebantur: quoniam Zelotae ad dexteram superiores erant: eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent: turres tamen quatuor maximas fabricauerant: ut ex alto uidelicet missilia torquerent. Vnam ad orientalem angulum: & septentrionalem alteram: super xystum tertiā in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra uerticem pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post meridiē quod septimus quisq; inciperet tuba significare: rursusq; uesperis quod desineret nunc ferias populo: nunc ut opus faciat denunciantē. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumq; tormenta & sagittarios & fundarum scientes. itaq; tunc Simon pigrius ad impetum mouebatur: cum pleriq; mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus propius accedebat. Machinarum enim missilia delata longius multos pugnantium perimebant.

Bella sunt in Italia p Vitelliū & suos milites: audiens hæc Vespasianus q Vitellius princeps sit factus indignas: milites Vespasianū hortant ut Romā accedat: eo q ipm populus iperatore cōstituet: tenuit ipse ipsi cogunt uelle imperium: cogitat quō rem efficere possit.

CAP. XVII.

Er idem tempus Romanos quoq; scāuiora mala circūueniant. Aderat. n. ex Germania Vitellius cū exercitu: aliam p̄terea ingentē multitudinē secum trahens. Et cum eum de
Pstinata militi spacia non caperēt totam urbē pro castris habebat oēmque domū repleuit armatis. Illi autem conspectis Romanorū diuitijs oculis insuetis & auri argētique stupore perfusi uix cupidinē continebant: adeo ut in rapinas se conuerterēt & eos qui obsta-

re conarentur occiderent. & in Italia quidē ira res erant. Vespasianus aut postq Hierosolymis proxima depopulatus Cæsareā reuertebatur audiit Romanorum tumultus & Vitellium principem. Hoc aut licet ipse imperium pati sicut bene imperare nosset ad indignationē perductus est: dominū dedignabatur eum qui ueluti desertū inuasisset imperium. Dolore aut saucius cruciatum ferre non poterat: neq; aliis nacare bellis cum patria uastaretur. Verū tamen quantum ira impellebatur ad ulciscendū tantum longinquitatis cogitatio reprimebat. Multa. n. fortunam posse noua facere priusq; ad Italiam p̄sertim hyemis tpe ipse transire: plusq; crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conueniētes aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione uociferantes incursabant Romæ constitutos milites & in delitiis agētes: qui ne famam quidem belli sustineāt: qbus libuerit discernere principatum: & spe quæstus imperatores creare. Se autē laboribus tot exactis sub'galeis senescentes aliis condonare potestatem: cum apud se digniorem habeant imperio. Cui si hanc amiserint quam iustiore uel quando rescierēt erga se beniuolentiæ gratiam. Tanto at Vespasianum quam uitellium dignius esse principem fieri: quanto illis qui eum declarassent ipsi præstaret. Non. n. se minora pertulisse bella: quam qui ex germania uenissent: neq; illis qui tyrānum idē ducerent in armis deteriores esse. Nullum autē in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatū populū ne Romanū Vitelliti libidines pro Vespasiani pudicia perpeffuros: nec pro bono imperatore crudelissimū tyrannū: aut filiū pro patre optaturos principē. Maximum. n. pacis tutamen uerā in imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeat imperium habere se Vespasianum: siue adolescentiæ uiribus Titum: ex amborum ætate quod erit cōmodum temperabitur. Non solum autem se ministraturos declarati imperii uires: qui tres legiones regumq; habētes auxilia conseruassent oīa ad orientem atq; ad Europam Vitellii timoribus sepata: sed etiam qui essent in Italia propugnatores Vespasiani fratrem atq; aliū filium: quoq; alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri spectarent: alteri uero etiam urbis esset cōmissa custodia. Quæ pars ad imperii principia non parum ualeret. Postremo si ipsi cessarent senatum fortasse declaraturum eum principem quē conseruatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loquebantur. Deinde adhortati se inuicem Vespasianum imperatorem appellant: eumque ut in periculo constitutum imperium conseruaret: orabant. Illi autem olim quidem rerū omnium cura fuit: nequaquam uero imperare uolebat. Dignū quidem se factis existimās: priuatæ autē uitæ securitatem clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autē rectores magis instabant: & circūfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur nisi uiuere uellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus quod renuebat imperium postremo cum his qui se designauerant minime dissuadere posset: accepit Mutiano autem cæterisq; qui eum ad imperium inuitauerant: & exercitu alio uociferante ut se in hostes omnes duceret: prius res Alexandrinæ procurandas putauit: sciens Aegyptum plurimam esse partem imperii propter frumētariam summationem: eaque si potitus esset ui quoque si præstaret Vitellium deliciendum sperabat. Nec enim perpeffurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones: quæ apud Alexandriam degerent sibi cupiebat adiungere. Cogitabat enim etiam propugnaculo sibi fore illam regionē

aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu marique importuosa est: & ab occidente quidam aridam Libyam habet obiectam: a meridie uero limitem qui Siene ab æthiopia dirimit nauibusque inuias Nili fluminis cataractas. Itemque ab oriente mare rubrum ad Copton ciuitatem usque diffusum. Septentrionale uero munimentum habet terram usque ad Syriam: & quod dicitur Aegyptium pelagus totum portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium uero & Siene per duo milia stadiorum porrigitur. Ex Plinthe autem ad Pelusium nauigatio stadiorum trium milium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinē usque nauibus ascendit. Namque ulterius progredi ut supra diximus cataractæ non sinunt.

Describitur q̄litas portus Alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberium Alexandrum ut essent sibi adiumento fama ē q̄ Vespasianus sit impator q̄si oēs ad eū accedūt congratulantes & subiciētes se eius ipio: recordatus Vespasianus qd̄ Iosephus pdixerat: liberari iubet eū e uinculis. CAP. XVIII.

Ortus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & hostium perangustum habet: saxisque latentibus a directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manufactis brachiis cingitur. A dextera uero Pharos obiecta insula turrim maximam sustinet: ad trecenta usque stadia nauigantibus igne lucentem: ut quam longissime difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autē insulam opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflicto pelagus & a uersis obiectibus fractum asperiores facit meatum: eoque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est: & triginta stadiis magnus. In quem tam quæ defunt illi terre ad beatitudinem deuehuntur: quam quæ superant ex bonis domesticis & indigenis in totum orbem diuisa exportantur. Itaque non sine ratione Vespasianus Alexandriam rumore cupidus occupauit: ad totius imperii firmamentum. Proinde statim ad Tyberium Alexandrum litteras dedit: quæ aegyptum & alexandriam regebat: indicans militum alacritatem: quodque ipsi necesse fuit suscepto munere principatus operam atque adiumentum eius assumeret. Alexander autem simul ut Vespasiani legit epistolam prompto animo: & legiones eius sacramento rogauit & populum: uiri autem libentissime paruere uirtutem uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate: omnia quæ imperii usus exigeret aduētui quoque principis necessaria iam parabat. Opinione uero citius declaratum in oriente Vespasianum imperatorem ubique fama nunciauit. Et uniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant: nuntiique læti pro eo simul & sacrificia celebrabant. Agmina uero apud Mesiam Pannoniamque degentia: quæ propter Vitelli audaciam paulo ante fuerant concitata: iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus iam Beryum uenerat: ubi multæ quidem & Syriæ multæ uero ab aliis prouinciis legationes aderant: obuiam ei coronas & gratulatoria decreta a singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus: populorum alacritatem iuraque per ipsum principi sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani notis oblectundante fortuna: rebusque ad eum plurima ex parte inclinatis cogitare coepit: & quod non sine providentia sumpsisset imperium. Sed iusta quædam sati ratio ad eius potestatem circunduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa & alia: multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia: & Iosephi dicta: quibus eum Nerone uiuo ausus fuerat appellare imperatorem. Admirabatur autem uirum quem adhuc habebat in uinculis: aduocatoque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis: primo quam strenuus fuisset Iosephus: quantumque in iorapatis expugnandis propter eum laborasset exponit. Deinde uaticinationes eius quas ipse quidem timoris causa suspicaret esse figmentum: tēpus autē diuinum fuisse ut rerum exitus probauisset. Tumque inhonestum esse ait: ut qui sibi augurasset imperium uocis dei minister ac nūcius exiit: adhuc captiui loco haberetur: fortunamque sustineret aduersam. Vocatumque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto alii quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset: præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus uero qui cum patre aduocatus fuit: inquit pater una cum ferro etiam probro Iosephum soluit. Erit autem tanquam nec initio uinctus si non dissoluerimus: sed inciderimus catenas. Namque id agi solet in his qui non recte fuerint uincti. Eadem Vespasiano placebant: & quidam interueniens securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his quæ prædixerat præmio famæ donatus: & de futuris iam dignus cui iam credendū esset habebatur.

Vespasianus mittit Mutianū in Italiam: geritur bellum cū Cecilio ab Antonio: Cecilius uidens exercitū Antonii cogitat de prodicione: ad ipsum mittit Milites uolunt occidere Ceciliū: certat: superatur exercitus Vitellii: Antonius in urbem ueniens cum Sabino capitolium nocte occupat: Vitellius cum suis militibus eos inuadit: superat: Sabinus occiditur: Domitianus cum multis nobilibus euadit: Vitellius iugulatur a populo. CAP. XIX.

Vespasianus at responso legationibus redditor: iusteque & pro meritis administrationibus ordinatis Antiochiam uenit. Et quo primum tenderet cogitans Alexandrino itinere per stabilius esse duxit: quæ Romæ agerent curare. Alexandriā. n. stabilē esse: Romanas at res a Vitellio perturbari. Mittit igit in Italiam Mutianum cū multis equitum peditumque copiis. Qui tamen per hyemis asperitatem ueritus nauigare per Cappadocias & Phrygias

ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius primus aduocata legione tertia ex his quæ apud Mesia morabantur: illam enim regebat provinciam: bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cecilium Alienum obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus quæprimum circa Cremonam Galliarum Antonium consequitur: quæ confinis Italiae ciuitas est: ibique conspecta hostium ordinatione ac multitudine plio quidem congredi non audebat. Discessum autem periculosum reputans de pditione deliberabat. Conuocatis autem Hecatonarchis & Chiliarchis sibi subditis ut transfugerent ad Antonium suadebat. Vitellii quidem rebus detrahens. Vespasiani autem vires extollens: & alteri nomen imperii tantum: alterum uirtutem habere commemorans: ipsis quoque melius est si id gratum faciant: quod necesse est. Cum se multitudine superari iam sciant uoluntate piculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua uindicanda: Vitellium uero nec cum ipsis quidem presentia posse seruare. Multa in hunc modum quod uoluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem uero nocte milites pœnitudo simul ac metus eius si uicisset a quo missi fuerant occupauit: eductisque gladiis Cecilium obtuncare uoluerunt. Fecissentque nisi his aduoluti chiliarchi supplicassent. Quamobrem cæde quidem se abstinerunt: uinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus continuo Antonius suos monet: eosque armis in desertores ducit. Illi autem instructi ad plium paulisper quidem restiterunt. Mox autem loco pulsi Romani Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursu eorum præuertitur: & per ciuitatem circūclusam pleramque multitudinem peremit. Aggressus autem reliquos oppidum militibus prædari permisit. In quo multi quidem hospites mercatores: multi uero indigenæ pereunt. Totus Vitellii exercitus uiroreum triginta milia & ducenti. Quin & Antonius eorum quos de Mesia adduxerat quatuor milia & quingentos amittit. Solutum autem uinculis Cecilium reus gestarum nuncium ad Vespasianum dirigit. Qui ad eum intromissus & collaudatus est: & pditionis dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus ubi Antonium appropinquare cognouit fiducia recreatus est: collectisque uiginti milium agminibus nocte occupat capitolium. Luce uero facta multi nobilium sociati sunt ei: & Domitianus fratris filius pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de primo quidem minus curabat. His autem iratus qui cum Sabino defecerant & nobilium sanguinem per ingenua crudelitatem suam immittebat capitolio quam secum adduxerat militum manum. Vbi multa ab his itemque aliis qui templum tenebant pugnantibus audacter admissa sunt. Postremo autem Germani quoque multitudine superabant collē obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum uiris insignibus diuina quidam ratione saluus euasit. Reliqua uero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur. Milites autem direptis donariis templum incendunt. Tumque postero die cum exercitu uenit Antonius: eumque Vitellii milites excipiunt: & trifario commisso intra urbem prælio omnes interiere. Proceedit autem eburnus de palatio Vitellius: & ut assolet in extremis longiore luxu prodigæ mentis refertus. Tractus autem per populum uarioque uerborum genere dehonestatus in media urbe iugulatur. Octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si uiuere diutius contigisset ut opinor: eius luxurie minime sufficere potuisset imperium. Aliorum uero mortuorum supra quinquaginta milia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis octobris.

Mutianus urbem ingreditur cum exercitu Antonium cum aliis subleuatis: occidit multos qui consenserant cum Vitellio. Domitianus filius Vespasiani: rector efficitur populus Vespasianum clamat imperatorem: ad Vespasianum qui Alexandria iam applicauerat ueniunt legati: intendit autem Vespasianus in reliquis iudeæ: Titum mittit ad Hierosolymam.

CAP. XX.

Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur: & Antonii militibus a cæde repressis adhuc. n. hospitibus perscrutando: & Vitellii milites & ex populo plurimos qui cum illo senserant occidebant: examinationis diligentiam iracundia peruenientes. Domitianum produm populo rectorem insinuat: usque ad patris aduentum. Populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simulque & illum confirmatum: & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat. Cum autem Vespasianus Alexandria uenisset: gesta ei Romæ nuntiata sunt: & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt. Cumque maxima post Romam ciuitas esset angustior multitudini probabat. Firmato autem iam totius orbis imperio rebusque populo præter spem conseruatis Vespasianus in iudeæ reliquis intendit autem. Et ipse quidem exacta hyeme Romam proficisci parabat: resque apud Alexandria mature componere proponebat. Filium uero Titum cum extremis copis ad liberandam Hierosolymam dirigit. Qui terreno itinere Nicopolin usque progressus ab Alexandria ciuitate uiginti stadiorum interuallo distantem inde militem longis nauibus imponit. Isque Nilo flumine post Medesum tractus Thmuis usque uehit. Hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. Unde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea: & Pelusium tertia. Hinc autem milite per biduum recreato tertio die Pelusii fines transiit unamque mansionem profectus per solitudines ad Cassii tonis templum castra posuit. Posteroque die apud Ostracinem: quæ mansio aquæ inops est: ob quam causam aduentitia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocuria requieuit: & inde progressus in quartam mansionem Raphiam uenit: quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza uero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem atque hinc Iamnia: deinde Iopem: & ex Iope Cæsaream peruenit. Decreto apud se alias militum copias congregare.

De bello Iudaico. Liber. vi. incipit.

¶ Tito existente adhuc apud Alexandriam Hierosolymis oris trifaria seditio Zelotarum Simonis & Ioannis inter eos congregi iussit ut templū uniuersum inundaretur sanguine. CAP. I.

Hic in græcis codicibus non. vi. si quintus incipit liber.

Titus quidem ad eum modum quem prædiximus emensa ultra Aegyptum ad Syriam usque solitudine Cæsaream uenerat. Ibiq̃ue enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam una cum patre imperium quod nuper eis deus permiserat disponente: cōtiguit etiam seditionē quæ apud Hierosolymam erat aucta trifariam diuidi: & aliorum partem in alteram uerti. Quod ut in malis optimum quis dixerit factumque iustitiæ. Nam Zelotarum quidem in populum dominatio quæ auctor erat excidii ciuitatis: unde coeperit & per quos creuerit diligenter superius declaratum est. Hanc autem non errauerit quisquam dicens seditionem in seditione esse factam: ac ueluti rabida fera exterarum penuria in uiscera sua scæuire solet. Sic Eleazarus Simonis filius qui & ab initio Zelotas in templum a populo separauerat: uelut indignati simulans ob ea quæ in dies singulos Ioannes auderet. Cum ne ipse quidem a cædibus quiesceret. Re autem uera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens summæ rei desiderio propriæ potentiæ cupiditate ab aliis defecit. A scitis etiam Iuda Chelica & Simone Ezronis filio potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius non ignobilis. Horum singulos zelotæ non exigui sequebantur. Occupatoque interiore templi ambitu super eius portas in sacris foribus arma ponunt: & abundare quidem se suis necessariis confidebant: sacrum enim rerum copia suppetebat nihil impium existimâtibus pauciati uero suorum timentes plærunque in locis suis ociosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat uirorum multitudine tanto loco superabatur: hostesque habens a uertice: neque sine metu conabatur incursum: & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens quam Eleazari partem afficiens tamen non remittebat. Crebri enim fiebant impetus & missilium iactus totumque polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon quem rebus desperatis inuitatum ultro sibi tyrannum spe auxilii populus introduxerat: & superiorem ciuitatis retinens partem & inferioris plurimam partem animosius iam Ioanem eiusque socios adoriebatur: quasi qui desuper impugnaretur. Subiectus autem illorum manibus erat sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium præferentem lædi pariter ac lædere: quantoque uincebatur eo q̃ Eleazaro esset humilior: tanto plus habebat Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet. Desuper uero ex phano iaculantes machinis deterrent. Quippe balistis & non paucis lanceis utebantur saxorumque tormentis: quibus non solum bellantes ulciscabantur: sed multos etiam sacra celebrantium perimebant. Quamquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur: tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant cum suspitione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem post exituri subsiciua seditionis opera consumebantur. Missilia nanque machinarum ui ad aram usque: templumque peruenientia in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi qui properantes ab ultimis finibus terræ ad sanctissimum locum uenissent ante ipsas hostias procubuerunt: aramq̃ uniuersis græcis & barbaris adorandam suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenæ ac sacerdotes cum prophanis miscebantur per quæ atria diuina stagnum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantum passa es miserrima ciuitas a Romanis: qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiere. Iam enim dei locus nō eras neq̃ manere poteras domesticorum facinorum facta sepulchrum: & quæ phanum ciuili bello tumultum constitueras poteris autem denuo fieri: poteris si unquam uastatorem tui deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent lege scribendi: q̃ non domestici luctus sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera.

Describis discordia quæ iter eos fuit & scelera q̃ iter eos comittebant: post q̃liter oēs quasi Romanos expectabant: post quō Titus misit diuersas legiones i Hierosolymā. CAP. II.

Rgo diuisis trifariæ insidiatoribus Eleazarus quidem eiusque socii qui sacras primitias conseruabant in Ioannem ebrii ferebantur. Qui uero huic parerent plebem diripientes in Simonem rebellabant cum ipsi quoq̃ Simonis contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset. ciuitas. Si quando igitur utraq̃ parte patiebatur Ioannes obuertebat socios & de ciuitate quidem subeuntes missis ex porticibus talis de templo uero iaculantes machinis ulciscabatur. Quotiens autem desuper instantium molestia caruisset: frequenter enim ebrietate & labore cessabant libentius in Simonem eiusq̃ socios quā pluribus iruebat. Semper aut̃ quantum i ciuitate pepulisset in fugam uersos ædes frumenti plenas oīumq̃ utēsiliū incendebat: idemq̃ hoc illo egrediente Simon inscutus agebat: ueluti pro Romanis omnia consilio corrūperent quæ ad ob

fidionem ciuitatis erant preparata: suarumque uirū neruos absclnderent. Denique contigit una exuri oia circum templum & inter pprias acies solitudinem atque aream pugnae fieri ciuitatē conc remari aut paulominus omne frumentum quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis. Denique fame capti sunt quod minime quiuissent nisi eam sibi met comparauissent. Undique autē insidiatoribus & confinis oppugnantibus ciuitatem medius populus quasi aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculae intestinis malis attonitae pro Romanis uota faciebant: extenuque bellum quo domesticis malis liberarentur expetebant: grauis autem metus ac terror foedissimus occupauerat: & neque consilii capiendi tempus erat ut uoluntatem mutaret neque pacis aut fugae spes cupientibus. Etenim custodiebantur oia: dissidentesque latronum principes quoscunque Romanis paccatos esse uel transigere ad eos uelle sentirent quasi cōes hostes interficiebant: solumque in occidendis uita dignis cōcor des erant. Et pugnatium quidem nocte dieque clamor perpetuus oriebatur: sed metu acerbiores erant lugentium quæstus. Et assiduas quidem lamentationes causas calamitates præbebant: timor autē includebant ululatus: atque obmutescente dolore præ fortitudine tacito gemitu cruciabantur neque iam aut reuerentia uicinis apud domesticos erat: neque mortuis cura sepulturae habebatur. Quorum ambo rum hæc causa erat quod quisque de se sperabat. In omni enim re amicos remiserant: qui cum seditiosis non erant: quasi continuo modis oibus monituri. At uero seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimittebant: & ex mortuis haurientes audaciam quos sub pedibus cernerent immanius scæniebant: semperque aliquid in se perniciosum excogitantes: & quod uisum fuisset sine miseratione facientes: nullam cædis aut crudelitatis uiam prætermisere: adeo ut etiam sacris materiis ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itemque pontificibus placuisset: idque uiginti cubitis altius ædificaret: rex quidem Agrippa ex mōte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est ligna & magnitudine simul directa proceritate spectabilia. Interuentu autē belli opère interrupto Ioannes his sectis quod sufficere longitudo credidit: turres ædificauit & aduersus eos constituit qui desuper a templo pugnarent. Post muri ambitum contra exedram occidentalem ad motus qua solum poterat quod aliae partes ratibus ex longinquo fuerunt occupatae. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum in sperauit hostes. Deus uero laborem eius inutilem demonstrauit: & priusquam in his quicquid poneret Romanos adduxit. Etenim Titus postquam partem ad se collegit exercitū aliis uero ut ad Hierosolymam occurrerent scribit: Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones quae pridem sub eius parte Iudæam uastauerant: & duodecima quae olim cum Cestio male pugnauerat: quae licet per id fortitudine esset insignis: tunc tamen eorum etiam memoria quae: pertulerat alacrius ad uindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaus occurrere. Decimam uero ascendere per hiericunta. Ipse quidem cum cæteris regressus est: quo regum quoque subsidia plurima quā dudum multique Syri auxiliatores comitabantur. Supplementum est autem quattuor legionum quantum Vespasianus electum cum Mutiano miserat in Italiam: ex his qui cum Tito accesserant. Duo namque milia de Alexandrino exercitu lectastria milia uero ex Euphrate eum sequebantur & amicorum spectatissimis beniuolentia simulque prudentia Tyberius Alexander: qui antea quidem Aegyptū administrauerant: tunc autem dignus qui exercitum regeret: propterea iudicatus quod primus incipienti fuit hospes imperio: & cum fide clarissima incertae fortunae sociatus est: idemque consultor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Describitur ordo Titi & militum & oium aliorum in eundo Hierosolymam: peruenit Gophnam oppidum quod Vespasianus coeperat: ciuitatē tentat adire: tandē coactus est si uoluit euadere intrare in hostes: ad suos saluum se recepit.

CAP. III.

Rogredientem uero in hostilem terram Titum antecede bāt regia oiaque auxilia post eos uiarum stratores castrorumque metatores. Deinde rectorum sarcinae atque armati. Post hos ipse Titus & alios lectos habens & signiferos: quoque agmen equites sequebantur. Hi uero ante machinas ibant: & secundum illos una cum lectis Chiliarchi & praefecti cum cohortibus. Post autē circum aquilam signa: & ante signa tubicines: deinde acies senum uiroque ordinibus dilatata. Seruile autē uulgus a tergo cuiusque agminis: & ante hos sarcinae. Oium uero nouissimi mercenarii eorumque custodes coactores armorum. Procedens autem decenter exercitus: ita ut mos est Romanis in Gophnam per Samaritiden uenit: quae & prius ab eius parte fuerat occupata: & tunc praesidiis tenebatur. Ibi autem unam moratus est uesperam: mane inde profiscitur: peractaque in die matutino castra ponit in loco quem iudaei sermone patrio Ruborum uallem uocitant: iuxta uicum quendam Gabathsaule nomine: quod significat uallem Sauh: distantem ab Hierosolymis stadiis fere triginta. Hinc sexcentis prope lectis equitibus comitatus perrexit in ciuitatem quae tuta esse: Iudaeorumque animos exploraturus: si forte conspecto priusquam ad manus ueniretur metuerent. Audierat enim quod erat uerum: a seditiosis & latronibus oppressam populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset nihil conari. Quandiu quidem mane per uiam quae ad murum duceret equitabat. Nemo autem portas aperuit. Vbi uero itinere ad turrim saxeam declinato transuersum agmen equitum duxit infiniti subito profiliunt: quae muliebres turres uocantur: & per eam quae

contra monumentum Helenæ porta est egressi equitatum intercedunt : atque alios etiam tunc uia currentes ne cum his qui deuerterent sese iungerent a fronte oppositi prohibuerunt. Titum uero cū paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat muro. n. cuncta fossis patebant. & transuersi erant hostes: multisq; materiis impedita. Ad suos autem in aggere constitutos recursus intercidente hostili manu desperabantur. Quoq; pleriq; impatoris periculum nesciebant: sed existimantes eum secum reuerti ipsi et fugiebant. Titus autē in sua tantum fortitudine sitam esse pspiciens spem salutis fleuit equum: & ut sequerentur cum clamore comites adoratus in medios hostes irruit ut ad eos transire festinans. Quo quidem tpe maxime intelligi potuit & belli momenta & imperatoris pericula deum curare. Tot. n. aduersus Titum missilibus quom neq; galea neq; thorace septus esset non bellator. n. sed explorator ut dixi: pcesserat: nullum in eius corpus delatum est: sed tanq ne eum ferirent ex industria mitterentur oīa præteruolabant. Gladio uero semper a lateribus instantes dirimēs multosq; ante ora subuertens sup cadētes agebat equū. Illosq; at clamor erat pp audaciam Cæsaris ut eum aggredierentur cohortatio. Fugaq; & discessio repētina quocūq; diuerteret cursū. Huic at se periculo participes cū a tergo & a lateribus foderent adiunxerant. una enim erat cuiq; spes salutis nam cito patefacere priusq; circūuētus opprimeretur. Deniq; duo ex minus pertinacibus alter cū equo percussus est: altero uero delecto & occiso equus eius abductus est. Titus uero iam cum cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem q; aggreffione prima superiores fuerant inconsulta spes aīos extollit: magnamq; his posterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Titus ciuitati nocte appropinquat: castra ponit in monte oliuarum dicto: exeunt Iudæi: legionē decimā irruunt fugantq; Romanos: munitur Titus: fert auxilium: dimicatur utrinq; Titus tandē legionem liberat.

CAP. IIII.

Aclar aut postq ex Ammans agmen sibi solatiū est nocte luce inde digressus ad locum q
c Scopus appellatur accedit. Vnde iam & ciuitas & clari tēpli magnitudo cōspici poterat: qua pte septentrionalē regionem cōtinens ciuitas humilior proprie Scopus noiatus est: distans a ciuitate stadiis septem: ubique duabus legionibus simul quinq; uero retrorsum stadiis tribus castra muniri iubet. Labore nanq; nocturni itineris attritos milites progredi uisum est ut sine fortitudine murum fruerent. Mox autem corpto ædificio decima quoq; legio p Hiericuntā aderat a Vespasiano præoccupata: ubi quædam pars armatorum i præsidio fuerat collocata. His aut præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere qua in pte mons q appellatur oliuarum contra ciuitatem ab oriente situs est atq; interiacente ualle discernit: cui nomen est Cedrō. Intra ciuitatem uero sine requie confugientium dissensionē tum primum ingens subito bellū foris interueniens refrenauit: & cū stupore seditiosi Romanorum castra inspectātes trifariā distributa malam inter se iniere concordia: rationemq; inuicē reqrebat quidnā expectarent: qd ue perpeffi tres muros contra uitam suam paterent opponi: bellaq; tanta se fundente licentia tanq spectato res bonorum opesq; sibiq; utilium residerent mœnibus clausis remissisq; armis ac manibus nosmetipsos profecto exclamat aliquis tantummodo sortes sumus: Romanosq; at lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atq; alios congregantes exortabantur: raptisq; armis subito in legionē decimā ruunt: perq; uallem facto impetu cū ingenti clamore mugē ædificantes Romanos aggrediunt. Illi at in opere distributi armis ob eā causam pleriq; depositis: nec. n. excursum Iudæos auiuros esse credebant: & si maxime uellent aīos eorum seditione distractum in arbitrabant. Præter opinionem perturbati sunt: atq; opere quisq; derelicto confestim alii recedere. Multi autem ad arma pperantes priusq; se in hostes corrigerent feriebantur. Plures at Iudæis sp adiciebantur eorū freti uictoria qui præcesse rant: & q cū pauci essent multiplex numerus & sibi & hostibus uidebant: q; secunda fortuna uterentur. Romani autem maxime ordinari consueti cum decore atq; præceptis bellum gerere sciētes ex perturbatione trepidabant. Vnde tunc quoq; præuenti aggreffione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati & a cursu reprimebant Iudæos & ob impetum minus cautos feriebant. Semper uero excursionē gliscente magisq; turbati postremo castris pulsi sunt: totaq; legio in periculum uentura fuisse uidebatur: nisi hoc mature sibi nunciato Titus eis tulisset auxiliū multisq; increpans ignauiam & suos a fuga reuocasset. Iudæosq; a latere ipse cum his irruēs quos circa se habebat electos: multos quidem occidisset: plures uero sautiasset. Omnes autem in fugam uertisset: atq; in uallem præcipientes compulisset. Illi autem in prono loco multa mala perpeffi postquā in aduersam partem euasere. Fleunt se iterum & ualle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem bellatum est. Paulo autem post meridiem Titus his qui secum erant in subsidio collocatis: aliisq; cohortibus aduersus excurrentes oppositis: reliquum agmen ad murum i summotis ædificandum remisit. Iudæis autē hæc fuga esse uidebatur. Cūq; speculator quem in muro posuerant amictu agitato signum dedisset: frequentissima multitudo tanto impetu piliuit eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Deniq; in aduersa acie stantiū nemo imperū sustinuit: sed tanq machina pcussū agmen cōtinuo dissipatū est: pulsusq; in montē refugiūt. In ascensu at medio Titus cū paucis relictus: multosq; monentibus amicis q pro impatoris reuerentia cōtēpto piculo perdurate ut mortem appetētibz Iudæis cederet. Neq; p his i discrimē uēiret: quos ante ipm saluos eē nō

oportere: sed potius fortunam suam reputaret q̄ non militis officio fungeret: uer̄ & belli & orbis terrar̄ dominus esse in fugam uerti uideret in quo oīa niterent. Hæc autē ne audiret simulans & ad se recurrentibus obstabat: eosq; in ora seriens cum ui obniterent occidebat: & in galeam repente incubens multitudinem repellebat. Illi autē & uiribus eius & obstinatione p̄teritine tū quidem in ciuitatem fugerent sed in utrūq; latus ab eo declinantes rursus fugientes insequerant. Quos tamē aggressus a latere ipsoq; quoq; impetum præpediebat. Dum hæc agunt etiam illos q̄ superiora castra muniebant ubi fugere inferiores uidere metus ac turba occupat: totūq; agmen dispergitur suspicantium: excursus q̄dem Iudæor̄ ferre non posse. Titum uero in fugam reuersum. Nec. n. unq̄ illo manente alios fugitivos fuisse: & tanq̄ laruali terrore circumdati alius alio ferebant: donec q̄dam cum in medio bello uersari imperatorem uidisset: plurimū metuentes uniuerso agmini suor̄ eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaq; pudore reuocati & fuga maius aliqd sibi exprobrantes q̄ Cæsarem deseruissent: totis uiribus in Iudæos utebant: & semel ad descensum transuersi urgebant eos i decliua. Illi autem in pedem recedentes pugnabant. Cūq; Romani plus possent: eo q̄ superiores erant: in uallem omnes coacti sunt. Titus autē contra se positis imminabat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse uero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si me nihil addentem obsequio neq; inuidia detrahentem uerum dicere oportet: ipse Cæsar his totam legionē periculo liberauit: atq; ipse castra muniendi copiam militibus præbuit.

Remisso aliquantisper bello oritur discordia inter eos: in duas p̄tes seditio remanet. Titus ad ciuitatem electos milites mittit: explanare fecit oīa ita ut repletum sit quicquid caui erat. CAP. V.

Emisso at paulisper bello externor̄: intestinum seditio suscitauit. Azymorumq; instate die qui est aprilis mensis q̄rtusdecimus. Hoc. n. se primū tpe opinantur Iudæi ab ægyptiis esse liberatos. Eleazarus quidem cū sociis portā subaperiens introire cupiebat: ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autē die festo ad protegendas insidias ausus est: & suorum quosdam ignotiores armis sub ueste latentibus instructus. Quor̄ pleriq; de industria aggressi erant occulte: inter alios phari occupandi gratia submittit. Illi autē postq̄ intranere nefitimentis abiectis: subito armati apparuerunt. Magna uero statim turba circa templum ac tumultus erat: cum alienis quidē a seditione populus oībus discrimen imputaret. Zelotæ uero sibimet solum insidias comparatas. Ver̄ hi quidem relicta portæ custodia & alii expugnaculis disilientes priusq; manus conferrent in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati & circum templū appulsi conculcabantur: cum lignis passim ferroq; caderēt. Multos ociosor̄ inimici priuato odio quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicumque ante hæc insidiatorem aliquem offenderat tunc agnitus quasi Zelotes ducebat ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficeret inducias concessere nocentibus: progressosq; ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interiorius templum & omnes eius apparatus tenentes confidentius oppugnabant Simonem. Seditio q̄dem hoc modo q̄ tripartita fuerat in duas partes diuisa est. Titus autem castra proprius ciuitatem transferre cupiens de Scopo contra excursus quidem lectos equites ac pedites quos satis esse arbitrabatur: alium uero exercitum iussit totum quod erat usq; ad muros spacium complanare. Cunctis igitur materiis ac sepibus dirutis quibus hortos ac lucos incolæ præmunierant: omniq; opposita: q̄uis mansueta silua: excelsa repletum est quicquid erat cauum & uallibus impeditum. Saxor̄ autem eminentissimis ferro trūcatis humiliorem totum illum tractum a Scopo usq; ad Herodis monumenta fecerunt: serpentū stagnum continentia quæ Colymbethra uocatur.

Iudæi Romanos querunt: decipere institunt quosdam qui pacem simulant: Romanosque uelle introducere: Titus noluit quia suspecta erat ei talis inuitatio. CAP. VI.

Is deniq; diebus Iudæi Romanis huiuscemodi insidias parauere. Seditiosorum audacissimi extra muliebres quæ sic appellantur progressi turres simulato q̄ pacis eos studiosos pepulissent: eo q̄ timerent impetum Romanorum: ibidem uersabantur & alter sub altero uitabundi latebant. Alii uero per muros dispositi populumq; se esse simulantes clamore pacem implorabant: foedusq; poscebant portasq; se patefacturos esse pollicentes inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes una etiam contra illos ueluti portis eos ambigeret lapides iaciebant. Illique se ui petrumperere aditus uelle simulabant & ciuibus supplicare. Cunque ad Romanos sepiissime ire conarentur: reuersiq; perturbatis similes uidebantur. Verum hæc eorum calliditas apud milites quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium. Illos uero ciuitatem sibi aperturos sperabant: opusq; aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio: quia rationem non haberet.

Quidā ex Romanis ad urbē usq; accedentes eo q̄ crediderunt illis: interficiuntur: multi ferunt: unde irascitur multum Titus pp̄ inobedientiam eorum eisq; arguit. CAP. VII.

Ridie nanq; provocatos eos ad passionem per Iosepum: nihil mediocre sentire cognouerat. Etiam nunc milites mane loco suo præcepit. Iam uero q̄dam opibus oppositi: raptis armis ad portas excurrere cœperāt. Hi autem qui expulsi uidebantur: primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres portæ propinquabant cursu eos circūueniunt & a tergo

persequerentur. Qui vero in muro stabant lapidū his multitudinem oīgenūq; telorum simul ifundunt adeo ut multos quidē necarent plurimos aut sautarent. Nec. n. facile erat a muro diffugere: aliis retro uiolenter instantibus. Et pter hoc pudor q; rectores peccauerant: itemq; metus in delicto pſenerare suadebat. Quāobrem hostes diu decernētes multis uulneribus acceptis neq; paucioribus redditis. Postremo eos a quibus circūuenti fuerant repulere. Quos tamē recedentes usq; ad Helenæ monumentū iudæi urgendo iaculis sequebantur. Deinde insolēter fortunæ maledicentes & Romanos uituperabant fraude pellectos: scutaq; alta sublata crispantes tripudiabant & cū læticia nocifera bantur. Milites at interminatio principū & Cæsar iratus hmōi oratiōe corripuit. Iudæi quidē quos sola regit desperatio oīa cū deliberatione faciūt atq; prudentia: fraudes & insidias cōponendo: eorū que dolos fortuna psequit q; sunt morigeris ibiq; inuicem beniuoli ac fideles. Romani uero qbus ad disciplinam & cōsuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur. Nunc contrario peccant & intēperantia manuum debellantur: quia oīum est pessimū præsente Cæsare sine rectore dimicantes. Certe inquit plurimū ingemiscunt militē leges: plurimum pater cū hoc uulnus audierit. Ille qdem cū bellando senuerit nunquā isto modo peccauit. Leges aut si cū in eos qui minimū aliqd præter ordinem mouerint mortē iudicēt: nunc totū deseruisse exercitū uideant. Modo at scituros esse qui arroganter egere: q; apud Romanos ēt uincere sine pcepto ducis infamiae est

Intercedunt cōmilites pro illis apud Titum: admonens eos indulget illis: cogitat ulcisci iudæos: castra ponit prope ciuitatem: ordinat legiones circa ciuitatem: describitur situs ciuitatis & templi per Solomonem ædificati: & quomodo distinguebatur secundum loca sacerdotum & uiroꝝ & mulierum.

CAP. VIII.

Aec Titus ad rectores locutus cū indignatione: certū erat quia lege in oēs erat usus. Et hi quidem abierunt aīs quasi iam iamq; iuste morituri. Circūfusa uero agmina Titū pro cōmilitonibus obsecrabant: paucosq; temeritatem condonari cunctosq; obedientiae precabantur emēdaturus: peccatū. n. pſens futuræ cōpensatione uirtutis. Placatus ē Cæsar ntilitate simul ac pciibus. Nāq; unius hoīs aīaduersione usq; ad factum promouendū putabat: multitudinis uero ad ueniā. Militibus quidē reconciliatus est multū monens: ut post hæc prudentius agerent. Ipse uero quēadmodum iudæosq; ulcisceretur insidias cogitabat. Intervallo qd usq; ad muros ciuitatis erat per quadriduum coequato sarcinas aliamq; multitudinē cupiens tuto traducere militū ualidissimos a septētrionali tractu in occidentem septenos p ordinē cōtra murū pēdit altius ualle depressa. Peditibus aut in fronte ac post eos equitibus acie terna dispositis: cū singuli ordines septenos haberent: semoti sagitarii stabant. Excursibus at iudæosq; tanto agmine circūclusis impedimenta trium legionū iteq; alia multitudo sine timore transit. Ipse qdem Titus cū ppe duobus stadiis adestet muro: ad anguli eius partē contra turrinē quæ appellatur pſephina castra ponit. Ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens flectitur ad occidentē. Altera uero ps exercitus eam turrinē uersus quæ appellatur Hippicos muro circūdat. Dum stadiorum spatio similiter a ciuitate descendens. Decima tamē legio in oliuarū monte ubi erat manebat. Ciuitas at trino muro circūdata erat: nisi qua uallibus inuicis cingebatur. Ex ea nāq; pte unius muri habebat ambitū: & ipsa quidē super duos colles erat cōdita contrariis fontibus semet inspicientes interueniente ualle discretos: in quā domus creberime definebant. Colliū uero alter quo superior ciuitas sedet: multo est excelsior & in plicitate directione: adeo ut quoniā tutū erat castellum quondā a David rege uocaretur. Is pater Solomonis fuerat: qui primus templū ædificauerat. A nobis at soꝝ superius ædificatū est. Alter aut qui appellatur Acra: inferiorē sustinet ciuitatē: & undiq; decliuus est. Contra hunc aut tertius collis erat natura humilior quā Acra: & alia lata ualle ante diuisus. Verū postea qua tēpestas Asamoz nazi regnabant: & uallē aggeribus replerunt. ut tēplo coniungerent ciuitatē: & Acræ altitudinem cæsā humiliorē fecerant: ut ex ea quoq; phanū supeminens cerneretur. Vallis aut q Tyropœon appellatur qua parte diximus supioris ciuitatis collem dirimī: ab inferiori usq; ad Siloā pertinet. Ita. n. fontē qui dulcis est ac plurimus uocabamus. Foris aut ciuitatis duo colles pfundis uallibus cingebantur: & utrinq; obstantibus rupibus nulla ex pte adiri poterāt. Trium uero muroꝝ uetustissimus quidem pp ualles iminentemq; his desup collem quo erat cōditus: facile capi nō poterat. Ad hoc at quod loco præstabat etiam firmissime structus erat David & Solomonis aliorūq; interea regum largissimis inuensis operis sumptibus decore. Hac uero parte incipiens a turri cui nomen est Hippicæ & ad locum qui dicitur Xystus pertinens. Deinde curiæ coniunctus in occidentem tēpli portū defluebat. Parte aut altera ad occidentē ex eodē loco ductus: per eum q uocatur Bethso descendens i Es senosq; portā. Deinde supra fontē Siloam in meridiem flexus: atq; inde rursus in orientē uersus qua stagnum Solomonis est & usq; ad locū pertinens quē Ophlan uocant: cum orientali porticu templi coniungit. Secundus aut murus ex porta quidē habebat initium quā Genath appellabant. Hæc aut fuerant muri prioris. Septētrionalem uero tantūmodo tractum ambiens usq; Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principiū dabat unde ab Beroe tractum pertinens. Deinde ad Pſephinam turrinē ueniens contra monumentū Helenæ quæ Adiabenosq; regina fuerat Iza regis filia: &

per speluncas regias in longum ductura turri quidē in angulo posita fleſcebat contra ſuſſōis quod dicitur monumentū. Cū uetere autē ambitu iunctus in Cedron uallē quæ ſic dicitur deſinebat. Hoc muro eam partē ciuitatis quā ipſe addiderat Agrippa cinxerat: cū eſſet oīs ante nuda. Exuberans. n. multitudine paulatim extra mœnia ſerpebat: templiq; ſeptētrionali regione colli p̄xima ciuitate ad iuncta non paululum proceſſerant: quin & quartus collis incolebat cui nomē eſt Bezetha: ſitus qui dem ex aduerſum Antoniz ſoſſis aut altiffimis ſeparatus quæ de induſtria ductæ ſunt ne Antoniz fundamentis colli adherentibus & accēſui facilis ſit & minus æditus: unde ēt ſoſſæ altitudo pluri mum turribus celſitudinis adiiciebat. Nominata ē pars addita ciuitati uoce idigena Bezetha: quod græco ſermone dicit noua. Eius aut partes incolis p̄regi deſiderantibus pater huius regis eodē no mine agrippa murū quidē ita ut p̄diximus: inchoarat. Veritus aut Claudiū cæſarem ne magnificen tiam conſtructionis ad nouarū rerū ac diſcordiæ ſuſpitionem traheret: fundamentis tantūmodo ia ctis ab opere deſiſtit. Nec. n. expugnabilis eſſet ciuitas ſi p̄feciffet muros ut cōperat. Saxa. n. uiginti cubitis longa. & decē lata contexebant: quæ neq; ferro facile ſuffodi poſſent: neq; machinis demo ueri. Hiſq; murus dilatabat: proſecto aut tantum altitudinis quoq; plus habuiſſet: ſi eius magnificen tia q; ædificium aggreſſus erat minime fuiſſet inhibita. Rurſus at idem murus ēt iudæorū ſtudio ſa bricatus ad uiginti cubitos creuit & murus qdem binis cubitis: p̄pugnacula uero trinis habebat: to taq; multitudo eius ad nīginti quinq; cubitos erigebat. Murū autē ſupereminebant turres: uiginti q dem cubitis in altitudine: uiginti uero in lōgitudine quadratis angulis ſtructæ ſicut ipſe murus ple ne ac ſolide. Præterea ſtructura ac pulchritudo ſaxorū nihil erat tēplo deterior. Poſt altitudinē uero turriū ſolidum uiginti cubitis elatam: cellæ deſuper ac cœnacula erant: aquarumq; pluuiarum rece ptacula ex tortuoſo latique ſingulorum aſcēſus. Eiufmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat. A turris autem interuallo cubitos ducentos. Medius uero murus in quatuordecim turres: & antiquus in ſexaginta diuiſi erant. Omne autem ciuitatis in gyro ſpatium triginta tribus ſtadiis ſiniebat. Cum aut totus admirabilis eſſet tertius murus admirabilior p̄ſephina turris ad ſeptētrionē occidentēq; ſurgebat in angulo: qua parte Titus caſtra poſuerat. Ex ea nāq; per ſeptuaginta cubitos ædita ſole orto Arabia proſpici poterat: & uſq; ad mare iūteq; ad ultima finiu hebræorū. Erat at octo angulis. Contra eam uero turris Hippicos & iuxta duæ aquas Herodēs rex in antiquo muro ædifica uerat: quæq; magnitudine ſue pulchritudine ac firmitate uniuerſis quæ toto orbē eſſent præſtabāt. Nam p̄ter naturalem aī libertatē rex pro amore ciuitatis operū excellentiā propriis affectibus indul gebat perſoniſq; tribus cariffimis: quarū noībus turres appellauit fratri & amico & coniugi memo riam dedicādo. Illi quidē: ut dixi: amoris cā perēptæ. His aut bello amiſſis cū fortiter decertaſſent. Hippicos quidē turris amici uocabulo dicta quatuor angulis erat. Latitudinēq; & longitudine ui ginti quinq; cubitorū: & celſitudine triginta uſquā inanis. Supra ſoliditatē aut ſaxiſq; adunatā cō paginē: putens uiginti cubitis altus erat imbribus excipiendis. Sup hunc aut duplici teſto domus ui ginti quinq; cubitis alta: in quæ uaria mēbra diuiſa: & deſuper eam minæ qdem binis propugnacula uero ternis cubitis ambiebant: & oīs altitudo ad ſeptuaginta quinq; cubitos numerat. Secūda uero turris quā fratris noīe Phafelon appellauerat: æque lata fuerat ac longa cubitis quadragenis. Per to tidē aut cubitos in pilæ modū facta & ſolida eius altitudo ſurgebat: & ſuper hanc decē cubitis ædi ta porticus erat inſtructa brachiis iūteq; propugnaculis ſepta. In media uero porticu ſupeminens alia turris ſtabat in mēbra magnifica & balneas: nequid regalis ei uſus uideret deeſſe. In ſūmo autem p̄ pugnaculis miniſq; erat ornata: cum oīs eius celſitudo p̄pe ad nonaginta cubitos tolleret: & ſpecie quidem uidebat aſſimilis Phariæ turrisq; alexandriā nauigantibus ignē procul oſtendit: ambitu ue ro ampliore dilatabat. Tunc aut tyrannicū domiciliū exiſtebat Simonis. Tertia uero turris Mariā neſſic. n. regina uocabat uſq; ad uiginti cubitos facta: per uiginti alios patebat in latitudinē tende bat & magnificentiora cæteriſq; ornatiora diuerſoria ſuſtinebat: cū id p̄prium ſeq; dignū eſſe rex pu tauiffet ut uxoris noīe appellata turris plus haberet pulchritudinis q̄ q; uiroꝝ noībus uocitate ſunt: ſicut illæ munitiores erantq; cui ſcœmina nomen dederat: & cuius oīs altitudo per. ly. cubitos erige bat. Sed quāquam tres turres tantæ magnitudinis erant: ex loco tamen quo erant ſitæ multo uide bant eſſe maiores: nā ipſe antiquus murus in quo erāt excelſo loco fuerat cōditus: & ipſius collis ue lut qdam uertex altius p̄pe ad. xxx. cubitos eminebat: ſupra quē turres poſitæ multū ſublimitatis aſ ſumpſerant. Mirabilis ēt fuit lapidū magnitudo: nec. n. ex uulgaribus ſaxis: aut quæ hoīes ferre poſ ſent: uerū ſecto marmore candido & ſingulis p. xx. cubitos longis latiq; x. ac per quinq; altis erant ædificatæ: quæ ita inter ſe copulata erant: ut ſingulæ turres ſingula ſaxa uiderent. Sic aut manibus artifiū in faciē anguloſq; formata ut nuſquā iunctura cōpaginis appareret. His aut in ſeptētrionali parte poſitis itus aula regia cōiungebat narratione omni p̄tantiore: nec. n. uel magnificētia uel ſtra ctura operis aliqua ex pte ſuperabat: ſed tota quidē muro p̄ triginta cubitos ædita cicta erat. Aequa li aut ambitu turribus ordinatiſſimis ambiebat: itemq; muroꝝ receptaculis & cœnaculis lectoꝝ cen tū capacibus. Inenarrabilis aut fuit ſaxoꝝ uarietas: collectiſq; ibi plurimis q̄ ubiq; rara uidebant: & ſaſtigia ſimul p̄ceritate trabiū & ornamentoꝝ claritudine mirabilia. Membroꝝ autē altitudo & in

numerosa spēs aedificii plenaq; oīa suppellectilis cū pleraq; in singulis ex auro essent atq; argento. Ad hæc multæ porticus alia per aliam in circulū flexæ colūnæq; in singulis: & quæ inter eas sub diuo patebant spatia cū essent utiq; uiridi siluisq; uariata: cū prolixas ambulationes habebat altis curi-
 pis cinctas: & cisternis ubiq; signorū æneorū plenisque uibus aqua effundebatur: multæq; turres man-
 suetarum circū latice colūbarum. Sed. n. neq; p merito expōi regia qualis fuerit pōt. Habet memo-
 ria cruciatū referens quantas res latrocinialis flāma consumpserit: nec. n. hæc a Romanis incēsa sunt
 sed ab insidiatoribus intestinis: ut supra memorauimus in principio dissensionis. Et ab antonia qdē
 corripuit ignis: transit at in regiam triūq; turrium tecta corripuit. Phanum autē conditū erat ut dixi
 supra durissimū collē. Et initio quidem uix tēplo atq; aræ sufficiebat: iacēs in sūmo planities: q; un-
 diq; pceptus erat atq; decliuus. Cum autē rex Solomō qui ēt templum aedificauerat: muro eius partem
 ab oriēte cinxisset: una porticus aggeri est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum q; a sæculis
 posterioribus semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis effectus est. Perrupto
 autē septētrionali quoq; muro tantū assumpserunt spatium quantū postea totius phani ambitus incluse-
 rat. Triplici autē muro colle circūdato sæpe maius opus extractū: in quo longa sæcula cōsumpta sunt
 oēsque thesauri sacri quos toto orbe missa deo munera repleuerant tā in superiore ambitu q̄ inferiore
 tēplo aedificatis: cuius quod humillimū fuit trecentenis cubitis munierant. In quibusdā uero locis
 pluribus non tamē oīs altitudo fundamentorū uideri poterat multum uallibus obrutis: ut angustas
 uias oppidi coæquarent. Saxa uero quadragenū cubitorū magnitudinis erant. Nam & pecuniarum
 copia & populi largitas maiora dictu conabant: quodq; nunquā posse perfici sperabatur: diuturnitate
 ac perseuerantia explicabile uidebatur. Tantis at fundamentis digna erant opa imposita: duplicis por-
 ticus. Omnes quas colūnæ sustinebant quis & uicenis cubitis altæ: de singuli faxis marmore candū
 do & laqaria cedrina protegebatur. Quorū naturali magnificentia quodq; ligno rasili erat apteq; co-
 hærebant opæpretium spectantibus exhibebant: mulloq; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus
 ornabant. Latæ autē pro. xxx. cubitis erant: omnisq; gyrus earum sex mēsuræ stadiorū: cū antonia cō-
 cludebatur. Totū autē sub diuo spatium uariabat oīum quidem generū lapidibus strātū: qua uero
 ad secundum templū ibat cancellis: septem faxeis ad tres cubitos altis: nimiumq; grato opere factis
 ubiq; æquis depositæ interuallis colūnæ stabant: legem castimoniarū pmonentes aliæ græcis aliæ la-
 tinis in sanctum locū transire alienigenas nō debere. Sanctum. n. uocabatur alterū phanum & quatuor-
 decim gradibus ascendebatur a primo: quadratūq; sursum erat & proprio muro circūdatum. Cuius
 exterior cellitudo quāuis quadraginta cubitis surgeret tamen gradibus tegebatur. Interior uiginti-
 quinque cubitis erat: quoniam in altiori loco per gradus aedificata nō tota pars interior cernebat col-
 le oblecta. Post quatuordecim aut gradus spatium erat usq; ad murū. ccc. cubitis planum. Hic rursum
 alii quinque gradus & scalæ ad portas ducebant: a septētrione quidem ac meridie octo quaternæ utri-
 que uidelicet: duæ uero ex oriente. Necessario nāq; proprius locus religionis causa mulieribus desti-
 natus muro discernebatur: altera quoq; parte opus esse uidebatur. Contra primā uero secreta erat ex aliis
 regionibus una porta meridiana & una septētrionalis: quibus ad mulieres introiebatur: per alias. n.
 transire ad mulieres nō licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat. n.
 locus ille pariter indigenis & hospiti bus foeminis religionis cāuenientibus. Occidua uero pars nul-
 lam portam habebat: sed ppetuus ibi murus erat extructus. Inter portas at porticus a muro intro ppe-
 ad thesauros aduersæ magnis ac pulcherrimis columnis sustinebant. Erant autem simplices ac ppter
 magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autē aliæ quidem auro & argēto undiq;
 tectæ erant itemq; postes ac frōtes. Vna uero extra templū ære corynthio quæ multum argento icla-
 sas: & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis al-
 tæ: quinquidenis etiam latæ. Post introitum uero ubi latiores fiebant tricenis utrinque cubitis exedras
 habebant exemplo quidem turrium longas: & latas: supraque uero quadraginta cubitis celsas. Singu-
 las autē binæ colūnæ duodecim cubitorū crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum ma-
 gnitudo par fuit. Quæ uero supra corynthia posita erant quo mulieres conueniebant ab oriente ape-
 niebatur. Porta templi sine dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgens quadraginta cubi-
 torum fores habebat: ornatūq; magnificentiorē: quoniam crassiori argento atq; auro uestiebatur
 quod quidē nomē portis infuderat Tyberii pater Alexander. Gradus autem quidēdecim a muro qui
 mulieres segregabant ad maiorem portam ducebant. Nāq; illis qui ad alias portas iter dirigerent
 quinque gradibus erant breuiores. Ipsum uero templum in medio positum hoc est phanum sacrosan-
 ctum duodecim gradibus ascendebatur. Et a fronte quidem altitudo eius & latitudo centenos cubi-
 tos habebat: pene autem quadraginta cubitis angustior erat. Aditus enim ueluti quibusdā hume-
 ris utrinque uicenum cubitorū producebantur. Prima uero eius porta septuaginta cubitis alta erat: &
 uiginti quinque lata: neque fores habebat: coeli enim secreta q; interclusa erat significabant: Erantq; totæ
 frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus auro: quæ circū phani portam splen-
 dida cūcta cementibus occurrebant. Cum autem interior eius pars duplici tecto fulgeret: adiacens
 ei prima porta patebat in altitudinem perpetuam perq; nonaginta cubitos tollebat: cū longa qua

draginta cubitis esset ac uiginti transversa. Ipsius uero ædes tota inauata erat: ut dixi: & circum eas saxeus paries. Desuper aut habebat aureos pampinos unde racemi statura hominis dependebant: & q duplex tectum erat templi exteriori humilior uidebatur: & fores habebat aureas quinquaginta & quinque cubitis altas: sexdecim uero latas. Et ad hæc aula eū longitudine parit: hoc est uelum Babylonium Hyacintho & bysso & cocco & purpura uariatum mirabili opere factum: neque rationis inopia colorum permixtione: sed uelut oīum rerū imaginem pferens. Cocco enim uidebatur ignem imitari: & bysso terram: & Hyacintho aerem ac mare purpura. His quidem coloribus Bysso aut ac purpura natiuitatem: quoniam byssum quidem terra: mare aut purpuram gignit. Eratq in eo perscripta oīs cœli ratio pter signa. Introgressos aut in templū planicies excipiebat: cuius altitudo habet quidem sexaginta cubitos & longitudo totidem: ac latitudo uiginti. Rursus aut quadraginta cubitis diuisi erant. Et prima quidē pars ad quadraginta cubitos anullā. Hæc tria mirabilia & pdicanda opera cunctis hoībus habebat. Candelabrū & mensam & thuribulū. Septem uero lucernæ stellas errantes significabant. tot. n. ab ipso candelabro diuidebantur. Duodecim uero panes in mensa positi signorū ciculum atq anūm. Thuribulum aut per. xiii. odores quibus replebatur ex mari & i hospito & inhabitabili designabant oīa dei esse deoq feruire. Intima uero templi pars uiginti cubitorum erat. Discernebatur autem similiter uelo ab exteriori nihil quæ prorsus in ea erat positum i accessu uero & inuoluta & inuisibilis oībus habebatur sanctique sanctum uocabatur. Circa latera uero inferioris templi multa erant membra peruia triplici tecto suspensa: & ad utranq latus ad eam introitus a porta patebat. Desuper aut pars eadem membra non habebat: quo minus erat angustior: celsior aut. xl. cubitis nec ita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim ad. xl. cubitos omnis celsitudo: cū in solo centum cubitos habeat. Exterior aut facies nihil quod animus aut oculi mirarentur non habebat. Crustis. n. aureis grauissimis undiq tecta ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contentium oculi quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidē aduentibus procul monti niueo similis uidebatur. Nam ubi deauratū non erat templum candidissimū erat. In summo autem aureis ueribus horrebat accutissimis: ne ab insidentibus auibz pollueretur. Nonnullorum aut saxoꝝ eius longitudo. xlv. cubitis erat: altitudo quinque: & latitudo sex. Ara uero pro templo quindecim cubitis alta: lata uero & longa cubitis quadragenis quadrataq stans ueluti cornutis angulis eminebat: & a meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. Sine ferro autē constructa erat: nec unquā eam ferrū tetigerat. Templū aut aramq cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima usq ad cubitum surgens: quæ populū a sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos hoc est semine fluentes irēq leprolos tota ciuitas arcebat: & sceminis menstrua soluentibus clausa erat. Prædictum aut limitē ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri aut qui non per oīa casti fuissent: ab interiori aula & qui essent a sacerdotibus prohibebantur. Qui uero ex origine sacerdotum genus ducentes cæcitatē causa munere nonungebantur cū incolumibus intra limitē aderant partesq generis consequebantur: uestibus tantū utebantur plebeis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare uero templūq accedebant carentes omni uitio sacerdotes ueste quidē amicti bissina: maxime uero mero abstinentes ac sobrii religionis causa ne quid res diuinas faciendo peccarent. Pontifex aut cum ipsis non tamen semper ascendebat: sed diebus quibusq septimis & per singulos menses calendis: uel si quando prima festiuitas: atq annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat uelamine præcinctus eoq tectus femora usq ad genitalia: linteum uero habens intrinsecus demissum usq ad pedes: hyacinthinum desuper indumentū torundum ex quo simbriæ penderant aurea tintinabula malaq granata sustinentes tintinabulis quidem tonitrua: malis uero fulgura designantibus. Pectoris autem tegmentū uittæ cingebant. v. uariatæ coloribus hoc est auri & purpure cocci byssi & hyacinthi: quibus etiam uela templi diximus esse cōtexta. Habebat autē chlamydem temperatam in qua plus auri erat: habito quidem: indumento thoraci similis uidebatur. Duabus aut fibulis aureis aspidum specie uinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximiq sardonyces scripta tribuum gentis iudeæ noīa præferentes. Ex altera uero parte. xii. pēdebant alii lapides i quatuor partes terni diuisi: hoc est Sardiū: Topacion: Smaragdus: Anthrax: iaspis: Sapphirus: Achates: Amethystus: Ligurius: Onyx: Berillus: Chrysolithus: quoꝝ singulis singula iterū cognomina erant scripta. Caput autem byssinus tiaras tegebat hyacinthis coronatis & circa eam alia corona erat aurea scripta ferens sacras litteras: quæ sunt quatuor elementa uocalia. Ea quidem ueste post tempus minus autem ambitiosa utebatur: si quando adyta introibat. Solus aut atq semel in anno intrabat quo die cunctos ieiunare deo mos erat.

Describitur adhuc magnificentia ciuitatis & templi eorum quæ continebatur in eo: quæ a diuersis fuerunt constituta.

CAP. IX.

d E ciuitate quidem ac templo iterum & moribus & legibus diligentius referemus. Non enim pauca super his exponenda sunt. Sed antonia quidem in angulo duarum portarum cum sita erat prioris templi quæ ad occidentem septentrionemq spectarent. In saxo autem fuerat extructa. l. cubitis alto & undique prærupto: quod opus Herodis fuit: ubi

maxie ingenti sui magnificentiam demonstrauit. Primum. n. a radicibus saxumq; ipsum seuatis cru-
stis obtegebatur: quo & decus aderat operi & facile dilaberentur qui uel ascendere uel descendere
tentauissent. Deinde ante priores turres ædificium murus erat cubitis tribus. Intra hunc omne spaci-
um Antoniaz in .xl. cubitis erigebatur. Intus at regie latitudinē ac descriptionē habebat diuisam i
omnem usum habitationem & genera & species: idest atria & balnea & aulas castris aptissimas ut
quantum ad usum necessariam pertinet ciuitas uideretur magnificentia uero palatium iustar uero tur-
ris toto habitu formata quattuor aliis per angulos turribus cingebatur. Quarū cætere. i. cubitis erāt
altæ: quæ uero ad meridianum orientalemq; angulum sita erat. lxx. cubitis eminebat ut ex ea tātum
templum uideri potuisset. Qua uero porticibus iungebatur in utrinq; descensus habebat unde custo-
des cominebant. Semper nanq; in ea Romani milites residebant: & cum armis circa custodes posi-
tis ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. Castrum. n. erat impositum oppi-
do & oppidum quidem tēplo: templū uero Antoniaz. In hac autem porticu custodes erant & supio-
ris ciuitatis aliud castellum regia Herodis erat. Bezetha autē collisita ut dixi ab Antōia separabat: q
cū oīum esset altissimus ēt parti nouæ ciuitatis cōiungebatur: tēploq; septētrionali solus obstabat.
De ciuitate quidem ac muris eius iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

Quomodo Simon & Ioannes dissidebant: & eos diuisa ciuitas sequebatur: & quomodo unusq;
q; partem ciuitatis seorsum tenebant: Titus querit qua parte ciuitatem sit ingressurus: constituit ag-
gerem tripartitum exercitū circa ciuitatem: cogitant Iudæi cōcordari aduersus Titum & Romanos
coeuntq; in unum corpus exeunt Iudæi aduersus Romanos fugantur in ciuitatem quidam unus Iu-
dæo: capitur: sagitta demissa occiditur inde Iudæis luctus maximus oritur. CAP. X.

Vgnacissima quidem maximeq; dissentiens multitudo circa Simonē erat hominū decē
p milia præter Idumæos. I. uero. x. milium duces quibus ipse quasi dominus oīum præerat
Idumæi autem qui erant eius partium cū essent numero quinq; milia duces habebāt. Ho-
rum autem principes uidebantur Sosæ Iacobus & Cathlæ filius Simon. Ioannes autē qui
templum occupauerat: sexq; armorum milia habebat: quos. xx. duces regebant. Tunc autē illi ac-
cesserant etiam Zelotarum depositis discordiis duo milia trecēti qui Eleazaro quem ante habuerāt
& Simone laizi filio utebantur ducibus. His autem: ut diximus: bellum inter se gerentibus populis
erat præmium & plebis pars quæ non eadem quæ ille committeret ab utrisq; diripiebatur. Tenebat
at Simon quidem superiorem ciuitatem murisq; maiorem usq; ad Cedron: & antiquioris muri quā
tum a Siloa flectitur ad orientalem & usq; ad Monobazi aulam descendit. Is autē rex est Adiabene
gentis ultra Euphraten habitantis. Tenebat autē etiam frontē Acræ: quæ inferior est ciuitas usq; ad
Helenæ regiamq; Monobazi fuerat mater. Ioannes autē templo & circum templum aliq̄tenus incē-
sis oībus itemq; Olpha & ualle quæ Cedron appellat & aliis quæ interiacebant mediū bello quod
inter se gerebant spatiū aperuere. Nec. n. castris Romanorum prope murum positis intra ciuitatem
seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta mox ad morbum pri-
stinum rediere. Rursumq; discreti pro sua quisq; parte pugnabat: omnia faciendo quæ obsidentes
optarent. Nihil. n. impius a Romanis passi sunt: quam ipsi se tractarūt: neq; post illos ciuitas aliquid
nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores casus pertulit antequā subuerteretur. Qui
uero eam debellarāt maius aliquid p̄fecere. Dico. n. q; seditio ciuitatem Romani uero seditionem
coeperere. quia multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis: iustitiam uero recte quis Ro-
manis ascribit. Intelligit autem quod dies cuique suggererit. Verumtamen his intra ciuitatem ita
se habentibus. Titus cum lectis equitibus foris circuiens quam muros aggredere explorabat.
Hæsitanti autem quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus qua ualles erant & ab illo latere prior
murus instrumentis sine machinis firmior uidebatur placuit ad Ioannis pontificis monumentum.
Hæc. n. tantummodo & prius humilior erat nec secundo muro coniungebatur inuadere. Neglecta
enim munitio propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis
aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem & per ætoniam templum capi posse cogitabat. Hoc
eo collustrante quidam ex amicis eius Nicanor nomine ad humerum læuum sagitta percutitur
cum propius una cum Iosepo accessisset: pacemque in muro stantibus: dicendi enim peritus erat
suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo q; nec ad salutem se hortantibus ab-
stinere excitatur in obsidionem simulque suburbana militibus uastare permittit. Collecta que om-
ni materia iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera medios in aggeribus iacula-
tores & sagittarios constituebat: & ante eos balistas aliasque machinas atq; tormenta: quibus & ex-
cursus hostium in opera prohiberet: & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus mo-
mento suburbana spoliata sunt. Collectis autem lignis in aggeres cum totas operi intentus esset ex-
ercitus nec Iudæi segnes erant: populum quidem in rapinis & cædibus constitutum fiducia tunc ha-
bebat q; respiraturus esset. Illorum aduersus hostes distractis existimantem pœnas se ab noxiis re-
petiturum si Romani superassent. Ioannes autem: quamuis in externos socii sui re uera properas-
sent: metu tamen Simonis manebat. Verum Simon quiescebat. Proximus enim erat obsidioni mis-
silibus per murum dispositis: quæ pridem Romanis abstulerat: cum præsidium quod apud Antonia

fuerať coepit. Sed horum possessio propter impediam pleniq non erat utilis. Pauci autem a trans fugis docti male utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacentibus militibus imminebant: perq cuneos excurrentes manus etiam conferebant. Operantes autem minora scuta super uallum exposita protegebant: omnibusque agminibus excursus contra erant machinas comparatae mirabiles. Precipue uero decimae legionis balistae uehementiores & tormenta saxorum quibus non solum irruentes sed etiam super murum stantes euertebantur. Nam & singula saxa taelenti pondus aequabant & ultra stadii modum torquebantur. Ictus autem non solum primis quos offendisset: sed aliquando posterioribus quoq intolerabilis erat. Iudaei primo quidem cauebant a lapidibus q̄ erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur: sed etiam claritudine prospiciebantur. Denique speculatores in turribus praesidentes praedicabant quando impelleretur machina saxumq ferretur: patria lingua clamantes filius uenit: itaq praesciebant in quos ueniret atq ante uitabant: & hinc eueniebat ut illis declinantibus lapis irruens intercideret. Proinde Romani cogitabant atramento decolorare lapides. Tunc. n. missi non similiter incertos ictus habebant multosque simul unius impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti Iudaei aggeris instruendi copiam dabant. Omni uero molitione atque audacia die noctueque prohibebant. Perfectis autem operibus plumbo & ligno & aggeribus iacto fabri quod erat ad murum spatium metiuntur. Nec iam aliquid fieri poterat quoniam desuper taelis petebantur. Cuiq pares interuallo arietes inuenissent eos applicant propiusq dispositis machinis. Titus ne ex muro arietes prohiberentur ex tribus partibus muru pulsari iubet. Sonitu at circūstrepente ciuitatem clamor ingens ciuium sublatus est: iteq seditiosos pavor inuasit. Et quia periculum comune utrisq uidebat: communiter iam repugnare cogitabat. Vociferantibus inter se discordibus quia oia pro comoditate hostium facerent cum non si perpetua concordiam deus illis pbeat saltē in praesentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon at pracone misso uolentibus ex templo ad muq aggrediendi copia fecit: idēq & Ioannes ne minus crederet misit. Illi at obliti odiorum ac discordiae suarum in unum corpus coeunt: murumq amplexi faces inde quam plurimas iaciebant contra machinas Romanorū contraq impulsores arietum: eosq sine intermissione taelis petebant. Audacissimi uero cateruati prosiliētes machinae regmina dissipabant. Hisq appositis irruentes peritia quidem pauca: plura uero audacia perficiebant. Semp aut erat adiumento laborantibus ipe Titus: & iuxta eas machinas equitibus ac sagittariis ordinatis ignem qdem ferentes prohibebat: iaculantes uero a turribus reprimiebat nocendi tempus arietibus faciens & tamen murus ictibus non cedebat: nisi q̄ quintae legionis aries commouit angulū turris: murus at stabat incolumis. Nec. n. statim cum turri periculum sensit quae multo altius eminebat nullaq partem muri secum trahere poterat i ruinam. Cum at ab excursibus paulatim quieuisent obseruato Romanos per opera & castra dispersos: quia labore & formidine iudaeos discessisse arbitrarentur excurrunt omnes qua turris erat Hippicus porta latenter: ignemq operibus iniiciunt. Vsq ad castrorū quoq munimenta in Romanos animati procedebant. Hoq aut periculo mature & qui erant pprius excitati sunt: & qui procul aberant conuenere. Romanorum autem disciplina uicebat audaciam iudaeorū & quos prius offenderant in fugam uersis aliis qui colligerentur istabant. Grauis at circa machinas pugna commissa est illis incendere his incendium prohibere certantibus. Incertusq clamor utriq̄ tollebatur: & multi qui in fronte steterant ceciderunt. Sed iudaei confidentia superiores erant ignisq opera tetigerat. Incensa q̄ omnia cum instrumentis penitus essent nisi lecti de Alexandria restitisset pleriq praeter opinionem sui uiriliter dimicantes. Nam gloriosissime in hoc bello plati sunt: donec imperator equitum potentissimis comitatus in hostes irruit: & ipse quidē. xii. repugnatores pemit. Metu at cladis eorum caetera multitudo in fugam uersa omnes compulsi in ciuitatem: eoq modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna unum ex iudaeis uiauium capi contigit: eumq Titus crucifigi pro muro iussit. Si forte reliqui uel hoc spectaculo territi confiderent. Post eius uero discessum etiam dux idumeorū Ioannes dum ante muros cum noto milite loquitur a quodam arabe pectus sagitta percussus continuo periit: magnumq iudaeis luctum & seditiosis moerorem reliquit. Nam & manu promptus erat & sapientia nobilis.

Concutitur timore exercitus Romanorum eo q̄ turris quaedam lapsa sit nocte: & propter maximum sonitum timuerunt Romani: credentes hostes castra iualisse: percutiunt muros illis machinis murumq uicinorum frangūt.

CAP. XI.

Oste uero quae secuta est incredibilis tumultus Romanis incidit. Nā cum tres turres imperator Titus quinquagenum cubitorum construi praecipisset ut his per aggeres singulos positis: hinc hostes in muro stantes facilius in fugam uerteret: una earum sponte sua nocte interpesta lapsa est. Ingenti uero sonitu facto metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid iudaeos suspicari ad arma curabant: eaque re turba in legionibus ac tumultus erat. Cunque nemo quid accedisset referre posset: diu quousq alius aliud opinabantur: nullisque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signumque diligenter singuli a proximis requirebant tanquam Idumaei castra iam possiderent: iamque terrore capti uidebantur donec Titus cognitis quae res erant uerum cunctis indicari iussit: tandemq tumultus eo nuntio conquieuit. Iudaei

quidem cætera fortiter sustinentes male turribus affecti sunt. Machinis enim leuioribus & iaculatoribus ac sagittariis saxorumque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem & turres excidendi spes non erat. Cunque eueri propter grauitatem neque incēdi propterea quod ferro tegebantur facile possent ultra iactum tæli fugientes arietum impetum non uita-
banti: qui sine intermissione ferientes paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente ma-
gno arieti Romanorum: quem iudæi Nicon auebant q̄ omnia uinceret quamuis & antea defessi erant pugna & uigiliis cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia uel quod ma-
le consulerent murum sibi superuacuum esse credentes: quibus alia duo munimēta superessent lassa-
tiq; plurimi recessere.

Ingrediuntur Romani ea porta qua murus fractus erat: dimicatur postea unde iudæi audacia resi-
stebant: Romani uero belli peritia uincebant. CAP. XII.

Um autem Romani qua primum murum Nicon pertruxerat ascendissent ad secundum
c omnes iudæi relictis custodibus refugerunt. Portis autem Romani qui transierunt pate-
factis exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro die .xv. mēsis mali & par-
tem ei⁹ maximam diruunt: ad septentrionalem ciuitatis regionem quam ante Cestius ua-
stauerat. Tit⁹ autē notato qua Assyriorum castrum est militem transfert: occupato enim quod inter
Cedrona fuerat spatio & ultra sagittæ iactum a secūdo muro separat⁹ expugnationem statim ingres-
sus est. Tunc igit⁹ partiti murum iudæi fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem eiusque socii ex An-
tonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem ma-
nus iuxta monumentum Ioānis aditum clauferant usque ad portam qua in Hippicum turrim aqua
inducebat. Sæpe autē p̄siliētes e portis cōminus dimicabant: fugatiq; a muris in conflictu q̄dem ro-
manorū disciplina p̄p̄ impitiā uincebant: in murali autē certamine supabant. Eos autem fortuna atq;
scia iudæos uero etiam audacia quā timor aleret sustentabat q̄ natura erat in calamitatibus duri.

Iudæi sperant salutem: Romani uictoriam: unde ex iudæis quis fuisset promptior ad periculum is
prim⁹ erat: rex romanis uero: q̄ sortem se præferbat: quia Titus semper aderat. CAP. XIII.

D hæc autem & istis suberat spes salutis & romanis citæ uictoriæ. Neutros autem lassitu-
do fatigabat: sed aggressiones murorumq; oppugnationes & excursus crebri per cuneos
a dieb⁹ totis agebant: nullaq; præliorum species aberat cum a prima luce incipiētia utrisq;
in somnis & die grauior nox dirimeret. His quidem occupatum iri murum cōtinuo me-
tuentib⁹ illis uero ne iudæi castra puaderent: itaque in armis p̄noctantes prima luce utrique pugne
parati erant. Et iudæi quidem certabāt quis esset promptior ad periculum eoq; modo gratia emine-
ret a ducib⁹ suis. Maxime uero Simōis eos metus ac reuerentia commouebat: illum singuli subiecto
rum colebant: ut ad semet quoq; interficiendos parati essent: si hoc ille iussisset. Romanos autem ad
uirtutem hortabatur consuetudo uincendi: & quia uinci non assueuerant crebræq; militiæ exercita-
tionesq; perpetuæ & imperii magnitudo. Ante omnia uero Titus semper ubiq; præsens. Nam & in-
ertiam spectante atq; opitulante Cæsare grauissimum facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset re-
ctis aderat qui rependeret præmium. Præterea fructus erat uel cognosci solum principi uirum for-
tem: accirco multorum malorum rebus alacritas demonstrata est.

Quidam Longinus in medios hostes irruit: duobusque interfecit ex mediis hostibus ad suos re-
uenitur. CAP. XIII.

Eniq; istis ipsis dieb⁹ ualidissima iudæorum acie instructa pro mœnibus tælisq; utrinque
a missis quidam Longinus de numero equitum ex acie Romana progressus in mediam
aciem iudæorum irruit: hisq; deiectis hoc impetu duos fortissimos perimit uni⁹ obuiam
tendentis ore percussor: alterius eodem tælo: quod priori extraxerat transfixo latere refu-
gentis & ex mediis hostibus ad suos primos occurrit. Ille quidem ob uirtutem insignis erat: æmuli
autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et iudæi quidem negligenter quid paterentur tantum mo-
do qualiter afficerent considerabant: morsq; his leuissima ducebatur: si quo interfecto hoste cecidis-
sent. Titus autem non minus saluti militis quā uictoriæ consulebat: & temerarios impetus despera-
tionem dicens: solam uero esse uirtutem si quis prudenter & cante sine proprio incommodo fortiter
faceret in ea re potius quæ periculum non haberet uiros esse præcipiebat.

Castor quidā ex iudæis simulat uelle inire sœdus cū ut Tito aliquātulum cōquiescat: ut Simon in-
terim consulat de reb⁹ occurrentib⁹: fingitq; quosdam socios uelle pacem: quosdā non: accensus his
Tit⁹ uehementi⁹ utebat arietib⁹: diruptoq; muro cum militibus ingredit⁹. CAP. XV.

Taq; septentrionali pte mediæ turri applicat arietem: in qua iudæus quidam uersutus ac
i subdolos Castor nomine cum .x. aliis militibus suis delituerat fugatis cæteris formidine
sagittarum. Hi cum pauidi sub Thoracibus aliquādiu quiescissent concussa turri sargūt.

Extentisq; manibus castor ueluti supplex Cæsarem implorabat: & noce miserabili ut si hi
parceret obtestabatur. Cui Titus p̄ simplicitate sua credulus iamq; iudæos existimans belli pœnitere:
arietes quidem impulsioē cessare iubet ac sagittarios a supplicibus prohibet. Castori autem quid uel-
let eloqui permittit. Cūq; ille respondisset ad sœdus uelle descēdere: Titus gratulari se ait si omnes
HH iiii

eadem sentire uoluissent: paratōq; animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis .x. Castoris sociis quinq; iridem supplices esse simularent: ceteri nunquam se Romanis seruituros clamāt dum moti liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuntios admonebat ut dum uacuum esset tempus de rebus urgentibus cōsiliū caperet: paulisper enī se illudere imperatori Romano. Simul autē hoc agens ad pacē rogare cōtradicientes socios uidebatur. Illi autem uelut hęc referentes in thoracas nudos fixere gladios hisq; percussis uelut interfecti ceciderunt. Titus uero eiusq; socii obstupere tanta eorum pertinacia cum ex inferiori loco quod factum erat uere uidere non potuissent: mirabanturq; simul audaciam & calamitati miserabant. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. Tumq; ille tælum extractum imperatori ostendens iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat astantem iosephum dirigit ut Castori dextram porrigeret. Verum is neq; se irurum nihil enim sanum supplices cogitare respondit: & amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uero quidam ex profugis Aeneas iturum sese dixisset ad eum & inuitante Castore ut etiam q̄ secum ferret argentum aliquid susciperet. Ad hęc cum ille studiose aperto sinu cucurrisset: ille super eum saxū demisit. Et ipsum quidem quomodo præcauerat ferire non potuit: iteq; uero militem qui aderat uulnerauit. Cæsar uero fallaciam reputans intellexit misericordiā in bello nocere: minusq; decipi calliditate sc̄uitiā: arietis impulsio nib; iracundia fraudis uehementi utebat. Castor autem eiusq; socii turrim istibus iam cedentē incēdunt: perq; flāmas in eiusdem missi cuculis iteq; magni animi opinionem apud Romanos habere tanq̄ se ignib; tradidissent. Capit autē hac pte muq; Titus die quinto postq̄ primum coeperat: fugatisq; inde Iudæis intro cum lectis mille transiit: quos circa se habebat armatis ubi noua ciuitas & larina uenditores erant: fabriq; ærarij: uestiumq; mercatus: & ad muq; angustæ uiæ trāsuerſæ tendebāt. Enim uero si uel statim muri disturbasset maximā ptem uel quæ coeperat lege belli uastasset: nullum credo damnum uictoriæ fuisset admixtum. Nunc autē Iudæos male tractando exoratum in i sperans cū liceret cape facile discessionem aditum non dilatauit. Nec. n. qbus cōsulebat insidiatores sibi putabat.

Ingresso Tiro: Iudæi circūcludunt Romanos: multosq; ex eis occidūt & nisi Titus tulisset opē: uix euasissent: ad ultimum muq; sunt expulsi. Titus iteq; aggredit: ad illum muq; irruit: totamq; partem illam dirimit: præsidia ponit: munit turres & loca: alia parte ciuitatem aggredit: eosq; hortat ut uel lent saluari & Iosephus oratione patriā: idem eos hortabat.

CAP. XVI.

Eniq; postq̄ ingressus est: neq; occidi quēq; pmisit eorū qui comprehendebant neq; domus incendi sed tam seditiosis si pugnare uellent siue populi detrimento copiam dabat q̄ ipsi populo fortunā pprias se redditūq; pollicebat. Plurimi nanq; petebant sibi ciuitatem seruari: templum uero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabat & ante paratum habebat bellicosū aut pro inertia ducebant humanitatem. Tirūq; in belli aīo q̄ ceteram ciuitatē tenere non posset has pponere conditiones putabant: mortem populo denūciantes: & si uerbum quicq; de traditione fecisset pacem uel nominasset mox interficiendum eum esse minitātes. Romanis qui introire alii p uiarum angustias obstabant: alii ex ædibus alii muq; per superiores partes egressi pugnare coeperunt. Quibus rebus perturbati custodes de muro sese demiserant: reliquis turrib; in castra recessere. Clamor autem audiebat militum intra ciuitatē q̄ ab hostib; cingerent: foris autē degentium clausis contubernalibus metuentiū crescente numero Iudæorū: & ppter locorū peritiam uiarūq; scientiam præualente multiq; Romanorū trucidabantur: & ab incumbentiū pellebantur cū magis necessitate resisterent. Nec. n. multi sim ul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesq; pene qui transierant perempti fuissent nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa uiarum sagittariis: & ubi plus erat multitudinis astans missilibus hostes abigebat: & cum eo Domitius Sabinus uir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauitque tandiu sagittis eos prohibens irruere: donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo muro potiti ad extremum pulsi sunt. Oppidanis uero qui pugnaces erant spiritus creuit & secundis rebus amentes erant: neque Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes: neque uinci se posse si ad prælium processissent. Nam quia iniqui erant officiebat eorum sententiis deus: & neq; Romanorum multo maiore illa quæ pulsa fuerat superesse cernebant: neq; famem iam iam serpētem. Adhuc enim malis publicis alebantur: & sanguinem ciuitatis bibebant: pp bonos autem continebatur exitium & penuria uictus iam multi defecerant: populi tamen interitum seditiosis uelamine sui ducebant: & solos eos qui pacem non pbarent saluos esse cupiebant quicq; uiuere contra Romanos optarēt. Contrariā uero multitudinē uelut onus quoddam cōsumi gratulabant: & ita quidē circa suos affecti erant. Romanos autē q̄ ciuitatem iteq; ingredi conabant armati prohibuerunt: disiectis muri partibus obiectum corporum præmunitis: ac per triduum sustinere fortiter dimicantes. Quarto autē die Titum uehementius aggressum nequaquā ferre potuerunt: sed ui coacti rursus quo antea refugerunt: ille autē interim muro potitus totā eius septentrionalem partem statim deposuit. In meridiana uero p turres præsidia collocauit: iamq; tertium murum aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis eius obsidio: spatiumque consilii seditiosis esse dandum si quid disturbance secundi muri aut famis metu dimitterent nec enim diutius eis prædas posse sufficere: & ipse otio commode utebatur.

nam cum dies aduenisset quo militibus oportebat alimenta distribui in conspicuo hostibus loco iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis: & inuolucris & naginis septiq; procedunt equitibus ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana p multum spatium auro argentoq; lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iocundius suis aut horribilius hostibus uidebatur. Spectantibus. n. & uetera plena erant moenia & septentrionalis regio. Quin & domos refertas intuentibus cerneret: nullaq; ciuitatis partē non infusa multitudo regebat. Metus aut quāuis audacissimos coeperat oēm simul exercitum armorumq; pulchritudinem cōspicientes: & ordinatōem uirorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi aīos mutauissent nisi malorū immanitate quæ in populum commiserant dandam sibi ueniam a Romanis desperassent imminēte si destitisset morte supplicii bello mori præstabilius esse ducebant. Præualebat etiam fatum quod nocētes cum innocentibus: & ciuitatem cum seditionis perire decreuerat: quadriduo p singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die cum oīa faciens Titus nihil iudæos peccatū cogitare sensisset: bisariam diuiso exercitu Antoniam uersus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiore ciuitatem captum iri cogitans & per Antoniam templū. Nāq; hoc nisi coepisset: nec oppidū quidem tutum erat obtinere: in utraq; aut parte duo aggeres erigebant: a singulis agminibus singuli. Et iuxta monumētū quidem opantes a iudæis: & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam uero ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum non solum quia de superiore loco pugnabant: uerum etiam quia machinis iam uri didicerant. Paulatim enim usus quotidianis aluit peritiam: habebant autem balistas trecentas: & quadraginta tormenta saxorum: quibus difficiliore aggerum extruccionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciēs & perituram esse ciuitatem una & obsidioni uehementer instabat: nec pœnitudinē iudæis suadere cessabat consiliūq; factis admiscens & orationem sæpe armis efficaciorē cognoscens tam ipsos ut saluari uellent rogabatur: tradita sibi ciuitate quæ iam capta uideretur: quam & Iosepum allegabat patria lingua uerba facturū: sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros.

Iosepus circuit ciuitatem ea parte qua possit audiri facilius iudæosq; orat ne uelint Romanis resistere: per suadetq; pluribus uerbis: illi uero conuictis eum afficiunt. CAP. XVII.

Taq; Iosepus murum circuiens simulq; extra tæli iactum stans unde exaudiri facilius posset multis orabat: ut sibi ac populo parcerent templo ac patriæ neue contra hæc fierent alienigenis duriore Romanos. n. sancta reuereti cum quibus nulla sibi societas esset: manusq; suas ad hoc usq; cohibere. Ipsos uero in his edoctos conseruare possent sponte ad eorum interitum uere quin potius uidere muros cōcidisse firmiores: excisis uero infirmiores superesse Romanorumq; uires cognoscerent sustinere non posse. hisq; seruire non esse nouum: neq; inexpertum iudæis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare tamen id in principio decere fieri. Semel autem subditum & qui multo tempore paruisset imperio iugum excutientem: malæ mortis cupidum non libertatis amatorem uideri. Debere at dedignari dominos humiliores nō quoq; in potestate sunt oīa. Nam quid Romanos effugissem nisi q; pp ætus aut frigora esset inutilisimo uero trāsisse ad eos undiq; fortunam: deūq; per singulas nationes ducētem imperium tum esse in italia. Hæc aut ualidissimam legem tā feris bestiis quā hoībus esse p̄finitā potentioribus cedere: apud eosq; esse uictoriā apud quos robur fuerit armorū. Iccirco ēt maiores eorū q; multū & aīs & corporib⁹ & aliis subsidiis meliores cessissent Romanis q; nisi deū scissent illis fauere nūq; p̄pessi fuissent: ipsos uero cōfidentes adhuc resistere: cū ex magna parte capta sit ciuitas: ciues aut ēt si muros integros haberent ex cidio pariter affecti sint. Nec. n. latere Romanos quæ fames teneat ciuitatem & modo quidem consumi populum continuo uero etiam bellatore interituros: nam & si Romani desierint & ab obsidione cessauerint neq; ciuitatem strictis gladiis irruerint: iudæis tamen expugnabile bellum intrus affide re q; hortis singulis aleretur: nisi forte quoq; contra famē arma caperent ac dimicarēt: soli q; possent etiam clades superare. His addebant optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam dumq; liceret salutare consiliū sequi: nec enim antea gestorum causa succensere Romanos nisi ad finem usque insolentes fuissent: natura eos esse in imperio mansuetos atq; iracundiæ præferre: quod utile est. Vtile at putare neq; ciuitatem uacua uiris neq; desertam habere puīciam: iccirco uelle imperatorem cū his dexteram iungerem. nec. n. cuiq; salutē datur: si coepit ciuitatē p̄ferim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerant. Breui at mūx quoq; tertium captū iri priores qui capti sunt fidem facere. Et quis perrūpi tutamina non possint famem p Romanis pugnaturā. His monentem Iosepum multi in muro stantes uituperabant multi uero conuictis: nonnulli etiam iaculis appe tebant. Ille at cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret ad gentiles transit historias.

Iosepus clamat aduersus Iudæos a adducens diuersa exempla maiorum: ut uelint redere: deumq; eis aduersum esse propterea amplius ne uelint resistere. CAP. XVIII.

Miseri uociferās uirorūq; auxiliatorū immemores armis & manibus cū Romanis bellū geritis: q; quem alium sic uicerimus. Quando aut nō deus oīum cōditor iudæorū defensor est: si lædantur non respicietis. Vnde progressi pugnatis quantumq; auxiliatorem uiolastis: Non recordamini opera diuina parentum: atque hunc sanctum locum quanta

bella nobis aliquando pergit. Ego autem facta dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite ut cognoscatis non solum uos Romanis sed etiam deo resistere. Nechaus qui tunc erat rex Aegyptiorum idemque Pharaon uocabatur cum infinita manu descendit: reginamque Saram nostri generis rapuit. Quid igitur uir eius Abraam proauus noster? Armis credo ultus est iniuriam. At quin ccc. & xviii. praefectos habebat: quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente deo? Puras autem manus ad hunc locum tendens: quem uos polluistis inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit. Nonne secunda uespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem uos gentili caede cruenta stis: ac tremens nocturnis somniis Aegyptius exagitatus au fugit: auroque & argento amantissimos deo donauit Hebraeos dicam translata in Aegyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos. cccc. tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent armis ac manibus ulcisci possent semetipsos deo potius pmiscere. Quis nescit Aegyptum repletam omni genere serpentium: omni morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectione & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum praesidio incruentos & sine piculo deduci: quos deus sibi sacerdotes ducebat. Sed ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam Palaestina & Dagon simul agrum genuit: & iam tota gens quae rapuerat: corruptis uero occultis corporibus ac per ea cum cibo uisceribus exaustis Cymbalorum ac Tympanorum sono manibus noxiis reportarunt sanctum placationibus expiatis deus erat qui haec parentibus administrabat: propterea quod omnis armis ac manibus eius se iudicio pmiscere. Rex Assyriorum Sennacherib cum totam ducens Asiam ad hanc urbem castra posuisset: manibus non humanis cecidit: nam ab armis quiescentes in uotis erant: & angelus dei una uoce infinitum deleuit exercitum. Posteroque die excitatus Assyrius. clxxxv. milia reperit mortuos: atque ita cum reliquis Hebraeos inermes nec persequentes fugiebat. Scitis etiam in Babylone seruitium: ubi per annos. lxx. populus exultans non ante libertatem respexit quam eam dominus donaret qui eos etiam est persecutus: iterumque auxiliatori suo sacerdotum more seruebant. Breuiter dicam: nullum est opus & precium quod armis parentes nostri perfecere: aut non sine armis deo permessa potestate imperii. Domini autem manentes ut placebat iudici superabant. Pugnantes uero semper de spe ceciderunt. Nam ubi rege Babyloniorum oppidum obsidere contra Hieremiam praedicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est: tam ipse captus est quam cum templo ciuitatem uidit excindi. At quin uidete quanto ille rex uestris ducibus: eiusque populus uobis erat mediocrior. Denique Hieremiam uociferantem inuisos esse deo propter delicta quae in eum commiserant captam iri: aut nisi traderent ciuitatem neque rex neque populus interfecit. Sed uos ut intus gesta praetermittam: neque digne possum iniquitates uestras exponere: me qui uobis salutem suadeam querimini: telisque appetitis irati: quod uos uestrorum commonefacio peccatorum nec dici ea toleratis quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit cum antiocho qui dictus est Epiphanes: obsidente ciuitatem multis modis offensa diuinitate maiores nostri cum armis progressi: ipsi quidem in pugna perempti: oppidum uero ab hostibus direptum est: sanctumque per triennium sexque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est. Ipsos Romanos quis contra Iudaeorum gentes ad militiam prouocauit. Nonne indigenarum impietas unde scire coepimus. Nonne a seditione maiorum quando Aristobuli & Hyrcani furor: & inter eos contentio Pompeium intulit ciuitati: & Romanis deus indignos libertate subiecit. Denique tres menses obsessi quanquam nihil quale uos in sanctum legesque deliquerant: & maioribus ad bellum subsidiis utebantur sese tradiderunt. Antigoni autem filii Aristobuli nescimus exitum. Quo regnum obtinente: deus iterum captiuitate persequabatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius Sossium & Romanum adduxit exercitum. Circundari uero per sex menses obsidebantur donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptaque est ab hostibus ciuitas: ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi uero sine dubio cohaeret excidium. Oportet ergo ut opinor sacri loci possessiones iudicium deo de omnibus promittere manusque tunc humanas committere: cum a superno sibi duce non recedant. Vos autem quid ex his quae legis conditor bene dixit egistis? Quid quod is execratus est praetermisistis? Quantum autem illos: qui cito periere impietate superastis: nam occulta dedignantes peccata: hoc est furta: insidias atque adulteria: rapinis: caedibus certatis: nouasque maleficiorum excogitastis uias. Sanctum uero templum factum est omnium receptaculum & indigenarum manibus pollutus est locus: quem Romani ex tam longinquo adorabant: multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post haec in quem fuistis impii hunc auxiliatorem sperastis? Valde quidem iusti estis supplices priusque manibus adiutorem uestrum rogastis? Talibus rex uester precibus aduersum Assyrium supplicauit: cum magnam illum exercitum deus una nocte prostrauit? Similia uero Assyrii Romani committunt ut etiam similem ultionem speretis: nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia ut uastitati parceret ciuitatis neglecto iure iurando ad incendium templi descendit. Romani autem solenne poscunt tributum: quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint neque populantes ciuitatem neque sancta omnino tangunt. Cedunt autem nobis familias liberas & possessiones tenere: sacrasque leges saluas manere patiuntur. Infamia est profecto sperare deum talem circa iustos fore: qualis iniustus appuit: praesertim quod statim ulcisci nouerit cum oportet. Denique Assyrios prima nocte quae castra ciuitati admoerant: fregit quod si etiam

nostram progeniem liberarent. Romanos uero dignos poena iudicaret: confestim eis illo tpe sicut assyriis irascetur: quo genti manus Pompeius attulit: quo post illum Sosius ascendit: quo Galilæam Vespasianus excidit. Postremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus neq; Sossius passi sunt: & ciuitatem uictoria coeperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit etiâ imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiâ fontes ubiores profluunt: qui prius uobis aruerant. Deniq; ante huius aduentum. scitis & Siloam & omnes extra ciuitatem fontes adeo defecisse ut ad utrumq; aqua mercaretur. Nunc autem ita hostibus nostris largi sunt ut non modo ipsis & iumentis eorum: sed etiam hortis sufficiant. Deniq; huius prodigii: & ante periculum factum est in excidio ciuitatis quando supra memoratus Babylonius rex cū exercitu uenit: qui & captam ciuitatem incendit & templum quousq; ut opinor nihil tunc illi quantū uos impie nunc commisisset. Itaq; sanctis relictis deum fugisse putauerim. Hisq; nunc adesse quibus cum bellū geritis. An bonus quidem uir domū flagitiorem fugiet & domesticos oderit? Deum uero malis uestris inhærere arbitramini qui etiâ oculis conspicit & audit oia quæ tacentur. Quid aut apud uos tacetur? quid celatur quid non etiam planum inimicis factū est? iniquitates enim uestre uelut in promptu neminem latens: inq; dies singulos quis peior sit certamen habetis atq; ita nequitiam ut uirtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis uia est si uelitis & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite: pudeat uos patriæ iam dirutæ: conuertite oculos & respicite eius quam proditis pulchritudinem: quale oppidū: quale templum: quā multarū gentiū munera. Quis in hoc flammis adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluū esse debeat dignius? o lapidibus duriore. Si hæc non ueris luminibus cernitis saltem familiæ uestrarum miseremini. Versent in conspectu cuiusq; filii coniuges: & parentes: quos paulo post aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia una cū his periclitabit mihi mater & coniunx: & familia non ignobilis domusq; olim clarissima: & fortasse propterea me quisq; hæc suadere crediderit. Interficate illos: accipite mercedem salutis uestre sanguinem meum. Ipse quoq; non paratus sum si post me respiscitis.

Clamante Iosepo cum lachrymis ut uellent sedare non flexerunt animos seditiosi: sed diu persistunt ita ut cogerent fame perire: Tantam famem perpeffi sunt ut matres ex filiorum ore cibum raperent: seditiosi illi domos ut irruerant ut cibum caperent: summa miseria & summa crudelitas describitur Simonis & Ioannis.

CAP. XIX.

Aec Iosepo uociferante cū lachrymis seditiosi qdem: neq; animos flexerunt: neq; tutā sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus uero ad pfugiendum commotus est: & alii quidē possessionibus suis aliisq; rebus carissimis exiguo p̄cio uenundatis solidos quidem ne latrones eos depræhēderent transglutiebāt. Qui uero ad Romanos elapsi fuissent exonerato uentre habebant usui necessaria. Titus autem plerōsq; p̄ agros quo uellet quisq; pergere dimittebat: idq; magis eos ad pfugium hortabatur: q̄ intestinis malis carebant Romanis conseruire: Ioānes autē & Simon cum sociis ne his magis pateret exitus quā ne Romanis aditus obstruebant: & qui uel umbram suspicionis dedisset continuo necabat. Ditionib; quidem manere ēt sicut profugere par cā erat perendum: nam quasi transfugere uoluisset p̄p̄ matrimonium quisq; occidebatur. Cum fame autē crescebat desperatio seditiosorū: & in dies singulos uirūq; malum amplius accendebatur. Et palam quidem nulla erant frumenta: irrumpentes autē scrutabant domos. Et si quidem inuenissent aliquid eos qui negauerunt uerberabant: si uero nihil inuenissent quasi diligenti celauissent tormentis itidē afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora miserorum cum ea quæ solidis uirib; starent abundare cibo putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse uidebat statim fame morituros occidere: multi uero clam substantiam suam uno frumenti modio qui ditiores essent: iteq; pauperes ordeī pmutarunt. Inclusi deinde intimis ædiū tectis quidam summa penuria infecti: tritū cum comedebant. Panem alii conficiebant ut necessitas metusq; monuisset. Et mensa qdem nusquā apponebat: sed incoctū subtrahentes igni cibum diripiebant: miserabilis autē erat uictus dignumq; lachrymis spectaculum: cum potentiores quidē plus haberent: infirmiores autē iniuriam deplorarēt: quippe fames super oēs clades haberēt: nihil sic perdit hominem ut pudor: nam quod reuerentia dignum est in fame negligitur. Deniq; uxores uiris & filii parentibus: & quod miserrimum matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus iter manus carissimis nemo parcebat quin uitæ guttas auferret. Edentes uero talia non latebant: sed ubique aderant qui ista diriperent: nam si cubi clausam domum uidissent: eos qui intus erant cibum capere hoc suspicabantur iudicio: statimque ruptis foribus irruerant: uictumque iam contusum dentib; ex gutture pene reuocabant ipso fauibus strangulantes. Pulsabant autem senes ne cibum defenderent: lacerabant mulieres ea quæ haberent in manibus oculentes: nullaque miseratio uel cani capitis uel infantie: sed abstractos pueros & ex bucello pendentes humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset quodque rapturi fuerant deuorasset: tanquam si lesi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant dummodo alimenta reperirent: nunc extruentes genitalium uias: nunc uirgis acutis podices transfigiendo. Horrendaq; etiam auditu quis patiebat in unius panis cōfessione & ut unum pugnum farinæ additum indicaret. Tortores autem nec esuriebant: minus enim crudele uideretur quod ne

cessitas speraret. Exercentes autē dementiā suam sexq; sibi dies uaticina preparantes hisq; occurrentes qui per Romanos custodias agrestis oleris herbarūq; gratia colligendā nocte repperissent: cum iam se hostes euasisse credebāt: quā attulissent eripiebāt multūq; supplicatibus & horribile dei nomen implorantibus ut aliquam ptem sibi concederent: quā cū piculo sibi collegissent nihil penitus dabant: gratūq; uidebatur si spoliati nō perirent. Hāc qdem humilliores a satellitibus patiebantur. Honorati uero ac diuites ad tyrānos pducebant: quosq; alii insidias falso accusari occidebantur: alii quia Romanis pderent ciuitatem. Et plerūq; delator subornatus agebat qd pfugere uoluissent. Sic uero quē Simon expoliasset eū ad Ioannē remittebat: & quē Ioānes expoliasset eum Simon excipiebat: sibiq; inuicē propinabāt sanguinē popularium miserorumq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidem erat cā in utrūq; dissensio: scelex uero concordia. Nā qui ex alienis malis partē alteri sibi totū uendicans non dedisset nequissimus uidebat. Et qui non accepisset uelut boni alicuius dāno dolebat: qui crudelitatis pte doluisset. Sigillatim quidē iniquitates eorū explanare nō potero: ut aut breuiter dicam neq; aliā ciuitatem unq; talia perpessam puto: neq; ullam nationem post hominum memoriam malitia ferociorem fuisse. Postremo etiam gentibus Hebræorū maledicebāt ut minus imperii uiderent in alienos. Verūtamen qd erat & seruos se & degeneris gētis abortiones esse cōfessi sunt. Deniq; ciuitatem ipsi euertere: & Romanos inuitos hanc tristē admittere uictoriam coegerunt: tardiusq; uenientē in templum ignem pene traxere. Deniq; cum hi ardere superiorem ciuitatem uidissent: neq; doluere neq; illachrymauerunt: sed apud Romanos qui hāc paterentur inuenti sunt. Verum quā per territorium gesta sunt postea cum rerum documentis dicemus.

Multi propter famem ciuitatem exeuntes capiebantur ex his multi incisis manibus ad Simonem & Ioannem mittebantur. Tito acclamante. ne tantam uellent pati miseriam: ipsi conuictis Tito & patri eius maledicebant.

CAP. XX.

Ito autē aggeres proficiebant quāuis a muro milites male afficerentur: parte uero equitatus directā iussit p ualles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autē in his nōnulli etiā pugnatōres: quibus iam minime praeda sufficeret: maior uero pars ex populo pauperes: quos pfugere deterrebat pro affectibus suis metus: nec clam enim seditionis fieri posse sperabant: ut cum coniugibus ac liberis diffugerent: eosq; latronibus relinquere nō patiebantur uice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames: restabatq; iam latitantes egredi & ab omnibus capi. Depræhensi autem necessitate repugnabant: metu supplicii: incōgruūq; uidebant supplicare post pugnam uerberati itaq; & ante mortē modis omnibus excruciarī contra mūrē crucib; affigebant. Tito quidem miserabilis uidebat ista calamitas cum iudæi in dies singulos quingenti nonnunq; etiam plures caperentur: sed neq; captos dimittere tutum erat: tamq; asseruare multitudinem custodum uidebant esse custodiā: maxime uero propterea non prohibuit citius eos existimans ea facie remissuros: tanq; similia passuros nisi se dedissent. Milites autē diuersis modis suffigebant: ira & odio & ludibri causa & pp multitudinem quā cœpissent. Iamq; spaciū crucibus deerat: & corporibus cruce. Seditiosis uero tantū defuit ut ea clade mouerentur: qd etiam in contrarium eis cessit ad decurrēdam reliquam multitudinem. Trans fugarum enim familiaribus ad mūrē tractis: & si qui erant popularium prouiores ad pacem: & quā paterent qui ad Romanos profugerent demonstrabant: & qui compræhensi tenebant eos supplices non captiuos esse ducebant. Ea res multos perfugere cupientium donec uerum cognoscerec inhibuit. Fuerūt autem qui statim dilapsi sunt quasi ad uerū supplicium properantes. Illarum enim ab hostibus mortem cōparatione famis requiem esse ducebant: multis aut captiuorum Titus etiam manus abscidi pcepit: eosq; ad Ioannem & Simonem intromisit ut pp calamitatem nec uiderentur profugere: nec crederent: saltem nunc desinerent admonens: nec uere compellerent ad excidium ciuitatis lucrarentur in extremis mutata uoluntate: & proprias aīas & patriam tantam & templum cuius participem non habebant. Simul autē dictis aggeres circumueundo operantes urgebat ueluti facta uerbis non multo post secutura. Ad hāc in muris stantes & ipsi Cæsari: & patri eius maledicebant: mortēq; se contemnere clamabant: eamq; seruituti recte præferre: multa uero mala in Romanos facturos se dum spirare poterint nec priam curare nec tēplū ut ipse diceret pitur mūdū: ideo tēplū hoc melius esse Saluatūq; iri hūc ab esse qui icoleret: quē ipsi quoq; auxiliatorē hēntes oībus iternationibus illutores eo quibus facta non adderentur finem. n. dei esse. Talia conuictis admiscentes uociferabantur.

Antiochus Epiphanes cū Macedonibus: admirat Romanos qd muros non adeant: ipse cum suis muros adiit multi ex his fugiunt & multi interficiunt: post a Tito aggeres fiunt: ad motis ad muros Ioannes fossa intus facta submisso igne aggeres diruit Simon inde cum multis aliis proficiscitur in machinas illas: easq; incendunt: cum Romanis congregiuntur: ita ut non diiudicari possit amicus ab inimico: quidāq; ex Romanis corruptis machinis desperabāt ciuitatē captū iri.

CAP. XXI.

T inter hāc Antiochus quoque aderat Epiphanes: multos alios armatos ducens: & præterea catena stipatus qui macedones appellantur: omnes ætate pares & paulo magis pceres adolescentuli more Macedonum instructi armis & eruditi unde etiā nomen habebant: plerūq; tamen famam gentis æquare non poterant. Oīum. n. regum qui Romanis

parebant felicissimum Cōmagenum fieri contigit priusquam fortuna mutaretur. Ostēdit illē quoque in senecta ætate nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo uigente præsens se mirari aiebat: quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. Erat. n. bellator ipse naturaque promptissimus: tantusque uiribus ut multum peccaret audacia. Cum uero Titus ad hoc submisisset: laboremque cōem esse dixisset: sicut erat Antiochus cum Macedonibus in muſe impetū fecit: & ipse quidem pro uiribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorum sagittis eos appetens adolescentuli autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certauerat: & ad extremū multi sautii recessere: hoc reputantes quod etiam uiris Macedonibus uincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis maii. aggeres inchoati uix nono & uigesimo: perfecti sunt: cum totos dies septem & decem laborassent ingentes. n. quatuor acti sunt: & unus quidem qui erat ad Antoniam & a quinta legione fuerat extructus contra medium stagnum quod Seruthium uocatur: alter uero a. xii. uiginti cubitis distans. Decima uero legio quæ supra memoratis præstabat in septentrionali parte opus exererat: ubi stagnū est quod appellat Amygdalon. Adhuc autē quintadecima legio. xxx. descendente cubitis aggerē fecit ad pontificis monumentum. Iam uero ad motis aggeribus Ioannes suffossa intus terra usque ad aggeres antoniam uersus dispositis per cuniculum sudibus opera suspendit: illataque silua pice ac bitumine illita ignē immittit. Succēsis autē fulcimentis fossa repente subleuit: cumque magno sonitu in ea aggeres deciderent: ac primo quidem cū puluere fumus ex alto excitatus ē cū ignē ruina concluderet. Peracta uero materia: quæ præmebat flāma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidē facti stupor occupat molitionem Iudæorum ægre ferentium: iamque se uicisse credentium: & spes eos cassa refrinxit: & in postea subuenire ad uersus ignē minus utile uidebatur ēt si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo uero post alios etiam aggeres Simon cū sociis aggreditur. Illa. n. parte romanis ad motis arietibus concutere muſe cœpāt Tephæheus at quidā ex Garli ortus ciuitate Galilææ & Megassarum ex regalibus familiis Mariānes: cūque his Adiabenus: quidā filius Nabatæi nomen habēs ex fortuna Egiras: cuius est inter præstatio claudus: raptis facibus in machinas euolarunt: hisque uiris neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuere neque magis horrendi. Nam uelut in amicos: non ut in agmen hostium excurrebant nihil contati sunt aut subtere: sed per medios inimicos facto impetu machinas incēdere. Acti autem missilibus & gladiis detrusi non prius a periculo dimoti sunt quam ignis instrumenta corripere. Sublata uero iam flāma Romani quidem concurrentes e castris auxilio properabant: Iudæi uero ex muro eas prohibebant: manusque cum his conferebant qui flammam extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcētes. Et illi quidem arietes igni subtrahere cum eorum tegmina cremarentur: Iudæi etiam per flammam eos retinere certabant: & quamuis seruens nacti essent: serum tamen arietes non amiserunt. Hinc autem auxiliantes flāma transiit: & aggeres iam occupabat ascendunt. Itaque Romani flamma circumdati: quoniam seruare posse opera desperabant in castra descendunt. Iudæi uero magis instabant: cum semper eorum numerus cresceret ex ciuitate accedentibus ad iumentis minusque cautos haberent impetus freti uictoria. Progressi autē usque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus dimicabant. Est ergo quædam pro castris per uices stantiū armatorum & acerbissima in eos sanctio Romanorum: ut qui loco de qualibet causa cessisset occidere iuxta poenali loco de gloriosa morte prælata steterunt: fortiter eorumque necessitate simul ac pudore plurimi fugientium redierant: balistisque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinē prohibebant: nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem: nam quoscūque obuios habuissent cum his congregiebantur Iudæi: & in spicula irruētes incante ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi iactus magis quam fiducia superabant: & Romani plus audaciæ quam quod male tractarentur cedebant. Iam uero Titus aderat ab Antonia quo secesserat locum aliis aggeribus præspiciens: multumque increpatis militibus si cum hostibus muros optinebant in suis periclitarentur: & uelut ex carcere contra se dimissis Iudæis obsessorum paterentur ipsi fortunam: cum electis militibus hostes a latere circumuenit: illi autem cum mora ferirentur contra eum conuersi durabāt: mixta uero acie puluis quidem lumina: clamor uero aures exuperabat. Neque autem amicum quisquam internoscere poterat aut inimicum. Iudæis autē non tam uirium fiducia quantum salutis desperatio. ne perseverantibus: etiā Romanos pudor armorum & gloriæ & præsentis periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaque putare in eos ad extremum nimia ferocitate animorum uel totam multitudinem Iudæorum fuisse rapturos nisi præuento pugnae momento in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani somno tenebantur quod tam longum laborem una hora perdidere: & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

Consultis duces Titus quid faciendum: an aggredi muros debeant an aggeres struendi: aut permittendum quod ipsi fame coacti ciuitatem sint tradituri: an circumdanda sit ciuitas ne exitū habeant: sicque dicit Titus opus non parum sed inextricabile Romanos esse facturos. CAP. XXII.

Itus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat omnino adiuto milite ui muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse: uniuersū uero militis impetum tolerare non posse ueram sagittis esse obruendos.

Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant alii & sine aggeribus obsideri egressus eorum tummodo obseruantes: ac ne uictus intro ferretur monebant: & ciuitatem fami relinquere neque cum hoste manu configere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse: quibus optatum est ferro percumbere: uel etiam sine hoc interficere: quæ scauior est cupiditas: ipsi autem Tito Cæsari quidem prorsus ociari tanto cum exercitu honestum non uidebatur & pugnare cum his superuacuum qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri impendiorum penuria operosum iudicabant: egressus uero ciuitatis obseruari operosius. Nec enim circumdari eam propter magnitudinem locorum: & difficultatem ab exercitu posse: & propterea ad excursus incautum: contra manifestam uero uiam obseruatam occultas uias excogitatos Iudæos tam necessitate quam locorum scientia. Si quid autem clam esset illatum diutius obsidionem trahendam uerendumque ne uictoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim quidem effici possed celeritatem ante gloriam dari debere tamen si celeritate uti uelit & cautione totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse percludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata ciuitatem tradituros aut fame uictos facillime capiendos: aliter enim se non posse quiescere: uerum & aggeres curaturum esse: cum infirmiores habeat qui prohibent: quod si cuique magnum opus & inextricabile uideatur enim considerare debere quod neque paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnum quid perficere ne deo quidem facile sit.

Exhortatus Titus his uerbis duces iubet exercitus in opera distribuendumque circa ciuitatem cum castellis. ii. per suos construi fecit mira celeritate: nocteque quilibet suo ordine ac uigilia explorabat uigilesque somnos inter se sortiebantur.

CAP. XXIII.

Is duces exhortatus iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidem impetus militibus incidit: ambitumque partiti non solum rectores inter se uerum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho. Decadarchus autem Hecatontarcho isque Chiliarcho placere properabat. Chiliarchorum uero ostentatio ad duces usque pertinebat. Ducum uero certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circuiens opus sapissime inspiciebat. Coeptum enim a castris Assyriorum ubi ipse tendebat ad inferiorem cenopolim murum duxit. Hic per Cedronem ad Oliuæ montem reuerens a meridie montem completur usque ad saxum quod Peristereonos uocatur neque proximum collem qui super uallem immisnet. Siloam ac inde ad occidentem flexo ædificio ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum circumdato monte ubi Pompeius castra posuerat ad septentrionalem redit regionem eam cum præcessisset ad uici partem cui nomen est Erebintion arcus. Post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit unde coeperat murus quidem uno milibus. xl. stadiis erat. Adhuc autem foris castella. xlii. ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est ut id quidem dignum mensibus uideretur: celeritas uero fide careret. Muro autem circumclusa ciuitate per castella custodibus collocatis: primam quidem uigiliam noctis ipse circuiens explorabat. Secundam uero Alexandro permiserat. Tertia uero obtigit agminum ducibus. Somnos autem uigiles inter se sortiebantur: totaque nocte per castellorum spatia circuibant.

Ablata facultate exeundi fame omnes moriebantur: unus alium mori intuebatur non erat facilis sepeliendi: latrones uero mortuis uestes risu expoliabant: multi ex muris in fossas proiebantur: quæ uidens Titus ingemuit.

CAP. XXIII.

Udæis autem cum exeundi facultas: omnis etiam spes salutis a dempta est: auctaque iam fames totas domus ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis atque infantibus: uiarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi uelut umbra mortuorum per oppidum uolutabantur: & ubi quæ casus occupauerat decidebant. Sepelire autem funera neque poterant præ labore: & eos quibus aliqua uis supererat pigebat & propter multitudinem mortuorum: & quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant multi moriebantur. Multi autem ad sepulcra priusquam sati dies ueniret & uiui properabant: neque luctus in illis calamitatibus neque fletus erat sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis & corruptis oribus qui tardius morentur eos qui ante se requiescerent tuebantur. Altum uero silentium ciuitatem plenaque mortuis nox comprehenderat. Et latrones his acerbiores domus enim tantum sepulcra erant: & cadavera spoliabant uelamina corporibus detrahentes cum risu egrediebantur. Hisque gladiatorum mucrones propinabant: nonnullosque iacentium adhuc spirantes ferro experiendi causa transfuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari quo famem euaderet: superbissime negligebatur. Animas uero efflatiua quisque in morte templum obrutibus intuebatur cum uiuos relinqueret seditiosos. Illi autem primo quidem sumptu publico iuebant mortuos sepeliri cum dolorem ferre non possent. Deinde quod non sufficebant in ualles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus ubi plenas cadaveribus nuditatasque fame tabefactis corporibus defluentes ingemuit & extensis manibus deum testabatur factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta.

Titus ergo deus

Romani uidentes seditiosos fame cruciari letantur: copiam maximam frumenti Iudæis ostendēdo ad maiorem dolorem: Titus etiam aggeres inchoabat ut uideret si uellent tradere ciuitatem miseratus eorum calamitatem: seditiosi uero non placabantur.

CAP. XXV.

Omani uero cum nemo iam seditiosorum auderet excurrere: nam etiam eos moror famemq; tangebatur: dies lætos agebant. Frumenti aliarumq; rerum necessariorum habentes copiam de Syria proximisq; prouinciis. Multi autem iuxta murum stantes magnāq; alimentorum abundantiam demonstrantes satietate sui famē hostium incēdebant.

Seditiosis autem nihilomags calamitate cedentibus Titus reliquias populi miseratus & properans saltem hoc liberare quod superesset: iterum aggeres inchoabat quāq; difficulter materiam reperiret. Omnes enim ciuitati proximas siluas opera prima consumpserant. Ex nonagesimo uero stadio milites alias congregabant & ad Antoniam solam ex quatuor partibus maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens atq; opus ugens demonstrabatq; in manibus eorum latrones haberet. Sed illis porritudo plane perierat: & animis & corporibus separati utriusq; uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio mansuetæ uel corpora dolor tangebatur: qui etiam mortuam plebem quasi canes lacerabant: replebantq; languentibus carcerem.

Simon Matthiam per quē ciuitatem obtinuerat peremit cum tribus filiis suis: corpora sepeliri prohibuit alios etiam nobiles occidi fecit.

CAP. XXVI.

Eniq; Simon & Matthiam quidem per quem obtinuerat ciuitatem in cruciatum peremit. Boethi filius erat ex pontificibus populo maxime fidelis & carus. Is cum a Zelotis male populus tractaretur: quibus iam Ioannes accefferat ut adiutorem Simonem reciperet populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione: aut aliquid mali metuens. Ingressus autem ille postquam obtinuit ciuitatem: inimicum eum æque atque alios esse dicebat: qui pro se consilium dederat: uelut hoc simplicitate suasisset productum eum & accusatum q; cum Romanis sentiret morte damnauit: ne purgationis ei facultate concessa cum tribus filiis suis. Quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem se occidi quam filios obsecrantem: atq; hanc pro illo q; ciuitatem ei aperuissent gratiam postulantem: ut augeter eius dolorem nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bagadati filio pceperat: qui erat eius satellitum crudelissimus: cauillatus si quid eum iuuarent ad quos exire uoluisset. Corpora uero sepeliri prohibuit: post hos Ananias qdā pontifex filius Masbali nobilis & scriba curiæ uir fortis ex Ammaus genus ducēs: & cū his xv. ex populo clariores necabantur. Iosepi uero patrem conclusum asseruabant: missoq; præcone denunciant ne quis in ciuitate degentium uel colloqueretur cum eo: uel in unum ueniret prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo desierent ante q̄stionem perimebant.

Quidam ex Iudæis qui custodiebat turrim a Simone sibi traditam: uidens tantam crudelitatem humano consilio cum quibusdam ex turri Romanis signum dedit se traditurum turrim: illi non credentes: cognito hoc a Simone illum ex turri in fossas proiecit: uidens hæc Titus: & Iosepus saxo capite percutitur: letantur Iudæi credentes eum mortuum esse: respuit Iosepus uulnere: quo cognito seditiosos stupor inuadit: multi ad Romanos profugiūt: multi ex profugis ab a Syria uentribus apertis occiduntur: eo quod aurum ex uentre eorum per simum uentris exire cognouissent: Titus uero hac iniustitia cognita omnes interfecisset nisi esset maxima multitudo noxiorum: increpat milites Titus: sed occulte multi occidebantur ob insaniam propter hoc pauci ad Romanos amplius fugiebant.

CAP. XXVII.

Sta uidens quidam Iudas filius Iudæ unus ex numero præfectorum Simonis qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat. Fortasse quidem non nihil eam misericordia crudeliter pereuntium: magis autem sui prouidentia conuocatis decem fidissimis contubernaliū quousq; tandem inquit hæc mala sustinebimus? quam ue salutis sp̄e habemus seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnati: Romani uero pene intus sunt. Simon aut bene quoq; meritis infidelis est: metusq; sibi etiam apud eum poenæ, & apud Romanos certa foederis dextera. Ergo age tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur si cum de se sperauerit poenas citius pendet. His ubi decem assensū sunt mane cæteros quos subiectos habebat per diuersum dimittit: ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. Ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat: illorum aut alii superbiam cotēnebant: alii non credēbant: alios et pigebat uelut mox capturos ciuitatē nullo periculo. Interea uero cū Titus ad murum cum armatis accederet: ante rem Simon cognouit: turrimq; uolociter occupat. Romanis eos inspectantibus peremit: & per murū proiecit corpora mortuorū. Ibiq; circuiens Iosepus: nec enim rogare cessabat: caput uulnerat lapide: statim attonitus cadit. Excursus aut ad eius casum factus est Iudæorū abreptusq; esset in ciuitatem nisi Cæsar misisset: qui eum protegerent. Illis aut pignantibus Iosepus quidem tollitur nihil quod agere intelligens. Seditiosi uero tanquā interfecto quē maxime cupiebāt cū læticia conclamauerūt. Dicis at hic nuntius p ciuitatē ex quo residuā multitudinē moror te nunt uere pisse credentē: cuius fiducia pfugere cogitabāt. Audito autem Iosepi mater in carcere mor

Pompeio prius

Ventus riuadu
am in aprum
Militum puerOra pueris
utiles ut
fuerit

N. caliditate

profecta corpe
a Simon
vulnerat lapide

tuum esse filium suum ad custodes quidem ex Iotapatibus hæc alticento se credere nec enim aliud poti-
 ri. Secreto autem flens ad ancillas: hunc inquit fornicitatis recepisse fructum q̄ ne sepelire quidem
 sibi filium licuisset a quo sepeliri sperasset. Verum ne illam quidem mendacium diutius crucians
 neq; latrones refecit. Cito enim curato uulnere Iosephus resipuit: progressusq; clamabat illos quidem
 non sibi multo post uulneris poenas daturus: populum aut rursus ad fidem rogabat. Vnde populo
 quidem fiducia: seditionis uero stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alii statim de muro
 necessitate prosiliebant: alii uelut ad pugnam cum lampadibus progressi simulantes mox ad Roma-
 nos profugiebant. Hos autem sc̄uiores ea quam intus pertulerant fortuna conseq̄ebatur & fame
 quam domi reliquerant uelociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. Aderant
 autem inflati ex inedia & uelut morbo intercutis aquæ turgidi. Deinde uacuata replentes corpora
 distumpebantur: nisi q̄ periti desideria cohibuissent: paulatimq; cibum desueto corpore obtulissent.
 Verum & eos qui hoc modo seruantur alia plaga suscepit. Quidam enim apud Syrios ex trans-
fugis depræhenditur e fimo uentris aureos colligens. Transglutientes autem ut supra diximus: eo
 ueniebant q̄ cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima uis auri fuerat in ciuitate. Deniq; xii. artibus
 comparabant quod antea. xxy. ualebat. Verum hac arte per unum detecta totis castris fama per-
 crebuit q̄ auro transfugæ pleni uenirent. Arabum autem multitudo & Syri sc̄is uentribus sup-
 plicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sc̄uiores contigisse Iudæis: una deniq; no-
 ste duorum milium patefacta sunt uiscera. Et hac Titus iniustitia cognita pene iussisset auctores
 circumfuso equitatu iaculis appeti: nisi magna fuisset multitudo noxiorum: multoq; plures punien-
 di quam qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliatorum ducibus itemq; militum Roma-
 norum: nam etiam militum quosdam hæc tægebat inuidia utrisq; itatus dicebatur: si qui militum suo-
 rum hæc committerent lucri causa incerti nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoq;
 facta. Arabes autem & Syri primo quidem in alieno bello iure suo calamitatibus uterentur. Des-
 inde qui crudelitatem in cædibus & in Iudæis odia Romanis ascriberent. Hæc enim quosdam eorū
 milites infamia participare. Et his quidem mortem interminatus est: si quis in eadem postea reper-
 tus fuisset audacia. Ad legiones autem litteras dedit ut suspectos inuestigarent atq; ad se referent.
 Verum profecto auaritia contemnit omne supplicium: sc̄uioresq; hominibus lucrandi amor innatus
 est nullaq; omnino calamitas plus habendi cupidine comparatur: immo uero hæc alios & modum
 habentem metus subiungitur. Deus autem qui damnauerat populum omnemq; uiam salutis ad
 interitum uerterat. Deniq; id quod cum poena interdixerat Cæsar occulte in profugos admitteba-
 tur. & si quis transfugisset circumspectantes autem ne quis Romanorum uideret: eos sc̄indebatur: & ex
 uisceribus quæstum nefarium trahebant. Illi paucis autem reperiebatur: & plerosq; sola spes consu-
 mebat. Hic quidem casus multos transfugarum seduxit.

Ioannes ad sacrilegium se conuertit. Mannetus ad Titum fugit: narrat maximum numerum mor-
 tuorum fame: ex eo q̄ castra posuit: coactosq; stercore uti pro cibo. CAP. XXVIII.

Ioannes autem ubi rapinæ ex templo defuerat: ad sacrilegium sese conuertit: multa-
 que donaria templi retinens: multaq; uasa diuinæ rei ministerio necessaria crateras & lances
 & mensas: surceolis quidem abstinuit quos Augustus eiusq; uxor miserat. Romanorum
 quidem imperatores honorauerunt semper templum atq; ornauerunt: tunc autem Iu-
 deus etiam alienigenarum dona detrahebat: ad socios autem dicebat sine metu diui-

nis abuti debere: qui pro deo: qui pro templo militarent. Ex ipso alii proptereaq; sacrum uinum &
 oleum quod sacerdotes sacrificiis referuabant: tutum erat effudisse. Namq; in templo & multitudine
 distribuisset & illi sine horrore ungebantur & portabant. Non equidem recusabo dicere quæ do-
 lor iubet. Puto si Romani contra noxios uenire tardassent: aut hiatu terræ deuorandam esse ciuita-
 tem: aut diluuium perituram: aut fulgura: aut sodomitana incendia passuram. Multo enim magis im-
 piam progeniem tulit: quam quæ illa pertulerat. Deniq; cum eorum pertinacia desperata totus po-
 pulus interiit. Et quid opus est sigillatim narrare cædes? Mannetus Lazari filius transgressus ad Titū
 per unam portam quæ sibi credita fuerat: centum & quindecim milia & lxxx. dixit elata cadauera:
 ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt. Et die quartadecima mensis aprilis usq; ad calendas iu-
 lii. Hæc autem immensa est multitudo: nec tamen uel ipse fuit appositus portæ: sed publicam merce-
 dem diuidens mortuos ex necessitate numerabat. Cæteros enim propinqui sepeliebant. Sepulta-
 ra autem fuit elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi omnia mortuorum sex-
 centa milia portis eiecta nunciabant. Aliorum uero numerum minime posse compræhendi. Cum
 autem pauperes ferendo non sufficerent: congesta in maximis ædibus cadauera essent inclusa. Et
 frumenti quidem modium uenisse talento. Post ubi autem muro circumdata ciuitate ne herbas qui-
 dem legere iam liceret: ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulso ut cloacas rimarentur: boum-
 que ueterem fimum alimentum haberent. Stercus inde collectum & quod nec usui quidem tolera-
 bile fuerat cibus erat. Hoc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne uidentes
 quidem poenitebant: sed patiebantur usque ad ea progredi: fatum enim eos reddiderat cæcos: quod
 iam & ipsis erat & ciuitati.

De bello Iudaico. Liber .vii. incipit.

Aggeres struuntur a Romanis: quærent iudæi incendere: cum aut nequissent: admovent Romani aggeres: certatur utrinque: murus labitur ea parte qua Ioannes suffoderat pro incendiendis ageribus: moxq; alium murum struit quem nemo audebat ascendere eo q; qui prius tentasset certissimū exitum tentasset.

CAP. I.

Liber hic in græcis codicibus non septimus est sed .vi.

Lades quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant: cū & seditiosi magis accenderentur inclusi: postquā populū fames ipsosq; iam possederat. Quin & multitudo congesta in ciuitate cadaverū & uisu horrēda exatodoremq; pestiferum emittebat: cum excursus etiam pugnantū moraretur. Nam ueluti per aciem ruerent plurima cæde excitata conculcare mortuos cogeabantur: & qui super eos pedem ponerent neq; superabantur neq; horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliā mortuorū. Gentili autem cæde polluti dextras ad extremum bellum præparabant: tanquam exprobrantes deo: ut mihi uidetur supplicii sui tarditatem. Non enim spe uictoriæ maior pars eorum sed desperatione salutis ferocius lerebatur. Romani autem quāuis plurimum in aggreganda materia laborarent: tamē

intra .xxi. dies aggeres erexerunt attonsis omnibus ad nonagita usq; stadia circum oppidum lucis: erat autem miserabilis terræ facies. Nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat: ea tunc deserta præcis undiq; arboribus cernebatur: nec ullus qui prius iudæam uiderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis: cū eius solitudinem tunc uideret continere lachrymas poterat: uel non gemere mutationē naturæ quantū pristinæ derogassent. Omnia nāq; insignia pulchritudinis bellū delenerat: ne si quis subito adueniens qui locū prius scierat cum cognosceret: sed præsens quæreretur ciuitatem. Romanis autē ac iudæis finitum opus aggerum par faciebat timoris initiū. Namq; hi nisi eos quoq; exuterent captum iri ciuitatem putabant. Romanis aut fortasse nec uoluntatem sibi fore illis incensis: nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum crebris autem offensionibus cæssant. Verum ciuitatis cladibus tristius Romani quam ciues ea habitantes afficiebantur. Ad mala enim quæ hinc accedebant etiam pugnantibus nihilo segnius utebātur. Sed eorum spes frangebatur cum aggeres insidiis machinæ siue soliditate muris: manus uero cōflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipue q; cū seditione fameq; ac bello: totq; malis præstantiores iudæorum animos inuenirent. Viroq; quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur: inuictam uero animorū magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. Nam quis eos in rebus secundis sustineat qui malis ad uirtutem incitarentur. Illi quidem propterea cautius custodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam simul & futura timebantur. Si disciceretur murus cauebat & antequam arietes admohebantur operibus instabat: nisi quia conatus irritus fuerit. Aggressi enim cum facibus aggerem spe decepti remeare. Nam primū ne concordare quidem eorū uidebatur consilium paulatim & per interualla & cunctanter non sine metu profiliendum neq; iudæorū more: ut breuiter dicā. De erant enim quæ propria gentis essent audacia cursus & omniū simul impetus: & ut sine offensione recederent. Languidiore progressi quam solebant etiam Romanos solito promptiores offendere: q; corporibus quidem atq; armis ita undiq; aggeres sepebant nusquam igni aditum relinquerēt. Animum uero ita confirmauerunt ne quis loco antequam occumberent moueretur. Nam præter omnium rerū desperationem si etiam illud opus esset exustum acerbissimus pudor milites occupauerat: si aut calliditati uirtus cederet aut arma temeritati aut peritia multitudini aut iudæis romani. Simul autem missilia cū illis faciebant in profilientes delata: & qui cecidisset posteriores impediēbat ac periculum antecedentes meliores afficiebat. Qui uero intra tæli iactum uenire properassent: alii disciplina hostium & densitate perterriti alii confligi hastis retrocedebant: & ad extremū alius alium timiditatis arguens re infecta reuertebantur. Calendis autem iulii tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digressis Romani machinas admovent: qui cum ab Antonia saxi atq; igni ferroq; peterentur: & quodcūq; hostibus tælum necessitas attulisset. Nam licet multum mœnibus iudæi cōfiderent machinasq; contēnerent: tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi aut iudæis studiū esse ratione muroq; ne infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes cōtra certabant. Nec tamen q; seriebatur ictibus obediebat sed ipsi quidē crebris in se missilibus iactis cū nullis periculis desup ueniētibus lassarent arietum opus urgebant. Cū uero inferiores essent ac lapidibus frangerentur: alii scutis super corpore concameratis: fundamenta manibus & uestibus suffodiebant. Itaq; saxi quatitur obstinato labore concussis. Quierē utrisq; nox attulit: & in ea murus arieti

bus labefactatus ex qua parte prioribus Iohannes aggeribus insidiando murū suffoderat subsidere cuniculo repente labitur partim p̄ter spem inimicūq; & animi affecti sunt. Nam iudæi q̄dem q̄bus memoria esse oportebat quod ruina p̄ter spem accesserat & aduersum eam p̄cauti nō fuerāt tanquā māfura esset Antonia confidebant. Romanosq; autem inopinatam læticiam sub celerā subuersione ita tam: cōspectus alius murus quem intrinsecus Iohānes ædificauerat cito restrinxit. Verū tamen prior facilius imperus uidebatur. Tunc enim & ascēsam per ruinas promptiorem & antoniā satis esse sibi maiorem. Murus quoq; qui recens erat cito destrui posse arbitrabatur. Nemo tamen eū audebat ascēdere q̄ qui primus id tentauisset certissimum esset exitium.

Hortatur Titus cōmilites suos ad ascendendū murum: facta exhortatione Sabinus quidam Syrus se optulit ascensurum: susceptaq; hasta cum .xi. murum ascendit: hostes in fugam uertit ipse uero sagittis obrutus cecidit.

CAP. II.

Itus uero spe atq; ratione putans alacritatē pugnantū excitari: & adhortatione atq; p̄missis læpe quidem periculoq; nasci obliuia: interdū autē mortem solere contēni ī unū congregatos fortissimos experiebat dicens. O cōmilites hortari quidē ad ea q̄ periculum non afferunt aperte & ipsis q̄ rogant & qui eos rogant ignauiz̄ reprehensionem parit. Exhortatiōe autē opus ē in solis rebus ambiguis: quippe illa p̄ se quēq; gerere dignū est. Itaq; difficilē uobis in murū esse ascēsum ipse profiteor: q̄ at uel maxie oporteat gloriæ cupidos pugnare difficilimis rebus pulchrumq; sit cū laude mori. Nec erit instructuosum: qui primi fortiter fecerunt prosequar. Primū quidem uos illud hortetur: q̄ nōnullos fortasse deterreat iudæosq; patiens aīos: & in aduersis rebus dura constantia. Romanos. n. eosq; milites quibus in pace bella discere: in bello autē uincere consuetū est: iudæis manu uel aīo superari turpissimū est: idq; in fine uictoriæ cū etiam dei nitamur auxilio. Nāq; offensionis nostræ iudaicæ desperationes sunt. Illosq; autem clades fauore dei uestrisq; uirtutibus crescunt. Etenim seditio fames obsidio murorūq; sine machinis casus quid sit aliud q̄ in illos ira dei nostrūq; adiumentū. Igitur non solū deterioribus inferiores uideris: sed et diuinū p̄sidium prodere uobis non cōuenit. Quo pacto autē non turpe uideat̄ iudæos quidem quibus non magni pudoris est uinci: qui seruire didicerint: quo minus in posterū patiatur mortem contēnere: atq; in nos medios frequenter excurrere non uictoriæ spe: sed ostentationis gratia. Vos autē totius pene terræ marisq; uictores: quibus et non uincere probro habet̄ otiosos sedentes: ne semel quidem in hostes aliquid audacter expertos: famā ac fortunam cū his armis operiri: maxime cū paruo discrimine totū positis efficere. Deniq; iā in antoniā si ascenderimus habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos quod non arbitror ita tamē capta hac respiratione hostium in cætero uictoriam nobis plenissimā repromittit. Et ego p̄termissa nunc meosq; laude: qui in bello cecidere & immortalitate qui marito suore prostrati sunt ex morbo pacis tpe mortem aliter sentiētibz̄ imprecabonquosq; anima cū corpore sepultura dānatur. Quis. n. uirosq; fortium nescit q̄ animas in acie ferro corporibusq; absolutas purissimū elemētum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propicios heroas uidēdos offerre posteris suis. Quas uero morbus corporis tabesq; consumpserit: & si maxime probis ac piaculis purgatæ sunt: subterraneæ tenebræ operiunt atq; obliuio suscipit: & corporis simul ac uitæ ac memoriæ sine circumscriptione. Quod si necessario mors homini fato decreta est: ad hoc omni morbo leuius est ferri ministeriū: qui nō uideatur ignauum negare usui quod debito redditurus sit. Et hæc quidem ueluti seruari nequeant: uel qui conati fuerint profectus sum. Est autē salutis spes in maximis quoq; periculis: qui uirilē aīum gerunt: primū. n. quod didicit pater incessu. Deinde totū quod ædificatū est facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes: alius alii pro adhortatiōe fiet atq; subsidio: uestraq; obstinatio in breui animos hostiū franget: ac fortasse nobis si eam tantū cōperimus incruenta res efficiet. Etenim ascendētes quidē nos phibere. s. conabunt. Si uero clam uel et per uim aliqd egerimus semel quāuis paucos non sustinebūt. Me autē profecto pudeat nisi qui primus hoc fecerit: inu: dēdum remunerationibus fecero: & q̄ uixerit quidē similibz̄ p̄sit: beaūssima uero p̄mia sequantur occisos. Talia dicente Tito: cætera quidē multitudo periculum magnitudine timuit: eosq; uero unus qui in cohortibus militarent Sabinus quidē genere Syrus uir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante uidisset: quantum ex habitu corporis ne specie quidē militem esse credidisset. Erat. n. colore nigro exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore atq; angustiore uiribus suis habitabat. Cū primus surrexisset: itaq; dedo me inquit tibi alacri animo Cæsar: & ante oēs: in murum ascendēdo: atq; opto q̄dem ut uires ac uoluntatē meā sequatur fortuna tua. Quod si cōceptum casus inuiderit: scito me nō p̄ter spem q̄ res aliter cesserint: sed q̄ sic decreuerim pro te moriturū. His dictis & scutum læua manu capiti prætedēs: strictoq; dextera gladio circa horam diei sextam murū petebat. Sequebantur autē ex aliis qui soli eius uirtuti æmuli esse cupiebāt. xi. uiri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus: cum de muro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeterent: atq; ingentia saxa deuoluerent: qui nōnullos de .xi. deceperunt. Sabinus at misilibz̄ occurrens: licet obstrueretur sagittis: non tamen ante imperū cohibuit quam sūmam muri p̄tenderet hostesq; in fugam uerteret. Viribus autē eius atq; animi prinacia terrii pluresq; ascendisse

ratū non steterūt. Quā in re fortunam quis ueluti uirtutibus inuideat superq; præclaris facinoribus officiat non inculauerit? Siquidem hic uir neq; ab incepto errauit & offensione lapidis cum maxio crepitu pronus decidit. Vnde factum est ut iudæi reuerſi ubi solum & iacentē uidere ex oī eum parte iaculis peterent. Ille genibus nixus & scuto protectus primo qdem ulciscabatur hostes multosq; ad se appropinquantes lauciauit: uulnerum aut multitudinē remisit dexterā: & ad extremū priusquam redderet aliam sagittis est obrutus uir dignus pro fortitudine q meliori fortuna uteretur. Pro mensura uero coepta facinoris cedit. Cæteri autem tres pene iam summa tenētes obriti lapidibus perierūt: & octo sauciati detracti & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis iulii gesta sunt.

Quidam ex custodibus aggerum Antoniam accedunt primos custodes occidunt: facto signo per buccinam cæteri fugerunt. Titus audito signo armat exercitū: pugnatur ex utraq; parte ad septimam noctis horam: q Romanis uisum est satis pro tunc Antoniam obtinere. CAP. III.

Iduo aut post. xx. de numero excubantiū per aggeres militū congregati signiferum ordinis sui & duos quosdam ex ala equitū & tubicinem unū ad se uocant: nonaq; noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt: occisis aut primis custodibus somno oppressis murū obtinent: ac buccina signū dari p̄cipiunt: quo cæteri quidem uigiles subito ex suscitant & fugiunt priusquā multitudinē quæ murū ascenderat cernerent. Nā & timor illis & tuba imaginē quandā ubi magnū hostium numerū ascēdisse crederent ostēdit. Cæsar aut signo audito propere armat exercitū: & cū ducibus primis lectoq; catenua comitatus ascēdit. Cum aut iudæi ad templū interius confugissent ipsi quoq; per cuniculū irruerunt: quem Ioannes aduersum Romanos aggeres aperuerat. Dispositiq; amboq; agminum seditiosi tam ioānis q Simonis arcebant eos summa ui atq; alacritate repugnandi. Siquidē excidii finem putabant locū sanctum penetrasse Romanos quod & his uictoriæ principiū fuit. Ad ipsum aut adytū ualidissima pugna cōmittitur. His qdē templū ui occupare certantibus iudæis uero Antoniam uersus eos repellentibus. Et sagittæ quidem atq; hastæ utriusq; inutiles erant. Strictis at ensibus dimicabāt. Neq; conflictu discerni poterat: ex qua parte quisq; pugnaret permixtis uiris & pp angustias permutatis: & cum uocis intellectū magnitudo confunderet: multaq; mors esset utrinq; arma simul & cadauera iacentiū conculcata frangerēt p̄liantes. Semper at si bellū fluens grauasset alterā partem potioq; exhortatio & infestioq; conquestio nascebat: neq; aut fugæ aut persequutioni locus erat sed propinquæ mutatiōes cōfligentū & inclinationes pmixtæ fiebant exercitus. Qui uero inter primos stetissent aut occidendi aut moriendi necessitatē habebant q; refugere non dabat. Nam & posteriores utriusq; partes suos i frontem urgebant nullūq; interdemicantes bello uacuum interuallum reliquerāt. Cum aut iudæorum animi Romanos peritiam uincerent iamq; oīno tota acies pelleretur: ex nona. n. hora noctis ad septimam usq; diel pugnabant. Hi quidem simul oēs & excidii periculum pro nutrimento uirtutis habentes: Romani uero exercitus parte nondū. n. ascenderant agmina illisq; spes pugnantium nitebatur satis esse uisum est in p̄sentia Antoniam obtinere.

Julianus qdam uidēs Romanos supari armatus irruit in hostes & ad templū usq; fugauit cūq; nō hēret auxiliū multis interfecit diu resistēs obiit. Iudæi Romanos i Antoniam recluserūt. CAP. IIII.

Vlianus uero qdam Hecatontarchus ex Bithynia nō ignobilis qdem in illo bello & armosq; peritia & uiribus corporis & cum spiritu oīum fortissimum ipse cognoui ubi Romanos iam cedere & male repugnare conspexit: propter Titum aut qui apud Antoniam stabat: subito profilit iamq; iudæos uincentes solus ad interiorē usq; templi angulū persecutus est. Fugiebat aut uniuersa multitudo: neq; uim eius neq; audaciam hoīs esse op̄nantes. At ille p̄ medios ruens quo alios alio dissecerat p̄ ipsos quem occupasset interficiebat: neaq; facie nihil Cæsari admirabilius aut aliis horribilius uisum est. Verū & ipsum p̄fecto fata persequabantur quæ ab hoīe uitari non possunt. Calceos nāq; habens creberrimis atq; acutis clauis: huc cæteri solent milites fixos. Dum strato saxeis crustis solo occurreret labitur: magnosq; cū armorum sono deiectus in tergum fugientes reduxit. Et Romanos quidem clamor ex Antonia sublatu salutis eius metuētium: iudæi uero multis simul gladiis & hastis undiq; seriebant. Ille aut multam quidē ferri uim scuto excipiebat: sæpe aut conatus erigere percutientiū multitudinē reuolutus est. Et iacens tamen gladio multos perculit. Nec. n. cito peremptus est: quādo galea & thorace oīa membra neci oportuna sepius erat. Nāq; diu uerticē contraxerat: donec cōcis aliis eius mēbris remisit uires: cū ei nemo auderet succurrere. Nimiū aut dolor Cæsarem tenuit: ubi tantæ fortitudinis uirum in conspectu tantæ multitudinis uidit occidit: & q locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem. Alios autem ne possent metus impediēbat. Julianus qdem diu cū morte luctatus: cum non paucos interfectorum suorum lautios reliquisset aggre perēptus est: magna sui gloria non apud Romanos tantum & Cæsarem: uero apud hostes quoq; relicta. Iudæi uero etiam mortui raptu corpore Romanos in fugā uersos in Antoniam conclusere. Fortiter aut in eo prælio decertauere Alexas quidam & Gyptheus ex agmine ioānis: ex parte uero Symonis Malachias & Mertōis filius iudas & Sosa filius Iacobi dux Idumæorum. Zelotarum uero fratres duo iuuenes Arisimon & Iudas.

Titus mittit ad Ioannem si uelit congregari & si uelit sacra intermissa celebrari per electos iudæorum consulit iosephum Titus : hebraico sermone scripsit mandata iosephus pro Cæsare ad ioannem : hortatur ut sedat : exempla inducens sed magis irritantur in eum ac capere quærunt : multi ex iudæis ad romanos fugiunt quos a romanis occisos iudæi dixerunt ne plures ad eos confugerent : Romani uero eos populo ostendebant propterea multi fugerunt.

CAP. V.

Itus aut militibus suis imperat Antonie fundamenta dimere : facilemque ascensum cum suo exercitui præparare. Ipse uero iosepho ad se uocato : namque audierat eo die qui erat mensis iulii septimusdecimus diuinam obseruantiam quæ endelechismos uocatur uirorum penuria defuisse : eaque re populū nimis dolere iterum dici ioanni præcepit quod ante madaue ratiquod et si quis eum pugnandi scæuus amor teneret cum qua placeret ei multitudi-
ne ad bellum progredi liceret. Dūmodo non una secū & ciuitas interiret simul & templum : sanctū tamen locū uiolare desineret : ne ue in deum nephas admitteret. Potestatem aut habere si uellet sacra intermissa celebrare per iudæos quos ipse delegisset. Itaque iosephus ne soli ioanni hæc intimarent : sed etiam pluribus : unde exaudiri posset constitit & mandata Cæsaris hebraico sermone disseminauit. Multum aut ab his quo patriæ parcerent precabatur : ignemque depellerent iam templo contiguum : deoque nota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tegebatur. Multis autē cōitiis tyrānus iosepho cum execrationibus lacerato : postremo addidit nunquā sibi excidium esse metuentem : quoniam dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione sane uero inquit iosephus eam puram deo cōseruasti : inuiolataque sancta māsere. Nec in eū cuius speras auxilium quicquā impium deliquisti : sed solēnia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquā quotidianum auferat cibum impium eum hostem putabis? Deum uero quæ perpetua religione priuaueris belli auxilio speras futurū? Et romanis peccata imputas : qui nostras leges etiam nunc tuentur & quæ ipse intercidisti sacra deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat ac defleat ciuitatem : cum alieni quidem hostesque impietatem tuam corrigant. Tu uero iudæus & inter leges educatus illis quoque in has scæuior inueniaris : At qui ioannes etiam quidem pœnitere malorū non est turpe in rebus extremis honorū que tibi exemplo patriam seruare cupienti propositum est. iechonias rex iudæorum qui quondā babiloniis bellum sibi inferentibus : sponte ciuitatē priusquā caperetur excessit : & cū cognatione sua uolūtariam captiuitatē sustinuit. Ne hæc sancta hostibus proderet : deique domum uideret exuri. Ob hæc sacra iudæorū cōmemoratione laudatur eūque memoria transmissa per sæcula semper nouā immortalitatem posteris tradit. Bonū o ioannes exemplar : & si periculum præsto sit : ego autem ueniā quoque tibi a Romanis spondeo : dum memineris quod gentilis moneo : & iudæis ista permittam spectari quæ oporteat qui sit uictor & unde consilium. Absit. n. unquā ita captiuum uiueret ut genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas mihi quæ maledicis. Etiam acerbiora mereor qui hæc aduersus fata suadeo : deique sententia cōdemnatos seruare cōtendo. Quis ignorat scripta uetere prophetarū & responsum impendens miserimæ ciuitati. Iam tunc. n. eius excidium prædixere cū his homicidium gentile cœpisset. Vestrorum aut cadauerum non ciuitas tantum sed etiam templum omne repletum. Deus plane deus ipse cū Romanis ignē sibi lustrationis infert torque scelerū plenam eximit ciuitatem. Hæc iosepho cū fletu & lachrymis prosequente uox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidē miserati dolorem admirati sunt. Ioannes aut eiusque socii magis contra Romanos irritabantur : illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos cōmouit eius oratio & non nulli quidem seditiosorum custodias formidantes locis suis manebant : iam dudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerūt autem qui capto discessionis tēpore ad Romanos confugere : in quibus erant pontifices. Iosippus & Iesus. Filii uero pontificū tres quidē Hismaelis : cui apud Cyrenem fuerat caput abscissum : & Matthiæ quartus : alterius uero Matthiæ unus : qui post interitū patris an fugerati quæ Simon Gioræ cū tribus filiis : ut supra dictum est : interemit. Multi aut nobiles cū pōtificibus de ferre : eosque imperator cū per alia humane suscepit : tunc sciens alienigenis moribus illic uersari molestum esse : eum Gophna dimisit ut ibi manerent : interim monitos etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello rediturū esse. Illi quidem indestinatum municipiū læti cum omni cautione discedūt. His aut in ciuitate non uisus rumor seditiosus iterū diffamatus est quod Romani transfugas occidissent ut hoc metu uidelicet a fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum sicut antea ualuit timor aut profugere cupientes inhibuit. Rursum aut postquam eos Titus reuocatos e Gophna cū iosepho murum circūire & populo conspici iussit multi ad Romanos fugiebant. In unū uero congregati & ante Romanos stantes cum lachrymis atque ululatu seditiosos rogabant. Primo quidem paucos in ciuitate Romanos suscipere patriamque seruarent. Si hoc displiceret saltē de phano certi exirent templūque sibi liberarēt. Nec. n. ausuros sine maxima necessitate Romanos ignē sanctis immittere. His illi magis aduersabant : multique transfugas uociferari cōiitia supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormētā : ut oē quidem circū phanū spaciū multitudie mortuorum sepulchrorum : templū uero ipsum castello simile uideret. In loca uero sancta & inaccessa cū armis adhuc & mātibus gentili cæde calentibus insiliebant : & ad hanc pœssere legis iniuriam ut quā iudæos indignatio

nem oponeret exercere si hæc Romani admitterent: & tunc in iudæos ppria sacra temerantes uteretur Romani milites. Nemo tamen fuit eorū qui non cum honore templū aspiceret atq; adoraret: latronesq; optaret antequā intolerandum malum contingeret poenitere.

Increpat eos Titus q̄ templum polluerint polliceturq; nō passurum Romanos templum esse polluturos.

CAP. VI.

Itus autē dolens uicem eorū iterum Ioannem eiusq; socios increpabat dicens. Nonne nos o sceleratissimi cancello sancta loca protexistis? Non litteris grācis ac nostris incisas tabulas constituistis? quibus ne sepra cuiquā transgredi liceret edicitur. Non eos q̄ transissent quāuis Romanus quis esset uobis necare permittimus? Quid igitur in eo etiā mortuos conculcastis o nocentissimi. Aut cur templū & externi & gētilis sanguinis cōfusione polluistis? Testor ego patrios deos: & si quis nunquā hunc locum ante aspexit nunc. n. nemi nē credidit: & testor & exercitum meū & iudæos q̄ apud me sunt & nos ipsos quod nō ego uos uolare hæc cōpellam: quin & si locum acies uestra mutauerit neq; accedet ad sancta quispiā Romanorū neq; quicquā in eius cōtumeliam faciet. Seruabo autē uobis etiam templum nolentibus.

Iosepus referebat dicta principis iudæis qui magis eleuabantur in superbiā: statuit iterū Titus bellum gerere contra iudæos seq; remanente in Antonia. exercitum misit in iudæos: Certaturq; a nona noctis hora: usq; ad quintam diei Tito spectante ab Antonia: multi ex iudæis fortiter multi ex Romanis fortissime bellum gesserunt.

CAP. VII.

Aec iosepo internūciante principis dictas latrones ac tyranni existimantes nō beniuolētia sed timiditate hos sermōes fieri in supbiam tollebant. Titus autē qui neq; se ipsos miserari eos neq; tēplo p̄cere p̄spiciebat: rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed uniuersum q̄dem his militē q̄ locus eū non caperet inferre non poterat. Tricenis. n. de singulis cēturiis uiris fortissimis lectis ēt chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce p̄posito Cereali hora noctis nona iubet in custodias impetū fieri. Cū autē ipse quoq; in armis esset unaque descendere statuisse: amici eū p̄ periculi magnitudinē ducūq; dicta continuerunt. Plus. n. operis in Antonia sedentē: q̄ militū certamie facturū esse dixerūti periculū subisset. Omnes. n. fore sub oculis impatoris optimos bellatores: his puit. Deinde ob hoc solū se manere locutus ad milites: ut de eorū uirtute iudicaret: ne aut fortis quisq; indonatus abiret: aut cōtra ipunitus ignauus lateret: sed oīum spectator ac testis fieret ipse: & ulciscēdi & remunerādi esset dominus: illos q̄dem ad aciem hora qua supra memoratū est dimisit. Progressus at ad speculā de Antonia qd fieret expectabat. Verū hi q̄ missi fuerāt nō ita ut sperabāt somno oppressos inuenire custodes: sed excitatis cū clamore confestim manus cōseruere excubitorū intus. Maneāt ceteri cateruati excurrere. Itaq; primorū q̄dem impetū excipiebāt Romani. Qui at illos sequerentur in agmē pprium icdebat: multisq; suorū uelut hostibus utebant. Vocis nāq; agnitionē cōfusus p̄tim clamor oculorū singulis nox ademerat: cū præterea quoddā furor coctus: alios iracūdia alios timor efficeret: accirco obuū quēq; sine discretiōe seriebant. Romāis q̄dem scrutorū cōiunctiōe septis & p̄ globos p̄siliētibus ignoratio minus nocebat: si gni. n. sui quisq; meminerat. Iudæi uero disiecti tā impetus q̄ recessus temere faciētes: sæpe imaginē inter se hostiū alius alii demōstrabant: cū reuerterent suū quisq; p̄ tenebras Romanū quasi aggrediēte excipet. Deniq; plures a suis q̄ ab hostibus sautiati sunt: donec orto die uisu iā pugna discerneres: & in acie stantes ordine sagittis atq; lapidibus agerent. Neutri uero cedebāt neq; labore fatigabantur. Sed Romani q̄dem & sigillatī & multi simul in cōspectu īperatoris de uirtute certabāt. Illūque diē sibi quisq; p̄motionis initiū fore putabat: si fortiter dimicasset. Iudæis autē & ppriū cuiusq; periculū: & quod tēplo metuerēt ministrabat audaciā: q̄ tyrānus stans hos rogaret: alios uerberaret: ad pugnandū interminatiōibus incitaret. Cōminus at plerūq; pugnantiū. Sed cito & breui momenta plii mutabant. Neutra. n. pars plixū fugæ spatiū uel p̄secutionis habebat. Pro suorū autē euētū & Antonia tumultus erat: & confidere supantibus: & stare si fugerent: acclamantium eratq; ueluti quoddā belli theatrū. Nec. n. uel Tirū uel alios q̄ una erāt quicq; eorū quæ in pugna gerebant latebat. Postremo nona hora noctis cōcepto prælio: quita diei dissoluti sunt. Cum neutri eo loco unde pugna inire certa fuga cessissent. Verum mediā i ancipati prælio uictoriā reliquissent. Romanorū quidem plurimi nobiliter decertarūt. Iudæorū partis quidē Simonis iudas Maræori filius: & Simon osaiæ. Idumæorum uero Iacobus & Simon alter Acarela filius: Iacobus autē Sosa. De ioannis autē sociis Gephtheus & Alexas. De zelotis autem Simon filius Iairi.

Septio die reliq; manus Romanorū submersis Antonia fundamētis uia fecerunt latā ad tēplū: ad mouent aggeres ad angulū tēpli: quidam cōgregati p̄p̄ famē: impetū fecerūt cōtra Romāos: cognito impetu eorū p̄ Romanos dimicātū est undiq; fortiter: in uallē quandā coacti sunt iudæi: capiti: qdā qui ductus ad Tirū interficitur: curatq; Titus ut aggeres mature construant.

CAP. VIII.

T Romanorum reliqua manus die septimo submersis: Antonia fundamentis: latam uiam usq; ad templum composuit. Admotaque muro agmina mox aggeres inchoabāt: unum contra interioris templi angulum qui ad septentrionem orientemq; spectabat: alterum contra exedram ad aquilonis parte inter duos muros ædificatū. Aliorū duorū

II iii

unum cōtra portā occidentalem tēpli extēdioris alterū ab aqlone. Magno tamen opus cū labore ac miseriis p̄ciebat cū materias sexcētesimo usq; stadio deportarent. Interdū aut̄ insidiis ladebant cū ipsi quidē uincendi facultate minime cauerent: iudæis uero p̄ desperationē salutis audacioribus uterentur. Nōnulli .n. equitū quotiens ad ligna siue scēnū colligendū exissent: interea dum id facerent equos suos fr̄enis exutos pasci sinebant: quos iudæi per cuneos erūpentes rapiebant. Itaq; dum id crebro fieret Cēsār existimans quod erat uerū negligentia suorū magis quā iudæorū uirtute rapinas contingere tristi aia dūersione ceteros ad equorū custodiā reuocare statuit: unoq; milite q; equū p̄diderat morte dānato eo metu equos suos ceteris conseruauit. Nunquā .n. eos post hāc in pascua dimittebant: sed tanquā natura his cōnexi ad necessitatē egrediebantur. Illi quidē templū oppugnabant aggeresq; erigebant. Altera uero die post eorū ascensum multi seditiosorū quos rapinæ delectant & fames urgebat: cōgregati in p̄sidia Romanorū q; oliuarū mōtē uersus collocata erāt circa undecimā diei horam impetū faciunt. Sperabant .n. primo quidē inopinatos: deinde curādi corporis cā quiescentes facile decipi posse. Verū cognito illo conatu Romani & de p̄priis custodiis celeriter collecti obstabant eis murū transcendere ac perrūpere uiolenter conatis. Conflato aut̄ uehementi p̄lio multa quidem & alia ab utraq; parte fortiter gesta sunt cū Romani p̄ter fortitudinē etiam bellā di peritiam iudæi uero imoderato impetu & effrenatis aīs uterent. Dux aut̄ his pudor erat illis necessitas. Nam & amittere iudæos ueluti laqueis irriteritos Romanis turpissimū uidebatur & illi unam sp̄ salutis si murū ui perrumpere potuissent habebant. Ibi tum quidā ex ala equitū Pedanius noīe iudæis in fugam uersis atq; in uallē coactis: equo in aduersum montē a latere incitato prætenuēsus rapit unū ex hostibus fugam petentem iuuenem & grauem corpore & armis undiq; septum: italo compræhensum tantum se inclinauit equo currente: tamq; dexteræ uim itemque ceteri corporis & equestris peritiam demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset captiuum ferens ad Cēsarem uenit. Titus autem uires eius qui cōperat admiratus & captum quia ad murum uel aggredi tētanerat supplicio affici iussit. Et ipse quidem templi oppugnationem curabat: utque aggeres maturerent perurgebat.

Porticus tēpli incendit̄. Abrumpūt Romani ad uiginti fere cubitos ex muro: imittuntq; ignē sanctis: isdem diebus quidam ex iudæis de Romanis inuitat quis uelit certare: diuq; nemine uolēte: quidam ex Romanis exosus illius audaciā cū illo cerrat & occidit: Romanosq; deridet: ex Romanis q; dam eum sagitta transfixit: clamor excitatur maximus.

CAP. IX.

Interq; iudæos aduersis p̄liis male tractatos tumescēte paulatim bello & in serpente tēpli p̄nicie sicut in putrefacto corpore ad sola mēbra peste occupata puenientes ne ulterius pcederet abscindebat. Porticus .n. parte quæ ab aquilone in orientē p̄tinens Antonia iungebat incensa. Deinde ad .xx. fere cubitos abrupte: imisso sanctis incendio manibus suis. Biduo at̄ post idus p̄dicti mensis uicesimo & quarto die Romani porticum īflāmare: usq; ad quartūdecimū cubitū igne p̄gressi iudæi similiter culmē abiiciunt: neq; oīno recedentes opibus & Antonia cōtinentia diruentes: cū liceret eis ac deberent incendiū phibēre. Itaq; imisso igne cursum eius ociose pro sua utilitate metiebant. Circa templū aut̄ nunquam p̄lia cessauerunt: sed frequens paulatim cōtra se excurrentiū bellum. Hisdē at̄ diebus quidam ex iudæis uir & corpore breuis & uultu despicabilis tanq; genere quā rebus aliis uilissimus ionathes noīe progressus ad ioānis pōntificis monumentū: cū alia multa supbe ad romanos plocutus esset: tam quē fortissimum haberent ad singulare p̄lium prouocauit. At qui cōtra steterē multi quidē dedignabant̄: erant aut̄ iter eos ut assolet etiam qui timerēt: quosdam uero nō inconsulta moueret ratio cū mortis cupidine nō debere cōsistere. Nam qui de salute desperassent eos neq; cautos impetus neq; deum habere placabile: & cum his in discrimē uenire quos neq; uincere magnum sit & uinci cū dehonestamento periculosum non fortitudinis sed ferocitatis uideri. Cū autē diu nemo procederet multa q; iudæus eorū timiditati illuderet: erat arrogantissimus quidā superbus e romanis ex ala equitū putans nomini ad dere uerba: & insolentiam eius exosus. Fortasse aut̄ etiam corporis breuitate sublatus incōsulte profiliit & ceteris cōmissa cū eo pugna risum p̄buit: sed a fortuna proditus est. Ipsum .n. ionathes interfecit: deinde pede supra mortuū posito: laua scutū dextraq; cruentum gladiū coruscabat armisq; cū fremitu cōcussis exercitui & iacētī insultans spectantes Romanos increpabat: donec eū tripudiantē & uana iactantē quidā Priscus centurio sagitta transfixit. Eorū factō & iudæorū & Romanorum clamor excitatus est. Ille aut̄ dolore in uerriginē tortus supra corpus hostis incubuit: belliq; sceleratē ratione carentem quam uelox ultio sequeretur ostendit.

Iudæi īplent lignis aridis sūmitatē tēpli: singunt fugā ex Romanis multi ascendētes tēplum submisso igne p̄ iudæos succēsi sunt: Titus eos miseretur: moriētibus satis erat remedii q; Titus dolebat iudæi uero quidā in porticu existentes obsessi oēs ceciderunt.

CAP. X.

Editioni uero templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die p̄dicti mensis huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spatium quod inter culmen & traves erat uacuum silis aridis: itemque sulfure ac bitumine replenere. Deinde uelut oppressi cedebant. Qua

te multi quidem temerarii fugientibus instabant: & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. Qui uero prudentiores erant nullam fugæ cām iudæis fuisse cogitantes locis suis manebant. Verū porticu repleta his qui ascenderant ignem immittunt iudæi. Excitata undiq; subito flammæ: Roma nos & qui extra periculum steterunt ingens stupor inuasit: & desperatio quos incendiū cœperat occupauit. Flammis. n. cincti semetipsos in oppidum: alii uero in hostes precipitabant. Multi spe salutis desilientes in puteos ilico debilitabantur. Alios dum conant pueniebat incendiū: alii ferro flāmā antecedeabant. Stati uero & alios fugientes ignis cōprehendebat plurimū peruagatus. Cæsare uero licet p morientibus indignaret: q; inuissi porticū ascenderat: misericordia tamē eorū tetigit. Cūq; ne mo phibere posset incendiū: hoc erat tamē solatio petētibus: qā uidebāt eius dolorē p quo ipsi animā pderēt. Vociferās. n. & ante alios pfiliens: & comites suos quā possent auxiliū ferre oblectans cernebat. Eiusq; uoces & affectiones quisq; uelut aliquā pclarissimam sepulturā secū afferēs moriebat. Nonnulli tamen recepti in prē porticus latiorē. flammæ: quidē periculū euasere. Obfessi autē iudæi est diu tantū restitissent: postremo uniuersi cecidere.

Iuuenis Romanus quidam qui euaserat incendiū: oratur a iudæis ut ad eos descēdat: ne militiæ Romanæ tantum dedecus faciat sublato ense seipsum interfecit: incenditurq; porticus ea parte quæ ad orientalem protendit. Moriebantur multi fame ita ut fœnum calciamenta corrigias coacti sint comedere iudæi.

CAP. XI.

Post omnes autem quidam iuuenis nomine longus toti huic ornamēto fuit calamitatis: & quamuis sigillatim digni sint memoria qui perierunt: oīum tamē fortissimus demonstratus est. Quē iudæi quidē & quia sortis erat: & quia interficere eū cupiebant ad se descēdere promissa fide hortabantur. Frater uero ei Cornelius qui ex altera parte stabat: ne gloriam suam romanamq; militiam dehonestaret orabat: cui magis obtemperauit: sublatoq; altius gladio ut ab utrisq; partibus cerneretur semetipsum occidit. Eorū quos ignis obfederat Artorius quidam calliditate seruatus est. Appellato. n. clara uoce Lucio quodam commilitone & contubernali suo: heredem te inquit relinquo totius patrimonii mei si me excepis. Cum at ille prompto aio accurrisset: ipse quidem qui se in eum proiecerat uinxit. Lucius uero pondere oppressus: constrictusq; lapidibus solo allisus continuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiā cōparauit. In posterum tamē cautiōres effecit: & aduersus iudæorū insidias inuit: quibus plerūq; loca moresq; hominum nescientes ladebant. Exusta ē uero porticus ad turri usq; Ioannis: quam ille belli tēpore quod cū Simone gerebat supra postes quæ in Xystum ducerēt ædificauerat. Reliquum uero iudæi quoniam consumpti fuerant q ascenderant abscederūt. Postero autē die Romani quoq; porticū quæ in boreæ parte fuit ad orientale usq; totam incendunt: continentē angulos eius q appellatur cedron sup uallem ædificata: unde ē pfunda erat & horribilis eius altitudo.

Maxia multitudo erat eorū qui fame p ciuitatē peribant: q inter se erant amicissimi pp cibū: si quē inuenissent: ad manus ueniebāt: si quis moriebat alii scrutabant siquid cibi in sinu habebat: patiebant ea cōdere q ne sordidissimū aliqd aialitū comedisset: multa q; hmoi describuntur. CAP. XII.

Ira templū quidē ita res se habebāt. Eorū uero qui per ciuitatem fame corrumpebantur infinita multitudo moriebat. Inenarrabiles autem clades eueniebant. In dies nanq; singulos si uel nunquā aliquid cibi apparuisset bellum illico gerebatur: & amicissimi iter se ad manus ueniebant miseris diripientes animæ uaticum. Fides autē penuriæ nec morientibus habebatur: sed etiam quos uiderent expirare scrutabantur latrones: ne quem fore cibum si na occultans quispiam moreret. Ipsos at spes egestate uictus hiātes ueluti canes rabidos decipiebant & impingentes in hostia tanq ebrii ferebantur: easdēq; domos bis ac ter eodē momento dispatioe inquietabant: oīaq; dentibus necessitas subigebat: & ea colligētes quæ nullū quāuis sordidissimum mutorū animalium non horreret comedere patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calciamētis abstinuere coriaq; scutis detracta mandebāt. Qui etiā fœni ueteris laceramēta uictui habebant: cuius nō nulli exiguum pondus quattuor atticis uenundabant. Et quid opus est famis improbitate ex rebus aia carentibus demonstrare? Factum. n. relaturus sum neq; apud græcos neq; apud barbaros cognitum & dictū quidem horrēdum: auditu uero incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatē intermitterē ne mentiri me posterī æstimarent nisi testes multos haberem & fortasse aliquam patriæ referrem gratiam parcius ea differens quorum facta perpessa est.

Mulier quædam Mana nomine cū sublata fuissent sibi oīa p seditiosos filiū suū fame comedit: cogit ostendere latronibus qd pauperat p cibos: cognito scelere tāto eos horror qdā inuasit uehementissimus: nuntiatur Tito tanta calamitas: q deū placare cœpit dicēs se uoluisse obliuisci iniurias eorū: sed illi noluerunt pollicet q tantū scelus nō pmittere impunitum.

CAP. XIII.

Mulier quædam ex plebe trans Iordanem habitantiū incolæ: Maria noīe Eleazari filia de uico Bathethor quod significat domos Hyssopi genere ac diuitiis nobilis cum alia multitudine fugiēs i Hierosolyma recepta cū cæteris obsidebat. Huius alia quidē bona tyrāni diripuerunt: q ex trasamnanis locis in oppidū cōportauerat. Reliquias uero cōditorū & si alimenta repperissent irrupentes domū eius satellites quotidie auferebāt. Grauitat autē mulier

Indignabatur propterea q̄ sapissime raptoribus maledicens: & imprecans eos contra se uehementius irritabat cum neq; iratus neq; miserans eam quisq̄ uellet interficere. Sed uictum quidem patrādo aliis parabat. Vndiq; autem adempta iam erat ei etiam reperiendi facultas fameq; uisceribus & medullis irrepterat. Plus uero q̄ fames iracundia succendebat. Igitur ui animi ac necessitate impulsus rebus aduersus naturam excitatur: raptosq; filio quem latentem habebat miserum te ait insans in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud romanos etiam si uixeris seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem. His uero seditiosi sc̄uiores sunt. Estq; igitur mihi cibus. & seditiosis furia & humanæ uitæ fabula quæ sola deest calamitatibus iudæorum. Et hoc simul dicens occidit filium coctumq; medium comedit. Ad opertum autem reliquum seruauit. Ecce aderant seditiosi & contaminatissimi nidoris odore capti mortem ei statim nisi quod parasset ostēderet minabantur. Illa uero bonā partem se reseruasse respondens aperit filii reliquias. Illos autem confestim horror cœpit atq; demētia usq; ipso dirigerunt. At mulier & hic inquit est uere filius & facinus comedite nam & ego comedi. Nolo ut sitis aut fœmina molliores: aut matrē misericordiores: q̄ si uos pietatē colitis & mea sacrificia repudiatis ego quidem comedi: reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremētes exierunt: ad hoc solum timidi uixq; hoc cibi matri cessere. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & unusquisq; ante oculos sibi cladem illam propones tanquam hoc ipse admisisset horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat properabatur ad mortem & beati appellabant q̄ priusq; id paterent interissent. Cito autem Romanis nunciata est illa calamitas: eorumq; alii non credebant: alii miserabantur multos at̄ uehementius eius gentis odium cœpit. Cæsar aut̄ sup hoc deum placabat siquidem iudæis pacem obtulisset eisq; liberam proposuisset oīum obliuionē quæ commiserāt. Illos aut̄ pro concordia seditionem: bellum pro pace pro satietate atq; opulētia famem optasse: & q̄ propriis manibus templum quod ipsa eis seruasset incendere cœperant: huiusmodi alimētis eos esse dignissimos. Verum tamen scelus huius nefandi uictus ruina sese patriæ opertu: neq; relicturum in orbe terræ: ut sol inspiciat ciuitatem in qua matres sic uescerentur. Ante matres autē patribus hmoi alimenta debetis: nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens desperationem hostium reputabat: nec eos sanam mentem recepturos existimabat: qui cuncta iam pertulissent quibus anteq̄ ea paterentur mutare sententiam sperabantur.

Admonere iubet aggeres cum ariete muris: nihil proficientes cum scalis tentant ascendere: unde multa cædes facta est ex Romanis: iratus Titus ignem portis subici fecit crescente igne consult proceres suos de templo: quidam suadent ruinam templi: quidam ut seruetur: iubet restinguere ignem interim pugnatur: uidens Titus cum militib⁹ electis iudæos profugatos in templum cōcludit oēs succendereq; templum parat.

CAP. XIII.

o Crauo aut̄ die mēsis augusti: cum duæ legiones aggeres perfecissent ad exedram occidē talem templi exterioris adiuuari anetis iussit. Cum diebus aut̄ sex qui firmissimus erat aries parietem sine intermissione pulsando nihil omnino profecisset. Verum & huius & cæterorum magnitudines structura lapidum superabat. Septentrionalis autē portæ alii fundamēta suffodiebant: multumq; fatigati exteriores tantū lapides euellere potuerunt. Ab interiorib⁹ aut̄ portæ sustinebantur: iamq; diu mansere donec instrumentorū & uestium conatibus desperatis Romani scalas porticibus applicauerunt. Iudæi uero præuenti ne eos subire prohiberent cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retro depellentes præcipitabant: accedentes alios subsidio trucidabant. Multos de scalis egredientes priusquam scutis obtegerent ferientes gladiis pueniebant. Nō nullas autem scalas armatorū plenas in latus deicientes declinabant. Vnde Romanorū quoq; non parua cædes sequebatur. Alii signis ablatis pro his decertabāt: rapinam eorū grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen iudæi & signis potiuntur: & eos qui una ascendere interficiunt. Cæteri uero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorū quidem nemo non aliquo facto opē pcubuit. Seditiosorū aut̄ qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt. Et præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum uideret se alienis & templo cum damno & necē militum parcere: ignem portis subiici iussit. Inter hæc autem ad eū profugi ueniūt Anan⁹ Ananias inter Simonis satellites crudelissimus: & Archelaus filius Magadati: circū sperantes ueniam q̄ Iudæos uictores relinquerant. Titus autē cum hanc eorū in iudæos crudelitatem audiuit: utrūq; obtruncare decreuit. Dicebat. n. necessitate non uoluntate uenisse ne salute dignos esse incensam ipsorum cā patriam deserētes. Verū tamē cohibuit iracundiā fides: eosq; dimisit: sed nisi eo loco habēdos quo & iam alios credidit. Iam uero portis milites ignē adiuuatiq; argento cito lignū flammæ absumperant: cum subito auct̄ proximas inde porticus corripuerunt. Iudæis uero ignē circum se uidētibus: corpora simul aīzq; ceciderunt: & stupore attoniti adiuuare quidem uel extinguere nemo conatus est. Stantes uero aspiciebant: nec tamen his quæ absumerent dolenres: saltē ut quod reliquum esset saluum haberent aiū colligebant. Illo quidē die & q̄ secuta eū nocte crescebat incendiū. paulatim. n. nec simul undiq; inflammare porticus potuerunt. Postero aut̄ die Titus præm militū iussit incendiū restinguere perque proxima portis loca uiam sternere: ut facilius agminibus esset ascensus: rectores ad se conuocat: sexque collectis qui erant procetes: Tiberio Alexandro totius militiæ

præfectorum Sexto Cereali quintæ legionis pposito: & Largio lepidio decimæ: & Tito Phrygio quintæ decimæ cum quibus erat etiam Fronto ac ternius magister duarum alexandrinarum legionum & M. antonius Iulianus procurator Iudææ. Congregatisq; chiliarchis & procuratoribus cōsiliū de templo proposuit. Aliis quidem uidebat lege belli urendum esse: nunq̃ n. Iudæos a nouis rebus posse desinere templo manentes: quo omnes ubicunq; essent colligerentur. Nonnulli monebant: ut si templum reliquissent Iudæi neq; armis pro eo quisq; certaret: conseruandum esse suadebant. Si uero id pugna obtinuissent ignibus consumendum: quoniam castellum iam uideretur esse non templū & piaculum: non ipse id uerum illi qui fieri coegere cōmitterent. Tito autem nec si stantes dimicarent Iudæi pro hominibus animo carentibus: ulciscendum esse dicente: neq; se unq̃ tantum opus incensurum: iam n. Romanorum fore hoc damnum: sic ornamentum quoq; foret imperii si maneret: iam certi quid uellet: ad eius accedunt sniam Fronto Alexander & Cerealis tunc quidem cōsiliū dimisit. Iussisq; militibus requiescere itemq; ducibus ut his in procinctu ualidioribus uteretur: uiā ster nere per ruinas lectis ex cohortibus impat ignemq; restinguere. Illo quidem die Iudæos labor iteq; timor ab impetu continuit. Postremo autem collectis uiribus & recepta fiducia per orientalem portam contra templi exterioris custodes secunda hora diei percurrit. Illi autem primam quidem contionem fortiter exceperunt: septiq; scutis a fronte muræ condensa acie inclinantur. Certum tamen erat eos non diu duraturos q̃ & multitudine infestantiū & animis uincerent. Cæsar autem priusq̃ uerterent acies: nam pugnam ex Antonia p̃spectabat: cum equitibus lectis uenit auxilio. Impetum uero ei⁹ nō sustinuerunt Iudæi: sed primis interfectis pleriq; fugam petunt. Et cedentibus quidem Romanis reuertentes instabant. Cum autem illi retorlissent iteq; refugiebant: donec circa horam quintam Iudæi uicinati templo introire cōclusi sunt. Titus autem discessit in antoniā decreto postridie mane cum oī exercitu aggredi templūq; obsidere. Sed id plane dei snia iam dudum igne damnauerat: ne uoluitq; temporibus aderat fatalis dies qui erat decimus mensis augusti: quo etiam prius a rege Babyloniorum fuerat concrematū. Ex ædibus aut cām principiumq; sumpsit incēdiū. Nam cū paulisper Titi discessu seditiosi quie uissent Romanos rursus aggrediunt custodumq; tēpli cum ignem interioris phani restinguentibus pugna committit. Hicq; Iudæis in fugam uertis usq; ad templum transierunt.

Quidam ex militibus Romanorum ignem portat ad templum: succenditur templum: hoc audito Titus iubet extingui sed pro nimio clamore & quia multi simulabant non audire eius præcepta & prohibitionem iplo inuito exurit templum.

CAP. XV.

h Icitq; tunc militum unus non expectato cuiusquā edicto neq; tantū scinus ueritus: sed diuino quodam motus impetu a contubernali suo sustollit: & ex ardente materia raprū ignem in fenestram inserit auream inde membra circū templū ædificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata Iudæorū quidem calamitati dignus clamor exoritur: & ad ulciscendum properabant: neq; iam uitæ parcēdum rati neq; uiribus temperandum: amisso eo cuius gratia cantissimi uidebantur. Mature aut hoc Tito quidam nunciat. Et ille nanque casu i tabernaculo quiescebat sicut a prælio redierat: exiit templūq; curriculo petit prohibiturus incendium: omnesq; post eum duces & hos agmina perterrita sequebant. Clamor aut ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem uoce simul ac dextera pugnantibus signo dato ignem iubebat extingui. Sed neq; uox eius audiebat q̃ aures eorum maior clamor obstrueret: nutumq; dextera non attēdebant cum alios bellum alios ita distraheret. Introcurrentiū uero agminum impetum non præcepta neq; interminatio continebant: sed quo furor ea duceret sequebantur. Ad ipsos autem introitus obstrusi multi quidem sese inuicem conculcabant multi uero ardentibus adhuc & fumantibus porticū incedentes ruinis liuore quidem utebantur. Cum uero ad templū accessissent edicta quidē Cæsaris non audire simulant: p̃cedentem quisq; ut ignē immitteret hortabatur. Seditiosis aut iam subeūdi quidem spes nulla erat: sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna uero populi multitudo inualida & inermis ubicunq; occupati fuerant interficiebantur: & circum arani quidam ingens mortuorū numerus cōgerebat. Per gradus uero templi & sanguis multus profluebat: & eorū corpora qui supra ceciderant delabebant. Cæsar autē ubi neq; imperū insanientium militum continere poterat: & flamma dominabat intro cum rectoribus ingressus & secundum templi & quicquid illic erat aspexit: ea quidem quæ apud alienigenas erāt fama maiora. Pompa uero & opinione domestica non minora. Cum aut flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset: nec membra quæ circum erant templū depascere: quod erat neq; existimans adhuc illud opus posse seruari: & ipse prosiluit militesq; rogare ut ignem restingerent conabatur: & Liberalem hecatontarchum destipatoribus suis fuisse multatos: qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellicus impetus quidam uehementior Iudæorumq; odia & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metū superabant. Plerosq; autem prædæ spes incitabat suspicantes intus oīa pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant: cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset ignem iam cardinibus portæ subiecerat. Tumq; subito postquā flamma intus apparuit: & duces cum cæsare discedebant: & stantes extra succendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exurit.

Templum incenditur mense & die mensis conformi incendio templi Babylonis: in ipsa incendio ne etiam multæ cedes fiebat de præhenforum: nec erat discretio puerorum nec mulierum cuiusque ætatis: clamor ingentissimus fiebat: duo in ignem se proiecerunt incendunt Romani diuersas porticus & loca ubi Iudæi res suas ac pecunias deposuerant: quidam Pseudo propheta persuaserat populo ut expectaret dei auxilium.

CAP. XVI.

Ed hoc multum quis desendum putet: ut opus oïum quæ audiimus aut uidimus maxime admirabile tam extructiōis genere quā magnitudinis: itēq; munificentia in singulis rebus & gloria quæ de sanctis habebant: maximum tamen ex facto capiet solatium: quod ut aialibus ita opibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur aut in eo etiam circū acti tps fidem. Nam & mensem ut dictum est eumq; diem seruauit: quo primum a Babylonis templum erat incēsum. Et a prima structione templi quā Solomon rex ichoauerat: usq; ad hoc excidiū quod euenit secundo anno principis uestasiani: mille. cxxx. colligunt annis & septē menses ac dies xv. A posteriore uero quā secundo anno Cyris regis aggeus fecerat: usq; ad excidium quod Vespasiano impante sustinuit ciuitas anni. dcxxxix. & dies. xlv. Dum templū autē incenderetur ēt quicqd in manus forte uenisset rapiebatur: & cædes erat infinita deprehēsoq;. Nec actæ fuit ætatis misratio aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri ac prophani similiter iterticiebant: atq; omne genus hoïum belli calamitas psequēbat unaq; supplices cū repugnantibus necabant: flāmaq; ulterius progrediens cum gemitu occumbentiū concrepabat. Et pro altitudine quidem collis ardētisq; opis magnitudine totam quis ardere crederet ciuitatē. Illo aut clamore nihil maius aut horribilius excogitari pōt. Nam & Romanorū agminum fremitus erat & seditiosorū: ferro igniq; clausorū clamor ingens tollebat: & populi sursum dephensi ad hostes fuga cum stupore ac calamitate cōquestio. Incolle aut constitutis ēt multitudo oppidi consonabat. Iam uero multi fame maridi in mortē pene luminibus clausis postq; ignem templi uidere in q̄tus interim clamoremq; uiresq; receperūt. Resonabat aut & trans fluuiū regio: & montes circūpositi grauiorem impetum faciebant: & tamē erant clades acerbiores tumultuum. Nā collē quidem in quo templū erat euelli radicitus quis putaret: ita undiq; belli plenus uidebat & sanguis igne largior esse pluresq; interfectoris interfecti omnisq; terra cadaueribus tegebat: & supra corpora mortuorū gradientes milites cursum fugietium sequebantur. Latrocinialis quidē multitudo tandē pulsus Romanis in exterius tēplum: de iude ciuitatē euadit. Populi aut quod fuit reliquū in exteriorem porticū confugerūt. Sacerdotum aut Iudæorumq; nōnulli primū quidem nerub' itēq; sedibus suis quæ ex plūbo factæ erant: auulsis in Romanos pmissilibus utebant. Deinde cum nihil proficerent ignisq; in eos euomeret: in parietem descendētes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus cum ad Romanos transeūdo seruari possent aut cōem cum cæteris durare fortunam: semetipsos in ignem iniecere: & cum templo concremati sunt Meirus filius Velgæ: & iossippus Daleæ. Romani aut q̄ frustra se circum templum ædificiis parcere iudicabant: cum ipsum templum arderet oīa simul incēdunt: & quicquid ex porticibus reliquū erat & portis: pter unam ex parte oriētalē: alteram ex meridiana quæ eas quoq; postea funditus euerterint: quin etiam arculas quæ gazophylacia uocant incendunt in quibus magna uis erat pecuniæ ac plurimum uestium: aliaq; substantia. Et ut breuiter dicam oēs Iudæorū congestæ diuitiæ q̄ opulentissimus quisq; illuc totas domos exhauserāt. Venerūt aut etiam sup eam quæ restabat unam porticum extra templum quo cōfugerant ex populo mulierculæ itemq; pueri & promiscuæ multitudinis prope ad sex hoïum milia. Sed priusq; de his Cæsar quicq; decerneret uel ducibus imparet: ira flagrantes milites incendunt porticū. Hincq; contigit ut alii cum se ex flāma præcipitarent morerentur: alios ipsa corrumperet. Ex tanto autē numero nemo seruatus. His cā interitus quidam Pseudo propheta fuerat: quī eo die prædicauerat in ciuitate: q̄ eos in tēplum deus ascendere signa salutis ac cepturos iuberet. Multi enim a Tyrannis tunc subornati Prophetæ populo denunciabāt ut expectarent dei auxilium: quo propterea minus profugerent: & eos qui supra timorem & custodiam fierent spes retineret: cito autem in aduersis persuaderetur. Quod si etiam malorum instantium liberatiōem polliceatur qui fallit: necessario qui ea patitur spei totus efficitur.

Quædam prodigia quæ superuenerant Iudæis describuntur: quæ in eorum fortunam & auxiliū interpretabantur: quidam uero sapientes hæc esse ruinæ prodigia iudicabant. CAP. XVII.

Eniq; miserabilis populus illis quidem fallacibus deūq; calūniantibus credulus erat. Certis uero prodigiis & futuram solitudinem pñunciantibus neq; attendebant aīo neq; credebāt: sed uelut attoniti nec aut oculis habentes aut aīas edicta dei dissimulauere: mō cū supra ciuitatē sidus stetit simile gladio & p ānū pseuerauerit cometes: mō cū aīo defectiōnem primi bellī motus ad diē festum azymorū populo conueniente. Octauus aut dies erat aprilis mensis: nona hora nocturna circū aram itēq; templū tantū lumen effulsit ut clarissimus dies putaretur. Et hoc usq; ad mediam permāsit horam quod iperitis quidē bonū augurium esse uidebatur: sacrorū uero peritis priusquā ueniret statū diiudicatū ē. Eodēq; festo die ēt bos cū ad hostiā duceretur agnum in medio phani pepit. Oriētalē aut porta interioris templi cū esset ænea atq; grauiissima: & post meridiem uix a. xx. uiris clauderetur: senisq; ferro iunctis obseruaretur: pessulosque altos habet.

set in faxeum limen dimissos uno perpetuo lapide fabricatum uisa est noctis hora sexta patere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis ascendit ille uixq; eam ponit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum uidebatur. Deum namq; bonorum portam sibi aperuisse dicebant. Prudentiores uero templi tutamē sponte sua dissolutorum iri cogitabāt: & horum domū esse. Portas aperiri solitudinē uero illo ostento signari inter se p̄nūciabant. Post dies āt festos in diebus paucis uicesimoprimo die mensis maii. Larualis quādam imago uisa est fidem superans. Monstrum autē fortasse quod dicturus sum etiam his est cognitum qui uiderunt & quā secutae sunt clades dignae p̄sagiis extitere. Nāq; ante solis occasum uisi sunt p̄ inane ferri currus totis regionibus & armatae acies tranantes nubila & ciuitatibus circumfusae. Festo autē die quam pentecostē uocant nocte sacerdotes intimum templū more suo ad diuinas res celebrandas ingressi primū quidē motum quendam strepitūq; senserunt. Postea uero subitam uocem audire quā diceret migremus hinc. Quid autē his horribilius fuit? Iesus quidā filius Ananiae plebeius & rusticus quadriēniū priusq; bellum gereretur in summa ciuitatis pace atq; opulentiā cū ad festum diem uenisset quo Atregias i honore dei componi in tēplo ab hoibus mos est repente exclamare cōcepit. Vox ab oriente. Vox ab occidente. Vox a quatuor uentis. Vox in Hierosolymam & tēplum. Vox in maritos novos nouasq; nuptas. Vox in omnem hunc populum: atq; hāc interdiu noctūq; oēs ciuitatis uicos clamitans circuebant. Nonnulli autem uirosum insignium aduersum omen indignae ferentes corripunt hoīem: multis uerberibus afficiūt. Ille autē neq; pro se nec ad eos qui se multabant secreto quicq; locutus eadem quā prius uociferans p̄seuerabat. Magistratus autem rati quod erat uerū: magis diuinum esse hoīs motum: ducūt eum ad Romanorum praefectum ubi plagis usq; ad ossa laceratus: neq; supplex quicq; fuit neq; lachrymauit: sed ut poterat inclinans maxime flebiliter uocem ad singulos iētus respondebat. Veh ueh Hierosolymis. Albino autē interrogantiis nāq; iudex erat: quis esset uel unde ortus: aut cur ista diceret: nihil rettulit. Non prius autem cessauit luctus miserae ciuitatis donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usq; t̄ps neq; adhibat quēq; ciuiū nec quēq; uidit: sed quotidie uelut orationem quādam meditatus ueh ueh Hierosolymis q̄rebatur. Sed nec imp̄catus est cum in dies singulos multaretur: nec uictum offerentibus benedicebat. Sola uero eius respōsio ad omnes erat in triste p̄sagium. Maxime autem diebus festis uociferabatur: idq; per annos septē & quinq; menses continuos faciens neq; uoce rauior fuit: neq; laborauit donec obsidionis tempore perspectis auguriis ipse quieuit. Supra murum enim circueiens iterum: ueh ueh ciuitati ac phano ac populo uoce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidisset: ueh etiam: mibi: lapis tormēto missus eum statim peremit animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit.

In sacris libris erat q̄ cū templū quadratū redigeret q̄ ciuitas erat destruēda. hi uero incitabātur ad p̄liū dicētes p̄p dictū quoddā ambigū inuētū. s. q̄ eo t̄pe qdā eēt ex eorū finibus orbis terrae habiturus imperiū: ex hoc dicto decepti sūt q̄si p̄p̄iū eorū iudicātes dictū conuenire. CAP. XVIII.

Aec si quis reputet profecto inueniet. Deum quidē hominibus consulere: modisq; omnibus p̄monstrare quā sunt eorū generi salutaria: ipsos autem ad dementiam suā malis uoluntariis interire: quādo quidem & iudaei post Antoniam captam quadratū phanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent capiendam ciuitatem ac templū: si phanum quatuor āgulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat: respōsum erat ambigū: itidem in sacris libris inuentum q̄ eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terrae habiturus imperiū. Id enim illi quidem quasi proprium acceperant: multiq; sapientes interpretatione decepti sūt. Hoc autem plane respōso Vespasiani designabatur imperiū qui apud iudaeam creatus est imperator. Sed etiam homines satum uitare non possunt etiam si p̄uiderint. At uero his signorum quādam pro sua libidine interpretati sunt: alia contempserunt: donec patriae excidio suaq; perniciē eorum iniquitas confutata est.

Romani Titū imp̄atorē declarant in tēplo: iudaei puocant Titū ad colloquiū: ipse naturali humanitate eos recipit: alloquiturq; eos increpādostandē in diligēdo eos si uelint in pace uiuere noluerūt: ipse cognita eorū neq̄tia eos militibus fieri p̄dam tradidit: interim ignis p̄grediebatur: quidam supplicant ut eis fidē Caesar dat: suscipit ipse in custodiaq; eos reclusos tenet. CAP. XIX.

Omani quidem postquam seditiosi ad ciuitatem confugere templo itemq; omnibus circum locis ardentibus signa in phano reponere contra portam orientalem: hisq; ibi sacrificio celebrato maximis cum clamoribus declarant Titū imp̄atorē. Vsq; adeo uero p̄da satia sunt milites uniuersi ut in Syria dimidio quāp̄ridē fuerat p̄cio pondus autē uenisset. Et his autē sacerdotibus qui in tēpli pariete perdurauerant: puer sitiens Romanis custodibus pacem petebat: sitimq; fātebatur. Sed ubi illi tam aetatis quam necessitatis misera ei dedere ei dexteram: & ipse bibit. & quā secū attulerat lagenā repletā sursum refugies abiit ad suos. nec eū quiq; custodum insequi ualuit: sed eius perfidiā maledicebant. Ille autē nihil se p̄ter placita fecisse dicebat. Dextera enim sibi data non ut apud ipsos remaneret: sed ut tantū descenderet atq; ut aquā acciperet: quā cū fecerit in fide mansisse. Astutiā quidē p̄ter aetate maxime pueri qui decepti fuerant mirabantur. Quinta uero die sacerdotes op̄si fame descendunt: & a custodibus ad Titum

perducti ut salutem sibi concederet orabant. Ille autem ueniam quidem tempus illis praeferre satius perisse uero id cuius eos gratia merito conseruasset. Decere autem sacerdotes interire cum templo duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum sociis quoniam bello undique tenebantur circū datis autem nusquam erat fugere copia Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali saltem oppidum seruare cupiens & amicis praeterea suadentibus. Latrones enim iam mode ratiore factos esse arbitrabantur in parte occidua templi exterioris consistit. Hac. n. super. xystum erant portae ac pons qui ciuitatem templo iungebatur; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multitudo autem utrinque densi astabant iudei quidem circum Simonem ac iohannem suspensi ueniae spe. Romani uero ad Caesaris speculandi studio qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus Titus ut & iracundiam & sagittas continerent; adhibitoque interprete quo argumento superior ostendebat prior alloqui coepit. Etiam ne saturati estis patriae malis? O uiri quibus neque uirtutis nostrae neque infirmitatis propriae uenit in mentem; sed inconsulto impetu ac furore perditis populo & ciuitate simul ac templo ipsi quoque iuste pituri. Qui primum quidem postquam uos Pompeius fortiter debellauerat non uas res affectare non debuistis. Deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis? Vtrum ne multitudine freti? an quod parua manus uobis Romani exercitus satis restitit auxiliator? fide? Et quare gens imperio nostro libera iudeos praeter romanis optaret? sed uiribus corporum? At qui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorum? at maior Oceano murus atque obstaculum quo septem Britannii adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione uel astutia ducum? an quin etiam Carthaginenses captos esse noueratis? itaque uos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas qui primum uobis & terram dedimus possidendam & gentiles imposuimus reges. Deinde leges seruauimus patrias; & uiuere uos non solum discretos; sed cum aliis est uestra uoluntate concessimus; quodque maximum est; tributum capere dei nomine ac donaria colligere permiximus; eaque offerentes neque nouimus neque prohibuimus ut hostes nobis efficeremini ditiores; nostraque pecunia uos contra nos instruere. Ergo tantis bonis affecti satietate in eos qui haec uobis praestiterant extulistis & imitum exemplum serpentium uirus blandimentibus infudistis. Esto Neronis negligentia contempsistis & ueluti ruptum aliquod membrum siue contractum alias male quieti in maiore uitio detecti estis; & ad spes improbas etiam cupiditates immo dicas explicastis. Venit pater meus ad patriam uestram non ut poenas a uobis ob ea quae in Cestium commiseratis exigerent sed monitis emendaret; denique cum deberet si depopulandae nationis causa uenisset stirpem uestram petere atque hanc delere ciuitatem Galilaeae & circa eam loca uastare maluit ut poenitentiam di nobis preberet indutias. Sed haec eius humanitatis infirmitas uidebatur; nostraque lenitate auertitis audaciam praesumpstis; meque ac patre meo digressis ad aegyptum ad struendum bello tempus illud uile putastis. Neque uos puduit perturbare principes declaratos; quos etiam daces humanissimos fueratis experti. Denique ubi ad nos confugit imperium & omnibus in eo quiescentibus per legatos; autem gratulantibus exteris nationibus iterum hostes iudeis & legationes quidem a uobis trans Euphratem usque nouae rerum gratia missae; muroque autem ambitus reparabant. Seditio uero tyrannorumque contentio & bellum intestinum quae sola huiusmodi nequissimos decent. Iussus eo ab initio patre cum mandatis tristibus ad ciuitatem uenire laetabatur; cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam uos desistere; pugnantibus aliquandiu parcebam; sponte aduenientibus dexteram dedissem; seruari confugientibus; multos captiuos miseratus uerbis urgentes bellum cohercui; muris uestris machinas inuitus admoui; semper caedis uestrae cupidos milites continui. Quoniam ueniens ueniens uos ad pacem tanquam uictus prouocaui. Cum prope ad templum accessissem; consulto itaque legis belli oblitus parcere uos propriis sanctis orabam templum seruare data uobis exeundi copia & fide salutis; uel etiam pugnare alio tempore si uelletis in alio loco facultates praebui. ista omnia spreuistis & templum manibus uestris incendiistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis; ut quid tale conseruetis quale perit? Qua uosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quin etiam nunc armati statis & nec in extremis supplices assimilatis. O miseri quae fiducia? Nonne populus uester exanimatus? Templum uero perit? mihique subdita est ciuitas? in manibus autem meis habetis animas uestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini? Non contendam cum pertinacia uestra. Proiectis autem armis traditisque corporibus uitam uobis indulgeo; & sicut in priuata domo dominus mitis ultus graviora caetera mihi seruo. Ad haec illi responderunt; fidem quidem se ab eo minime posse accipere. Nam iurasse nunquam id esse facturos; exeundi uero per munitiones qua murum sepe rat cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in similitudinem ipsorum oppidum relicturos. Hoc Titus uehementer iratus quod in sorte captorum constituti uictorum condiciones sibi ponerent. Declarati quidem his iussu uoce praconis ne ulterius ad se profugerent; ne uel fidem sperarent; nulli enim esse parcendum; cunctis autem uiribus dimicarent quantum possent saluti suae consulerent. Iam enim se omnia iure belli gesturum; militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. Postremo autem die Archilum & Acram & curiam & qui uocatur Ephiam succendere; & progressiebatur ignis usque ad Helenae regiam; quae in media erat Acraeae minus ciuitatis mortuis plena eo;

dem die Ieza regis filii & fratres cum his multi nobiles ex populo congregati ut fidem sibi daret Cæsari supplicarunt. Ille autē quanq̃ ceteris oībus iratus erat: mores tamē nō mutauit: sed eos suscepit. Et tūc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea uinctos Romā perduxit fidem obsidum præstaturus.

Seditiosi in domum regiā cōfugiūt: Romanos pellūt: multi occidunt ex popularibus: Titus nero militē quēdā q̃a uiuus captus ē ad ipm rediēs ex acie pepulit: qđ grauius fuit illi morte. CAP. XX.

Editioni autē ad domum regiā profecti ubi q̃a tuta erat multi facultates suas deposuerant & Romanos hinc pellunt: & oībus popularibus q̃ eo conuenerant ppe ad octo milia & cccc. occisis pecuniam etiam diripere. Viuos autem duos milites romanos cœpere unū equitem alterū peditum: & peditem quidē interfectum per omnē traxere ciuitatē uelut uno corpore oēs Romanos ulciscerentur. Eques uero quidam his quod saluti foret suadere pollicitus deducitur ad Simonem. Cūq̃ quod diceret nihil sāperet: Ardale cuidam ex numero ducum tradit puniendus. is autē reuinctis post terga manibus: cernice atq̃ oculis in conspectu Romanorū uelut capite cæsurus prodixit. Verum ille dum gladium Iudæus educeret ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset lapsus non est passus quidem occidere: indignum uero esse Romanorum militem iudicauit. quia niuus fuerat captus: & armis ablatis eū agmine pepulit. Quæ res prudenti uiro grauior esse morte uidebatur.

Romani conuersis latronibus in fugam: oīa igni tradidere: illi uero in superiorem ciuitatem recedebant: latantes q̃ nil essent relicturi hostibus & alacri uultu mortem expectabant: illi undiq̃ per ciuitatē capiebantur: mortuiq̃ canibus proiciebantur: spes quibusdam erat in cloacis latere: & ignis latitantes cremabat: & qui descendebant necabantur. CAP. XXI.

Oftero autem die Romani uersis in fugā ex interiori ciuitate latronibus oīa Siloā usq̃ igni tradidere: & oppidum quidē gaudebant absūmi rapinis uero carebant: quoniam latrones ex inanitis prius oībus īsuperiōrē ciuitatē recedebāt. Erat nāq̃ illis malorū quidē nulla pœnitudo: arrogātia autē tanq̃ in rebus secūdis. Deniq̃ ardere ciuitatē lætis uultibus aspicientes alacri uoto mortē expectare dicebant q̃ perempto populo incēso templo: & flagrante oppido essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosepus in extremis eorū rebus p̃ reliquiis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidē in eorū crudelitātē atq̃ impietātē locutus multa uero pro salute adhortatus nihil amplius q̃ elusus est: q̃a neq̃ se tradere pp̃ lusiurandū patiebatur: neq̃ pugnare cum Romanis ex æquo iā poterant ueluti custodia circūuallati: cædisq̃ insup̃ consuetudo dexteras cōmouebat. Dispersi autē per ciuitatem per ruinas latitabant profugere parati insidiantes. Multi autē capiebantur oēsq̃ interficiebant. Nam pp̃ in ediam fugere non ualebant: mortuos autē canibus proiciebant. Omne autē per eundi genus fame leuius uidebat: adeo ut ad Romanos quoq̃ sine licentia desperata misericordia tamē fugerent atq̃ in seditiosos a cæde non cessantes spōte incederent: nullusq̃ in ciuitate locus uacuus erat: sed cuncta mortuos habebant: quos fames aut latrones confecerant: & cadaueribus eorum plena erant oīa: qui alimentorum penuria uel seditionē perierant. Tyrannos autē fouebat factionemq̃ latronum spes ultima sita in cloacis. Quo si fugissent minime inueniri posse arbitrabant. Sed peracto excidio post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id enim plane illis erat somnium. Nec enim uel deum uel Romanos fuerant latitaturi. Tūc quidem subterraneis freti plura quam Romani concremabant. & qui ex incēdiis fugiētes in cuniculos descendissent eos improbe necabant itemq̃ spoliabant. Quin etiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine demorabant. Erat autē iter se illis iam rapinæ causa bellū: eosq̃ putauerant nisi excidio fuenti essent nimia crudelitate mortuorū quoq̃ corpora degastaturos fuisse.

Cæsar prospiciēs ciuitatē superiorem non posse capi sine aggeribus distribuit milites operibus ad occidentalem partem: legiones munit isdem diebus Idumæi mittunt ad Titum q̃ ad eum uolunt confugere remittit legatos pollicens pacem: Simon hoc intellecto quosdam occidit: quosdam recludit: multitudo tamen maxima fugit. CAP. XXII.

Aesar autē fieri non posse p̃spiciens ut sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem ī prærupto undiq̃ loco sitam. distribuit opibus militē uicesimo die mensis augusti. Erat autē transuectio ipendiorum difficilis oībus. ut dictū est. circū ciuitatem usq̃ ad centesimū stadium impiorū aggerum extructionē deronsis. Quattuor qđē legionū opus ī occidentē tali parte ciuitatis contra aulam regiā erigitur. auxiliorum uero manus & cætera multitudo xystrū uersus ac pontem & Simonis turrim quā iohannes bellū gerens pro castello sibi ædificauerat. His autē diebus idumæorum duces clam cōgregati cōsiliū de sui traditione cœpere missis ad Titū qnq̃ uiris ut dextram sibi darent p̃cabant. ille tyrannos sperās eē cessuros idumæis abstractis quoniā belli pars uidebantur: fero quidē uerum tamē uirā his pollicitus legatos remisit. Discessum at̃ paratibus Simō præsensit. & eos quidem qui ad Titum perrexerāt qnq̃ uiros statim occidit. duces uero quoq̃ nobilissimus erat Sotæ filius iacobus correptos in custodiam coniicit. nec multitudinē idumæorū abductis rectoribus qđ ageret nesciētē sine custodia hēbat: sed diligētioribus eā custodiis amplectebat & tamen custodes p̃ugiētibz ob stare non poterāt. Quāuis multi necarent: plures tamen erāt qui

fugerent. Omnes aut suscipiebantur a romanis: Titus nimia lenitate priora precepta neglexerat ipsi quoque milites iam & spe lucri & satietate caedibus tepabant. sola. n. relicta plebe aliud uulgus cum coniugibus ac liberis paruo quocumque pretio uenudabant. Cum multi aut distraherent & emptores pauci essent: quicquid uoce preconis edixerat ne quis solus transfugeret: ut eo modo familias suas educerent: tamen hos quoque recipiebant: appositisque quibus ab his secerneret si quis digno supplicio uideretur. Et infinita quidem multitudo uenit. Ex populo uero seruati sunt plures milia. xl. quos impator quo cuique gratum erat dimisit.

Quidam sacerdotum promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga recessit: multa quoque uaria pulcherrima donaria dedit.

CAP. XXIII.

Idem autem diebus etiam sacerdotum quidam filius Thebuti nomine Iesus accepta fide salutis a Caesare ut de sacris donariis quaedam traderet: egredis ac tradit ex phani pariete cadela bra duo. His quae in templo erant posita similia mensasque & crateras omnia ex auro solido & granissimo facta. Tradit et uela & pontificum indumenta cum gemmis & uasa multa sacrificio comparata. Quin et custos sacrae pecuniae comprehensus Phineas nomine uestes & cingula sacerdotum ostendit: multaque purpura & coccum quae ad usum reposita catapetasmatis seruabant. Cum quibus aliquantum cinami erat casiae pigmentorumque aliorum: multitudo quibus commixta deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa & sacra ornamenta non paucorum: quorum gratia licet ui capto transfugae tamen data est uenia.

Perfectis aggeribus machinas Romani ad mouendum multi desperantes in cloacasse demittunt: quidam in acram confugiunt quidam Romanos applicantes arietes ad muros ulciscunt: Tyranni priuati per spem te descenderunt de turribus: Iudaei ad Siloam confugiunt: a custodibus recludunt: Romani in muris signa ponunt: ingreditur Titus admiratur quod tantas munitiones tyranni deseruissent: admirata altitudine & compagine lapidum praeficit Frontonem custodiam illorum: multos in Aegyptum mittit: multos uendit multos etiam bestiis deuorandos tradidit.

CAP. XXIII.

Am uero perfectis aggeribus septembris mensis die septimo: qui erat coepto opere octauus & decimus dies: Romani quidem machinas admonebant. Seditioforum quidem alii qui ciuitatem desperauerant muris relictis in acram recedebant: alii autem se in cloacas demittebant. Multi autem dispositi ulciscuntur eos qui arietes applicarent: & hos autem superabant multitudine ac uirtute romani. quodque maximum est. laeti mortuos atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqui muri subruta nonnullaeque turres arietibus pulsatae cessissent: statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. Nam & priusquam transgredierentur hostes torpore tenebantur: & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo ante superbos & factis impiis arrogantes ita tunc humiles esse hac tremere ut miserranda esset quaecumque in nequissimis tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro quo moenia cingebant inuaso atque perrupto custodes pellere atque egredi. Cum uero antea fideles habuerant nusquam uideretur fugiebant quo quocumque necessitas impulisset. Adeuntes autem alii totum ab occidente murem subuersum esse nuntiarent metu fallente conspectum in ora prostrati pro sua demerita querebantur: ac ueluti succisi neruos qua fugerent haesitabant. Vnde & maxime quis & uirtutem dei perspexerit contra iniustos & fortunam Romanorum. Tyranni quidem semetipsos tuitione priuauerunt: ac sponte de turribus descendere: unde ui nunc quam sola uero fame capi poterant. Romani uero qui tantum in muris infirmioribus laborauerant: eos quos instrumentis non potuissent nunc fortuna coepere. Omnibus. n. machinis tres turres ualidiores erant de quibus supra memorauimus. Relictis itaque his uel. quod est uerius. dei nutu in his deprehensi confestim quidem ad uallem Siloam confugere. Rursum autem ibi a metu paululum respirauerunt munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte partire. Vbi autem infirmiori audacia quam necessitate. iam enim uires eorum labor metus: & calamitas fregerat. a custodibus retradunt: & per diuersa disiecti in cloacis delitescunt. Romani uero muris potiti signa in turribus posuere: & plausu atque laetitia uictoriam cantu celebrant: quod principio finem belli multo senserant leuiorem. Denique sine sanguine murem nacti nouissimum non esse credebant. cumque nullum reluctantem uiderent: pro in certo mirabantur. In angustias autem uiae strictis gladiis fusi & quos coepissent interficiebant: nullo discrimine: domosque totas cum omnibus qui eo confugerant igni tradebant. Multas uero uastantes quas praedae causa penetrassent: integras mortuorum familias & plena mortuis testa quos fames consecerat offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eodem modo peremptos miserantes. Non idem autem circa uiuos patiebantur: sed unum quocumque obuium transfigendum & angusta uiarum cadaueribus obstruxerunt: totaque ciuitatem sanguine diluere ut pluresque incisorum caedes extinguerent. Et occidentes quidem uespere cessabant. nocte uero crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis illuxit dies septembris mensis octauus: ciuitati tot clades cum obsideretur experire: quot bonis si usa esset ex quo condita inuidenda mansisset. nulla tamen alia re tantis infortuniis digna: nisi quoniam talem progeniem qua subuersa est edidit. Intro autem Titus ingressus & alia & ciuitatis munitiones ac turrium causas miratus est: quas tyranni per dementia deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine itaque magnitudine subtilique lapidum compagine singulorum quantumque paterent uel

quantū erigerentur deo inquit plane adiunante pugnauimus & deus erat qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. nam quæ hominum manus aut quæ machinæ ad istas ualerent? Tunc quidē multa eiusmodi cum amicis collocutus est. Quos uero a tyrannis uinctos in castellis repperit relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleret murosque subuerteret eas tunc fortunæ suæ monumentū reliquit: quia eo militante his potius fuisset quæ capi non potuissent. Quod ergo milites interficiendo laborabant magna adhuc extabat superstitum multitudo: solos quidem armatos Cæsar & qui manū opponerent iubet interfici. reliquā uero multitudinem saluam esse. Illi autē cū his quos occidi mādā tū fuerat: etiam senes ac debiles trucidabant. uegetos autē atque utiliores coactos in templū in destīnatū mulieribus ambitum concluderūt. Custodes autem his Cæsar apposuit: unū ex libertis & amicis suis Frontonem qui fortunam quæ meritis esset quisque decerneret. Ille autē latrones quidem omnes atque seditiosos cum aliis ab alio iudicarentur occidit. Iuuenes autē lectos qui pæro atque formoso essent corpore triumpho seruabat. Ex residua multitudine septē & decē milia maiores annis uinctos mittit ad Aegyptū operibus deputandos. Plurimos autē per prouincias Titus distribuit in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui uero infra .x. & .vi. annū ætatis agerēt uendidere. Hisdē autē diebus quibus secernebant a Frontone mortui sunt fame. xii. milia quibus partim odio custodū non pbebatur cibis. partim quoniam ipsi uictus fastidio tenebant. Erat autē præ multitudine hominum frumenti penuria.

Captiuorum numerus per omne tempus obsidionis numeratus fuit decies centena milia: Ioannes sempiternis uinculis seruatur. Simon uero seruatur triumpho. CAP. XXV.

T captiuorum quidē omnium qui toto bello comprehensi sunt. xc. & .vii. milium comprehensus est numerus. Hostium uero per omne tempus obsidionis decies centena milia. Horum plerique gentiles fuerunt: sed non indigenæ. A totis. n. regionibus ad azygorum diem festū congregati bello subito circumfusi sunt: ubi primo quidē illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur. deinde citius fames. quæ autē caperet tantam hominum multitudinem ciuitas certū erat ex his qui sub Cestio fuerant. enumeratis. n. tunc uiris ciuitatis ac Florus Neroni significare cupiens contententi nationem a pontificibus petiit ut si quō possent multitudinē numerarēt. Illi autē cū dies festus adesset qui pascha uocat quādo a nona quidē hora usque ad undecimā hostias cædūt per singula quidē contubernia non pauciores quā decē hominum fuit. solū. n. epulari non licet: multi etiam uicini conueniūt. Hostiarum quidē ducēta & quinquaginta milia & quingētas numerauerunt. Fiunt autē ut denos epulatores per singulas imitemur uicies centena ac septingētena milia sancti omnes & puri. nec enim leprosis siue uiriliginosis & semine fluētibuscum quos gonorrhoeos uocant neque mulieribus mēstruo cruore pollutis neque aliis in quinalis participare sacrificia permittebant: sed nec alienigenis quidē nisi qui religionis cā uenissent. Magna uero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamē tota gēs fato conclusa est & facta hominibus ciuitas bello obsidebat. Itaque superat omnē humanā & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum. quos partim palā occidere partim capere Romani. Rimantes. n. cloacas & sepulchra ruētes quos offendissent iugulabant. Inuēti sunt autē ibi quoque plusquam duo milia quorum alii manu sua plures aut mutuis se uulneribus interfecerāt: cū alios fames corripisset. Scæuus autē corporis odor in troeuntibus excurrerat adeo ut statim multi recederēt: alii pluris habendi cupidine congesta cadauera calcantes se immergēt. Multæ namque opes in cuniculis inueniebantur: nephasque omnē uiam lucris faciebat. Subducebantur autem multi quos tyranni uixerant: nec enim in extremis a crudelitate celsauerant. Ultus est autē deus utrūque merito. Et Ioannes quidē oppressus fame cum fratribus in cloacis sæpe desepxit a Romanis dextram sibi dari precatus est. Simon uero multa ui cum necessitate luctatus: sicut delignabimur: semet tradidit. Seruatus est autē alter triumpho. Ioannes autem uinculis sempiternis. Romani uero extremas oppidi partes incendunt: murosque subuertunt.

Capitur Hierosolyma secundo anno principatus Vespasiani die octauo mēsis septembris: prius quinquies capta fuerat. Conditor primus eius fuit Chananæorum rex qui iustus fuit appellatus: Cæsar iussit ut turres & pars quædā ciuitatis pro custodibus remanerēt: reliquum explanarūt: laudat Cæsar exercitum suum ei que gratias agit de eorum uirtute & fortitudine: & pro gestis rebus dona largitur & coronas & præmia multa singulis. CAP. XXVI.

Ta quidē Hierosolyma capta est secundo anno principatus Vespasiani septembris mēsis octauo die. Quinquies autē prius capta tūc iteque uastata est. Aegyptiorum quidē rex afochæus & post eū Antiochus: deinde Pompeius & post hos cū Herodes & Sossius captū oppidū seruauerunt. Antea uero rex Babyloniorum eo potius excidit. Post annos ex quo ædificatū est mille. ccc. lx. & mēses octo & dies sex. Primus autē conditor eius fuerat Chananæorum potētissimus qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis ideoque sacerdotum deo primus exhibuit & phano primū ædificato Hierosolymā ciuitatē uocauit cū ante Solyma uocaret. Chananæorum quidē populo rex Iudæorum Dauid pulso colēdam suo tradidit: & .ccc. lxiii. anno post ac mēsis tribus a Babylonis euerſa est. A rege autē Dauid qui primus Iudæus in ea regnauit usque ad id quod Titus fecit excidiū anni. mille. c. lxxix. Ex quo primū autē cōdita ē usque ad excidiū anni. lll. c. lxxvii. sed. n. neque antiquitas neque ingentes diuitiæ neque per totū orbē terræ diffusa nono nec magna religionis gloria quæquā inuit quo minus periret. Talis quidē finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

Hoc est in græcis codicibus. vii. libro principium.

Oſtquam uero quos occideret quidne raperet non habebat exercitûs q̄ſſatis animis
 omnia deerant nec enim parcendo ſi eſſet quod agerent abſtinuiſſent: inbet Cæſar to-
 tam funditus iam eruerē ciuitatem ac templum relictis quidem turribus quæ præter ali-
 as eminebant Phafello & Hippico & Mariannemuricq̄ tanto quanto ciuitatem ab occi-
 dente cingebat. Id quidem ut eſſet caſtrum illis cuſtodiz cauſa relinquendis: turres au-
 tem ut poſteris indicarent: qualem ciuitatem quāue munitiſſimam Romanorū uirtus obtinuiſſet.
 Alium uero totū ambitum ciuitatis ita complanare diſcentes ut qui ad eam acceſſiſſent habitatā
 aliquando uix eſſe crederēt. Hic quidē ſinis eorū dementiæq̄ nouas res mouere tentauerunt Hiero-
 ſolymis fuit clariffimā ciuitati & apud omnes hoīes prædicatiſſimā. Cæſar autem pſidio quidē il-
 lic ſtatuit relinquere decimam legionē nonnullaq̄ alas equitū ac pedum cuneos. Omnibus autē
 belli partibus adminiſtratis & laudare uniuerſum cupiebat exercitū p̄ rebus fortiter geſtis & debita
 uiris fortibus p̄mia pſoluere. Compoſito at in medio ante hæc caſtris magno tribunali ſtans in eo
 cū p̄cep̄ eminētiffimis unde ab oī milite poſſet audiri magnā illis ait habere ſe gratiā q̄ beniuolen-
 tia erga ſe utēdo pſeneraſſent. Laudabat autē q̄ per oīa bella morigeti fuiſſent quāq̄ præliando forti-
 tudinē in multis magniſq̄ piculis monſtraſſent patriæ p̄ ſe ampliſcātes imperiū oībusq̄ planū faciē-
 tes hoībusq̄ neq̄ hoſtiū multitudo neq̄ munitiones regionū: neq̄ magnitudines ciuitatū uel au-
 dacia incōſulta & imanitates efferre aduerſantiū poſſint unq̄ Romanorū uires uel manus effugere:
 quīs in multis rebus aliqui fortunā opitulante habuerint. Bonū qdē eſſet ait illos et bello finē pone-
 re: qd & multo tpe geſtū ſit. Nec. n. optaſſe his quicq̄ melius cū id ingrederent. Hoc autē pulchrius at
 q̄ p̄claris q̄ duces Romani & p̄curatores imperiī ab his declaratos ac p̄miſſos imperiū cuncti libē-
 ter ſuſcipiūt. Et his quæ ipſi decreuere manendum putant agētes his gratias q̄ legiſſent: mirari autē ſe
 eos ac diligere oēs quia nemo uiribus alacritatē habuit tardiorē. Ex illis tamen q̄ pro maiore ui cla-
 rius deceraſſent uitāq̄ ſuā condecoraſſent fortibus factis etiā re bene geſta militiam ſuā nobiliorē
 feciſſent. Dixit ſe & honores & p̄mia redditurū: nec illū eorū qui plus alio laborare uoluſſent iuſta
 niciffitudine cariturū: magnamq̄ ſibi huius rei fore diligētīā q̄ magis uellet honorare uirtutes eorū
 qui militiæ ſocii fuiſſent q̄ punire peccata. Confeſtim ergo iuſſit eos quorum partes ſunt indicare:
 quos nam ſciret fortiter aliquid in bello ſeciſſe: & nominatim ſingulos appellatos præſentes collam-
 dabat: quaſi qui domeſticis recte geſtis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat & tor-
 ques longaq̄ haſtas. & ſigna ex argēto facta donabat: & uniuſcuſq̄ ordinem mutabat in melius.
 Quin & ex manibus aurum & argentum itemq̄ ueſtes aliamq̄ prædam largiter diſtribuebat.

Cæſar donatis omnibus ſecundum eorū merita: ad ſacrificia ſe conuertit deinde ad Cæſaream ma-
 ritimam deſcendit reponitq̄ in ea multitudinē manubiæ: captiuoſq̄ ſemauquia hyemis tempus p̄-
 hibebat in Italiam nauigare.

CAP. XXVII

Mnibus autē ita donatis ut qſq̄ ſe meritum p̄buerat: uotiſq̄ cum uniuerſo exercitu factis
 magno ſauore deſcendit uertitq̄ ſe ad ſacra pro uictoria celebrāda. magna q̄ aſtate bouū
 multitudo circū aras immolatos oēs exercitui dedit ad epulas. Ipſe cū honoratis p̄ tri-
 duum lætatus militem qdē alios quo quēq̄ conueniret: dimittit. Hieroſolymorū autē
 cuſtodīā decimæ legioni credit. Naq̄ ad Euphratē q̄ pridē ibi fuerat miſit duodecimæ
 legionis memonq̄ Ceſtio dūce ludæis cōceſſerant: totam quidem illā de Syria pepulit. Erāt at olim
 apud Rhaphaneos ad Melitē aut quæ ſic uocatur miſit. Hæc ad Euphratē in conſinio Armeniæ &
 Cappadociæ ſita eſt. Duas uero ſibi obſeq̄ ſatis eſſe dixit: donec ad Aegyptū pueniret q̄nta & decima
 legiones. Deinde cū ad maritimā Cæſaream cū exercitu deſcendiſſet in eā manubiæ: multitudinem
 reſpoſuit: captiuoſq̄ ibi aſſemari p̄cepitq̄ ad Italiā nauigare tempus hyemis prohibebat.

Eo tpe quo Titus Cæſar hieroſolymis cōmorat obſidiōis cā Veſpaſian⁹ Rhodū trāſmeat Titus ex
 Cæſarea maritima reuerſus uenit i Cæſareā Philippi celebrat ibi oīa ſpectaculoz ḡna. CAP. XXVIII.

Ex idē uero tps quo Titus Cæſar obſidionis cā apud Hieroſolymā cōmorabatur aſcen-
 ſa nauī onoraria Veſpaſianus Alexādria Rhodū trāſmittit. Hinc autē uectus triremibus
 poſtquā oēs quas p̄remanganit ciuitates inuiſit. & ab his cum uotis exceptus in Græ-
 ciam ex Ionia tranſiit. egreſſus deinde Cocyra in iapigiā delatus eſt unde iam terra iter
 agebat. Titus autē ex maritima Cæſarea reuerſus in Cæſareā quæ Philippi uocat aduenit
 diuq̄ ibi cōmorabatur: celebrās oīa genera ſpectaculorum: multiq̄ in ea captiui cōſumpti ſunt. Alii
 beſtiis obiecti. Alii autē catenatim more hoſtium inter ſe depugnare coacti.

Inuenit Cæſar Simonem gorgiæ filium: & quō captus ſit declaratur ſematur pro triumpho: quod
 romæ eſt facturus Cæſar.

CAP. XXIX.

Ic Simonem etiam minorē Gioræ filium comperit hoc modo comp̄henſum. iſte Simō
 cū Hieroſolyma obſideret i ſuperiore ciuitate cōſtitutus poſtquam muros ingreſſus ſu-
 it exercitus totā uāſtare ciuitatē cœpantūc fideliffimis amicorū: aſcitis & lapidariis cū ſer-
 ramētis eorū neceſſitati cōgruis & alimētis q̄ multis diebus ſufficere poſſent. una cū il-
 lis oībus in quādam occultiorē cloacā ſeſe demittit: & quoad foſſa patebat illa progre-

diebatur ubi uero soliditas obstiteret: eam suffodiebant sperantes posse ulterius progressos tuto emergere atque ita seruari. Sed hanc expectationem ueram non esse rei periculum repellebat. Vix enim paululum fossiores profecerant: iamque alimenta quauis ex parte his uterentur eos deficiebant. Et nunc igitur uelut stupore possit Romanos fallere: albis tunicis innexaque fibula ac chlamyde purpurea indutus illum ipsum ex terra aditus ubi templum fuerat appuit. Ac primo quod obstupere qui eum uiderunt locisque suis manebant. Deinde proprius cum accessissent quod essent presentem sunt. & id quidem Simon non dicebat iubeat autem ad se ducem uocari. statimque accessit ab his qui ad eum cucurrerant uenit Terentius Rufus. namque his rector militum relictus erat. omni autem ab eo ueritate cognita ipsum quidem uinctum custodiebat. Caesari uero quemadmodum esset comprehensus indicauit. Simonem quidem in ultionem crudelitatis quam in ciues suos amare ac tyrannice exercuerat in potestate hostium quibus maxime iustus erat ita deus posuit. non ut subditum eorum manibus: sed sua sponte ad supplicium aduersum propterea quod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos defectionis. sed ad Romanos nec enim potest iram dei effugere nequitiam nec inualida est res iustitia: sed quandoque sui temeratores ulciscitur: & grauiorem poenam ingerit criminosis cum iam se liberatos esse crediderint: eo quod non statim luere commissa. Id etiam Simon didicit postquam in iras Romanorum incidit. illius autem ascensus e terra magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem hisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Caesari autem maritimam Caesaream reuerso uinctus Simon oblatus est & illum quidem triumpho quem Romae acturus erat seruari iussit. Ibi autem moratus fratris sui natalem diem clarissime celebrabat multam partem damnatorum eius honori a tribuens. Numerus enim eorum qui cum bestiis depugnarunt quique ignibus cremati sunt & inter se digladiatores periere. Duo milia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis uidebantur haec licet mille modis illi consumeretur minus esse supplicii. Postea Caesar Berytum uenit haec autem est ciuitas Phoenicis provinciae: Colonia Romanorum: & in hac quoque diutius demoratus est maiore usus claritudine circa natalem patris diem tam magnificientia spectaculorum quam sumptibus aliis excogitatis cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

Caesar inuenit multos Iudaeos apud Antiochiam inuidus Antiochus irruit multique cremantur ex his. CAP. XXX.

- I Nuenit autem per diem tempus Iudaeos qui apud Antiochiam reliqui erant acerba & eximia picula profecti concitata in eos Antiochiensem ciuitatem tam propter criminationes illatas eis in praesentia quam propter ea quae fuerant non multo ante commissa. De quibus necessarium mihi uidetur pauca praedicere: ut etiam quae postea gesta sunt consequenti narratione referamus.

Iudaeorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis affeminata est. Plurimum autem Syris in ciuitate permixta praecipue apud Antiochiam uersabatur propter magnitudinem ciuitatis. Maxime uero his liberam domicilii facultatem reges qui post Antiochum fuerant praebuerunt. Namque Antiochus quidem qui Epiphanes dictus est uastatis Hierosolymis templum spoliavit. Qui uero post eum regnum affectus est: quicquid aeneum in donariis fuit hoc Iudaeis apud Antiochiam degentibus reddidit: in eorum synagoga dedicatum est. Concesseruntque ut pari cum Graecis iure ciuitatis uterentur. A secutis quoque eodem postea regibus modo tractata & multitudine profecere & extructionem itemque magnificientia munerum templum clarius reddidere: semperque religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem etiam illos quodammodo sui partem fecerunt. Quo tempore bellum autem fuerat conclamatum & recens: in Syriam Vespasianus delatus est nauigiosorum uero odium apud omnes pullulabat tunc unus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis: erat enim princeps apud Antiochiam Iudaeorum cum Antiochenium populus concionaretur in theatro progressus in medium patrem suum & ceteros deserebat: insimulans eos quod una nocte totam ciuitatem incendere statuisset: & ueluti gestorum participes quosdam hospites Iudaeos tradidit. His autem auditis populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem qui traditi fuerant ignem iussit afferri: statimque omnes in theatro concremati sunt. In multitudine uero Iudaeorum properabat irruere si eos celeriter ulti essent patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere mutato quidem uoluntatis argumento quodque Iudaeorum mores exhibere se credens si paganorum ritu sacrificaret. itemque iussit & ceteros compelli facere tenuendo. namque manifestos insidiatores fore. huius item rei periculo ab Antiochenis facto pauci quidem consenserunt: alii uero qui noluerunt perempti sunt. Antiochus autem acceptis a Romanorum duce militibus scruus instabat suis ciuibus nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens: sed quia cogens facere quae diebus aliis agerent. Tanquam ualidam necessitatem imposuit: ut non modo apud Antiochiam ut septimi diei feriae soluerentur: sed ad hoc exordium in ceteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret.

Declarat noua calamitas quae accidit Iudaeis: accusant Iudaei ab Antiocho quod cremassent quadratum forum cum multis aliis: cognoscunt non fuisse in culpa per legatum Vespasiani. CAP. XXXI.

- I Vdæis autem apud Antiochiam qui tunc erant eiusmodi mala perpeffissis: altera denuo calamitas accidit de qua narrare conati haec quoque prosecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit & archiua monumentorumque receptacula publicorum: itemque basilicas uix quod ignis inhibitus est: super omnem ciuitatem magnanimus uiuens. Huius facti Antiochus

Iudæos accusant & Antiochenſes quo. ſ. his inſecti antea non fuiſſent recenti ex incendio tumultu facile calumnia perpuliſſet: multo magis ex anteaſtis fidem habere dictis ſuis perſuaſit: pene ſe uidiſſe ignem ab iudæis iniici arbitrantur: & tanquam furore correpti magno cum ardore cunſti aduerſus eos q̄ accuſabantur: impetum facerent. Vix autē motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus poſtulans ſibi permitti referre ad Cæſarem geſta. Reſtorem nanq; Syriæ Ceſennium Priſcum iam quidem Veſpaſianus eū miſerat: nondum autē ille peruenerat. Habita uero diligēti quæſtione collega reperit ueritatem. & eorum iudæorum quidem quos Antiochus accuſauerat nemo conſcius fuit. Omne autē facinus admiſere hoīes qdam nocētiffimi neceſſitate debitor: ratū quod ſi forum & ſcripta publica concremaſſent: exactione liberarentur: Iudæi quidem pro ſuſpectis conſultatione criminationibus futura expectātes magna fluctuabant.

Accipit Cæſar litteras a patre q̄ deſiderabilis ipſe peruenerit Romam & quo honore ſit ſuſceptus deſcribitur.

CAP. XXXII.

Itus autem cæſar a patre ſibi allato nuntio q̄ uniuerſis quidam Italiæ ciuitatibus deſiderabilis perueniſſet: maxime uero q̄ urbs eum Roma ſumma cum alacritate & claritudie ſuſcepſet: in maximam lætitiā uoluntatēq; translatus eſt: curis de eo ſibi erat ſuauiſſimum liberari. Veſpaſianum. n. etiam longe abſentē omnes hoīes Italiæ uoluptatibus ut præſentem colebant expectatione ſua q̄ nimis eum uenire cupiebant: p̄ eius aduentu ducētes: & omni habentes neceſſitate liberam erga illum beniuolentiā. Nā & ſenatus memor calamitatum quæ mutatione principum contigſſent: optatum erat imperatorē ſuſcipere ſeneſctutis honore bellicorūq; geſtoꝝ maturitate decoratum: cuius præſentiam ſciebāt ſoli ſaluti ſubiectorum cōmodaturā: quod & populus malis inſectis ſollicitus magis eum uenire cupiebat. tunc ſe calamitatibus quidem pro certo abſoluendum eſſe confidens: antiquā uero libertatem cum opulentiā recepturā: præcipue pars militaris ad eum reſpiciebat. Hi. n. maxie belloꝝ per illum patratos nouerant magnitudinem: im. peritiā uero alioꝝ ducum experti atq; ignauā magnā quidē ſe optabant turpitudine liberati. Eū uero qui ſe & ſeruare & honeſtare ſolus poſſet recipere precabantur. Cum uero hac beniuolentia diligeretur ab oībus honore quidem ꝑcipuis uiris ulterius expectare intollerabile uidebatur. ſed eum longiſſime ab urbe Roma conuenire ante properabat: nec tamen quiſq; moras eius conueniendi ſerebat: ſed ita ſimul omnes effundebant & uniuerſis facilius & promptius ire q̄ manere uidebatur ut etiam ciuitas ipſa tunc primum inter ſe iocūdā ſentiret hoīum raritatem. Erant autē pauciores abeuntib⁹ remanentes. Vbi uero eum appropinquare nunciatum eſt: quāq; manſuete ſingulos ſuſcepſet qui præceſſerant nunciatum eſt. oīa iam reliqua multitudo per uias cum cōiugibus & liberis præſtolabantur. & quo tranſiens adueniſſet: uidendi eius uolūtatem uultuſq; lenitatem oīum genēꝝ uocibus proſequebātur bene meritum & ſalutis datorem ſolūq; dignum Romanorū principē appellātes. tota uero ciuitas ueluti templum erat ſertis atq; odoribus plena cum aut uix ꝑ circumſtantē multitudinem in palatium uenire potuiſſet ipſe quidem penatibus diis aduentus ſui gratulatioſa ſacra celebrauit uertunt autē ſe ad epulas turpe perq; tribus & genera & uicinas conuiuia exercentes deo delibabant & ab eo precabantur ipſum Veſpaſianum quamplurimū tps in Romano imperio perſeuerare & filium eius & qui ex his naſcerentur ſeruari inexpugnabilē principatū. urbs quidē romana Veſpaſiano ita ſuſcepto ſtatim maxima ſcœlicitate creſcebat.

Deſcribitur defeſſio Germanorum facta tēpore quo Veſpaſianus erat i Alexandria: qui credebat ſe poſſe liberari a ditione Romanorum: his auditis a domitiano exercitus tendebat: tunc Germani ſe ſponte ſubdiderunt.

CAP. XXXIII.

Nte hæc uero tempora qbus Veſpaſianus qdem apud Alexādrīā erat. Titus uero Hieroſolymā obſidebat. magna ꝑs Cermanorū ad defeſſionē mota ē: qbus ēt Galatæ: ꝑrimi conſpirantes magnā ſpē cōtulerant q̄ ēt Romanorū dominio liberarent. Germanos atq; deficere uelle bellūq; inferre ſuſtulit primo nā bonis cōſiliis uacua ꝑuaq; ſpes appetēs ꝑiculoꝝ deinde odiū principū: quoniā ſoli ſciūt ꝑ cæteris gentē ſuā ui coactā ſeruare Romanis. nec nō eodem maximā tps eius fiduciā dedit. nā cū uiderent Romanū iperū crebris iperatoꝝ immutationibus inſectina ſeditione turbari: oēmꝝ his ſubditā orbis terræ ꝑtē pendere ac nutā cognoscerent. hoc ſibi optimū tēpus ex illoꝝ rebus aduerſis atq; diſcordiis oblatum eſſe putauerunt. Id autem conſilium dabant: & hac eos ſpe decipiebāt Clauſicus qdē & Vitellus ex eoꝝ potētiffimis: q̄ oī quidem res nouas cupiebant: tpe autē abducti ſuā ſententiā ꝑdidere. iamq; alacriter affectæ multitudinis ꝑiculum facturi erant. Veꝝ maxia ꝑte Germanorū defeſſione pollicita: & cæteris fortasſe non diſcipientibus: ueluti diuina ꝑuidentiā Veſpaſianus ad Ventidium cerealē q̄ pridē Germaniā rexerat litteras mittit: qbus eum conſulē declarauit: iuſſitq; ad Britannias adminiſtrādas ꝑficſci. igiſ ille quod iuſſus erat abiiciens audita rebellione Germanorū in eos iam cōgregatos inuadit ordinata acie magnum in conſictu numeꝝ ꝑeremit: depoſitaq; amentia ad ſobrietatē coegit. Sed quanto cito illi ad loca non perueniſſent: tūc aut multo poſt erant ſupplicia luituri. Nā ut primū defeſſionis eoꝝ nunciatus eſt Romā. Domitianus Cæſar hoc audito nō ſicut alter i illa ætate feciſſet. Nā oīno adoleſcens erat tantā rei magnitudinem ſuſcipe nō detraxit: ſed a patre habēs ingentiā fortitudinē

& supra ætatem exercitatus illico tendebat in barbaros. illi aut expeditionis fama perculsi ei se p m serunt: lucrum hoc existimare maximum nacti: ut sine ulla clade pristino iugo subiceretur. Omnibus ergo circa galatiam ut oportuit ordinatis: ne facile rursus unquam turbarent. Domitianus clarus atq insignis ætate superantibus factis & patrium decus afferentibus romam ingreditur.

Scythæ conueniunt cum Germanis in defectione: transgressi flumen Istrum multos ex Romanis inter quos Fronteium Agrippam occiderunt Vespasianus hoc audito Rubrum Gallum mittit qui multos occidit: alii domum confugeremuniuntur loca ne barbaris amplius detur locus talia faciendi. CAP. XXXVIII.

Ubi supradicta uero Germanorum defectione hisdem diebus etiam scytharum conuenit audacia. Namque appellatur scytharum sarmatarum maxima multitudo clam transgressi flumen Istrum uolenti atque scruissimi propter inopinatum impetum multos quidem Romanorum quos in praesidiis offendere interficiunt. Et consularem uirum seniore Fronteium Agrippam qui fortiter his obuius pugnaverant occidunt: proximasque regiones totas feriendo atque ducendo omnia quae incendissent peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto & uastitate Mesiae cognita Rubrum Gallum dirigit poenas his impositurus: a quo multi quidem in praeliis trucidati sunt. Qui uero salui esse potuerunt cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum diffinito etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus praesidiis loca circumdedit: ut omnino barbaris etiam impossibilis transitus. In Mesia quidem bellum ea celeritate discretum est.

Titus reuersus ex Beryto spectacula per ciuitates Syriae celebrabat: antiochenes expectant cum summo desiderio: petunt iudeos expelli qui non exaudiuntur: ad alias petitiones se conuenerunt. Titus inde Hierosolymam proficiscitur: miseraturque calamitatem ciuitatis curatque captiuos in Italiam asportari: cupiens eos triumpho praerducere. CAP. XXXV.

Princeps uero Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur ita ut diximus. Inde autem reuersus & per omnes quas obiret Syriae ciuitates magnificentissima celebrans spectacula iudeorum captiuos ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere flumini cognitione dignissimum. is fuit medius inter Arceas & raphanæas agrippae regni ciuitates. Habet quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fuit plurimus neque meatu segnissimus: tamen interpositis sex diebus a fontibus deficiens siccum exhibet locum uidere. Deinde quasi nullamutatione facta septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Unde etiam Sabbaticus appellatus est: a sacro iudeorum septimo die sic nominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus quoniam Titum aduentare cognouit: manere quidem intra moenia praegaudio non patiebatur. Omnes autem obuiam ei pergere praeparabant usque ad tricesimum uel eo amplius stadium progressi non modo uiri sed etiam foeminae cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem uidissent ex utroque uiae latere stantes dexteras cum salutatione tendebant: multisque fauoribus exultantes cum ipso reuertebant. Crebro autem inter omnes alias laudes praecabantur ut iudeos expelleret ciuitatem. Titus quidem nihil precibus istis indulgit: sed otiose quae dicebant audiebat. incertum autem quid sentiret quidne facturus esset iudei magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochia: Titus sed continuo ad zeugma Euphratis uersus iter contendit. Quo missi etiam ab Rege Parthorum uenere auream ei ferentes coronam quam iudeos uicisset. Ea quoque suscepta etiam conuiuium exhibuit regiis atque ita Antiochiam remeauit. Curia uero & populo Antiochensi multum petentibus ut in theatrum ueniret ubi omnis eum multitudo praestolabatur humanissime paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus & crebro postulantibus expelli ciuitate iudeos ingeniose respondit patriam eorum dicens quo expellendi fuerat interisse: nullumque iam esse locum qui eos reciperet. Unde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenes quam priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum praecabantur eximere quibus incisa essent priuilegia iudeorum. Sed ne id quidem Titus adnuit. uerum in eodem statu relictis omnibus quae habebant apud antiochiam iudei ad Aegyptum inde discessit. Iter autem agendo cum ad Hierosolymam uenisset tristemque solitudinem quam uidebat antiquae ciuitatis claritudini compararet. Dissectorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinem recordatus miserabatur excidium ciuitatis non sicut alius fecisset exultans quam talem & tam funditus excidisset. Verum multa imprecans seditionis auctoribus: & qui hanc poenam ei inferri cogere: ita certus erat quam nunquam uirtutem suam uoluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitiis non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quaedam enim eruebant Romani. Plura uero captiuos indicantibus auferabant aurum atque argentum aliaque instrumenta preciosissima: quae domini propter incertam belli fortunam terrae condidere. Titus autem praepositum iter ad Aegyptum tendens emensa uelociter solitudine peruenit. Alexandriam decretoque ad Italiam nauigare cum se duae legiones conuiderentur utranque unde uenerat remisit. quintam quidem in Mysiam: quintam uero decimam in Panoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem & alios numero septingentos uiros electos tam magnitudine corporum quam pulchritudine praestantes illico ad Italiam portare praecipit: cupiens eos triumpho praerducere.

Venienti Tito Romam pater cum tota ciuitate obuiam prodijt: ordinatur Triumphus cōmunis & pompa triumphi declaratur: & modus exeundi in triumphum: quo ordine quæcūq; sint distribu-
ta & offensa parant conuiuia ab oībus per totam ciuitatem: diesq; gratulationis celebratur cum spe-
finis malorū: ciuiliū: & forlicitatis principum.

CAP. XXXVI.

Erat uero nauigatione pro uoto similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affe-
cta: & excursus exhibuit ei quos patri. Claritudinē uiro Tito pater attulit qui uēit obuiā
eumq; suscepit. Multitudini autē ciuium diuinam quandā lætitiā suggerebat q̄ uide-
bat in unū tres conuenisse. Nō multis at diebus post unū cōem triūphum ob res gestas
agere statuere. quāuis utrisq; senatus pprium decreuisset. p̄dicto autē die quo futura erat
pōpa uictoriæ: nemo ex tā infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Oēs autē cum exissent loca
ubi tantū stare possent puenierant: quātus spectandus ip̄eratoribus modus sufficeret cōcesso necessa-
rio transitu. Cuncta uero parte militari ante lucē per turmas atq; ordines p̄gressa cum rectoribus su-
is & circa hostia constituta nō palatii superioris: sed prope Isidis templū ibi. n. principes nocte illa qe-
scebant. prima iam aurora incipiente p̄cedūt Vespasianus & Titus lauro qdem coronati. amicti uer-
ro patria ueste purpurea: & ad octauianas ambulationes transeunt. Ibi. n. senatus & ductū proceres &
honorati equites eorū p̄stolabantur aduentū. tribunal at ante porticus factū erat: sellæq; eburnæ
in eo p̄paratæ. Quo cū ascendissent confederūt. Statimq; partis eos militaris fauor excepit: mul-
tis uirtutū testimoniis p̄dicans. Illi autē inermes erant in ueste serica laureis coronati. Perceptis autē
laudibus eorū Vespasianus cū dicere adhuc uellent silentii signū dedit. Magnaq; oīum quiete facta
surrexerunt: & amictu magnā partem capitis ad opertus solēnia uota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perfe-
ctis aut uotis Vespasianus in cōmune oēs breuiter allocutus est. Milites quidem ad prandiū quod
his ex more ab imperatore parari solet dimittit. Ipse uero ad portā recedit quæ ab eo q̄ per illā sem-
per triumphorū pōpa ducitur nomen accepit. ibi & cibum prius capiebant & triūphalibus uestibus
amicti diis ad portā collocatis: cæsa hostia inter spectacula transeuntes triūphum ducebant ut multi-
tudini faciliior p̄beret aspectus. Pro merito aut narrari multitudo illoꝝ spectaculoꝝ & magnificētia
non potest in oībus quæ quisq; cogitauerit uel artium factis uel diuitiarū opibus uel naturæ nouita-
te. Nam pene quæ cum oībus qui usq; sunt fortunatis paulatim quæsitæ sunt aliis alia mirabilia atq;
magnifica. Hæc uniuersa illa die romani imperii magnitudinem probauere. Etenim argenti auriq;
necnon eboris in omni genere specieꝝ siue op̄eꝝ multitudinem: nō ut in pompa ferre cerneret: sed
si quis dixerit oīa fluere: & alias qdem uestes ex rarissimis generibus purpura portari: alias diligentis-
sima pictura uarietas arte babylonia gēma aut clarissimæ & tam multæ aliæ coronis aureis aliæ op̄i-
bus aliis inclusæ traductæ sunt: ut appareret frustra nos eorū usq; rarum esse aliquid suspicari. Ferebā-
tur simulachroꝝ sigilla: quæ illi deos habebant & magnitudine mirabili & arte non defunctorie fa-
cta. Horumq; nihil non ex p̄ciosa materia. Quin & animalū diuersa genera producebantur pro-
p̄riis ornamentis induta. Erant aut quæ etiam singula portarent magna hoīum multitudo purpure-
is uestibus atq; inauratis ornata. Ip̄i etiam qui ad pompam fuerāt alia turba discreti: p̄cipua & mi-
rabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his ne captiuorū quidem uulgus inornatū
uideres: sed uarietas & pulchritudo uestium natam ex fatigatione corporum deformitatem oculis
subtrahebat. Maxime autem stupor erat machinarū quæ portabant siue p̄gmatum fabricatio p̄ cui-
us magnitudine timendum uiribus portantium occurrentes putabant. Multa. n. in tertium nidum
quartūq; surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multisq; aurata ueste cir-
cundatis cum aurum p̄terea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus
bellum aliter in alia diuisum certam sui faciem demonstrabat. Erat. n. cernere uastari fortunatissimā
terram: totas uero interfici acies hostium & alios fugere: alios captiuos duci murosq; excellētes ma-
gnitudine machinis dirui: & castellorum excindi munimina & populorū ciuitatum mœnia di-
sturbari: exercitumq; itra muros infundi: cedisq; omnia loca plena: & eorum qui manu resistere nō
poterant p̄cessu signemq; templis immisum ædiumq; super dominos: & post multam uastationem
euerisionis atq; oninis tristitiæ defluentis: non arua culta neq; ad hominum uel pecorum potum: sed
terram ex omni parte flagrantem. Hæc. n. iudæi bello passuros esse ip̄i experti sunt. Ars aut & conse-
ctorum op̄eꝝ magnitudo nescientibus adhuc fieri tanq̄ p̄sentibus ostendebant. Erat aut per sin-
gula p̄gmata captæ ciuitatis dux ita ut captus fuerat: ordinatus. multæ aut naues sequebant spolia
uero alia: alia qdem passim ferebant. Eminebant aut duces eorū quæ apud hierosolymā in tēplo re-
pta sunt: mensa aurea ponderis talēti magni & candelabrū qdem similiter auro factum: sed opere cō-
mutato abusus nostra consuetudine. Nā media qdē colūna basi hærebat: tenues aut ab eo cānulæ p̄-
ducebant: formatæ ad similitudinem fuscinæ & summum cuiusq; in lychni speciem fabricatæ. Erāt
autem numero septem septimi dieq; qui apud iudæos est iudicantes honorem. Post hæc autem por-
tabatur lex iudæorum nouissima spoliū. Deinde transibant plurimi uictoriæ simulachra portan-
tes: omnia ex auro & ex ebore facta. Post quæ Vespasianus prior ibat: & titus deinde sequebatur. Do-
mitianus autem ad equitabat: ip̄e quoq; ornatus pulchritudine dignūq; spectari exhibens equum:

Pompæ autem finis fuit Capitollini Iouis templum. Quo postq̃ uentum est confitere. Erat autem ætus mos patrius operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo uero circumdatus per publicum trahebatur: q̃ eum simul cæderent qui ducebant. Lex aut̃ Romanis est ibi necare criminum reos morte dānatos. Postq̃ igit̃ eū sinem uitæ habere nunciatū est oīumq̃ fauor secutus est tūc hostias inchoare. Hisq̃ oīno per actis secundo p̃ uota solēnia in palatiū recessere. Et alios q̃dem epulis ipsi exceperat: alios oībus domi cōiuiog̃ instructi erant apparatus. Hunc. n. diē urbs Romana celebrabat uictoriæ q̃dem in hostes gratulatorium: sinem uero malog̃ ciuiliū & spei bonæ p̃ foelicitate principum.

Vespasianus peractis triumphis decernit ædificari templum paci: donatq̃ templū muneribus pigmentog̃ operibus omnia quæ fuerant Iudæog̃ in eodem templo reposuit. CAP. XXXVII.

Ost̃ triumphos uero & Romani imperii firmissimū statum. Vespasianus paci templum ædificari decreuit. Itaq̃ mira celeritate & quæ hoīum cogitationem superaret effectum est. Magna. n. diuitiæ largitate usus insup̃ sectis id picturæ ac pigmentog̃ operibus decorauit. Omnia namq̃ in illud phanum collecta sunt: quog̃ uisendog̃ studio p̃ totū orbem qui ante nos fuerunt uagabant̃ quō aliud apud alios sitū esset uidere cupiētes. Hic aut̃ reposuit etiam quæ Iudæog̃ fuerant instrumenta hisq̃ se magnifice ferens, Legem uero eorum: & penetralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Lutius Bassus in Iudæam legatus mitti: statuit bellum inferre Machæruntiis: describitur Herodii fortitudo: & situs inaccessibilis. Ab Herode hoc castellum munitum est: nascitur in eius ualle herba quædam mirabilis uirtutis: sunt balnea amænissima: castellum Lutius accipit: multos occidit: qui castellum tradiderunt dimisit. CAP. XXXVIII.

In Iudæam uero legatus missus Lutius Bassus suscepto a Cereali Vitelliano militū magistro castellum quidem Herodiō ab incolētibz sibi sociauit. Post aut̃ omni manu militari collecta. multi aut̃ in partes diuisi erant. & legione decima bellum inferre Machæruntiis statuit. Valde. n. necessarium uidebat̃ id excindi castellū ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis sp̃e habitatoribus certā & aggredientibus hæstationem atq̃ formidinem natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est saxosus est collis in p̃ceram altitudinem surgens: & ob hoc etiam capi difficilis uideret̃: sed ne uel accedi posse eo natura excogitat: quæ uallibus eū ex oī parte uallauerat: quæ altitudo oculis cōprehendi non posset: nec transire erat facile: nec aggestu ulla rōne cōpleri possibile. nam ea quæ ab occidente sita erat uallis. lx. stadiis distendit: unde Asphaltidis lacus ei limitem facit. Ex hoc uero tractu ipse Macherus altissimo uertice supereminet. a septentrione aut̃ & meridie ualles magnitudine quidem supradicta uincunt. similiter uero sunt inextricabiles. Ad conatum uero eius uallis q̃ ab oriente est altitudo non minor centum cubitis inuenit̃. Monte uero ex aduerso Macherunti posito terminat̃. Ea loci natura p̃specta rex Alexāder primitus in eo castellum cōmuniuit: quod postea Gabinus bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi aut̃ regnanti oībus locis dignior cura uisa est & constructione tutissima propter Arabum præcipue uicinitatem. Nāq̃ opportune situs est eog̃ fines p̃spectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribz ciuitatem illic fecit incolis unde in arcem ipsam ferebant alcēsum. Quin & ipm̃ uerticē rursus ædificauerat: turresq̃ in angulis. clx. cubitis erexerat. In medio aut̃ ambitu regiam struxerat magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletem. Multas uero cisternas recipiendis aquis abundaq̃ suppeditantibus locis maxime idoneis fecerat: ueluti cum natura certaret: ut qđ illa situ loci inexpugnabile fecerat: ipse manu instructis munitionibus superaret. Insuper. n. & sagittarū multitudinem machinarūq̃ reposuit: & omnem apparatus excogitauit qui habitatoribus posset magnæ obsidionis præstare contemptum. Erat at̃ in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: nullo enim caryce uel celsitudine uel magnitudine uincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus p̃seuerasse: mansissetq̃ ulterius profecto: sed ab Iudæis q̃ locum cōperant excisa est. Vallis autem qua ciuitas a parte septentrionali cingit̃ quidam locus Baaras appellabat̃: ubi radix eodem nomine gignit̃ quæ flāmæ quidem assimilis est colore. circa uesperam uero uelati iubare fulgurans accedentibus eam quæ euellere cupientibus facilis non est: sed tādū refugit nec prius manet quā si quis urinam muliebrem uel menstruum sanguinem sup̃ eam fuderit. Quin et̃ tunc siq̃ eam tetigerit mors certa est: nisi forte illam ipsam radicē ferat de manu pendentē. Capitur aut̃ alio quoq̃ modo sine periculo qui talis est. Totam eam circumfodiunt ita ut minimum ex radice terra sit conditū. Deinde ab ea religant canem illoq̃ sequi eum a quo religatus est cupiente radix quidem facile euellitur: canis uero continuo morit̃: tanq̃ eius uice a quo herba tollenda erat traditus. Nullus. n. postea accipientibus metus ē. tantis autem periculis propter unanimum capi eam opere precīū est. Nam quæ uocant̃ dæmonia pessimog̃ hominum spiritus uiuis imersa eosq̃ necantia quibus subuentū non fuerit. Hæc cito etiā si tantūmodo offerat̃ ægrotantibus abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum multum inter se sapore diuersi. Alii namq̃ amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur in proximo. Etenim quædam

spelunca cernitur non quidem alte canasaxo autem imminente protecta. Super hoc ueluti duæ mæ-
mæ inter se paululum distantes. Et altera quidem frigidissimum fontem altera calidissimum fundit.
Qui mixti lauacrum suauissimum præbent multisq; morbis ac uitiis salutare: maxime uero neruorū
curationi conueniens habetq; idem locus metalla sulfuris & aluminis: Bassus autem contemplatus
undiq; regionem ualle orientali repletam expugnatione aggredi statuit opusq; inchoauit pperans
aggerem q̄ plurimum extollere facilemq; per eum obsidionem facere. Qui uero itus fuerant de præ-
hensi ab externis segregati Iudæi illos quidem coegere inane uulgar esse existimantes inferiore ob-
seruare ciuitatem ac pericula priores excipere: superius uero castellum ipsi occupatum tenebant: & p-
pter munitionis firmitatem: & ut saluti suæ consulere. Impetraturos. n. se ueniam opinabatur si lo-
cum tradidissent Romanis. Prius autem spem uolebant experiendo obsidionis declinandæ cōm-
cere. Iudæiq; alacri animo in dies singulos excursus habebant & cum his quos fors obtulisset conser-
tis manibus multi quidem moriebantur multosq; Romanos interficiebāt: semper autē utriusq; plus
ex tempore uictoria captabatur: Iudæis quidem si incautiores aggredierentur in aggere autem positi
si improuissimum excursus eorum bene septi armis exciperent. Sed non erat finis obsidionis futurus.
Res autem quædam fortuito gesta inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuerat. I-
ter obfessos iuuenis ex audacia ferox erat & manu strenuus Eleazarus nomine. is aut fuerat & incur-
sus nobilis multos aggredi aggressumq; prohibere obseruans: et in præliis semper grauitatq; Ro-
manos afficiens: audaciaq; sua socios prosequens: impetum quidem facilem his: periculo aut uacuum
discessum afficiebat nouissimus recedendo itaq; discreto quodam die pugna progressa ex utraq; par-
te ipse tanq̄ despiciens. omnes existimans neminem tunc hostium prælium excepturū extra portam
remanit: & in muro stans alloquebat tutamen illoq; attendens. Hanc aut oportunitatem uidit q-
dam ex castris Romanorū Aegyptius nomine Rufus: & quod nemo sperasset impetu facto cum ipsis
eum armis repente correptū cum hoc uiso stantes in muro stupor teneret in castra Romanorū tradi-
xit. Postq; uero dux nudū præcepit extendi & in apto constitutū ut ex ciuitate conspiceret cædi uer-
beribus uehementer Iudæos confudit casus adolescentis uniuersaq; ciuitas in fletu erat: & q̄stibus
unius uiri clade pculsa. Id ubi Bassus animaduertit consilioq; aduersus hostes hoc principiū sumpsit
eorūq; miserationem augere cupiens quatenus coacti p eius salute castelli traditionem facerent: qd̄
sperauit adeptus est. Nam ipse quidem uelut mox Eleazarū suspensurus crucem defigi iussit. Ea uero
conspecta maior castellanos dolor inuasit & ululando quærebant intolerabilem esse calamitatem
miserantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat ne uel se despicerent mortem miserissimam se subitu-
rum sibi: ipsi salutem præberent: postq; iam subacti oēs Romanorū uiribus ac fortunæ concederēt
illi aut & eius sermone fracti & qd̄ multi intus pro eo præcabant: ex magna. n. & populosa propin-
quitate genus ducebant & contra ingenium suū misericordia uicti sunt. Et quibdam celeriter missis colo-
quebant castelli traditionē facere petētes ac reddito sibi Eleazaro sine metu dimitti. Cum aut his
accessus esset dux Romanorū multitudo ciuitatis inferioris inita separatim cū Iudæis cognita pactio-
ne ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum uero portas aperuissent ab his q̄ deditionē p-miserant ad
Bassum nūcius uenit: siue inuidia salutis eorū: siue formidine ne eorū fugæ cās ipsi præstarent. Sed for-
tissimi quidem fugientū q̄ præcesserant euasere. Reliquorū aut uiri qdem mille septingēti. perempti
sunt: mulierculæ uero & pueri in seruitium ducti. spōsiones aut cū his q̄ castellum dedidere habitas
Bassus conseruandas esset ratus & ipsos dimisit: & Eleazarum reddidit.

Ad saltum qui appellat Iardes ducit exercitum Larius: militibus cingit bellum cōmittitur nul-
lus ex Iudæis euasit. Sed omnes cum Iuda duce eorum cæsi sunt.

CAP. XXXIX.

Is at administratis in saltū q̄ appellat Iardes ducere pperabat exercitū: multi. n. illuc cō-
gregati esse nunciabāt: q̄ pridem tpe obsidionis ex Hierosolymis & Machabæante psu-
gerant. Ergo cū ad locū uenisset neq; falsum fuisse nunciū reperisset. primo qdem oēm
locū cum eq̄tibus cingit: ut si quis Iudæorū conatus fuisset euadere: fugiendi p equites
copiā non haberet. Pedites aut siluam iussit cedere ne inde cōfugerent. Hoc mō ad ne-
cessitatem adducti sunt fortiter aliqd̄ faciendi uelut ex audaci certamine fortasse fugam et reperirēt.
Itaq; simul uniuersi & cū clamore impetū facto in eos a qbus cincti fuerant irruūt. Illi aut fortiter ex-
cipiebant. multa q; his audacia illis contentione usis: diu qdem plium factum ē. Non aut similis eue-
nit finis pugne certantibus. Nam Romanorū quidem. xii. tantū contigit occūbere neq; multos sau-
tiari. Iudæorū uero ex illo plio nullus euasit. Sed cum non essent pauciores tribus milibus pstrati sūt
oēs: eorūq; dux Iudas Ari filius: de quo supra meminimus q̄ ordini cuidam præpositus cum Hiero-
solyma obsideretur: quibus demersus fuerat cloacis latenter effugit.

Scirebit Cæsar ad Liberium procuratorem ut Iudæam uendat iussitq; singulis annis q̄ Iudæi om-
nes binas dragmas in capitolium ferrent.

CAP. XL.

Odem uero tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit. erat aut pcurator ut
omnem terram uenderet Iudæorū. Nec enim ciuitatem in ea condidit propria seruās &
patriam suam. Solis uero octingentis militibus illic relictis locum dedit quē incolerent
qui uocat Ammaus. distat aut ab Hierosolymis. xxx. stadiis. Stipendiū uero ubicūq; dege-

rent iudæis induxit binas dragmas singulis annis deferre in capitollum iussit: ita ut ante hæc Hierosolymorum templo pendebant: & res quidē iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Accusatur Antiochus apud Cæsarem a Cessennio peto: quod deficeret a Romanis: mittit Vespasianus ut quid uideatur Peto efficiat. Capitur Antiochus post longam pugnam cum filiis suis: ducitur Romam vincus: Audiens Cæsar ligatum Antiochum iubet uincula auferri. filii cogitant conciliaturos patrem Cæsari: ueniunt Romam: cum patre aduerso ex Lacedæmone ibi manserunt.

CAP. XLI.

Am uero quarto anno Vespasiano administrante imperium contigit Cōmagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incutere ex causa huiusmodi. Cessennius Petus qui tunc Syriam administrabat siue reuera seu propter inimicitias Antiochi certum non ualde patefactum est litteras ad Cæsarem misit. Antiochum dicens deficere ad Romanis cum Epiphane filio decreuisse: pactis habitis cum rege Parthorum: proptereaque debere illos antecapere si priores nouas res adorti essent: totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. nam uicinitas regnum maiore negotium prouideret dignum esse faciebat. Samosata. n. Commagene maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est ut esset Parthis: eo namque id cogitare facilis transitus: tutum autem receptaculum. fide igitur habita & potestate sibi promissa ut ageret quod expedire uideret: negligendum non putauit. Subito tamen Antiocho eiusque sociis nihil opinantibus in Cōmagenam ingressus est ex legionibus quidē sextam ducens: & insuper quosdam cuneos alasque equitum. Habebat autem auxilio reges terrarum quidē quæ Calcidicha uocat Aristobulum Emesæ autem Soæmum. Introitus autem illis sine certamineque nemo indigenarum manus ualebat opponere. Antiochus. n. insperato perculsus nuncio bellum quidē contra Romanos ne cogitatione concepit. Decreuit autem toto regno in eo quo erat tractu relicto cum coniuge ac liberis egredi. Hoc se romanis purum ab ea suspitione quæ sibi ingeretur probaturum esse ratus. Progressusque de ciuitate exxxx. prope modum stadiis in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosata qui eam capefferent mittit: & per eos ciuitatem tenebat. Ipse uero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex uel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid belli congerere. Sed fortunam quæstus quiduis pati sustinebat. Adolescentibus autem bellique peritis utique corporis præstantibus filiis eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad uirtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarum uirium diminuta discedunt. Antiocho uero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile uidebatur: sed subducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit: atque hoc facto militum suorum animos fregit. Nam ueluti desperato ab eo regno defecere: & ad Romanos se transfugere omniumque erat desperatio. Ergo priusque penitus destituerentur auxiliis Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. Fiuuntque omnes equites decem qui cum his una transgressi sunt flumen Euphratem: hinc iam sine metu profecti cum ad Bologessum parthorum regem uenissent: non quasi fugitiui despecti sunt: sed adhuc fortunam pristinam retinentes omni honore dignati sunt. Antiochum uero ubi Tarsum Ciliciæ uenit misso hecatontharco Petus uinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est: dignus esse ratus ueteris amicitie habere rationem: quam bellum occasionem inexorabilem iracundiam obseruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri uincula intermissaque interim profectio Romam apud Lacedæmoniam degere: magnos uero ei pecuniarum redditus præbet: ut non modo copiose sed etiam regie uictum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis qui patri ante metuebant magna cura & inextricabili animos relaxarunt: & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare cocepere. Cum autem etiam Bologessus de his scripsisset ad Cæsarem nec. n. quantis foeliciter ageret: extra Romanum uiuere patiebantur imperium: & cum Cæsar his mansuete facultatem dedisset: Romam uenerunt. Patre autem ad eos ex lacedæmone statim aduerso cum omni honore haberetur ibi mansere.

Scytharum his temporibus cogitant Medicam terram inuadere: colloquuntur cum Hyrcanorum rege: adhibito aditu fines omnes populantur: ad Armeniam usque peruenere.

CAP. XLII.

Lanorum autem natio quidem Scytharum sunt iuxta flumen Tanain & Meotides paludes sedes habentes iam quodam loco memorauimus. His uero temporibus inito consilio ut terram Medicam & ulterius prædandi causa peruaderent cum rege Hyrcanorum colloquuntur.

Namque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito uniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populos omni generumque pecorum plenos diripiunt: cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terras obtinebat Pacorus metu percussus in difficiliora loca refugiens cæteris quidem bonis omnibus cessauerat: uix autem ab illis coniugem ac concubinas captas datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi & usque ad Armeniam uassantes omnia præcessere. Eius autem tyrindates rex erat qui cum his obuius bello conflixisset: non multum absuit quo uiuus in illa acie caperetur. Procul. n. quodam misso laqueo circumdatum tracturus fuerat nisi celeriter gladio rupisset laqueum atque ita fugisset: illi autem pugna multo magis efferrati terram quidem depopulati sunt: magnam uero hominum multitudinem aliamque ducentes prædā ex utroque regno ad sua domicilia redire.

KK ii

Mortuo Basso Flavius Siluius in administratione succedit : Castellum quoddam adhuc rebelle superesse uidens mouit militem aduersus illud: princeps castelli erat Eleazarus cuius mores describuntur: & sociorum eius.

CAP. XLIII.

Pud Iudæam uero mortuo Basso Flavius Siluius in administratione succedit. Et aliam quidem terram bello subactam uidēs unum autem adhuc rebelle superesse castellum oī quæ in illis locis habebatur manu collecta aduersus id militē mouit. Nomen est autem castello Masada. Princeps uero Sicariorum a quibus fuerat occupatum erat uir præpotēs Eleazarus ex origine Iudæ : qui non paucis Iudæis persuaserat. ut ante diximus ne professionem facerent quando censor Cyrinus in Iudæam directus est. Tunc. n. se sicarios uocauere: qui Romanis dicto audientes esse nollent. omnique modo his quasi hostibus utebantur. diripiendo quidem & citæ cum agendo eorū bonas: ignem uero domibus iniiciendo. Nihil. n. illos ab alienigenis differre dicebant: qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatē tanta ignauia perdidissent: magisq; se optare si Romanis seruitium spondidissent. Erat autē id plane causatio & crudelitatis atq; auaritiæ ducebatur: manifeste autem rebus effectū est. Nam idem itli & defectionis socii fuerunt & bellum cū Romanis cōmuniter susceperunt. Causa uero peior illorū in eos facta est: & cū mētita prior eorū reselleret occasio peius tractabant eos q; nequitia suæ iustus assertionibus exprobrarent. Fuit. n. quodā modo illud tēpus apud Iudæos oīum generū malitiæ fœcūdisimū: ut nullum opus intermitteret infestūne si quis excogitando fingere uoluisset haberet quo magis noquū aliquid inueniret: ita & priuatim & cōiter omnes unum erant : & exuperare alium alius tum impietate q; iniquitate in proximos certabant. Potentes quidem multitudinē male tractandos: multitudo uero ad interitū potētium properando illis. n. erat dominandi cupiditas: his autē uim faciendi bonaq; locupletū diripiēdi. Primo quidem Sicarii fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis auctores nullis neque uerbo indigē ad iniuriam neq; facto intentato ad exitium eorū qbus insidiarent penitus prætermisso. Verum & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solum. n. omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderēt tanq; inimicissimos eiusq; modi maxime ciues tractans: sed etiam patriam malis plurimis. cumulauit. Qualia facturus fuerat q; deum quoq; iā esset ausus impietate contemnere. Nā & mēsa nefaria uescebat: & legitimam patriā: quæ exterminauerat castimoniā ut iā sit minie mirū si māfuetudinis cōionē minime seruauit hoibus: q; dei pietatem furore contempserat. Rursus igit Simō Gioræ quid mali non cōmisit: q; ne liberorū corpore iniuria tēperauit: q; eū creauere tyrannū. Quæ uero eos amicitia: quæ ue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit. Nanq; alienos quīdem male tractare inertis nequitia opus esse arbitrabatur. Clarissimā uero gloriam parere crudelitati in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli etiam Idumæi fuerunt illi. n. sceleratissimi perēptis pontificibus ne qua pars conseruaretur pietatis in deum: totum quod ex ciuitatis facie supererat abscidere summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominū genus qui Zeloræ appellati sunt uiguit: qui nomen factis ueq; probauerunt. Omne. n. malitiæ facinus per æmulati sunt. nullo in æmulatos: quod ante commissum memoriæ tradidit prætermisso quāuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent propter efferam sui naturam cauillādo falsebant qui malorum quæ maxia essent bona ducebant. Itaq; debitum finem innuere merita illis poena dei uoluntate decreta. Cuncta. n. quæ natura hominis posset ferre supplicia i eos usq; ad extrēmū uitæ terminum congesta sunt quæ uariis perempti cruciatibus pertulere. Verum fortasse dixerit aliquis minora eos quam committere perpeffos: uerum his qui iuste ea paterentur hærebāt. De illis autē qui in eorū crudelitatem inciderūt non huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeam unde digressus sum.

Flavius Siluius aduersus Eleazarum uenit : castellum cingit licet difficillimus aduenti accessus fuerat: per duo loca poterant accedere homines: declarat difficultas accessus : admoet machinas per unam uiam: fabricat arietem cum quo murū percutit: ignem ad muros ponit: letiq; Romani custodiunt ne quis eorū ex castro fugeret.

CAP. XLIII.

Enit autem dux Romanorum contra Eleazarum: & qui cum eo Masadam tenebant Sicarios exercitum ducens: & fines quidem statim omnes obtinuit: præsidii ubique locis opportunissimis collocatis. Castellum autem muro circumdedit: ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet: utque custodes perseverarent: ipse uero castris locum occupat ad obsidionem quidem idoneum: quem delegerat : qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur. Cæterum difficilem ad copias utensilium: non solum enim commeatus ex longinquo & cum labore Iudæorum maxime portabantur : quibus hæc fuerat cura mandata: uerum etiam potus aliunde in castra ducebatur : quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis Siluius obsidionem aggressus est: maximæ molis ac laboris egentem propter castelli munitiōnem cuius natura huiusmodi est Saxum gyro non exiguum: & excelsum longitudine undique abruptis atq; altis uallibus cingitur ex uisibili super fundo habens scopulos: p̄feg omnium sūt animalium gressibus inaccessæ: nisi q; duobus modis: idem saxum indifficilem explicatur ascensum. Est autem unum iter ab lacu Asphaltide ad solis ortum: & alterum ab occidente facilius ambulari. Vo,

catur autem unum coluber ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes frangitur: ac sæpe in se reuertens paulatim rursus producit: uixq; illo itinere gradens promouet pedem. Nāq; mutanti uestigium necesse est pede altero niti. Est autem certa perniciēs. Alitudo enim rupium utrinq; dehiscit ut quæ horrore quēuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi nam cum .xxx. stadiis ascendens quod restat uerticis est non in cautum finem coactis: sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidē Ionathes pontifex castellū ædificauit & appellauit Masadam. Post autē Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nā & murum per oēm eius gyrum erexit stadiorū spatio .lx. & cādido lapide factum: & per .xii. altum latūq; octo cubitis: & uigintiseptem turres quinquagenis cubitis in eo stabant ex quibus aditus membra per omnem murum intus ædificata. Rex .n. uerticem quo fecundus omniq; planicie mollior esset culturæ destinauerat: ut si quando externorū alimentorum penuria contigisset: hanc quidem laborarent qui salutem suam castello tradidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat ab occidentalis partis ascensu itra omnia quidē arcis oppositam uergentem autem ad septentrionem. Regiæ uero murus erat magnus ac firmissimus celsitudine quattuor sexagenum cubitorū in angulis turres habebat. Membrorum autem intus & porticum atq; balnearum uaria erat & sumptuosa constructio: columnis quidem & singularibus saxis undiq; substitutis. Parietib; autē membrisque solida compage lapidum uariatis. Ad singula uero habitacula & sursum: & circa regiam & ante turres multos magnosq; puteos in scopulis exciderat: custodes aquarū tantam molitus abundantia quantam qui fontibus uterentur haberent. Fossæ uero iter ex regia in arcem summā ducebant: quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidē uia facili sui usum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem uia natura est inaccessa: ut supra memorauimus. Occidentalem uero magna in angustia posita turri conclusit: quæ non minore mille cubitorū spacio ab arce distaret quā neq; transiri posse neq; capi facile uidebatur. Inextricabilis autem quis licenter ambulantibus fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum: intus autē repositi apparatus magis & diuturnitatem & opulentiam iuuare: nam & frumentum multum erat conditum: & quod in lōgum tempus sufficere posset: uinumq; multum & oleum: super autem cuiusq; leguminis fructus: & palmæ coaceruate. Cunctaq; repperit Eleazarus castello per dolum cum sicariis occupato matura: nihilque recens depositis deteriora quāq; fere ex quo apparata sunt ad excidium a Romanis illatum. c. annorum tempus agebat. Quin etiam Romani fructuum reliquias icorruptas offendere. Si quis autē causam diuturnitatis auri esse existimet: non errauerit q; arcis altitudine ab omni terrena ac foetulenta materia sit remotas: inuenta est autem omnigenum quoq; armorū multitudo ab rege condita: quæ decem milibus uirorum sufficeret: ferrumq; infectum necnon æris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Amunt .n. Heroden id ipsum castellum sibi ad refugium paruissè duplex periculum in suspicantem: unū quidē ab iudæorū populo ne se deposito illos qui antea reges fuerant ad principatum reduceret. Alterum uero maius atq; atrocius ab regina ægypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiā non celabat: sed cum Antonio sæpe uerba faciebat postulans Herodē interficere sibi autem obsecrans regnum iudæorū donari. Et magis quis miraretur nondum eius imperio Antonium paruissè male eius amore emancipatum: quā non dominaturam sperasset pp eiusmodi metus Herodes condita Masada in extremum belli cōtra iudæos Romanis opus dimisit. Nam q; foris iam locū omnem muro cinxerat dux romanorū: sicut supra diximus: ac ne quis effugeret diligentissime procurauerat: incipit obsidionem uno tantum loco reperto qui aggerē iactum posset excipere. Nam post eam turrim quæ iter ab occidente quod ad regiam summūq; montē duceret precludebatur: quædam continentia saxi uastior latitudine multūq; porrecta: celsitudine autē Masadæ trecentis cubitis inferior: quam Leucem appellabant: hanc igitur Siluius ut ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus inssit: illis autem alacri aīo & magna manu operantibus solidus ad ducētos cubitos erectus est tumulus. Verum neq; firma neq; sufficiens machinis ferendis hæc mensura uidebatur: sed super eam tribunal constrictis saxis ingentibus factum est altū itemq; latum cubitis quinquaginta. Erat autem aliarum machinarū fabrica illis assimilis. Quas primo quidem Vespasianus ad obsidiones postea uero Titus excogitauerat: turrisq; quinquaginta cubitis effecta: ita tota ferro conserta. Vnde multis balistarū tormentorumq; iaculis Romani cito eos reppulere qui de muro pugna bāt: & caput exerere prohibere. Simul autē ingente ēt ariete fabricato Siluius crebro murum pulsari iubet: ac uix quidē tamen aliquā eius deiecit partē interruptam. Cito autē puenere sicarii muro itus altero cōstituto. Qui ne machinis quidē simile aliquid pateret: mollis .n. adhuc erat & impetus laxare uiolentiā poterat: hoc mō constructas trabes pceritate magnas: & quæ sectæ sunt continentes cōposuere. Earū autē ordines erant duo similes tantūq; distantes quantum esset muri latitudo & inter eos ambos replebant aggeris spacium. Nec uero crescente cumulo terra deflueret aliis transuersis trabibus q̄s in longitudinē posuerant colligabāt. Erat ergo illis quidē opus ædificio simile: sed quod cædendi inferebant machinarū ictus euanescebant: lutoq; subsidentē structiorē fabricam faciebāt. Vbi hoc Siluius considerauit igni magis murum captum iri putans multas quidem ardentes faces militibus intro iaculari præcepit: murus autem quippe ut maxima ex parte lignis constructus ignem cito

comprædendit: & usq; ad imum sui laxitate calefactus ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio spirans aquilo Romanis erat horribilis auertens de super flammis in eos abigebat: & pene machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. Deinde flatu mutato ueluti diuina providentia excitatus auster: multaque ui contra obuios eas referens muro appulsi: iamque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum dei uterentur auxilio ad castra læti digrediebantur decreto hostes luce aggredi: & nocte uigilias accuratiores facere ne quis eorum clam subterfugeret.

Eleazarus uidens non posse euadere manus Romanorum hortatur ut omnes combusta urbe se ipsos interficiant magis q̃ seruituti subiciantur: quibusdam placuit: quidam uero molliores lachrymabantur: reiterat exhortationem Eleazarus præponens immortalitatem animæ: pulchrius esse pulchre mori q̃ turpiter uiuere.

CAP. XLV.

Ed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat: neq; alii cuiq; pmissurus erat ut faceret. Videns autem murum igne consumptum: alium uero nullum salutis modum neq; uirtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberosq; suos & coniuges facturi essent si uicissent ante oculos positis de omnium morte cōsiliū cœpit: idq; ex præsentibus fortissimum ratus ualidioris animi sociis uesperis congregatis talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cum olim uobis decretum sit uiri fortes neq; Romanis neq; cuiquam alii seruire nisi deois enim solus est uerus & iustus deus hominum: æcce nunc tempus adest q̃ factis uestros probare animos iubeat. Nec igitur ipsi nos dehonestemus ante quidem seruitutem nec sine periculo passi. Nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas amplexi uiuemus sub Romanis futuri. Primi enim omnium ab his defecimus: & nouissimi cum his bellū gerimus. Puto aut & hanc nobis a deo gratiam datam: ut bene ac libere possimus mori quod aliis nō euenit: præter spem paupertatis: nobis autem certum est orto die futurum excidium. Libera est aut strenua mortis cōditio cum affectibus: nec. n. prohibere id hostes possunt: qui profecto nos optant uiuos abducere: neq; nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit quando libertatem defendere cupientibus oīa & a nobis ipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant. De dei uoluntate conicere & scire q̃ amica ei quōdam natio damnata esset interitu: manens. n. propitius uel saltē nobis leuiter insensu nunq̃ tantorum quīdem hoīum perniciem neglexisset: sacratissimā uero urbem suā igni hostium excidioq; prodidisset. Nos autē soli. s. ex omni genere Iudæorū sperauimus seruata libertate superare tanq̃ nil in deum deliquissemus: nulliusq; culpæ participes fuisset: qui alios quoq; docuimus. Itaq; uidetis quemadmodum nos uana spectasse redarguit fortiore nobis insperatis rebus malorū necessitate illata. Nec enim quicq; nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorū copiam. Sed armorū multitudinem aliumq; habentes abundantissimū apparatū ipso manifestissime deo sp̃e salutis auferente pdidimus. Ignis. n. qui ferebat in hostes in ædificatum a nobis murū non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminū: quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuidissimis pœnas: sed p nos ipsos deo præstemus iste autē illis moderationes sunt: morient. n. cōiuges iniuria uacua: liberi seruitutis expertes. Post illos aut ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus libertate seruata optima sepultura. Primus tamen & pecunias & castellum igni comburamus. Merebunt. n. Romani certe scio si neq; corpora nostra tenuerint: cōpendio caruerint. Alimenta sola relinquemus: hæc. n. nobis erunt testimonio mortuis: q̃ non penuria uicti sumus: sed ita ut ab initio statueramus mortem seruituti p̃tulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum p̃sentium suarū congruebant. Sed alii quidem ei obedire p̃perabāt: q̃si uolūtate replebant pulchram esse mortem existimantes. Qui uero molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordias: uel ēt p̃pius quēq; aptissimus deterrebat interitus alius alium intuens contrarium uoluntatis suæ motum lachrymis designabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare ac magnitudinem consilii animis frangi pertimuit: ne etiā qui fortiter dicta perceperunt effceminaret flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior multoq; repletus spiritu clariorem de immortalitate animæ orationem incipit magna; usus exclamatione lachrymantibus attentius spectans plurimum inquit opinione deceptus sum: qui putarem uiros fortes pro libertate certantes mori bene malle quā uiuere. Vos autem nec cuilibet quidem hominī quicquam neq; audacia neq; uirtute p̃statis qui etiam magna mala effugituri mortē timetis: cum oporteret uos super hoc neq; cunctari neq; expectare monitorē. Olim enim & a primo sensu nos eruditos patriæ orationis & sacræ maiorumq; nostrorum factis & aīs confirmando pseuerabant: quod uiuere hominis est: non mori calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstat ad proprium purumq; locū eas dimittit ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore iunctæ sunt. unaq; malis eius implentur: quod uerisimile dicitur mortuæ sunt. Diuina enim cum mortali societas turpis est: multum quidem potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facit suum latenter id mouens & ultra mortalem naturam gestis producens. Verumtamē cum pondere quō in terram detrahitur: quodq; ab ea pendet absoluta proprium locum receperit: tunc beatam & undiq; liberam participat fortitudinem: & humanis oculis: ut ipse deus inuisibilis manens: nec enim cum est in corpore conspicitur: nam & accedit occulte: neque rursus cum recedit uidetur unam quidam ipsa habēs in-

corruptam naturam: corpori aut causam præbens mutationismam quod anima attigerit hoc uiuit atq; uiuet. unde uero digressa fuerit hoc marcidum moritur tantum immortalitatis ei superabit. Huius orationis argumentum uobis sit somnus: in quo collectæ animæ nunq̃ eas detrahente corpore locundissimam quietem agunt. Cum deo uero pro cognatione degētes ubiq; adsont: ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortē timere conueniat: qui somni diligimus quietem? Quemadmodum aut non sit dementissimū breuitatem uitæ sequentes sibi inuidere perpetuam. Oportebat quidē nos domestica institutione meditatores aliis esse exemplū promptæ uolūtatis ad mortem. Nam si ab alienigenis etiam rei fides petenda sit: Indorum uideamus sapientes: qui sapientiam profitentur: illi enim cum sint boni uiri uitæ quidem tempus quasi quoddā necessarium naturæ munus inuiti sustinent: properant aut homines corporibus soluere: nulloq; urgente neq; exagitante malo propter immortalis conuersationis desiderium aliis quidem p̃dicunt se esse abituros. Nec est qui prohibeat q̃d sed omnes fortunatissimos appellantes eos ad familiares suos litteras mittunt. Ita certam ueramq; animis esse inter se consuetudinē credidere. Alii aut cum mandata perceperint: igni traditis corporibus ut imaculata puraq; aīa secernatur paulatim moriunt. Facilius enim ad mortem illos amicissimi p̃sequuntur quam exterorū hoīum quisq; suos ciues in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos desolent: illos aut beatos dicunt q̃ immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit si deterius Indis sapiamus? p̃priaq; ignauia leges patrias quæ oībus hoībus æmulāde uiderentur inhoneste despiciamus: quāq; & si contraria nos a principio instituisset eruditio: quod sūmum bonum est hoībus uiuere: mors autem calamitas attamen t̃ps nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare dei uoluntate: & necessario morituros. Olim quantū enim apparuit contra omne indæorum genus hoc decretum posuit deus ut uita careremus qui ea non eramus quēadmodū oportebat usuri. Nec ausim enim uobismetipsis ascribere ne ue Romanis gratificari q̃ nos omnes eorum bellū assumpserit. Non. n. uiribus illoꝝ hæc accideret: sed causa fortior interueniens illis p̃stitit ut uincere uiderentur. Quibus. n. armis Romanorū perēpti sunt qui Cæsaream incollebant iudæi? Ac ne defecturos quidem ab illis dum diē septimum celebrarent aggressa Cæsariēsiū multitudo: neq; manus referentes cum cōiugibus ac liberis mactauerunt: ne uel ipsos erubere Romanos. qui nos tantūmodo hostes q̃ defeceramus putabant. Sed dicet aliquis Cæsariēsiū semp cum suæ ciuitatis iudæis fuisse discōrdiam: tempusq; nactos uetus odium exuperasse. Quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum. n. illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt: an non cum propinquis nostris Romanos ulcisci. Multū igit his fides illoꝝ ac beniuolentia p̃fuit: ac non ab ipsis cū totis familiaris acerbissime trucidati sunt: ac pro auxiliis gratias eis reddere? Nam quæ illos a nobis pati prohibuere hæc passi sunt: uelut ea ipsi committere uoluissent. Longum sit si uelim nūc separatim de singulis dicere. Noctis enim q̃ Synæ ciuitatum nulla est quæ non iudæos apud se habitantes occiderit nobis quam Romanos plus inimicæ. Vbi etiam Damasceni quom ne causam quidem probabilem confingere potuissent ciuitatem suam cæde nefaria repleuere. xviii. milibus iudæorum cum coniugibus ac familiis ingulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Aegypto peremptorū. lx. milium numerum audiebamus excedere: illi quidem fortasse in aliena terra cum nullum inuenissent hostis aduersarium ita sunt mortui. Omnibus autem qui domi cum Romanis bellum susciperēt. nihil deerat eorum quæ spem totam possent præbere uictoriæ. Arma enim & muri & castelloꝝ inexpugnabiles fabricæ: atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda cunctos ad defectionem reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cum sufficissent: seq; sustulissent maiorum malorum exitere principium. Omnia enim capta sunt: omniaq; hostibus succubuerunt: uelut illorum nobiliores causa uictoriæ: non ad eorum salutem a quibus instructa fuerant apparatus sunt. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnantes enim & libertate non perditâ perire. Eorum uero multitudinis quia a Romanis subiugati sunt quis non misereatur? quis ue non antequam illa patiatur mori properet? Quorū alii torri tanq; igne quam uerberibus excruciatî periere: alii ferocissime bestiis ad secundū eorum cibum seruati uiui sunt: illorum quidem miserrimi habendi sunt: qui ad hæc niunt qui sæpe mortem oprantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas. Aut ubi est quæ totius gentis indææ metropolis fuit. Tantis quidem murorum septis munitissima: tot uero ante muros castellis turriumque disiectis mœnibus tuta bellique apparatus uix capiens: tot autem uirorum pro se pugnantium multitudinem continens. Quid nobis facta est: quæ deum habere incolam credebatur: radicatus ex fundamentis erepta est: sola que eius monumēta restant eorum a quibus excisa est: imposita reliquiis castra. Senes uero infelices ad cineres templi assident: & paucae mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputans quisquam nostrorum aspicere solem durabit? etiam si uiuere sine periculo possit. Quis inimicus adeo patriæ? quis tam imbellis aut parcus animæ ut eum non poeniteat hucusque uixisse? Atque iutinam omnes fuissetus mortui priusquam illam sacram ciuitatem hostium manibus uideremus excindi priusquam templum sanctum tanta impietate funditus eruiset: quoniam spes non in strenua nos illexit: quasi forte poterimus pro ea hostes ulcisci: nunc autem euauit ac solos necessitate dereliquit. Mori bene properemus nostri metipsi misereamur: & coniugum liberorum dum no-

bis licet a nobis ipsis misericordiam capere: ad mortem nāq; ipsi nati sumus: & quos ex nobis genuimus: eamq; fugere: ne fortissimi quidem possunt: iniuria uero & seruitus & uidere coniuges ad turpitudinē duci cum liberis non est malum hoībus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt qui ante mori cum licuit noluerunt. Nos aut̃ multum freti fortitudine a Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta: si nos uiros subiugare potuerint: miserandi quidem adolescentes erunt quoq; uires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi aut̃ prouectiores quoq; ætas clades ferre non poterit: uidebit alius coniugem abducia: alius manibus retinctus uocem filii patrē implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent pulchrum ministerium nobis præbeant expertes seruitutis hostium: moriantur liberi cum filiis & coniugibus uita decedamus nobis leges præcipiunt: hæc nos coniuges & filii depræcantur: horum necessitatem deus misit his contraria Romani uolūt: & ne quis nostrum ante excidium pereat timent. Festinemus igitur eis properata potiūdi nostri uoluptate stuporem mortis admirationemq; relinquere audaciæ.

Orantem Eleazarum oēs interpellant decernuntq; sibi mortem dare: oēs mortui sunt: unus ultimus incensa regia: gladio se transfigens occubuit: clam cū quinq; pueris mulier latuit: Romani de mane per scalas muros ascendunt: neminē uidentes admirantur mulier illa ex cloacis exiens romanis rem gestam aperuit.

CAP. XLVI.

Dhuc: eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu plenius ad opus incitabant: ac ueluti laruis exagitati alius alium antecapere copiebat: hoc specimen esse fortitudinis: rectiq; consilii existimantes ne quis extremum remanere uideretur tantum eos & coniugum & filiorum & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id quod aliquis putauerit cū facinus accederet obtusi sunt: uerum etiam seruare sententiam q̃ cum dicta perciperent habuerunt: propriū quidem earūq; effectum retinentibus cunctis: rōni uero cedentibus quia iam optime filius consuluisset. Simul. n. ualere uxoribus cū amplexu dicebant: ac liberos gremiis captos extremū lachrymantes osculabant. Et simul quidē manibus alienis iussa peragentibus ualentes eas configebant: malorūq; subditi hostibus passuri fuerant cogitationē habentes p̃ solatio necessitatis ad cædē. Deniq; nemo hac audacia minor inuentus est. Cūdi aut̃ coniunctissimos trāsfixere miseri q̃bus id necesse fuit q̃busq; filios atq; uxores occidere: malorū oīum uidebat̃ esse leuissimum. Igitur neq; horū iam factorū dolorem tolerantēs: & interfectos læsum existimantes si illis breuissimū tps ei superuideret: cito q̃dem uniuersis bonis in unū congestis ignem iniiciunt. Sorte uero ex numero suo decē lectis oīum percussoribus uniuersi etiam propter liberos ac cōiuges prostratas compositi: eosq; complexi manibus cum cōmunicauissent parato animo se mactandos præbebant infelicitissimum illud exhibentibus ministerium: isti aut̃ intrepide cunctis occisis eandem sortis legem in sua quoq; morte statuerunt: ut cui obtrigisset nouem peremptis semet super eos occideret. Ita omnes sibi confidebant: quod neq; in audiendo neq; in sustinendo facinore præstaret alius alii. Et ad extremum cæteri quidem se neci supposuere. Vnus uero atq; nouissimus circumspecta multitudinē mortuorum: ne quis forte in multa cæde superesset qui suæ manus egeret: ubi cognouit omnes peremptos: signem quidē imittit regiæ: uehementi uero manu toto per se transacto gladio iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant nullam credentes aīam ex numero suo Romanis subditam reliquisse: latuit autem una mulier senior: & alia quædam Eleazari cognata plurimum doctrina sapientiæq; mulieribus præstans. Et quinq; pueri per cuniculos: qui aquam sub terra potui dicebant abdit: cum alii cædibus occupatas mentes haberent: qui erant noningenti numero: & sexaginta cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autē calamitas acta ē Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane desistunt & aggeribus scalarum pontibus iūctis muros aggrediebantur. Cum uero hostium neminem uiderent: sed undiq; uersum acerbam solitudinem ignemq; intus silentium quid factum esset conilcere non poterant: ad extremum uelut impellentes istum anietis ululatam siqui forte prouocarent dederant. Clamorem autem sensere mulieres & ex cloacis emerisæ. factum romanis ut erat indicarūt altera earum quemadmodum dicta uel gesta fuissent omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facile his uerbis adducebantur: an si magnitudinem uerisimilem non credentes. Ignem uero extinguere conabantur perq; hanc uiam se stantes cito in regiam peruenere: conspectaq; multitudine mortuorum non ut in hostibus gauisi sunt: sed consilii fortitudinem & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptam mortis admirabantur.

Peracto excidio Flavius filius cum exercitu in Cæsaream proficiscitur: quidam ex iudæis in Alexandriam confugerant: hi nouas res tentabant ex quibus multi occisi sunt: mortemque potius patimauerunt: etiam pueri: quam Cæsarem dominum appellare.

CAP. XLVII.

h Viuismodi autem peracto excidio in castello quidam præsidium dux reliquit: ipse uero cum exercitu Cæsaream profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium: sed iam tota iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam procul incolentibus sensim perturbationis periculum exhibuerat. Nam & cir

cum Alexandriam ægypti ciuitatem postea contigit multos iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt non satis erat saluos esse: uerum & illic nouas res conabatur ut libertatem defenderent: & Romanos quidem nihil se meliores putarèndum uero solum dominum dicerent. Cum autem quidam is iudæorum non ignobiles aduersarentur illis quidem mastrauere: aliis quidem instabant ad defectionem eos rogantes. Eorum autem uidentes confidentiam principes seniorum iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabatur: sed congregatis omnibus in congregationem iudæis sicariorum temeritatem publicabant illis omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant eos quod nec sic fugissent certam spem salutis habituri uiderentur. Romanis enim cognitos statim esse perituros proprias calamitates explere. Ipsi autem qui nullius fuissent eorum delicti participes cauendum esse ab eorum exitio: & multitudinem precabantur ut illorum causa Romanis ipsorum traditione satisfaceret. His dictis prospecta periculi magnitudine paumete: multoque impetu sicarios aggressi corripuerunt: quorum sexcenti quidem statim capti sunt. Qui uero in ægyptum ac Thebas qui in illo tractu erant elapsi sunt non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam siue confidentia siue pertinacia uoluntatis sit dicenda non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & uexatione corporum in eos excogitata ob hoc solummodo ut Cæsarem dominum faterentur: nemo cessit neque dicere uelle uisus est: sed omnes ille necessitates ualidiorē sententiam conseruare tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent: maxime uero puerorum ætas miraculo spectantium fuit. Nec enim uel eorum quissquam commotus ut dominum Cæsarem nominaret: usque adeo corporum infirmitatem uis audaciæ superabat.

Lupus rector Alexandriæ hæc omnia Cæsari indicat ad quem Cæsar scribit ut templum iudæorum destruat. CAP. XLVIII.

Vpus tunc Alexandriam rector administrabat: & de hoc ad Cæsarem motu uelociter retulit. Ille autem inquietum iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans ac ueritus ne rursus in unum congregarentur: & quosdam sibi adiungant præcepit Lupo in templum iudæorum quod esset apud Thannis quæ sic appellatur ciuitatem destrueret: hæc autem in Aegypto. Quæ ob hanc causam & coli cœpit: & nomen sumpsit.

Onias unus ex pontificibus quodam ex Hierosolymis fugatus Alexandriam uenit: optinetque ut templum possit fabricare iuxta morē patrium: hoc autem fuit prædictum per Esaïam quod in ægypto futura esset constructio templi. CAP. XLIX.

Nias Simonis filius unus ex pontificibus ex Hierosolymis fugatus Antiocho rege Syriæ cum iudæis bellum gerente Alexandriam uenit: & a Ptolemæo suscipitur humanissime propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem iudæorum eius auxilio sociaturum si dictis suis obtemperassent. Cum autem rex ea quæ possent fieri annuisset rogauit ut in aliqua parte ægypti templum sibi ædificare permitteret: & more patrio deum colere. Ita enim & antiochum magis odiosum iudæis qui templum apud Hierosolymam uastauisset: ipsique beniuolentiores fore eosque multos ad eos religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus ei que locum dedit centum & octuaginta stadiis a Mēphi distantem. Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: ubi castello fabricato Onias templum quidem dissimile ab eo quod est in Hierosolymis: turrim autem similem instruxit ingentibus faxis sexaginta cubitis erectam. Areæ autem fabricam secundum patriam imitatus est: & donariis similiter exornauit præter candelabri confectionē candelabra enim non fecit: sed informatum aureum lignum tanquam iubate in luce radiante de aurea catæna suspendit. Totum uero circa templum spacium structo latere circundedit saxeas portas habente: concessit autem rex etiam multū agri modum ac pecuniæ redditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa quæ dei cultus desideraret: non tamen hæc Onias sana uoluntate faciebat sed erat ei contentio cum iudæis apud Hierosolymam degentibus propter fugæ memorem iracundiam. Et hoc templo ædificato arbitrabatur ad id omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis noningentis septuaginta. Esaiaque prædixerat huius templi futuram in ægypto constructionem a quodam uiro iudæo: templum quidem ita fuerat ædificatum.

Lupus rector ad templum accedēs ablatis denariis templū claudit Paulinus eius successor. nihil reliquit: sacerdotibus cōminatus est: fecitque ut ne uestigiū quod diuini cultus uideretur. CAP. L.

Vpus autem rector Alexandriæ susceptis litteris imperatoris cum ad templum aduenisset nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus qui eius potestati successit: neque donariorum quicquam reliquit: uehementer enim sacerdotibus cōminatus est nisi omnia protulissent: neque ad templum religionis causa adire uolentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit ut ne uestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usque clausum templum ex quo fuerat cōditum anni. ccc. xxxiii.

Ionathas quidam ex iudæis persuasit multis ut eum sequerentur: nūciatur Catullo rectori libiæ compræhensus ipse cum multis aliis tribus milibus: qui pecunia diuites erant: non conscii tamē se leris occidūtur: Curatq; Catullus ut Ionathas omnes iudæos criminetur: etiam illos qui Romæ habitabant inter quos Iosephus erat: Vespasianus noluit ut aliqd efficere: Catullus ob iniustitiam morbo grauissimo laborauit: ita ut ipse moreretur.

CAP. LI.

Vdacia uero sicariorum ueluti morbus quidam etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant contigerat. Elapsus enim ad eos Ionathas homo nequissimus: & arte textor non paucis imperitorum ut se attenderent persuasit: perduxitque in solitudines cum signa umbrarum imagines se polliceretur ascendere: & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat. Dignitate uero præstantes Cyrenem suum iudæorum apparatus eius & professionem pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo pronunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis inermes facile compræhendit: & magna quidem pars manibus interdit. Nonnulli autem uiui capti ad Catullū perducti sunt. Auctor aut consilii Ionathas tūc quidem potuit effugere: multū uero ac diligenter per omnes quæsitus regiones incidit: adductus est ad Catulum sibi quidem moram pœnæ moliebatur Catullus autem iniquitatis præbuit occasionem: nam ipse quidem locupletissimos iudæorū falso insimulans auctores sibi huius consilii fuisse dicebat. Catullus aut criminationes alacri animo suscipiebat: nemq; delatam multimode incumulabat. Tragicis etiam uerbis exaggerans: ut & ipse quoddam bellum iudæorum patrassē uideretur: quodq; hoc atrocius est præter credendi facultatem etiam doctor erat calumniandi Sicarios. Denique cum uidisset iudæorum aliquem Alexandrum nomine: cui iam dudum insensus odium publicauerat etiam uxore eius. Beronice criminationibus implicata. hos quidem priores occidit. Deinde omnes simul pecuniarū copiis eximios tria simul milia trucidauit. Et hæc secure facere arbitrabatur: quod eorum patrimonia redditibus Cæsaris sotiabat. Ne uero uel alibi degentium quisquam iudæorum eius iniustitiā confutaret: etiam longius mendacium propagauit ac Ionathæ nonnullisq; aliis qui compræhēsi fuerant persuadet nouarum rerum accusationem uiris inferre probatissimis iudæorum apud Alexandriam Romamq; degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt: unus erat Iosippus qui hæc scripsit. Non tamen Catullo factio: ita ut sperauerat: cessit. Nam Romam quidem Ionathen cæterosq; uinctos duces finemq; arbitrabatur esse quæstionis apud se: ac per illam constatam calumniam. Vespasianus aut rem suspicatus ueritatem requirebat cognitione nō iure hominibus accusationem illatam: illos quidem Titi studio criminibus soluit: merito uero pœnam in Ionathen statuit. Prius. n. uerberatus exustus est. Catullo aut tunc quidem ob lenitatem principum obtrigit ne qd amplius reprehensibile experiretur. Non multo aut post multiplici morbo & insanabili correptus acerbissime liberatus est: non corporis tantū cruciatum sustinens: sed erat ei maior aī morbus & grauior. Terroribus. n. expauescebat & crebro uidebat sibi instantes umbras eoꝝ quos peremerat & clamitabat. Cumq; se tenere nō posset exiliebat stratis tanquā tormentis sibi & flāmis adhibitis. Hoc aut semper multum pficiente malo extisq; defluentibus ac intestinis exhaustis: ita est mortuus: nulla re alia minus diuinæ prouidentiae factus iudicio quā q̃ nequissimis ulciscatur.

FINIS.

Hic nobis est finis historiarum: quam promissimus nos cum omni ueritate tradituros cognoscere cupientibus quæ admodum hoc bellum Romanis ita gestum est cum iudæis: & qualiter sit quidem expositum lectoris ut dicant relinquatur. De ueritate autem confidenter dicere non pigebit q̃ eam solem per omnia quæ scripsi habuerim coniecturam.

Has Iosephi Historias diligentius multo cæteris emendatas. Venetiis
excusit formis Bernardinus Vercellensis Sumptibus
Viri optime de literis meriti Andreæ asulani
XII. KAL. NOUEMB. M. DII.

REGISTRVM

A IOSEPHI ditunquod quinq; & flumen	H Quomodo post inquit syba opera manuum sacerdotem	P tissima. Tunc testimonio dominum populo uel	Y tenuere p̄tatem Chaldaeos & dos: & quidem quia	FF Antonius atq; perpetuum obuiam p̄deunt Fabricatis
B mine iacob rum: & non permisit ex mulieribus	I Cūq; fateretur diuitiis ricaretur leges uxor: &	Q mam peruenit illic iudæis aula turbanit De terremotu	Z super nos conuenit uerb. Atheniēses	GG & uiolentia ciuitate ad bant: quorum bus affimiles
C præparatos iecerant dei credere biliores quā	R necessitatem in his malis duo. Post cum deus	R mirandam tam: non eius fuisset in honorem	AA IOSEPHI RVFFINI Hierosolymis multitudo	HH perlequebantur numerosæ maxime ingenii quidem cætera
D inspexerant concilium Quemadmodū quæ ab eo	L edos & imperium: & Princeps barbaros	S Qualiter taminum tionem suæ hominibus	BB sum in idumæā ta peruenit stitit: qui tamen arabas	II Aggeres rati nō steterunt nem oporteret re multi quidem
E unusquisq; mis constituti rosolymitarum enim fuit	M q; quidam plis subiectas membrorum Nā duodecimi	T gnati fueret ex deliciis Quantæ sint Artabanus	CC de rebus fratris erga spatium p̄bui cū propinquis	RR diebantur: ubi & supra ætatem Pompæ autem rent iudæis.
F uenit ad eum ut non usq; in dei semetipsos	N amicis regis usq; ad terram De morte & bethsuram	V præsentem perditione Hos præceperat re constrictum	DD quidem tres abstinentium magis ad esse plenam	FINIS.
G dominæ quidē bum non getem appellant quanta &	O hierosolymoz sent: & aliquos phonis frui rent. Et	X studuit erudiri pulus currebat tus sim stola Post mortem	EE sus antecedebat Quidam qui bat: quosq; datis sed	